

ख्रीष्टोपनिषत्

CHRISTOPAN

THE FOUR

*Rendered into
form th. Original
(R V) of the*

BY

TARA CHARAN C

Tarka-Darshan Tirtha

With a

FOREWORD

BY

Dr Foss Westcott, D D

The Metropolitan of India

Available at

1080N CHATTERJI LANE, BEADON ST., CALCUTTA

BY THE AUTHOR
HATTERJI LANE
CUTTACK

All rights reserved

Printed by N Rudra,
Rudra Printing Works,
9A, Sircar Bye Lane Calcutta

FOREWORD

BY

The Metropolitan of India

Pandit Taracharan Tarkadarshantirtha has completed the translation of the four Gospels into elegant Sanskrit Slokas and is now publishing them in one volume. He has been in touch with me for some two years during which time he has devoted himself to this task. It is his earnest desire that the life and the precious teachings of our Lord Jesus Christ should reach the scholars in India and abroad through the music and the rhythm of Sanskrit Slokas.

Judging from the comments of his fellow Pandits of Calcutta, specially those of Mm. Jogendra Nath Tarka-Vedanta-Tirtha of Sanskrit College, who have critically gone through the manuscripts, and from some of the pieces that have been recited and translated to me, I have reason to believe that Pandit Taracharan's work is of a high order and will be recognised as worthy of a place in Sanskrit literature. Mention should also be made of the labour of Dr. B. M. Barua of the Calcutta University and Rev. B. C. Mukerji of the Baptist Mission, (formerly of the Serampore College staff), who have spared no pains in going most carefully through the texts with the Pandit and comparing them with the original.

I have no doubt that the Sanskrit rendering will be welcomed by all students of classical literature and that the devotion and reverence with which the Pandit has approached his subject will be communicated to the readers and abundantly repay his labour.

15th March, 1944.   Sd/-   Foss Calcutta.

मङ्गलाचरणम् ।

“अतिकल्याणरूपत्वान्नित्यकल्याणसंश्रयात् ।

स्मर्तॄणां वरदत्वाच्च ब्रह्म तन्मङ्गलं विदुः” ॥ १ ॥

नमामि मातरं देवीमुदारां परमेश्वरीम् ।

नमाम्यखिलचन्द्रं च श्रोत्रियं पितरं मम ॥ २ ॥

नमामि जन्मभूमिं च मादार्सां चटुले स्थिताम् ।

वङ्गाब्धे विमलं वारि यां नित्यमभिषिञ्चति ॥ ३ ॥

खीष्टतत्त्वं विजिज्ञासुं श्रीमत् खीष्टोपदेक्षयेड् ।

मां पुण्यखीष्टविज्ञानं पदैरल्पैरजियञ्चत् ॥ ४ ॥

तमहं परया भक्त्या प्रणमामि कृताञ्जलिः ।

अर्पयामि नतस्तस्मै श्रद्धां शिष्यजनोचिताम् ॥ ५ ॥

ततश्चाध्यात्मविद्यानामालयः करुणालयः ।

श्रीमद्विलासचन्द्रो मां खीष्टतत्त्वमबोधयत् ॥ ६ ॥

ध्यात्वाहं हृदये तस्य पवित्रं ब्रह्मवर्चसम् ।

धर्मेषु परमोदारं तं नमामि पुनः पुनः ॥ ७ ॥

दुर्ज्ञेयाध्यात्मतत्त्वानि खीष्टज्ञानाश्रितानि च ।

श्रीमन् मेद्रोपलीटन्मां कारुण्यादुपदिष्टवान् ॥ ८ ॥

तमहं विजितात्मानं सर्वभूतहिते रतम् ।

नमामि श्रद्धया श्रीमद्गुरुं ज्ञानवतां वरम् ॥ ९ ॥

सुहामहोपाध्याय-श्रीयोगेन्द्रनाथशर्मभिः ।

अस्य अन्यस्य शब्दार्थौ स्वयं श्रुत्वानुमोदितौ ॥ १० ॥

सर्वशास्त्रप्रवक्तारं सर्वतन्त्रस्वतन्त्रकम् ।

भक्तिबद्धाञ्जलिर्विप्रमाचार्यं तं नमाम्यहम् ॥ ११ ॥

उपदिष्टेन तैरेव गुरुभिस्तत्त्वदर्शिभिः ।

श्लोकैरुपनिबद्धेयं खीष्टवाणी परा मया ॥ १२ ॥

विश्वविद्यालयाचार्यं विश्वविज्ञानतत्परम् ।
 इहैकं शरणं मन्ये वेणोमाधवमानतः ॥ १३ ॥
 तदुत्साहबलोपेतः स्वल्पवाग्बिभवोऽपि सन् ।
 ख्रीष्टस्य परमं तत्त्वं दुर्गाहं विवृणोम्यहम् ॥ १४ ॥
 भट्टाचार्यमिह श्रीमज्जगदीशं स्मरामि च ।
 परिश्रमः कृतो येन मनोवाक्कायकर्माभिः ॥ १५ ॥
 आशीर्वादिं ददि तस्मै कृतज्ञत्वपुरःसरम् ।
 प्रतिष्ठां महतीं तस्य कामये च शमान्विताम् ॥ १६ ॥

CHRISTOPANISAT

श्रीमन्मथिभाषिता

प्रथमोऽध्यायः ।

St. Matthew. Chapter 1 : [The genealogy of Christ from Abraham to Joseph. He was conceived by the Holy Ghost, and born of the Virgin Mary when she was espoused to Joseph. The angel satisfieth the misdeceiving thoughts of Joseph, and interpreteth the names of Christ.]

अब्राहामो महाभागो माननीयो मनीषिणाम् ।
आसीन्महाजनश्रेष्ठः पुण्यवाँल्लोकविश्रुतः ॥ १ ॥
अब्राहामात् सुतोजात इस्हाको नाम नामतः ।
इस्हाकात् महातेजा याकोब उदपद्यत ॥ २ ॥
याकोबाद् भ्रातृभिः सार्द्धं यिहूदा उदपद्यत ।
तस्माच्च यामरोगवर्भं जातो पेरससेरही ॥ ३ ॥
पेरसो जनयामास हिप्पोणं कुलवर्द्धनम् ।
हिप्पोणस्य सुतः श्रीमानराम इति विश्रुतः ॥ ४ ॥
अरामोऽज्जो जनत् पुत्रमश्वीनादवनामकम् ।
अश्वीनादवतो जज्ञे नहशोनः प्रीतापवान् ॥ ५ ॥
नहशोणात् सुतोजातः सल्लोनो नाम नामतः ।
सल्लोतो राजबोगवर्भं जनयामास बोयसम् ॥ ६ ॥
ओवेदो बोयसाज्जातो रूतो गर्भं महायशाः ।
ओवेदाद् यिशयोजातो दायूदो यिशयानृपः ॥ ७ ॥
दायूदो नृपतिः श्रीमान् स्थितो धर्म्मं सनातने ।
उरीयविधवागवर्भं शलोमानं व्यजो जनत् ॥ ८ ॥
शलोमां रहबीयामं जनयामास धार्म्मिकः ।
अबियं रहबीयामो जनयामास धार्म्मिकम् ॥ ९ ॥

अबियात्तु महातेजा आसा नाम व्यजायत ।
 आसा व्यजोजनत् पुत्रं यिहोशाफटनामकम् ॥ १० ॥
 यिहोशाफटनापुत्रोऽभूदयोरामो नाम नामतः ।
 योरामादुषियोजात उषियाद् योथमः स्मृतः ॥ ११ ॥
 योथमादाहसोजातो धर्मात्मा कुलनन्दनः ।
 आहसो हिष्कियं नामाजनयद्धार्षिकं सुतम् ॥ १२ ॥
 हिष्कियो जनयामास मनश्शिशुं कुलवर्द्धनम् ।
 मनश्शिशु सुतोजात आमोनो नाम नामतः ॥ १३ ॥
 आमोनो योशियं नाम धर्मात्मानं व्यजोजनत् ।
 निर्वासभं समासाद्य व्याबिलीये महामनाः ।
 योशियो जनयामास यिकनीयं ससोदरम् ॥ १४ ॥
 निर्वासनात् परंश्रीमान् यिकनीयोव्यजोजनत् ।
 शल्टीयेलं ततोजातःसरुब्बाविलनामकः ॥ १५ ॥
 सरुब्बाविलतः श्रीमानबीहृदोव्यजायत ।
 अबीहृदात् सुतोजात इलियाकीमनामकः ॥ १६ ॥
 इलियाकीम आसोरं जनयामास धार्ष्टिकम् ।
 आसोरोजनयामास सादोकं कुलवर्द्धनम् ॥ १७ ॥
 सादोकात् सुतोजात आखीम इति विश्रुतः ।
 आखीमोऽजोजनत् पुत्रमिस्त्रीहृदं यशस्विनम् ॥ १८ ॥
 इस्त्रीहृदात् सुतोजात इलियासरनामकः ।
 इलियासरतोजातो मत्तनो नाम धार्ष्टिकः ॥ १९ ॥
 मत्तनो जनयामास याकीबं नाम नामतः ।
 याकीबोजनयामास योषेफं नाम धार्ष्टिकम् ।
 यमामनन्ति भर्तारं देव्या मरियमो बुधाः ॥ २० ॥
 तस्या मरियमो गर्भं यीशुख्रीष्टोव्यजायत ।
 येन पुण्यवती माता ज्ञातार्थाय वसुन्धरा ॥ २१ ॥
 प्राग्यीशोर्जन्मनः श्रीमान् योषेफो धर्मातृपरः ।
 आर्या मरियमं देवीं सत्येन वचसाग्रहीत् ॥ २२ ॥

गर्भाधानं विना तस्यां योषेफोऽयजितेन्द्रियः ।
 गर्भं तस्याः परिज्ञाय पवित्रात्मप्रभावजम् ॥ २३ ॥
 रहसीयेष तां त्यक्तुमनिन्द्यां कृतमङ्गलाम् ।
 स्वप्नेऽथ भगवद्दूतो योषेफमिदमब्रवीत् ॥ २४ ॥
 “जहि शङ्कां महाबडे पत्नीं तव यशस्विनीम् ।
 गृहाण जातगर्भां तां पवित्रात्मप्रभावतः ॥ २५ ॥
 सा सोष्यति महाभागा पुत्रं काले पतिव्रता ।
 त्वमात्मनस्तु तं पुत्रं यीशुं नाम्ना करिष्यसि ॥ २६ ॥
 स्वाः प्रजाः सर्व्वपापेभ्यो यस्मात् स तारयिष्यति ।
 परित्वातेति विख्याति भुवि तस्य भविष्यति ॥ २७ ॥
 सर्व्वमेव तथा वृत्तं यथा भागवती श्रुतिः ।
 शाश्वती चरितार्थेयमभूदाप्तैरनूदिता ॥ २८ ॥
 “कुमारी दधती गर्भं पुत्रमेकं प्रसोष्यते ।
 इममानुयेल इतीवमास्था तस्य भविष्यति” ॥ २९ ॥
 अथ सुप्तप्रबुद्धोऽसौ योषेफो दूतशासितः ।
 तां जत्रग्राह्य सुतोत्पत्तिं यावत्तस्याः पृथक्स्थितः ॥ ३० ॥
 अथ सा सुषुवे पुत्रं यथा कालं मनस्विनी ।
 योषेफः कृतवान्नाम्ना यीशुं तं पुत्रमात्मनः ॥ ३१ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शनतीर्थेन श्लोकैरुपनिषद्वायां
 श्रीमन्मथिभाषितखोष्ठोपनिषदि प्रथमोऽध्यायः ।

St. Matthew. Chapter 2 : [The wise men out of the East are directed to Christ by a star. They worship him. and offer their presents. Joseph fleeth into Egypt, with Jesus and his mother. Herod slayeth the children: himself dieth. Christ is brought back again into Galilee to Nazareth.]

यिहूदीयप्रदेशस्य नगरे बैतलेहमि ।
 इत्थमभ्युदिते ख्रीष्टे राज्ञे हेरोदशासिते ॥
 प्राच्यास्तत्त्वविदः केचिद् यिरूशालिममागताः ।
 पप्रच्छुः प्रीतिमापन्ना जनांस्तन्नगरस्थितान् ॥ १ ॥
 'कुत्रास्ते नवसंजातो यिहूदीनामधीश्वरः ।
 दृष्ट्वा तु दिशि पूर्वस्यां नक्षत्रं तस्य बोधकम् ॥
 श्रद्धया तं नमस्कृत्तुं वयमत्र समागताः' ॥ २ ॥
 तेषां वचनमाकर्ण्य यिरूशालिमवासिभिः ।
 सर्वैः सह महोद्वेगं हेरोदः प्राप्तवान्नृपः ॥ ३ ॥
 ततो राजा समाह्वय सोपाध्यायान् पुरोहितान् ।
 तत्त्वतो ज्ञातुमैहिष्ट विशेषं ख्रीष्टजन्मनः ॥ ४ ॥
 तेऽवदन्त्यस्य ते जन्म ख्रीष्टोऽसौ बैतलेहमि ।
 ख्रीष्टतत्त्वविदः प्राहुः राजा एतद्वचो यतः ॥ ५ ॥
 "शरण्ये बैतलेहम् त्वं यिहूदीयवसुन्धरे ।
 यिहूदीनामधीश्वर्यो न लघिष्ठा कदाचन ॥ ६ ॥
 यतः स शासकश्चेष्टस्त्वयेऽवावतरिष्यति ।
 यस्याध्यक्ष्येऽवतिष्ठे त ममेश्वायेलसन्ततिः" ॥ ७ ॥
 इति ज्ञात्वा समाह्वय तान् विज्ञान् यिहूदाधिपः ।
 रहसि ज्ञातवांस्तेभ्यस्तत्ताराभ्युदयक्षणम् ॥ ८ ॥
 ततः प्रयास्यतो राजा तान् विज्ञान् बैतलेहमे ।
 हेरोदः संवृताकारो वाक्यमेतदभाषत ॥ ९ ॥

'अहं तं पूजयिष्यामि शिशुं भक्तिसमन्वितः ।
 तदयूयं पुनरागत्य सर्व्वं मां व्याहरिष्यथ' ॥ १० ॥
 इति राज्ञोवचः श्रुत्वा प्रस्थितास्ते विचक्षणाः ।
 पश्यन्तो दिशि पूर्व्वं स्थां तारकामग्रगामिनीम् ॥
 तं देशमनुसंप्राप्ताः स्थितोऽभूदयत्र बालकः ॥ ११ ॥
 अथ तां तारकां दृष्ट्वा स्थितां तदभवनोपरि ॥
 विविशुस्तदगृहं प्राप्ता महानन्दास्तपस्विनः ॥ १२ ॥
 तेषामाविरभूत्खीष्टो मात्रा मरियमा सह ।
 तेच तं भक्तितोनत्वा तुष्ठवुः परमात्मजम् ॥ १३ ॥
 खधनानुपजहुश्च स्वर्णगन्धद्रवांस्तथा ॥ १४ ॥
 अथेश्वरसमादेशं स्वप्ने लब्धं किदांवराः ।
 हेरोदमनुपेत्यैव स्वदेशं ते प्रतस्थिरे ॥ १५ ॥
 ततोदूतः पुनः स्वप्ने योषेफमिदमादिशत् ।
 'शिशुं तन्मातरं चैव गृह्णोत्वा त्वं त्वरान्वितः ॥
 मिशरे पुनरादेशं यावत्तिष्ठ तिरोहितः ।
 निहनिष्यति पुत्रं तं हेरोदः क्रोधतोऽन्यथा' ॥ १६ ॥
 इति श्रुत्वा वचस्तस्य योषेफो भोतिविह्वलः ।
 शिशुं तज्जननोच्चैव गृह्णोत्वा मिशरं गतः ॥ १७ ॥
 हेरोदमरणं यावत् स्थितस्तत्रेशशासनात् ।
 अत्राप्याप्ता वदन्तिस्म वाक्यमेश्वरभाषितम् ॥ १८ ॥
 "अहमेवात्मनः पुत्रं मिशरात्तु समाह्वयम् ।"
 इत्थं विदुभिरवघ्नातो हेरोदो धरणीपतिः ।
 क्रोधेन महताविष्टो वीक्ष्य जन्मक्षणं शिशोः ॥ १९ ॥
 तत्कालमनुजातानां वसतां त्रैतलेहमि ।
 तत्सीमभूमिजानांच पुरुषैः क्रूरकर्शभिः ॥ २० ॥
 द्विवर्षानां तदूनानां स्थितानां स्त्रीयशासने ।
 पुंशिशूनां समस्तानां बधमाप्तापयत्ततः ॥ २१ ॥

वृत्तमेतदशेषेण तथा सर्वमनुष्ठितम् ।

यथेयं श्रुतिराख्याति यिरमोयाहभाषिता ॥ २२ ॥

“रामायामात्तेविक्रोशः श्रूयते भृशदारुणः ।

विलापः शोकतप्तानां करुणं क्रन्दनं तथा ॥ २३ ॥

राहेला पुत्रशोकेन भृशं रोदिति दुःखिता ।

नवापि लभते शान्तिं पुत्रादर्शनकातरा ॥” २४ ॥

मृतेऽथ राज्ञि हेरोदे योषेफं मिशरस्थितम् ।

ईशदूतः पुनःस्वप्ने कार्य्यमुत्तरमब्रवीत् ॥ २५ ॥

“उत्तिष्ठ त्वमितोगच्छ मृतास्ते शिशुधातकाः ।

इस्त्रायेलभुवं ‘क्षिप्रं’ मात्रा सह शिशुं नय ॥” २६ ॥

प्रसुप्तप्रतिबुद्धोऽसौ भगवद्भूतशासनात् ।

इस्त्रायेलभुवंयातो भार्य्यायाच सुतेन च ॥ २७ ॥

तत्रापि शङ्कितः स्थातुं हेरोदात्मजशासने ।

गालीलं प्रस्थितः स्वप्ने लब्धः । दैवानुशासनम् ॥

न्यवसन्नगरे धीमाज् शुभे नासरताभिधे ॥ २८ ॥

एतेन चरितार्थेयं विबुधैः कथिता श्रुतिः ॥ २९ ॥

“अज्ञातमुषितोयस्माद् यीशुर्नासरते पुरे ।

लोके नासरतीयोऽसौ सुविख्यातोभवेदिति ॥” ३० ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्ति तर्कदर्शनतीर्थेन श्लोकैरुपनिवद्धायां
श्रीमन्मथिभाषितखोष्टोपनिषदि द्वितीयोऽध्यायः ।

तृतीयोऽध्यायः ।

St. Matthew. Chapter 3 : [John preacheth : his office : life, and baptism. He reprehendeth the Pharisees, and baptizeth Christ in Jordan.]

यिह्मदीयामरौ तस्मिन् काले स्नापकयोहनः ।
उपदेष्टुं परं तस्मिन् परमार्थविदाययौ ॥ १ ॥
“निवर्त्तय मनः पापात् स्वर्गः सन्निधिमागतः ।”
इत्याह यतचित्तात्मा तपस्वी वदतां वरः ॥ २ ॥
‘स एवायं’ यिशायाहो यदर्थमिदमुक्तवान् ।
“निष्मिन्ति” परिशुद्धिं च विधुमध्वनः प्रभोः ॥
इतुप्रत्यितो महान् घोषो महति प्रान्तरे मरोः” ॥ ३ ॥
स एष योहनो वस्त्रमुद्गलोमविनिष्मिन्नम् ॥
पर्यधासीत् कठीचापि पटुकां चर्मनिष्मिन्ताम् ।
पतङ्गैश्च भुभिश्चैव वन्यैर्हृत्तिमकल्पयत् ॥ ४ ॥
अथ तच्छरणं प्राप्ता यिह्मदियानिवासिनः ।
यिरुशलेमवास्तव्याः स्थिताश्च यद्देनान्तिके ॥
स्वीकुर्वन्तः स्वपापानि प्रीतये परमात्मनः ।
सर्वे ते स्नापितास्तेन तेषां भद्राय यद्देन ॥ ५ ॥
शुद्धार्थमागतान् वीक्ष्य स-सहस्रकफरीशिनः ।
निवार्थं स्नापनं तेषां योहनो वाक्यमब्रवीत् ॥ ६ ॥
‘सर्वं वंश्या विमुक्त्यर्थं कोवः स्नानं समादिशत् ।
भोक्तव्यमेव युष्माभिः स्वकर्मसदृशं फलम् ॥ ७ ॥
मुक्तौ शुद्धं मनोहेतुं स्तब्धं युष्मासु न स्थिरम् ॥ ८ ॥
अब्राहामः पितास्मकमिति मा दृष्यते मृषा ।
ईशोजनयितुं शक्तस्तत्पुत्रं प्रस्तरादपि ॥ ९ ॥
पापि-पादपमूलेषु सतो परशुरूपिणो ।
ऐश्वर्यो संहतिः शक्तिरिदानीमपि संस्थिता ॥
कुफलान् पादपान्छित्वा सानले क्षेप्यति ध्रुवम् ॥ १० ॥

दीक्षेऽहं सलिलेनैव भवतश्चित्तशुद्धये ।
 मत्परं यः समायाति समत्तः शक्तिमत्तरः ॥ ११ ॥
 न च वोढुं समर्थोऽस्मि तस्याहं पादुकामपि ।
 पूतात्मज्ञानवर्द्धिभ्यां सर्वोदीक्षां विधास्यति ॥ १२ ॥
 स खीयज्ञानसूर्पेण खीयसृष्टेरसत्खलम् ।
 संशोध्य साधुगोधूमान् कुशूले संगृहीष्यति ॥ १३ ॥
 ततः परं गृहीत्वाच स्वहस्तेन पृथक् कृतान् ।
 सर्वान् धत्त्यत्यसत्तूषाननन्तनरकाग्निना ॥ १४ ॥
 ततश्चाजन्मशुद्धोऽपि स्थितोधर्मं सनातने ।
 ग्रहीतुं योहनादीक्षां यीशुर्यद्दैनमागतः ॥ १५ ॥
 'त्वयैव मामिका दीक्षा विधेया न मया तव ।
 इत्युक्तो योहनेनाथ यीशुस्तं वाक्यमब्रवीत् ॥ १६ ॥
 'भगवन्ननुमन्यस्व त्वं दीक्षां मम साम्प्रतम् ।
 अस्माभिरनुसर्त्तव्यमाद्य' धर्मस्य साधनम् ॥ १७ ॥
 तच्छ्रुत्वा योहनस्तस्मै ददौ दीक्षां विदांवरः ।
 पवित्रे यादौ ने तोये स्नापयित्वा समाहितः ॥ १८ ॥
 स ददर्श ततः स्नातो जलाच्छोभ्रं समुत्थितः ।
 शुद्धोबुद्धोविमुक्तात्मा स्वर्गद्वारमपावृतम् ॥ १९ ॥
 तं प्रशान्तं विवेशाथ सन्तुष्टं परमात्मनि ।
 कपोतसदृशं ज्योतिर्विर्मलं परमात्मनः ॥ २० ॥
 "अनेनाहं परं प्रीतः पुत्रश्चायं प्रियोमम ।"
 इत्यैश्वरी तदा वाणी त्रिदिवेऽपि समुत्थिता ॥ २१ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शनतीर्थेन श्लोकैरुपनिबद्धायां
 श्रीमन्मथिभाषितखीष्टोपनिषदि तृतीयोऽध्यायः ।

चतुर्थोऽध्यायः ।

St. Matthew. Chapter 4: [Christ fasteth, and is tempted. The angels minister unto him. He dwelleth in Capernaum, beginneth to preach, calleth Peter, and Andrew, James, and John, and healeth all the diseased.]

ततः प्रलोभनं सोढुं यीशुर्मायाविचेष्टितम् ।
 आत्मना प्रेरितः प्राप्त एकाकी मरुमात्मवान् ॥ १ ॥
 चत्वारिंशदहोरात्रमुपोष्य परमात्मजः ।
 यदा क्षुधमनुप्राप्तस्तं मायावी तदागमत् ॥ २ ॥
 तं तथा तपमायुक्तं वीतमोहरजःस्पृहम् ।
 उदासीनवदासीनं मायावीढं वचोऽब्रवीत् ॥ ३ ॥
 'यदित्वमीशपुत्रोऽसि सर्वशक्तिसमन्वितः ।'
 आदिश्य प्रस्तरानेतान् कुरु पूषान् मदन्तिके ॥ ४ ॥
 यीशुस्तं माययाविष्टमिदमाह विधानवित् ।
 'अस्तीढं लिखितं शास्त्रे पूर्वेनैकेन मानवाः ॥
 न जीवन्ति विना वाक्यं प्रत्येकमीशभाषितम्' ॥ ५ ॥
 ततः पुण्यपुरं नीत्वा मायावी तं जितेन्द्रियम् ।
 शिखरे धर्मगृहस्य स्थापयित्वेदमब्रवीत् ॥ ६ ॥
 'पातय स्वमितोऽधस्ताद् भवसीशसुतो यदि ।
 यतोऽस्ति लिखितञ्चैतच्छास्त्रे पूर्वतरैः कृतं ॥ ७ ॥
 "स विभुस्तवरच्चार्यं दूतानाञ्चापयिष्यति ।
 रक्षिष्यन्ति करैस्ते च त्वत्पदं शैलघाततः" ॥ ८ ॥
 तस्य तद्वचनं श्रुत्वा यीशुस्तं पुनरब्रवीत् ।
 'स्मर्यते लिखिता शिष्टैरियमप्यपरा श्रुतिः ॥ ९ ॥
 "न परीक्षा विधातव्या स्वैश्वरस्य त्वया प्रभोः" ॥ १० ॥
 अथोन्नतगस्याग्रं यीशुं नीत्वा स दुर्जनः ।
 तं प्रलोभयितुं येते राज्यैश्चर्यपराक्रमैः ॥ ११ ॥

ग्राह्य 'प्रणिपत्य त्वं मां भजस्व दृढव्रत ।
 एतानि धनरत्नानि तुभ्यमेव ददाम्यहम् ॥ १२ ॥
 इति तस्य वचः श्रुत्वा बभाषे परमात्मजः ।
 'इतोऽपसर दुष्ट त्वं न करिष्यामि ते वचः ॥ १३ ॥
 पूजनं परमेशस्य केवलं विधिवोधितम् ।
 स पवैकः समाराध्यः सहि पूज्यतमो मतः' ॥ १४ ॥
 इति तस्य वचः श्रुत्वा स दुरात्मा तमत्यजत् ।
 ततस्तं पस्त्रिचरुश्च दूताः स्वर्गात् समागताः ॥ १५ ॥
 ततः कारागृहे बद्धं श्रुत्वा स्नापकयोहनम् ।
 त्वत्त्वा नासरतं धाम योशुर्गालीलमागतः ॥ १६ ॥
 पुरं कफरणाङ्गममध्यास्तोदधिकूलगम् ।
 एतेनानुगृहीतेयं यिशायाहोदिताश्रुतिः ॥ १७ ॥
 "नमाली सवुलूनेच सागरोपकूले तथा ।
 गालीले परजातीनां प्रदेशे यद्दैनस्य च ॥
 संस्थिता मानवा येच घोरेण तमसावृताः ।
 ददृशुस्ते परं ज्योतिः पवित्रं परमात्मनः" ॥ १८ ॥
 यीशुस्ततः प्रभृत्येव घोषयन्निदमब्रवीत् ।
 'निवर्त्तय मनःपापात् स्वर्गः सन्निधिमागतः' ॥ १९ ॥
 गालीलीयोदधेस्तोरमेकदा तेन गच्छता ।
 भ्रातरौ ददृशाते द्वौ जालनिक्षेपणे रतौ ॥ २० ॥
 शिमोन एकोविख्यातः पित्रो यस्याभिधापरा ।
 तस्य भ्रातान्द्रियश्चैव जात्या तौ धीवराबुधौ ॥ २१ ॥
 स तौ प्रोवाच 'वां भद्रमस्तु मामनुगच्छतम् ।
 युवामहं करिष्यामि धीवरौ नरधारिणौ ॥ २२ ॥
 तौ च जालं परित्यज्य तूर्णं तमनुजग्मतुः ।
 ततस्तेनाग्रतो गत्वा दृष्टौ शिवदियात्मजौ ॥ २३ ॥
 याकोबो योहनश्चैव भ्रातरौ तौ सहोदरौ ।
 नावि पित्रा सहासीनौ जालस्य सीवने रतौ ॥ २४ ॥

आहूतौ तेन तौ त्यक्त्वा पितरं नावमेव च ।
जग्मतुः शरणं तस्य शरण्यस्य निराश्रयः ॥ २५ ॥
तस्मात् स्थानात्ततोऽभ्येत्य योशुर्गालीलमण्डलम् ।
खगंराज्यसुसंवादं बभाषे धर्ममन्दिरे ॥ २६ ॥
शारीरैर्मानसैश्चैव व्याधिभिः परिपीडितान् ।
अन्यैश्च व्यसनैः क्लिष्टानकरोत् स निरामयान् ॥ २७ ॥
दुष्करं तस्य तत् कर्म दृष्ट्वा तद्देशवासिनः ।
अद्वया परयोपेताः सर्वे तमनुवव्रजुः ॥ २८ ॥

इति श्रोताराचरणचक्रवर्त्तितकंदर्शनतीर्थेन श्लोकैरुपनिबद्धायां
श्रोमन्मथिभाषितस्त्रीष्ठोपनिषदि चतुर्थाऽध्यायः ।

पञ्चमोऽध्यायः ।

St. Matthew. Chapter 5 : [Christ beginneth his sermon in the mount : declaring who are blessed, who are the salt of the earth, the light of the world, the city on an hill, the candle : that he came to fulfil the law. What it is to kill, to commit adultery, to swear : exhorteth to suffer wrong, to love even our enemies, and to labour after perfectness.]

जनौघानथ संवीक्ष्य शिष्यांश्चैव समीपगान् ।
योशुः पर्वतमारुह्य प्रोवाच प्रथमं वचः ॥ १ ॥
दीनात्मानो नरा धन्या अहङ्कारमनाश्रिताः ।
तेषामेव यतोहस्ते स्थितः स्वर्गः सनातनः ॥ २ ॥
ये कृत्वा दुष्कृतं कर्म पश्चात्ताप-समन्विताः ।
तेषाञ्च मान्द्वनास्तीति धन्यास्ते धूतकल्मषाः ॥ ३ ॥
स्वभावमृदवोधन्याः प्रशान्तमानसा जनाः ।
तेषामेव हि भोगाय ससागरवसुन्धरा ॥ ४ ॥

धर्म्मजिज्ञासवोधन्या धर्म्मशीलाश्च ये जनाः ।
 निस्पृहाः सर्वकामेभ्यो लप्स्यन्ते ते हि पूर्णताम् ॥ ५ ॥
 दयावन्तो जना धन्या स्तोथास्ते ह्यनुकम्पया ।
 शुद्धान्तःकरणा धन्यास्ते द्रक्ष्यन्ति परात्परम् ॥ ६ ॥
 तनया जगदीशस्य धन्यः शान्तिविधायिनः ।
 धर्म्मायोपप्लुता धन्या यतस्ते स्वर्गसङ्गिनः ॥ ७ ॥
 धन्याश्च परमोदारा भवन्तः शुभवुद्भयः ।
 ये मदर्थं विनिन्द्यन्ते पीड्यन्ते चाक्षतात्मभिः ॥ ८ ॥
 पूर्वं बभूवुर्ये शिष्टा इत्यंतेऽपि विनिर्जिताः ।
 न चात्र परिहारोऽस्ति माभूद्वो मनसो भयम् ॥ ९ ॥
 पर्याप्तमस्ति धर्मं स्वर्गं सञ्चितं पारितोषिकम् ।
 यज्ञाभात् सर्वलाभः स्यात्तदानन्दत हृष्यत ॥ १० ॥
 यूयं सुसदृशाः सौम्या पृथिव्या लवणैः समम् ।
 तानि चेद् विरसानि सुगन्धज्यन्ते सर्वं या जनैः ॥ ११ ॥
 पर्वतस्था पुरो रम्या यथा भात्यतिरोहिता ।
 प्रतिभा भवतां भातु तथा लोके व्यवस्थिता ॥ १२ ॥
 द्रोण्या अधोनिधीयन्ते न दीपा ज्वलिता यथा ।
 प्रकाशयन्ति गेहं तु दीपाधारोपरिस्थिताः १३ ॥
 एषोपमा स्थितावत्सा भवतामपि तेजसः ।
 अनयोपमया तेजो भवतां भुवि वर्द्धताम् ॥ १४ ॥
 येनानुभावितैः स्वर्ग्यः पिता वः पूज्यते जनैः ।
 यूयं मामपि संवीक्ष्य न विकम्पितुमर्हथ ॥ १५ ॥
 विध्याप्तयोर्वि लोपाय नाहं पृथिवीमागतः ।
 प्राप्तोऽहं परया शक्त्या तयोरेवाभिवृद्धये ॥ १६ ॥
 “रजस्तमोर्विनिर्मुक्तास्तपोज्ञानबलेन ये ।
 येषां त्रिकालममलं ज्ञानमव्याहतं सदा ॥
 आप्ताः शिष्टा विबुधास्ते तेषां वाक्यमसंशयम्” ॥ १७ ॥

आकाशप्रलयं यावद् यावच्च जगतोलयम् ।
 विन्दुशोऽपि न यास्यन्ति विलोपमाप्तसूक्तयः ॥ १८ ॥
 स्वल्पमप्याप्तवाक्यानां योऽतस्त्यजति मूढधीः ।
 प्रयोजयति वा त्यक्तुं स्वर्गं राज्ये स चाधमः ॥ १९ ॥
 अनुशास्ति य एतामि स्वयं चैवानुतिष्ठति ।
 स एव स्वर्गसाम्राज्ये प्रवरः पुरुषोमतः ॥ २० ॥
 सोपाध्यायफरोशिभ्यः साधुता वो महीयसौ ।
 यदि नस्यात्तदा स्वर्गं प्रवेशोवः सुदुर्लभः ॥ २१ ॥
 “राजद्वारेऽभियुक्ताः सुगृह्यं होता नरघातकाः ।
 नरहत्या न कार्य्ये”ति पुरा प्राहुर्महर्षयः ॥ २२ ॥
 न कार्य्यो मम वाक्येन क्रोधोऽङ्गि सोदरान् प्रति ॥ २३ ॥
 यः क्रुध्यति ह्यथा स्वेभ्यो भ्रातृभ्योऽप्रयतो नरः ।
 सोऽभियुक्तो भवेदेव सत्यमेतद् ब्रवीम्यहम् ॥ २४ ॥
 ‘निर्धोधस्त्व’ मिति ब्रूयाद् यो निजभ्रातरं प्रति ।
 नरो महासभायां स त्वभियुक्तो भवेद् ध्रुवम् ॥ २५ ॥
 निपतेन्नरकाग्नौ च मूढस्त्व’मिति यो वदेत् ।
 सदा सोदर-सन्तोषो विधेयोऽतः प्रयत्नतः ॥ २६ ॥
 यो भ्रातृतोषमुत्सृज्य वर्त्तते यन्नकर्म्मणि ।
 स सम्यगविधिनेष्टापि न यागफलभाग्भवेत् ॥ २७ ॥
 समागम्य विपक्षेण शोभ्रं सन्धीयतां पथि ।
 अन्यथा प्राड्विवाकाय शत्रुर्युष्मान् समर्पयेत् ॥ २८ ॥
 कारायां स्थापनार्थं स किङ्करेभ्योऽर्पयिष्यति ।
 भोगलेशेऽवशिष्टे तु नैव तस्माद्विमोक्ष्यथ ॥ २९ ॥
 “न जातु व्यभिचारी स्या”दिति व्याहरति श्रुतिः ।
 परदारा न गम्याः स्युर्मनसापोति मे मतिः ॥ ३० ॥
 यदि वो दक्षिणं नेत्रं हस्तोवांमेतरोऽपि वा ।
 दुष्येत् सकलं देहं तयोः कार्य्यं विवर्जनम् ॥ ३१ ॥

विनाशात् सर्वदेहस्य वरमेकाङ्गवर्जनम् ।
 भवतां श्रेयसे वत्साः सत्यमेतदब्रवीम्यहम् ॥ ३२ ॥
 “त्यागपत्रं पतिर्दत्त्वा त्यजेद्भार्या” मिति श्रुतिः ।
 व्याभिचारं विना भार्यां न त्यजेदिति मे मतिः ॥ ३३ ॥
 पतिस्त्यक्त्वा सतीं भार्यां भ्रष्टाचारां करोति ताम् ।
 उद्वहेद्यः परित्यक्तां व्यभिचारी सद्भाधमः ॥ ३४ ॥
 “न वृथा शपथं कुर्यात् प्रीतये परमात्मनः ।
 पालयेत् शपथं सत्य”मिति पौराणिकी श्रुतिः ॥ ३५ ॥
 भवद्भिः सर्वथा वर्ज्यः शपथो मम शासनात् ।
 न स्वर्गः शपथं योज्यः सहि सिंहासनं विभोः ॥ ३६ ॥
 न योज्या पृथिवी इप्सि सा हि तस्य पदासनम् ॥ ३७ ॥
 यिरूशालेममुच्चार्य न कार्यः सत्यनिर्णयः ।
 यतस्तत्पुरमध्यास्ते सर्वे लोकमहेश्वरः ॥ ३८ ॥
 नात्मनः शिरसोवापि दिव्यं कार्यं कदाचन ।
 शक्यते नान्यथाकर्तुं यत एकः शिरोरुहः ॥ ३९ ॥
 वाक्यमैकान्तिकं नित्यं वक्तव्यं तद्धि सात्त्विकम् ।
 ततोऽन्यत्तामसं ज्ञेयं क्लृप्तात्मादिदूषितम् ॥ ४० ॥
 “चक्षुषा चक्षुषोरोषं दत्तां दन्तैश्च निर्जयेत्” ।
 इति पौराणिकी वार्त्ता भवतां श्रुतिमागता ॥ ४१ ॥
 ममाश्रया न कर्त्तव्यो विरीधोदुर्जनैः सह ॥ ४२ ॥
 कपोलं यदि चाहन्ति कश्चिद् वो दक्षिणं जनः ।
 परावर्त्त्यापरं गण्डं क्रोधस्तस्यापनीयताम् ॥ ४३ ॥
 विवादे यदि कश्चिद् वः कञ्चुकं हर्त्तुमिच्छति ।
 प्रावारस्यापि दानेन तुष्टिस्तस्य विधीयताम् ॥ ४४ ॥
 एकक्रोशानुयानाय यदि कश्चिद् वदेत्तु वः ।
 क्रोशद्वयं प्रगम्यापि तोषस्तस्य विधीयताम् ॥ ४५ ॥
 अधमर्णाथिनः कार्या विमुखा न कदाचन ।
 “प्रतिवासिजने प्रेम कुर्याद् द्वेषमरौ तथा” ॥ ४६ ॥

इतिश्रुतिः पुरा प्रोक्ता भवतां श्रुतिमागता ।

ममाज्ञयातु कर्त्तव्यं महत्प्रेमाप्रियेष्वपि ॥ ४७ ॥

कर्त्तव्या प्रार्थना तेषां कृते वस्ताडयन्ति ये ।

विभुरुत्थापयत्यर्कं सदसत्सु यथा समम् ॥ ४८ ॥

अपञ्च वर्षयत्यत्र यथेशः समदर्शनः ।

सोपमा भवतामस्तु सर्वं त्र समदर्शिता ॥ ४९ ॥

यदि स्याद् भवतां प्रेम कैवलं ह्युपकारिषु ।

करसंग्राहकेभ्योवः कास्यात्तर्हि विशिष्टता ॥ ५० ॥

यदि स्याद्भातपर्यन्तं भवतामभिवादनुम् ।

स्यात्तर्हि भवतां शीलं करसंग्राहकैः समम् ॥ ५१ ॥

अतोवः सर्वं दा सन्तु तथा सर्वैः प्रवृत्तयः ।

प्रवृत्तिः परमेशस्य सर्वेष्वेव समा यथा ॥ ५२ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्ति तर्कदर्शनतीर्थेन श्रीकैरूपनिवहायां
श्रीमन्मथिभाषितस्त्रीष्टोपनिषदि पञ्चमोऽध्यायः ।

षष्ठोऽध्यायः ।

• St. Matthew. Chapter 6 : [Christ continueth his sermon in the mount, speaking of alms, prayer, forgiving our brethren, fasting, where our treasure is to be laid up, of serving God, and mammon : exhorteth not to be careful for worldly things : but to seek God's kingdom]

नराणामग्रतोदानं न देयं मानलिप्सया ।

तथा प्रकुर्वतां वःस्वान्नस्वर्ग्यं पारितोषिकम् ॥ १ ॥

तस्माद् दानं न दातव्यं कृत्वाग्रं भेरीवादनम् ।

यथा भण्डाः प्रयच्छन्ति पथि धर्मगृहेषु च ॥ २ ॥

लाभस्तेषां प्रशंमान्त इति सत्यं ब्रवीम्यहम् ।
 परोक्षमस्तु वोदानमनपेक्ष्य प्रयोजनम् ॥ ३ ॥
 तत् फलं परमेशो वः प्रकाशमपयिष्यति ॥ ४ ॥
 पुरतो न मनुष्याणां कर्तव्या प्रार्थना तथा ।
 प्रार्थयन्ते यथा भण्डाः पथि धर्मगृहेषु च ॥ ५ ॥
 लाभस्तेषां प्रतिष्ठान्त इति सत्यं ब्रवीम्यहम् ॥ ६ ॥
 यूयं तु स्वान्तरागारे रुद्धहारे समाहिताः ।
 निधाय हृदि विश्वेशं प्रार्थयध्वं निरत्ययाः ॥ ७ ॥
 अनेन प्रणिधानेन परमात्मा परोक्षवित् ।
 प्रदास्यत्येव सिद्धिं वः खगेराज्यविहारिणीम् ॥ ८ ॥
 भगवत्प्रार्थनाकाले श्रोष्यते भगवानिति ।
 प्रार्थनापुनरावृत्तिं कुर्वन्ति परजातयः ॥ ९ ॥
 परमात्मा सदा वेत्ति यतो युष्मत् प्रयोजनम् ।
 प्राथयध्वं ततो नित्यं वाकेनानेन संयताः ॥ १० ॥
 “स्वर्गस्ते परमं धाम पितस्त्वन्नाम पूज्यताम् ।
 साम्राज्यं ते समायातु तवेच्छा पूर्यतां सदा ॥ ११ ॥
 देहि शोवस्तिकं भक्ष्यमद्यास्त्रभ्यमयाचितम् ॥ १२ ॥
 क्षमामहे वयं नित्यं यथास्मद् द्रोहिणो जनान् ।
 क्षमस्व त्वं तथा पापमस्माकं परमेश्वर ॥ १३ ॥
 मा प्रलीभनमायातु भवतो नः परात्पर ॥ १४ ॥
 आपदः पाहिनो नित्यं सर्व्वलोकमहेश्वर ।
 यशोविक्रमराज्यानि वर्त्तन्ते सर्व्वदा त्वयि ॥ १५ ॥
 यदि दोषं मनुष्याणां क्षमयैव निरस्यथ ।
 क्षमिष्यते हि दोषं वः परया क्षमया विभुः ॥ १६ ॥
 न कुर्य्यु रूपवासं च भवन्तो मलिनाननाः ।
 प्रकुर्य्यन्ति यथा भण्डा लोकसंग्रहतत्पराः ॥ १७ ॥
 तत्फलं साधुवादान्तमिति सत्यं वदाम्यहम् ॥ १८ ॥

भवदुभिरुपवासाहे मूर्ध्नि तैलनिषेवनम् ।
 सुखप्रक्षालनं चैव कर्त्तव्यं विमलाननैः ॥ १८ ॥
 इह कश्चिद् विजानीयादुपवासं न तर्हि वः ॥ २० ॥
 वेत्स्यत्येको जगन्नाथः परमात्मा परोक्षवित् ।
 स एवावर्जितो भक्त्या भवतोऽनुग्रहीष्यति ॥ २१ ॥
 नात्मार्यमिह कर्त्तव्यः पृथिव्यां धनसञ्चयः ।
 कीटचौरकलङ्काद्यैस्तद्धनं लभते क्षयम् ॥ २२ ॥
 यत् स्वर्ग्यमविनाशिस्यादहार्यं तत्स्करादिभिः ।
 सञ्चये तस्य वित्तस्य यतितव्यं समाहितैः ॥ २३ ॥
 विषयप्रवणं चित्तमन्यथा नैव शक्नोते ।
 नियन्तुमहितादर्थात् कल्पकोटिशतैरपि ॥ २४ ॥
 न यथा मलिनं नेत्रं सर्वं देहं प्रकाशयेत् ।
 तथा न कलुषं चित्तमात्मानमभिमोक्षयेत् ॥ २५ ॥
 यथाहि स्वामिनोर्दास्यं कर्त्तुं नैकेन शक्यते ।
 एकस्मिंस्तस्य विद्वेषः प्रेमान्यस्मिन् समीक्ष्यते ॥ २६ ॥
 अनुरक्तिविरक्तिभ्यां निष्ठा स्यात्तस्य चञ्चला ।
 एवं धनेशयोर्भक्तिरेककाला सुदुर्लभा ॥ २७ ॥
 हृत्त्यर्थमपिचात्यर्थं नविकम्पितुमर्हत् ।
 हृत्ते ह्येहोऽधिको देहादन्तरात्मा विशिष्यते ॥ २८ ॥
 न वपन्ति न क्षन्तन्ति न सञ्चिन्वन्ति खेचराः ।
 तेषामपि वदतेऽपि योगक्षेमं परेश्वरः ॥ २९ ॥
 श्रेयांसः सर्वं शस्तेभ्यो यूयं किमनुशोचथ ।
 कः शक्तश्चिन्तयित्वापि स्वभावपरिवर्त्तने ॥ ३० ॥
 पुरतः श्वसुनाख्यानि पुष्पाणि किं न पश्यथ ।
 न श्रमं तानि कुर्वन्ति न च तन्वन्ति सूतकम् ॥ ३१ ॥
 तथापि तानि वर्द्धन्ते शोभया करणैर्विना ॥ ३२ ॥
 स्वस्य सर्वं प्रभावेण शलोमापि विभूषितः ।
 नासीदेकेन सदृशस्तेषामेतद् ब्रवीम्यहम् ॥ ३३ ॥

यान्यद्य विद्यमानानि श्वःक्षेप्याश्चनन्ताश्चये ।
 यदीशो भूषयेत्तानि कथं वो न विभूषयेत् ॥ ३४ ॥
 तद् वृत्तिचिन्ता युष्माभिर्न कार्या परजातिवत् ।
 आदौ सर्वप्रयत्नेन परेशमनुगच्छत ।
 सर्वं जीवार्थं तत्त्वज्ञः स वो वृत्तिं विधास्यति ॥ ३५ ॥
 वृत्तिः शीवस्तिकी तस्मान्नाद्य चिन्त्या भवद्विधैः ।
 श्वस्तनं हि दिनं तस्य स्ववृत्तिं चिन्तयिष्यति ॥ ३६ ॥
 शीघ्रगत्वस्वभावाच्च दिवसं नावतिष्ठते ॥
 परिणामत्रभावेन तद्धिनान्यदपेक्षते ॥ ३७ ॥

इति श्रीतागचरणद्वन्द्ववृत्तिर्तर्कदर्शनतीर्थेन श्लोकैरुपनिबद्धायां
 श्रीमन्मथिभाषितखीष्टोपनिषदि षष्ठोऽध्यायः ।

—

St. Matthew. Chapter 7 : [Christ ending his sermon in the mount, reproveth rash judgement, forbiddeth to cast holy things to dogs, exhorteth to prayer, to enter in at the strait gate, to beware of false prophets, not to be hearers, but doers of the word : like houses builded on a rock, and not on the sand.]

सप्तमोऽध्यायः ।

हेतुवाटं समाश्रित्य न विचार्याः परे नराः ।
 भवन्तो न विचार्याः सुप्तस्तथासत्यपरैरपि ॥ १ ॥
 युष्माभिः परिमातव्या ये नरा मात्रया यया ।
 यूयं च परिमातव्या स्तेनैर्मैत्रया तथा ॥ २ ॥
 स्वभ्रातृनेत्रविन्द्यस्त-शूकखण्डनिरीक्षणात् ।
 न्यायं स्वचक्षुरन्तःस्थकाष्ठखण्डिच्छणं वरम् ॥ ३ ॥

अशक्तो निजनेत्रस्य यः शल्यस्यापमारणे ।
 स कथं परनेत्रस्य शल्यखण्डं समुदरेत् ॥ ४ ॥
 तस्मादादौ प्रयत्नेन स्त्रीयां प्रज्ञां विशोधयेत् ।
 परेषां प्रतिपत्त्यर्थं पश्चाद् यत्नं समाचरेत् ॥ ५ ॥
 नाशुचिभ्यः प्रदातव्यं श्वभूयो वस्तु विशुद्धिमत् ।
 अग्रतो न वराहङ्गां निःक्षेप्यं मौक्तिकं तथा ॥ ६ ॥
 मर्द्दयिष्यन्ति ते तत्तु पदभिर्बुधैर्विवर्जिताः ।
 प्रत्यावृत्य हनिष्यन्ति युष्मानपुत्रप्रकारिणः ॥ ७ ॥
 प्रार्थनान्वेषणे कुर्वन् भद्रमेवानुपश्यति ।
 कृत्वाघातं यथा द्वारे द्वारं पश्यत्यपावृतम् ॥ ८ ॥
 अस्ति किं भवतां मध्ये कश्चिद्विद्विधोर्जनः ।
 पुत्राय पूषकामाय प्रस्तरं यः प्रयच्छति ॥ ९ ॥
 अज्ञानामपि युष्माकं भवेद् वृत्तिर्यदोदृष्टो ।
 सर्वज्ञस्य पितृहनि भवतां संशयः कथम् ॥ १० ॥
 लोके यथात्मनो ययं सम्भावयितुमिच्छत्य ।
 मानवा अपि सम्भाव्या स्तथेत्याहुर्मनोविषाणः ॥ ११ ॥
 सङ्कीर्णद्वारमाख्यातं तत्त्वमध्यात्मसंज्ञितम् ।
 सङ्कीर्ण-गोपुरेणैव गन्तव्यं तत्र नान्यथा ॥ १२ ॥
 तथा विशालमाख्यातं द्वारं नाशनमात्मनः ।
 अयनं च सुविस्तीर्णं येन यान्ति सहस्रशः ॥ १३ ॥
 यूयं सृतिं परित्यज्य बृहद्द्वारामशाश्वतीम् ।
 सङ्कीर्ण-गोपुरेणैव विशत स्वर्गमक्षयम् ॥ १४ ॥
 आसच्छृङ्गचरेभ्यश्च रक्ष्य आत्मा प्रयत्नतः ।
 समीपमुपसर्पन्ति मेषवत्ते च मायिनः ॥ १५ ॥
 ग्रसिष्णवः परोक्षे च ते वृकप्रतिरूपकाः ।
 ये घ्नन्ति सहसाच्छिद्रमन्विष्य सहगामिनः ॥ १६ ॥
 प्रतीयन्ते यथा वृक्षा उत्तमा बाधमाः फलैः ।
 ज्ञायन्तेऽवितथं तेऽपि तथैव निजकर्म्मभिः ॥ १७ ॥

द्राक्षा बहुमता लोके कण्टके ताः फलन्ति किम् ।
 गोक्षुरात् किं प्रचीयन्त उदुम्बरफलानि वा ॥ १८ ॥
 सुवृक्षो जनयत्येव सुफलानि सदा भुवि ।
 कुवृक्षो जनयत्येव कुफलानि न संशयः ॥ १९ ॥
 कुवृक्षश्छिद्यते नित्यं वङ्गिना वा प्रदह्यते ।
 तस्मात् कर्मानुमेयं स्याच्चारित्रमिह लौकिकम् ॥ २० ॥
 यामिमां पुष्पितां वाचं प्रवदन्नुपसेविनः ।
 हे प्रभो हे प्रभो चेति मामभिप्रेत्य सर्व्वदा ॥ २१ ॥
 ये च त्वा प्रवदिष्यन्ति मायोपहतचेतसः ।
 त्वन्मन्त्राधोषिता दिव्याः प्रभो शिष्टोक्तयः शुभाः ॥ २२ ॥
 दूरं निःसारिता भूताः क्रिया बह्व्यस्र साधिताः ।
 नाहं प्रतिग्रहीष्यामि तानधर्म्म रताञ् जनान् ॥ २३ ॥
 इतोदूरं प्रयातेति वदिष्याम्यथवा पुनः ।
 यतस्ते नाभियास्यन्ति स्वर्गं स्वर्गवद्भिर्भुखाः ॥ २४ ॥
 पितृर्भ्यऽनुगता येच तदिष्टैः शुभकर्म्मभिः ।
 ते प्राप्नुवन्ति स्वाराज्यं सर्व्वभूतहिते रताः ॥ २५ ॥
 ये मे मतमिदं नित्यं शृण्वन्त्येकाग्रचेतसः ।
 दृढं तथानुतिष्ठन्ति ज्ञानिनस्ते प्रकीर्त्तिताः ॥ २६ ॥
 तेषां विमलसस्त्वानां क्लेशेषु बलवत्स्वपि ।
 स्थास्यत्येवाचला बुद्धिरीश्वरे नात्र संशयः ॥ २७ ॥
 ये केचिदभ्यसूयन्ति ममेदं मतमुत्तमम् ।
 अथवा नानुतिष्ठन्ति ते तु मूढाः प्रकीर्त्तिताः ॥ २८ ॥
 तेषां चञ्चलचित्तानां मूढानामजितात्मनाम् ।
 यास्यतेऽव लयं बुद्धिः क्लेशेनात्यन्त बाधिता ॥ २९ ॥
 श्रुत्वेमामुत्तमां वाचं सहजां यीशुभाषिताम् ।
 जनौघाः साधुसाध्वेवं प्रहृष्टाः सममब्रुवन् ॥ ३० ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शनतीर्थेन श्रीकैरूपनिबद्धायां
 श्रीमन्मयिभाषितख्रीष्टोपनिषदि सप्तमोऽध्यायः ।

अष्टमोऽध्यायः ।

St. Matthew. Chapter 8 : [Christ cleanseth the leper, healeth the centurion's servant, Peter's mother-in-law, and many other diseased : sheweth how he is to be followed : stilleth the tempest on the sea, driveth the devils out of two men possessed, and suffereth them to go into the swine.]

अवरूढं ततो वोच्य पर्वतात् परमात्मजम् ।
 बभूवन्भिलासस्तस्य सन्निधौ बह्वोजनाः ॥ १ ॥
 कुष्ठो कश्चित् तदाभ्येत्य नत्वा तमिदमुक्तवान् ।
 'यदि ते मय्यनुक्रोशः पवित्रं कुरु मां प्रभो ॥ २ ॥
 स तस्य वचसा प्रीत इच्छामीति वच्चेह्यब्रवीत् ।
 स्पृष्ट्वाच निजहस्ताभ्यां तं चकार निरामयम् ॥ ३ ॥
 अथ तं प्रस्थितं वोच्य प्रोवाच परमात्मजः ।
 'मा वादी स्वमिदं वृत्तं हर्षादपरमानवम् ॥ ४ ॥
 गच्छ त्वं याजकस्थानं निजरूपं प्रदर्शय ।
 नैवेद्यं मोशिनादिष्टं याजकेभ्यः प्रयच्छ ॥ ५ ॥
 ततः कफरनाह्नमं प्रविष्टे परमात्मजे ।
 कश्चिच्छतपतिभक्त्या तमिदं वाक्यमब्रवीत् ॥ ६ ॥
 'मम दासो महादुःखं मदुगृहे लभते प्रभो ।
 स रोगिणातिक्लृष्टेण पक्षाघातेन पीडितः' ॥ ७ ॥
 यीशुस्तमब्रवीद् भद्र माभूत्ते मनसो भयम् ।
 अहमेव करिष्यामि तमवश्यं निरामयम् ॥ ८ ॥
 श्रुत्वा शतपतिस्तस्य वाक्यं विश्वासवर्द्धनम् ।
 हृदये महतीमाशां निधायेदं वचोऽब्रवीत् ॥ ९ ॥
 'भवन्तं मदुगृहं नेतं सामर्थ्यं नास्ति मे प्रभो ।
 भवद्वचनमात्रेण स रोगान्मक्तिमाप्नुयात् ॥ १० ॥
 आज्ञाधीनं जगत्सर्वमाज्ञाधीना नियन्तृता ।
 महतामैश्वरी सिद्धिराज्ञायामेव संस्थिता ॥ ११ ॥
 तस्य तद् वचनं श्रुत्वा हेत्वन्वर्थसमन्वितम् ।
 सम्बोधाभ्यागतान् सर्वान् यीशुर्वचनमब्रवीत् ॥ १२ ॥

न मयतादृशी भक्ति र्दृष्टेस्त्रायेत्सन्ततो ॥ १३ ॥
 पूर्वस्याः पश्चिमायाश्च दिशोऽन्येऽत्र सरागताः ।
 अब्राहामादिभिः सार्द्धमामिष्यन्ते दिवि ध्रुवम् ॥ १४ ॥
 ये त्वष्मिन् संस्थिता राज्ञ्ये सन्ताना भक्तिवर्जिताः ।
 तिमिरं ते प्रवेक्ष्यन्ति भयक्लेशसमन्वितम् ॥ १५ ॥
 ततः शतपतिं प्राह योशुः परमतत्त्ववित् ।
 “याहि अज्ञानरूपं त्वं लभस्व फलमुत्तमम्” ॥ १६ ॥
 स विश्वस्य प्रभोर्व्याप्यं स्वगृहं त्वरयागतः ।
 अपश्यदात्मनोदासं तत्क्षणादेव सुस्थितम् ॥ १७ ॥
 ततः पितरस्य भवने तस्य श्वश्रून् ज्वराहिंताम् ।
 योशुर्हस्तेन संस्पृश्य चकार विगतज्वराम् ॥ १८ ॥
 सा शय्यायाः समुत्थाय तत्क्षणाद् विगतज्वरा ।
 अहया पूजयामास पूजाहं परमात्मजम् । १९ ॥
 भूताविष्टानयानि नृगः सायमन्ये तदर्न्तिकम् ।
 आदेशेनैव तान् सर्वान् स स्वस्थानकरोत् प्रभुः ॥ २० ॥
 इत्येवं कर्मभिस्तस्य सर्वं लोक-शुभप्रदैः ।
 गता सिद्धिं यिशायाह-श्रुतिः श्रोतृहितैषिणी ॥ २१ ॥
 “स दुःखं शमयामास यत्रो देहस्य बाधनम् ।
 मनसो बाधनं यच्च प्रभुस्तत् स्वयमग्रहीत्” ॥ २२ ॥
 चतुर्द्विंशु ततो दृष्ट्वा संमवेताञ् जनान् बहून् ।
 परपारप्रयाणाय परमात्मज आदिशत् ॥ २३ ॥
 अथ कश्चिदुपाध्यायो योशोरन्तिकमागतः ।
 ययाचे तस्य शिष्यत्वमीत्सुक्येन प्रणोदितः ॥ २४ ॥
 तं तथा माययाविष्टं योशुरुत्तरमब्रवीत् ।
 “विवराणीह विद्यन्ते जम्बुकानां धरातले ॥ २५ ॥
 सन्ति नौडा निवासाय पक्षिणां व्योमचारिणाम् ।
 शिरः सन्धारणार्थं तु मम स्थानं न विद्यते” ॥ २६ ॥

नियतात्मा परः शिष्यो यीशुमेत्येदमब्रवीत् ।
‘अनुमन्यस्वं मां पूर्वं पितुरन्येष्टिमिदये’ ॥ २७ ॥
योशु स्तमब्रवीदेहि त्यज पञ्चत्वमागतम् ।
अन्येष्टिं साधयिष्यन्ति मृतानां मृतचेतनाः’ ॥ २८ ॥
अथ नावं समारुह्य यीशुः शिष्यसमन्वितः ।
मध्ये समुद्रमागत्य निद्रावशक्षुपागतः ॥ २९ ॥
ततः पवनसंक्षुब्धसागरोन्मिषप्रकम्पिताम् ।
नावं दृष्ट्वा परां भीतिं सम्प्राप्ताः शिष्यसत्तमाः ॥ ३० ॥
अथ सुप्तप्रबद्धोऽसौ शिष्याणामार्त्तशङ्कनैः ।
सागरं तर्ज्जयामास वातं च परमात्मजुः ॥ ३१ ॥
सागरः प्रकृतिं प्राप तत्क्षणात्तस्थं तर्ज्जनैः ।
प्रबलो मातरिश्वाच शान्तवेगः शिवोऽवर्धो ॥ ३२ ॥
तद्वीक्ष्य महदाश्चर्यं कार्यमन्यैः सुदुष्करम् ।
यीशुमदभूतकर्माणि’ तुष्टुवुः सकला जनाः ॥ ३३ ॥
गादारीयप्रदेशेऽथ विहरन्तं जगत्प्रभुम् ।
शवागारान्नृशंसौ द्वौ भूताविष्टौ समीयतुः ॥ ३४ ॥
ततस्तौ भृशमुत्क्रुश्य तमिमां वाचमूचतुः ।
‘साम्प्रतं कीहि सम्बन्ध ईशपुत्र त्वयास्ति नो ॥ ३५ ॥
चिकीर्षुं रावयोः पोडामकाले किमिहागतः ॥ ३६ ॥
यदि त्वमावयोस्त्राता दुःखादीश्वरनन्दन ।
आवां नय समुद्धृत्य पुरतः शूकरव्रजम् ॥ ३७ ॥
‘तथास्त्विति समादिश्य स तथा कृतवान् प्रभुः ॥ ३८ ॥
ततस्ते शूकराः सर्वे वेगात् सागरमाविशन् ।
पलाय्य रत्नकाः सर्वे पुरे वार्त्तां न्यवेदयन् ॥ ३९ ॥
अथपौरजनाः सर्वे यीशोरन्तिकमागताः ।
पुरसीम्नो वह्निर्दृशगमनाय तमादिशन् ॥ ४० ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शनतीर्थेन श्रीकैरूपनिबद्धायां
श्रीमन्मथिभाषितख्रीष्टोपनिषदि अष्टमोऽध्यायः ।

St. Matthew. Chapter 9. [Christ curing one sick of the palsy, calleth Matthew from the receipt of custom, eateth with publicans and sinners, defendeth his disciples for not fasting, cureth the bloody issue, raiseth from death Jairu's daughter, giveth sight to two blind men, healeth a dumb man possessed of a devil, and hath compassion of the multitude.]

अथ नावा समुत्तीर्य समुद्रं परमात्मजः ।
 परिव्राणार्थमार्त्तानां निजदेशं समाययो ॥ १ ॥
 शयानमथ खटायां पक्षाघातेन पीडितम् ।
 जनमेकं समानिदुर्व्वीहकास्तस्य सन्निधिम् ॥ २ ॥
 ज्ञात्वा तेषां परां अहं यीशूरोणिणमब्रवीत् ।
 “समाश्वसिहि भद्रं ते स्यात्त्वं मुक्तोऽसि पापतः” ॥ ३ ॥
 उपाध्यायास्तु तच्छ्रुत्वा वचनं यीशुभाषितम् ।
 मनसा चिन्तयामासुः किमयं प्रोक्तवानिति ॥ ४ ॥
 विनिन्दतीश्वरं साक्षादयमुक्तेदृशं वचः ॥ ५ ॥
 विदित्वा संशयं तेषां यीशुर्व्वं च नमब्रवीत् ।
 “कथं विप्रतिपद्यन्ते भवन्तो वचने मम ॥ ६ ॥
 ‘पापानां ते क्षमा जाता’ यथा त्वं विहरोत्यितः” ।
 वाक्ययोः रणयोर्मध्ये कतरच्छोभनं भवेत् ॥ ७ ॥
 शक्तो मनुष्यपुत्रस्तु नाराणां पापमुक्त्यर्थं ।
 इति वः प्रतिपत्त्यर्थं सोऽब्रवीदीदृशं वचः” ॥ ८ ॥
 इत्युपज्ञा रोगिणं प्राहो “त्तिष्ठत्वमात्मनो गृहम् ।
 गच्छ पर्यङ्कमादाय निजेन शिरसा वहन्” ॥ ९ ॥
 स तु पर्यङ्कमादाय स्वगृहं त्वरयागतः ।
 यीशोरैशबलं वोक्त्य भक्त्या तं तुष्टुवुर्जनाः ॥ १० ॥
 तस्मात् स्थानादपाक्रम्योपविष्टं शुल्कवेश्मनि ।
 मयिनाम जनं कश्चिद्दर्शं परमात्मजः ॥ ११ ॥

'स तं प्राहासुते भद्रमेहित्वं मामनुव्रज' ।
 तत्क्षणात् सोऽनुवव्राज मथिः परमधार्मिकः ॥ १२ ॥
 योशुर्भोजनकालेऽथ सशिष्यः सह पापिभिः ।
 करसंग्राहिभिश्चैव गृहमध्यं प्रविष्टवान् ॥ १३ ॥
 फरोशिनस्तु तददृष्ट्वा पप्रच्छः शिष्यसत्तमान् ।
 आचार्य्या भवतां क्षस्मादश्रन्त्येभिर्नराधमैः ॥ १४ ॥
 अशोभनं तदाकर्ण्य यीशुरुत्तरमब्रवीत् ।
 नीरोगान् न चिकित्सन्ति भिषजः स्वोद्यमेषजैः ॥ १५ ॥
 स्वोद्यां वृत्तिं समाश्रित्य चिकित्सन्तिच रोगिणः ।
 'न मया कीर्त्तयते यज्ञो दया हि बहु मन्यते ॥ १६ ॥
 परिव्राणाय साधूनां पृथिवीं नाहंमागतः ।
 पापिनां पापमुत्तयर्थं समावतरणं यतः' ॥ १७ ॥
 ततः शिष्योत्तमाः केचिद्योहनस्यानुवर्त्तिनः ।
 योशोः सन्निधिमागत्य पप्रच्छुर्विनयान्विताः ॥ १८ ॥
 'कथं न भवतः शिष्याः कुर्वन्त्यनशनं प्रभो ।
 अस्माभिः क्रियते तत् बहुशः सफरोशिभिः' ॥ १९ ॥
 श्रुत्वाथ संशयं तेषां यीशुरुत्तरमब्रवीत् ।
 'किं बन्धवोऽनुशोचन्ति वरेण सह संस्थिताः ॥ २० ॥
 ते भवेयुर्निराहारा वरमङ्गविवर्जिताः ॥ २१ ॥
 जीर्णं न वसनेनापि नव वस्त्रं न सीव्यते ।
 नवेऽपिच महच्छिद्रं तेन संजायते यतः ॥ २२ ॥
 नवो वा वारुणीमण्डो जीर्णकूप्यां न धीयते ।
 तथाकृते स्त्रवेन्मद्यं कूपीचापि विदीर्यते ॥ २३ ॥
 यदि तत् सन्निधयेत नवकूप्यां सुयत्नतः ।
 न मद्यं वहिरायाति कूपीच न विदीर्यते' ॥ २४ ॥
 इति प्रतिसमादिश्य शिष्यांस्तान् वदतां वरः ।
 पुनरात्तान् परिव्रातुमारभे परमात्मजः ॥ २५ ॥

तस्य स्पर्शदभूत्काचित् प्रदरार्त्ता निरामया ।

समवाप पुनः प्राणानन्या मृत्युवशं गता ॥ २६ ॥

हावन्धौ कृपया तस्य लेभाते दृष्टिमुत्तमाम् ।

कश्चिदाजन्ममूकश्च वाक्सामर्थमवाप्तवान् ॥ २७ ॥

फरीशिनस्तु तद् दृष्ट्वा दत्तमानमदान्विताः ।

मेनिरे तं महाभागं भूतराजस्यकिङ्करम् ॥ २८ ॥

ततः स करुणाविष्टो दृष्ट्वा जनसमागमम् ।

मेषयूथमिव भ्रष्टं मेषपालं विना स्थितम् ॥ २९ ॥

शिष्यान् प्रोवाच धर्मात्मा सर्वभूतहिते रतः ।

इदंसारवदव्ययं धर्मार्थसहितं वचः ॥ ३० ॥

“प्राचुर्यमिह शस्यानामप्राचुर्यं तु कर्मिणाम् ।

क्षेत्रज्ञं शरणं यात स प्रहेष्यति कर्मिष्ठान् ॥ ३१ ॥

इति श्रोताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शनतीर्थेन श्लोकैरुपनिबद्धायां

श्रीमन्मथिभाषितखोष्टोपनिषदि नवमोऽध्यायः ।

दशमोऽध्यायः ।

St. Matthew. Chapater 10 : [Christ sendeth out his twelve apostles, enabling them with power to do miracles, giveth them their charge, teacheth them, comforteth them against persecutions : and promiseth a blessing to those that receive them.]

ततो योशोः समादेशात्तत्तत्सर्वपरिग्रहाः ।

द्वादश प्रथिताः शिष्यास्तत्समीपमुपाययुः ॥ १ ॥

शिमीन आद्यः पित्राख्यो भ्राता तस्यान्द्रियस्तथा ।

याकोबो योहन्त्यैव सिबदीयसुताबुभौ ॥ २ ॥

फिलिपो बर्थलमयस्थोमा शुल्कहरोमथिः ।

आल्फेयपुत्रो याकोब स्थद्देयाख्यश्च लिब्बयः ॥ ३ ॥

शिमोनः काननीचैव यिहदाश्च नराधमः ।
 यश्चक्ष्णेन गुरुं धृत्वा रिपवे तं समर्पयत् ॥ ४ ॥
 प्रेषयन् दिक्षु सर्वासु यीशुस्तानिदमब्रवीत् ॥ ५ ॥
 “युष्माभिः परिहर्त्तव्याः सर्व्वथा परजातयः ।
 नगरं शमरीयाणां न गन्तव्यं कदाचन ॥ ६ ॥
 इस्त्रायेलकुलभ्रष्टा अभिगम्या वरं जनाः ।
 ‘स्वगैराज्यं समीपस्थ’ मितिगच्छदभिरुच्यताम् ॥ ७ ॥
 व्याधिता नीरुजाः कार्य्या जीवनीया मृत्यु नराः ।
 कुष्ठिनां शोधनं कार्य्यं भूतानां च विताडनम् ॥ ८ ॥
 मूल्यं विना यतोलब्धं ततोदेयञ्च तद्दिना ।
 न धार्य्यं कटिबन्धे च सुवर्णं वृत्तिकाम्यया ॥ ९ ॥
 रोप्यं वा पित्तलं वापि यद्वान्यत् किञ्चिदीदृशम् ।
 लभते कर्मणोऽङ्गानि कर्मकृत् कर्मणैव हि ॥ १० ॥
 ग्रामं वा नगरं वापि प्रविश्य स्थितिहेतवे ।
 साधुभिः सह वस्तव्यं गृहस्थैर्नियतात्मभिः ॥ ११ ॥
 तद् गृहं चानुसर्त्तव्यं सर्व्वथा कृतमङ्गलैः ।
 शान्तिर्वि राजतां तत्र तद् योग्यं यदि वो भवेत् ॥ १२ ॥
 न श्रद्धधाति योयुष्मान् न शृणोति च वो वचः ।
 तद्देशः परिहर्त्तव्यो नश्वरो नरकोपमः ॥ १३ ॥
 सदोमघोमराभ्यां चाधिकं दण्डं सहिष्यते ।
 सदृशश्चरमे काले सत्यमेतद् ब्रवीम्यहम् ॥ १४ ॥
 प्रेष्यन्ते वृकसङ्घेषु भवन्तो मेषवन्मया ।
 अतः सावहितैर्भाव्यं सपेवन्नित्यशङ्कितैः ॥ १५ ॥
 कपोतैरिवलोकेषु वर्त्तितव्यममायिकैः ।
 परीक्ष्या मानवाः सर्व्वे सदसदुव्यक्तिहेतुभिः ॥ १६ ॥
 राजकीयाभियोगेन कशाघातप्रपोडया ।
 विधास्यन्ति महद्दुःखं युष्माकं प्राकृता जनाः ॥ १७ ॥

भवतस्तेऽर्पयिष्यन्ति राज्ञो देशाधिपस्य च ।
 सन्निधौ तद्विरुद्धोक्तिप्रकाशाय मदर्थतः ॥ १८ ॥
 सात्त्व्यं विज्ञापयद्भिश्च न वाच्यं कल्पितं वचः ।
 ईश्वरप्रेरितं वाक्यं व्याहर्त्तव्यमतन्द्रितैः ॥ १९ ॥
 स साक्षी सर्वभूतानां वाग्यन्त्रं व्याप्य तिष्ठति ।
 स व्याहरति वाक्यानि युष्मास्वर्षिं व्यवस्थितः ॥ २० ॥
 स्वभ्रातृणां बधार्थाय भ्राता यत्र विधास्यति ।
 पिता पुत्रं सुतस्तातं मृत्यवे चालयिष्यति ॥ २१ ॥
 मदर्थं च करिष्यन्ति सर्वे वो गर्हणं जनाः ।
 नाशमेष्यन्ति ते पापा आत्मस्थसु न नङ्क्ष्यति ॥ २२ ॥
 भवन्तो यदि ताड्यन्ते पुरस्थैः कुत्रचित् पुरे ।
 विहाय तत्पुरं शीघ्रं प्रस्थातव्यं पुरान्तरम् ॥ २३ ॥
 इस्त्रायेलस्य सर्वं त्र गत्वेवं क्षमया युतैः ।
 समाप्तिं मयि सद्यस्य योक्तव्यं भूतिकर्मसु ॥ २४ ॥
 न श्रेयान् गुरुतः शिष्यो न मृत्युः प्रभुतस्तथा ।
 तयोः साम्यं वदन्त्येके पण्डिताः समदर्शिनः ॥ २५ ॥
 बेलसबूबिति शब्देन प्रभुं प्रत्याह्वयन्ति ये ।
 अधिकां किं न वक्ष्यन्ति ते प्रभोराश्रिताज्जनान् ॥ २६ ॥
 तेभ्योऽतः परिपन्थिभ्यो माभूद् वो मनसो भयम् ।
 यतोऽज्ञेयं तथाऽव्यक्तं न किञ्चिद्बोऽवशिष्यते ॥ २७ ॥
 यदिदं परमं तत्त्वं रहसोहमयोच्यते ।
 तद्वाच्यं स्पष्टया वाचा सर्वेषां हितकाम्यया ॥ २८ ॥
 यद् गुह्यं कर्णयोरग्रे श्रूयते मद्वाचः शुभम् ।
 गृह्णादूर्ध्वमवस्थाय प्रकाशे तत् प्रकथ्यताम् ॥ २९ ॥
 देहघ्नेभ्यो न भेतव्यं नात्मानं घ्नन्ति ते यतः ।
 नियन्तुर्नरके देहजीवयो भीतिरस्तुवः ॥ ३० ॥
 चटकी द्वौ नलभ्येते किं ताम्रमुद्रयैकया ।
 तयोस्तु न पततीक ईश्वराज्ञां विना भुवि ॥ ३१ ॥

संख्याताः सन्ति युष्माकं सर्वेऽपि शिरसः कचाः ।
 विशिष्टेऽष्टकीभ्यश्च भयं कस्मात् प्रपद्यताम् ॥ ३२ ॥
 तस्मान्नित्यं मनुष्येषु योमामङ्गीकरिष्यति ।
 तमहं स्वर्गराज्येऽपि स्वीकरिष्याम्यमंशयम् ॥ ३३ ॥
 प्रत्याख्याति च यो लोके नित्यं मामभ्यसूयया ।
 मयापि स्वर्गराज्येऽसौ प्रत्याख्यातो भविष्यति ॥ ३४ ॥
 न कश्चिन्नृपते मत्तो लोकिकीमिह मान्वनाम् ।
 ह्येतस्याम्यतङ्गशस्त्रेण तामहं स्थिरमभनमः ॥ ३५ ॥
 पितुः पुत्रेण विच्छेदो मातुश्च कन्यया सह ।
 श्वया सुषाया विच्छेदो मत्तः समुद्भविष्यति ॥ ३६ ॥
 अथवा बहु नैतेन किञ्ज्ञातेन ममांशुगाः ।
 स्वजनः स्वजनहृदं मत्कृते कल्पयिष्यति ॥ ३७ ॥
 पितरं मातरं वापि पुत्रं कन्यां तथैवच ।
 मन्यते योऽधिकं मत्तो ममायोग्यः स मानवः ॥ ३८ ॥
 गृहीत्वा स्वकुशं वापि त्यक्तसर्वपरिग्रहः ।
 योमां नानुव्रजद् भक्त्या ममायोग्यः समानवः ॥ ३९ ॥
 प्राणरक्षणशोलस्य प्राणत्यागो भविष्यति ।
 योक्ष्यते च पुनः प्राणैर्बदर्थं त्यक्तजीवितः ॥ ४० ॥
 यो युष्माननुकाङ्क्षन्ति मानवाः श्रद्धयान्विताः ।
 ते प्राप्नुवन्ति मामेव ममप्रियचिकोषैव ॥ ४१ ॥
 मामुपेत्य तमोघोरं दुःखशोकभयप्रदम् ।
 नाप्नुवन्ति महात्मानो गच्छन्ति प्रभवं मम ॥ ४२ ॥
 आसन्नता नरा यान्ति मिद्धिमाप्तानुगामिनीम् ।
 गच्छन्ति साधुसंसिद्धिं येच साधुव्रते रताः ॥ ४३ ॥
 श्रद्धया जलमात्रेण सुदोनमपि मामकम् ।
 शिष्यं यो यजते लोके स मेयुक्ततमोमतः ॥ ४४ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शनतीर्थेन श्रीकैरूपनिबद्धायां
 श्रीमन्मथिभाषितस्त्रोष्टोपनिषदि दशमोऽध्यायः ।

St. Matthew. Chapter 11 : [John sendeth his disciples to Christ. Christ's testimony concerning John. The opinion of the people, both concerning John and Christ. Christ upbraideth the unthankfulness and unrepentance of Chorazin, Bethsaida, and Capernaum : and praising his Father's wisdom in revealing the gospel to the simple, he calleth to him all such as feel the burden of their sins.]

इति प्रतिममादिश्य शिष्यान् द्वादश तत्त्ववित् ।
उपदेशप्रदानार्थं प्रतस्थे परमात्मजः । १ ॥
ततः कारागृहे बद्धः श्रुत्वा खोष्टकथां शुभाम् ।
योहनः प्रेषयामास द्वौ शिष्यौ योशुसन्निधौ ॥ २ ॥
तौ योशुसंपसङ्गस्य योहनप्रश्नमूचतुः ।
जगत्याविर्भवेद् यस्तु किं भवान् स परात्परः ॥ ३ ॥
अन्यो वा भवतः कश्चित् पुनराविर्भविष्यति ।
मंशयं योहनस्येमं भगवंच्छेत्तुमर्हसि ॥ ४ ॥
तयोरितद् वचःश्रुत्वा योशुत्तरमब्रवीत् ।
वचनैरथेसंयुक्तेरात्मानमुपपादयन् ॥ ५ ॥
यदिदं श्रूयते किञ्चिदपरं दृश्यते तथा ।
तत् सर्वं तत्त्वतो ज्ञात्वा योहनाय निवेद्यताम् ॥ ६ ॥
अचक्षुर्लभते चक्षुः खञ्जोजाति त्वरान्वितः ।
आरोग्यं लभते कुष्ठो शृणोति बधिरो वचः ॥ ७ ॥
मृतोऽपि लभते प्राणान् दीनो वेत्ति सुभाषितम् ।
धन्योऽसौ मानवो लोके मयि यो नापराध्यति ॥ ८ ॥
इत्युक्त्वा वचनं भूयो योहनं प्रतितर्कयन् ।
योशुर्मनिवसंश्चेभ्यः प्राहेदं परमात्मजः ॥ ९ ॥
मरोः प्रान्तरमभ्येत्य युष्माभिः कोऽवलोकितः ।
वंशः किं वायुधूतोऽसौ नरो वा कोमलाम्बरः ॥ १० ॥

आसश्चेद यतचित्तात्मा सत्यं श्रेयास्ततोऽपि सः ।
 गमुद्दिशेदमाख्यातं पूर्वैरपि महर्षिभिः ॥ ११ ॥
 “उर्जितो मामको दूतस्तवाग्रे प्रेष्यते मया ।
 स विधास्यति संशुद्धिं गच्छतस्तव वर्त्तनः” ॥ १२ ॥
 वस्तुतो गर्भजातानां मनुष्याणां धरातले ।
 सर्वेषां योहनः श्रेष्ठो वोतमोहरजःस्पृहः ॥ १३ ॥
 तथापोश्वरमात्रिध्यात् सदा तद्भावभावितः ।
 स्वर्गराज्यस्थदीनोऽपि योहनात् मन्मतोऽधिकः ॥ १४ ॥
 आत्मा विधिव्यवस्थाश्च योहनान्ता निदर्शिताः ।
 तस्मात् तत्कालमारभ्य विशन्तीशपदं जनाः ।
 शास्त्रोयं विधिमुत्सृज्य प्रवृत्ताः कामचारतः ॥ १५ ॥
 अज्ञा चेन्मम वाक्ये स्यादेलियं वेत्य योहनम् ।
 तदिदं सर्वं माख्यातं श्रूयतां श्रोत्रवज्जनैः ॥ १६ ॥
 सह कैरूपमातव्या मयैते प्राकृता जनाः ।
 स्ववयस्यान् समाह्वय ये वदन्यविवेकिनः ॥ १७ ॥
 अस्माभिर्वादयते वेणुर्युष्माभिः किं न नृत्यते ।
 अस्माभिः क्रन्त्यते वक्षो युष्माभिः किं न ताड्यते ॥ १८ ॥
 नौदनं योहनोऽश्राति न पानमपि सेवते ।
 तथापि तद्विधैः शश्वद् भूतर्ष्विष्टः स कीर्त्यते ॥ १९ ॥
 प्रत्यहं पानमन्नं च गृह्णाति मानवात्मजः ।
 स भोक्ता मद्यपो बन्धुः पापिनामिति कथ्यते ।
 कामं वदन्तु ते सर्वे तत्त्वस्मृतिविपर्ययात् ।
 किन्तु प्रेक्षावतां प्रज्ञा निर्दोषा स्वीयकर्म्मभिः ॥ २० ॥
 इत्थं प्रभावसिद्धेन हितेन तस्य कर्मणा ।
 न परावर्त्तितं येषां मनोनगरवासिनाम् ॥
 भविष्यदशुभं तेषां विदित्वा परमात्मजः ।
 तत्तन्नगरणामानि निर्दिश्येदं वचोऽब्रवीत् ॥ २१ ॥

हा कोरासिन धिक्त्वान्तु वैत्सैदे त्वां च धिक् बहु ।
 यत्पापप्रवणं चित्तं युवाभ्यां न विशोधितम् ॥ २२ ॥
 यन्मयालोकिकं कर्म साधितं युवयोःकृते ।
 तेनापि युवयोरन्तःकरणं न विशोधितम् ॥ २३ ॥
 अकरिष्यमहं तच्च सौरसीदनयोर्यदि ।
 अभविष्यन्मन स्तोषामोश्वरप्रवणं ध्रुवम् ॥ २४ ॥
 युवाभ्यां यन्महद्दुःखं लप्स्यते चरमे दिने ।
 सौरसीदनयो दुःखं ततो लघुतरं भवेत् ॥ २५ ॥
 अरे, कफरनह्मम श्लाघनीया तवोन्नतिः ।
 किं सर्वमवत्यैव स्वर्गं परिसमाप्यते ? ॥ २६ ॥
 नैवमोश्वरनिर्हिष्टविधानानां व्यतिक्रमात् ।
 भवेद्रसातलं यावदध्रुवं नोचा गतिस्तव ॥ २७ ॥
 अकरिष्यमहं कर्म सदोमनगरे यदि ।
 अद्य यावत्तदस्यास्यत् साधयित्वा परं शुभम् ॥ २८ ॥
 यत्त्वया दारुणं दुःखं लप्स्यते चरमे दिने ।
 सदोमस्य भवेद् दुःखं सहनीयतरं ततः ॥ २९ ॥
 इति प्रतिसमादिश्य परिणामेऽशुभं वचः ।
 तुष्टाव परमात्मानं योऽशुर्वाग्भिः समाहितः ॥ ३० ॥
 त्वं स्वर्गं स्याधिपो धन्यो धन्य स्त्वं प्रभवो मम ।
 प्रभुस्त्वं जगतो धन्यो धन्य स्त्वं परमेश्वर ॥ ३१ ॥
 यदिदं परमं तत्त्वं गुह्यं तत्त्वविदामपि ।
 बालेषूदभासितं तात तत्त्वयैवानुकम्पया ॥ ३२ ॥
 त्वयेदं वाञ्छितं तात ! सम्पन्नं तत्त्वदिच्छया ।
 अतस्त्वां साधुवादेन प्रपद्ये परमेश्वरम् ॥ ३३ ॥
 ममोपकरणं सर्वं त्वया तात समर्पितम् ।
 अतस्त्वां साधुवादेन प्रपद्ये परमेश्वरम् ॥ ३४ ॥
 न कश्चिदपरो वेत्ति पुत्रं तत्पितरं विना ।
 न वेत्ति पितरं वापि विना कश्चित्तदात्मजम् ॥ ३५ ॥

तव पुत्रप्रसादेन सर्वस्वां वेत्ति तत्त्वतः ।

अतस्त्वां साधुवादेन प्रपद्ये परमेश्वरम् ॥ ३६ ॥

इत्थं परेशमाराध्य जनौघान् परिसान्त्वयन् ।

व्याजहार पुनर्वाक्यं कारुण्यात् करुणालयः ॥ ३७ ॥

आगच्छत महाभाराः योत्रं मे परिगृह्यताम् ।

मत्प्रसादात् परां शान्तिमचिरेणाधिगच्छत ॥ ३८ ॥

योत्रं मे सरलं वेत्य लघुं भारं च मामकम् ।

अतोऽहमपनेश्यामि अमं वो गुरुभारजम् ॥ ३९ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शनतीर्थेन श्रीकैरूपनिबद्धायां
श्रीमन्मथिभाषितस्रोष्टोपनिषदि एकादशोऽध्यायः ॥

द्वादशोऽध्यायः ।

St. Matthew. Chapter 12. [Christ reproveth the blindness of the Pharisees concerning the breach of the sabbath, by scriptures, by reason, and by a miracle. He healeth the man possessed that was blind and dumb. Blasphemy against the Holy Ghost shall never be forgiven. Account shall be made of idle words. He rebuketh the unfaithful, who seek after a sign : and sheweth who is his brother, sister, and mother.]

यीशुर्विश्रामवारेऽथ शिष्यः शिष्यवत्सलः ।

प्रान्तरे स्वेच्छया भ्राम्यन् शस्यक्षेत्रेण निर्ययौ ॥ १ ॥

क्षुधात्तांस्तत्र तच्छिष्यान् भुञ्जानाञ् शस्यमञ्जरीः ।

दृष्ट्वा फरीशिनो वाक्यं यीशुं प्रति बभाषिरे ॥ २ ॥

अधिधेयं भवच्छिष्या विश्रामदिवसेऽपि च ।

प्रभो किमनुतिष्ठन्ति भुक्ता माः शस्यमञ्जरीः ॥ ३ ॥

तेषां तद् वाक्यमाकर्ण्य यीशुरुत्तरमब्रवीत् ।

भवद्भिर्विधितस्त्वन्नैर्दायूदः स्मर्यते न किम् ॥ ४ ॥

धर्मगेहं प्रविश्यासौ सहश्रियैर्बभूवुः ।
 यस्त्वासीत् खलु भोक्तव्यः केवलं धर्मयाजकैः ॥
 दृश्यपूर्णं तमादाय सश्रियो भुक्तवान्नामिकम् ॥ ५ ॥
 विधिर्विश्रामवारेऽपि लङ्घ्यते याजकैर्नामिकम् ॥ ६ ॥
 निर्दोषास्ते समाख्याता भवद्भिर्यदि तादृशाः ।
 मच्छिन्नाः किं विनिन्यन्ते क्षुधात्ता विधिवादिभिः ॥ ७ ॥
 भवतामवबोधाय सत्यमेतद् ब्रवीम्यहम् ।
 अत्रास्ति सुमहान् कश्चिद् धर्मधाम्नोऽपि योऽधिकः ॥ ८ ॥
 “मया द्रव्यमयाजज्ञाद् दद्याहि बहु मन्यते” ।
 एतद्वाक्यस्य तात्पर्यं युष्माभिर्यदि बुध्यते ॥
 नहि दोषैः समालोच्या मम शिष्याःक्षुधान्विताः ।
 विश्रामदिवसस्यापि यतः कर्त्ता नरात्मजः ॥ ९ ॥
 तस्मात् स्थानाद् विनिर्याय योऽधुर्धर्मनिकेतनम् ।
 प्रविश्य दृष्टवान् कश्चित् क्षीनहस्तं स्थितं नरम् ॥ १० ॥
 तत्राभियोगमिच्छन्त स्त इदं योऽभून्ममब्रूवन् ।
 विश्रामदिवसे कार्यं किमारोग्यं विदांवर ॥ ११ ॥
 तेषां तद्वचनं श्रुत्वा योऽश्रुत्तरमब्रवीत् ।
 अपि किं तद्विधः कश्चिद्विद्यते विधिवादिषु ॥
 यः श्वश्रु पतितं मेघं विश्रामदिवसे पुनः ।
 नोद्धरेन्निरनुक्रोशो धर्मसाध्वसशङ्कितः ॥ १२ ॥
 मेघात्तु मानवः श्रेयांस्तस्मान्नित्यं सुबुद्धिभिः ।
 सदयुक्त्या सदनुष्ठेयं विश्रामदिवसे जनैः ॥ १३ ॥
 इत्युक्त्वा व्याधितं प्राह तव हस्तं प्रसारय ।
 स तथा कृतवांस्तस्य हस्तः प्राप च सुस्थताम् ॥ १४ ॥
 तस्मात् स्थानादपाक्रम्य समवेताः फरीशिनः ।
 बध्ने तस्य मतिं चक्रुरनार्थां क्रूरकर्मिणः ॥ १५ ॥
 तेषां तां मन्त्राणां ज्ञात्वा योऽशुः स्थानान्तरं ययौ ।
 बहवो मानवा भक्त्या यान्तं तमनुवव्रजुः ॥ १६ ॥

तान् सर्वान् प्रकृतिं नीत्वा बभाषे परमात्मजः ।
 भवद्भिर्गोपनीयांस्यान्मम वार्त्ता प्रयत्नतः ॥ १७ ॥
 एतेन चरितार्थेयं श्रुतिः श्रोतृहितैषिणी ॥ १८ ॥
 “अनन्यमानसो नित्यं यो मां समुपतिष्ठते ।
 यश्च मे सप्नतो नित्यं यो मे प्रियतमो मतः ॥
 येन प्रीता मम प्राणाः स्थास्येऽहं यस्य चात्मनि ।
 स न्याय्यवादसंवादं लोकेषु घोषयिष्यति ॥ १९ ॥
 उच्चैस्तेन न वक्तव्यं कलहाद् विरतेन च ।
 न चापि श्रोष्यते कश्चिच्छब्दनं तस्य वर्त्मनि ॥ २० ॥
 संक्षुब्धनलभङ्गार्थं न तेन प्रयतिष्यति ।
 न तेन लप्स्यते नाशं सधूमा दीपवर्त्तिका ॥ २१ ॥
 आजयात् सत्यवादस्य नास्ति तस्य निवर्त्तनम् ।
 प्रत्याशा परजातीनां यस्य नान्नि भविष्यति” ॥ २२ ॥
 अथान्यो बधिरश्चापि कश्चिद्भूतार्द्धितो नरः ।
 तेन प्रकृतिमापन्नो विचचार जनान्तिके ॥ २३ ॥
 अद्भूतं कर्म तद्वृष्टा यीशोरन्यैः सुदुष्करम् ।
 दायूदस्य सुतोऽयं किमित्याहुर्विस्मिता जनाः ॥ २४ ॥
 तेषां तद्वचनं श्रुत्वा तन्नेत्याहुः फरोशिनः ।
 भूतो निःसार्थ्यतेऽनेन भूताधीशप्रसादतः ॥ २५ ॥
 तेषां तद्वचनं श्रुत्वा यीशुरुत्तरमब्रवीत् ।
 वचनैर्हेतुसंयुक्तैरुपपत्तिं प्रदर्शयन् ॥ २६ ॥
 स्वविरुद्धानि राज्यानि नगराणि गृहाणि च ।
 समृद्धान्यपि नश्यन्ति सत्यमेतदुब्रवीस्यहम् ॥ २७ ॥
 भूतानामधिपो भूतान् यदि निःसारयेद् बलात् ।
 संस्थास्यते कथं नाम राज्यं भूताधिपस्य तत् ॥ २८ ॥
 मन्यध्वे यदि वा यूयं मां भूताधिपकिङ्करम् ।
 निःसार्थ्यन्ते कथं नाम ते भूता भवतां सुतैः ॥ २९ ॥

यदीश्वरप्रसादेन भूतो निःसार्यते मया ।

तर्हि वेत्येशसाम्राज्यं भवदन्तिकमागतम् ॥ ३० ॥

न ब्रह्मादौ सुदुर्द्धर्षं बलवन्तं गृह्णाधिपम् ।

कथं तद्गृह्णवस्तूनां सन्भवेन्नाम लुण्ठनम् ॥ ३१ ॥

यो मया सह नान्वेति स मां हेष्टि निरन्तरम् ।

न चिनोति मया यस्तु स तत् सर्व्वमपास्यति ॥ ३२ ॥

ब्रवीमि पुनरेवाहमेतस्मादेव कारणात् ।

क्षमास्ति सर्व्वकालेषु जनानां पापनिन्दयोः ॥ ३३ ॥

भवेन्मान्त्रपुत्रस्य निन्दाया अपि निष्कृतिः ।

पवित्रात्महिषां लोके नास्तीहामुत्र च क्षमा ॥ ३४ ॥

उत्तमस्य तु वृक्षस्य फलं वाच्यं सदोत्तमम् ।

अधमस्य तु वृक्षस्य फलं वाच्यं सदाधमम् ॥ ३५ ॥

वृक्षस्य सदसद्भावः फलेन परिचीयते ।

कथं सपंसमा यूयं सत्कथां वक्तुमिच्छथ ॥ ३६ ॥

निःसारयन्ति सद्भावान् सन्तः सद्ब्रुदयात् सदा ।

निःसारयन्त्यसद्भावान्सन्तश्चासतो हृदः ॥ ३७ ॥

कथयन्ति नरा ये च लोके वाक्यमनर्थकम् ।

दण्डग्रास्ते चरमे काले सत्यमेतद् ब्रवीम्यहम् ॥ ३८ ॥

अदोषं वाक्यमुक्त्वाच न दोषेणावलिप्यते ।

सदोषं वाक्यमुक्त्वाच दोषेणैवानुबध्यते ॥ ३९ ॥

ततस्तमब्रुवन् केचित् सोपाध्यायाः फरीशिनः ।

युक्तरूपमभिज्ञानं कृपयास्मान् प्रदर्शय ॥ ४० ॥

सोऽब्रवीत् प्रार्थयते चिह्नं जनैर्निन्दितवृत्तिभिः ।

दास्यते नाधिकं तेभ्यश्चिह्नं योनाहलक्षणात् ॥ ४१ ॥

यथा तस्थौ स योनाहस्त्रिदिनञ्च त्रिरात्रकम् ।

उदरे तिमिमत्स्यस्य तथायं मानवात्मजः ॥

त्रिरात्रं त्रिदिनंचैव भूगर्तस्थो भविष्यति ॥ ४२ ॥

उपदेशं शुभं प्राप्य योनाहान्तस्त्वदर्शिनः ।
 क्लेभिरे मनसः शुद्धिं नीनवीयाः सुबुद्धयः ॥ ४३ ॥
 त एतान् दूषयिष्यन्ति जनान् दुष्कृतकारिणः ।
 सहैभिश्चरमे काले विचारात् पुनरुत्थिता ॥ ४४ ॥
 'योनाहादपि तं वेत्य श्रियांसं योऽत्र तिष्ठति ॥ ४५ ॥
 राज्ञो दक्षिणदेशस्य धराप्रान्तादुपागता ।
 शलोन्नः श्रेयसीं विद्यां जग्राह धर्मचारिणी ॥ ४६ ॥
 सापेयतैः शरमे काले विचारात् पुनरुत्थिता ।
 दूषयिष्यति पापिष्ठाञ्जनानेतान्नराधम्पुन ॥ ४७ ॥
 शलोन्नोऽपि ध्रुवं वेत्य श्रियांसं योऽत्र तिष्ठति ॥ ४८ ॥
 नरदेहाहिनिर्याति यदात्मा तममांहुतः ।
 विशुष्कं देशमासाद्य भ्राम्यत्येष क्लमान्वितः ॥ ४९ ॥
 विश्रान्तिं याचमानोऽपि लभते स न निवृत्तिम् ।
 तदासौ पुनरागत्याश्रयते त्यक्तमन्दिरम् ॥ ५० ॥
 तच्चापि माज्जितं शून्यं शोभितं चानुपश्यति ॥ ५१ ॥
 पुनः सोऽथ समानीय सप्त जीवान् सुदुष्कृतान् ।
 वसति स्वयमाविश्य गृहे तस्मिन् पुरातने ॥ ५२ ॥
 तेनासौ लभते दुःखं पूर्वस्मादपि दुःसहम् ।
 एतेऽपि तादृशं दुःखं प्राप्स्यन्ति पापबुद्धयः ॥ ५३ ॥
 तस्मिन्नेव ततः काले कश्चित्तिमदमब्रवीत् ॥ ५४ ॥
 त्वदीयैर् भ्रातृभिः साङ्गं तव माता यशस्विनी ॥
 वक्तुकामा त्वया साङ्गं गुरो हारेऽवतिष्ठते ॥ ५५ ॥
 सोऽब्रवीन्मम का माता के वा ते भ्रातरो मम ।
 ममैताः मातरः शिष्या भ्रातरश्च मम प्रियाः ॥ ५६ ॥
 यो ममाजमनादिंच तातं समनुतिष्ठति ।
 स एव जननी भ्राता भगिनीच मम प्रिया ॥ ५७ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शनतीर्थेन श्लोकैरुपनिबद्धायां
 श्रीमन्मथिभाषितस्त्रीष्टोपनिषदि द्वादशोऽध्यायः ।

St. Matthew. Chapter 13. [The parable of the sower and the seed : the exposition of it. The parable of the tares, of the mustard seed, of the leaven, of the hidden treasure, of the pearl, of the dragnet cast into the sea, and how Christ is contemned of his own countrymen.]

पुनस्तद्विषये ख्रीष्टं सागरानूपसंस्थितम् ।
 द्रष्टुकामा जनाः केचित् समाजमुस्तदन्तिकम् ॥ १ ॥
 ततो नावं समरुह्य यीशुस्तत्रोपविष्टवान् ।
 दृष्टान्तमधुरं वाक्यमब्रवीच्च तीरस्थितान् ॥ २ ॥
 प्रयाति क्षणके क्षेत्रे शस्यबीजानि रोपितुम् ।
 पतितानि पथः पार्श्वे तेषु बीजेषु कानिचित् ॥ ३ ॥
 भक्षिताणि ततस्तानि पक्षिसंघैरुपागतैः ।
 अश्ममय्यां पुनस्तेभ्यः कानिचिदपतन् भुवि ॥ ४ ॥
 विशुष्कानि रवेर्भाभिस्तानि जाताङ्कुराण्यपि ।
 मूलात्पत्वान्मृदोऽल्पत्वाज्जलाभावतयापिच ॥ ५ ॥
 पतित्वा कण्टकाकीर्णभूमौ बीजानि कानिचित् ।
 बभूवुरवसन्नाणि हृत्तकण्टकबाधया ॥ ६ ॥
 सुभूमौ पुनरन्यानि पतितानि विभागशः ।
 सहकारिवलात् फेलुः शतशोऽथ सहस्रशः ॥ ७ ॥
 शिष्यास्तदवचनं श्रुत्वा तमिदं वाक्यमब्रुवन् ।
 एभ्यो दृष्टान्तवाक्येन गुरो किमनुभाषसे ॥ ८ ॥
 सोऽब्रवीत् परमं तत्त्वं युष्मभ्यं प्रोक्तवानहम् ।
 नैतेभ्यो वक्तुमिच्छामि तत्तत्त्वं परमव्ययम् ॥ ९ ॥
 येषामोशे परा भक्तिर्वाच्यं तेभ्योऽभिवृद्धये ।
 अभक्तेभ्यो न वक्तव्यं ग्राह्यं तदपि चास्ति यत् ॥ १० ॥
 यत्ते न श्रूयते श्रुत्वा दृष्टापिच न दृश्यते ।
 न किञ्चिद् बुद्ध्यते चापि यथा व्याहरति श्रुतिः ॥ ११ ॥

“दृष्टश्रुतानुभूतार्थान्न स्वीकुर्वन्ति ते जनाः ।
 अशुद्धहृदयहेते प्रत्यग्बोधविवर्जिताः” ॥ १२ ॥
 चक्षुःश्रोत्रं च बोधन्यं यत् पश्यति शृणोति च ॥ १३ ॥
 यद् यूयं नियतात्मानः सदृश्यं परिपश्यथ ।
 काङ्क्षन्तोऽपि न पश्यन्ति तदाप्ता धाम्नि कास्तथा ॥ १४ ॥
 श्रूयते चापि यत्तत्त्वं युष्माभिर्मम सम्मतैः ।
 न शृन्वन्तोहमानाश्च तत्तत्त्वं ज्ञानिनोजनाः ॥ १५ ॥
 तस्मात् कृषकदृष्टान्तं भूयोऽपि श्रोतुमर्हथ ॥ १६ ॥
 यः स्वर्गस्य कथां श्रुत्वा तत्त्वतो नाबुद्धंते ।
 श्रुतार्थं हरते तस्मात् पापात्मा कश्चिदागतः ॥ १७ ॥
 संमूढोऽयं पथः पार्श्वं भूविं यः पतितोऽभवत् ॥ १८ ॥
 यः श्रुत्वा परमं तत्त्वं दुःखैः समवसीदति ॥
 स्वल्पमृतप्रस्तरप्राप्तवीजतुल्यः स मानवः ॥ १९ ॥
 यो बुद्ध्वा परमं तत्त्वं संसारमनुधावति ।
 यतते च न संसिद्धौ मायाकण्टकबाधितः ॥
 कण्टकक्षेत्रसम्भूतवृक्षकण्टकनिर्जितं ।
 बीजं यथा तथा क्रियः स नरो निर्गुणो यतः ॥ २० ॥
 अवर्णं मननेचैव मतिर्यस्य न होयते ।
 सत्यवाक् सत्यसङ्कल्पः स मे युक्ततमो मतः ॥ २१ ॥
 एवं विधेन केनापि भूयः स्वरूपमीयते ।
 क्षेत्रे गोधूमबीजानि येनोप्तानि सुयुक्तितः ॥ २२ ॥
 ततस्तत्क्षेत्रपालाश्च सर्वे निद्रासुपागताः ।
 तत्र श्यामाकबीजानि तच्छत्रुरुप्तवान् पुनः ॥ २३ ॥
 फलितेष्वथ वृक्षेषु श्यामाका व्यक्तिमागताः ।
 तद्वद्वा क्षेत्रपालाश्च शस्याधिपमुपागताः ॥ २४ ॥
 विस्मिताः पृष्टवन्तश्च श्यामाकीत्पत्तिकारणम् ।
 “वैरिभिः कार्यमेतत् स्या”दिदं तेभ्योऽब्रवीत् प्रभुः ॥ २५ ॥

ते तं चावेदयामासुः श्यामाकप्रतिसंयहम् ।
 सच तान् वारयित्वाह युक्तियुक्तमिदं वचः ॥ २६ ॥
 गोधूमानुप्रविष्टानां श्यामाकानां समुद्धृतौ ।
 कथंचित्ते विपद्येरन् गोधूमाः समकालजाः ॥ २७ ॥
 लभेतां तावुभौ वृद्धिं तस्मादाच्छेदकालतः ।
 ह्रिदकेभ्यः प्रवक्ष्यामि यथाकालमिदं वचः ॥ २८ ॥
 श्यामाकानां तृणान्यादौ संगृह्य दहनाय भोः ।
 कुशूले मम गोधूमाः स्थापनोयाः प्रयत्नतः ॥ २९ ॥
 पुनः सर्षपबीजिन स्वाराज्यमुपमायते ।
 यदुप्तं परमं सूक्ष्मं कालं प्राप्य विवर्द्धते ॥ ३० ॥
 शाखां यस्य समाश्रित्य परिश्रान्ताः पतत्रिणः ।
 संप्राप्य महतीं छायां विश्राम्यन्ति यथासुखम् ॥ ३१ ॥
 सुराबीजिन भूयोऽपि स्वाराज्यमुपमायते ।
 यत्तु गोधूमचूर्णानां द्रोणत्रये निधापितम् ॥
 सर्वाणि तानि चूर्णाणि येन मादकतां दधुः ॥ ३२ ॥
 सर्वमेतत्तथा प्रोक्तं यौशुना तत्त्वदर्शिना ।
 आप्तप्रोक्तमिदं वाक्यं यथा संसिद्धिमागतम् ॥ ३३ ॥
 “जगदुत्पत्तितोऽव्यक्ताः समस्ता वस्तुजातयः ।
 मया व्यक्तमवाप्स्यन्ति दृष्टान्तप्रतिसंस्कृताः” ॥ ३४ ॥
 समवेतान् विष्टज्याथ मानवान् पुरतः स्थितान् ।
 प्रविवेश शुभागारं योशुः शिष्यैः समन्वितः ॥ ३५ ॥
 उवाच च पुनः पृष्टः शिष्यैरन्तिकमागतैः ।
 गुह्यं श्यामाकदृष्टान्तं वाक्यैरेभिः सुभाषितैः ॥ ३६ ॥
 श्रेष्ठगोधूमबीजानां वापको मानवात्मजः ।
 क्षेत्रं वसुन्धरा वत्साः सुबीजानौशतत्पराः ॥ ३७ ॥
 शत्रुं वेत्य दुरात्मानं श्यामाकबीजवापकम् ।
 श्यामाकाश्च सुतास्तस्य निरीशस्य दुरात्मनः ॥ ३८ ॥

युगान्तश्चेदकालः स्यात् स्वर्दताश्चेदका मताः ।
 श्यामाकानां यथा दाहस्तथास्य जगतोलयः ॥ ३९ ॥
 प्रेरिता नरपुत्रेण स्वर्दताः स्वर्गबाधकान् ।
 विषयान् धर्मवाह्यांश्च क्षेपयन्ति ज्वलने ध्रुवम् ॥ ४० ॥
 रोदनं दन्तघर्षश्च तेषां तत्र भविष्यति ।
 भास्यन्ति धार्मिकाः स्वर्गं दोषसूर्या इव स्थिताः ॥ ४१ ॥
 भूगर्भस्थधनैस्तुल्यं स्वाराज्यं पुनरुच्यते ।
 दृष्ट्वादौ तानि संगोप्य हर्षात् कश्चिज्जनो यथा ।
 पश्चाद् विक्रीय सर्वस्वं क्रीतवांस्तद्वनाग्र्यम् ॥ ४२ ॥
 केनचिदुद्विग्नजा तुल्यः पुनः स्वर्गं मयोच्यते ।
 यस्त्वन्विथोत्तमा मुक्ता प्राप्यचैकामनुत्तमाम् ।
 विक्रीय सम्पदं सर्वां तामिव क्रीतवाज्जुभाम् ॥ ४३ ॥
 सर्वग्राहकजालेन तुल्यः स्वर्गं मयोच्यते ।
 यत् क्षिप्वा जालिका धृत्वा मत्स्यानुदधिजान् बह्वन् ।
 उत्तमान् जगद्गुप्तेभ्यो मन्दांश्च परित्यजुः ॥ ४४ ॥
 युक्तिमेतां पुरस्त्रत्यागत्य दूता युगात्यये ।
 जनान् पृथक् करिष्यन्ति धार्मिकेभ्यो दुरात्मनः ॥ ४५ ॥
 ततस्तान् ज्वलिते वज्जी क्षेपयन्ति पापिनो जनान् ।
 विक्रोशो दन्तघर्षश्च तेषां तत्र भवेद्भ्रुवम् ॥ ४६ ॥
 कश्चिदेतच्छ्रुतं सर्वं भवद्भिर्भाषितात्मभिः ।
 तेऽब्रुवज्ज्ञानमेवैतत् सर्वं तवानुकम्पया ॥ ४७ ॥
 सोऽब्रवीदीदृशा तुल्यो गृहस्थो नैशतस्त्ववित् ।
 गृहवस्तूनि यो विडुक्ते जीर्णानि नूतनानिच ॥ ४८ ॥
 इति दृष्टान्तवाक्यानि समाप्य यीशुरात्मवान् ।
 तस्माद्देशादपाक्रम्य स्वदेशं पुनरागतः ॥ ४९ ॥
 तत्र धर्मगृहं गत्वा तत्त्वज्ञानमुपादिशत् ।
 यज्ज्ञात्वा विस्मितास्तस्युः सर्वं तद्देशवासिनः ॥ ५० ॥

ततस्ते तर्कयामासु र्वाग्भिराभिर्जगत्प्रभुम् ।

कुतोऽयं लब्धवान् ज्ञानं सहकायैरलौकिकैः ॥ ५१ ॥

किं नायं सौत्रधारिः स यीशुर्भरियमात्मजः ।

किमेते भ्रातरोनास्य याकोबयोहनादयः ॥ ५२ ॥

भगिन्यश्च किमेतस्य ग्रामैऽस्मिन्नैव संस्थिताः ।

तर्हीदृशीं कुतो बुद्धिमाप्तवानयमात्मवान् ॥ ५३ ॥

इति तेषां वचः श्रुत्वा यीशुरुत्तरमब्रवीत् ।

स्वदेशात् स्वकुलाच्चैव वहिराप्तः प्रपूज्यते ॥ ५४ ॥

अश्रद्धामग्न विज्ञाय तेषां तज्ग्रामवासिनाम् ।

तत्र नालौकिकं किञ्चित् कृतवान् परमात्मजः ॥ ५५ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शनतीर्थेन श्लोकैरुपनिबद्धायां
श्रीमन्मथिभाषितखोष्टोपनिषदि त्रयोदशोऽध्यायः ॥

चतुर्दशोऽध्यायः ।

St. Matthew. Chapter 14. [Herod's opinion of Christ. Wherefore John Baptist was beheaded. Jesus departeth into a desert place : where he feedeth five thousand men with five loaves and two fishes : he walketh on the sea to his disciples : and landing at Gennesaret, healeth the sick by the touch of the hem of his garment.]

चतुर्थीभाषिपो राजा यीशोर्ज्ञेयमलौकिकम् ।

हेरोदोऽथ समाकर्ण्य स्वभृत्यानिदमब्रवीत् ॥ १ ॥

योहानः स्नापकश्चेष्टः स एवायं समुत्थितः ।

अदभूतं कर्म कुर्वन्ति स्थिता यत्र पराक्रमाः ॥ २ ॥

योहानस्य बधे हेतुरेष हेरोद उच्यते ।

अनिच्छन्पि यो मोहात् श्लोबुद्ध्या विनियोजितः ॥ ३ ॥

हेरोदियाभिधानाया भार्याया भ्रातुरात्मनः ।
 अविधेयं पतित्वं स्यादिति तं योहनोऽब्रवीत् ॥ ४ ॥
 तस्य तद्वचनं श्रुत्वा हेरोद आत्मनोऽप्रियम् ।
 इच्छन्नपि बधं तस्य नानुमेने नराधिपः ॥ ५ ॥
 तमाप्तमामनन्तिस्म यतः सर्व्वे मनस्विनः ।
 राजधर्ममनुस्मृत्य राज्ञोऽभून्मनसो भयम् ॥ ६ ॥
 तस्मात् कारागृहे तस्य बन्धनं नृप आदिशत् ।
 हेरोदियातु संक्रुध्य जगद्धे तस्य घातनम् ॥ ७ ॥
 अथ जन्मदिने राज्ञः सुता तस्या यशस्विनो ।
 नृत्यन्तो सदसो मध्ये नराधिपमतोषयत् ॥ ८ ॥
 तेनातिप्रौतिमान् राजा तामुवाच प्रतिज्ञया ।
 यथेच्छं वरमन्विच्छ नात्र कार्या विचारणा ॥ ९ ॥
 सा मातुराज्ञया कन्या श्रुत्वा राज्ञः प्रतिश्रुतिम् ।
 ययाचे शिरसश्छेदं योहनस्य तपस्विनः ॥ १० ॥
 तेनातिदुःखितो राजा वरदानमनुस्मरन् ।
 सभ्यानां चाशयं वीक्ष्य शिरश्छेदं समादिशत् ॥ ११ ॥
 पवित्रं योहनस्याथच्छित्त्वा कारागृहे शिरः ।
 पात्रे कृत्वा ददुस्तस्यै कन्यायै नरघातकाः ॥ १२ ॥
 योहनस्य ततः शिष्या स्तत्र सर्व्वे समागताः ।
 शरीरं निदधूस्तस्य शवागारे विनश्वरम् ॥ १३ ॥
 एतद् योहनशिष्येभ्यो वृत्तं श्रुत्वातिदारुणम् ।
 देशं प्रति ययौ कंचिन्नौकया विजनं प्रभुः ॥ १४ ॥
 जनसंघास्तु तद्दृष्ट्वा नानानगरवासिनः ।
 अनुजग्म्व्रजन्तं तं स्थलमार्गानुसारिणः ॥ १५ ॥
 स ततो वहिरागत्य दृष्ट्वानुगच्छतो जनान् ।
 तेषां दुःखविमुक्त्यर्थं कारुण्याद् यत्नमादधे ॥ १६ ॥
 ततस्तमुपसंगम्य शिष्या वचनमब्रुवन् ।
 इदं सुनिभृतं स्थानं भास्करोऽस्तमुपागतः ॥ १७ ॥

सन्ध्या सगागता घोरा ग्रामं यान्त्वागता जनाः ।
 क्रीणन्स्वभ्यवहार्याणि क्रयालयमुपांगताः ॥ १८ ॥
 योशुः प्राह न गन्तव्यमितोऽन्यत्र समागतैः ।
 इहैव भोजनं तेषां युष्माभिरुपकल्पयताम् ॥ १९ ॥
 मीनौ द्वौ पञ्च पूपाश्च सन्तौति तेऽब्रुवन् समम् ।
 तदत्रानीयतां सर्वं मिति तान् प्रभुरब्रवीत् ॥ २० ॥
 ततस्तेषूपविष्टेषु शाङ्गलेषु तदाज्ञया ।
 तान् पूपाङ् मीनकौ तौच गृह्णीत्वा परमात्मजः ॥
 स्वर्गमालोक्यन् धोमानूहं प्रणिहितेक्षणः ।
 आशीर्षं चनमुच्चार्य क्षतवांस्तांश्च खण्डशः ॥ २१ ॥
 अतिथिभ्यो ददुः शिष्या स्ततस्तानाञ्जया प्रभोः ।
 पञ्चातिथिसहस्राणि भुक्त्वा मुमुदिरे तदा ॥ २२ ॥
 शिशूनां योषितां चैव पर्याप्तभोजनात् परम् ।
 शिष्या द्वादश शिष्टानि उल्लूकानि समादधुः ॥ २३ ॥
 समाहूय ततः शिष्यान् प्रदोषे परमात्मजः ।
 नावा समुद्रपारस्य गमनाय समादिशत् ॥ २४ ॥
 खयं च नगमारुह्य प्रीतये परमात्मनः ।
 आराधयितुमारेभे निर्जनस्थानसंस्थितः ॥ २५ ॥
 ततोदूरात् समालोक्य नावमूर्ध्नि भिराहताम् ।
 योशुः समभिचक्राम प्रभुर्मध्येन सागरम् ॥ २६ ॥
 रजन्याश्चरमे यामि तथा दृष्ट्वा तमागतम् ।
 अपच्छायेति संचिन्त्य शिष्या भीता विचुक्रुशुः ॥ २७ ॥
 “माभैषोरहमेवाय” मिति श्रुत्वा प्रभोर्वचः ।
 पितृस्तमुपसंगम्य भौत्येदं वाक्यमब्रवीत् ॥ २८ ॥
 त्वं चेत् सदगुरुरस्माकं प्रभो संयमिनावर ।
 जलस्योपरि संचाल्य नय मां तव सन्निधिम् ॥ २९ ॥
 स योशुनाभ्यनुज्ञातः प्रव्रजन् सलिलोपरि ।
 निमग्नः सलिले क्षिप्रं त्रायस्मेति वचोऽब्रवीत् ॥ ३० ॥

यीशुस्तं सहस्रोदृत्य प्रोवाच परमात्मजः ।
 स्वल्पशब्दं कथं शङ्का कृतात्र विपदि त्वया ॥ ३१ ॥
 ततस्तौ नावमारुढौ शान्तश्च पवनो ववौ ।
 ईशपुत्रस्त्वमितुङ्क्ता तं नैमुषरे जनाः ॥ ३२ ॥
 अथ सागरमुत्तोर्यं स्थलमार्गमभिव्रजन् ।
 यीशुर्गि नेषरद्देशं ययो शिष्यसमन्वितः ॥ ३३ ॥
 तत्रत्यास्तमभिज्ञाय कथयन्तः परस्परम् ।
 आनिनुर्व्वेशयितान् सर्वान् नानादिग्देशंस्थितान् ॥ ३४ ॥
 संस्पृश्य केवलं तेच यीशोर्वस्त्रप्रलम्बकम् ।
 अद्भ्यया परयोपेताः सर्वे जाता निरामयाः ॥ ३५ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शनतीर्थेन श्रीकैरूपनिबद्धायां
 श्रीमन्मथिभाषितस्त्रीष्टोपनिषदि चतुर्दशोऽध्यायः ।

पञ्चदशोऽध्यायः ।

St. Matthew. Chapter 15. [Christ reproveth the scribes
 and Pharisees for transgressing God's commandments through
 their own traditions : teacheth how that which goeth into
 the mouth doth not defile a man. He healeth the daughter
 of the woman of Canaan, and other great multitudes : and
 with seven loaves and a few little fishes feedeth four thousand
 men, beside women and children.]

यिरूशालेमवास्तव्याः सोपाध्यायाः फरीशिनः ।
 यीशोरन्तिकमागत्य तमिदं वाक्यमब्रूवन् ॥ १ ॥
 त्वच्छिष्या विधिमूत्सृज्य किमर्थं कामचारतः ।
 आहारमुपगृह्णन्ति हस्तप्रक्षालनं विना ॥ २ ॥
 इति तेषां वचः श्रुत्वा सानुयोगं परात्मजः ।
 प्रतिवादं समाश्रित्य वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ॥ ३ ॥

अबुद्धा विधितात्पर्यं विधेराभासमावृतः ।
 कथं परेश्वरादेशो युष्माभिरवमन्यते ॥ ४ ॥
 तनया येऽवजानन्ति पितरं मातरं तथा ।
 मृत्युदण्डः समादिष्टस्तदर्थं परमात्मना ॥ ५ ॥
 युष्माभिस्तूच्यते नास्ति कर्त्तव्यं पितरौ प्रति ।
 पितृभ्यां कल्पितां वृत्तिमोश्वराय प्रयच्छताम् ॥ ६ ॥
 ईदृक्परम्पराप्राप्तव्यवहारपरायणैः ।
 महती परमेशाज्ञा भवद्भिर्लङ्घ्यते कथम् ॥ ७ ॥
 भवतामवबोधार्थं मायोपहतचेतसाम् ।
 यिशायाहोऽब्रवीद् वाक्यमिदं लोकचरित्रवित् ॥ ८ ॥
 “वाक्छलैर्विदधत्येते मत्तुष्टिं छद्मचारिणः ।
 मनसा मां विनिन्दन्ति दूरात् परिहरन्ति च ॥ ९ ॥
 वृथा चाध्यवसायेन ध्यायन्तो मामुपासते ।
 धर्मोपदेशभाणेन लोकोक्तिमनुशासति” ॥ १० ॥
 शृण्वन्तु वचनं भूयो मम सन्निधिमागताः ।
 तन्नाशुङ्गं नरं कुर्याद् याति यन्मुखगङ्गरे ॥
 मुखाद् यत्तु विनिर्याति तत्कुर्यादश्वाचं नरम् ॥ ११ ॥
 गुरो फरोशिनः श्रुत्वा ख्वलिता वचनं तव ।
 इति शिष्यवचः श्रुत्वा योशुस्तान् पुनवब्रवीत् ॥ १२ ॥
 स्वर्ग्यो मे जनको येषां स्वयं वीजानि नोप्तवान्
 ध्रुवमुत्पाटयिष्यन्ते पादपास्ते न संशयः ॥ १३ ॥
 अश्वाश्चेतेऽत्र तिष्ठन्तु पथोऽन्धानां प्रदर्शकाः ।
 अनोशास्ते पतिष्यन्ति काले श्वभ्रं सुदुस्तरे ॥ १४ ॥
 इति तस्य वचः श्रुत्वा पितृस्तमिदमब्रवीत् ।
 एतद्वाक्यस्य तात्पर्यं कृपया पुनरुच्यताम् ॥ १५ ॥
 योशुः प्राह मुखाद् याति वस्तु यज्जठरेऽश्रितम् ।
 जाठरेनाग्निना पक्वं तदध्रुवं वहिरापतेत् ॥ १६ ॥

सुखाद् यत्तु विनिर्याति तदेति हृदयादध्वम् ।
 हृदयस्थं मनो नृणां कारणं पापपुण्ययोः ॥ १७ ॥
 अशौचकारणं तस्मादशुद्धं मन उच्यते ॥ १८ ॥
 करप्रक्षालनात्तस्मान्न नरः शुद्धिमाप्नुयात् ।
 अप्रक्षालितहस्तोऽपि मनःशुद्ध्या शुचिर्भवेत् ॥ १९ ॥
 इत्युक्त्वा हेतुमद् वाक्यं योशुः शिष्यसमन्वितः ।
 सोरसौदनयोर्देशं जगाम पश्चात्तजः ॥ २० ॥
 तत्र तं काचिदालोक्य काननीयकुलोद्भवा ।
 दायूदतनयेत्युक्त्वा रमणी वाक्यमब्रवीत् ॥ २१ ॥
 भूतग्रस्तादिदुःखार्त्ता कन्येयं मामकी प्रभो ।
 यथा शान्तिमवाप्नोति त्वं विधातुः तथार्हसि ॥ २२ ॥
 तस्यास्तद् वचनं श्रुत्वा योशुः किमपि नाब्रवीत् ।
 स्वाशयं कथयामास शिष्याणामप्यनादरात् ॥ २३ ॥
 इस्त्रायेलकुलभ्रष्टमेषेभ्योऽन्यत्र कुतचित् ।
 न मेऽस्ति खलु कर्त्तव्यं साम्प्रतमिह किञ्चन ॥ २४ ॥
 तस्य तद्वचनं श्रुत्वा रमणी प्रणताब्रवीत् ।
 प्रभो त्वं मामकीं कन्यां कृपया त्रातुमर्हसि ॥ २५ ॥
 स प्राह सुतभक्ष्याणि न भोक्तुं कुकुरोऽर्हति ।
 साब्रवीत् प्रभोरुच्छिष्टं कुकुरोऽपि समश्नुते ॥ २६ ॥
 तच्छ्रुत्वा परमोदारं वचनं रीशुर्ब्रवीत् ।
 अद्या ते महती वत्से तवेच्छा परिपूर्यताम् ॥ २७ ॥
 योशोरित्याशिषं लब्ध्वा कृतार्था धर्मचारिणौ ।
 प्रहर्षमतुलं लेभे वीक्ष्य कन्यां निरामयाम् ॥ २८ ॥
 गालीलीयसमुद्रस्थं ततस्तीरमुपागतः ।
 योशुः पर्वतमारुह्य प्रशान्त उपविष्टवान् ॥ २९ ॥
 तस्मिन् काले समानिनुर रीशोश्चरणसन्निधिम् ।
 खञ्जान्धमूकहीनाङ्गान् बह्वनन्यांश्च मानवान् ॥ ३० ॥

यीशुर्विं क्रोशतो वीक्ष्य ताञ्जनान् समुपस्थितान् ।
 परमात्मप्रभावेण चक्रे सर्वान्निरामयान् ॥ ३१ ॥
 ततः सर्वान् समालोक्य खञ्जादीन् प्रकृतिगताम् ।
 इस्त्रायेलेश्वरं भक्त्या तुष्टुर्विस्मिता जनाः ॥ ३२ ॥
 ततः करुणयाविष्टः समालोक्य समागतान् ।
 यीशुः शिष्यान् समाह्वय वक्तव्यमिदमब्रवीत् ॥ ३३ ॥
 वत्सा स्तिदिवसं यानदेतेऽभ्यागतमानवाः ।
 मम सङ्गं नमुञ्चन्ति त्यक्तसर्वपरिग्रहाः ॥ ३४ ॥
 तेषां न सन्ति भक्ष्याणि देहो भवति दुर्बलः ।
 तेऽभुक्ता यदि यास्यन्ति भविष्यन्ति विमूर्च्छिताः ॥ ३५ ॥
 शिष्या अचुरिदं स्थानं जनालयविवर्जितम् ।
 अत्र पूपाश्च दुष्प्राप्या भोक्तारो बहवो जनाः ॥ ३६ ॥
 यीशुस्तानब्रवीत् पूपा मीनाश्च सन्ति वः कति ।
 तेऽब्रुवन् सन्ति सप्तैव पूपा अल्पे च मत्स्यकाः ॥ ३७ ॥
 अथ भूमौ समादिश्य जनानामुपवेशनम् ।
 तान् पूपमत्स्यकान् हस्तेनादाय परमात्मजः ॥ ३८ ॥
 आशिषा शकलोल्लस्य शिष्येभ्यो दत्तवान् प्रभुः ।
 शिष्याश्च भोजयामासुराट्पतेः सकलाञ्जनान् ॥ ३९ ॥
 पूपानामवशिष्टानां शकलैः सप्त पेटकान् ।
 जनानां भोजनान्ते च पूरयित्वा समादधुः ॥ ४० ॥
 इतरे शिष्योषिदुभ्यः सकलाभ्यागता जनाः ।
 कामं चतुःसहस्राणि भुक्त्वा जग्मुर्निजालयम् ॥ ४१ ॥
 ततो नावं समारुह्य विष्टज्यानुगताञ्जनान् ।
 यीशुर्गन्दलसीमानं प्रतस्ते परमात्मजः ॥ ४२ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्तितकंदर्शनतीर्थेन श्रीकैरपनिबद्धायां
 श्रीमन्मथिभाषितस्त्रीष्टोपनिषदि पञ्चदशोऽध्यायः ।

षोडशोऽध्यायः ।

St. Matthew. Chapter 16. [The Pharisees require a sign. Jesus warneth his disciples of the leaven of the Pharisees and Sadducees. The people's opinion of Christ, and Peter's confession of him. Jesus foresheweth his death, reproving Peter for dissuading him from it : and admonisheth those that will follow him, to bear the cross.]

सदूकिभिः सहाभेग्रथ ततः केचित् फरीशिनः ।

योशुमाहुरभिज्ञानमखरे नः प्रदर्शय ॥ १ ॥

स प्राह वोच्य खं रक्तमनुमानपुरःसरम् ।

सुदिनं भवितेतिव मायं युष्माभिरुच्यते ॥ २ ॥

घोररक्तं नभो दृष्ट्वा प्रभाते पुनरुच्यते ।

प्रबलो मातरिश्वाद्य लोके प्रविचरिष्यति ॥ ३ ॥

हेतुभिल्लक्षणं व्योम्नो युष्माभिरनुमीयते ।

कालस्वरूपविज्ञाने कथं विप्रतिपद्यते ॥ ४ ॥

चिह्नमाधुनिका दुष्टाः प्रार्थयन्ते परीक्षकाः ।

योनाह्लादधिकं चिह्नं तेभ्यः किञ्चिददास्यते ॥ ५ ॥

इतुक्ता तान् परित्यज्य परं पारमुपागतः ।

निजशिष्यान् समाह्वय बभाषे परमात्मजः ॥ ६ ॥

सावधानैः सदा भाव्यमिच्छद्भिर्हितमात्मनः ।

न सदूकिफरीशिभ्यो ग्राह्यं किण्वं कदाचन ॥ ७ ॥

तस्य तद्वचनं श्रुत्वा तर्कयन्तः परस्परम् ।

न पूषाः सन्ति नोऽत्रेति शिष्यास्तं सममब्रूवन् ॥ ८ ॥

योशुस्तेषां मनोवृत्तिं बुद्ध्वा संशयदूषिताम् ।

सन्देहपरिहारार्थमिदं वचनमब्रवीत् ॥ ९ ॥

स्वल्पविश्वासमाश्रित्य तर्कयन्तः परस्परम् ।

अभावं भव्यपूपानां विज्ञापयथ मां कथम् ॥ १० ॥

केवलं पञ्चभिः पूषैः पञ्चसाहस्रभोजनम् ।

बहुभुक्तावशेषश्च साम्प्रतं स्मर्यते न किम् ॥ ११ ॥

तथैव सप्तभिः पूषैश्चतुःसाहस्रभोजनम् ।
 बहुभुक्तावशेषश्च मनसा किं न चिन्त्यते ॥ १२ ॥
 अभिप्रायो न वाक्यस्य पूषानां विषये मम ।
 मयेह कथिता तेषां किण्वस्य वर्जनीयता ॥ १३ ॥
 अन्यार्थग्राहकं श्रुत्वा वचनं योऽशुभाषितम् ।
 शिष्या बुबुधिरै तेषां शिक्षाया वर्जनीयताम् ॥ १४ ॥
 कैसरीयफिलिप्याख्यं देशं गत्वा ततः प्रभुः ।
 शिष्यान् समीपमाह्वयं पृष्टवान् परमात्मजः ॥ १५ ॥
 तत्त्वतो ब्रूत तत् सर्वं मानवाः किं वदन्ति माम् ॥ १६ ॥
 तेऽब्रूवंस्त्वं वदन्त्ये के स्नापकं योहनं प्रभो ।
 केचिदेलियमप्याहुराप्तमन्ये वदन्ति च ॥ १७ ॥
 सोऽब्रवोच्छ्रोतुमिच्छामि युष्माकमवधारणम् ।
 उवाच तद्वचः श्रुत्वा शिमोनः पितर उत्तरम् ॥ १८ ॥
 यमामनन्ति शास्त्राणि चेतनं परमेश्वरम् ।
 तस्य पुत्रो भवान् खोष्टो ध्रुवमेषा मतिर्मम ॥ १९ ॥
 तस्य तद्वचनं श्रुत्वा धन्यस्त्वमिति सोऽब्रवोत् ।
 ईश्वरप्रेरितं वाक्यं यस्मात्त्वमिदमुक्तवान् ॥ २० ॥
 सत्येनाहं ब्रवामि तन्नरकप्रतिबन्धकम् ।
 सम्प्रदायं विधास्यामि सदर्भत्तिप्रस्तरे त्वयि ॥ २१ ॥
 अहं तुभ्यं प्रदास्यामि स्वर्गराज्यस्य कुञ्चिकाम् ।
 जीवानां बन्धमोक्षो च तत्राधोनो भविष्यतः ॥ २२ ॥
 खोष्टोऽहमिति तथ्यं च गोपनीयं प्रयत्नतः ॥ २३ ॥
 तदा प्रभृति शिष्येभ्यो योऽशुस्पष्टमभाषत ।
 अतः परं गमिष्यामि यिरुशालेमपत्तनम् ॥ २४ ॥
 महद्दुःखं प्रदास्यन्ति तत्र मे मुख्ययाजकाः ।
 उपाध्याया स्तथा वृद्धा यथा मृत्युर्मवेक्ष्यते ॥ २५ ॥
 तृतीयदिवसे चैव पञ्चत्वगमनात् परम् ।
 अधिष्ठाय वपुर्हि व्यमुत्थातव्यं पुनर्गमया ॥ २६ ॥

दारुणं तस्य तद्वाक्यं श्रुत्वा पितृस्तमब्रवीत् ।
 भवतैवं विधो मृतुर्नार्हते लोकगर्हितः ॥ २७ ॥
 योऽशुस्तद्वचनं श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।
 मत्तोऽपसर मूढस्त्वं दिव्नाऽसि मम सिद्धये ॥ २८ ॥
 यत्त्वयैशं परिच्यज्य लाङ्गिकं वस्तु वित्त्यते ॥ २९ ॥
 यदि मां ममदृष्टेषु कश्चिदन्वेतुमर्हति ।
 सोऽभिमानं परिच्यज्य सकृदोमामनुव्रजेत् ॥ ३० ॥
 प्राणिषु वामना यस्य स प्राणान् परिहास्यति ।
 प्राणिभ्यो न विद्युज्येत मर्त्ये त्यक्तजोवितः ॥ ३१ ॥
 इदं कृतस्त्रं जगल्लब्धं प्राणिभ्यश्चेद् विद्युज्यते ।
 किं लब्धं तेन वा प्राणप्राप्तये किं स दास्यति ॥ ३२ ॥
 मानवात्मज एवायं यदा सर्व्वं प्रतापवान् ।
 स्वदूतैः सह साम्राज्यस्यासनं पितुरेषति ॥
 तदा सर्व्वमनुषेयः स्वकर्म्मार्पाज्जितं फलम् ।
 प्रदास्यतुः प्रभोगाय स्वयं कर्म्मफलाधिपः ॥ ३३ ॥
 सत्येनाहं ब्रवीमेतदत्र स्थितेषु केचन ।
 अदृष्ट्वा न मरिष्यन्ति नरपुत्रं स्वराज्यगम् ॥ ३४ ॥
 इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शनतीर्थेन श्लोकैरुपनिबद्धायां
 ओमन्मथिभाषितस्त्रोष्टोपनिषदि षोडशोऽध्यायः ॥

सप्तदशोऽध्यायः ।

St. Matthew. Chapter 17. [The transfiguration of Christ.
 He healeth the lunatick, foretelleth his own passion, and
 payeth tribute]

अतीतेषु ततः षट्षु दिवसेषु परात्मजः ।

त्रिभिः परिवृतः शिष्यैः पितृयाकोबयोह्नैः ॥ १ ॥

आरुह्य पर्वतैकान्तं दिशदेहं समाश्रितः ।
 सूर्यप्रभमुखो भूत्वा शुभ्रवासो व्यराजत ॥ २ ॥
 मोशिराविरभूत्तेषामेलियेन महात्मवान् ।
 तावुभौ यीशुना सार्धं संवादमपि चक्रतुः ॥ ३ ॥
 यीशुं पितृस्तदोवाच स्थितिः स्य'दत्र नः शुभा ।
 यदि त्वं मन्यसे धीमन् निर्दाम्यत्रोत्तमयम् ॥ ४ ॥
 भवदीयं भवत्वेकं मोशिरैकं तथा विभोः ।
 एलिरस्य तथैकं स्यात् स्मृतिर्वस्तव राजताम् ॥ ५ ॥
 तस्मिन्नेव ततः काले शुभ्राभ्रखण्डमेककम् ।
 भेजे तांश्चायया सन्धान् गगने सहस्रोत्थितम् ॥ ६ ॥
 इयमपुत्रत्यिता वाणी "श्रूयतामस्य भाषणम् ।
 अयं मम प्रियः पुत्रः प्रीतिरस्मिन् सदा मम" ॥ ७ ॥
 इति दिव्यं वचः श्रुत्वा योशोः शिषया भयान्विताः ।
 महीमाशिश्रियुः सर्व्वं कृत्वाधो मुखमण्डलम् ॥ ८ ॥
 योशुः समोपमागत्य स्पृष्टा ताञ्छिष्यसत्तमान् ।
 प्रोवाचोत्तिष्ठत क्षिप्रं माभूद्वो मनसोभयम् ॥ ९ ॥
 ततस्तानुत्थितान् वोच्य शिष्यानभयसुस्थितान् ।
 नोत्वाधः पञ्चताहाक्यमब्रवीत् परमात्मजः ॥ १० ॥
 यदिदं दर्शनं लब्धं भवद्भिर्भावितात्मभिः ।
 तद्गोप्यं सर्व्वथा यावन्नृपुत्रमरणोत्थितम् ॥ ११ ॥
 इति तस्य वचः शिषयाः श्रुत्वोचु र्व्विनयान्विताः ।
 यद्येवमेलियस्यादौ वदन्ति कथमागतिम् ॥ १२ ॥
 विद्वद्भिः सत्यमेवोक्तमिति तान् योशुरब्रवीत् ।
 स एव पुनरागत्य सर्व्वं स्थापितवानिह ॥ १३ ॥
 महद्दुःखं समासाद्य भगवानेलियो गतः ।
 तद्वत्पुत्रपुत्रोऽपि महद्दुःखमवाप्स्यति ॥ १४ ॥
 यीशोर्वाक्यमिदं श्रुत्वा शिषयाः स्नापकयोद्धनम् ।
 एलियं मेनिरे सर्व्वं पृथिव्यां पुनरागतम् ॥ १५ ॥

ततो जनालयं प्राप्ते सशिषेय परमात्मजः ।
 कश्चित्तमुपसंगम्य विनीतो वाक्यमब्रवीत् ॥ १६ ॥
 प्रभो मामकपुत्रोऽयमपस्मारेण पीडितः ।
 लभतेऽतिशयं दुःखं भवांस्त्वं त्रातुमर्हति ॥ १७ ॥
 सोऽवशो निपतम्यग्नौ सलिले च पुनः पुनः ।
 नच लेभे सुखं किञ्चित्तव शिष्यैश्चिकित्सितः ॥ १८ ॥
 यीशुर्निश्चम्य शिष्याणां चिकित्सायामयोग्यताम् ।
 दुःखेन महताविष्टो वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ॥ १९ ॥
 कियत्कालमरे वंश ! अद्वाहो न ! विमार्ग ! ॥
 स्थास्यामि सह युष्माभिः सोढुं वः शक्तिहोनताम् ॥ २० ॥
 ततः समीपमानीय व्याधितं परमात्मजः ।
 तत्क्षणाद् भर्तृसयित्वैव तं चकार निरामयम् ॥ २१ ॥
 ततः शिष्याः समागत्य निश्चितं यीशुसन्निधिम् ।
 अशक्तेः कारणं तेषां पप्रच्छुभूत ताडने ॥ २२ ॥
 स ग्राह स्वल्पविश्वासो युष्माकमतः कारणम् ॥ २३ ॥
 युष्माकं यदि विश्वासो जायते सर्वपोषमः ।
 पर्वता अपि चालेरन् युष्माकं वशमागताः ॥ २४ ॥
 ततः समागमात् पूर्वं तेषां गुल्लोलमण्डले ।
 यीशुः शिष्यान् समाह्वय भाविष्यत्तं समब्रवीत् ॥ २५ ॥
 नरहस्ते समर्प्यत साम्प्रतं मानवात्मजः ।
 तेच तं निहनिष्यन्ति नरा दुष्कृतिकारिणः ॥ २६ ॥
 तृतीये दिवसे भूयः स च मृत्योरनन्तरम् ।
 उत्थास्यति शवागाराद्दिव्यदेहं समाश्रितः ॥ २७ ॥
 तच्छ्रुत्वा दारुणं वाक्यमात्मापहरणोपमम् ।
 बभूवुरनुगाः शिष्या दुःखेन महतान्विताः ॥ २८ ॥
 यीशो कफरणाह्नमं सशिष्येऽथ समागतं ।
 सुदार्ढ्याहिणोऽभीत्य पितृमूर्तुरिदं वचः ॥ २९ ॥

आचार्यो भवतां भद्रं मुद्राङ्गं किं न युच्छति ।

“ददाती” तु उत्तरं दत्त्वा गृहं पितुः प्रविष्टवान् ॥ ३० ॥

तं शीघ्रमागतं दृष्ट्वा तच्च कार्यमुपस्थितम् ।

आदौ विज्ञाय सम्बोध्य यीशुस्तमिदमब्रवीत् ॥ ३१ ॥

केभ्यो गृह्णन्ति राजानो राजस्वं वसुधाधिपाः ।

सन्तानेभ्यः परेभ्यो वा शिमेन ब्रूहि तत्त्वतः ॥ ३२ ॥

पितुः परेभ्य इत्याह यीशुस्तमिदमुक्तवान् ।

स्वतन्त्राः खलु सन्तानाः सत्यमुक्तं त्वयानघ ॥ ३३ ॥

तथापि न भविष्यामो राजाज्ञापरिपत्यिनः ॥ ३४ ॥

अतस्त्वं त्वरया गत्वा समुद्रे वडिशं क्षिप ॥ ३५ ॥

ततः प्रथमलब्धस्य मीनस्य मुखगह्वरम् ।

उदघाव्य लप्स्यसे मुद्रामेकां “शैकल” सञ्चिताम् ॥

तां मुद्रां संप्रयच्छ त्वममीभ्य आवयोः कृते ॥ ३६ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शनेन तीर्थेन श्लोकैरुपनिषदायां
श्रीमन्मथिभाषितस्त्रीष्टोपनिषदि सप्तदशोऽध्यायः ।

अष्टादशोऽध्यायः ।

St. Matthew. Chapter 18. [Christ warneth his disciples to be humble and harmless : to avoid offences, and not to despise the little ones : teacheth how we are to deal with our brethren, when they offend us : and how oft to forgive them : which he setteth forth by a parable of the king, that took account of his servants, and punished him, who shewed no mercy to his fellow.]

तस्मिन्नेव ततः काले यीशोः समीपमागताः ।

स्वर्गे वरिष्ठः कोऽस्त्योति पप्रच्छुः शिष्यसत्तमाः ॥ १ ॥

स तेषां वचनं श्रुत्वा शिष्यमेकं समाह्वयन् ।

संस्थाप्य पुरतस्तेषामिदं वचनमब्रवीत् ॥ २ ॥

यदि वो न भवेन्नृष्टा सत्ये शाश्वतरूपिणि ।
 शिशुवन्नम्रताचैव तदा स्वर्गः सुदुर्लभः ॥ ३ ॥
 अतोऽस्य बालकस्येव यस्यात्मा नम्रतां गतः ।
 स हि श्रेष्ठो भवेत् स्वर्गं गतमोहरजसृहः ॥ ४ ॥
 एतद्दालोपमं योवा शिशुमेकं मदर्थतः ।
 अद्वया प्रतिगृह्णाति स मां गृह्णाति सर्वथा ॥ ५ ॥
 लघिष्टं मम भक्तौषु यश्चैकमपि बाधते ।
 स गले पेषणीं बद्ध्वा निमज्जतु महानृगे ॥ ६ ॥
 अवश्यम्भाविनो बाधा धरां सन्तापयिष्यति ।
 धिक् तं च दुष्कृतात्मानं यस्माद्बाधा मुमुद्भवैत् ॥ ७ ॥
 स्वकीयं हस्तपादं ते विघ्नमूत्पादयेद् यदि ।
 तत्क्षणादुभयं कृत्वा पापसंसर्गवत्त्यजिः ॥ ८ ॥
 निक्षेपाञ्जलनेऽनन्ते हस्तपादान्वितस्य ते ।
 विकलाङ्गस्य खञ्जस्य वरं ते शाश्वती स्थितिः । ९ ॥
 इदं नेत्रद्वयं विघ्नं यदोद्गीत्पादयेत्तव ।
 तत्क्षणादुभयं त्याज्यं नात्र कार्या विचारणा ॥ १० ॥
 निपातान्नरकेऽनन्ते हिनेत्रसहितस्य ते ।
 अनन्तजोवनं श्रेयो वरं होनस्य चक्षुषा ॥ ११ ॥
 एतेषां क्षुद्रबालानामेकोऽपि नावमन्यताम् ।
 तेषां दूता दिवोक्षन्ते नित्यमोग्रमुखं यतः ॥ १२ ॥
 योगभ्रष्टं परित्यातुं पृथिवीमहमागतः ।
 विश्वं शतमेषेभ्यः शतमेषपतिर्यथा ।
 एकं नोपेक्षते मेषमेकोनशतमोहितः ॥ १३ ॥
 कुरुतेचानुमन्यानं तस्य मेषस्य यत्नतः ।
 लब्ध्वा चाधिकमानन्दं प्राप्नोतून्नशतादपि ॥ १४ ॥
 एकस्यापि तथैवैषां क्षोदिष्ठानां न वाञ्छति ।
 विनाशमविनाशो वो जनकस्त्रिदिवस्थितः ॥ १५ ॥

अपराधं यदि भ्राता त्वां प्रतोह समाचरेत् ।
 तद्दोषपरिहारार्थं वद त्वं रहसि स्थितः ॥ १६ ॥
 स तोषं यदि ते कुर्याद् भ्रातृलाभस्त्वया कृतः ।
 मध्यस्थैरन्यथा तस्य निष्पत्तो भव यत्नवान् ॥ १७ ॥
 मध्यस्थानवजानाति यद्यसौ पापमोहितः ।
 सङ्गसन्निधिमाश्रित्य कुरु तस्य विनिर्णयम् ॥ १८ ॥
 अपिचेत् स्यात् समाधानं सङ्गादपि सुदुर्लभम् ।
 स शुल्कादायिवत्त्याज्यः परजातुरपमोऽधमः ॥ १९ ॥
 युष्माभिर्ग्रानि बद्धानि भविष्यन्तीह भूतले ।
 स्वर्गं तानि भविष्यन्ति बद्धानेव न संशयः ॥ २० ॥
 भविष्यन्तीह मुक्तानि युष्माभिर्भुं वि यानिच ।
 तानि स्वर्गेऽपि मोक्ष्यन्ते नात्र विप्रतिपत्तयः ॥ २१ ॥
 द्वाभ्यामेकमतिभ्यां च प्रार्थ्यं ते यदि किञ्चन ।
 तदुधुवं लप्स्यते वस्तु परमेशनिर्दशितम् ॥ २२ ॥
 यत्र ह्ये वा त्रयोवापि मदर्थं संहता जनाः ।
 न तान् सदा विमोक्ष्यामि सान्निध्यं तत्र मे स्थितम् ॥ २३ ॥
 यीशुं तदोपसंगम्य पित्रो वचनमब्रवीत् ।
 क्षमिष्ये कतिकृत्वोऽहं स्वभ्रातुः कर्म दुष्कृतम् ॥ २४ ॥
 पर्याप्तं सप्तकृत्वः किं तद्वेति यीशुरब्रवीत् ॥ २५ ॥
 सप्तसप्ततिकृत्वस्तु क्षन्त्यमिति मे मतिः ॥ २६ ॥
 अवेहिचाव हृष्टान्तं स्वर्गं राज्यसमाश्रितम् ।
 उत्तमर्णो नृपः कश्चित् स्वदामानिदमादिशत् ॥ २७ ॥
 मदर्थः प्रतिदेयाः सुप्रधमनैरशेषतः ।
 दासमेकं ततो राज्ञे राजप्रेषया न्यवेदिषुः ॥ २८ ॥
 मुद्राणामयूतमृणं गृहीतं येन राजतः ॥ २९ ॥
 असामर्थ्यं ततो वीक्ष्य कृत्यमाज्ञापयन्नृपः ।
 भार्यापुत्रादिमर्त्यं स्वैर्मम प्राप्यं प्रदीयताम् ॥ ३० ॥

तच्छ्रुत्वा पतितो दासो विनयान्नृपादयोः ।
 कंचित्कालं महस्वेति प्रोवाच शरणागतः ॥ ३१ ॥
 अहं प्रत्यर्पयिष्यामि सर्व्वमर्थं तव प्रभो ।
 तच्छ्रुत्वा कृपया राजा तस्य मुक्तिं समादिशत् ॥ ३२ ॥
 ततो राजकृपायुक्तः स दासो वहिरागतः ।
 वीक्ष्यैकं स्वसमं दासं कण्ठं तस्य गृहीतवान् ॥ ३३ ॥
 बभाषे च त्वया मैत्रः पञ्चविंशतिरूप्यकम् ।
 गृहीतं दीयतामस्मिन् क्षणे सर्व्वमशेषतः ॥ ३४ ॥
 तच्छ्रुत्वा वाक्यमस्यासौ पतितस्तस्य पादयोः ।
 कंचित् कालं क्षमस्वेति प्रोवाच विनयान्वितः ॥ ३५ ॥
 उत्तमर्नस्तु नेत्याह दयालेशविवर्जितः ।
 ऋणप्रत्यर्पनं यावत् कारायां तं बबन्ध च ॥ ३६ ॥
 निर्दयं कर्म तद्दृष्ट्वा परे दासाः समागताः ।
 दुःखिता प्रभवे सर्व्वमुक्तवन्तो यथायथम् ॥ ३७ ॥
 प्रभुश्च तं कृपायुक्तं दासमानीय तत्क्षणम् ।
 शशंसेदमरे दुष्ट क्षमा मे स्मर्य्यते न किम् ॥ ३८ ॥
 स्वोपम्यादस्य दासस्य कथं न निष्कृतिः क्षता ।
 इतुःक्षामो प्रभुःकुडः पीडकेभ्यः स्तमादिशत् ॥ ३९ ॥
 उक्तिमेतां पुरस्कृत्य यूयं सर्व्वे परां क्षमाम् ।
 कुरुष्वं भ्रातृदोषेषु परं सौहार्दमाश्रिताः ॥ ४० ॥
 अथाहङ्कारमाश्रित्य क्षमांचेन्न करिष्यथ ।
 स्वर्ग्यो मे जनको युष्मान् कदाचित् क्षमिष्यते ॥ ४१ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शनतीर्थेन श्रीकैरूपनिबन्धायां

श्रीमन्मथिभाषितस्त्रीष्टोपनिषदि प्रज्ञदशोऽध्यायः ।

जनविंशोऽध्यायः ।

.St. Matthew. Chapter 19. [Christ healeth the sick : answereth the Pharisees concerning divorcement : sheweth when marriage is necessary : receiveth little children : instructeth the young man how to attain eternal life, and how to be perfect : telleth his disciples how hard it is for a rich man to enter into the kingdom of God, and promiseth reward to those that forsake any thing to follow him.]

अथवाक्यं समाधाय सब्बे प्रागुक्तमर्थवत् ।

गालीलात् प्रतिप्रस्थाय यिहूदीयभुवं गतः ॥ १ ॥

तत्राप्यनुगतान् वीक्ष्य दुःखितान् परमात्मजः ।

परं मैत्रीपरो भूत्वा सर्वान्श्चक्रे निरामयान् ॥ २ ॥

परीक्षकास्तनः केचित् पप्रच्छुस्तं फरीशिनः ।

प्रभो त्यज्येत किं भार्या येन केनापि हेतुना ॥ ३ ॥

सोऽब्रवीदादितः स्रष्टा सृष्ट्वा स्त्रीपुरुषान् स्वयम् ।

“स्त्रीसक्ताः सुप्रनरास्त्यक्त्वा पितरा” वितिचादिशत् ॥ ४ ॥

अभिन्नात्मतयाचैव तयोर्नास्ति विभन्नता ।

तस्माद्विधातुसंयोगवियोगो न मयेष्यते ॥ ५ ॥

त ऊचुर्मोशिना कस्माद्भार्यात्यागोऽनुमोदितः ॥ ६ ॥

स प्रोवाच तदादेशः सत्त्वाशयवशानुगः ।

जगज्जन्मप्रभृत्येष त्यागो न श्रूयते यतः ॥ ७ ॥

व्यभिचारं विना भार्यां त्यक्त्वा योऽन्यां समुदहेत् ।

उदहेद्वा परित्यक्तां व्यभिचारो सचाधमः ॥ ८ ॥

यद्येवंविधसम्बन्धो भवेत् स्त्रीनरयोरिह ।

न कर्त्तव्यः समुदाह इति शिष्या बभाषिरे ॥ ९ ॥

यीशुः प्राह न गृह्णन्ति तन्मतं सकला जनाः ।

वीतरागजनाः केचिदनुतिष्ठन्ति तन्मतम् ॥ १० ॥

आजन्मनः स्त्रीवाः केचित् केचिच्च क्लृप्तिमाः स्त्रीवाः ।

परमेशप्रसादार्थं केचित् क्लृप्तं समाश्रिताः ।

इदं ते प्रतिगृह्णन्तु समर्था अनुशासनम् ॥ ११ ॥

ततस्तत्पुरतः केचिच्छिष्यवः सौम्यदर्शनाः ।
 आनीतास्तत्प्रसादार्थमाश्रयेच तथा विभोः ॥ १२ ॥
 शिष्यास्तान् भर्तृमयामासुर्यीशुस्त्वन्तिकमानयत् ॥ १३ ॥
 स पश्यशं शिरस्तीपां स्वरेषामितिचाब्रवीत् ॥ १४ ॥
 ततस्तं प्रस्थितं वोच्य षष्टवान् कश्चिदागतः ।
 अनन्तजीवनं लप्स्यसे केन मत्कर्मणा गुरो ॥ १५ ॥
 सोऽब्रवीत् मत्कथां वत्स कथं मां परिपृच्छसि ।
 सौम्य मन्त्रेक एवास्ति स एव परमेश्वरः ॥ १६ ॥
 अनन्तजीवनं प्राप्तं यदि त्वमभिवाञ्छसि ।
 आज्ञाः सर्वा इमा भद्र सर्वथा प्रतिपालय ॥ १७ ॥
 न त्वं जहि नरान् भद्र व्यभिचारं च मां कुरु ।
 न कदाचित् कुरु स्तेयं मिथ्यासाध्यञ्च मां वद ॥ १८ ॥
 पितरो पूजयानत्या कुटुम्बान् पश्यचात्मवत् ॥ १९ ॥
 सोऽब्रवीत् सर्वमेवैतत् सर्वथानुष्ठितं मया ।
 भूयः कथय किं कर्म कर्त्तव्यमवशिष्यते ॥ २० ॥
 योऽशुस्तं प्राह सिद्धं चेदात्मानं कर्त्तुमिच्छसि ।
 विक्रीय तव सर्वस्वं दरिद्रेभ्यः समर्पय ॥ २१ ॥
 तथा कृते धनं स्वर्गं प्रभूतमर्जयिष्यसि ।
 त्यक्त्वाच स्वजनान् सर्वान् मामेकं शरणं ब्रज ॥ २२ ॥
 शुत्वेदं वचनं सर्वं स नरोऽतीव दुःखितः ।
 धनासक्तमनास्तस्मात् स्थानात्तूष्णीं विनिर्ययी ॥ २३ ॥
 ततस्तं प्रस्थितं वोच्य स्वशिष्यान् योऽशुब्रवीत् ।
 धनिनां दुर्लभः स्वर्गः सत्यमेतद् ब्रवीम्यहम् ॥ २४ ॥
 उद्गाणां सूचिकारभ्ये प्रवेशः सुकरो वरम् ।
 धनिनां दुर्लभः स्वर्गः पुनरेतद् ब्रवीम्यहम् ॥ २५ ॥
 आश्चर्य्यवदिदं श्रुत्वा शिष्यास्तं पुनरब्रूवन् ।
 तर्हि केषां परिव्राणं भवेत्तद् ब्रूहि नः प्रभो ॥ २६ ॥

सोऽथदत्तस्मनुषाणां दुस्त्राप्यं नात्र मंगयः ।
 तथापि मूलभं तत् स्यादोश्वरस्य प्रसादतः ॥ २७ ॥
 श्रुत्वेदं वचनं पित्रो वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।
 त्यजतां सर्वमस्माकं कागतिस्त्वदगतात्मनाम् ॥ २८ ॥
 योऽस्तानुत्तरं प्राह यूयं ये मामनुव्रताः ।
 सायुज्यं मे पुनः सृष्टौ ध्रुवं तेषां भविष्यति ॥ २९ ॥
 सुभोगान् स्वजनांश्चैव मदर्थं येच तत्यजुः ।
 ते तच्छतगुणं प्राप्य लप्स्यन्तेऽनन्तजीवनम् ॥ ३० ॥
 भोगैश्चर्य्यप्रसक्तानां येषामग्रेह संस्थितिः ।
 परिणामे रातिस्तेषां भविष्यत्येव चान्तिमा ॥ ३१ ॥
 अन्तिमेह स्थितिर्येषामात्मबुद्धिप्रसादजा ।
 भविष्यति गतिस्तेषां चरमे सर्वं थोत्तमा ॥ ३२ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शनतीर्थेन श्रीकैरूपनिबद्धायां
 श्रीमन्मथिभाषितस्त्रीष्टोपनिषदि जनविंशोऽध्यायः ॥

विंशोऽध्यायः ।

St. Matthew. Chapter 20. [Christ, by the similitude of the labourers in the vineyard, sheweth that God is debtor unto no man : foretelleth his passion : by answering the mother of Zebedee's children teacheth his disciples to be lowly : and giveth two blind men their sight.]

भूय एव प्रवक्ष्यामि स्वर्गराज्यकथां शुभाम् ।
 युष्माकं सर्वसन्देहो यास्यत्येव त्वयं यया ॥ १ ॥
 द्राक्षाक्षेत्रपतिः कश्चित् प्रभाते बहिरागतः ।
 निरूप्य दैनिकीं वृत्तिं पादमुद्रां जनं प्रति ॥ २ ॥
 अमिकान् प्रेषयामास द्राक्षाक्षेत्रे विचारवान् ।
 द्वितीयप्रहरेऽपि एवं तृतीयेऽथ चतुर्थके ॥ ३ ॥

स ततः श्रमिकाध्यक्ष्यं सन्ध्यायामिदमब्रवीत् ।
 भृत्येभ्यः प्रातिनोम्येन त्वया वृत्तिः प्रदीयताम् ॥ ४ ॥
 तथा कृतेऽवदन् भृत्याः सर्वे प्राथमिकाः चूनाः ।
 प्रकल्पिताः समाना नः कथं वृत्तिः महान्तिभैः ॥ ५ ॥
 येषां न कर्मसामान्यमस्माभिः सह भूमिप ।
 तेषां नेहोचिता वृत्तिः समाना पूर्णकर्मभिः ॥ ६ ॥
 स तेष्वन्यतमं प्राह किमन्याय्यं मया कृतम् ।
 ददता खोक्तं मूल्यं तुभ्यं बन्धो यथायथम् ॥ ७ ॥
 गृह्णाण तव प्राप्यार्थं प्रयाहि च निजालयम् ।
 आद्यन्तमविवेच्याहं कल्पयामि समं समम् ॥ ८ ॥
 स्वकीयं मम यद्वस्तु स्वातन्त्र्यं तत्र मे ध्रुवम् ।
 विनिन्दन् मम साधुत्वं नान्यथा कर्त्तुमर्हसि ॥ ९ ॥
 स एष कथितोऽशेष आद्यन्तार्थविनिर्णयः ।
 ईश्वरेच्छा स्वयं यत्र स्थिता सिद्धौ वलीयसी ॥ १० ॥
 अथ द्वादशभिः शिष्यै र्यिरुशालेममात्मवान् ।
 गन्तुकामोऽवदच्छिष्यान् पथोदं रहसि स्थितः ॥ ११ ॥
 मनुष्यतनयो वत्सा अचिरात् मङ्गविचुरतः ।
 यिरुशालेममासाद्य शत्रुहस्ते पतिष्यति ॥ १२ ॥
 उपाध्याया स्ततस्तस्य सह मुख्यपुरोहितैः ।
 बधमाज्ञापयिष्यन्ति नृपतेरगुह्योदनात् ॥ १३ ॥
 ततः क्रुशे तमारोप्य कषाभिघाततर्जनैः ।
 प्रपीड्य चार्पयिष्यन्ति बधाय परजातये ॥ १४ ॥
 स तै र्विनिहतः क्रूरै र्भूगर्भं निहितोऽपि सन् ।
 उत्थास्यति पुनः प्रुप्ते तृतीयदिवसे स्वयम् ॥ १५ ॥
 सपुत्रा सिवदोयस्य पुत्रयोर्जननी तदा ।
 प्रणता याचितुं किञ्चिद् यीशोरन्तिकमागता ॥ १६ ॥
 योशुस्तामवदत् वत्से भद्रं तेऽस्तु किमिच्छामि ।
 शीघ्रं कथय कल्याणि माभूत्ते मनसोभयम् ॥ १७ ॥

साब्रवीद् यद्यनुक्रोशो मयि ते परमात्मजः ।
 आन्नाप्य कृपयेत्स्यामनुकम्पितुमर्हसि ॥ १८ ॥
 भवतुः स्वर्गसाम्राज्ये द्वयोरात्मजयोर्मम ।
 एकस्ते दक्षिणं पार्श्वं वामं चान्योऽधितिष्ठतु ॥ १९ ॥
 तस्यास्तद् वचनं श्रुत्वा यीशुस्तो वाक्यमब्रवीत् ।
 अनवेक्ष्यात्मसामर्थ्यं युवां किमभिवाञ्छथः ॥ २० ॥
 यत्पात्रस्थितपानीयं पातुं गच्छामि साम्प्रतम् ।
 तत्पात्रस्थितपानीयं पातुं वां शक्तिरस्ति किम् ॥ २१ ॥
 वाढमितुप्रक्तयो भ्रात्रो र्यीशुर्वचनमब्रवीत् ।
 एवं स्यात्तेत् पितुः कृते नास्ति काचित् कृतिर्मम ॥ २२ ॥
 तयोस्तद् वचनं श्रुत्वा स्वप्रयोजनसाधकम् ।
 यीशोऽंशापरं शिष्याः समं क्रोधवशं गताः ॥ २३ ॥
 यीशुस्तान् सान्त्वयित्वाह यथेमे परजातयः ।
 प्रभुत्वमभिवाञ्छन्ति युष्माकं तन्नशोभनम् ॥ २४ ॥
 महत्वं भवतां मध्ये कश्चिद् यद्यभिकाङ्क्षति ।
 स भवेन्निरहङ्कारो युष्माकं परिचारकः ॥ २५ ॥
 यथा न परिचर्यार्थी पृथिवीमहमागतः ।
 सेवायै त्वात्मदानेन चागतः परमुक्तये ॥ २६ ॥
 तथा सर्वेषु कालेषु मामनुस्मृत्य सर्वं या ।
 यूयं भवत सर्वेषां मुक्तये परिचारकाः ॥ २७ ॥
 यिरौहुतो विनिर्याय गच्छन्तं परमात्मजम् ।
 बहवः पृष्ठतो जग्मुर्मानवाः श्रद्धयान्विताः ॥ २८ ॥
 यीशोरुपस्थितिं श्रुत्वा द्वावभ्यो पथि संस्थितौ ।
 क्रोशन्तौ समये तस्मिन्निदं वचनमूचतुः ॥ २९ ॥
 प्रभो दायुदसन्तानं दयस्वावामचक्षुषौ ।
 तूष्णीं भवतमित्याहुस्तन्निशम्याग्रगामिनः ॥ ३० ॥
 क्रोशन्तावधिकं तौतु पुनरेवेदमूचतुः ।
 प्रभो दायुदसन्तानं दयस्वावामचक्षुषौ ॥ ३१ ॥

योश्चस्तदा स्थितस्तत्र ताविदं वाञ्छामब्रवीत् ।

युवयोः किं करिष्यामि किं युवामभिवाञ्छथः ॥ ३२ ॥

तस्य तद्वचनं श्रुत्वा ताविदं पुनरुचतुः ।

प्रभो दृष्टिप्रदानेन त्वमावामनुकम्पय ॥ ३३ ॥

ततस्तयोः स नेत्राणि पश्यन् परमात्मजः ।

तेन तौ तत्क्षणं दृष्टिं लब्ध्वा तमनुजग्मतुः ॥ ३४ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्ति तर्कदर्शनतोष्येन श्रीकैरूपनिबद्धायां
श्रीमन्मथिभाषितस्त्रीष्टोपनिषद् विंशोऽध्यायः ।

एकविंशोऽध्यायः ।

St. Matthew. Chapter 21. [Christ rideth into Jerusalem upon an ass, driveth the buyers and sellers out of the temple, curseth the fig tree, putteth to silence the priests and elders, and rebuketh them by the similitude of the two sons, and the husbandmen, who slew such as were sent unto them.]

योश्चस्ततोऽनुसंप्राप्तो यिरुशालेमसन्निधिम् ।

आगतो वेत्फगोग्रामं स्थितं जैतूनपञ्च ते ॥ १ ॥

ततोद्वादिशच्छिष्यौ प्राप्तकालमिदं प्रभुः ।

पुरोग्राममसुं तूष्णे युवां यातं ममज्ञया ॥ २ ॥

द्रव्यथो गर्हभीमेकां तत्र वत्ससमन्विताम् ।

तामिहानयतं मुक्त्वा बन्धनाद् वत्ससंयुताम् ॥ ३ ॥

यदि कश्चिद् वदेत् किञ्चिद् युवयोरत्र कर्मणि ।

तं ब्रूतमनयास्तीह प्रभोः किञ्चित् प्रयोजनम् ॥ ४ ॥

तज्ज्ञात्वा गर्हभीं शीघ्रमसौ संप्रेषयिष्यति ।

इदं सर्वं तथा वृत्तं यथासौः कथितं पुरा ॥ ५ ॥

“यूयं वदत संवादं सियोनकन्यकाभिमाम् ।

राजायं ते समायाति समीपं सुभगे तव ॥ ६ ॥

त्वं भद्रे पश्य तं शुद्धं स्वभावविनयान्वितम् ।
 गर्दभ्याः पृष्ठमारूढं गदंभीशावकस्य च ॥ ७ ॥
 अथ शिष्यो पुरो ग्रामं तौ गत्वा गुरुंशासनात् ।
 आनीय वत्ससंयुक्तां गर्दभीं गुरुवर्णिताम् ॥
 स्ववस्त्राणि तयोः पृष्ठे स्थापयित्वा ततः परम् ।
 अक्षया परयोपेतौ स्थापयामासतुः प्रभुम् ॥ ८ ॥
 ततस्तं प्रस्थितं दृष्ट्वा जयशब्दैः पुनः पुनः ।
 अभिनन्द्य विभोर्नाम्ना पौरास्तमनुवब्रजुः ॥ ९ ॥
 यिरूशालेमवास्तव्या यिरूशालेममागतम् ।
 तमाप्तमाभन्तिस्म योशुं नासरताभिधम् ॥ १० ॥
 अथ धर्मगृहं तत्र प्रविश्य परमात्मजः ।
 वह्निश्चकार धर्मात्मा क्रयविक्रयकारिणः ॥ ११ ॥
 कपोतबणिजांचैव क्षिप्त्वा पारावताश्रयान् ।
 मुद्राविनिमयाधारान् नृपव्रजयामास तत्क्षणात् ॥ १२ ॥
 ईश्वराराधनायैव यद्गृहं केवलं स्मृतम् ।
 तदद्य खलु चौरानां गुहेव प्रतिभाति मे ॥ १३ ॥
 इत्येवं भर्तृमयामास योशुर्मुख्यपुरोहितान् ।
 खञ्जानन्धांश्च तत्रत्यानकरोत् सुस्थितान् प्रभुः ॥ १४ ॥
 अद्भूतं कर्मतद्दृष्ट्वा योशोरन्यैः सुदुष्करम् ।
 आकर्ण्य जयनादांश्च बालकानां सुचेतसाम् ॥
 बभूवुः कुपिताः सर्वे सोपाध्यायाः पुरोहिताः ।
 ऊचुश्च यीशुमाह्वय त्वयैतच्छ्रूयते न किम् ॥ १५ ॥
 यीशुस्तानुक्तवान् “सर्वे श्रूयते सर्वथा मया ।
 युष्माभिः पठितं नेदमाप्तानां किं सुभाषितम् ॥ १६ ॥
 “क्षोरादानां शिशूणांच सुखात्ते रचितस्तवः” ।
 इत्युक्त्वा तान् परित्यज्य यीशु वैथनियां गतः ॥ १७ ॥
 गमिष्यन्नगरं प्रातर्मतिमान्नगराद्वहिः ।
 रजनीं यापयामास सशिष्यः परमात्मजः ॥ १८ ॥

स गच्छन्नगरं प्रातः पार्श्वं नगरवर्त्मनः ।
 ददर्शोदुम्बरं वृक्षं फलहीनं सपत्रकम् ॥ १८ ॥
 शुधया पीडितस्तत्र वृक्षं तमशपत् प्रभुः ।
 सततं निष्फलो वृक्ष भवत्वमितिवाचया ॥ २० ॥
 अवाप शोषं वृक्षोऽसौ तत्क्षणाद्वचनात् प्रभोः ।
 तद्दृष्टालौकिकं कर्म पप्रच्छुः शिष्यसत्तमाः ॥ २१ ॥
 वृक्षोऽयं शुष्कतामाप गुरो कस्मान्निमित्ततः ।
 तेषां तद्वचनं श्रुत्वा यीशुरुत्तरमब्रवीत् ॥ २२ ॥
 सामर्थ्यं निजवाक्यानां विश्वासी वो भवेद् यदि ।
 युष्माकं शासने वत्साः स्थास्यन्ति पर्व्वता अपि ॥ २३ ॥
 प्रार्थनायांच विश्वस्य कामं यं प्रार्थयिष्यथ ।
 प्रसादात् परमेशस्य लोके सर्व्वमवाप्स्यथ ॥ २४ ॥
 अथ धर्मकथां वक्तुं प्रवृत्ते परमात्मजे ।
 मुख्ययाजकवृद्धाद्या स्तमाहुर्धर्ममन्दिरे ॥ २५ ॥
 त्वयैतत् क्रियते सर्व्वं कस्मात्सामर्थ्ययोगतः ।
 कुनोवैतादृशी शक्तिस्त्वया लब्धा वदेति च ॥ २६ ॥
 “यूय माख्यात” स प्राह योहनस्त्रापनं कुतः ।
 स्वर्गतोऽभ्यागतं किं तन्मनुष्याद्वा भवद्दिधात् ॥ २७ ॥
 तस्य तद्वचनं श्रुत्वा तेऽभवन् संशयाकुलाः ।
 स्वर्गं चेदनुमन्येरंस्तस्यांवन्ना भवेद् वृथा ॥ २८ ॥
 लोकं चेदनुमनेरल्लोकभीः स्याद् बलीयसी ।
 लोके हि विविदुः सर्व्वं योहनं तत्त्वविद्वरम् ॥ २९ ॥
 इत्येवं मनसि ध्यात्वा त जजुरात्मनोऽज्ञताम् ।
 यीशु ज्ञात्वाशयं तेषां वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ॥ ३० ॥
 वक्तुं नाहमपीच्छामि मम शक्तिमलौकिकीम् ।
 भवद्भिर्मम सामर्थ्यं का बुद्धिरवधार्य्यते ॥ ३१ ॥

खोष्टोपनिषत्

किंच यः पितुरादेशं लङ्घयित्वानुशोचति ।
 यश्चादौ प्रतिसंश्रुत्य न करोति पितुर्वचः ॥
 अनयोः कतरः श्रेयान् भवद्भिरनुमन्यते ॥ ३२ ॥
 प्रथमोऽनुमतोऽस्माभिरिति ते सममब्रूवन् ॥ ३३ ॥
 यौशुः प्राह स्त्रियो दुष्टाः करसंग्राहकास्तथा ।
 भवतामादितः स्वर्गं प्राविशन्ति न संशयः ॥ ३४ ॥
 योहने परमा श्रद्धा तत्र कारणमुच्यते ।
 सहि धर्म्यं समाश्रित्य पन्थानं समुपागतः ॥ ३५ ॥
 तस्मिन् दर्शिता श्रद्धा युष्माभिस्त्वभिमानिभिः ।
 विहितो दानुतापश्च येन श्रद्धा पुनर्भवेत् ॥ ३६ ॥
 शृणुतेमं च दृष्टान्तं भूयोज्ञानविवर्द्धनम् ॥ ३७ ॥
 द्राक्षाक्षेत्रपतिः कश्चिद्द्राक्षाक्षेत्रं समन्ततः ।
 आवेष्ट्य यत्नतो हृत्या द्राक्षाक्षेत्रं समुत्तवान् ॥ ३८ ॥
 कुण्डं तत्र खणित्वाच द्राक्षानिष्प्रेषणार्थकम् ।
 मद्यानां रक्षणार्थं च गृहमुच्चं विनिर्गमे ॥ ३९ ॥
 ततः करदरक्षिभ्यः कृषकेभ्यः समर्प्य तत् ।
 क्षेत्रस्वामी जगामासी देशान्तरमशङ्कितः ॥ ४० ॥
 अथासी फलपाकस्य समये पुनरागतः ।
 स्वदासान् प्रेषयामास फलार्थं कृषकान्तिके ॥ ४१ ॥
 कृषकाः करदातारो दृष्ट्वा तत्प्रेषिताञ्जनान् ।
 कांश्चिज्जघ्नुः प्रजङ्गूश्च कांश्चित् प्रस्तरमुष्टिभिः ॥ ४२ ॥
 ततः क्षेत्रपतिर्दासान् पूर्वतोऽधिकसंख्यकान् ।
 प्रेषयामास भूयोऽपि पूर्ववत्तेऽपि निर्जिताः ॥ ४३ ॥
 ततः स प्रेषयामास सदबुद्ध्या पुत्रमात्मनः ।
 जघ्नुस्तमपि दुर्वृत्ता अधिकारिणमुत्तरम् ॥ ४४ ॥
 यूयं मां ब्रूत किं कुर्यात् स तु क्षेत्रपतिस्तदा ।
 तेऽब्रूवन् ध्रुवमेवासी कृषकांस्तान् हनिष्यति ॥ ४५ ॥

तादृशेभ्यो जनेभ्यश्च क्षेत्रं तदर्पयिष्यति ।
 समये ये प्रदास्यन्ति तत्प्राप्यं क्षेत्रजं फलम् ॥ ४६ ॥
 तेषां तद्वचनं श्रुत्वा यीशुरुत्तरमब्रवीत् ।
 यदत्र लिखितं शास्त्रे मत्तस्तच्छ्रूयतां पुनः ॥ ४७ ॥
 “प्रस्तरोऽवज्ञया यस्तु शिल्पिसंघैरुपेक्षितः ।
 स एव गृहकोणेऽभूद् गृहस्य मुख्यकुड्यकम् ॥ ४८ ॥
 स्वयमेषा परेशस्य सर्व्वशक्तिमत्तः कृतिः ।
 वयं यामनुपश्याम आश्चर्य्यमिवचापरम्” ॥ ४९ ॥
 मयातः कथ्यते सत्यं प्रबलं राज्यमैश्वरम् ।
 गृहोत्वेव भवद्गोऽन्यसुजात्यै संप्रदास्यते ॥ ५० ॥
 भविष्यति ससम्भ्रानो ग्रावणस्मिन् यः पतिष्यति ।
 चूर्णयिष्यति तं ग्रावा यन्मूर्ध्नि पतिष्यति ॥ ५१ ॥
 उदाहरणमेतत्तानुद्दिश्य यीशुरुक्तवान् ।
 इत्यभिज्ञाय तं धर्त्तुमैच्छन्नध्यापकादयः ॥ ५२ ॥
 किन्तु तत् समये वीक्ष्य तं जनैः परिवेष्टितम् ।
 बभूवुर्विंरताः सर्व्वे भीता लोकापवादतः ॥ ५३ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शनतीर्थेन श्लोकैरुपनिबद्धायां
 श्रीमन्मथिभाषितस्त्रीष्टोपनिषदि एकविंशोऽध्यायः ।

द्वाविंशोऽध्यायः

St. Matthew. Chapter 22. [The parable of the marriage of the King's son. The vocation of the Gentiles. The punishment of him that wanted the wedding garment. Tribute ought to be paid to Caesar. Christ confuteth the Sadducees for the resurrection : answereth the lawyer, which is the first and great commandment : and poseth the Pharisees about the Messias.]

स्वर्गराज्यं समाश्रित्य भूयोऽपि परमात्मजः ।

दृष्टान्तवचनं तेभ्यो व्याजहार विदां वरः ॥ १ ॥

एवं विधेन राज्ञे दं स्वाराज्यमुपमीयते ।
 कृतवान् यः सुतोद्वाहे भोजनायोजनं महत् ॥ २ ॥
 आह्वानाय स भोक्तृणां ततो राजा विधानवित् ।
 कुशलान् प्रेषयामास स्वदासान् विनयान्वितान् ॥ ३ ॥
 अनागतांस्ततो दृष्ट्वा जनान् राजा निमन्त्रितान् ।
 भूयोऽपि प्रेषयामास दासान्नयविशारदान् ॥ ४ ॥
 तानपि प्रेषितान् सर्वं समुपेत्य निमन्त्रिताः ।
 गताः केचित् स्वकार्यार्थं निजघ्नुरपरे च तान् ॥ ५ ॥
 अथासौ नृपतिः क्रुद्धः प्रहृत्य निजवाहिनीम् ।
 विनाशाय घातकान् सर्वान् पुरीं तेषामदाहयत् ॥ ६ ॥
 अथ दासान् समाहूय नृपतिर्व्याक्यमब्रवीत् ।
 सर्वं वैवाहिकं भोज्यं सुनिष्पन्नं यथायथम् ॥ ७ ॥
 नहि सम्मानयोग्यास्ते पूर्वं आमन्त्रिता जनाः ।
 तस्माद् गच्छत महाक्याद् राजमार्गं चतुष्यथम् ॥ ८ ॥
 राजमार्गगतान् सर्वानिहानयत मानवान् ।
 अभुक्षथाकृते पूर्णं राजमार्गं चतुष्यथम् ॥ ९ ॥
 ततो राजा समागत्य द्रष्टुमभ्यागताञ्जनान् ।
 ददर्शकं नरं तत्र विवाहवेशवर्जितम् ॥ १० ॥
 स तथाचरणे राज्ञा पृष्ठोऽपि न वचोऽब्रवीत् ।
 ततः स नृपतिः क्रुद्धः किङ्करेभ्यस्तमादिशत् ॥ ११ ॥
 हस्तपादं दृढं बद्ध्वा किङ्करास्तेऽतिनिष्ठूराः ।
 चिक्षिपुस्तिमिरे घोरे तं राज्ञोऽप्रियमागतम् ॥ १२ ॥
 आह्वताः स्वर्गं राज्यार्थं वसुतो बहवो जनाः ।
 भविष्यन्त्यल्प एवात्र नराः स्वर्गाधिकारिणः ॥ १३ ॥
 वाक्छलैरथ तद्दोषोदघाटनाय फरीशिनः ।
 स्वशिष्यान् प्रेषयामासुर्हरोदीयपुरस्कृतान् ॥ १४ ॥
 ते गत्वोषुः प्रशस्ताभिर्भाषाभिरभिनन्द्य तम् ।
 भगवन् ब्रूहि राजस्वं कैसोरोर्हति वा नवा ॥ १५ ॥

सोऽब्रवीन्न परीक्ष्योऽहं भवद्भिर्दुष्टमायया ॥
 यस्य नामाङ्किता मुद्रा करस्तस्मै प्रदीयताम् ॥ १६ ॥
 कैसौरस्य तु यत् प्राप्यं कैसौरस्तु तदर्हति ।
 यत् प्राप्यं परमेशस्य तस्मै तद्दीयतां सदा ॥ १७ ॥
 अथ सहूकिनोऽभेयत्वापुनरुत्थानवादिनः ।
 प्रदर्श्य विनयाचारौ पप्रच्छुः परमात्मजम् ॥ १८ ॥
 मोशिनारं समादिष्टो नियोगविषये विधिः ॥ १९ ॥
 निरपत्यमृतजगत्पञ्चादपत्नीं सहोदरः ।
 स्त्रभ्रातुर्वंशवृद्धार्थं नियुञ्ज्याद्धारकर्मणि ॥ २० ॥
 अस्त्यत्र संशयोऽस्माकं महान्स्त्वभावधारणे ॥ २१ ॥
 सप्तानां नोऽग्रजो भ्राता विवाहानन्तरं मृतः ।
 अग्रहीद् वंशवृद्धार्थं तत्स्त्रियं तस्य चानुजः ॥ २२ ॥
 पूर्वं पूर्वं मृतेः पश्चादेवं कृत्वा परे परे ।
 निरपत्याः मृताः सर्व्वं ततो नारी ममार सां ॥ २३ ॥
 कस्येषा पुनरुत्थाने भ्रातुः पत्नी भविष्यति ।
 योऽशुस्तेषां वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ॥ २४ ॥
 भवन्तो न विजानन्ति शास्त्रमोग्रस्य वा बलम् ।
 न हि केचित् प्रकुर्व्वन्ति विवाहं पुनरुत्थिताः ॥ २५ ॥
 न विवाह्या च नारी स्यात् सन्ततेरप्रयोजनात् ।
 सर्व्वेऽपि चोपतिष्ठन्ते दूतवत् परमेश्वरम् ॥ २६ ॥
 ईश्वरः पुनरुत्थाने सत्यमेतद्वचोऽब्रवीत् ।
 “अब्राह्मणेश्वरं विद्धि यथा मामजमव्ययम् ।
 इहैवैवैश्वरं विद्धि तथा मां शाश्वतं विभुम् ॥
 एवमेवैश्वरं विद्धि याकोबस्यापि मां प्रभुम् ॥ २७ ॥
 ईश्वरो जीवतामिव मृतानां नेश्वरो ध्रुवम् ।
 एतत्तस्य वचः श्रुत्वा सर्व्वं ते विस्मयं गताः ॥ २८ ॥
 पराजयमथ श्रुत्वा सहूकिनां फरीशिनः ।
 बभूवुर्मिलिताः सर्व्वे परमात्मजसन्निधौ ॥ २९ ॥

तेषामेकः परीक्षार्थं पृष्टवान् परमात्मजम् ।
 भगवन् महती काज्ञा व्यवस्थायां निदर्शिता ॥ ३० ॥
 सोऽब्रवीत् प्रथमाद्भ्यं “स्वैश्वरं परमेश्वरम् ।
 कर्मणा मनसा वाचा समुपासीत सर्वदा” ॥ ३१ ॥
 इयमाज्ञा द्वितीयास्ति पूर्वस्याः सदृशी शुभा ।
 “आत्मवत् परमं प्रेम विधेयं देशवासिषु” ॥ ३२ ॥
 एतदाज्ञाद्वयं सम्यगुपजीय महर्षयः ।
 लोके सर्वाणि शास्त्राणि प्रणिनुर्मङ्गलाप्तये ॥ ३३ ॥
 इत्युक्त्वा परिप्रच्छ योशुस्तत्र फरोशिनः ।
 सुतं कस्य विजानन्ति भवन्तः खोष्टसंज्ञकम् ॥ ३४ ॥
 दायूदस्यात्मजः खोष्टं इति ते सममब्रूवन् ।
 सोऽब्रवीत्तं प्रभुं कस्माद्दायूदो व्याहरेत् सदा ॥ ३५ ॥
 दायूदस्त्वात्मभावस्थो वदतीदं वचः स्वयम् ॥ ३६ ॥
 “प्रभुर्ह्यमं प्रभुं प्राह तिष्ठ त्वं मम दक्षिणे ।
 यावन्नाहं करिष्यामि त्वच्छत्रुं त्वत्पदासनम् ॥ ३७ ॥
 ते तस्य वचनं श्रुत्वा न प्राहुः किञ्चिदुत्तरम् ॥ ३८ ॥
 इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शनतीर्थेन श्लोकैरुपनिबद्धायां
 श्रीमन्मणिभाषितखोष्टोपनिषदि द्वाविंशोऽध्यायः ॥

त्रयोविंशोऽध्यायः ।

St. Matthew. Chapter 23. [Christ admonisheth the people to follow the good doctrine, not the evil examples, of the scribes and Pharisees. His disciples must beware of their ambition. He denounceth eight woes against their hypocrisy and blindness : and prophesieth of the destruction of Jerusalem.]

अथ शिष्याञ्जनांश्चैव प्राहेदं परमात्मजः ।
 भवद्भिर्नाशमान्याः सुररूपाध्यायाः फरोशिनः ॥ १ ॥

मोक्षेः पूतासनं तेऽधितिष्ठन्ति हि बहुश्रुताः ।
 आचारो नानुकर्त्तव्यः किन्तु तेषां विनिन्दितः ॥ २ ॥
 संस्थापयन्ति ते भारं लोकस्कन्धे हि दुर्वृद्धम् ।
 अङ्गुल्यापि न चेष्टन्ते तद्भारस्यापसारणे ॥ ३ ॥
 ते नित्यं कश्चिं कुर्वन्ति सत्कारमानसिद्धये ।
 गुरुत्वं चाभिवाञ्छन्ति नैतद्दः सदृशं भवेत् ॥ ४ ॥
 यूयं न गुरवः किन्तु भ्रातरः समबुद्धयः ।
 स्त्रीष्टोवः परमाचार्यः पितावः परमेश्वरः ॥ ५ ॥
 स युष्मासु भवेच्छ्रेष्ठो यो भवेत् परिचारकः ।
 अध उच्चजनो गच्छेन्नत उन्नतिमाप्नुयात् ॥ ६ ॥
 हाधिकं कपटिनो युष्मान् सोपाध्यायान् फरीशिनः ।
 यस्माच्छाश्वतिकः स्वर्गो युष्माभिरवर्ह्यते ॥
 सुदीर्घं क्लृप्तो ध्यात्वा ग्रसित्वा विधवागृहम् ।
 यूयं गुरुतरं दण्डं लप्स्यध्वे दिवसेऽन्तिमे ॥ ७ ॥
 सर्वं शक्त्या भवद्भिस्तु योज्ज्वलीक्रियते परः ।
 कृतश्चापि महाघोरे नरके स निपात्यते ॥ ८ ॥
 हाधिकं फरीशिनो युष्मानन्धमार्गप्रदर्शकान् ।
 शपथे कुर्वतो भिन्नं मन्दिरं तत्स्थहाटकात् ॥ ९ ॥
 युष्माभिः कथ्यते दिव्यं मन्दिरस्य न दोषकृत् ।
 मन्दिरस्थसुवर्णस्य दिव्यं स्याद्बुद्धकं ध्रुवम् ॥ १० ॥
 अरे वदत मोहान्धा अनयोः कतरन्नहत् ।
 सुवर्णं मन्दिरं वापि येन स्वर्णस्य पूतता ॥ ११ ॥
 उच्यते यज्ञवेद्याश्च न दिव्यं दोषकृद् भवेत् ।
 यज्ञवेदीस्थद्रव्यस्य दिव्यं स्याद्बुद्धकं ध्रुवम् ॥ १२ ॥
 महत्त्वमधिकं कस्य मूढाः प्रवदतानयोः ।
 यज्ञवेद्या बलेर्वापि बलिः पूतो भवेद् यथा ॥ १३ ॥
 वेद्याः शपथमात्रेण वेदीस्थशपथो यथा ।
 तथा मन्दिरदिव्येन मन्दिरस्थस्य दिव्यता ॥ १४ ॥

करोति शपथं यस्तु स्वर्गस्य नर आत्मवान् ।

स करोति विभोर्दिव्यं विभोः सिंहासनस्य च ॥ १५ ॥

हाधिक कपटिनो युष्मान् सोपाध्यायान् फरीशिनः ।

शस्यानां दशमं भागं रात्रे नित्यं प्रयच्छतः ॥ १६ ॥

परित्यक्तं यतो मोहात् सत्यास्तिक्यदयादिकम् ।

भवद्भिः पालनीयं यदासीदाम्नायबोधितम् ॥ १७ ॥

निष्पूयन्तेऽति यत्नेन युष्माभिर्मशका जलात् ।

उद्धो निगल्यते किन्तु भ्रष्टमार्गप्रदर्शकैः ॥ १८ ॥

हाधिक कपटिनो युष्मान् सोपाध्यायान् फरीशिनः ।

पानभोजनपात्राणां निरतान् वाह्यशोधने ॥ १९ ॥

अग्नैः फरीशिभिर्मूर्धैर्बाह्याभ्यन्तरशुद्धिं कृतम् ।

शौचमाभ्यन्तरं नित्यमनुष्ठेयं प्रयत्नतः ॥ २० ॥

हाधिक कपटिनो युष्मान् सोपाध्यायान् फरीशिनः ।

यूयं वह्निःसुधालिप्तशवागारसमा यतः ॥ २१ ॥

तेच गेहा विलोक्यन्ते वह्निः शुभ्रमनोहराः ।

तेषामन्तस्तु सम्पूर्णमशुद्धैर्मृतकोकसैः ॥ २२ ॥

भवन्तस्तद्वदेव ह दृश्यन्ते धार्मिका वह्निः ।

अन्तस्तु भवतां पूर्णं मायाधर्माविशुद्धिभिः ॥ २३ ॥

हाधिक कपटिनो युष्मान् सोपाध्यायान् फरीशिनः ।

मृतासन्नैत्रपूजाभिः स्त्रपितृननुशोचतः ॥ २४ ॥

ऐतेनैवानुतापेन महात्मबन्धकारिणाम् ।

पापिनां खलु पुत्रत्वं यूयं ब्रूथात्मनामपि ॥ २५ ॥

हे सर्पाः कालसर्पाणामन्ववाया नराधमाः ।

नभवेद् वः परिव्राणं घोराक्षरकदण्डतः ॥ २६ ॥

अतो विज्ञानुपाध्यायानासांश्च विजितेन्द्रियान् ।

अहं संग्रेषयिष्यामि युष्माकमन्तिके स्वयम् ॥ २७ ॥

क्रुशबिद्धानिहनेरन् भवद्भिस्तेषु केचन ।

कषाभिस्ताडिताः केचित् प्रयास्यन्ति पुरात् पुरम् ॥ २८ ॥

इत्थं हननमारभ्य ह्येबलस्य महात्मनः ।
 सखरीयबधं यावद् वेदिमन्दिरमन्तरा ॥ २८ ॥
 पतिता भुवि यावन्तः सतां रक्तस्य विन्दवः ।
 तावन्मानैर्महापापैर्भवन्तः सुरः समन्विताः ॥ ३० ॥
 यिरुशालेम हा भूमे यिरुशालेम हा पुरि ।
 त्वयाप्ता विनिपीत्यन्ते ताद्यन्ते प्रेरिता जनाः ॥ ३१ ॥
 तत्पुत्रमेकाने यत्नं बहुशः कृतवानहम् ।
 आकर्षति निजक्रोडे कुक्कुटी श्रावकान् यथा ॥ ३२ ॥
 नच ते सम्प्रतास्तत्र पश्य ते पतितं गृहम् ।
 न मां द्रक्ष्यसि तावत्स्वमिदं यावन्न भाषसे ॥
 “स धन्यो यः समायाति यशसा परमात्मनः” ॥ ३३ ॥

इति श्रिताराचरणचक्रवर्त्ति तर्कदर्शनतीर्थेन श्लोकैरुपनिबद्धायां
 श्रीमन्मथिभाषितस्त्रोष्टोपनिषदि त्रयोविंशोऽध्यायः ।

चतुर्विंशोऽध्यायः ।

St. Matthew, Chapter 24. [Christ foretelleth the destruction of the temple : what and how great calamities shall be before it : the signs of his coming to judgment. And because that day and hour is unknown, we ought to watch like good servants, expecting every moment our master's coming.]

धर्मधाम्नोऽथ निष्क्रम्य चलिते परमात्मजे ।
 शिथ्यास्तं दर्शयाञ्चकुर्धर्मधाम्नोविनिर्भ्रंतिम् ॥ १ ॥
 स प्राह दृश्यते सर्वं युष्माभियेत् पुरःस्थितम् ।
 अचिरेणैव तत् सर्वं समूलं विनशिष्यति ॥ २ ॥
 ततः समुपविष्टस्य यीशोर्जैतुनपर्वते ।
 शिथ्याः समीपमागत्य रहसीदं वचोऽब्रवीत् ॥ ३ ॥

भाविनां कालमेषां लक्षणं तवचागतेः ।
 लक्षणं प्रलयस्यापि गुरो त्वं वक्तुमर्हसि ॥ ४ ॥
 सोऽब्रवीन्न भ्रमः कार्यो भ्रमोऽवश्यमुपैष्यति ।
 धूर्त्ताः प्रतारयिष्यन्ति खोष्टोऽहमितिवादिनः ॥ ५ ॥
 युद्धनाम्नो न भेतथं न भाव्यं व्याकुलेन च ।
 यतः प्रारम्भिकं कार्यं सर्वमेतत् समासतः ॥ ६ ॥
 राष्ट्रं राष्ट्रस्य जातिश्च जातेर्धोरविरोधिताम् ।
 करिष्यति धराकम्पो दुर्भिक्षं च भविष्यति ॥ ७ ॥
 युष्मान् समर्पयिष्यन्ति क्लेशाय महते जनाः ।
 मदर्थं मारयिष्यन्ति ह्येत्यन्ति च मदान्विताः ॥ ८ ॥
 विपन्ना मानवाः प्रायो ह्येत्यन्ति च परस्परम् ।
 एके समर्पयिष्यन्ति मानवानपरांस्तदा ॥ ९ ॥
 अधर्माभिभवात् प्रेम मनुष्याणां प्रदुष्यति ।
 परित्राणमवाप्स्यन्ति स्थास्यन्ति येऽचलास्तदा ॥ १० ॥
 यदा प्रचारयिष्यन्ते लोके स्वकथाः शुभाः ।
 सर्वेषामवबोधाय समाप्तिस्तु भवेत्तदा ॥ ११ ॥
 अतो यदा महाध्वंसो दानीयेलेन वर्णितः ।
 पवित्रस्थानगो भूत्वा स्थास्यत्यमितविक्रमः ॥ १२ ॥
 विहृदि या स्थिताः सर्वे गच्छन्तु पर्वतं तदा ।
 नाधः प्रयान्तु कार्यार्थं प्रासादस्योपरि स्थिताः ॥ १३ ॥
 मावर्त्तन्तां स्ववस्त्रार्थं क्षेत्रस्थाः कृषका जनाः ।
 अहो सुररतिसन्तप्ता गर्भिन्यः स्तनदाः स्त्रियः ॥ १४ ॥
 शीते विश्रामवारेच न भवेद् वः पलायनम् ।
 प्रार्थयध्वमिदं वत्सा यूयमेकत्र संस्थिताः ॥ १५ ॥
 जगज्जन्मन आरभ्य क्लेशो नायात ईदृशः ।
 जगतः प्रलयं यावन्नवा जातु भविष्यति ॥ १६ ॥
 नाभविष्यत्तदा तस्य कालस्य खल्वता यदि ।
 नास्थास्यज्जीवितः कश्चित् समस्ते क्षितिमण्डले ॥ १७ ॥

मनोनीतजनास्तस्मिन् काले स्थास्यन्ति निश्चलाः ।
तेषामिव हि रक्षां क्लेशाल्पत्वं विधास्यते ॥ १८ ॥
दृष्टाङ्गूतं तदा चिह्नं युष्मान् कश्चिद् वदेद् वदि ।
खोष्टोऽहमिति तद्वाक्यमश्रद्धेयं भवेदधुवम् ॥ १९ ॥
मायाविदर्शितं चिह्नं ज्ञानिनामपि मोहनम् ।
सम्भवेदतएवाहं युष्मभ्यं पूर्वमुक्तवान् ॥ २० ॥
यदि कश्चिद्देत् खोष्टो वह्निरन्तश्च तिष्ठति ।
न तत्र प्रत्ययः कार्यो वाके मायाविभाषिते ॥ २१ ॥
दिशः प्राच्या यथोदेत्य विदुः सर्वं त्र भांसवे ।
ध्रुवं तथैव खोष्ठस्य भवेदागमनं भुवि ॥ २२ ॥
गृध्रास्तत्रागमिष्यन्ति शवो यत्र हि तिष्ठति ॥ २३ ॥
तस्मिन् सुदारुणे काले विवस्त्रांस्तमसावृतः ।
न भास्यत्यम्बरेऽचन्द्रो हीनरश्मिर्भविष्यति ॥ २४ ॥
पतिष्यत्यम्बरात्तारा विह्वलं खं प्रयास्यति ।
चिह्नं मनुष्यपुत्रस्य दृश्येत गगने तदा ॥ २५ ॥
तस्मिन् विप्रकृते काले पृथिव्याः सर्वमानवाः ।
रक्षितारमनासाद्य विलपिष्यन्त्यनाथवत् ॥ २६ ॥
दिव्येन मेघयानेन यशोविक्रमभूषितः ।
दृश्येतावतरन् मर्त्यैर्मानवैर्मानवात्मजः ॥ २७ ॥
ततस्तत्प्रेरिता दूताः स्तूर्यध्वनिपुरस्कृताः ।
स्वजनान् संग्रहीष्यन्ति नाभसानिलसंस्थितान् ॥ २८ ॥
यथोदुम्बरवृक्षस्य दृष्टाभिनवपल्लवम् ।
युष्माभिर्ज्ञायते शीघ्रः समायात्यचिरादिति ॥ २९ ॥
तथाभिज्ञानमालोक्य विशेषेण निदर्शितम् ।
ज्ञास्यते खगटहृद्वारे स एवागतवानिति ॥ ३० ॥
न यावदनुतिष्ठेयुरिमाः सर्वाः प्रवृत्तयः ।
ब्रवीम्यवितथं तावन्नोत्सीदेयुरिमाः प्रजाः ॥ ३१ ॥

लोपो व्यावापृथिव्योश्च भविष्यत्यन्तिमे दिने ।
 नलोपो मम वाक्यानां भविष्यति कदाचन ॥ ३२ ॥
 तं कालं न विजानन्ति स्वदूतमुत्तमानवाः ।
 पितैव सकलं वेत्ति स्वर्गीयः परमेश्वरः ॥ ३३ ॥
 नोहस्य समयेऽकस्मात् सलिलप्लावनं यथा ।
 अभवद् विनियुक्तेषु नरेषु निजकर्मेषु ॥
 तथा मनुष्यपुत्रस्य धरावतरणं भवेत् ।
 केऽपि तत्र विजानीयुर्भ्रान्ताः संसारमायया ॥ ३४ ॥
 तदा एरुषयोर्मध्ये क्षेत्रकर्मनियुक्तयोः ।
 एक एवानुगृह्ये त वर्ज्येत सर्वथा परः ॥ ३५ ॥
 योषितोश्च द्वयोर्मध्ये पेषणीविनियुक्तयोः ।
 एका गृह्येत कल्याणी परिवर्ज्येत चापरा ॥ ३६ ॥
 तस्माज्जागृत सानन्दं सर्वं कालमतन्द्रिताः ।
 यतो यूयं न जानीथ प्रभोरागमनक्षणम् ॥ ३७ ॥
 अग्रास्यद् गृहकर्त्तादौ चौरस्यागमनं यदि ।
 नासद्विषयत गेहस्य कुक्ष्यमिदं कदाचन ॥ ३८ ॥
 भुवं मनुष्यपुत्रोऽसावकस्मादागमिष्यति ।
 ससज्जा अवतिष्ठध्वं सदा तद्गतमानसाः ॥ ३९ ॥
 कुर्वन्निहिष्टकर्मणि यः प्रभुं परितोषयेत् ।
 स धन्यः सेवको लोके सोऽध्यक्षस्तस्य सम्पदाम् ॥ ४० ॥
 अतिपातयते यस्तु कार्यकालं प्रमादतः ।
 अकस्मात् प्रभुरागत्य तं धृत्वा च्छेत्स्यति द्विधा ॥ ४१ ॥
 सार्धं च मायिभिस्तस्य स भाग्यं कल्पयिष्यति ।
 रोदनं दन्तवर्षश्च तस्य तत्र भविष्यतः ॥ ४२ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शनतीर्थेन श्रीकैरुपनिषद्वायां
 श्रीमन्मयिभाषितस्त्रोष्टोपनिषदि चतुर्विंशोऽध्यायः ।

पञ्चविंशोऽध्यायः ।

• St. Matthew. Chapter 25. [The parable of the ten virgins, and of the talents. Also the description of the last judgment.]

कन्याभिदेशं भूयः स्वराज्यमुपमीयते ।

स्व स्वः प्रदीपहस्ता या वरं द्रष्टुं विनिर्गताः ॥ १ ॥

तासां बुद्धियुताः पञ्च तैलमादाय निर्ययुः ।

विमूढाश्चापराः पञ्च विना तैलं विनिर्गताः ॥ २ ॥

बहुकालं प्रतीच्यापि दृष्ट्वा वरमनागतम् ।

क्लान्तास्ताः कन्यकाः सर्वा निद्रावशमूपमगताः ॥ ३ ॥

अर्धरात्रे ततः श्रुत्वा वरस्यागमनध्वनिम् ।

स्व स्वः प्रदीपमादाय बुद्धिमत्स्यो विनिर्गताः ॥ ४ ॥

तस्मिन् कालेऽपराः पञ्च सङ्गिनोरिदमब्रवीन् ।

अस्माकं तैलपात्रेषु किञ्चित्तैलं प्रदीयताम् ॥ ५ ॥

तैलमानोयतां गत्वाः भवतीभिः क्रयालयम् ।

यदस्ति तत्र पर्याप्तमिति ताः सममब्रूवन् ॥ ६ ॥

बुद्धिमत्स्यस्ततः पञ्च विविशुर्वरमन्दिरम् ।

कालात्ययेऽपराश्चापि वरस्थानमुपागताः ॥ ७ ॥

अथ रुद्धं गृहं दृष्ट्वा ह्वयन्त्यस्ता गृहाधिपम् ।

गृहिणोपेक्षिता गन्तुं न शक्ता वरमन्दिरम् ॥ ८ ॥

पुरस्त्रात्योपमामेतां यूयं जाग्रत सर्वदा ।

तद्दिनं तत्क्षणं चैव न जानीथ यतः स्वयम् ॥ ९ ॥

इदं च श्रूयतां कश्चित् सम्पन्नो भृत्यवत्सलः ।

धनं भृत्येषु विन्यस्य परदेशं विनिययौ ॥ १० ॥

तेषामेकः स्वसामर्थ्यात् पञ्चमुद्राः प्रप्रेदिवान् ।

द्वे मुद्रे चापरोऽदासो मुद्रामेकां तथा परः ॥ ११ ॥

प्रथमः पञ्चमुद्राभिर्दशमुद्रा उपार्जयत् ।

द्वितीयो द्विगुणं स्वस्य किमप्यन्यस्य नाज्जयत् ॥ १२ ॥

अथ प्रत्यागते तस्मिन् परदेशाद्देनाधिपे ।
 प्रथमस्तत्परश्चैव ददतुः सर्वं मर्जितम् ॥ १३ ॥
 प्रभुश्च परमप्रोतस्तयोरुत्तमपात्रताम् ।
 संवीक्ष्य प्रतिशुश्राव सानन्दं बहु सम्पदम् ॥ १४ ॥
 तृतीयो दास आगत्य तदेदं प्रभवेऽब्रवीत् ।
 शस्यं कृन्तसि तत्रैव वीजं त्वं यत्र नोप्तवान् ॥ १५ ॥
 संचिनोषि च तत्रैव यत्र त्वं न विकीर्णवान् ।
 तत्र मुद्रां गृहाण त्वं मया यत्नेन रक्षिताम् ॥ १६ ॥
 प्रभुस्तस्य वचःश्रुत्वा वाक्यमुत्तरब्रवीत् ।
 यद्येवं स्थापनीयासीत् सा मुद्रा बणिजां गृहे ॥ १७ ॥
 तथा सति मयागत्य परदेशाद् गृहे मम ।
 सा मुद्रा ग्रहीतव्या स्यात् कथञ्चिद् वृद्धिसंयुता ॥ १८ ॥
 इत्युक्त्वा ह्ये सुविश्वस्तौ दासावाहय सादरम् ।
 भवदुभ्यां गृह्यतामस्य मुद्रेति प्रभुरब्रवीत् ॥ १९ ॥
 स एनां लभतां मुद्रां यस्य सन्ति दशापराः ॥ २० ॥
 सञ्चयिभ्यः प्रदातव्यं स्थितस्यार्थस्य वृद्धये ।
 तस्मै किञ्चिन्न दातव्यं यस्य नास्तीह किञ्चन ॥ २१ ॥
 तस्मात्तदपि ग्राह्यं स्याद् विद्यते यत्तदन्तिके ॥ २२ ॥
 दुर्विणीते तमस्येनं दासं निक्षिपतं वह्निः ।
 रोदनं दन्तघर्षश्च भवेतां तत्र दारुणम् ॥ २३ ॥
 यदा मनुष्यपुत्रोऽसीं सह दूतैः समागतः ।
 निजसिंहासने दोमे स्वेन धाम्नोपवेत्त्यति ॥ २४ ॥
 समीप्यन्ति तदा सर्वा जातयस्तस्य सन्निधौ ॥ २५ ॥
 करोति रक्षकोद्दत्तो यथाविमजतः पृथक् ।
 करिष्यति तथान्योन्यं स तदा ताः पृथक् पृथक् ॥ २६ ॥
 आत्मनो दक्षिणे मिषानजान् वामे विधानवित् ।
 स राजा स्थापयित्वाथ दक्षिणस्थान् वदित्यति ॥ २७ ॥
 आगच्छत महाभागाः पितुः प्रियतमा मम ।
 भवताखण्डराज्यस्य यूयमेवाधिकारिणः ॥ २८ ॥

अयच्छत यतोभक्ष्यं क्षुधया पोडिताय मे ।
 पानार्थं दृश्यते मद्यं सलिलं च सुशीतलम् ॥
 वस्त्रहीनाय वासांसि स्थानमभ्यागताय मे ।
 पोडितायोषधं काराभवनस्थाय चाभयम् ॥ २८ ॥
 तदा तद्वचनं श्रुत्वा तं वदिष्यन्ति धार्मिकाः ।
 कदैतत् सर्वं मस्माभिः कृतं तन्नैव बुध्यते ॥ २९ ॥
 तेषां तद्वचनं श्रुत्वा तदा राजापि वक्ष्यति ।
 भ्रातॄणां यन्ममैतेषामेकं दीनतमं प्रति ॥ •
 भवद्भिर्दर्शिता भक्तिर्दानमानोत्तमाश्रयैः ।
 मम सेवा कृता तेन सत्यमेतद् ब्रवीम्यहम् ॥ ३१ ॥
 वदिष्यति ततो राजा वामभार्गस्थतस्त्रिणान् ।
 अभिशप्ता अरे यूयं दूरं मत्तोऽपगच्छत ॥ ३२ ॥
 दुर्वृत्तस्य सदूतस्य कृते यो ज्वालितो महान् ।
 तस्मिन् पतत घोराग्नौ समिद्धे शाश्वतीः समाः ॥ ३३ ॥
 यूयं नादत्त यद्भक्ष्यं क्षुधातिशयिताय मे ।
 पानार्थं दृश्यते मद्यं सलिलं च सुशीतलम् ॥
 वस्त्रहीनाय वासांसि स्थानमभ्यागताय च ।
 पोडितायोषधं काराभवनस्थाय चाभयम् ॥ ३४ ॥
 तदा तद्वचनं श्रुत्वा तं वदिष्यन्ति ते जनाः ।
 कदैतन्न कृतं सर्वं मस्माभि स्तन्नं बुध्यते ॥ ३५ ॥
 तेषां तद्वचनं श्रुत्वा तदा राजापि वक्ष्यति ।
 भ्रातॄणां यन्ममैतेषामेकं दीनतमं प्रति ॥
 युष्माभिर्न कृतं किञ्चिद्दानमानोत्तमाश्रयैः ।
 तेन मे न कृता सेवा सत्यमेतद् ब्रवीम्यहम् ॥ ३६ ॥
 ततो दुष्टाः पतिष्यन्ति शाश्वते नरकेऽशुचौ ।
 धर्मात्मानसु लप्स्यन्ते शाश्वतं जीवनं शुभम् ॥ ३७ ॥
 इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शनतीर्थेन श्रीकैरवनिबद्धाय
 श्रीमन्मथिभाषितखोष्टोपनिषदि पञ्चविंशोऽध्यायः ॥

षड्विंशोऽध्यायः ।

St. Matthêw. Chapter 26. [The rulers conspire against Christ. The woman anointeth his head. Judas selleth him. Christ eateth the passover : instituteth his holy supper : prayeth in the garden : and being betrayed with a kiss, is carried to Caiaphas, and denied of Peter.]

समाप्यैताः कथाः सर्वा यीशुः शिष्यानथाब्रवीत् ।
यूयं सर्वे विजानीथ बहुकालादनुष्ठितम् ॥
शुभं निस्तारपर्वोपसमागन्ता इग्रहात् परम् ।
अचिरान्नरपुत्रोऽपि बधार्थमर्पयिष्यते ॥ १ ॥
तस्मिन्नेव ततःकाले सहस्रद्वयः पुरोहिताः ।
गता याजकमुख्यस्य कायाफाख्यस्य वेश्मनि ॥ २ ॥
ते चक्रः संवृताकारा मन्त्रं मन्त्रविदो जनाः ।
कलेनैव विनाशाय यीशोः कल्याणकर्माणः ॥ ३ ॥
जनमध्ये विनाशात् कलहः संभविष्यति ।
अतस्ते विरता हन्तुं यीशुं निस्तारपर्वणि ॥ ४ ॥
यीशुर्वैथनियां गत्वा शिमोनस्याथ कुष्ठिनः ।
भवने सह तच्छिष्यैर्भोजनायोपविष्टवान् ॥ ५ ॥
तस्मिन्नेव ततःकाले रमणी काचिदागता ।
तैलं श्लेताश्मपात्रस्थं महार्घ्यं गन्धसंयुतम् ॥
स्त्रावयामास यत्नेन मानवात्मजमस्तके ॥ ६ ॥
तद्गृष्ट्वा कुपिताः सर्वे तच्छिष्या इदमब्रूवन् ।
तैलस्यास्य महार्घस्य कथमेष व्ययो वृथा ॥
यन्मूलेन कृतार्थाः सुप्रदरिद्रा बहवो जनाः ॥ ७ ॥
यीशुस्तद्वचनं श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।
न स्त्रीयमपवादार्हा कृतं कर्माण्योत्तमम् ॥ ८ ॥
साहचर्यं दरिद्राणां सर्वं दा वो भवेदिह ।
नतु मां शस्त्राय द्रष्टुं सर्वं ययमतः परम् ॥ ९ ॥

आसिञ्च अद्भया तैलं योषेयं मम मूर्धनि ।
 व्यदधादयिमं कृत्यं समाधिर्भाविनो मम ॥ १० ॥
 पृथिव्यं यत्र कुत्रापि कथेयं प्रचरिष्यति ।
 तत्वेदं कार्यमेतस्याः स्मृत्यर्थं कीर्त्तितं भवेत् ॥ ११ ॥
 तदेष्वारियेदुपाख्यो यिहुदाः पापहृत्तमः ।
 प्रधानानुपसङ्गम्य याजकानिदमब्रवीत् ॥ १२ ॥
 किंमह्यं दातुमिच्छन्ति सत्यमेव वदन्तु माम् ।
 धृत्वाहमर्पयिष्यामि ते योशुं भवतां करे ॥ १३ ॥
 तत्कालसदृशं श्रुत्वा वचस्तस्य पुरोहिताः ।
 त्रिंशद्भजतखण्डानि तस्मै ते मानतो ददुः ॥ १४ ॥
 स तत्कालप्रभृत्येव तस्यानिन्दितकर्मणः ।
 ग्रहणायोत्तमं कालमन्ववैक्षत यत्नवान् ॥ १५ ॥
 अथाद्यदिवसे शिष्या निष्किण्वापूपपर्वणः ।
 योशोः सन्निधिमागत्य पप्रच्छुर्विनयान्विताः ॥ १६ ॥
 भगवन् कुत्र निस्तारपर्वीयं भोजनं वयम् ।
 त्वदर्थं कल्पयिष्यामः कृपया वक्तुमर्हसि ॥ १७ ॥
 सोऽब्रवीद् यात तस्यैव गृहे नगरमध्यगे ।
 ते ब्रूत चोपसंगम्य ममेदमनुशासनम् ॥ १८ ॥
 “गुरुर्वक्ति समासन्नः कालो मे भवति ध्रुवम् ।
 त्वदगृहे पालयिष्यामि सशिष्यः पार्वणं व्रतम् ॥ १९ ॥
 ते गुरोरिङ्गितं बुद्ध्वा गत्वा तस्य निकेतनम् ।
 विधिवत् कल्पयामासुः पार्वणं भक्ष्यमुत्तमम् ॥ २० ॥
 अथ द्वादशभिः शिष्यैः सायं भोक्तुमुपागतः ।
 योशुर्वाक्यमुवाचेदं स्वशिष्यान् परमात्मजः ॥ २१ ॥
 युष्माकं मम शिष्याणामेको विश्वासघातकः ।
 मां धृत्वा वैरिणां हस्ते नूनमेवार्पयिष्यति ॥ २२ ॥
 ते तस्य वचनं श्रुत्वा पप्रच्छुर्दुःखिता भृशम् ।
 शिष्या एकैकशोऽभिरथ “सोऽहं किं भगव”न्निति ॥ २३ ॥

यीशुः प्राहान्नपात्रे मे यस्तु पाणि' समर्पयत् ।
 स एव द्विषतां हस्ते ध्रुवं मामर्पयिष्यति ॥ २४ ॥
 यथैव लिखितं शास्त्रे तथैव मानवात्मजः ।
 प्रयात्यर्पयिता तस्य किन्तु सन्तापभाग्भवेत् ॥ २५ ॥
 नाभविष्यत्तदुत्पत्तिर्यद्यस्मिन् धरणीतले ।
 अभविष्यत् परं क्षेम तस्य दुष्कृतकारिणः ॥ २६ ॥
 यिह्मदास्तद्वचः श्रुत्वा “सोऽहं कि”मिति पृष्ठवान् ।
 “सत्यमेव ब्रवीषि त्वं”तमिदं यीशुरब्रवीत् ॥ २७ ॥
 अथ पूर्णं समादाय शिष्येभ्यो यीशुरब्रवीत् ।
 “अयं मे गृह्यतां देहो भक्ष्यतां च विभागशः ॥ २८ ॥
 पानपात्रं पुनर्दत्त्वा धन्यवादपुरःसरम् ।
 उक्तवान् पिवतेदं च मम देहस्य शोनितम् ॥ २९ ॥
 नवीननियमस्येदं स्थावितं मम शोनितम् ।
 भविष्यति जगत्यस्मिन् बहूनां पापमुक्तये ॥ ३० ॥
 अद्यप्रभृति नैवेमं पिवेयं गोस्तनोरमम् ।
 पास्याम्यभिनवं स्वर्गे युष्माभिर्मिलितः पुनः ॥ ३१ ॥
 तेऽथ स्तोत्रं समुच्चार्य जग्मुर्जेतुनपर्वतम् ।
 बभाषे तत्र शिष्येभ्यो वचनं परमात्मजः ॥ ३२ ॥
 मत्तोऽद्य स्वलिता यूयं सर्वे रात्र्यां भविष्यथ ।
 भाव्येऽस्मिन् विषये यस्मादिदं व्याहरति श्रुतिः ॥ ३३ ॥
 “अहमेवाहनिष्यामि व्रजस्य प्रतिपालकम् ।
 तेन सुतः स्वलिता मेषा व्रजस्यास्य न संशयः” ॥ ३४ ॥
 उत्थितस्तु गमिष्यामि गालीलमहमात्मवान् ।
 युष्माकं गमनात् पूर्वं सत्यमेतद् ब्रवीम्यहम् ॥ ३५ ॥
 पितृस्तत्रैवमित्याह स्वलन्तु सकला जनाः ।
 अहमस्वलितो भूत्वा स्थास्यामि तव सन्निधौ ॥ ३६ ॥
 यीशुस्तमवदत् पितृ पूर्वं कुक्कुटोऽशब्दनात् ।
 अद्य रात्र्यां त्रिस्तवो मां त्वं परित्यक्ष्यसि ध्रुवम् ॥ ३७ ॥

पितृस्तत्रोत्तरं प्राह तच्छिष्यैरपरैः सह ।
 त्वया साङ्गे मरिष्यामि न त्वां तत्तद्याम्यहं ध्रुवम् ॥ ३८ ॥
 ततो गीतशिमानीयस्य स्थानं गत्वा स आत्मवित् ।
 निजशिष्यान् समाह्वय व्याकुलोवाक्यमब्रवीत् ॥ ३९ ॥
 गत्वा यावदमुत्राहं प्रार्थये स्थिरमानसः ।
 तावदत्रैव तिष्ठन्तु भवन्तो मम शासनात् ॥ ४० ॥
 अथ पितॄं पुरस्कृत्य तथा सिबद्वियात्मजो ।
 गच्छन् दुःखाभिभूतोऽसौ विषोदन्निदमब्रवीत् ॥ ४१ ॥
 दुःखेन महता युक्तमामृतयोहं दयं मम ।
 सुप्रबुद्धा मया साङ्गे यूयमत्रैव तिष्ठत ॥ ४२ ॥
 अथ गत्वा ततः किञ्चिद्दूरं परमतंस्त्ववित् ।
 पतित्वाधोमुखो भूतो प्रार्थयन्निदमब्रवीत् ॥ ४३ ॥
 पानपात्रं विनिर्यातु यदौदं तात सम्भवेत् ।
 तवेच्छया भवत्वेतन्न कदाचिन्ममेच्छया ॥ ४४ ॥
 अथासौ पुनरागत्य निद्रितानवलोक्य तान् ।
 पितृमुत्थापयन्नाह किमेतद्वो विचेष्टितम् ॥ ४५ ॥
 घटिकामपि यूयं किं मदर्थं जागराक्षमाः ।
 जागृत प्राययध्वं च पराजितुं प्रलोभनम् ॥ ४६ ॥
 आत्मा समुत्सुकः सत्यं पिशितं क्रिन्तु दुर्वलम् ।
 इत्युपक्तासौ पुनस्तत्र गत्वा राध्येदमब्रवीत् ॥ ४७ ॥
 न मत्तश्चेत् प्रयातोदं पात्रं पानं विना मम ।
 तर्हि स्यात् सफला तात तवेच्छैव बलीयसी ॥
 इत्युक्त्वा पुनरागत्य निद्रितां स्तान् स दृष्टवान् ॥ ४८ ॥
 स तांस्तपक्ता पुनस्तत्र गत्वा राध्य परेश्वरम् ॥
 भूय एव समागत्य स्वशिष्यानिदमब्रवीत् ॥ ४९ ॥
 यूयं स्वपिथ विश्रब्धं कालोऽयं समुपागतः ।
 अधुनैव समर्पेत वैरिभ्यो मानवात्मजः ॥ ५० ॥

उत्तिष्ठत गमिष्यामः सर्व्वं वयमतः परम् ।
 तं पश्यतु समायान्तं यो मां धृत्वार्पयिष्यति ॥ ५१ ॥
 इतुप्रक्तवन्तमाचार्यं यिहुदाः शत्रुनन्दनः ।
 यीशुमभ्याययो क्षिप्रं सशस्त्रैर्बहुभिर्जनैः ॥ ५२ ॥
 मिथ्याचारं समाश्रित्य सङ्केतं पूर्वं भाषितम् ।
 दर्शयन् यीशुमात्मस्थं प्रणनाम चुचुस्व च ॥ ५३ ॥
 यीशुस्तमवदद् बन्धो कार्य्यं कर्म समाचर ।
 जगृहुस्तत्क्षणादेव तेच तं परमात्मजम् ॥ ५४ ॥
 तस्मिन्नेव ततःकाले यीशोः कश्चित् प्रियोजनः ।
 महायाजकं दासस्य कर्णं स्वेनासिनाच्छिनत् ॥ ५५ ॥
 यीशुस्तं वारयन्नाह खड्गः कोषे निधोयताम् ।
 ते हि खड्गेन नश्यन्ति ये नराः खड्गधारिणः ॥ ५६ ॥
 किमेतन्नाभिजानासि याचेऽहंपितरं यदि ।
 दूतान् द्वादशसंख्यातवाहिनोभ्योऽधिकानिह ॥
 अवश्यं मम रक्षार्थं सोऽधुना प्रेषयिष्यति ॥ ५७ ॥
 तथा चेदाप्तवाक्यानां कथं स्यात् परिपूर्णता ।
 यानि सम्पूरणोयानि भवेयुर्विधयानया ॥ ५८ ॥
 यीशुः प्राह ततो मुख्य-याजकप्रेषिताञ्जनान् ।
 दसुप्रं यथा ग्रहौतुं मां सयस्त्राः कथमागताः ॥ ५९ ॥
 धर्मधामगतो नित्यं विज्ञानमहमुक्तवान् ।
 विनायासेन तत्वाहं युष्माभिर्न धृतः कथम् ॥ ६० ॥
 आप्तानां श्रुतिरेतेन प्राप्नोति परिपूर्णताम् ।
 इतुप्रक्तवन्तमाचार्यं तच्छिष्याः परितत्यजुः ॥ ६१ ॥
 गृहीतं यीशुमानिनुर स्ततस्ते प्रेषिता जनाः ।
 धर्मयाजकमुख्यस्य कायाफाख्यस्य सन्निधिम् ॥ ६२ ॥
 तत्र संमिलितास्तस्थुः सर्व्वं मुख्यपुरोहिताः ।
 उपाध्यायाश्च वृद्धाश्च तथा मन्त्रविशारदाः ॥ ६३ ॥
 यीशोः परिणतिं द्रष्टुं गत्वा पित्रोऽपि दूरतः ।
 पदातिभिः स्थितस्तत्र मुख्ययाजकचक्षुरे ॥ ६४ ॥

ततस्ते याजका मुख्याः सकलाश्च महासभाः ।
 यीशुं हन्तुं मृषासाध्यं मृग्यन्तोऽपि न लेभिरे ॥ ६५ ॥
 द्वी र्जनौ तत आगत्य मिथ्येदं वाक्यमूचतुः ।
 “ईशस्य मन्दिरं भङ्क्ता त्रिदिनाभ्यन्तरे पुनः ॥
 निर्मातुमस्ति मे शक्ति” इत्ययं प्रोक्तवान् वचः ।
 तच्छ्रुत्वा याजको मुख्याः समुत्थायेदमब्रवीत् ॥ ६६ ॥
 त्वद्विरुद्धमिदं साध्यं वक्तव्यमस्ति तेऽवकिम् ।
 यीशुस्तूष्णीं स्थितस्तत्र न किञ्चिदपि चाब्रवीत् ॥ ६७ ॥
 तं तूष्णीं स्थितमालोक्य ब्रभाषे मुख्ययाजकः ।
 जीवटीश्वरनाम्ना त्वां शापयाम्यहमत्र भोः ॥ ६८ ॥
 ब्रूहि सत्यं स एव त्वं खोष्टः किं प्ररमात्मजः ।
 सत्यमेव ब्रवीषि त्वमिति तं यीशुरब्रवीत् ॥ ६९ ॥
 अद्यारभ्य प्रभावस्य दक्षिणे द्रक्ष्यसि स्थितम् ।
 आयान्तं च नभोमिघरथेन मानवात्मजम् ॥ ७० ॥
 तच्छ्रुत्वा खीयवासांमि विदीर्य मुख्ययाजकः ।
 “ईशनिन्दां चकाराय”मित्याहोपस्थिताञ्जनान् ॥ ७१ ॥
 इतस्त्वधिकसाध्यस्य नास्ति नोऽत्र प्रयोजनम् ।
 भवद्भिरोशनिन्दाया योग्यो दण्डो विधेयताम् ॥ ७२ ॥
 बध्योऽयमिति ते प्राहुर्मानवा मुख्ययाजकम् ।
 न्यष्ठीवंश्च मुखे तस्य तमाजघ्नश्च मुष्टिभिः ॥ ७३ ॥
 तं प्रहृत्य परे प्राहुर्हे खोष्ट वद नः श्रुतिम् ।
 के च त्वां प्रहरन्तीह त्वमरे ब्रूहि साम्प्रतम् ॥ ७४ ॥
 दासी काचित्ततः पितृमुवाच प्राङ्गणस्थितम् ।
 गालिलीयस्य यीशोस्त्वं सहायोऽभू न संशयः ॥ ७५ ॥
 विस्मितः सतु सर्वेषां समक्षमिदमब्रवीत् ।
 त्वं किं वदसि मां दृष्ट्वा नैव जानामि किञ्चन ॥ ७६ ॥
 तस्मात् स्थानात्ततः पितृं दृष्ट्वा गोपुरमागतम् ।
 “यीशोः सहाय एषोऽभू”दित्यन्यादासिकाब्रवीत् ॥ ७७ ॥

पितृसु वचनं तस्या नाङ्गीचक्रे कथंचन ।
 तमहं न विजानामि वचनं चेदमब्रवीत् ॥ ७८ ॥
 ततः पथि स्थिताः केचिदिदं पितृमभाषत ।
 तेषामेकतमोऽसि त्वं त्वद्गुरौवानुमोयते ॥ ७९ ॥
 सोऽभिशापं समुच्चार्य शपथं च पृथग्विधम् ।
 अब्रवीन्नाभिजानामि मानवं तं त्रवागतम् ॥ ८० ॥
 इति ब्रुवति पित्रे तु सद्यो रीतिस्म कुक्कुटः ।
 स्मरं स्मरं गुरोर्वाक्यं स करोद च निर्गतः ॥ ८१ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्तितत्कंदर्शनतीर्थेन श्रीकैरूपनिबद्धायां
 श्रीमन्मथिभाषितस्त्रीष्टोपनिषदि षड्विंशोऽध्यायः ।

सप्तविंशोऽध्यायः ।

St. Matthew. Chapter 27. [Christ is delivered bound to Pilate. Judas hangeth himself. Pilate, admonished of his wife, washeth his hands : and looseth Barabbas. Christ is crowned with thorns, crucified, reviled, dieth, and is buried ; his sepulchre is sealed, and watched.]

मन्त्रयित्वा प्रभातेऽथ सहजा मुख्ययाजकाः ।
 यीशुं बद्धा बधार्थाय पीलाताय समर्पयन् ॥ १ ॥
 ज्ञात्वा तस्य बधादेशं यीशुदाः पापकृत्तमः ।
 अनुशोच्य महात्मानं यीशुं शान्तमकल्मषम् ॥
 आत्मनोऽसदृशं कर्म प्रकटीकृत्य दुष्कृतम् ।
 मुख्ययाजकवृद्धेभ्यो लब्ध्वा मुद्राः पुनर्हृदौ ॥ २ ॥
 ते तु प्रत्यर्पिता मुद्राः प्रतग्राख्यायेदमब्रुवन् ।
 त्वमेव त्वत्कृतं कर्म विजानीषे शुभाशुभम् ॥ ३ ॥

स तच्छ्रुत्वा विनिक्षिप्य ता मुद्रा धर्ममन्दिरे ।
 ततप्राजोलम्बितः प्राणान् योद्धदाः पापकृत्तमः ॥ ४ ॥
 अथ मुद्राः समादाय ते वाक्यमिदमब्रुवन् ।
 एता भाण्डे न संस्थाप्या रक्तमूत्रतयाज्जिताः ॥ ५ ॥
 मन्त्रयित्वा ततस्ताभिर्मुद्राभिर्मुख्ययाजकाः ।
 अक्रौषुः कुम्भकृद्भूमिं वैदेशिकसभाधये ॥ ६ ॥
 इदानीमपि तत् क्षेत्रं रक्तमूत्रतयाज्जितम् ।
 रक्तक्षेत्रं जनाः सर्वे कथयन्ति परस्परम् ॥ ७ ॥
 अवश्यम्भाविनैतेन कार्येण नरघातिनाम् ।
 श्रुतिश्चानुगृहीतेयं यिरामोयाहभाषिता ॥ ८ ॥
 “त्रिंशन्निर्धारिता मुद्रा तस्य मूत्रतया जनैः ।
 इस्त्रायेलसुता एव जगृहस्ताश्च केचन ॥ ९ ॥
 ताभिः कुम्भकृतः क्षेत्रं क्रीतवन्तो निरूप्य ते ॥
 सर्वे तथैव सम्पन्नं यथा मां प्रभुरादिशत्” ॥ १० ॥
 अथावस्थितमालोक्य पुरतः परमात्मजम् ।
 “यिह्दोनां नृपः किं त्व” मिति देशाधिपोऽब्रवीत् ॥ ११ ॥
 “भवता सतमेवोक्त” मिति तं योशुरुक्तवान् ।
 वृद्धाद्यैरभियुक्तस्तु नोत्तरं वाक्यमब्रवीत् ॥ १२ ॥
 प्राणान्तर्कम्भियोगेऽपि योशुः दृष्ट्वा निरुत्तरम् ।
 पीलातो विस्मितस्तुष्टौ यिह्दोदेशशासकः ॥ १३ ॥
 कारामुक्तिमनुस्मृत्य ततः पाव्वेणकालिकीम् ।
 देशाध्यक्षोऽवदुहन्दिमुक्तिकालोऽयमागतः ॥ १४ ॥
 “बाराब्बा” मोक्ष्यते खोष्टो योशुर्वा ब्रूत साम्प्रतम् ।
 इतुप्रक्षोपाविशद्देशशासकः शासनासने ॥ १५ ॥
 तस्मिन् काले सुविश्वस्तं प्रेष्य दूतं त्वरान्वितम् ।
 इदमुक्तवती तस्य धर्मपत्नी यशस्विनी ॥ १६ ॥
 स्वप्ने ह्ययं महद्दुःखं प्राप्तं तस्य कृते मया ।
 नातस्त्वयाऽप्रियं कार्यं तस्मिन् परमधार्मिके ॥ १७ ॥

मुख्ययाजकश्चैस्तु जनसंघाः प्रणोदिताः ।
 बाराब्बामुक्तिमावेद्य यीशोर्हृतां ययाचिरे ॥ १८ ॥
 पीलातेन पुनः पृष्टा प्रोक्तवन्तस्तदेव ते ।
 पीलातः पृष्टवान् भूयो यीशोः स्यात्तर्हि का गतिः ॥ १९ ॥
 “क्रुशे यीशुं समारोप्य विनाशायानुमन्यताम्” ।
 इत्युचुस्ते महोक्तासाज्जनसंघाः पुनः पुनः ॥ २० ॥
 पीरुधं निष्फलं मत्वा श्रुत्वाच जनशब्दनम् ।
 प्रक्ष्यात्य गलिलैर्हस्तं पीलातो वाक्यमब्रवीत् ॥ २१ ॥
 विनाशे धार्मिकस्यास्य नापराधो भवेन्मम ।
 युष्माभिरेव भोक्तव्यं युष्माकं कर्मणः फलम् ॥ २२ ॥
 पीलातस्य वचः श्रुत्वा त ऊचुरिदमुत्तरम् ।
 मूर्ध्नेऽस्माकं संवश्यानां रक्तपातोऽस्य वर्त्तताम् ॥ २३ ॥
 पीलातो वचनात्तेषां बाराब्बामुक्तिमादिशत् ।
 आदिशत् सकपाघातं क्रुशे यीशोर्विनाशनम् ॥ २४ ॥
 शासकस्य ततः सेना यीशुं नीत्वा नृपालयम् ।
 सैन्यानि स्थापयामास समग्राणि तदन्तिके ॥ २५ ॥
 परिधेयानि वस्त्राणि यीशोराकृष्य देहतः ।
 तस्याङ्गं वेष्टयामास रक्तप्रावरणेन च ॥ २६ ॥
 मुकुटं कण्ठऋस्याथ निदधौ तस्य मस्तके ।
 दण्डं संस्थापयामास हस्ते च तस्य दक्षिणे ॥ २७ ॥
 सैन्यानि पुरतस्तस्य पातयित्वाथ जानुनी ।
 “नमोयोद्भवधोगाये” तत्रवहस्य बभाषिरे ॥ २८ ॥
 निष्टीवमक्षिपं स्तस्य” कृशबिद्धे कलेवरे ।
 तद्वस्तदण्डमादाय प्रजङ्गस्तस्य मस्तके ॥ २९ ॥
 मोचयित्वा ततस्तस्य शरीरात्तोहिताम्बरम् ।
 तं क्रुशेऽर्पयितुं निनुरः परिधाप्य निजाम्बरम् ॥ ३० ॥

कुरीनीयं शिमोनाख्यं पथि वीक्ष्य वह्निर्गताः ।
 सैनिकास्तं समादिश्य क्रुशस्य वह्नाय तु ॥
 कपालस्थलमानिगुर्यीशुं ते गल्गयाद्वयम् ॥ ३१ ॥
 पानाय च ददुस्तस्मै सपित्तं गोस्तनीरसम् ।
 स च स्तोकं तदाखाद्य न पपी परमात्मजः ॥ ३२ ॥
 क्रुशे ततः समारोध्य सैनिकाः परमात्मजम् ।
 व्यभजंस्तस्य वस्त्राणि गुटिक्युपातपूर्वकम् ॥ ३३ ॥
 “अयं यीशुरितिस्थातो यिह्मदीयप्रजाधिपः” ।
 इति दोषयुतं वाक्यं बबन्धुस्तस्य मस्तके ॥ ३४ ॥
 बबन्धुस्तेच दस्युर्हो योशोर्दक्षिणवामयोः ॥ ३५ ॥
 सामर्थ्यं तस्य निन्दन्तो भ्रूकुटीकुटिलाननाः ।
 मस्तकं चालयित्वाच पथिका इदमब्रूवन् ॥ ३६ ॥
 “ईशस्य मन्दिरं भङ्क्ता त्रिदिनाभ्यन्तरे पुनः ।
 निर्मातुमपि शक्नोमी”तुक्त्वास्त्वं वचो न किम् ॥ ३७ ॥
 रक्ष त्वमात्मनात्मानं यदि त्वमीश्वरात्मजः ।
 विनियुज्येशसामर्थ्यं मवरोह स्वयं क्रुशात् ॥ ३८ ॥
 हृदा याजकमुख्याश्च सोपाध्यायाः पुरोहिताः ।
 तमित्यमुपहस्येव तदानीं वाक्यमब्रूवन् ॥ ३९ ॥
 इस्त्रायेलधिपोऽरक्षोदयमन्यान् स्वशक्तिः ।
 स्वशक्त्या कथमात्मानं नाभिरक्षति साम्प्रतम् ॥ ४० ॥
 विश्वासो वर्द्धतां नोऽस्मिन्नवरोहेदयं क्रुशात् ।
 भगवांस्त्रायतामेनं स यदि त्रातुमिच्छति ॥ ४१ ॥
 ईशेष्टस्य परा भक्तिः पुत्रोऽयमीश्वरस्य च ।
 दस्युर्विद्धो तेन सार्द्धमित्यं तं विनिनिन्दतुः ॥ ४२ ॥
 मध्यन्दिनादथारभ्य कालं त्रिघटिकामितम् ।
 अभवन्निखिलो देशो घोरेण तमसावृतः ॥ ४३ ॥
 तृतीयप्रहरे प्राह यीशुरुच्चैरिदं वचः ।
 “त्वया कथमहं त्यक्तो मदीश्वर मदीश्वर” ॥ ४४ ॥
 १२

तदाकर्ण्यब्रुवन् केचित्तदानीं तत्र संस्थिताः ।
 “अयमेलियमाह्वय त्यजत्यन्ते कलेवरम्” ॥ ४५ ॥
 इत्याकर्ण्य वचस्तेषां कश्चित्तत्रत्यमानवः ।
 पानाय प्रददौ तस्मै काष्ठीकं नलमध्यगम् ॥ ४६ ॥
 निवर्त्तस्व त्वमित्याहुरपरे तत्र संस्थिताः ।
 पंश्यामोऽसुं परिव्रातुमेलियोऽभ्येति वा नवा ॥ ४७ ॥
 अथोच्चैः पुनरुत्क्रुश्य देहधृक् परमात्मजः ।
 देहाद्वियुक्तमात्मानमर्पयत् परमात्मने ॥ ४८ ॥
 तत्क्षणादग्रतोमूलं यावत्तस्य वियोगतः ।
 अभूद् यर्वनिका दीर्णा धर्ममन्दिरसंस्थिता ॥ ४९ ॥
 विभिदुः सकलाः शैलाश्चकम्पेच वसुन्धरा ।
 उदमुञ्चन् समस्तानि शवागाराणि तत्क्षणात् ॥ ५० ॥
 चिरनिद्रागता देहा बहवः पूतचेतसाम् ।
 दिव्यं स्वरूपमाश्रित्य सहचेतनयोत्थिता ॥ ५१ ॥
 योशोः पुनः समुत्थानात् परं तान् वहिरागतान् ।
 विशतो नगरं पुण्यं ददृशुर्बह्वोजनाः ॥ ५२ ॥
 धराकम्पादिकं सर्व्वं योशोर्वीक्ष्य निरोक्षकाः ।
 “परमेश्वरपुत्रोऽयमासी” दित्यब्रुवन् समम् ॥ ५३ ॥
 गालौलाद् योषितो यास्य योशोः सेवार्थमागताः ।
 ताःसर्व्वं ददृशुः सर्व्वं दूरतः समवस्थिताः ॥ ५४ ॥
 तासु सर्व्वेभ्यो विख्याता इमाः सेवापरायणाः ।
 मरीयम् नाम कल्याणी मग्दलग्रामवासिनी ॥ ५५ ॥
 योषियाकबयोर्माता मरीयम् चापरा स्मृता ।
 माताच सिबदीयस्य पुत्रयोर्धर्मचारिणी ॥ ५६ ॥
 अथारिमाथियावासी योषिफोनाम धार्मिकः ।
 योशोःकश्चिद्वर्णो शिष्यः सायं तत्र समाययौ ॥ ५७ ॥
 ततः स उपसंगम्य पोलातं देशशासकम् ।
 योशोरचेतनं देहं ययाचे विनयान्वितः ॥ ५८ ॥

- पीलातेनाभ्यनुज्ञातो योषिको विधिपूर्वकम् ।
वेष्टयित्वाखिलं देहं शुचिना नववाससा ॥ १
- स्वार्थं विनिश्चिते शैलश्रवणे संस्थाप्य यत्नतः ।
प्रस्तरेण मुखं तस्य रुद्ध्वा च अहिराययौ ॥ ५८ ॥
- मरीयम्नग्दलिनीतु साहं मरीयमान्यया ।
अवतस्थे समासीना शवागारस्य दूरतः ॥ ६० ॥
- क्रुशार्पणाद्वितीयेऽह्नि फरीशिमुख्ययाजकाः ।
पीलातमुपसंगम्य तं वाक्यमिदमब्रुवन् ॥ ६१ ॥
- प्रभो स वच्चकस्तस्य मृत्योः प्रागिदमुक्तावान् ।
“दिनत्रयात् परं मृत्योरुत्थास्याम्यहमात्मवान्” ॥ ६२ ॥
- इति तस्य वचो धीमन् स्मरामः सर्वथा वयम् ।
तस्माद्दिनत्रयं कार्यं तस्य देहस्य रक्षणम् ॥ ६३ ॥
- नोचेच्छ्वं हरिष्यन्ति तच्छ्रुत्वा नक्तामागताः ।
मृतोत्थितं च वक्ष्यन्ति जनेभ्यस्तद्विभुतये ॥ ६४ ॥
- तथा सति भ्रमादाद्यात् स्यादनिष्टतरोऽन्तिमः ।
विमृश्यैतदशेषेण यदिष्टं तद्विधोयताम् ॥ ६५ ॥
- तेषां तद्वचनं श्रुत्वा पीलात इदमब्रवीत् ।
संरक्षन्तु शवागारं भवतामेव यामिकाः ॥ ६६ ॥
- तच्छ्रुत्वा तत्र ते गत्वा यामिकैः सह संस्थिताः ।
अङ्गयित्वा शवागारं ररक्षुर्निजमुद्रया ॥ ६७ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शनतीर्थेन श्रीकैरुपनिबद्धायां
श्रीमन्मथिभाषितस्त्रोष्टोपनिषद्भिः सप्तविंशोऽध्यायः ।

अष्टाविंशोऽध्यायः ।

St. Matthew. chapter. 28. [Christ's resurrection is declared by an angel to the women. He himself appeareth unto them. The high priests give the soldiers money to say that he was stolen out of his sepulchre. Christ appeareth to his disciples, and sendeth them to baptize and teach all nations.]

प्रातर्विंशमवारान्ते ते ह मरियमौ ततः ।
 गते द्रष्टुं शवागारं सप्ताहप्रथमेऽहनि ॥ १ ॥
 चचाल वसुधाऽकस्मात्तोयोस्तत्र समागमे ।
 विभोरादेशतः कश्चित् स्वर्दूतोऽवकरोह च ॥ २ ॥
 सोऽवक्षिप्य शवागारद्वारस्थप्रस्तरं ततः ।
 तस्योपरि समासीनो विद्युदाभो व्यराजत ॥ ३ ॥
 तस्य दिव्यानि वस्त्राणि तुषार इव रेजिरे ।
 तं दृष्ट्वा यामिकाः सर्वे भौता निपतिता भुवि ॥ ४ ॥
 अथ ते योषितौ वीक्ष्य स दूत इदमब्रवीत् ।
 मा भैष्टमवगच्छामि युवयोरत्र चेष्टितम् ॥ ५ ॥
 युवां क्रुशहतं योशं मृग्यथोऽवटसंस्थितम् ।
 स नास्त्रात्रोदतिष्ठच्च मृत्योः पूर्वं यथावदत् ॥ ६ ॥
 ईक्षेयामित्य तत् स्थानं यत्राग्रेतात्मवान् प्रभुः ।
 शोन्नब्रूतं च संवादमिमं तच्छिष्यसत्तमान् ॥ ७ ॥
 युवयोः सोऽग्रतो याति गालीलं तरया प्रभुः ।
 युवां तं द्रक्ष्यथस्तत्र सत्यमेव ब्रवीम्यहम् ॥ ८ ॥
 ततस्ते योषितौ तस्य शिष्येभ्यस्तन्निवेदितुम् ।
 शवागारात् प्रतस्थाते हर्षभौतिसमन्विते ॥ ९ ॥
 तयोराविरभूत् खोष्ट आशोर्वादिमुदीरयन् ।
 ते च तच्चरणीं धृत्वा नेमतुः अहयान्विते ॥ १० ॥
 अथ खोष्टोऽब्रवीत्ताभ्यां मा भूद् वां मनसो भयम् ।
 गच्छतं ब्रूतमेतच्च भ्रातृभ्यो मामकं वचः ॥ ११ ॥

गालोलं यान्तु ते सर्वं मिलिता भ्रातरो मम ।
 अहं तत्र गमिष्यामि द्रक्ष्यन्ति तेच तत्र माम् ॥ १२ ॥
 अथ ते यामिकाः केचिच्छिघ्रं नगरमागताः ।
 सर्वं याजकमुख्येभ्यो यथावृत्तं न्यवेदयन् ॥ १३ ॥
 ते वृद्धैः सह सङ्गम्य मन्त्रयित्वा पुरोहिताः ।
 पर्याप्तं रूप्यकं दत्वा सैन्येभ्य इदमब्रुवन् ॥ १४ ॥
 युष्माभिरत्र वक्तव्यं तच्छिष्या नक्तमागताः ।
 अपजङ्गुः शवं तस्य यदा निद्रागता वयम् ॥ १५ ॥
 अन्तर्धानमिदं तस्य देशाध्यक्षः शृणोति चेत् ।
 वयमेवापनेष्यामो युष्माकं मनसो भयम् ॥ १६ ॥
 ते स्तुतो धनमादाय यथादेशमनुष्ठितम् ।
 तन्मूला विद्यतेऽद्यापि यिहूदीषु जनश्रुतिः ॥ १७ ॥
 अथगालोलदेशस्थं योशुनिर्दिष्टपर्वतम् ।
 एकादशानुसंप्राप्ताः शिष्या स्तदगतमानसाः ॥ १८ ॥
 ते नेमुस्तत्र तं दृष्ट्वा केचित्तु संशयान्विताः ।
 तज्ज्ञात्वान्तिकमागत्य योशुस्तानिदमब्रवीत् ॥ १९ ॥
 कर्तृत्वं स्वर्गमेदिन्योः सर्वं मह्यं समर्पितम् ।
 तस्मात् सर्वं मनुष्याणां शुभदोक्षा विधीयताम् ॥ २० ॥
 पितृपुत्रपवित्रात्मप्रोत्थे पूतवारिणा ।
 स्नाप्यन्तां श्रेयसे चैव पृथिष्यां सर्वं मानवाः ॥ २१ ॥
 आज्ञा याश्च मया प्रोक्ता युष्मभ्यं धर्मसम्प्रदायाः ।
 युष्माभिरुपदेष्टव्यं तासामेवानुपालनम् ॥ २२ ॥
 यावच्चन्द्रश्च सूर्यश्च यावत्तिष्ठति मेदिनी ।
 तावत् स्थास्यामि युष्माभिः सह सत्यं ब्रवीम्यहम् ॥ २३ ॥

इति भारतवर्षीयचट्टग्रामजिलान्तर्गतमादासाग्रामनिवासिना
 ओताराचरणचक्रवर्त्ति तर्कदर्शनतीर्थेन श्लोकैरुपनिबध्नायां
 श्रीमन्मथिभाषितश्लोकोपनिषदि अष्टाविंशोऽध्यायः ।

CHRISTOPANISAT

श्रीमन्मर्गभाषिता

प्रथमोऽध्यायः

St. Mark. Chapter 1 : [The office of John the Baptist. Jesus is baptized, tempted, he preacheth : Calleth Peter, Andrew, James and John : healeth one that had a devil, many diseased persons, and cleanseth the leper.]

अयमारभ्यते यस्य संवादः सत्प्रकाशकः ।

यौशखीष्ठ इति ख्यातः स आसीत् परमात्मजः ॥ १ ॥

स्मृत्वा पूर्वं निमित्तानि यिशायाहो महामुनिः ।

इत्थं व्याहृतवान् ख्रीष्टधरावतरणे वचः ॥ २ ॥

“तवाविर्भावतः पूर्वं खट्वत् प्रेषयाम्यहम् ।

स एव तव पन्थानं मर्त्यं सज्जोकरिष्यति ॥ ३ ॥

प्रान्तरे मरुदेशस्य कस्यचिच्छूयते रवः ।

अबन्धुरः प्रभोर्मार्गो युष्माभिः क्रियतामिति” ॥ ४ ॥

श्रुतिमेतामनुस्मृत्य साधुः स्नापकयोद्धनः ।

मरुप्रान्तरमभ्येत्य जनानां पापमुक्तये ॥

तथा संशोधनार्थं च मनसः पापकर्माणाम् ।

बहु प्रचारयामास पवित्रमवगाहनम् ॥ ५ ॥

यिरुशालेमवास्तव्या यिहूदोयास्थिताश्च ये ।

स्नापितास्तेन ते सर्वे पापाङ्गीकरणात् परम् ॥ ६ ॥

उद्दल्लोममयं वासःपरिधाय च योद्धनः ।

इदमाचोषयामास पतङ्गमधुभोजनः ॥ ७ ॥

“योमत्तः परमायाति संमत्तः शक्तिमत्तरः ।

नाहं योन्योऽस्मि मोक्षेऽपि बन्धन्योस्तदुपानहः ॥ ८ ॥

मया तु दीक्षिता यूयं सलिलेनैव केवलम् ।
 किन्तु पूतात्मसंयोगात् स युष्मान् दीक्षयिष्यति ॥ ८ ॥
 तस्मिन् नासरतात् काले यीशुर्गालीलमागतः ।
 यद्देनस्यामले तोये योहनेनावगाहितः ॥ १० ॥
 सोऽपश्यत्तीरमागच्छन् विभक्तं गगनं द्विधा ।
 कपोताकार आत्म्यं च तत्क्षणात्तं समाविशत् ॥ ११ ॥
 “अनेनाहं परं प्रीतः पुत्रश्चायं प्रियोमम” ।
 इत्यैश्वरी तदा वाणो त्रिदिवेऽपि समुत्थिता ॥ १२ ॥
 तमात्मा प्रेषयामास गह्वने प्रान्तरे ततः ।
 चत्वारिंशदहस्तत्र यीशुः सेहे प्रलोभनम् ॥ १३ ॥
 आरख्यपशुभिः साद्धं तत्र वासमकल्पयत् ।
 तं तदा प्ररिचेरुश्च दूताः स्वर्गात् समागताः ॥ १४ ॥
 योहनस्य ततः श्रुत्वा कारागारनिवेशनम् ।
 यीशुर्गालीलमागत्य सहाक्यमिदमुक्तवान् ॥ १५ ॥
 “कालः सम्पूर्णतामाप राज्यमैश्वरमागतम् ।
 मनः शोधयत ज्ञानं भवतेश्वरतत्परा” ॥ १६ ॥
 ततः स भ्रातरो वीक्ष्य शिमोनान्द्रियनामकौ ।
 गालीलीयोदधौ जालं क्षिपन्तीमत्स्यधारिणौ ॥
 प्राह तौ “श्रीघ्नमायातं यान्तं मामनुगच्छतम् ।
 युवामहं करिष्यामि ध्रोवरो नरधारिणौ” ॥ १७ ॥
 तस्य तद्वचनं श्रुत्वा तत्प्रभावप्रभाविता ।
 स्वस्वजालं तु तौ हित्वा सद्यस्तमनुजग्मतुः ॥ १८ ॥
 यीशुः स्तोकं ततो गत्वा विलोक्य नावमाश्रितौ ।
 विदीर्णं जालसंस्कारनिरतौ भ्रातरावुभौ ॥
 आत्मजौ सिबदीयस्य नान्ना याकोबयोह्नौ ।
 आहूतवानुभौ तच्च समाकर्ण्य सहोदरो ।
 तातं भृत्येषु विन्यस्य श्रीघ्नं तमनुजग्मतुः ॥ १९ ॥

ततः कफरनाह्नमं प्रविश्य परमात्मजः ।
 विश्रामदिवसे धर्मगृहे ज्ञानमुपादिशत् ॥ २० ॥
 श्रोतारस्तस्य सज्ज्ञानमध्यापकविलक्षणम् ।
 निशम्य विस्मिता स्तस्युः प्रभावेणैव मोहिताः ॥ २१ ॥
 ततः प्रपीडितः कश्चिन्नरोभूताभिषङ्गतः ।
 यीशुं तत्र समालोक्य साक्रोशमिदमब्रवीत् ॥ २२ ॥
 “अस्माकं कोऽस्ति, सम्बन्धो हे योशो भवता सह ।
 किमस्माकं विनाशाय भवानत्र समागतः ॥ २३ ॥
 स एव परमः शुद्धस्त्वं जातः परमात्मनः ।
 इत्यहं प्रविजानामि मम शक्तिप्रभावतः” ॥ २४ ॥
 यीशुस्तमुक्तवान् “मौनी भवास्माद् वहिरेहि” च ।
 सच संकोच्य तस्याङ्गं सोच्चनादं वहिर्ययौ ॥ २५ ॥
 एतानि तस्य कर्माणि कथयन्तः परस्परम् ।
 तुष्टुवुर्यीशुसामर्थ्यं विस्मिताः सकला जनाः ॥ २६ ॥
 तस्यालौकिककर्माणि ततः प्रभृति वार्त्तया ।
 जनाः प्रचारयामासुः कृतस्त्रे गालीलमण्डले ॥ २७ ॥
 अथ धर्मगृहात् तस्मान्निष्क्रम्य परमात्मजः ।
 शिमोनान्द्रिययोगेहं सहशिष्यः प्रविष्टवान् ॥ २८ ॥
 तत्र वोच्य शिमोनस्य श्वश्रून् ज्वरनिपीडिताम् ।
 हस्तेनोत्थापयामास यीशुस्तामतिदुर्बलाम् ॥ २९ ॥
 सद्योज्वरविनिर्मुक्ता साच तस्य प्रसादतः ।
 अद्वया पर्यचारीत्तानागतानतिथोन् प्रियान् ॥ ३० ॥
 आगतायां तु सन्ध्यायां जना भूतनिपीडिताः ।
 बहवोऽप्रकृतिस्थाश्च समवेतास्तदन्तिके । ३१ ॥
 तान् सर्वान् सुस्थितान् कृत्वा भूतान् कृत्वा हतप्रभान् ।
 प्रत्यूषसि समुत्थाय यीशुः प्रार्थयितुं गतः ॥ ३२ ॥
 अनुसृत्य शिमोनस्तं स्वजनैरपरैः सह ।
 लब्ध्वा च निर्जने स्थाने तमिदं वाक्यमब्रवीत् ॥ ३३ ॥

“अन्विष्यन्ति जनाः सर्वे भवन्तं द्रष्टुमिच्छया” ।
 योशुरेतदवचः श्रुत्वा तानिदं वाक्यमब्रवीत् ॥ ३४ ॥
 “यूयमायात गच्छामो ग्रामान् निकटवर्त्तिनः ।
 तेषु कर्म करिष्यामि तदर्थं निर्गतोऽहम् ॥ ३५ ॥
 इत्युक्त्वा स विनिष्क्रम्य कृत्स्नं गालीलमण्डले ।
 भूतग्रस्तान् समुद्धृत्य धर्म्मज्ञानमुपादिशत् ॥ ३६ ॥
 कुष्टी कश्चित्तदागत्य तं प्रणम्य मुमुक्षुवान् ।
 “यदि ते मय्यनुक्रोशः पवित्रं कुरु मां प्रभो” ॥ ३७ ॥
 स तस्य वचसा प्रीतः “स्तथास्वित्”ति वचोऽब्रवीत् ।
 स्पृष्ट्वाच निजहस्ताभ्यां तं चकार निरामयम् ॥ ३८ ॥
 अथ तं प्रस्थितं वीक्ष्य प्रोवाच परमात्मजः ।
 “मा वादीस्त्वमिदं वृत्तं हर्षादपरमानवम् ॥ ३९ ॥
 गच्छ त्वं याजकस्थानं निजरूपं प्रदर्शय ।
 नैवेद्यं मोक्षिनादिष्टं याजकेभ्यः प्रयच्छ च” ॥ ४० ॥
 स तु प्रचारयामास सर्वमेतद्विशेषतः ।
 एतत्कारणतोऽन्यत्र प्रकाशं सच नागमत् ॥ ४१ ॥
 ततः प्रभृति निष्क्रान्तः स स्थानं निर्जनं ययौ ।
 नानादिग्देशतस्तत्राप्यभूज्जनसमागमः ॥ ४२ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्ति तर्कदर्शनतीर्थेन श्रीकैरुपनिषद्भाषायां
 श्रीमन्मर्गभाषितः खोष्टोपनिषदि प्रथमोऽध्यायः ।

द्वितीयोऽध्यायः

St. Mark. Chapter 2. [Christ healeth one sick of the palsy, calleth Matthew from the receipt of custom, eateth with publicans and sinners, excuseth his disciples for not fasting, and for plucking the ears of corn on the sabbath day.]

ततः कफरणाहममागतं परमात्मजम् ।

गृहे तिष्ठन्तमाकर्ण्य जनसङ्घाः समागताः ॥ १ ॥

स गृहाद् वहिरन्तश्च दृष्ट्वा जनसमागमम् ।

तत्र प्रचारयामास ज्ञानं धर्मार्थ-साधकम् ॥ २ ॥

तस्मिन्नेव ततः काले पक्षाघातगदार्हितम् ।

नरमेकं समानितुं श्रुत्वारस्तत्र बाहकाः ॥ ३ ॥

जनावमर्हं संरुद्धा स्ते भित्वा गृहमस्तकम् ।

सपर्यङ्कः नरं निनुर्यत्र यीशुरवस्थितः ॥ ४ ॥

यीशुस्तेषां परां श्रद्धां ज्ञात्वा रोगिनमब्रवीत् ।

“तव वत्स क्षमा जाता पापानां महतामिह ॥ ५ ॥

उपाध्यायास्तदाकर्ण्य वचनं यीशुभाषितम् ।

मनसा तर्कयामासुः किमयं प्रोक्तवानिति ॥ ६ ॥

विनिन्दतीश्वरं साक्षादयमुक्तेदृशं वचः ।

समर्थः पापनाशाय कोविना परमेश्वरम् ॥ ७ ॥

यीशुस्तेषामभिप्रायं विदित्वेदमभाषत ।

“कथं विप्रतिपद्यन्ते भवन्तो वचने मम ॥ ८ ॥

‘पापानां ते क्षमा जाता’ श्रुत्वा मादाय गच्छ वा ।

वाक्ययोरणयोर्मध्ये कतरच्छोभनं भवेत् ॥ ९ ॥

‘नराणां पापनाशाय शक्तोऽयं मानवात्मजः ।

भवतामवबोधाय सोऽब्रवीदृशं वचः” ॥ १० ॥

इत्युक्त्वा रोगिणं ग्राह्यं “त्वमुत्तिष्ठ निजं गृहम् ।

गच्छ पर्यङ्कमादाय स्वयं हि शिरसा वहन्” ॥ ११ ॥

स च पर्यङ्कमादाय समक्षं परिपश्यताम् ।

अगच्छत् सुस्थितो भूत्वा व्यस्रयन्त च दर्शकाः ॥ १२ ॥

यीशुस्ततः परं तस्मात् समुद्रतटमागतः ।
 शिष्यामास धर्मात्मा सर्वाननुगताञ्जनान् ॥ १३ ॥
 ततो गच्छन् स ऐच्छिष्ट पुरुषं लेविनामकम् ।
 गान्धीर्यात् प्राह तं “शोघमेहि त्वं मामनुब्रज” ॥ १४ ॥
 स तथैवानुवव्राज लेविः परमधार्मिकः ।
 यीशुसंस्थं मनः कुर्वन् नान्यत् किञ्चिद्विचारयन् ॥ १५ ॥
 यीशुर्भोजनकालेऽथ लेविगेहमुपागतः ।
 सशिष्यः पापिभिः साङ्गं करसंग्राहिभिस्तथा ॥ १६ ॥
 तच्छिष्यान् परिपप्रच्छुः सोपाध्यायाः फरौशिनः ।
 “आचार्यो भवतां भुङ्क्ते कथमेभिर्नराधमैः” ॥ १७ ॥
 यीशुस्तेषां वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।
 “व्याधितस्योषधं पथं नोरुजस्य किमोषधेः ॥ १८ ॥
 परिव्राणाय साधूनां नाहं पृथीं समागतः ।
 पापिनां मनसः शुद्धैर मयात्रागमनं कृतम्” ॥ १९ ॥
 ततः केचित् समागत्य मानवा यीशुसन्निधिम् ।
 उपवासविधावेतत् पप्रच्छुर्मानवात्मजम् ॥ २० ॥
 “उपवासं भवच्छिष्या न कुर्वन्ति कथं प्रभो ।
 परं स क्रियतेऽस्माभिर्बहुशः सफरौशिभिः” ॥ २१ ॥
 विदित्वा संशयं तेषां यीशुरुत्तरमब्रवीत् ।
 किं भक्ष्यमनुशोचन्ति वरेण सह यात्रिणः ॥
 ते भक्ष्यमनुशोचन्ति वरसङ्गविवर्जिताः ॥ २२ ॥
 जीर्णेन वसनेनापि नववस्त्रं न सीव्यते ।
 नूतनेऽपि महच्छिद्रं तेन संजायते यतः ॥ २३ ॥
 नवो वा वारुणीमण्डो जीर्णकूप्यां न धीयते ।
 तथा कृते स्तवेभ्यः कूपो च दीर्णं तां ब्रजेत् ॥ २४ ॥
 यद्यसौ सन्निधोयेत नव कूप्यां सुयत्नतः ।
 न मद्यं वहिरागच्छेत् कूपो न दीर्णं तां ब्रजेत्” ॥ २५ ॥

यीशुर्विश्रामवारोऽथ सशिष्यः शिष्यवत्सलः ।
 प्रान्तरे स्वेच्छया भ्राम्यन् शस्यक्षेत्रेण निर्ययौ ॥ २६ ॥
 क्षुधात्तांस्तत्र तच्छिष्यान् भुञ्जानाञ् छस्यमञ्जरीः ।
 दृष्ट्वा फरीशिनो यीशुं वाक्यमेतद् बभाषिरे ॥ २७ ॥
 “अविधेयं भवच्छिष्या विश्रामदिवसे कथम् ।
 आचरन्ति सुधौश्रेष्ठ भुक्तेमाः शस्यमञ्जरीः ॥ २८ ॥
 तेषां तद् वाक्यमाकर्ण्य यीशुरुत्तरमब्रवीत् ।
 “भवद्भिर्विधितत्वन्नैर्दायूदः स्मर्यते न किम् ॥ २९ ॥
 अविद्याथरकालेऽसौ प्रविश्य धर्ममन्दिरम् ।
 दृश्यपूर्णं समादाय सशिष्यो भुक्तवान्नाकिम् ॥ ३० ॥
 यस्त्वासीत् खलु भोक्तव्यः केवलं धर्मयाजकैः ।
 स पूषः स्वादितस्तेन विलङ्घ्य-शास्त्र-शासनम् ॥ ३१ ॥
 किञ्च विश्रामवारोऽस्ति नराणामिष्टसिद्धये ।
 नहि विश्रामवाराय कल्पिता मानवा इह ॥ ३२ ॥
 किं भवेद् बहुनेतेन ज्ञातेन भवतामिह ।
 विश्रामदिवसस्यापि यतः कर्त्ता नरात्मजः ॥ ३३ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शनतीर्थेन श्लोकैरुपनिबद्धायां
 श्रोमन्मर्गभाषितखोष्टोपनिषदि द्वितीयोऽध्यायः ।

तृतीयोऽध्यायः

St. Mark. Chapter 3. [Christ healeth the withered hand, and many other infirmities : rebuketh the unclean spirits : chooseth his twelve apostles ; convinceth the blasphemy of casting out devils by Beelzebub ; and sheweth who are his brother, sister and mother.]

स प्रविश्य पुनर्धर्मोदहमात्मवतां वरः ।

दृष्टवान् मानवं कश्चित् क्षीणहस्तमवस्थितम् ॥ १ ॥

.तस्याभियोगमिच्छन्तः समवेताः फरीशिनः ।
 विश्रामदिवसे वर्ज्यमैक्षन्त यीशुचेष्टितम् ॥ २ ॥
 यीशुर्जगाद “सर्वेषां मध्ये त्वं तिष्ठ निर्भयः” ।
 फरीशिनश्च सम्बोध्य पप्रच्छेदं विदांवरः ॥ ३ ॥
 “किं कार्यं किमकार्यं च विश्रामदिवसे जनैः ।
 किं सत् कार्यमनुष्ठेयमसत् कार्यमथापि वा ॥ ४ ॥
 प्राणा रक्ष्या विनाश्या वा कथ्यतां युक्तमुत्तरम्” ।
 तस्य तद्वाक्यमाकर्ण्य न किञ्चित्ते वचोऽब्रुवन् ॥ ५ ॥
 सक्रोधं स च तान् वीक्ष्य जनांल्लोष्ट्रसमाकृतोत्त ।
 शुष्कहस्तं नरं प्राह “तव हस्तः प्रसार्यताम्” ॥ ६ ॥
 स तथा कृतवांस्तस्य हस्तोजातः पुनर्बल्ले ।
 लेभे चादानसामर्थ्यं तस्यान्यतरहस्तवत् ॥ ७ ॥
 फरीशिनश्च तद् दृष्ट्वा यीशोः कार्यमलौकिकम् ।
 तद्वाय मतिञ्चक्रुर्हेरोदीयजनैः सह ॥ ८ ॥
 यीशुश्च जलधेस्तीरं गतः शिष्यसमन्वितः ।
 तस्मिन् काले च गालीलाज्जनसङ्घाः समाययुः ॥ ९ ॥
 श्रुत्वालौकिककर्माणि यीशोस्तत्र समुत्सुकाः ।
 केचिद् यिहृदियादेशाद् यिरूशालेमतस्तथा ।
 यद् नापरपारस्यदेशेभ्यो बहवोऽपरे ।
 सीरसीदनयोश्चैव चतुर्हि गभ्यः समागताः ॥ १० ॥
 प्रभुः प्राह ततः शिष्याञ्च जनपोडानिवृत्तये ।
 मदर्थमेव नौरेका तिष्ठत्वत्र सुसज्जिता ॥ ११ ॥
 व्याधितान् सुस्थितान् वीक्ष्य जनाः सर्वे समागताः ।
 देहे तस्य पतन्तिस्त्र स्रष्टुं तं सुखदायकम् ॥ १२ ॥
 अविशुद्धास्तथात्मानो यदैक्षन्त परात्मजम् ।
 “इदं पुत्रो भवानित्यब्रुवन् नत्वातिभक्तितः ॥ १३ ॥
 भर्तृ सयित्वा सतानेतदब्रवीत् परमात्मजः ।
 प्रकाश्यो नहि युष्माभिर्लोके परिचयो मम” ॥ १४ ॥

ततः पञ्चतमारुह्य स्वेच्छया यीशुरात्मवान् ।
 द्वादशाभिमताञ्छिष्यानाञ्जुहाव स्वसन्निधौ ॥ १५ ॥
 ततोऽन्तेवासिरूपेण ताञ्छिष्यान् स नियुक्तवान् ।
 भूतादिप्रतिकाराय प्रचाराय च कर्मणाम् ॥ १६ ॥
 पितृ इत्यपरं नाम शिमोनाय स दत्तवान् ।
 याकोबं योहन्नं चैव सिबदीयस्तावुभौ ॥
 मेघनादसुतौ नाम्ना चकार परमात्मजः ॥ १७ ॥
 आन्द्रियः फिलिपश्चैव मथिश्च बर्थलोमयः ॥
 थोमार्साल्फ्रे यियाकोबस्थद्देयश्च महामतिः ।
 शिमोनः काननिश्चैव यिहूदाश्च तथैव च ॥
 इति नामानि शिष्याणां यीशुश्चक्रे यथायथम् ॥ १८ ॥
 यिहूदास्तु गुरुं धृत्वा रिपवे तं समर्पयत् ॥ १९ ॥
 ततस्तेषु प्रविष्टेषु भोजनाय निकेतनम् ।
 जनोघा बहुदेशेभ्यो यीशुं द्रष्टुं समागताः ॥ २० ॥
 बभूवुर्बिरतास्ते च भोजनाज्जनशब्देनैः ।
 दुष्टवुः सुहृदश्चैके यीशुं मत्वा हतौजसम् ॥ २१ ॥
 यिरूशालेमतो ये च विदस्तात्र समागताः ।
 त जञ्चु “स्ताडयत्येष भूतान् भूतपते बर्लात् ॥ २२ ॥
 यीशुः स्वान्तिकमाह्वय तदा तानिदमब्रवीत् ।
 “स्वयं दुष्टः कथं दुष्टमिह ताडयितुं क्षमः ॥ २३ ॥
 राज्ञ्यं चेत् प्रतिकूलत्वमाचरेत् क्वचिदात्मनः ।
 कथं संस्थास्यति नाम तद्राज्यं सुस्थिरं चिरम् ॥ २४ ॥
 यदि संजायते क्वापि गृहे वैरं परस्परम् ।
 कथं संस्थास्यति नाम तद्गृहं सुस्थिरं चिरम् ॥ २५ ॥
 तथा दुष्टोऽपि दुष्टस्य कुर्याच्चैत् प्रतिकूलताम् ।
 नैव स्थास्यति दुष्टत्वं तस्य दुष्टात्मनश्चिरम् ॥ २६ ॥
 न बह्वादी सुदुर्षणं बलवन्तं गृहाधिपम् ।
 कथं तद्गृहवस्तूनां सम्भवेन्नाम तुल्यनम् ॥ २७ ॥

ध्रुवमस्ति क्षमा लोके सर्वेषां पापकारिणाम् ।
 पापात्पूतात्मनिन्दाया नचास्ति निष्कृतिः क्वचित् ॥ २८ ॥
 योऽशुमुद्दिश्य यत्तेच दुष्टात्मेति वचोऽवदन् ।
 तेषामेव विबोधाय योऽशुरेतद् वचोऽब्रवीत् ॥ २९ ॥
 इतीदं भाषमाणं तं सर्वलोकहितैषिणम् ।
 उवाच वाक्यमागत्य कश्चित्तत्सम्मतो जनः ॥ ३० ॥
 भ्रातृभिः सह ते माता गुरो द्वारेऽवतिष्ठते ।
 वक्तुकामा त्वया सार्धं यथेष्टमनुमन्यताम् ॥ ३१ ॥
 सोऽब्रवीन् मम का माता केच वा भ्रातरी मम ।
 ममेतं मातरः शिष्या भ्रातरश्च मम प्रियाः ॥ ३२ ॥
 यो ममाजमनादिंच तातं समनुतिष्ठते ।
 स एव जननो भ्राता भगिनी च मम प्रिया ॥ ३३ ॥

इति श्रोताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शणतीर्थेन श्लोकरूपनिबद्धायां
 चोमन्मर्गभाषितखोष्टोपनिषदि तृतीयोऽध्यायः ।

चतुर्थोऽध्यायः

St. Mark. Chapter 4. [The parable of the sower and the meaning thereof. We must communicate the light of our knowledge to others. The parable of the seed growing secretly, and of the mustard seed. Christ stilleth the tempest on the sea.]

पुनस्तद्दिग्धे खोष्टं सागरानूपसंस्थितम् ।
 द्रष्टुकामा जनाः केचित् समाजमुत्तदन्तिके ॥ १ ॥
 ततोनावं समारुह्य योऽशुस्तत्रोपविष्टवान् ।
 दृष्टान्तमधुरं वाक्यमब्रवीच्च तटस्थितान् ॥ २ ॥
 “प्रयाति कृषके क्षेत्रे यस्यबीजानि रोपितुम् ।
 पतितानि पथःपाश्वे तेषु बीजेषु कानिचित् ॥ ३ ॥

भक्षितानि ततस्तानि पक्षिसंघैरुपागतैः ।

अश्ममय्यां पुनस्तेभ्यः कानिचिन्नपतन् भुवि ॥ ४ ॥

विशुष्काणि रवेर्भाभिस्तानि जाताङ्कुराण्यपि ।

मूलाल्पत्वान्मृदोऽल्पत्वाज्जलाभावतयापिच ॥ ५ ॥

पतित्वा कण्टकाकीर्णं भूमौ बोज्ञानि कानिचित् ।

बभूवुरवसन्नानि वृक्षकण्टकबाधया ॥ ६ ॥

सुभूमौ पुनरन्यानि पतितानि विभागशः ।

सहकारिबलात् फेलुः शतशोऽथ सहस्रशः ॥ ७ ॥

दृष्टान्तोक्तिं समाश्रित्य यदिदं प्रोक्तवानहम् ।

शृण्वन्तु तेषां कर्णोऽस्ति जनास्ते शुभवुद्भयः” ॥ ८ ॥

ततस्तं निर्जने स्थाने विलोक्य समवस्थितम् ।

उक्तदृष्टान्ततात्पर्यं पप्रच्छुः शिष्यदर्शकाः ॥ ९ ॥

स उक्तवान् परं तत्त्वं युष्मभ्यं प्रोक्तवानहम् ।

दृष्टान्तवचसान्येभ्यो व्यामिश्रवचमोचते ॥ १० ॥

“दृष्टाप्यमो यथा मूढा नावगच्छन्ति तत्त्वतः ।

श्रुत्वापि नैव मन्यन्ते यथा कामवंशंगताः ॥ ११ ॥

परमानन्दलाभार्थं नावर्त्तन्ते यथा पुनः ।

यथा ते न विमुञ्चन्ति दृढं पापस्य बन्धनम्” ॥ १२ ॥

ततोदृष्टान्ततात्पर्यावगता संशयं गतान् ।

शिष्यान् प्रोवाच तात्पर्यं दृष्टान्तवचसः प्रभुः ॥ १३ ॥

“य स्वगस्य कथां श्रुत्वा तत्त्वतो नावबुध्यते ।

श्रुतार्थं हरते तस्मात् पापात्मा कश्चिदागतः ॥ १४ ॥

प्रनष्टज्ञानविज्ञानस्तथा विभ्रान्तमानसः ।

सम्भूदोऽथ पथःपार्श्वं धरण्यां पतितोयथा ॥ १५ ॥

यः श्रुत्वा परमं तत्त्वं दुःखैः समवसोदति ।

स्वल्पमृत्युप्रस्तरप्राप्तवाजतुल्यः स मानवः ॥ १६ ॥

यो बुद्धा परमं तत्त्वं संसारमनुधावति ।

यतते च न संसिद्धौ मायाकण्टकबाधितः ॥

कण्टकक्षेत्रसम्भृतं वृक्षकण्टकनिर्जितम् ।
 बीजं यथा तथा ज्ञेयो गुणहीनः स मानवः ॥ १७ ॥
 अवणे मननेचैव मतिर्यस्य न होयते ।
 सत्यवाक् सत्यसङ्कल्पः स मे युक्ततमो मतः ॥ १८ ॥
 खट्वाधो द्रोण्यधो वापि किं प्रदीपोऽवतिष्ठते ।
 दीपाधारस्थितो नित्यं स प्रदीपो विराजते ॥ १९ ॥
 न किञ्चिदाहतं तिष्ठेत् प्रकाशेताखिलं ध्रुवम् ।
 शृणोतु स इदं सर्वं यस्यास्ति अवणेन्द्रियम् ॥ २० ॥
 शृण्वन्त्वेतद् भवन्तश्च मन्यन्ताञ्च पुनः पुनः ।
 मननादिह लप्स्यन्ते अवणादधिकं फलम् ॥ २१ ॥
 यस्यान्तर्निहितं तत्त्वं लप्स्यते सोऽधिकं फलम् ।
 न मूढो लप्स्यते किञ्चित् सर्वं थासौ नाश्रियति ॥ २२ ॥
 भूय एवानया वाचा स्वाराज्यमुपमीयताम् ।
 क्षेत्रे वपति बीजानि यत्नतः कृषको यथा ॥ २३ ॥
 नक्तन्दिवं प्रस्वपिति कामतश्च प्रबुध्यते ।
 अथ तानि प्ररोहन्ति वर्धन्ते नच वेत्त्यसौ ॥ २४ ॥
 प्राक् फलाभिगमाच्चैव ततो वसुमतो स्वयम् ।
 क्रमाचकुङ्गां मञ्जरीं च सफलां जनयत्यसौ ॥ २५ ॥
 ततः शस्यप्रपाकान्ते कृषकः शस्यतत्त्ववित् ।
 शस्यच्छेदनकालोऽयमिति मत्वा च्छिनत्त्यदः ॥ २६ ॥
 सर्वं थानुपमेयोऽयमोशः केनोपमीयते ।
 नच दृष्टान्तवद्वाक्यं तं व्यनक्ति कथञ्चन ॥ २७ ॥
 क्षुद्रसर्षपबीजेन स तथापुपमोयते ।
 यत् क्षेत्रे सूक्ष्ममुपसं यथाकालं प्रवर्धते ॥
 शाखां यस्य समाश्रित्य परिश्रान्ताः पतत्रिणः ।
 संप्राप्ता महतीं छायां विश्राम्यन्ति यथासुखम् ॥ २८ ॥
 दृष्टान्तैः केवलं प्राह ताञ्जनान् स यथाश्रुति ।
 स्वश्रिष्ठान् निर्जने स्थाने स्पष्टोक्त्या पुनरब्रवीत् ॥ २९ ॥

अथ नावं समारुह्य यीशुः शिष्यसमन्वितः ।
 मध्ये समुद्रमागत्य निद्रावशमुपागतः ॥ ३० ॥
 ततः पवनसंस्तुब्धसागरोन्मिप्रकम्पिताम् ।
 नावं दृष्ट्वा परां भीतिं संप्राप्ताः शिष्यसत्तमाः ॥ ३१ ॥
 'अथ सुप्तप्रबुद्धोऽसौ शिष्याणामार्त्तं शब्दनैः ।
 समुद्रं तर्जयामास वातं च परमात्मजः ॥ ३२ ॥
 सागरः प्रकृतिं प्राप तत्क्षणात्तस्य तर्जनैः ।
 प्रबलो मातरिश्वाच शान्तवेगः शिवो बवौ ॥ ३३ ॥
 सम्बोध्य च ततः शिष्यानुवाच परमात्मजः ।
 "कीदृशं वो भयं वत्सा विश्वासो वापि कीदृशः" ॥ ३४ ॥
 ते श्रुत्वा वचनं तस्य भयेनातोव विह्वलाः ।
 यीशुमदभूतकर्मणमस्तुवच्छिष्यसत्तमाः ॥ ३५ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शनतीर्थेन श्लोकैरुपनिबद्धायां
 श्रीमन्मर्गभाषितस्त्रोष्टोपनिषदि चतुर्थोऽध्यायः ।

पञ्चमोऽध्यायः

St. Mark. Chapter 5. [Christ delivering the possessed of
 the legion of devils, they enter into the swine. He healeth
 the woman of the bloody issue, and raiseth from death Jairus
 his daughter.]

ततोऽब्धेः परपारस्थां गादारीयभ्रवं गतम् ।
 यीशुं वीक्ष्याययौ कश्चिद् भूतोन्मत्तः शवालयात् ॥ १ ॥
 उवास श्रवगेहेऽसावष्टब्धः शृङ्खलादिभिः ।
 अमिभूय जनान् सर्वान् करावोच्चैर्निरन्तरम् ॥ २ ॥
 सोऽताडयन्निजं देहं प्रस्तरैर्भीमदर्शनः ।
 सर्वदास्त श्रवागारे तथाच गिरिकन्दरे ॥ ३ ॥

स दूरादभिदुद्राव वीक्ष्य योशुं परात्मजम् ।
 नत्वाच श्रद्धयाविष्ट इदमुच्चैर्ष्वचोऽब्रवीत् ॥ ४ ॥
 “त्वया मे कोऽस्ति सम्बन्धो भो योशो परमात्मज ।
 ईशेन शापयामि त्वां नहि मां त्वं प्रपीडय ॥” ५ ॥
 प्रोक्तस्तु योशुः “नेह्यस्मान्नाम ते ब्रूहि मामिति” ।
 बहुत्वाद् वाहिनीसंज्ञामात्मनः स न्यवेदयत् ॥ ६ ॥
 “यदि कश्चिदनुक्रोशो मयि ते परमात्मज ।
 मास्मात् स्थानाद् वह्निः कार्षींस्त्ववाग्रे समवस्थितान् ॥ ७ ॥
 शूकरा विचरन्त्यत्र पुरतः पर्वतान्तिके ।
 नयास्मांस्तान् महाभाग निवसामो यथामुखम् ॥ ८ ॥
 तथास्त्विति समादिश्य स तथा कृतवान् प्रभुः ।
 आविशंस्तेऽयतात्मानो वेगेन शूकरव्रजम् ॥ ९ ॥
 शूकराश्च सहस्रे द्वे वेगात् सागरमाविशन् ।
 पलाय्य रक्षकाश्चैतत् पुरं गत्वान्यवेदयन् ॥ १० ॥
 ते पुरो वहिरागत्य सर्वे नगरवासिनः ।
 तं भूतपौडितं शान्तं ददृशुर्योशुसन्निधौ ॥ ११ ॥
 अथ पौरजना भीताः श्रुत्वा सर्वं यथायथम् ।
 नत्वा तं देशसीमायाः परित्यागं ययाचिरे ॥ १२ ॥
 अथ नौकागतं खोष्टं भूतमुक्तः स मानवः ।
 ययाचे तस्य सान्निध्यं विनयेन समन्वितः ॥ १३ ॥
 योशुस्तं वारयित्वाह गच्छ त्वं स्वजनान्तिकम् ।
 त्वत्कृते प्रभुणा यद्यत् कृतं तत्तच्च घोषय ॥ १४ ॥
 तन्निश्चयं प्रतस्थेऽसौ दिकापल्यां यथामति ।
 ज्ञापयामास कर्माणि प्रभुनानुष्ठितानिच ॥ १५ ॥
 अथोदधेः परं पारं प्राप्ते नावा परात्मजे ।
 जनौघाः पुनरागत्य समवेतास्तदन्तिके ॥ १६ ॥
 कश्चिद् यायीर नामाथ धर्माध्यक्षः समागतः ।
 योशोः पादद्वयं स्पृष्ट्वा भक्त्या तमिदमब्रवीत् ॥ १७ ॥

भगवत्स्यजति प्राणानवशा मम कन्यका ।
 सृष्ट्वा त्वं करयुग्मे न त्वं जोषयितुमर्हसि ॥ १८ ॥
 तेन सार्द्धं समुत्थाय योगौ शोघं गते सति ।
 पीडां तस्य समुत्पाद्यानुजग्मुर्बहवो जनाः ॥ १९ ॥
 तस्मिन् काले समागत्य कांचित् प्रदरपीडिता
 दुःखेन महता युक्ता प्रत्याख्याता चिकित्सकैः ॥
 विश्वासमेकमाश्रित्य योगोर्वमनमसृशत् ।
 तेनासौ तत्क्षणाज्जाता प्रकृतिस्था निरामया ॥ २० ॥
 योशुर्ज्ञात्वात्मनः शक्तिमकस्माद् वहिरागताम् ।
 शिष्यान् प्रोवाच “महासः कोऽत्र संपृष्टवानि”ति ॥ २१ ॥
 शिष्यास्तद्वचनं श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रुवन् ।
 “न जानीमो जनौघे को भयन्तं सृष्टवानिति” ॥ २२ ॥
 तच्छ्रुत्वा प्रतिबोधायं योशुर्हि क्षु निरैक्षत ।
 तदा तं भक्तितो नत्वा सा नारी सर्वमब्रवीत् ॥ २३ ॥
 योशुस्तामब्रवीत् कन्ये विश्वासाच्च निरामया ।
 सज्जाता शान्तितो गच्छ चिरं तिष्ठ यथासुखम् ॥ २४ ॥
 तदानीं केचिदागत्य धर्माध्यक्षस्य गेहतः ।
 अभुव “स्ते मृता कन्या क्लिप्तासि त्वं गुरुं कथम्” ॥ २५ ॥
 योशुः प्रोवाच “माभैषीस्त्वं विश्वसिद्धिं केवलम् ।
 विश्वासाज्जायते दृष्टिः कर्मसिद्धिप्रकाशिनो” ॥ २६ ॥
 इत्युक्त्वा केवलं पितॄं याकोवं च सयोद्धनम् ।
 परिगृह्याभ्यगात् खोष्टो धर्माध्यक्षनिकेतनम् ॥ २७ ॥
 नत्र कोलाहलं श्रुत्वा दृष्ट्वा च क्रोशतो जनान् ।
 “कथं रुदिय” स प्राह “स्वपितोयं मृता नहि” ॥ २८ ॥
 तद्वाक्यमुपहासाय तैर्जनैः परिकल्पितम् ।
 योशुरेतत् परिज्ञाय जनान् सर्वान् निराकरोत् ॥ २९ ॥
 पितृभ्यामथ कन्यायाः सङ्गिभिश्च समन्वितः ।
 प्रविश्य वालिकागेहं सृष्ट्वा तां परमात्मजः ॥

“मम वाक्यास्त्वमुत्तिष्ठे”त्यब्रवीदुग्रतापसः ।

उत्थाय तत्क्षणात् साच विचचार जनान्तिके ॥ १० ॥

अलौकिकं तु तद्दृष्ट्वा जाताः सर्वेऽतिविस्मिताः ।

सचास्य गुप्तये प्रोच्य कन्यायै चान्नमादिशत् ॥ ३१ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्जितकर्कदर्शनतीर्थेन श्लोचैरुपनिबन्धायां
श्रीमन्मर्गभाषितस्तोष्टोपनिषदि पञ्चमोऽध्यायः ।

षष्ठोऽध्यायः

St. Mark. Chapter 6. [Christ is contemned of his countrymen. He giveth the twelve power over unclean spirits. Divers opinions of Christ. John Baptist is beheaded, and buried. The apostles return from preaching. The miracle of five loaves and two fishes. Christ walketh on the sea ; and healeth all that touch him.]

तस्माद्देशादपाक्रम्य प्रभुः विषयसमन्वितः ।

धर्मगृहं स्वदेशस्थं गत्वा ज्ञानं प्रदत्तवान् ॥ १ ॥

तज्ज्ञात्वा विस्मितास्तस्युः सर्वे ग्रामनिवासिनः ।

योश्च तर्कयामासुस्ते वचोभिर्जैगत्प्रभुम् ॥ २ ॥

कुतोऽयं लब्धवान् ज्ञानं सहवाक्यैरलौकिकैः

किं नायं सौत्रधारिः स यीशुर्भरियमात्मजः ॥ ३ ॥

किमेते भ्रातरो नास्य याकोबयोहनादयः ।

भगिन्यश्च किमेतस्य ग्रामेऽस्मिन्नहि संस्थिताः ॥ ४ ॥

इत्थं ते खल्लितास्तस्मिन् नापृपूजन् परात्मजम् ।

योश्च ज्ञात्वाशयं तेषामिदं वचनमब्रवीत् ॥ ५ ॥

“स्वदेशात् स्वकूलाच्चैव वहिराप्तः प्रपूज्यते ।”

इत्युक्त्वा न प्रभुसक्रे तत्र कार्यमलौकिकम् ॥ ६ ॥

व्याधितान् मानवान् कांश्चित् कराभ्यां केवलं स्पृशन् ।
 प्रभुर्निरामयांश्चक्रे दयालुः परमात्मजः ॥ ७ ॥
 स्वजनानामविश्वासात् स्वदेशाङ्घ्रिरागतः ।
 पथ्यटन् परितो ग्रामाञ्च ज्ञानं तत्रोपदिष्टवान् ॥ ८ ॥
 अथ द्वादश ताज्ज्छिन्नानाङ्ग्य परमात्मजः ।
 दिक्षु प्रेषितुमारभे द्वौ द्वौ कृत्वा प्रचारयित् ॥ ९ ॥
 स शक्तिमार्पयत् तेभ्यः शासनायायतात्मनाम् ।
 इदञ्चाप्ययदधीमान् विशेषमनुशासनम् ॥ १० ॥
 “युष्माभिः केवलं यष्टिर्यात्रायामिह गृह्यताम् ।
 मुद्राः पूपादयो वर्ज्या भिक्षाधारादयस्तथा ॥ ११ ॥
 पादयोः सस्त्रिवद्व्यं काष्ठनिर्मितपादुके ।
 शरीरावृत्तिरेकैव परिधयेऽहं केवलम् ॥ १२ ॥
 यत्रैव कस्यचिद्गृहं विधेयं स्थितिहेतवे ।
 पुनःप्रस्थानपथ्यन्तं तिष्ठेत् तस्य सग्निः ॥ १३ ॥
 यो यत्र वो न गृह्णन्ति न च मृन्वन्ति वो वचः ।
 तत्कृते साक्षिणः सन्तु धूता वः पादरेणवः ॥ १४ ॥
 स देशस्वरमे कालेऽधिकं दण्डं सहिष्यते ।
 सदोमघोमराभ्यांच सत्यमेतद् वदाम्यहम् ॥ १५ ॥
 ततस्ते प्रस्थिताः शिष्या योशोरादेशमाश्रिताः ।
 सर्व्वत्र घोषयामासुस्त्रिस्तशुद्धेः प्रकृष्टताम् ॥ १६ ॥
 भूतान् निःसारयामासुस्तैलस्य मर्द्देन च ।
 प्रकृतिं गमयामासुर्व्याधिग्रस्तान् बहून् नरान् ॥ १७ ॥
 हेरोदोऽभाषताकण्ठं यीशोः स्थातिं महीयसोम् ।
 “योहनःस्नापकः सर्व्वं करोतीदं मृतोत्थितः” ॥ १८ ॥
 अन्ये तमेलियं प्रादुराप्तं तमपरे जगूः
 आप्तेन सदृशं केचित्तं प्रादुश्य मनोषिणः ॥ १९ ॥
 हेरोदो मैवमित्याह योहनः स समुत्थितः ।
 अहं कारागृहे यस्य शिरश्छेदमकारयम् ॥ २० ॥

हेरोदो बन्धयित्वाच योहनं ज्ञानिनां वरम् ।
 भ्रातृजायाविनिर्देशात् कारागारे समर्पयत् ॥ २१ ॥
 हेरोदियाभिधानाया भार्याया भ्रातुरात्मनः ।
 पतित्वं ह्यविधेयं स्यादिति तं योहनोऽब्रवीत् ॥ २२ ॥
 हेरोदिया तदाकर्ण्य योहनस्य वचोऽप्रियम् ।
 योहनं हन्तुमिच्छन्ती नाशक्नोद् राजबाधया ॥ २३ ॥
 हेरोदो धार्मिकमेने पवित्रं चैव योहनम् !
 तेन तस्याः सदा भीतस्तमरचन्द्रराधिपः ॥ २४ ॥
 अकरोद् बहुकार्याणि नृपतिर्योहनाज्ञया ।
 वाक्याणि च तदुक्तानि परया श्रद्धयाग्रहीत् ॥ २५ ॥
 अथ जम्भदिने राज्ञो राजकीये महोत्सवे ।
 अतिथीनां कृते राजा नैशभोज्यमकल्पयत् ॥ २६ ॥
 हेरोदियासुता तत्र नृत्यन्ती सदसि स्थिता ।
 राज्ञो राजातिथीनांच प्रीतिं समुदपादयत् ॥ २७ ॥
 तेनातिप्रीतिमान् राजा तामुवाच प्रतिज्ञया ।
 यथेच्छं वरमन्विच्छ राज्यार्द्धमपि वा मम ॥ २८ ॥
 सा मातुराज्ञया कन्या श्रुत्वा राज्ञः प्रतियुतिम् ।
 ययाचे मस्तकं क्चिन्नं योहनस्य तपस्विनः ॥ २९ ॥
 तेनातिदुःखितो राजा वरदानमनुस्मरन् ।
 सभ्यानांचाश्रयं वोक्त्य शिरच्छेदं समादिशत् ॥ ३० ॥
 पवित्रं योहनस्याथ क्छित्वा कारागृहे शिरः ।
 पात्रे कृत्वा ददौ तस्यै साच मात्रे समर्पयत् ॥ ३१ ॥
 ततः शिष्याः समागत्य योहनस्य तपस्विनः ।
 शरीरं निदधुस्तस्य शवागारे विनश्वरम् ॥ ३२ ॥
 अथ संप्रेषिताः शिष्या अभ्येत्य परमात्मजम् ।
 तस्मै निवेदयामासुः स्वानि कर्माण्यशेषतः ॥ ३३ ॥
 यीशुर्जनौघमालोक्य शिष्यांश्चाकृतभोजनान् ।
 कस्मिंश्चित् संवृते स्थाने विश्रामाय समादिशत् ॥ ३४ ॥

निर्जनं स्थानमुद्दिश्य ततस्ते नौकया ययुः ।
 जनौघा स्तदभिज्ञाय द्रुतं तत्र समाययुः ॥ ३५ ॥
 मेषानिव जनान् वीक्ष्य रक्षकेन विना स्थितान् ।
 योशस्तेभ्यो ददौ शिष्टां कारुण्यात् परमात्मजः ॥ ३६ ॥
 ततस्तमुपसङ्गम्य शिष्या वचनमब्रुवन् ।
 “इदं सुनिभृतं स्थानं भास्करोऽस्तमुपागतः ॥
 सन्ध्या समागता घोरा ग्रामं यान्त्वागता जनाः ।
 क्रीणन्त्वभ्यवहार्याणि क्रयालयमुपागताः” ॥ ३७ ॥
 योशः प्राह “नगन्तव्यमितोऽन्यत्र समागतैः ।
 इहैव भोजनं तेषां युष्माभि रूपकल्पयताम्” ॥ ३८ ॥
 तेऽब्रुवन् “पादमुद्राणां द्विशतैः किं क्रयालयात् ।
 पूपान् क्रीत्वा प्रदास्याम एतेभ्यो भोजनं वयम्” ॥ ३९ ॥
 सोऽवदत् सन्ति वः पूपाः कर्त गत्वा प्रपश्यत ।
 “मौनौ हौ पञ्च पूपाश्च सन्ति” ते सममब्रुवन् ॥ ४० ॥
 ततोवैदूर्यवर्णेषु तृणेषु प्राङ्गणेषु च ।
 सर्वेषामादिशद् धोमान् पङ्क्त्या पङ्क्त्योपवेशनम् ॥ ४१ ॥
 ततः शतशयाङ्गाभ्यां संख्यातास्ते समागताः ।
 पङ्क्तिभिः सुविभक्ताश्च भोजनार्थमुपाविशन् ॥ ४२ ॥
 तान् पूपान् भोजकी तौ च संगृह्य परमात्मजः ।
 स्वर्गमालोकयन् धोमानूर्ध्वं प्रणिहितेक्षणः ॥
 आशीर्वचनमुच्चार्य कृतवांस्तांश्च खण्डयः ।
 अतिथिभ्यश्च दानाय शिष्यानाञ्चापयत् प्रभुः ॥ ४३ ॥
 अवाप्नुवन् परां तृप्तिं भुक्त्वा भोज्यानि मानवाः ।
 शिष्या द्वादश शिष्टानि उल्लकानि समादधुः ॥
 मत्स्थानामवशिष्टानां कियतः शकलांस्तथा ॥ ४४ ॥
 पुरुषास्तत्र भोक्तारः पञ्चसाहस्रसंख्यकाः ॥ ४५ ॥
 विसृज्याथ जनान् सर्वान् योशस्तानिदमब्रवीत् ।
 “तरित्वा सागरं नावा यूयं गच्छत वैत्सदाम्” ॥ ४६ ॥

इत्युक्त्वा गिरिमारुह्य प्रार्थनां कृतवान् प्रभुः ॥ ४७ ॥
 अथ तीरं गते तस्मिन् नौकाब्धे मध्यमागता ॥
 पुरोवातसमुद्भुतसागरोन्मिसमाकुला ॥ ४८ ॥
 शिथ्याणामभवत् क्लेशस्तरणीपरिचालने ॥
 तदालोक्य विभावर्याश्चतुर्थे प्रहरे प्रभुः ।
 सागरोपर्यभिक्रम्य तेषामन्तिकमाययौ ॥ ४९ ॥
 तस्मिज्शिथ्यानतिक्रम्य सहसा गन्तुमुद्यते ।
 अपञ्चायेति चुक्रुशुस्ते सर्वे मोतिविह्वलाः ॥ ५० ॥
 शीघ्रं सम्बोध्य शिथ्यान् स एतद्वचनमब्रवीत् ।
 “मा भैष्टायमहं वत्माः समाश्रंसित सुव्रताः” ॥ ५१ ॥
 ततः स नावमारूढो मातरिश्वा शशामंच ।
 ते सर्वे विस्मितास्तस्थु र्यीशोऽशेषप्रभावतः ॥ ५२ ॥
 पूर्वं दृष्ट्वापि पूपानां व्यापारं जडबद्धयः ।
 ते विज्ञातुं न शक्तास्तं तेनेदं कृतवान् प्रभुः ॥ ५३ ॥
 ततोनावं बबन्धुस्ते गिनेशरदमागताः ।
 यीशुं तत्र समालोक्याजग्मुश्च बह्वोजनाः ॥ ५४ ॥
 पर्यङ्के स्थापयित्वाचानिनुप्रस्तत्रामयार्हितान् ।
 नगरे निगमे ग्रामे प्राविशद् यत्र स प्रभुः ॥ ५५ ॥
 ततोरुग्नाः परिस्पृश्य यीशोर्वस्त्रप्रलम्बकम् ।
 लेभिरे परमं शर्मं जाताः सर्वे निरामयाः ॥ ५६ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शनतोर्येन श्लोकैरुपनिबध्नायां
 श्रीमन्मर्गभाषितस्त्रीष्टोपनिषदि षष्ठोऽध्यायः ।

सप्तमोऽध्यायः

St. Mark. Chapter 7. [The Pharisees find fault at the disciples for eating with unwashen hands. They break the commandment of God by the traditions of men. Meat defileth not the man. He healeth the Syrophenician woman's daughter of an unclean spirit, and one that was deaf, and stammered in his speech.]

अथ तं द्रष्टुमिच्छन्तः समाजग्मुस्तदन्तिके ।
 यिरुशलेमतः केचित् सोपाध्यायाः फरीशिनः ॥ १ ॥
 तंतस्माधीतहस्ते न भुञ्जानाञ्जश्निष्यसत्तमान् ।
 समालोक्य निनिन्दुस्ते सदाचारपरायणाः ॥ २ ॥
 प्राचीनावारसम्पन्ना योज्ज्वलोऽऽः फरीशिनः ।
 नहि खादन्ति भक्ष्याणि हस्तप्रक्षालनं विना ॥ ३ ॥
 हृद्वादागत्यचास्त्रात्वा नभुञ्जन्ते कदाचन ।
 तैजसानि घटादीनि नित्यं प्रक्षालयन्ति च ॥ ४ ॥
 यीशुखोष्टमपृच्छन्ते सोपाध्यायाः फरीशिनः ।
 “लङ्घयन्ति भवच्छिष्याः प्राचीनानां विधिं कथम् ॥ ५ ॥
 अप्रक्षाल्य कथं हस्तमग्नन्तीमे विदां वराः ।”
 यीशुस्तेषां वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ॥ ६ ॥
 “भवतामवबोधार्थं मायोपहतचेतसाम् ।
 यिशयाहोऽवदद्वाक्यमिदं लोकचरित्रवित् ॥ ७ ॥
 ‘वाक्कुलैर्विदधत्येते मत्तुष्टिं कृद्गचारिणः ।
 मनसा मां विनिदन्ति दूरात् परिहरन्ति च ॥ ८ ॥
 व्यर्थेनाध्यवसायेन ध्यायन्तीमामुपासते ।
 धर्मोपदेशव्याजेन लोकोक्तिमनुशासति” ॥ ९ ॥
 विहाय परमेशानां शिक्षामाश्रित्य लौकिकीम् ।
 प्रक्षालयथ पात्राणि कुरुथान्याः क्रियास्तथा ॥ १० ॥
 इत्थं परम्पराप्राप्ताचारसंस्थितिहेतवे ।
 विलब्धङ्ते भवद्भिस्तु परमेश्वरदेशना ॥ ११ ॥

तनया येऽवजानन्ति मातरं पितरं तथा ।
मोशिराज्ञीपयत्तेषां मृत्युदण्डमसंशयम् ॥ १२ ॥
युष्माभिस्तूच्यते नास्ति कर्त्तव्यं पितरौ प्रति ।
पितृभ्यां देयमासीद्यदीश्वराय तदर्पितम् ॥ १३ ॥
इत्थं परम्पराप्राप्तैर्लौकिकैर्बहुकर्मभिः ।
युष्माभिः परमेशाज्ञा नित्यमेव विलङ्घ्यते ॥ १४ ॥
ततः प्रभुः समाह्वय जनान् सर्वान् समागतान् ।
उवाच “श्रूयतां वाक्यंममेदं मन्यतां तथा ॥ १५ ॥
तन्नरं नाशुचिं कुर्यादयाति यत्तस्य कोष्ठके ।
कोष्ठादयत्तविनिर्याति तत् कुर्यादशुचिं नरम्” ॥ १६ ॥
ततो जनालयात्तस्मिन् गृहमध्यं समागते ।
तस्य वाक्यस्य तात्पर्यं पप्रच्छुः शिष्यसत्तमाः ॥ १७ ॥
स उवाच “किमेतस्य तात्पर्यं नावगच्छथ” ।
अत्र विप्रतिपन्नाश्चेच्छृण्वन्तु कथयाम्यहम् ॥ १८ ॥
यदवस्तुजातं देहस्य मध्यं विशति वाह्यतः ।
नरं तदशुचिं कर्त्तुं न शक्नोति कदाचन ॥ १९ ॥
न याति हृदयं तत्तु केवलं याति तूदरम् ।
तत्रोष्णमलोभूतं वर्चःस्थानं प्रयाति च ॥ २० ॥
यन्नरेभ्यो वह्निर्याति तदेति हृदयादश्ववम् ।
हृदयं मनसः स्थानं तनुते कल्मषं मनः ॥ २१ ॥
नरहत्यादिभिः पापैर्लिप्यन्ते मानवास्ततः ।
अशौचकारणं तस्मादशुद्धं मन उच्यते ॥ २२ ॥
ततो योशुः समुत्थाय सौमं सीदोनसोरयोः ।
अभ्येत्यालक्षितः स्थातुं कस्यचिद् गृहमाविशत् ॥ २३ ॥
जात्याथ सुरफेनीकी काचिदुग्रनानदेशजा ।
स्वकन्यार्थं समागत्य तं प्रणम्यदमब्रवीत् ॥ २४ ॥
“भगवन् मामिका कन्या भूतापस्मारपौडिता ।
भूतं तस्या विनिःसार्थं तां कुर्व त्वं निरामयाम्” ॥ २५ ॥

“प्रथमं मम सन्तानाः प्रीयन्ता”मिति सोऽब्रवीत् ।
 “नहि सन्तानभक्ष्याणि कुक्कुरोभोक्तुमर्हति ॥” २६ ॥
 तस्य तद्वाक्यमाकर्ण्य सा योषिदिदमब्रवीत् ।
 “सन्तानोच्छिष्टद्रव्याणि भुङ्क्ते श्वापि न किं प्रभो” ॥ २७ ॥
 यीशुस्तामब्रवीदवत्से याहि शीघ्रं निजालयम् ।
 द्रक्ष्यसि अक्षयेदृश्या तव कन्यां निरामयाम्” ॥ २८ ॥
 ततः सा परमप्रीता गत्वा शीघ्रं निजालयम् ।
 ददर्श सुस्थितां कन्यां शयानां भूतवर्जिताम् ॥ २९ ॥
 अतिक्रम्य ततः सीमां यीशुः सीदोनसोरयो ।
 दिकापद्मगास्तु मध्यन गालीलाब्धितटं गतः ॥ ३० ॥
 जनास्तत्रैकमानीय बधिरं गददस्वरम् ।
 यीशोर्हस्तार्पणं तस्य देहे नत्या ययाचिरे ॥ ३१ ॥
 गृहीत्वाथ जनोघातं स्थापयित्वा च निर्जने ।
 स्वाङ्गुलीः कर्णयोस्तस्य निधाय परमात्मजः ॥
 निष्ठोर्वसोर्ध्वमालोक्य स्वर्गप्रणिहितेक्षणः ।
 “मुच्ये”ति वदंस्तस्य जिह्वां पस्पर्शं पाणिना ॥ ३२ ॥
 तेनायुः प्रकृतिं तस्य जिह्वा ओत्रे च तत्क्षणात् ।
 स्पष्टया शुद्धया वाचा स वक्तुमशक्तततः ॥ ३३ ॥
 ततः सर्वान् समरुह्य योशुरभ्यागताञ्जनान् ।
 “नेदं कुत्रापि वक्तव्य”मिति तानादिशत् प्रभुः ॥ ३४ ॥
 यत्र यत्र न्यषेधत् स कथनाय परात्मजः ।
 सकलं तत्र तत्रैव जनाः कार्यमघोषयन् ॥ ३५ ॥
 अतीव विस्मिताः सर्वे वाक्यमेतत् समब्रुवन् ।
 “अयं सम्पादयामास सर्वमेतदयथायथम् ॥ ३६ ॥
 शब्दश्रवणसामर्थ्यं बधिराय प्रदत्तवान् ।
 ददौ कथनसामर्थ्यं मूकाय स्वप्रभावतः” ॥ ३७ ॥

इति ओताराचरणचक्रवर्त्तितकैदंशणतीर्थेन श्लोकैरुपनिबध्नायां
 श्रीमन्मगंभाषितस्त्रोष्टोपनिषदि सप्तमोऽध्यायः ।

अष्टमोऽध्यायः

St. Mark., Chapter 8. [Christ feedeth the people miraculously, refuseth to give a sign to the Pharisees ; admonisheth his disciples to beware of the leaven of the Pharisees, and of the leaven of Herod ; giveth a blind man his sight ; acknowledgeth that he is the Christ, who should suffer and rise again ; and exhorteth to patience in persecution for the profession of the gospel]

अथाभुक्ताञ्जनान् सर्वानालोक्य परमात्मजः ।

क्षपया परयाविष्टः स्वशिष्यानिदमब्रवीत् ॥ १ ॥

“वत्सा दिनत्रयं यावदेतेऽभ्यागतमानवाः ।

मम सङ्गं न मुञ्चन्ति त्यक्तसर्वपरिग्रहाः ॥ २ ॥

एषां न सन्ति भक्ष्याणि केचिद्दूरात् समागताः ।

अभुक्ता यदि गच्छेयुर्मवेयुः पथि मूर्च्छिताः” ॥ ३ ॥

शिष्या जञु“रिदं स्थानमत्यन्तं निर्जनं गुरो ।

पूषान् क्रीत्वा कुतः कोत्र जनानेतान् प्रतर्पयेत्” ॥ ४ ॥

योशुस्तानवदत् “पूषाः सन्ति वः कति साम्प्रतम् ।”

ते प्राहुः “सन्ति नः पूषा इह समैव केवलम्” ॥ ५ ॥

उपवेशनमादिश्य जनानां सृत्तिकोपरि ।

पूषान् विभज्य मन्त्रेण शिषेभ्यो दत्तवान् प्रभुः ॥ ६ ॥

कतिचित् क्षुद्रमत्स्यांश्च शिष्यदङ्गान् परात्मजः ।

पूर्ववत् खण्ड्यः कृत्वा प्रदानाय समादिशत् ॥ ७ ॥

कामं चतुःसहस्राणि तद्वपुस्तत्र मानवाः ।

शिष्याः समादधुः शिष्टान् गृहीत्वा सप्तपेटकान् ॥ ८ ॥

ततस्तान् विसृजंस्तत्र सह शिष्यैः परात्मजः ।

आययो नौकया स्थानं दात्मानुधेति नामकम् ॥ ९ ॥

विवादं योशुना सार्धं तत्रारभ्य फरोशिनः ।

जञुः “प्रकाशयाकाशे स्वीयमेश्वरलक्षणम्” ॥ १० ॥

योशुर्जगाद निःश्वस्य “चिह्नमाधुनिकाः कथम् ।

याचन्ते वस्तुतस्मिन् न किञ्चिद्दर्शयाम्यहम्” ॥ ११ ॥

इतुःक्ता तान् परित्यज्य सशिष्यः परमात्मजः ।
 तत्क्षणाद्वावमारुह्य परं पारमुपागतः ॥ १२ ॥
 तदानोमेक एवासौत् पूपस्तच्छिष्यसन्निधौ ।
 विस्मृत्य नानीताः पूपा यत स्तैर्नावमागतैः ॥ १३ ॥
 यीशुस्तानवदत्स्थेयं युष्माभिर्दूरतः सदा ।
 किञ्चात् फरीशिनां तावद्धेरोदस्य च किञ्चतः ॥ १४ ॥
 एतद्वचनतात्पर्यं तर्कयन्तः परस्परम् ।
 न पूपाः सन्ति नोऽत्रेति शिष्यास्तं सममब्रुवन् ॥ १५ ॥
 यीशुस्तेषां मनोभावं ज्ञात्वा संशयदूषितम् ।
 सन्देहपरिहारार्थमिदं वचनमब्रवीत् ॥ १६ ॥
 “अज्ञात्वा मम माहात्म्यं तर्कयन्तः परस्परम् ।
 अभावं भक्ष्यपूपानां विज्ञापयथ मां कथम् ॥ १७ ॥
 किमन्नत्वाज्जडत्वाद्वा बुद्धे र्मां नावगच्छथ ।
 न किं शृणुथ सश्रोत्राः सनेत्राः किं न पश्यथ ॥ १८ ॥
 पञ्च पूपानहं भङ्क्ता पञ्चसाहस्रभुक्तये ।
 दत्तवानिति किं यूयं नैव स्मरथ चेतसा ॥ १९ ॥
 भग्नांशैः परिपूर्णानि ङ्गकानि तदा कति ।
 उदष्ट्व्य स्थापितानीति स्मत्वा मां ब्रूत तत्त्वतः” ॥ २० ॥
 “आसन् द्वादशसंख्यातुङ्गकानोति तेऽब्रुवन् ।
 तेषां तद्वाक्यमाकर्ण्य यीशुस्तान् पुनरब्रवीत् ॥ २१ ॥
 “सप्त पूपानहं भङ्क्ता चतुःसाहस्रभुक्तये ।
 दत्तवानितिचावश्यं स्मरथेह स्मृतिर्यदि ॥ २२ ॥
 भग्नांशैः परिपूर्णानि तदासन् पेटकाः कति ।
 इति मां तत्त्वतो ब्रूत स्मृत्वा सर्वं यथायथम्” ॥ २३ ॥
 “आसंश्च पेटका सप्त” यदा ते सममब्रुवन् ।
 “कथं तर्हि न जानीथ” यीशुस्तानवदत्तदा ॥ २४ ॥
 यीशो ततोविनिर्याय सशिष्ये वैत्सदां गते ।
 अन्यस्य कस्यचिद्देहे तत्स्पर्शो याचितोजनेः ॥ २५ ॥

यीशुस्तस्य करं धृत्वा नोत्वाच ग्रामतो वह्निः ।
 निष्ठोऽथ नेत्रयोस्तस्य स्पृष्ट्वा तं पृष्टवानिदम् ॥ २६ ॥
 “किंमत्र तव चक्षुर्भ्यां सौम्य त्वं परिपश्यसि ।”
 प्रोक्तवान् स इदं वाक्यमूर्ध्वं प्रणिहितेक्षणः ॥ २७ ॥
 “पश्यामि मानवानेतांश्चरतः पादपानिव ।”
 यीशुस्तद्वाक्यमाकर्ण्य तन्नेत्रे पुनरस्पृशत् ॥ २८ ॥
 तेनासौ लब्धवान् दृष्टिं सुस्थिरामाभ्यवर्जिताम् ।
 यथावदचिरात् स्पष्टं चापश्यत् सर्वमानवान् ॥ २९ ॥
 यीशुस्तमब्रवीत् “सौम्य गच्छ गोत्रं निजालयम् ।
 इदं कमपि मावोचो नगरीमपि मा गमः” ॥ ३० ॥
 तस्मात् स्थानाद् विनिर्याय यीशुः शिष्यसमन्वितः ।
 कैसरीयफिलीपाख्यं नगरं गतवान् प्रभुः ॥ ३१ ॥
 पथि शिष्यान् समाह्वय पप्रच्छेदं परात्मजः ।
 “तत्ततो ब्रूत तत्सर्वं मानवाः किं वदन्ति माम्” ॥ ३२ ॥
 ते प्रोचु “स्तां वदन्येके स्नापकं योहनं प्रभो ।
 केचिदेलियमप्याहुराप्तमन्ये वदन्ति च” ॥ ३३ ॥
 सोऽब्रवीच् “छ्रोतुमिच्छामि युष्माकमवधारणम् ।”
 तस्य तद्वाक्यमाकर्ण्य पित्रो वचनमब्रवीत् ॥ ३४ ॥
 “यमामनन्ति शास्त्राणि चेतनामयमीश्वरम् ।
 तस्य पुत्रोभवान् न्रोष्टो ध्रुवैषा मामकी मतिः ॥ ३५ ॥
 तस्य तद्वचनं श्रुत्वा यीशुस्तमिदमादिशत् ।
 “मा वोचो मम वृत्तान्तमिमं कमपि मानवम्” ॥ ३६ ॥
 ततः प्रभृति शिष्याणां बोधाय परमात्मजः ।
 आत्मनो दुःखमाश्रित्य समारेभे कथामिमाम् ॥ ३७ ॥
 “अतः परं महद्दुःखं लप्स्यते मानवात्मजः ।
 तद्दुःखं जनयिष्यन्ति वृद्धोपाध्याययाजकाः ॥ ३८ ॥
 तेच तं घातयिष्यन्ति प्रत्याख्याय जनान्तिके ।
 स तृतीयदिने मृत्योः पुनरुत्थास्यति स्वयम्” ॥ ३९ ॥

तच्छ्रुत्वान्तिकमानोय तं पित्रोऽतर्जयदभृशम् ।
 योशुस्त्वं प्राह "याहि त्वमीशेच्छां बाधसे यतः ॥ ४० ॥
 यदि मां मम भक्त्येषु कश्चिदन्वेतुमिच्छति ।
 सोऽभिमानं परित्यज्य सकृशो मामनुव्रजेत् ॥ ४१ ॥
 प्राणेषु वासना यस्य स प्राणान् परिहास्यति ।
 प्राणभ्यो न वियुज्येत मदर्थं त्यक्तजीवितः ॥ ४२ ॥
 इदं कृतस्त्रं जगत्तद्ध्वा प्राणभ्यश्चेद् वियुज्यते ।
 किं लब्धं तेन वा प्राणप्राप्तये किं प्रदास्यते ॥ ४३ ॥
 पापात्मानो नरा येच येच वा व्यभिचारिणः ।
 मां वा मम मतं वापि नानुतिष्ठन्ति लज्जया ॥ ४४ ॥
 तदाहं तान् वदिष्यामि मानवान्निरपव्रतान् ।
 यदाहं संभविष्यामि स्वर्गराज्ये प्रतापवान् ॥ ४५ ॥
 य इमेऽवस्थिताः शिष्या निरता ज्ञानकर्म्मणोः ।
 मृत्युं तेऽतितरिष्यन्ति सत्यमेतद् वदाम्यहम् ॥ ४६ ॥
 इति ओताराचरणचक्रवर्त्ति तर्क दर्शनतीर्थेन श्लोकैरुपनिषद्वायां
 ओमन्मर्गभाषित-स्रोष्टोपनिषदि अष्टमोऽध्यायः ।

नवमोऽध्यायः

St. Mark. Chapter 9. [Jesus is transfigured. He instructeth his disciples concerning the coming of Elias : casteth forth a dumb and deaf spirit ; foretelleth his death and resurrection : exhorteth his disciples to humility : bidding them not to prohibit such as be not against them, nor to give offence to any of the faithful.]

अतीतेषु ततः षट्सु दिवसेषु परात्मजः ।
 त्रिभिः परिहृतः शिष्यैः पितृयाकोबयोह्नैः ॥
 गिरिरेकान्तमारुह्य दिव्यदेहं समान्वितः ।
 अलौकिकप्रभो भूत्वा शुभ्रवासा व्यराजत ॥ १ ॥

मोशिराविरभूक्तं षामेलियेन सहात्मवान् ।
 तावुभौ यीशुना सार्द्धमालापमपि चक्रतुः ॥ १२ ॥
 पित्रो यीशुं तदोवाच “स्थितिस्थादत्र नः शुभा ।
 कृतेऽत्रभवतामत्र निर्झामः कुटिरत्रयम् ॥ ३ ॥
 भवदीयं भवत्वेकं मोशेरेकं तथा विभोः ।
 एलियस्य तथैकं स्यादत्र का भुवतो मतिः” ॥ ४ ॥
 तदैवाविरभूदेकं शुभ्रजोमूतखण्डकम् ।
 भेजे तांश्छायया सर्वोस्तच्च खे सहसोत्थितम् ॥ ५ ॥
 इयमपुत्रत्यिता वाणी “शृणुतास्यानुशासनम् ।
 अयं मम प्रियः पुत्रः प्रीतिरस्मिन् सदा मम” ॥ ६ ॥
 गिरिरेधः समेत्याथ सशिष्यः परमात्मजः ।
 आत्मनो गुप्तिमाश्रित्य स्वशिष्यानिदमब्रवीत् ॥ ७ ॥
 “यदेतद्दर्शनं लब्धं भवद्भिर्भावितात्मभिः ।
 कुत्रापि तत्र वक्तव्यं यावन्मृत्योर्भूमोत्थितम् ॥ ८ ॥
 ते मृतोत्थितितात्पर्यं तर्कयन्तः परस्परम् ।
 अन्नात्वा तत्र सिद्धान्तं पप्रच्छुः परमात्मजम् ॥ ९ ॥
 “उपाध्याया जगुः पूर्वं भगवन्नेलियागतम् ।
 “विद्दद्भिः सत्यमेवोक्तं”मिति तान् योशुरब्रवीत् ॥ १० ॥
 “भगवानेलियोऽभ्येत्य समस्तं संस्करिष्यति ।
 दुःखं मनुष्यपुत्रस्तु लप्स्यते श्रुतिशासनात् ॥ ११ ॥
 यथाश्रुति समागत्य भगवानेलियो गतः ।
 ये यथैषुस्तथा चेरुस्तं समुद्दिश्य वस्तुतः” ॥ १२ ॥
 समीपमथ शिष्याणां समागत्य स दृष्टवान् ।
 पण्डिताञ्जनसंघांश्च सह शिष्यैः प्रजल्पतः ॥ १३ ॥
 तं तत्रागतमालोक्य जनसङ्घाः ससंभ्रमम् ।
 उत्थाय स्वस्तिवादेन तं प्रणम्याभ्यवादनम् ॥ १४ ॥
 स शास्त्राध्यापकानाह “ममान्तेवासिभिः सह ।
 कं नाम पक्षमाश्रित्य प्रजल्पथ परस्परम्” ॥ १५ ॥

तस्मिन् कालेऽवदत् कश्चिज्जनसंघस्थितो नरः ।
 भगवन् रोगमुक्त्यर्थेमानीतो मम पुत्रकः ॥ १६ ॥
 स मूकेनात्मनाविष्ठ एषोऽग्रे तव तिष्ठति ॥ १७ ॥
 यदासौ संश्रयेदेनं परिश्र्वषं हलात्तदा ।
 दण्डवत् कठिनं चास्य शरीरमुपजायते ॥ १८ ॥
 दन्तैर्घर्षति दन्तांश्च फेनोद्दामो भवत्यपि ।
 तस्य निःसारणायाहं त्वच्छिष्येभ्यो न्यवेदयम् ॥ १९ ॥
 बहुशो यतमानास्ते न तं ताडयितुं क्षमाः ।
 योशुस्तानवदच्छिष्याञ् अक्षरहितमानसान् ॥ २० ॥
 “कियत् कालं सहिषेयं युष्माकं शक्तिहीनताम् ॥”
 योशोरादेशतस्तेऽथ तं तस्यान्तिकमानयन् ॥ २१ ॥
 असावात्मापि तं दृष्ट्वा क्षिप्रं बालमधर्षयत् ।
 स तेन पौडितो बालो मूर्च्छितो न्यपतदुभुवि ॥ २२ ॥
 फेनिलामुदवमलालां देहं क्षिप्त्वा तुलोठ च ॥ २३ ॥
 “क्षिप्यतेऽयं कियत्काल” मितिजिज्ञासितस्तदा ।
 योशुना तत्पितावादो “देतस्याशैशवा”दिति ॥ २४ ॥
 स आत्माग्नी जलेचैनं बहुकृत्वो दुरत्ययः ।
 विनिहन्तुं निचिक्षेप रक्षैतं त्वं क्षमो यदि” ॥ २५ ॥
 योशुस्तमवदत् “सौम्य सामर्थ्यं किं विकल्पसे ।
 सर्वमेव हि विश्वासात् पृथिव्यां याति साध्यताम्” ॥ २६ ॥
 तन्निशम्याशुपूर्णक्षिः स जगादेदमुच्चकैः ।
 “विश्वसिम्यहमेषोऽत्राविश्वासं मेऽपसारय” ॥ २७ ॥
 योशुस्ततः समालोक्य द्रुतमागच्छतो जनान् ।
 मलिनात्मानमाह्वय तर्जयित्वेदमब्रवीत् ॥ २८ ॥
 “रे भूक बधिरात्मस्त्वं निर्गच्छास्मान्माग्नया ।
 शरीरं पुनरेतस्य मा विश त्वं कदाचन” ॥ २९ ॥
 स तस्य शासनादात्मा क्रोशित्वा भृशमुच्चकैः ।
 निषोष्य बालदेहं च निःसार वहिस्तदा ॥ ३० ॥

तेनासौ मृतवद्बालः पपात धरणीतले ।

“अयं बालो ममारे”ति प्रोचुष्व बहवो जनाः ॥ ३१ ॥

योशुक्त्यापयामांस तं धृत्वा निजपाणिना न

उदतिष्ठत्तदा बालः सचेताः प्रकृतिं गतः ॥ ३२ ॥

ततः सम्मिलिताः शिष्या योशुं भवनमागतम् ।

अशक्तेः कारणं खेषां पप्रच्छुर्भूतताडने ॥ ३३ ॥

योशुस्तेषां वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।

“ईदृशा अपसर्पन्ति ध्यानेनानशनेन च ॥ ३४ ॥

तस्मात् स्थानादुर्विनिर्गत्य योशुः शिष्यसमन्वितः ।

संरक्षन्नात्मनो गुप्तिं गालीलेन विनिययौ ॥ ३५ ॥

स एतदात्मनः शिष्याननेकश उपादिशत् ।

“यन्मनुष्यात्मजोऽप्येत मनुष्याणां करे ध्रुवम् ॥ ३६ ॥

स धृतो विनिहन्येत नरेर्दुष्कृतकारिभिः ।

तृतीयदिवसे मृत्योः पुनरुत्थास्यति ध्रुवम्” ॥ ३७ ॥

एतद्वचनतात्पर्यं तच्छिष्या बोद्धुमक्षमाः ।

न पुनः परिपप्रच्छुस्तं भयाकुलचेतसः ॥ ३८ ॥

ततः कफरणाहममागत्य परमात्मजः ।

गृहमध्यं समागम्य स्वशिष्यान् पृष्टवान् प्रभुः ॥ ३९ ॥

“वादाः सप्रतिवादाः के युष्माभिः पथि जल्पिताः” ।

ऊत्तरं तस्य वाक्यस्य न किञ्चिदपि तेऽवदन् ॥ ४० ॥

श्रेष्ठत्वविषये तेषां वादं ज्ञात्वा परात्मजः ।

शिष्यान् द्वादशसंस्थातान् प्राह स्वान्तिकमानयन् ॥ ४१ ॥

“यदि कामयते कश्चित् सर्वं प्रथमतामिह ।

सोऽन्त्यस्थानं समाश्रित्य सर्वेषां सेवको भवेत्” ॥ ४२ ॥

शिष्यैकं समादाय क्रोडे संस्थाप्य चात्मवान् ।

शिष्याणामवबोधार्थमेतद्वचनमब्रवीत् ॥ ४३ ॥

“एतद्बालोपमं कश्चिच्छिषु यदि मदर्थतः ।

अक्षया कोऽपि गृह्णाति स मां गृह्णाति सर्वथा ॥ ४४ ॥

यच्च मामेव गृह्णाति सदा मझावभावितः ।
 स मे पितरमादत्ते सत्यमेतन्न संश्रयः ॥ ४५ ॥
 ततो यो हन आगत्य परमात्मजमब्रवीत् ।
 “भगवन् भवतो नाम्ना भूतनिःसारणे रतम् ॥
 नरमेकं न्यषेधाम भवत्तस्माद् वह्निःस्थितम् ।
 तस्य निष्ठा गुरो काचिदस्ति किं भवतो मते” ॥ ४६ ॥
 योऽस्तमवदत् “सौम्य तं जनं मा निवारय” ॥ ४७ ॥
 कृत्वा प्रभावसिद्धानि कर्माणि मम नामतः ॥
 नहि निन्दति मां कश्चित् सर्वं भूतहिते रतः ॥ ४८ ॥
 अस्मान् यो मानवो द्वेष्टि विपन्नः सहि नो ध्रुवः ॥ ४९ ॥
 “यूयं खोष्टस्य सन्ताना” इत्युक्त्वा यदि कश्चन ।
 दत्ते पानाय युष्मभ्यं जलं चषकसन्मितम् ॥
 स आत्मकर्माणि लब्ध्वा पर्याप्तं पारितोषिकम् ।
 मोदिष्यतेऽक्षये स्वर्गं सत्यमेतद्वीम्यहम् ॥ ५० ॥
 लविष्टं मम भक्तेषु यश्चैकमपि बाधते ।
 गलबडाश्मनस्तस्य श्रेयः सागरमज्जनम् ॥ ५१ ॥
 स्वकीयं हस्तपादं ते विघ्नमुत्पादयेद्यदि ।
 तत्क्षणादुभयं कृत्वा पापसङ्गमिव त्यजेः ॥ ५२ ॥
 निक्षेपाज्ज्वलनेऽनन्ते हस्तपादान्वितस्य ते ।
 विकलाङ्गस्य खञ्जस्य श्रेयसी शाश्वती स्थितिः ॥ ५३ ॥
 इदं नेत्रद्वयं विघ्नं यदीहोत्पादयेत्तव ।
 तत्क्षणादुभयं त्याज्यमङ्गुलीवोरगक्षता ॥ ५४ ॥
 निपातान्नरकेऽनन्ते द्विनेत्रसहितस्य ते ।
 अनन्तजोवनं श्रेयो वरं द्विनेन चक्षुषा ॥ ५५ ॥
 असह्यः सर्वभूतानां नरकः संप्रकीर्तितः ।
 म्रियन्ते यत्र नो जीवा वह्निश्च न लयं व्रजित् ॥ ५६ ॥
 लवणेनाग्निरूपेण युक्ताः सुप्तः सकला जनाः ।
 सर्वे यन्मोपहाराच्च भवेयुर्लवणान्विताः ॥ ५७ ॥

अवश्यं लवणं भद्रं तच्चैल्लवणतां त्यजेत् ।

द्रव्येषु लवणास्वादः कथं नामोपजायते ॥ ५८ ॥

लवणं सुप्रयत्नेन स्वेषु रक्षत सर्वदा ।

परस्परं महोदारा शान्तिश्च भुवि पाव्यताम् ॥ ५९ ॥

• इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तितकेदर्शनतौरेण श्लोकैरुपनिबद्धायां
श्रीमन्मर्गभाषितस्तोष्टोपनिषदि नवमोऽध्यायः ।

दशमोऽध्यायः

St. Mark. Chapter 10. [Christ disputeth with the Pharisees touching divorcement : blesseth the children that are brought unto him : resolveth a rich man how he may inherit life everlasting : telleth his disciples of the danger of riches : Promiseth rewards to them that forsake anything for the gospel : foretelleth his death and resurrection : biddeth the two ambitious suitors to think rather of suffering with him : and restoreth to Bartimæus his sight]

यद्देनस्य परं पारं गत्वाथ परमात्मजः ।

तस्य सोम्रा यिह्मदोनां प्रदेशं समुपागतः ॥ १ ॥

ततो बह्वञ्जनान् वीक्ष्य योशः सन्निधिमागतान् ।

ज्ञानं विज्ञानसहितं यथारोतुमर्पदिष्टवान् ॥ २ ॥

परोक्षकास्ततः केचित् पप्रच्छुस्तं फरोशिनः ।

भगवन्निह किं भार्या परित्यजेत भर्तृभिः ॥ ३ ॥

योशस्तानुत्तरं प्राह भवद्भिः स्मर्यते यदि ।

उच्यतामत्र किं प्राह मोशस्तस्यानुशासने ॥ ४ ॥

तेऽवदं “स्यागपत्वेण स्त्रोत्यागो मोशिसम्मतः” ।

योशः प्राह “तदोयोक्तिर्युष्मत् क्रूरमनोऽनुगा ॥ ५ ॥

वस्तुतस्तु जगत्स्त्रष्टा सिद्धदुर्विविधाः प्रजाः ।

ससजं स्यात्कृतीः काश्चित् काश्चिच्च पुरुषाकृतोः ॥ ६ ॥

मातरं पितरं चैव तस्मात्प्रजति मानवः ।

न जहाति स्त्रियं कश्चिन्नरो धातु-विधानतः ॥ ७ ॥

अभिन्नाङ्गनयाचैव तयोर्नास्ति विभिन्नता ।

तस्माद्विधातु-संयोग-वियोगो न मयेष्यते ॥ ८ ॥

पप्रच्छुभूय एवेदं शिष्यास्तं गृहमागतम् ।

सोऽपि तेषां विबोधार्थमिदं वचनमब्रवीत् ॥ ९ ॥

“यः स्वभार्यां परित्यज्य मानवाऽन्यां समुदहेत् ।

स नरो व्यभिचारेण लिप्यते नात्र संशयः ॥ १० ॥

या स्त्रीः पूर्वपतिं त्यक्त्वा पतिमन्यं वृणोति च ।

लिप्यते व्यभिचारेण सापोति मम शासनम्” ॥ ११ ॥

ततस्तत् पुरतः केचिच्छिष्यवः सौम्यदर्शनाः ।

समानीताः प्रसादार्थमाश्रये च तथा विभोः ॥ १२ ॥

शिष्यास्तान् भर्तृसयामासुः शिशून् दृष्ट्वा समागतान् ।

वारयित्वा तु शिष्यास्तान् यीशुष्वचनमब्रवीत् ॥ १३ ॥

“आगच्छन्तु महाभागाः शिशवो मम सन्निधम् ।

ईदृशाहि प्रयास्यन्ति स्वर्गं राज्यं सनातनम् ॥ १४ ॥

न येषां लोकिकी निष्ठा शिशुवत्सरला भवेत् ।

न प्राप्नुवन्ति ते स्वर्गं सत्यमेतद्वदाम्यहम्” ॥ १५ ॥

इतुप्रक्त्वा तान् निजक्रोडे गृहीत्वा परमात्मजः ।

अभिनन्द्य शुभाशोभिं स्ताञ्छिशून् पर्यतोषयत् ॥ १६ ॥

तं गन्तुकामं संवोच्य पृष्ठवान् कश्चिदागतः ।

“अनन्तजीवनं लप्सेय कर्मणा केन सदगुरोः” ॥ १७ ॥

यीशुस्तमवदत्” सौम्य सन्तं वदसि मां कथम् ।

भद्रं सत्केन एवास्ति तं विद्धि परमेश्वरम् ॥ १८ ॥

नरहत्यां मृषासाक्ष्यं चौर्यं परप्रवचनम् ।

विहाय व्यभिचारं च लभस्वानन्तजीवनम् ॥ १९ ॥

पितरं मातरं चैव पूजयित्वातिभक्तितः ।

दुःखक्षयकरं भद्रं लभस्वानन्तजीवनम्” ॥ २० ॥

सोऽब्रवीत् “सर्वमेवैतत् सर्वथानुष्ठितं मया ।
 भूयः कथय किं कर्म कर्त्तव्यमवशिष्यते” ॥ २१ ॥
 योशुं प्रेम्ना समालोक्य तमिदं वाक्यमब्रवीत् ।
 “विक्रोय तव सर्वं स्वं दरिद्रेभ्यः प्रदीयताम् ॥ २२ ॥
 तथाकृते धनं स्वर्गं प्रभूतमर्जयिष्यसि ।
 त्यक्त्वाच विषयान् सर्वान् मामेकं शरणं ब्रज” ॥ २३ ॥
 स तस्य वचनं श्रुत्वा मत्वाच स्वधनं बहु ।
 विषयवदनो दुःखी तस्मात् स्थानाद् विनियुयौ ॥ २४ ॥
 दृक्पातं परितः कृत्वा सोऽथ शिष्यान्भाषत ।
 “धनिभिर्दुर्लभः स्वर्गः सत्यमेद्ब्रवीम्यहम्” ॥ २५ ॥
 श्रुत्वैतद्विस्मितान् वोच्य स शिष्यान् पुनरब्रवीत् ।
 दुष्प्राप्यो हि नृणां स्वर्गः सम्पदासक्तचेतसाम् ॥ २६ ॥
 उद्रेस्तु सूचिकारन्ध्रे प्रवेशः सुकरो भवेत् ।
 धनिभिर्दुर्लभः स्वर्गः पुनरेतद्ब्रवीम्यहम्” ॥ २७ ॥
 आश्चर्य्यवदिदं श्रुत्वा शिष्यास्तमवदन् वचः ।
 “तर्हि केषां परित्राणं भवेत्तद् ब्रूहि नः प्रभो” ॥ २८ ॥
 सोऽवद “तन्मनुष्याणां दुःप्राप्यं नात्र संशयः ।
 तथापि सुलभं तत् स्यादोश्वरस्य प्रसादतः ॥” २९ ॥
 तस्य तद्वाक्यमाकर्ण्य पितो वचुनमब्रवीत् ।
 “पश्यामस्मिजतः सर्वान् गुरो त्वामनुगच्छतः ॥ ३० ॥
 योशुस्तमवदत् “सौम्य सत्यमेतद् ब्रवीम्यहम् ।
 नास्ति तावन्नरः कश्चिदिह लोके तथाविधः ॥
 सुसंवादप्रचारायें मुदर्थमपि योऽत्यजत् ।
 अनासक्तमना नित्यं सर्वानिव परिग्रहान् ॥
 नच त्यागाच्छ्रुतगुणां सम्पदं लप्स्यते ध्रुवम् ।
 अनन्तजीवनं भूयः कल्पान्ते तस्य सिद्धयति ॥ ३१ ॥
 भोगैश्चर्य्यप्रसक्तानां येषामग्रेऽह संस्थितिः ।
 परिणामे गतिस्तेषां भविष्यत्येव चावरा ॥ ३२ ॥

येषां स्यादवरा लोके निष्ठे श्वरसमाधिजा ।
 भविष्यति गतिस्तेषां चरमे सर्व्वथोत्तमा ॥ ३३ ॥
 ततस्ते योशुना साहं गच्छन्तः शिष्यसत्तमाः ।
 यिरुशालेममुद्दिश्य दृष्ट्वा तं यान्तमग्रतः ॥
 स्मृत्वा तन्मृत्युपञ्चत्तान्तं विस्मयं परमं गताः ।
 तस्यानुगमने चैव बभ्रुवुर्भीतिविह्वलाः ॥ ३४ ॥
 ततो द्वादश ताव् शिष्यानाङ्गय परमात्मजः ।
 अवश्यम्भाविनीं वार्त्तामिमां तत्त्वविदब्रवीत् ॥ ३५ ॥
 “अतः परं वयं यामो यिरुशालेमपत्तनम् ॥ ३६ ॥
 उपाध्यायास्ततस्तत्र सह मुख्यपुरोहितैः ॥
 मारणायार्पयिष्यन्ति परजात्यै नरात्मजम् ॥ ३७ ॥
 ते च तं निहनिष्यन्ति कषाघातैः सतर्जनैः ॥
 स तैर्व्विनिहतः क्रूरैर्भूगर्त्तं निहितोऽपि सन् ।
 तृतीयदिवसे मृत्योः पुनरुत्थास्यति स्वयम्” ॥ ३८ ॥
 याकोबयोहनौ नाम ततः सिर्बदियात्मजौ ।
 यीशोरन्तिकमागत्य वक्तव्यमिदमूचतुः ॥ ३९ ॥
 “आवां त्वत्सन्निधौ यद् यत् प्रार्थयिष्यावहे गुरो ।
 यथा लप्स्यावहे तत्तत्तथा त्वं कुरु यत्नवान्” ॥ ४० ॥
 यीशुस्तावदत् “सौम्यो युवां किमिह वाञ्छ्यः ।
 किं नामाहं करिष्यामि कर्त्तव्यं युवयोः कृते” ॥ ४१ ॥
 तावाहतु “स्तव स्याच्च दावां प्रति परा दया ।
 प्रदाय वरमेतं ना वनुकम्पितुमर्हसि ॥ ४२ ॥
 भवतः स्वर्गं साम्राज्ये स्याद् भ्रात्रोरावयो ह्ययोः ॥
 एकस्य भवतो वामे दक्षिणेऽन्यस्य संस्थितिः” ॥ ४३ ॥
 योशुस्तावन्नवी “नास्ति बोधो वां वरयाचने ।
 सुदुष्प्राप्यं वरं यस्माद् युवां मत्तोऽभिवाञ्छ्यः ॥ ४४ ॥
 यत्पात्रस्थितपानीयं पातुं गच्छामि साम्प्रतम् ।
 तत्पात्रस्थितपानीयं पातुं वां शक्तिरस्ति किम् ॥ ४५ ॥

येन वा स्नापनेनाहं स्नातुं गच्छामि साम्प्रतम् ।
 स्नापनेनास्ति किं तेन युवयोः शुद्धियोग्यता” ॥ ४६ ॥
 “वाढ” मितुयुक्तयोर्भ्रातॄं रींशुवचनमब्रवीत् ।
 “एवं स्याच्चेत् पितुः कृत्ये नमस्ति काचित् कृतिर्धर्मम् ॥ ४७ ॥
 गुरोरिव वचः श्रुत्वा विषये शिष्ययो हं योः ।
 यीशोर्दशापरे शिष्याः समं क्रोधब्रह्म गताः ॥ ४८ ॥
 यीशुस्तान् सान्त्वयित्वाह “यथेमे परजातयः ।
 प्रभुत्वमभिवाञ्छन्ति युष्माकं तन्नशोभनम् ॥ ४९ ॥
 महत्वं भवतां मध्ये कश्चिच्चेदभिकाङ्क्षति ।
 स भवेन्निरहङ्कारो युष्माकं परिचारकः ॥ ५० ॥
 यथा न परिचर्यार्थी पृथिवीमहमागतः ।
 आत्मदानेन सेवार्थमागतः परमुक्तये ॥
 तथा सर्वेषु कालेषु मामनुस्मृत्य सर्वथा ।
 यूयं भवथ सर्वेषां मुक्तये परिचारकः” ॥ ५१ ॥
 ततो यिरोहुमागत्य विनिर्यातं पुनस्ततः ।
 जनासु बहवोऽन्वीयुः सशिष्यं परमात्मजम् ॥ ५२ ॥
 अन्धो वर्त्तमानो नाम तदानीं तीमयात्मजः ।
 यीशोरुपस्थितिं श्रुत्वा भिन्नमाणः पथिस्थितः ॥
 क्रोशन् गदितुमारभे “प्रभो दायूदनन्दन ।
 • “कृपया परया दृष्टिं देहि मद्दमचक्षुषे ॥” ५३ ॥
 तं क्रोशन्तं तथा दृष्ट्वा बहवोऽनुगता जनाः ।
 तर्जयित्वादिशन् “मौनं शीघ्रमालम्बयता”मिति ॥ ५४ ॥
 तेनासावधिकं क्रोशन् पुनरेवेदमब्रवीत् ।
 “प्रभो दायूदसन्तान दयस्त्रास्य विचक्षुषः ॥” ५५ ॥
 यीशुस्तत्र क्षणं स्थित्वा तस्यानयनमादिशत् ।
 स्नापयित्वा तदादेशं जनास्तं शीघ्रमाह्वयन् ॥ ५६ ॥
 सचोत्पत्य परित्यज्य निजवस्त्राणि तत्क्षणात् ।
 आश्रित्य महतीं श्रद्धां यीशोरन्तिकमागतः ॥ ५७ ॥

तं तष्टोपस्थितं दृष्ट्वा यीशुर्वचनमब्रवीत् ।

“त्वत्कृते किं करिष्यामि किंवा त्वमभिवाञ्छसि” ॥ ५८ ॥

“भगवन् देहि मे दृष्टि”मिति सोऽन्धस्तमुक्तवान् ।

यीशुराह “प्रयाहित्वं विश्वासेन सुखीभव” ॥ ५९ ॥

“सचान्धस्तत्क्षणात् प्राप दृष्टिशक्तिं तदाज्ञया ।

हर्षेण महता युक्तो यीशुमन्वगमत्ततः ॥ ६० ॥

इति श्रोताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शनतीर्थेन श्लोकैरुपनिबद्धायां
श्रोमन्मर्गं भाषितखोष्टोपनिषदि दशमोऽध्यायः ।

एकादशोऽध्यायः

St. Mark. Chapter 11. [Christ rideth with triumph
into Jerusalem : curseth the fruitless leafy tree : purgeth the
temple : exhorteth his disciples to stedfastness of faith, and to
forgive their enemies : and defendeth the lawfulness of his
actions, by the witness of John, who was a man sent of God]

ततो यीशुरनुप्राप जैतुनाख्यगिरीं स्थिताम् ।

वैत्फगीं वैथनीयांच यिरुशालेमसन्निधौ ॥ १ ॥

ततोद्वादादिशङ्कित्यौ प्राप्तकालमिदं प्रभुः ।

“पुरोग्राममसुं तूर्णं युवां यातं ममाज्ञया ॥ २ ॥

तत्र च द्रष्टव्यो बद्धमेकं गृहं भग्नावकम् ।

पृष्ठं नारुद्वान् यस्य कदाचित् कोऽपि मानवः ॥ ३ ॥

तमिहानयतं मुक्त्वा कश्चिदयद्यत्र बाधते ।

तं मृतं विद्यतेऽनेन प्रभोः किञ्चित् प्रयोजनम् ॥ ४ ॥

प्रेषयिष्यति तच्छ्रुत्वा स तं गृहं भग्नावकम् ॥ ५ ॥

तावन्मादु वचनात्तत्र गत्वा सर्वं मपश्यताम् ।

प्रावर्त्ततां ततो मोक्तुं तौ तं गृहं भग्नावकम् ॥ ६ ॥

तद्वोक्त्य परिपप्रच्छुर्जनास्तन्मुक्तिकारणम् ।

तावनूद्य गुरोर्व्याक्यमुक्तवन्तौ यथायथम् ॥ ७ ॥

तयोस्तद्वचनं श्रुत्वा ते तत्रानुमतिं ददुः ॥ ८ ॥

यौगोर्न्तिकमानोय ततस्तौ खरशावकम् ।
 तस्य पृष्ठे खवस्त्राणि निदधातेऽतिभक्तितः ॥ ८ ॥
 तत्रोपविश्य गच्छन्तमालोक्य परमात्मजम् ।
 पथि संस्थापयामासुः स्व स्व वस्त्राणि दर्शकाः ॥ १० ॥
 अन्ये विस्तारयामासुः पथि पादपपल्लवान् ।
 अभिनन्द्य जयाशीर्भिर्भूच्चकै रपरेऽलुवन् ॥ ११ ॥
 “जयोऽस्तु स्वर्गं धन्यस्य गच्छतो विभुनामतः ।
 तातदायूदसान्त्राज्यं धन्यमायाति यत्पुरः ॥” १२ ॥
 ततः शिष्यैः सहाभेगत्य यिरुशालेममन्दिरम् ।
 सर्वं मालोक्य सन्ध्यायां योशुर्वैयनियां गतः ॥ १३ ॥
 तस्मात् स्थानाद् विनिर्याय प्रभाते परमात्मजः ।
 दूरात् स दृष्टवान् वृक्षं नान्नोदुस्वरमेककम् ॥ १४ ॥
 क्षुधार्तः फललाभाय गत्वा वृक्षान्तिकं प्रभुः ।
 अकालात् फलहीनं तमालोक्य पत्रमण्डितम् ॥
 “न खादतु नरः कोऽपि फलानि तव पादप ।”
 इति शापं ददौ तच्च शृण्वुः शिष्यसप्तमाः ॥ १५ ॥
 सशिष्यस्तत आगत्य यिरुशालेममन्दिरम् ।
 वह्निश्चकार धर्ममात्मा क्रयविक्रयकारिणः ॥ १६ ॥
 कपोतवणिजां चैव क्षिप्त्वा पारावताश्रयान् ।
 मुद्राविनिमयाधारान् नुव्वजयामास कोपतः ॥ १७ ॥
 बात्राणां वह्ननं धर्मगृहमध्ये न्यवारयत् ।
 इमाश्चाप्तश्रुतिं सर्वाञ्ज्ञापयामास तत्त्ववित् ॥ १८ ॥
 “ईश्वराराधनायैव केवलं यद्गृहं स्मृतम् ।
 तदस्य खलु दस्यूनां गुह्येव प्रतिभाति मे ॥” १९ ॥
 तदाकर्ण्य वचस्तस्य सोपाध्यायाः पुरोहिताः ।
 सर्वे सन्मिलितास्तस्य बधोपायमचिन्तयन् ॥ २० ॥
 यत् तेन वचसा तस्य जना जाताश्चमत्कृताः ।
 तस्मात्तेऽविभयुर्लोकप्रतिष्ठालोपशङ्कया ॥ २१ ॥

सन्ध्यायां नगरात्तस्मात् सशिष्यो वहिरागतः ।

रजनीं यापयित्वाथ पथा प्रातर्जगाम च ॥ २२ ॥

अथ दृष्ट्वा विशुष्कं तमुदुम्बरमहोरुहम् ।

स्मृत्वा च पूर्ववृत्तान्तं पित्रो वचनमब्रवीत् ॥ २३ ॥

“गुरो पश्य विशुष्कं तमुदुम्बरमहोरुहम् ।

फलाभावादशप्यद् यं गतेऽह्नि भवानिह ॥ २४ ॥

तस्य तद्वचनं श्रुत्वा यीशुरुत्तरमब्रवीत् ।

“शरणं व्रजतेऽस्य विश्वासेनैव केवलम् ॥ २५ ॥

स्यात् सिद्धावात्मनः शक्त्या विश्वासो यदि कस्यचित् ।

तिष्ठेद्युः शासने तस्य सागराद्रिवसुन्धराः ॥ २६ ॥

लब्धमेवेति विश्वासो यदि चेतसि वो भवेत् ।

यच्च किञ्चित् प्रियं वस्तु तदवश्यमवाप्स्यथ ॥ २७ ॥

प्रार्थनासमये चित्ते वैरं चेत् किञ्चिदापतेत् ।

क्षमध्वं तद्विशेषेण जगदीशक्षमाप्तये ॥” २८ ॥

यिरुशालेममागत्य पुनर्धर्मगृहे प्रभुम् ।

विहरन्तं समालोक्य प्राचौनाद्यास्तमूर्चिरे ॥ २९ ॥

“त्वयैतत् क्रियते सर्वं कस्याः शक्तेः प्रयोगतः ।

कुतोवैतादृशीं शक्तिमलध्वाः कथयस्व तत् ॥” ३० ॥

स प्राह “यूयमाख्यात योहनस्त्रापनं कुतः ।

आगतं किं मनुष्येभ्य उत वा परमेश्वरात् ॥” ३१ ॥

तस्य तद्वाक्यमाकर्ण्य ते जाताः संशयाकुलाः ॥ ३२ ॥

“स्वर्गं चेत्तेऽनुमन्येरं स्तस्यावज्ञा भवेद्वथा ।

लोकं चेदनुमनेरल्लोकभीः स्याद्वलीयसी ॥ ३३ ॥

लोके हि विविदुः सर्वं योहनं तत्त्वविहरम् ॥” ३४ ॥

एवं ते मनसि ध्यात्वा प्राहुस्तमात्मनोऽज्ञताम् ।

“वक्तुं नाहमपीच्छामि स्वशक्तिं”मिति सोऽब्रवीत् ॥ ३५ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदशरूपतीर्थेन श्रीकैरवनिबद्धायां
श्रीमन्मर्मगंभाषितखोष्टोपनिषदि एकादशोऽध्यायः ।

द्वादशोऽध्यायः

• St. Mark. Chapter 12. [In a parable of the vineyard let out to unthankful husbandmen, Christ foretelleth the reprobation of the Jews, and the calling of the Gentiles. He avoideth the snare of the Pharisees and Herodians about paying tribute to Cæsar : convinceth the error of the Sadducees, who denied the resurrection : resolveth the scribe, who questioned of the first commandment : refuteth the opinion that the scribes held of Christ : bidding the people to beware of their ambition and hypocrisy : and commendeth the poor widow for her two mites, above all.]

भूय एव समाह्वय तान् सर्वान् परमात्मजः ।
 दृष्टान्तवदिदं वाक्यमुवाच प्रतिबुद्धये ॥ १ ॥
 “द्राक्षाक्षेत्रपतिः कश्चिद्द्राक्षाक्षेत्रं समन्ततः ।
 आवेष्ट्य यत्नतो वृत्त्या द्राक्षावृक्षं समुत्पवान्” ॥ २ ॥
 कुण्डं तत्र खनित्वा च द्राक्षानिष्पेणार्थकम् ।
 मद्यानां रक्षणार्थं च गृहमुच्चं विनिर्दिशे ॥ ३ ॥
 ततः करदरक्षिभ्यः क्षपकेभ्यः समर्प्य तत् ।
 क्षेत्रस्वामी जगामासी देशान्तरमशङ्कितः ॥ ४ ॥
 अथासी फलपाकान्ते करदान् क्षपकान् प्रति ।
 स्वदासं प्रेषयामास निजाशं लब्धुमिच्छया ॥ ५ ॥
 क्षपकाः करदातारो दृष्ट्वा तं प्रेषितं जनम् ।
 व्यसृजन् रिक्तहस्तं तं ताडयित्वा विशेषतः ॥ ६ ॥
 ततः क्षेत्रपतिर्दासं प्रेषयामास चापरम् ।
 ते बभञ्जुः शिरस्तस्य विदधुश्चावमाननाम् ॥ ७ ॥
 अथान्यं प्रेषयामास दासं क्षेत्राधिपः पुनः ।
 न किञ्चिच्चिन्तयन्तस्ते निजघ्नु स्तंच तत्क्षणात् ॥ ८ ॥
 इत्थं काञ्चित् प्रहारेण ताडनेन तथापरान् ।
 प्रभोर्दासान् विनिर्जित्य निजघ्नुः क्षपका मदात् ॥ ९ ॥

ततः स प्रेषयामास सदबुद्ध्या पुत्तमात्मनः ।
 जज्ञ स्तमयि दुर्ब्धृता अधिकारिणमुत्तरम् ॥ १० ॥
 स क्षेत्रपतिरागत्य किं करिष्यत्यतःपरम् ।
 ताच्चिह्नं ध्रुवं क्षेत्रमपरेभ्यः प्रदास्यति ॥ ११ ॥
 पठितं किं न युष्माभिः शास्त्रं यदिह विद्यते ।
 त्र्यंतां तत्समुदधृत्तं मया युष्मभ्यमुच्यते ॥ १२ ॥
 'प्रस्तरःशिल्पिसंघै यो हेलया समुपेक्षितः ।
 स एव प्रस्तरो मुख्यभित्तिरूपेण संस्थितः ॥ १३ ॥
 स्वयमेष्वा परेशस्य सर्व्वं शक्तिमतः कृतः ।
 वयं यामनुपश्याम आश्चर्य्यमिव चापरम् ॥ १४ ॥
 ते कथामथ तां श्रुत्वा तानुद्दिश्य प्रवर्त्तिताम् ।
 यौशुमादातुक्कामाश्च प्रस्थिता जनशङ्किताः ॥ १५ ॥
 अथ ते प्रेषयामासु हॅरोदीयफरीशिनः ।
 सत्त्वार्थवादिनस्तस्यः परिभावाय वाक्च्छलैः ॥ १६ ॥
 त आगत्य सदाचारैरभिनन्द्य जगत्प्रभुम् ।
 पप्रच्छुर्वाग्भिरथर्थाभिः संशयं पूर्व्वं कल्पितम् ॥ १७ ॥
 "भगवन्नवगच्छामो भवन्तं सततदर्शिनम् ।
 उदासीनमभीतं च परमात्मप्रकाशकम् ॥ १८ ॥
 गुरो त्वं ब्रूहि राजस्वं कैसोरोऽर्हति वा नवा ।
 किं राजस्वं प्रदास्यामः कैसोराय नवा वयम् ॥" १९ ॥
 सोऽब्रवी"नपरीक्ष्योऽहं भवद्भिर्दुष्टमायया ।
 यस्य नान्नाङ्किता मुद्रा करस्तस्मै प्रदीयताम् ॥ २० ॥
 कैसोरस्यात्र यत् प्राप्यं कैसोरस्तु तदर्हति ।
 यत् प्राप्यं परमेशस्य तस्मै तद्दीयतां सदा ॥" २१ ॥
 श्रुत्वा तद्वचनं तस्य राजभक्तिसमन्वितम् ।
 मेनिरे परमाश्चर्य्यं सर्व्वं ते प्रेषिता जनाः ॥ २२ ॥
 अथ सङ्कीर्णोऽभिरत्वापुनरुत्थानवादिनः ।
 प्रदर्श्य विनयाचारो पप्रच्छुः परमात्मजम् ॥ २३ ॥

“मोशिनारयं समादिष्टो नियोगविषये विधिः ॥ २४ ॥
 “निरपथे मृते ष्येष्ठे तत्पत्नीं तस्य सोदरः ॥
 स्वभ्रातु वं शठद्वयं नियुञ्जगाद्धारकश्रेणिं ॥” २५ ॥
 अस्यत्र संशयोऽस्माकं महान्स्वभावधारणे ॥ २६ ॥
 समानामग्रजो भ्राता विवाहानन्तरं मृतः ।
 अग्रहीद्वं शठद्वयं तत्पत्नीं तस्य चामुजः ॥ २७ ॥
 मृतेषु पूर्वं पूर्वेषु कृत्वैवमवरेऽवरे ।
 निरपत्न्या मृताः काले ततो नारी ममार सा ॥ २८ ॥
 कस्यैषा पुनरुत्थाने भ्रातुः पत्नी भविष्यति । २९ ॥
 योश्चस्तेषां वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।
 “भवन्तो न हि जानन्ति शास्त्रमोशस्य वा बलम् ॥ ३० ॥
 न हि केचित् प्रकुर्वन्ति विवाहं पुनरुत्तिताः ।
 न विवाह्या च नारी स्यात् सन्ततेरप्रयोजनात् ॥ ३१ ॥
 समस्ताश्चोपतिष्ठन्ते दूतवत् परमेश्वरम् ॥ ३२ ॥
 ईश्वरः पुनरुत्थाने सत्यमेतद्वचोऽब्रवीत् ।
 “अब्राहामेश्वरं विद्धि यथामामजमव्ययम् ॥
 इसहाकस्येश्वरं विद्धि तथा मां शाश्वतं विभुम् ।
 एवमेवेश्वरं विद्धि याकोबस्यापि मां प्रभुम् ॥ ३३ ॥
 ईश्वरो जीवतामेव मृतानां नेश्वरो भुवम् ॥ ३४ ॥
 युष्माकं भ्रान्तिमालोक्य विस्मयो मे महानिह ॥” ३५ ॥
 सहस्रकिनामथ श्रुत्वा प्रश्नस्य युक्तमुत्तरम् ।
 आगत्याध्यापकः कश्चि “दाद्याज्ञा के”ति पृष्ठवान् ॥ ३६ ॥
 योश्चैकान्तिकीं स्मृत्वा श्रुतिं श्रोतृहितैषिणीम् ।
 अब्रवी “दियमाद्याज्ञा धर्मधाराप्रवर्षणी ॥ ३७ ॥
 ‘ईस्त्रायेलसुताः शृण्वन्स्वकी नः परमेश्वरः ।
 तमेवैकमुपासीरन् बुद्धिप्राणमनोबलैः ॥” ३८ ॥
 द्वितीयाज्ञामिमां प्राहुः सर्वज्ञाः परमर्षयः ।
 ‘आत्मवत् परमा प्रीति विधेया देशवासिषु ॥’ ३९ ॥

एतदाज्ञादयं धन्यमायुष्यं कीर्त्तिवर्द्धनम् ।
 लोके सर्वाभ्य आज्ञाभ्यः श्रेष्ठं परममुच्यते ॥ ४० ॥
 भाकर्ण्यध्यापकः प्राह “युक्तमुक्तं त्वयागुरो ।
 अद्वितीयः स एवेश स्तदन्यो नास्ति कश्चन ॥ ४१ ॥
 तस्यैवाराधनं श्रेयो बल-विज्ञानं मानसैः ।
 श्रेष्ठार्चाहुतियागेभ्यः प्रियता प्रतिवेशिनाम् ॥” ४२ ॥
 यीशुस्तस्योत्तरं मत्वा ज्ञानविज्ञानवर्द्धनम् ।
 ईशराज्याददूरेत्वं”मित्युवाच महामनाः ॥ ४३ ॥
 तदा प्रभृति जिज्ञासून् दृष्ट्वा योशुरात्मवान् ।
 उपदेशच्छलेनेदं धर्मधाम्नि वचोऽब्रवीत् ॥ ४४ ॥
 खोष्टं दायूदसन्तानं वदन्त्यध्यापकाः कथम् ।
 दायूदस्त्वदमेवाह पवित्रात्माज्ञया स्वयम् ॥ ४५ ॥
 ‘प्रभुर्धर्म प्रभु’ प्राह तिष्ठ त्वं मम दक्षिणे ।
 यावन्नाहमरातीं स्ते करोमि तव पादगान् ॥ ४६ ॥
 दायूदो व्याहरत् खोष्टं प्रभुशब्देन चेत्स्वयम् ।
 दायूदात्मजनान्ना च कथं खोष्टं ब्रुवन्ति ते ॥ ४७ ॥
 अथ शिष्यान् समाहूय प्रोवाच परमात्मजः ।
 “आत्मानमभिरक्षेत् शिष्यकेभ्यो निरन्तरम् ॥ ४८ ॥
 विचरन्ति हि राष्ट्रेषु तेऽतिदीर्घपरिच्छदाः ।
 हठेषु चाभिकाङ्क्षन्ति जनानामभिनन्दनम् ॥ ४९ ॥
 समाजभवने तेऽधिकुर्वन्ति श्रेष्ठमासनम् ॥ ५० ॥
 प्रधानमासनं चापि काङ्क्षन्ति सहभोजिषु ॥ ५१ ॥
 विधवा-स्वं ग्रसन्ते ते प्रार्थयन्ते बहुक्षणम् ।
 विचारसमये दण्डं प्राप्स्यन्त्येते भयावहम् ॥ ५२ ॥
 उपविश्य धनागारसम्मुखे स ततः परम् ।
 निरैक्षत धनागारे मुद्रानिक्षेपणक्रमम् ॥ ५३ ॥
 तत्रेत्य धनिनः सर्वे स्वाः स्वा मुद्रा निचिक्षिपुः ।
 ताम्रमुद्रादयं शुद्रं काचिच्च विधवा ददौ ॥ ५४ ॥

समाह्वय ततः शिथ्यान् यीशुरेतद्वचोऽवदत् ।

अधिकं विधवा दानमदादत् न संशयः ॥ ५५ ॥

धनं प्रयोजनोद्भूतं सर्व्वं हि धनिका अदुः । •

एषा तु विधवा प्रादात् समग्रामात्मजैविकाम् ॥ ५६ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्ति तर्कदर्शनतीर्थेन श्रीकैरूपनिबद्धायां
श्रीमन्मर्गभाषित-स्त्रीष्टोपनिषद्द्वाद्दशोऽध्यायः ।

तयोदशोऽध्यायः

St. Mark. Chapter 13. [Christ foretelleth the destruction of the temple : the persecutions for the gospel : that the gospel must be preached to all nations : that great calamities shall happen to the Jews : and the manner of his coming to judgment : the hour whereof being known to none, every man is to watch and pray, that we be not found unprovided, when he cometh to each one particularly by death.] •

धर्मधाम्नोऽथ निष्क्रम्य चलिते परमात्मजे ।

तच्छिथ्योऽदर्शयत् कश्चिद् दृढां धर्मगृहस्थितिम् ॥ १ ॥

यीशुस्तमवदद् वत्स किं दाढ्यमिह पश्यसि ।

समूलमस्य विध्वंसो भवेत् सत्यं ब्रवीम्यहम् ॥ २ ॥

धर्मधाम्नुरुपविष्टेऽथ यीशौ जैतुनपर्व्वते ।

सान्द्रियाः पितृयाकोबयोहना इदमब्रुवन् ॥ ३ ॥

अदूरवर्त्ति नौनां यत् सिद्धीनां स्पष्टलक्षणम् ।

तत् सर्व्वं लयकालं च जगतो ब्रूहि नः प्रभो ॥ ४ ॥

सोऽब्रवीच्च भ्रमः कार्य्यो भ्रमोऽवश्यं समापतेत् ।

बह्वो भ्रमयिष्यन्ति स्त्रीष्टोऽहमिति वादिनः ॥ ५ ॥

युद्धनाम्नो न भेतस्यं न भाष्यं व्याकुलैरपि ।

भाष्यमेतेन सर्व्वेण समाप्तिस्तु सुदुर्लभा ॥ ६ ॥

राष्ट्रं राष्ट्रस्य जातिश्च जातेर्घोरेविरोधिताम् ।

करिष्यति धराकम्पो दुर्भिक्षं च भविष्यति ॥ ७ ॥

कल्पः स एष उद्दिष्टो यातनानामिहादिमः ।
 सावधानैरतीभाव्यं युष्माभिरात्मरक्षणे ॥ ८ ॥
 विचारसमिती युष्मानर्पयिष्यन्ति मानवाः ।
 निर्हयं प्रहरिष्यन्ति तथा धर्म्मनिकेतने ॥ ९ ॥
 मत्कृते साक्ष्यदानार्थं राजहारे प्रयास्यथ ।
 घोषनीयः सुसंवाद आदीतु सर्वजातिषु ॥ १० ॥
 राजहारेऽभियोगार्थं यदा नेष्यन्ति वो जनाः ।
 युष्माभिर्न तदा कार्यं साक्ष्यवाक्यस्य चिन्तनम् ॥ ११ ॥
 युष्माकं हृदये स्थित्वा यद्वाक्यं वाचयेद्भिभुः ।
 वाच्यं तदेव युष्माभिस्तदा तद्रतमानसैः ॥ १२ ॥
 विषये व्यवहर्त्तव्ये युष्माभिर्यद्दिष्यते ।
 तत् पवित्रात्मनो वाक्यमिति सत्यं ब्रवीम्यहम् ॥ १३ ॥
 भ्राता सोदरमासाद्य तस्मिन्काले हनिष्यति ।
 पिता धृत्वा स्वयं पुत्रं निधनायार्पयिष्यति ॥ १४ ॥
 पितरौ घातयिष्यन्ति तनयाः शत्रुपक्षगाः ।
 यूयं चानादृता लोके मम हेतो भविष्यथ ॥ १५ ॥
 तदेखरं समाश्रित्य ये च स्थास्यन्ति निश्चलाः ।
 परिणामे परिव्राणं लप्स्यन्ते ते च मानवाः ॥ १६ ॥
 यदातु ध्वंसकृद्भक्तु दानीयेलेन वर्णितम् ।
 अवघ्नाहर्मनिर्व्वर्च्च्यं द्रक्ष्यथास्थानसंस्थितम् ॥
 तदा नगं पलायन्तां यिह्मदियास्थिता जनाः ।
 नाधो गच्छन्तु कार्यार्थं प्रासादस्योपरि स्थिताः ॥ १७ ॥
 गृहे नायान्तु कार्यार्थं क्षेत्रस्था कृषकाः जनाः ।
 भविष्यन्ति सुसन्तप्ता गर्भिण्यः स्तनदाश्च याः ॥ १८ ॥
 प्रार्थयध्वमिदं यूयं युष्माकं गमनं यथा ।
 न भवेच्छीतकाले तु विश्रामदिवसेऽपिवा ॥ १९ ॥
 जगत्सृष्टेः समारभ्य क्लेशो नायात ईदृशः ।
 जगतः प्रलयं यावन्न कदापि भविष्यति ॥ २० ॥

नाकरिष्यद्विभुस्तस्य कालस्य खल्यतां यदि ।
 नास्यास्यद् जीवितः कश्चित् समग्रे चितिमण्डले ॥ २१ ॥
 मनोनीतजानानां तु शिवाय जगतः प्रभुः ।
 न्यूनीचकार धोराणि तान्यहानि निजेच्छया ॥ २२ ॥
 “तत्र खीष्ट” “इह खीष्ट” इति कश्चिद्वदेद् यदि ।
 न विश्वसित तद्वाक्ये यूयं सत्ये व्यवस्थिताः ॥ २३ ॥
 कृष्णाम्ना बह्वम्बुक्ष्णखीष्टाश्च विभ्रमांय वः ।
 दर्शयिष्यन्ति चिह्नानि विचित्राणि बह्वानि च ॥ २४ ॥
 सावधानैरतो भाव्यं युष्माभिर्भावितात्मभिः ।
 युष्मभ्यं सर्वमाख्यातं पूर्वं विस्तरशो मया ॥ २५ ॥
 तस्मिन् सुदारुणे काले सूर्यश्च तमसावृतः ।
 न भास्यत्यम्बरे चन्द्रो होनरश्मिर्भविष्यति ॥ २६ ॥
 पतिष्यन्त्यम्बरात्तारा अस्त्रं विह्वलिमाप्स्यति ॥ २७ ॥
 दिव्येन मेघयानेन यशोविक्रमभूषितः ।
 दृश्येतावतरन् मर्त्यं तदासौ मानवात्मजः ॥ २८ ॥
 ततस्तत्प्रेरिता दूताः सीम्नो भूमिविहायसोः ।
 खजनान् संग्रहीष्यन्ति नाभमानिलसंस्थितान् ॥ २९ ॥
 यथोदुम्बरवृक्षस्य दृष्टाभिनवपल्लवम् ।
 युष्माभिर्ज्ञायते ग्रीष्मः समेष्वत्यचिरादिति ॥ ३० ॥
 तथाभिज्ञानमालोक्य यथावदिह वर्णितम् ।
 ज्ञास्यते खण्डहृद्वारे स एवागतवानिति ॥ ३१ ॥
 यावन्नैवानुतिष्ठन्ति सर्वा एताः प्रवृत्तयः ।
 ब्रवीम्यवितथं तावन्नोत्सृत्यन्ति प्रजा इमाः ॥ ३२ ॥
 लोपो द्यावापृथिव्योश्च भविष्यन्त्यन्तिमे दिने ।
 न भवेन्मम वाक्यानां कदाचिदयथार्थता ॥ ३३ ॥
 तत्कालं न विजानन्ति खट्वं तसुतमानवाः ।
 केवलं स पिता वेत्ति स्वर्गस्थः परमेश्वरः ॥ ३४ ॥

भवतावहिता यूयं जाग्रत ध्यानतत्पराः ।
 यतो यूयं न जानीथ प्रभोरागमनक्षणम् ॥ ३५ ॥
 यथा भूतेषु विन्यस्य स्वगृहं भवनाधिपः ।
 निरूप्य भृत्यकार्यं च विदेशं प्रति प्रस्थितः ॥
 आश्रया तस्य ते दासा अहोरात्रं प्रजायति ।
 तथा भवत यूयं च सदा जागरतत्पराः ॥ ३६ ॥
 न युष्माभिर्यतोज्ञातं गृहाध्यक्षागतेः क्षणम् ।
 तस्मात् सर्वेषु कालेषु तच्चित्ता एव तिष्ठत ॥ ३७ ॥
 स आगत्य यथाऽकस्माद् युष्मान् पश्येन्न निद्रितान् ।
 तथा यूयं सदा तिष्ठतैव तिष्ठन्तु चापरे ॥ ३८ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शनतीर्थेन श्रीकैरूपनिबद्धायां
 श्रीमन्मर्गभाषितस्रोष्टोपनिषदि त्रयोदशोऽध्यायः ।

चतुर्दशोऽध्यायः

St. Mark. Chapter 14. [A conspiracy against Christ. Precious ointment is poured on his head by a woman. Judas selleth his Master for money. Christ himself foretellet how he shall be betrayed of one of his disciples : after the passover prepared, and eaten, instituteth his supper : declareth aforehand the flight of all his disciples, and Peter's denial. Judas betrayeth him with a kiss. He is apprehended in the garden, falsely accused, and impiously condemned of the Jews' council : shamefully abused by them : and thrice denied of Peter.]

कुलेनाथ विनाशाय यीशो निस्तारपर्वणः ।
 पूर्वं ते मन्त्रयामासुः सोपार्ध्यायाः पुरोहिताः ॥ १ ॥
 जनमध्ये विनाशेन कलहः सम्भविष्यति ।
 अतस्ते विरता हन्तुं यीशुं निस्तारपर्वणि ॥ २ ॥
 यीशुर्वैद्यनियां गत्वा शिमोनाख्यस्य कुष्ठिनः ।
 भवने सह तच्छिष्यैर्भोजनायोपविष्टवान् ॥ ३ ॥

तस्मिन्नेव ततःकाले रमणी काचिदागता ।
 शुक्तैलं जटांमांस्याः श्वेताश्मपात्रसंस्थितम् ॥
 स्त्रावयामास यत्नेन मानवात्मजमस्तुके ।
 तददृष्ट्वा कुपिताः केचिज्जना अन्योन्यमब्रुवन् ॥ ४ ॥
 “तेलस्यास्य महार्हस्य कथमेष व्ययोवृथा ।
 यन्मूढेन कृतार्थाः सुदर्दरिद्रा बहवो जनाः ॥” ५ ॥
 यीशुस्तद्वचनं श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।
 न स्त्रीयमपवादार्हा कृतं कर्मानयोत्तमम् ॥ ६ ॥
 साहचर्यं दरिद्राणां सर्वं दा वो भविष्यति ।
 न तु मां शक्यथ द्रष्टुं सदा यूयमतः पश्य ॥ ७ ॥
 व्यदधादग्रिमं कृत्यं समाधेर्भाविनो मम ।
 आसिष्य श्रद्धया तैलं योषेयं मम मूर्ध्नि ॥ ८ ॥
 यत्र यत्र सुसंवादी जगति प्रचरिष्यति ।
 ध्रुवमस्याः कृतिस्तत्र तत्र ख्यातिमवाप्स्यति ॥ ९ ॥
 यीशुमपश्यितुं धृत्वा यिह्मदा स्तुत आययौ ।
 यीशोरन्यतमः शिष्यो मुख्ययाजकसन्निधिम् ॥ १० ॥
 ते च तस्याश्रयं ज्ञात्वा हर्षेण महतान्विताः ।
 स्त्रीचक्रू रूढ्यकं दातुं स च कालमपैक्षत ॥ ११ ॥
 ततः शिष्या बलेः काले शुभनिस्तारपर्वणः ।
 निष्किण्वापूपपर्वीर्यप्रथमे दिवसे शुभे ॥
 यीशोरन्तिकमागत्य पप्रच्छुर्विनयान्विताः ।
 “कुत्र निस्तारपर्वीर्यं भोज्यं कल्प्यं भवेदिति ॥” १२ ॥
 योशुर्वावदच्छिष्यो “गच्छतं नगरीं युवाम् ।
 तत्रैकं द्रव्ययः कञ्जिज्जलकुम्भाभिवाहिनम् ॥
 युवाभ्यामनुयातोऽसौ भवनं यत् प्रवेक्ष्यति ।
 तस्य गेहस्य कर्तारं वदतं मेऽनुशासनम् ॥ १३ ॥
 गुरुः पृच्छति “कुत्रास्तेऽतिथोनां तन्निकेतनम् ।
 सशिष्यः पालयिषेऽहं यत्र निस्तारपर्वणम् ॥ १४ ॥

सचैकां सज्जितां शालामूर्धस्थां दग्धयिष्यति ।
 तत्र नः पार्वणं भोज्यं युवाभ्यामुपकल्पयताम् ॥ १५ ॥
 ततस्तौ नमरं गत्वा दृष्टवन्तौ यथायथम् ।
 कल्पयामासतुष्वैव भोज्यं निस्तारपार्वणम् ॥ १६ ॥
 अथ द्वादशभिः शिष्यैः सायं भोक्तुमुपागतः ।
 यौशुर्वाक्यमुवाचेदं स्वशिष्यान् भोजने रतान् ॥ १७ ॥
 “युष्माकं मम शिष्याणामेको विश्वासघातकः ।
 मां धृत्वा वैरिणां हस्ते स नूनमर्पयिष्यति ॥ १८ ॥
 ते श्रुत्वा वचनं तस्य पृष्टवन्तोऽतिदुःखिताः ।
 शिष्या एकैकशोऽभ्येत्य “सोऽहं किं भगव”न्निति ॥ १९ ॥
 यौशुः प्राह “नृपात्रे मे यस्तु पाणिममार्जयत् ।
 स एव द्विषतां हस्ते भ्रुवं मामर्पयिष्यति ॥ २० ॥
 यथैव लिखितं ग्रन्थे तथैव मानवात्मजः ।
 प्रयात्यर्पयिता तस्य किन्तु सन्तापभाग् भवेत् ॥ २१ ॥
 नाभविष्यत्तदुत्पत्तिर्यद्यस्मिन् धरणीतले ।
 अभविष्यत् परं क्षेमं तस्य दुष्कृतकारिणः ॥ २२ ॥
 अथ भङ्क्ताशिषा पूषं शिष्येभ्यो यौशुरब्रवीत् ।
 अयं मे गृह्यतां देहो भक्ष्यतां च विभागशः ॥ २३ ॥
 पानपात्रं पुनर्देत्वा धन्यवादपुरःसरम् ।
 उक्तवान् “पिवतेदं च मम देहस्य शोणितम् ॥ २४ ॥
 ते पपुस्तच्च पानीयं यौशुस्तान् पुनरब्रवीत् ।
 नवीननियमस्येदं स्नावितं मम शोणितम् ॥
 भविष्यति जगत्यस्मिन् बहूनां पापमुक्तये ॥ २५ ॥
 अद्यप्रभृति नैवेमं पिवेयं गोस्तनीरसम् ।
 गत्वाहमैश्वरं धाम पास्याम्यभिनवं पुनः ॥ २६ ॥
 तेऽथ स्तोत्रं समुच्चार्य जग्मुर्जेतुनपर्वतम् ।
 बभाषे वचनं तत्र शिष्येभ्यः परमात्मजः ॥ २७ ॥

मत्तोऽथ खलिता यूयं सर्वं रात्रां भविष्यथ ।
 भाव्येऽस्मिन् विषये यस्मादिदं व्याहरति श्रुतिः ॥ २८ ॥
 “अहंमेवाहनिषयामि ब्रजस्य प्रतिपालकम् ।
 तेन सुतः खलिता मेवा ब्रजस्यास्य न संशयः ॥” २९ ॥
 उत्थितस्तु गमिष्यामि गालीलमहमात्मवान् ।
 युष्माकं गमनात् पूर्वं सत्यमेतद् ब्रवोम्यहम् ॥ ३० ॥
 पितृस्तमवदद्वाक्यं “खलन्तु भक्तला जनाः ।
 अहमखलितो भूत्वा स्थास्यामि तव सन्निधौ ॥” ३१ ॥
 योऽस्तमवदत् “पूर्वं द्वितीयात् कुक्कुटध्वनः ।
 रात्रौ वारत्रयं चाद्य मां परित्यज्यसि ध्रुवम् ॥” ३२ ॥
 पितृस्तमुत्तरं प्राह त्वच्छिष्यैरपरैः सह ।
 “त्वया सार्द्धं मरिष्यामस्त्वां त्यक्त्यामो नतु ध्रुवम् ॥” ३३ ॥
 ततो गीतश्रिमान्याख्यं स्थानं गत्वा स आत्मवित् ।
 निजशिष्यान् समाह्वय व्याकुलो वाक्यमब्रवीत् ॥ ३४ ॥
 गत्वा यावदमुवाहं प्रार्थये स्थिरमानसः ।
 तावदत्रैव तिष्ठन्तु भवन्तो मम शासनात् ॥ ३५ ॥
 ततः पितरं पुरस्कृत्य तथा याकोबयोहनी ।
 गच्छन् दुःखाभिभूतोऽसौ विषोदन्निदमब्रवीत् ॥ ३६ ॥
 दुःखेन महता युक्तमामृत्योर्हृदयं मम ।
 सुप्रबुद्धा मया सार्द्धं यूयमत्रैव तिष्ठत ॥ ३७ ॥
 अथ गत्वा ततः किञ्चिद्दूरं परमतत्त्ववित् ।
 पतित्वाधोमुखो भूमौ प्रार्थयित्वेदमब्रवीत् ॥ ३८ ॥
 पितरश्चो विनिर्यातु स कालो यदि सम्भवेत् ।
 इदं पानीयपात्रं च भवतामेव वाञ्छया ॥ ३९ ॥
 अथ तत्रागतः खोष्टो निद्रितानवलोक्य तान् ।
 पितृमुत्थापयन्नाह “स्वपिषि त्वमशङ्कितः” ॥ ४० ॥
 यूयं किं घटिकां यावन्मदर्थे जागराक्षमाः ।
 जागृत प्रार्थयध्वं च पराजितुं प्रलोभनम् ॥ ४१ ॥

आत्मा समुत्सुकः सत्यं पिशितं किन्तु दुर्बलम् ॥ ४२ ॥
 इत्युपज्ञासौ ततो गत्वा पुनराराध्य पूर्ववत् ।
 प्रत्यावृत्त्य पुनः सर्वान् निद्रितान् परिदृष्टवान् ॥ ४३ ॥
 अवशत्वं गतास्तेषां सर्वेषामिव दृष्टयः ।
 अतस्ते तस्य वाक्यानामुत्तरं वक्तुमक्षमाः ॥ ४४ ॥
 तृतीयवारमागत्य स ततः प्रोक्तवान् वचः ।
 निद्रयालं समायातः कालोऽसावतिदारुणः ॥ ४५ ॥
 उत्तिष्ठतः समिषग्रामः सर्वेवयमतः परम् ।
 तं पश्यत समायान्तं योमां धृत्वाऽर्पयिष्यति ॥ ४६ ॥
 इत्युपज्ञवन्तमाचार्यं यिह्यदाः शत्रुनन्दनः ।
 यीशुमभ्याययौ क्षिप्रं सशस्त्रैर्बहुभिर्जनैः ॥ ४७ ॥
 अथ पूर्वोक्तसङ्केतं क्लृप्तासौ प्रदर्शयन् ।
 यीशुमात्मन आचार्यं प्रणनाम चुचुम्बच ॥ ४८ ॥
 तद्दृष्ट्वा ते च तं क्षिप्रं जगृहुः शस्त्रपाणयः ।
 तद्वत्तं दर्शकाः केचिद् ददृशुः पथिर्भस्थिताः ॥ ४९ ॥
 असिं क्रीषाद्दिनिष्कृष्य तेषामेकतमो जनः ।
 महायाजकदासस्य कर्णमेकं तदाच्छिनत् ॥ ५० ॥
 यीशुः प्राह ततोमुख्ययाजकप्रेषितान् नरान् ।
 दसुरं यथा ग्रहीतुं मां सशस्त्राः कथमागताः ॥ ५१ ॥
 धर्मधामगतो नित्यं देशनामहमुक्तवान् ।
 विनायासेन तत्राहं युष्माभिर्नष्टतः कथम् ॥ ५२ ॥
 आप्तानां श्रुतिरेतेन प्राप्नोति परिपूर्णताम् ।
 इत्युपज्ञवन्तमाचार्यं तच्छिष्याः परित्यजुः ॥ ५३ ॥
 नग्नकायो युवा कश्चिद् देहमावृत्य वाससा ।
 औत्सुक्यादन्वगच्छत्तं गच्छन्तं परमात्मजम् ॥ ५४ ॥
 युवभिर्भ्रियमाणस्तु त्यक्त्वा तद् वस्त्रमात्मनः ।
 हुतं पलायनं चक्रे तरुणः स दिगम्बरः ॥ ५५ ॥

ततो गृहीतमानिनुर र्यीशुं ते प्रेषिता जनाः ।
 धर्मयाजकमुख्यस्य माननीयस्य सन्निधम् ॥ ५६ ॥
 बभूवुर्म्मिलितास्तत्र वृद्धोपाध्याययाजकाः ।
 पित्रोऽप्यनुगतः सैन्यपाश्वंस्थोऽग्निमसेवत ॥ ५७ ॥
 ततस्ते याजका मुख्याः सर्वेलाञ्छ महासभाः ।
 योशुं हन्तुं मृषासाक्षं मृग्यन्तोऽपि न लेभिरे ॥ ५८ ॥
 तद्दिरोधि मृषासाक्ष्यमुक्तं यद्यपि कैश्चन ।
 नाभूत् प्रमाणयोग्यं तत् परस्परविरोधतः ॥ ५९ ॥
 तत्र केचित् समागत्य मिथ्येदं वाक्यमब्रुवन् ।
 “मयेदं स्वेच्छया भङ्क्ता मन्दिरं हस्तनिष्क्रितम् ॥
 शक्यते त्रिदिनस्यान्तर्निष्क्रातुं पाणिनी विना ।”
 इत्यस्माभिः श्रुतं स्पष्टमनेन कथितं वचः ॥ ६० ॥
 विरुद्धोक्तिवशादेतदपि न स्वीकृतं यदा ।
 अष्टच्छतं तदाह्वय मध्यस्थो मुख्ययाजकः ॥ ६१ ॥
 “त्वद्दिग्दं मृषासाक्ष्यं यच्छन्ति किमिमे जनाः ।
 एतेषां प्रतिवादाय कथं त्वं न प्रभाषसे ॥” ६२ ॥
 स तस्य तदुवचः श्रुत्वा नकिञ्चिदुक्तवान् यदा ।
 अष्टच्छत् पुनरेवेदं तदा मुख्यपुरोहितः ॥ ६३ ॥
 “पुत्रः परमधन्यस्य भवान् खोष्टः स एव किम् ।”
 “असंशयं स एवाहमिति तं योशुरब्रवीत् ॥ ६४ ॥
 “इशस्य दक्षिणे पाश्वं यूयं दक्षाय मां स्थितम् ।
 दिव्येन मेघयानेन समायान्तं नरात्मजम् ॥ ६५ ॥
 विदौर्य खोयवासांसि तच्छ्रुत्वा मुख्ययाजकः ।
 अब्रवीत् “नास्ति साक्ष्यस्य प्रयोजनमतः परम् ॥ ६६ ॥
 श्रुतवन्तः स्वयं निन्दां भवन्तः परमात्मनः ।
 अतः स्वं स्वं सुसिद्धान्तं ज्ञापयन्तु विशेषतः ॥” ६७ ॥
 “बध्योऽय”मिति ते प्राहुः सर्वे मुख्यपुरोहितम् ।
 न्यष्टोर्वंश मुखे तस्य मुख्याजन्न ख केचन ॥ ६८ ॥

“अरे व्याहर शिष्टोक्ति”मिति केचित्तमूचिरे ।
 प्रहरन्तोऽथ निर्दोषं जगद्भुक्तं पदातयः ॥ ६८ ॥
 ततो याजकमुख्यस्य दासी काचित् समागता ।
 इदमुक्तवती पितॄं प्राङ्गणेऽनलसेविनम् ॥ ७० ॥
 “यीशो नासरतीयस्य सङ्गो त्वमिति मे मतिः ।”
 “त्वद्वाक्यं नावगच्छामि” पितॄस्तामेतदब्रवीत् ॥ ७१ ॥
 ततो वह्निः समागत्य पितॄं गोपुरमाश्रिते ।
 अभवत् तत्क्षणादेव कुक्कुटस्य च शब्दनम् ॥ ७२ ॥
 अथ तं वीक्ष्य दासेयका जगाद निकटस्थितान् ।
 “अयमन्यतमस्तेषां सत्यमेतन्नसंशयः ॥ ७३ ॥
 एतत्तु वचनं तस्याः पितॄणास्वीकृतं यदा ।
 पुनरपुत्रवन्तस्तं तदा पार्श्वे स्थिता जनाः ॥ ७४ ॥
 “त्वत्समुच्चारिता भाषा गालीलीयेव लक्ष्यते ।
 ध्रुवं गालीलवासित्वास्त्वं तेष्वेकतमो मतः ॥” ७५ ॥
 सोऽभिशापं समुच्चार्य शपथं च पृथग्विधम् ।
 अवदन्नाभिजानामि भवद्भिः कथितं जनम् ॥” ७६ ॥
 इति ब्रुवति पितॄं तु सद्यो रीति स्म कुक्कुटः ।
 स्मारं स्मारं गुरोर्वाक्यं स रुरोद तदाकुलः ॥ ७७ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शनतीर्थेन श्लोकैरुपनिबद्धायां
 श्रीमन्मर्गभाषितस्त्रीष्टोपनिषदि चतुर्दशोऽध्यायः ।

पञ्चदशोऽध्यायः

St. Mark. Chapter 15. [Jesus brought bound, and accused before Pilate. Upon the clamour of the common people, the murderer Barabbas is loosed, and Jesus delivered up to be crucified. He is crowned with thorns, spit on, and mocked : fainteth in bearing his cross : hangeth between two thieves : suffereth the triumphing reproaches of the Jews : but confessed by the centurion to be the son of God : and is honourably buried by Joseph.]

मन्त्रयित्वा प्रभातेऽथ सवृद्धा मुख्ययाजकाः ।

अध्यापकाश्च तं यीशुं पोलाताय समर्पयन् ॥ १ ॥

अथ संस्थितमालोक्य पुरतः परमात्मजम् ।

“यिहूदीनां नृपः किं त्व”मिति पोलात ऊक्तवान् ॥ २ ॥

“भवता सत्यमेवोक्त”मिति तं योशुरब्रवीत् ।

वृद्धाद्येभियुक्तसु नोत्तरं वाक्यमब्रवीत् ॥ ३ ॥

प्राणान्तकेऽभियोगेऽपि यीशुं दृष्ट्वा निरुत्तरम् ।

पोलातो विस्मितस्तस्थौ यिहूदीनामधोऽधरः ॥ ४ ॥

कारामुक्तिमनुस्मृत्य ततः पार्वणकालिकीम् ।

तदर्थं करुणां भक्ताः पोलातं तु ययाचिरे ॥ ५ ॥

स विदित्वार्पणं यीशोः प्रतिहिंसाप्रणोदितम् ।

पृष्टवान् “यिहूदीशस्य किं मोक्षमभिवाञ्छस्य” ॥ ६ ॥

प्रधानयाजकाद्यैस्तु जनसंघाः प्रणोदिताः ।

समं नृशंसबाराब्बामुक्तिमेव ययाचिरे ॥ ७ ॥

ज्ञात्वा तेषामभिप्रायं पोलात इदमुक्तवान् ।

“यद्येवं भवदुक्तस्य यिहूदीशस्य किं भवेत् ॥” ८ ॥

क्रोशन्तस्ते पुनः प्राहुः क्रुशेनायं निहन्यताम् ।”

“किन्तु तेन कृतोदोषः” पोलात इति पृष्टवान् ॥ ९ ॥

तस्य तद्वचनं श्रुत्वा क्रोशन्तस्ते ततोधिकम् ।

उक्तवन्तः “क्रुशेनैव भवता बध्यतामयम् ॥ १० ॥

पोलातो वचनात्तेषां बारब्बामुक्तिमादिशत् ।
 तथाच स कषाघातं क्रुशे यीशोः समर्पणम् ॥ ११ ॥
 शासकस्य ततः सेना नोत्वा योशुं नृपालयम् ।
 सैन्यानि स्थापयामासुः समग्राणि तदन्तिके ॥ १२ ॥
 तस्य देहं समाच्छाद्य क्षणरक्तेन वाससा ।
 मुकुटं कण्टकस्थाय निदधौ तस्य मस्तके ॥ १३ ॥
 सैन्यानि पुरतस्तस्य पातयित्वाथ जानुनी ।
 “नमो यिह्मद्यधोशाये”त्यवहस्य बभाषिरे ॥ १४ ॥
 निष्ठीवमक्षिपंस्तस्य सुपवित्रे कलेवरे ।
 कठिनेन च दण्डेन प्रजङ्गुस्तस्य मस्तके ॥ १५ ॥
 मोचयित्वा ततस्तस्य तत् क्षणलोहिताम्बरम् ।
 तं क्रुशेऽर्पयितुं निनुरः परिधाप्य निजाम्बरम् ॥ १६ ॥
 कुरीणीयशिमोनाख्यं गच्छन्तं तेन वर्त्मना ।
 ससिकन्दररूपस्य तातं ग्रामात् समागतम् ॥
 तं सैनिकाः समादिश्य कुशस्य वहनाय तु ।
 कपालस्थलमानिनुर्यीशं ते गलाग्राहयम् ॥ १७ ॥
 पानाय प्रददुस्तस्मै सगन्धं गोस्तनोरसम् ।
 तं रसं न तु जग्राह यीशुरात्मविदांवरः ॥ १८ ॥
 तृतीयघटिकाकाले ते क्रुशे तं समर्पयन् ।
 व्यभजंस्तस्य वस्त्राणि गुटिकाधातपूर्वकम् ॥ १९ ॥
 “अयं यीशुरितिस्वग्रातो यिह्मदीयप्रजाधिपः ।”
 इति दोषयुतं वाक्यं बबन्धुस्तस्य मस्तके ॥ २० ॥
 बबन्धुस्ते च दस्य द्वौ यीशोर्दक्षिणवामयोः ।
 तेना“सौ गणितोऽधर्षिष्वि”ति वाक् पूर्णतां गता ॥ २१ ॥
 सामर्थ्यं तस्य निन्दन्तो भ्रूकूटीकुटिलाननाः ।
 मस्तकं चालयित्वाच पथिका इदमब्रुवन् ॥ २२ ॥
 “ईशस्य मन्दिरं भङ्क्ता त्रिदिनाभ्यन्तरे पुनः ।
 निर्मातुमपि शक्नोमो” तुरक्तवांस्त्वं वचो नकिम् ॥ २३ ॥

“रक्ष त्वमात्मनात्मानमवरोह स्वयं कृशात् ।”

इत्यमेव जजल्पुश्च सोपाध्यायाः पुरोहिताः ॥ २४ ॥

“इस्त्रायेलाधिपोऽरक्षोदयमन्यान् स्वशक्तिः ।

स्वशक्त्या कथमात्मानं नाभिरक्षति साम्प्रतम् ॥ २५ ॥

विश्वासो वर्द्धतां नोऽस्मिन्नवरोहेत् कृशादयम् ।”

तेन साहच विद्धो हौं दस्य तं विनिन्दतुः ॥ २६ ॥

मध्यन्दिनादथारभ्य कालं त्रिघटिकामितम् ।

अभवन्निखिलो देशो घोरेण तमसावृतः ॥ २७ ॥

तृतीयप्रहरे प्राह यीशुरुच्चैरिदं वचः ।

“त्वया कथमहं त्यक्तो मदीश्वर मदीश्वर ।” २८ ॥

तदाकर्ण्यब्रुवन् केचित्तदानीं तत्र संस्थिताः ।

“अयमेलियमाह्वय त्यजत्यन्ते कलेवरम् ॥” २९ ॥

इत्याकर्ण्य वचस्तेषां कश्चित्तत्रत्यमानवः ।

पानाय प्रददौ तस्मै काञ्चिकं नलमध्यगम् ॥ ३० ॥

हसन् मर्म्मोपहासं स वाक्यमेतत्तमुक्तवान् ।

“पश्याम्यमुं परित्रातुमेलियोऽभेति नेति वा ॥” ३१ ॥

अथोच्चैः पुनरुत्क्रुश्य देहदृक् परमात्मजः ।

देहाद्वियुक्तमात्मानमापेयत् परमात्मने ॥ ३२ ॥

तत्क्षणादग्रतो मूलं यावन्मन्दिरसंस्थिता ।

अभूदु यवनिका दीर्णान्वरं तस्य वियोगतः ॥ ३३ ॥

• दृष्ट्वा शतपतिस्तस्य दुःखप्राणविमोचनम् ।

“परमेश्वरपुत्रोऽयमभू”दित्येवमब्रवीत् ॥ ३४ ॥

गालीलाद् योषितो याश्च योशोः सेवार्थमागताः ।

ताः सर्वा ददृशुः सर्वं दूरतः समवस्थिताः ॥ ३५ ॥

तासु सर्वासु विख्याता इमाः सेवापरायणाः ।

मरीयम् नाम कल्याणी मग्दलग्रामवासिनो ॥ ३६ ॥

योशियाकोबयो र्म्माता मरीयन्नामचापरा ।

आसीदन्याच कल्याणी गालोमी धर्मचारिणी ॥ ३७ ॥

अथारिमाथियावासी योषिफो नाम धार्मिकः ।

आयोजनदिनेऽभ्येत्य स्वर्गराजस्य साधकः ॥

पीलातमुपसङ्गम्य सुशीलो मन्त्रतत्त्ववित् ।

योशोरचेतनं देहं सपौरुषमयाचत ॥ ३८ ॥

तस्याशु मरणं श्रुत्वा पीलातो विस्मितोऽभवत् ।

तंचाह्वय शताध्यक्षमपृच्छञ् ज्ञातुमिच्छया ॥ ३९ ॥

ततः स तत्त्वतो ज्ञात्वा यीशुं पञ्चत्वमागतम् ।

योशोर्बिन्दनश्वरं देहं योषिफाय समर्पयत् ॥ ४० ॥

सूक्ष्मेण वाससावेष्ट्य योषिफस्तत् कलेवरम् ।

निधायाद्रिगुहायां च रुरोध मुखमश्मना ॥ ४१ ॥

योशिमाता मरीयम् तत् सार्द्धं मरीयमान्यया ।

अपश्यत् संस्थिता सर्वे शवागारस्य सन्निधौ ॥ ४२ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शणतीर्थेन श्लोकैरुपनिबद्धायां
श्रीमन्मगंभाषितखोष्टोपनिषदि पञ्चदशोऽध्यायः ।

षोडशोऽध्यायः

St. Mark. Chapter 16. [An angel declareth the resurrection of Christ to three women. Christ himself appeareth to Mary Magdalene : to two going into the country : then to the apostles, whom he sendeth forth to preach the gospel : and ascendeth into heaven.]

अथ विश्रामवारान्ते सप्ताहप्रथमेऽहनि ।

प्रातर्भरीयमौ ते द्वे शालोमीच सुसेविकाः ॥

सुगन्धिद्रव्यमादाय यीशोर्देहस्य लिप्सया ।

समागत्य शवागारद्वारं प्रादुरिदं वचः ॥ १ ॥

“क्षपयेमां शवागारद्वारमावृत्य संस्थिताम् ।

अस्माकमुपकाराय कः शिलापसारयेत् ॥” २ ॥

अपसारितमालोक्य महान्तं प्रस्तरं ततः ।

प्रविश्य ताः शवागारं ददृशुस्तस्य दक्षिणे ॥
 युवानमेककं शुभ्रं वसनेन समावृतम् ॥ ३ ॥
 तत्र ता विस्मितास्तस्युर्भयेन महतान्विताः ॥ ४ ॥
 अथ ता योषितो वीक्ष्य स इदं वाक्यमब्रवीत् ।
 “मा क्षुभ्यत महाभागा माभूदो मनसो भयम् ॥ ५ ॥
 यीशुं कृशहतं यूयं मृग्यथात्र समागताः ।
 अहमेतद्विजानामि स नास्तीहोत्थितो यतः ॥ ६ ॥
 पश्यतामेतत् तत् स्थानं यत्राशेतात्मवान् प्रभुः ।
 यात ब्रूत च तच्छिष्यान् पितॄन् चेदं वचो मम ॥ ७ ॥
 “युष्माकमग्रतो याति गालीलं त्वरया प्रभुः ।
 तत्र द्रक्ष्यथ तं यूयं तस्य पूर्वप्रतिज्ञया ॥” ८ ॥
 ता वृत्तान्तमिमं श्रुत्वा शवागाराद् वह्निर्गताः ।
 पलायाञ्चक्रिरे भीताः कस्मैचित् किञ्चनावदन् ॥ ९ ॥
 तत आविरभूत् खोष्टः प्रतूर्षे पुनरुत्थितः ।
 सुप्ताहप्रथमे वारे तस्या मरीयमोऽग्रतः ॥ १० ॥
 सप्त भूतान् वह्निश्चक्रे देहाद् यस्याः पुरा प्रभुः ।
 मन्दलग्रामतो याच यीशोः सेवार्थमागता ॥ ११ ॥
 यीशोरुत्थितिसंवादं तथा प्रत्यक्षदर्शनम् ।
 सैव गत्वान्नवीच्छिष्याञ्च शोकाद् रोदनकातरान् ॥ १२ ॥
 ते निश्चयामृतिं तस्य दर्शनं च तथा कृतम् ।
 नैव प्रमाणयामासुरविश्वासात् स्वचेतसः ॥ १३ ॥
 ततस्तेषु द्वयोर्ग्रामं गच्छतो जेनयोः पुनः ।
 आकृत्यन्तरमाश्रित्य स्वयमाविर्बभूव सः ॥ १४ ॥
 तावप्यन्याजजनानेतदुक्तवन्तो यथायथम् ।
 किन्त्वस्यां वाचि विश्वासं तयोस्ते नैवचक्रिरे ॥ १५ ॥
 एकादशानां शिष्याणां संशयञ्ज्ञानचेतसाम् ।
 अत्रतामग्रतो भूयः खोष्ट आविरभूदथ ॥ १६ ॥

स समालोक्य ताव्क्लिष्टान् सन्देहवशवर्त्तिनः ।
 तेषां विश्वासदार्ढ्यार्थमिदं वचनमब्रवीत् ॥ १७ ॥
 यूयं महचनाद् यात कृत्स्नामेव वसुन्धराम् ।
 इमं च मम संवादं पब्रूत सकलान्नरान् ॥ १८ ॥
 अह्मन् श्रद्धावान् शुभां वाचं यो मया कथितामिमाम् ।
 स्नास्यत्यनघस्कल्पः स परित्वाणमाप्स्यति ॥ १९ ॥
 यो न विश्वस्त एतस्मिन् संवादे परमे शुभे ।
 समूढो लप्स्यते दण्डं चरमेऽत्र न संशयः ॥ २० ॥
 विश्वासं कुर्वतां लोके प्रथिताः शुभसिद्धयः ।
 भवेयुरनुवर्त्तिन्य इमा मानवमुक्तये ॥ २१ ॥
 भूतान् निःसारयिष्यन्ति ते जना मम नामतः ।
 भाषामभिनवां चैव वदिष्यन्ति परस्परम् ॥ २२ ॥
 महीयविषसंयुक्तान् ग्रहीष्यन्ति सरोस्पान् ।
 न मरिष्यन्ति पीत्वापि पानोयं प्राणनाशकम् ॥ २३ ॥
 स्वहस्तमात्रं संस्थाप्य रोगाक्लिष्टजनोपरि ।
 रोगमुक्तान् करिष्यन्ति ते जनाः सर्वमानवान् ॥ २४ ॥
 इत्थं शिष्यैः सहालापात् परं स परमात्मजः ।
 ईशेन प्रापितः स्वर्गं स्थापितस्तस्य दक्षिणे ॥ २५ ॥
 ततः प्रस्थाय तक्लिष्टाः समस्ते क्षितिमण्डले ।
 उदारं खोष्टसंवादं श्रेयसे समघोषयन् ॥ २६ ॥
 योशुः खोष्टः परित्वाता शिष्यानुग्रहकाम्यया ।
 प्रामाण्यद वचस्तेषां लक्षणैरनुवर्त्तिभिः ॥ २७ ॥

इति भारतवर्षीयचट्टग्रामजिलान्तर्गतमादासाग्रामनिवासिना
 श्रोताराचरणचक्रवर्त्ति तर्कदर्शनतोर्थेन श्लोकेरुपनिषद्वायां
 ओमन्मग्नं भाषितखोष्टोपनिषदि षोडशोऽध्यायः ।

CHRISTOPANISAT

श्रीमल्लूगभाषिता

प्रथमोऽध्यायः

St. Luke. Chapter 1. [The preface of Luke to his whole gospel. The conception of John the Baptist, and of Christ. The prophecy of Elisabeth, and of Mary, concerning Christ. The nativity and circumcision of John. The prophecy of Zacharias, both of Christ, and of John.]

पूर्वार्त्तरूपदिष्टानि वाक्यानि बहुभिर्बुधैः १

निबद्धानि प्रमात्रेण गृह्यन्ते यानि लौकिकैः ॥ १ ॥

तान्येवच समोक्ष्याहं थियफोल ब्रवीमि ते ।

पूर्वज्ञाने तवैतेन स्थिरा अज्ञा भविष्यति ॥ २ ॥

आसीद् यिहूदियाधीश-हेरोद-समये पुरा ।

नियुक्तोऽबियपर्याये सखरीयाख्ययाजकः ॥ ३ ॥

हारोणवंशजा तस्येलिशवेतेति नामतः ।

आसीत् पुण्यवती भार्या पतिसेवापरायणा ॥ ४ ॥

तावुभौ सहितौ नित्यं सत्यधर्मं व्यवस्थितौ ।

एकाग्रमनसा युक्तौ भेजाते परमेश्वरम् ॥ ५ ॥

बन्ध्यासीदिलिशवेता तस्मात् कारणतस्तयोः ।

अपत्योत्पत्तिबाधाभूद् वयसा वृद्धयोरपि ॥ ६ ॥

एकदा निजपर्याये गुटिकापातपूर्वकम् ।

सखरीयोऽविशद्वृषदन्धार्थं धर्ममन्दिरम् ॥ ७ ॥

प्रार्थनायां रताः सर्वे यदा मन्दिरतो वहिः ।

स्वदूतं दृष्टवानेकं तदा वेद्याः स दक्षिणे ॥ ८ ॥

स दूतस्तं समालोक्य भयेन महतान्वितम् ।

प्रोवाच भद्रमाप्तोऽसि मा भूत्ते मनसो भयम् ॥ ९ ॥

तवाद्य सफला वाञ्छा चिरकालानुबन्धिनी ।
 अचिरात् सोथते पुत्रं तव पत्नी यशस्विनी ॥ १० ॥
 तर्मात्मनः सुतं नाम्ना योद्धनं त्वं करिष्यसि ।
 त्वया सह प्रह्वयन्ति मानवा यस्य जन्मना ॥ ११ ॥
 भविष्यति महाभागः सोऽग्रतः परमात्मनः ।
 सुरां द्राक्षारसं वापि स कदाचिन्न पास्यति ॥ १२ ॥
 पवित्रेणात्मना पूर्णः स भविष्यति गर्भतः ।
 करिष्यति च मङ्गलानिस्त्रायेलसुतान् बहून् ॥ १३ ॥
 पिष्टत्वं सच पुत्रेषु महत्त्वं दुर्जनेषु च ।
 एलियात्मप्रभावेण लोके विस्तारयिष्यति ॥ १४ ॥
 तै रैशसम्प्रदायाञ्च भुवने वितनिष्यति ॥ १५ ॥
 इति दूतवचः श्रुत्वा सखरीयस्तमब्रवीत् ।
 अहं कथं विजानामि तव वाक्यस्य सत्यताम् ॥ १६ ॥
 वृद्धोऽहं वयसा दूत वृद्धा भार्याच मामकी ।
 कथं गर्भसमुत्पत्तिं हृद्वागर्भाशये भवेत् ॥ १७ ॥
 इति तस्य वचः श्रुत्वाऽनुपपत्तिसमन्वितम् ।
 गम्भीरवचसा दूतो वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ॥ १८ ॥
 गाब्रीयेलाख्यदूतोऽहं तिष्ठामीश्वरसन्निधौ ।
 तुभ्यमीशसुसंवादमावेदयितुमागतः ॥ १९ ॥
 यच्च माङ्गलिकं वाक्यं मयोक्तमौश्वरान्नया ।
 आफलोदयतस्तन्न वक्तव्यं कुत्रचिच्चया ॥ २० ॥
 यतो मामकसंवादे विश्वासो न ह्यतस्त्वया ।
 भाव्यं वाक्शक्तिहीनेन ततः कारणतस्त्वया ॥ २१ ॥
 तस्मिन् काले स्थिता येच जना मन्दिरतो वह्निः ।
 ते सर्वे विस्मयं जग्मुः सखरीयविलम्बनात् ॥ २२ ॥
 अथ वाक्शक्तिहीनं तं ते वीक्ष्य वहिरागतम् ।
 अयं धर्मगृहेऽपश्यत् किमपीति प्रमेणिरि ॥ २३ ॥

इङ्गितैः स्वाशयं सोऽपि मूकवत् प्रतिबोधयन् ।
 निजयाजनकर्मान्ते जगामात्मनिकेतनम् ॥ २४ ॥
 तत्कालात् सेलिशावेता धृतगर्भा यशस्विनी-
 प्रच्छन्ना संस्थिता पञ्चमासानेतद्वचोऽब्रवीत् ॥ २५ ॥
 प्रभुर्यदा स्वयं हर्त्तुमियेषाऽप्यशो मम ॥
 कृपया कृतवानोऽहं इत्यमाचरणं तदा ॥ २६ ॥
 षष्ठे मासेतु संप्राप्ते पुनस्तं दूतमौश्वरः ।
 गालीले प्रेषयामास पुरे नासरताभिधे ॥ २७ ॥
 स तत्र वचसा दत्तां योषेफाय महात्मने ।
 आर्यां मरियमं नाम कुमारोमिदमब्रवीत् ॥ २८ ॥
 मम प्रसादधन्यास्त्वं कल्याणि भद्रमस्तु ते ।
 स्वयं त्वामनुगृह्णाति परमात्मा सनातनः ॥ २९ ॥
 मा तस्य वचमोद्दिग्ना समालोचनतत्परा ।
 दूतोक्तशुभसंवादे स्वसंशयमकल्पयत् ॥ ३० ॥
 तस्याः संशयमालोक्य दूतस्त्वामिदमब्रवीत् ।
 मनसस्ते भयं माभून्नरोयम् जहि संशयम् ॥ ३१ ॥
 ईश्वरस्य प्रसादात्त्वमन्तर्वर्त्तो भविष्यसि ।
 भहोदारं महाभागं पुत्रमेकं च सोष्यसे ॥ ३२ ॥
 त्वमात्मनः प्रियं पुत्रं यीशुं नाम्ना करिष्यसि ।
 व्याहरिष्यन्ति लोके च तं जनाः परमात्मजम् ॥ ३३ ॥
 पितुस्तस्य महीशस्य दायूदस्य महात्मनः ।
 श्रेष्ठसिंहासनं तस्मै परमात्मा प्रदास्यति ॥ ३४ ॥
 याकोबकुलजातेषु स जनेषु प्रतिष्ठितः ।
 अविनश्वरराजत्वं करिष्यति युगे युगे ॥ ३५ ॥
 मरोयम् तद्वचः श्रुत्वा जगाद धर्मचारिणी ।
 पुरुषं हि न जानामि कथं गर्भो भवेन्मम ॥ ३६ ॥
 दूतस्तस्या वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।
 पवित्रात्मन आभास स्वयि प्रतिफलिष्यति ॥ ३७ ॥

परात्माभासतो यस्माच्छृङ्खः पुत्रो भविष्यति ।
 तस्मात् परात्मनः पुत्रं तं वदिष्यन्ति मानवाः ॥ ३८ ॥
 तव ज्ञातीलिशावेता बभ्यापि चिरकालतः ।
 ईशाग्रया दधौ गर्भे वृद्धापि वयसा सुतम् ॥ ३९ ॥
 षड्भिर्मातैः स संख्यातस्तस्याः कुक्षौ विवर्द्धते ।
 सर्वशक्तिमदीशस्य वाचं ह्यर्थोऽनुधावति ॥ ४० ॥
 दूतस्य तद्वचः श्रुत्वा मरीयम् वाक्यमब्रवीत् ।
 तथासु त्वं यथाऽवोचोऽनुगतास्मग्रहमीश्वरम् ॥ ४१ ॥
 तस्मिन्नन्तर्हिते दूते मरीयम् सहसोत्थिता ।
 कांचिद् पर्वं तद्देशस्थां यिद्धदियापुरीं ययौ ॥ ४२ ॥
 प्रविश्य च महाभागा सखरीयनिकेतनम् ।
 शुभाश्रीर्वचनैरौलिशावेतामभ्यवादयत् ॥ ४३ ॥
 तस्याः शुभरवेणेलिशावेताजठरे शिशुः ।
 ननर्त्त सहसा पूर्णः पवित्रात्मपराचर्षिषा ॥ ४४ ॥
 शिशो मातापि गर्भान्तःपरिस्पन्दनहर्षिता ।
 आर्यां मरीयमं स्नेहादब्रवीदुच्चशब्दनैः ॥ ४५ ॥
 तव गर्भफलं धन्यं धन्या त्वं महिलासु च ।
 इह मे प्रभुमातेयं कुतो भाग्यं ममेदृशम् ॥ ४६ ॥
 तव मङ्गलवादस्य ध्वनिं श्रुत्वातिमाव्रतः ।
 मम गर्भाशये गर्भो ननर्त्त सहसा यतः ॥ ४७ ॥
 सा च अहावती धन्या अहा यस्या हृदि स्थिता ।
 परमेशवचःसिद्धिं ध्रुवं तस्यां भविष्यति ॥ ४८ ॥
 मरीयम् तद्वचः श्रुत्वा विभुभक्तिसमन्विता ।
 विभुसंकीर्त्तनेनेलिशावेतां समतोषयत् ॥ ४९ ॥
 गुणानीशस्य गायन्ति मम प्राणा निरन्तरम् ।
 मम त्रातरि सन्तुष्टा ममात्मा च परात्मनि ॥ ५० ॥
 स दासीमनुजग्राह हीनावस्थां गतामपि ।
 यतोऽस्मां कथयिष्यन्ति सर्वे धन्यामतः परम् ॥ ५१ ॥

ज्ञातवान् स महत् कर्म मर्त्येऽमोघशक्तितुः ।
 पवित्रं परमं तस्य नामधेयं प्रकीर्तितम् ॥ ५२ ॥
 ये तं विभ्यति सर्व्वेशं निग्रहानुग्रहक्षमम् ।
 ते लभन्ते दयां तस्य यावद् वंशपरम्पराम् ॥ ५३ ॥
 स विक्रमयुतं कार्य्यं चकारात्मबलान्वितः ।
 उत्ससादच विभ्रान्तानहङ्कारपरायणान् ॥ ५४ ॥
 स सिंहासनतः शूरानवारोहयदात्मना ।
 जनानवनतान् दीनानकरोच्च महोन्नतान् ॥ ५५ ॥
 क्षुधार्त्तानिकरोत् पूर्णान् स बहून्तमवस्तुभिः ।
 वचोविनिमयेनैव धनिनो विससर्ज्ज च ॥ ५६ ॥
 इन्द्रायेलं स्वदासं स खेच्छयानुगृहीतवान् ।
 यथोक्तवानिदं वाक्यमस्मत्पितृगणं प्रति ॥ ५७ ॥
 “अब्राह्मणं तथा तस्य बृहद्दंशपरम्पराम् ।
 चिरकालं दयिष्येऽहमात्मभावेन संस्थितः ॥” ५८ ॥
 अथ मासत्रयं प्रायो मरोयम् तत्र संस्थिता ।
 निधाय हृदि विश्वेशं जगाम खनिकेतनम् ॥ ५९ ॥
 पूर्णं प्रसवकालेऽथ शुभयोगे शुभक्षणे ।
 • इलिशावेतयाऽसावि तनयः शुभलक्षणः ॥ ६० ॥
 तां प्रतीशदयां श्रुत्वा तदन्तिकङ्निवासिनः ।
 • बभूवुर् बान्धवाः सर्व्वे हर्षेण महतान्विताः ॥ ६१ ॥
 अष्टमे दिवसे प्राप्तं त्वक्छेदाय समागताः ।
 ज्ञातय सखरीयाख्यमीषुः कर्त्तुं तमभेकम् ॥ ६२ ॥
 किन्तु तज्जननो नैवमिच्छुस्तुक्तीवाच बान्धवान् ।
 भवन्तः कर्त्तूमर्हन्ति नान्ना योहनमर्भकम् ॥ ६३ ॥
 तस्यास्तद्वचनं श्रुत्वा बान्धवा इदमब्रुवन् ।
 तव वंशे श्रुता नास्ति समाख्यैतादृशी क्वचित् ॥ ६४ ॥
 ततस्ते परिपप्रच्छुः शिशोः पितरमिङ्गितैः ।
 भवते बालकस्यास्य कीदृशं नाम रोचते ॥ ६५ ॥

स्वस्य वाक्शक्तिहोनत्वात् स लिपोफलकेऽलिखत् ।
 “शिशुरेष मदच्छातो योहनाख्यो भविष्यति ॥” ६६ ॥
 तदृष्ट्वा ज्ञातयः सर्वे बभूवुर्विस्मिता यदा ।
 लुप्ता तस्य वचःशक्तिः पुष्पोर सहसा तदा ॥ ६७ ॥
 सुख्यष्टवचसेशस्य धन्यवादं चकार सः ।
 तेन सर्वे भयाक्रान्ता बभूवुस्तस्य बान्धवाः ॥ ६८ ॥
 यिद्भुदियाप्रदेशस्था इदं वृत्तं विशेषतः ।
 सर्वं ज्ञालोचयामासुः बोधयन्तः परम्परम् ॥ ६९ ॥
 तत्पिता सखरोयश्च पुत्रजन्मप्रहर्षितः ।
 पवित्रेणात्मना पूर्णं परमात्मानमस्तवीत् ॥ ७० ॥
 इस्त्रायेलेश्वरो धन्यः परमात्मा सनातनः ।
 यतः स्वयं समीक्ष्यैव स मुमोचात्मनः प्रजाः ॥ ७१ ॥
 दायूदस्य स्वदासस्य शुद्धिमत्कुलपर्व्वतात् ।
 परिव्राणाय चास्माकं शृङ्गमेकमजोजनत् ॥ ७२ ॥
 स आदिकालतः प्राह पवित्रश्रुतिभिर्यथा ।
 परितत्रे तथैवास्मान् वेरिणां महतो भयात् ॥ ७३ ॥
 अस्मत्पितृकुलं त्रातुं नोतिं स्मर्त्तुं तथात्मनः ।
 कृतवान् यत् परं दिव्यं सोऽस्मदादिपितामहम् ॥ ७४ ॥
 अब्राह्मणं प्रति प्रीतोऽस्मद्वैरिभयशान्तये ।
 तदेवेदं परं दिव्यं येन लप्स्यामहे परम् ॥ ७५ ॥
 त्वामीशज्ञानवक्तारं लोके वक्ष्यन्ति बालक ।
 ईशाध्वशुद्धये यस्मात्त्वं तदग्रे गमिष्यसि ॥ ७६ ॥
 ईशसृष्टप्रजानां च कर्त्तुं पापविमोचनम् ।
 परिव्राणपरिज्ञानं त्वं तान् विज्ञापयिष्यसि ॥ ७७ ॥
 अस्मदोशकृपाविष्टस्तेहैनैतद्भविष्यति ।
 येनोद्धं राजमानोषा द्रक्ष्यत्यस्मान्निरन्तरम् ॥ ७८ ॥
 मग्नान् तमसि या नित्यं मृत्युच्छायां न्वितां स्तथा ।
 दीपयित्वा परां शान्तिमस्माकमभिधास्यति ॥ ७९ ॥

वदधेऽथ शिशुः काले शक्तिमानात्मशक्तिः ।

यावन्न ख्यातिमापैष मरौ तावदुवासच ॥ ७८ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तिकं दर्शनतीर्थेन श्रीकैरवनिबद्धायां

श्रीमद्भगवद्गीता-स्त्रीष्टोपनिषदि प्रथमोऽध्यायः ।

द्वितीयोऽध्यायः

St. Luke, Chapter 2. [Augustus taxeth all the Roman empire. The nativity of Christ. One angel relateth it to the shepherds : many sing praises to God for it. Christ is circumcised. Mary purified. Simeon and Anna prophesy of Christ : who increaseth in wisdom, questioneth in the temple with the doctors, and is obedient to his parents.]

श्रीगन्धर्वाक्षरस्त्रिन् काले साम्राज्यवासिनाम् ।

प्रजानां नामधेयस्य राजस्वीकृतिमादिशत् ॥ १ ॥

सुरियामण्डलाधोऽशकुरीणीयाख्यभूपतेः ।

प्रथमोऽयं समादेश आसीन्नामनियन्त्रणे ॥ २ ॥

अथ जन्मः प्रजाः सर्वाः पुरीं राजानुमोदिताम् ।

नामस्वीकरणार्थाय स्वकुटुम्बसमन्विताः ॥ ३ ॥

पुरान्नासरताच्चैव देशाद्दालीलसंस्थितात् ।

दायूदकुलसञ्जातयोषिष्ठोऽपि नृपाञ्जया ॥

भार्यां मरीयमं नाम वाग्दत्तां गर्भसंयुताम् ।

आदाय नामलेखार्थं बैतलेहममाययौ ॥ ४ ॥

प्राप्ते प्रसवकालेऽथ मरीयम् तत्र संस्थिता ।

सुषुप्ते प्रथमं पुत्रं विधाटवशमागता ॥ ५ ॥

स्थानाभावं ततः पान्थशालायां प्रसमीक्ष्य सा ।

तं बालं वाससाच्छाद्य गवादन्यामशाययत् ॥ ६ ॥

तस्मिन्नवस्थिताः काले प्राप्तरं मेषपालकाः ।

प्रबुद्धाः क्रमशो रात्रौ खव्रजं पर्यवेक्षिरे ॥ ७ ॥

तेषामाविरभूदूतः समन्तादवभासयन् ।
 आत्मनस्तेजसा दीप्तः परमेशपराक्रमम् ॥ ८ ॥
 अथ तान् व्यथितान् दृष्ट्वा भयेन मेषपालकान् ।
 अभयेन समाश्वास्य स दूत इदमब्रवीत् ॥ ९ ॥
 परमानन्दसंवादं सर्वलोकसुखावहम् ।
 अहमीशाज्ञया युष्मान् विज्ञापयितुमागतः ॥ १० ॥
 प्रभुः स्त्रीष्टः परिव्राता दायृदनगरे स्वयम् ।
 परिव्राणाय युष्माकमद्य मर्त्ये व्यजायत ॥ ११ ॥
 ममाभिज्ञानतो वस्त्रखण्डेन परिवेष्टितम् ।
 गवादन्यां शयानं तं यूयमासादयिष्यथ ॥ १२ ॥
 इतुश्चारणमात्रेण भटिति स्वर्गवाहिनी ।
 तं दूतमुपसङ्गम्य जगौ स्वर्गं सरस्वतीम् ॥ १३ ॥
 “त्रिदिवे महिमेशस्य मर्त्ये शान्तिरनश्वरा ।
 संप्रीतिश्च मनुष्येषु सातत्येन विराजताम् ॥” १४ ॥
 स्वर्गं गतेषु दूतेषु ततस्ते मेषपालकाः ।
 औत्सुक्यवशतो जग्मुः पवित्रं बैतलेहमम् ॥ १५ ॥
 तेषामाविरभूद्बालः स्वर्गदूतो यथोक्तवान् ।
 सुशयानो गवादन्यां पितृभ्यां परिरक्षितः ॥ १६ ॥
 तं तथावस्थितं वीक्ष्य यथा खर्दूत उक्तवान् ।
 सर्वं विज्ञापयामासुस्ते बालविषये वचः ॥ १७ ॥
 संवादमिममाकर्ण्य मेषपालकदूतयोः ।
 मेनिरे परमाश्चर्यं श्रोतारः पुरवासिनः ॥ १८ ॥
 मरीयम् शिशुमातापि सर्वं संश्रुत्य तत्त्वतः ।
 मनसाऽचिन्तयत् सर्वं न कस्मैचिदुवाच सा ॥ १९ ॥
 यथोक्ति मेषपाश्चैव सर्वं श्रुत्वा निरोक्ष्य च ।
 प्रत्याजग्मुर्निजस्थानं गायन्तः परमेश्वरम् ॥ २० ॥
 अष्टमे दिवसे प्राप्ते त्वक्छेदार्थं समागताः ।
 तं चक्रुर्ज्ञातयः सर्वं यीशुं नाम्ना स्वगोत्रजम् ॥ २१ ॥

नामधेयमिदं तस्य तस्मात्तु गर्भसम्भवात् ।
 पूर्वमेवैश्वरो दूतश्चक्रेऽन्व समन्वितम् ॥ २२ ॥
 अथ मोशिविधानोक्तजननाशौचकालतः ।
 परं तौ शिशुमादाय यिरुशालेममागतौ ॥ २३ ॥
 शिशोः संशुद्धिमिच्छन्ती शास्त्रवाक्यानुसारतः ।
 तमास्थापयतां बालं पितरौ पुरतः प्रभोः ॥ २४ ॥
 पारावतादि नैवेद्यं ददतुश्च यथायथम् ॥ २५ ॥
 शिमियोनाभिधः कश्चित्तदानीं साधुसत्तमः ।
 यिरुशालेममध्यास्तु सर्वभूतहितेच्छया ॥ २६ ॥
 “अभिषिक्तमदृष्ट्वा त्वं न कदाचिन्मरिष्यसि” ।
 इति तच्छ्रुत्वा तुष्टः पवित्रात्मा तमब्रवीत् ॥ २७ ॥
 तस्मिन् प्रणोदितः काले स शक्त्या परमात्मनः ।
 चिन्तयन् परमात्मानं धर्मधाम समाययौ ॥ २८ ॥
 अचिरात् सोऽभ्यनुज्ञातः क्रोडे निधाय तं शिशुम् ।
 तुष्टाव परमात्मानं धन्यवादपुरःसरम् ॥ २९ ॥
 अहं त्वया विभो सृष्टः साम्प्रतं तव वाचया ।
 त्वत्प्रसादाच्च यास्यामि शाश्वतं पदमव्ययम् ॥ ३० ॥
 अग्रतः सर्वजातोनां सम्भूतं तव शक्तितः ।
 नेत्राभ्यामद्य पश्यामि परिव्राणपरायणम् ॥ ३१ ॥
 इयं सृष्टिः परा कीर्तिस्तवेस्त्रायेलसन्ततेः ।
 अस्य भासानुभास्यन्ति समस्ताः परजातयः ॥ ३२ ॥
 भारतीं शिशुमाश्रित्य भगवद्भक्तभाषिताम् ।
 शिशो माता पिता चैव मेनातेऽतीव विस्मयम् ॥ ३३ ॥
 आशीर्वादं ददौ ताभ्यां शिमियोनो नरोत्तमः ।
 मातरं च शिशोस्तस्य वक्तव्यमिदमब्रवीत् ॥ ३४ ॥
 अस्याविर्भावतः स्यातामिस्त्रायेलनिवासिनाम् ।
 उत्थानपतने चिह्नं विरोधस्येह भाति च ॥ ३५ ॥

व्यथिताः सुस्तव प्राणाः ध्रुवं मृत्योर्महासिना ।
 तेनान्तर्निहिता चिन्ता बहूनां वह्निरिष्यति ॥ ३६ ॥
 आसेरवंशसम्भूता पनूयेलसुता सती ।
 शश्यावं तत्त्वतः सर्व्वं हान्नापि सत्यवादिनी ॥ ३७ ॥
 सा सप्त वत्सरान् भव्वा सहोषित्वा पतिव्रता ।

मृते भर्त्तेरि वैधव्याद् ब्रह्मचर्य्यपरायणा ॥
 चतुसंख्याधिकाशोतिवर्षाणि धर्ममन्दिरे ।
 प्रार्थनानशने कृत्वा संस्थिता धर्मचारिणी ॥ ३८ ॥
 सानुभूयेशमाहात्म्यं वचनं यीशुसंश्रितम् ।
 मुक्तिं प्रतीक्षमानेभ्यः कथयामास तत्त्वतः ॥ ३९ ॥
 अथ कार्य्यं समाभाय सर्व्वं शास्त्रानुमोदितम् ।
 गालीलस्थं पुरं तेऽपि ययुर्नासरताविधम् ॥ ४० ॥
 अथ सम्पूर्णसर्वाङ्गो ववृधे शिशुरात्मवान् ।
 लेभे विद्यां बलंचैव परमेशप्रसादतः ॥ ४१ ॥
 सम्प्राप्ते द्वादशे वर्षे प्रतिवर्षं यथेयतुः ।
 तथैतां पितरौ तस्य यिरुशालेमपत्तनम् ॥ ४२ ॥
 निस्तारपर्व्वपर्य्यन्तं स्थित्वा च यीशुना सह ।
 तं त्यक्त्वा भ्रान्तितस्तत्र प्रतस्थाते गृहं प्रति ॥ ४३ ॥
 पिटृभ्यां यीशुरज्जातो यिरुशालेमपत्तनम् ।
 अभ्यास्त ज्ञानिभिः साङ्गं ब्रह्मचारिव्रते स्थितः ॥ ४४ ॥
 सह यात्रिभिरभ्येति यीशुरित्यनुमानतः ।
 एकादशम्यमध्वानं पितरौ तस्य जग्मतुः ॥ ४५ ॥
 किन्तु तत्र प्रतीच्यापि दृष्ट्वा पुत्रमनागतम् ।
 तौ तं शीघ्रममृगेयतां ज्ञातिषु खजनेषु च ॥ ४६ ॥
 तत्रापि तमनासाद्य यिरुशालेममागतौ ।
 तत्र त्रिदिनमन्विष्य प्राप्तौ तं धर्ममन्दिरे ॥ ४७ ॥
 गुरुमधेर समासीनः सोऽश्वणोद् गुरुभाषणम् ।
 प्रश्नांश्च विविधांश्चक्रे हेतुवादसमन्वितान् ॥ ४८ ॥

तस्य प्रओत्तरैर् बुद्धा पण्डिता विपुलां मतिम् ।
 मभायां विस्मितास्तस्थुरपरैः ओढभिः सह ॥ ४८ ॥
 तं तथाविधमालोक्य धर्मचिन्तापरायणम् ।
 अतीव विस्मिता तस्य जननी वाक्यमब्रवीत् ॥ ५० ॥
 किमावां प्रति वत्स् त्वं कृतवान् कार्यमीदृशम् ।
 पश्य मां तव तातं च तवान्वेषणविह्वली ॥ ५१ ॥
 स तामुवाच किं तेऽस्ति ममान्विष्टौ प्रयोजनम् ।
 मया पितुर्गृहे स्थेयमिति तथ्यं न वेत्सि किम् ॥ ५२ ॥
 तस्य वाकस्य तात्पर्यं बुबुधाते न तो यदा ।
 स ताभ्यां सह सन्धाय ययो नासरतं तदा ॥ ५३ ॥
 वासं चाकल्पयत्तत्र मातापित्रो वैशं गतः ।
 तस्य माताच तद्वृत्तं कस्मैचिदपि नाब्रवीत् ॥ ५४ ॥
 अथेशानुग्रहज्ञानवयोभि र्यीशुरात्मवान् ।
 निःश्रेयसे मनुष्याणां वद्वधेऽभुद्रयायच ॥ ५५ ॥

इति ओताराचरणचक्रवर्त्तितकंदर्शनतीर्थेन श्लोकैरुपनिबद्धायां
 श्रीमल्ल गूभाषितस्त्रीष्टोपनिषदि द्वितीयोऽध्यायः ।

तृतीयोऽध्यायः

St. Luke. Chapter 3. [The preaching and baptism of John : his testimony of Christ. Herod imprisoneth John. Christ baptized, receiveth testimony from heaven. The age, and genealogy of Christ from Joseph upwards.]

यदा तिबिरियाख्यस्य कैसरस्य महीपतेः ।
 राज्यस्य वत्सरे पञ्चदशे यिहूदियाभुवः ॥ १ ॥
 बभूव शास्ता पन्थीयः पीलातो जनरञ्जनः ।
 चतुर्थांशाधिपश्चैव हेरोदो गालिलाधिपः ॥ २ ॥
 त्राखोनीं यितुरीयांच तद्ग्राता फिलफोऽग्रेसत् ।
 शशासाबिलिनीं चैव लुषाणियः प्रतापवान् ॥ ३ ॥

कायाफाहाननावास्तां राज्यमुख्यपुरोहितौ ।
 तदा प्रादुर्भूदौशभारती योहनं प्रति ॥ ४ ॥
 वाणोर्मितामनुसृत्य साधुः स्नापकयोहनः ।
 सत्वरं देवमागत्य यद्वनान्तिकसंस्थितम् ॥
 परित्राणाय पापेभ्यः शोधनाय च चेतसः ।
 बहु प्रचारयामास पवित्रमवगाहनम् ॥ ५ ॥
 यदुक्तवान् यिशायाहः पुस्तके वाक्यनामके ।
 “प्रान्तरे मरुदेशस्य कस्यचिच्छूयते रवः ।
 प्रभोः पथो विनिर्माणं युष्माभिः क्रियतामिति ॥ ६ ॥
 उपत्यका भविष्यन्ति समस्ताः परमोन्नताः ।
 निम्नाश्च पर्वताः क्षुद्रा महान्तो भूधरास्तथा ॥ ७ ॥
 विषमाः साम्यमेष्यन्ति वक्राण्येथन्यवक्रताम् ।
 द्रक्ष्यन्तोऽपपरित्राणं पृथिव्यां सर्वमानवाः” ॥ ८ ॥
 स्नापनार्थं ततो दृष्ट्वा जनसङ्घान् समागतान् ।
 निवार्य स्नापनं तेषां स वाक्यमिदमब्रवीत् ॥ ९ ॥
 सर्पवश्या विमोक्षाय महाकोपाद्भविष्यतः ।
 कोऽत्र वः प्रेरयामास प्रत्यग्वोधविवर्जितान् ॥ १० ॥
 अवश्यमेव भीतव्यं युष्माभिः कर्मणः फलम् ।
 अभ्राह्मणस्य नान्नापि न निवृत्तिं तदाप्स्यति ॥ ११ ॥
 सर्व्वं वित् सर्व्वं लोकेशः सर्व्वं शक्तिसमन्वितः ।
 ईशो जनयितुं शक्त स्तत्पुत्रं प्रस्तुरादपि ॥ १२ ॥
 पापिपादपमूलेषु सती परशुरुपिणो ।
 ऐश्वरी संवृतिः शक्तिरिदानीमपि संस्थिता ॥ १३ ॥
 मूलेन सहितांश्चित्वा सा शक्ति रतिशायिनो ।
 क्षेप्स्यति ज्वलने दीप्ते तानसत्फलपादपान् ॥ १४ ॥
 तच्छ्रुत्वा परिपप्रच्छुर्जनसङ्घाः समागताः ।
 यदेव किं करिष्यामः सर्व्वं वयमतः परम् ॥ १५ ॥

स तेषां वचनं श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।
 यथा शक्त्यन्नवस्त्राणि दरिद्रेभ्यः प्रदोयताम् ॥ १६ ॥
 अथ कर्त्तव्यजिज्ञासून् स शुष्कादायिनोऽब्रवीत् ।
 मा संगृह्णीत निहिष्ठराजस्वादधिकं धनम् ॥ १७ ॥
 जिज्ञासून् सैनिकानाह मा प्रोडयत मानवान् ।
 मारोपयत मिथ्या च, स्वभृतौ परितुष्यत ॥ १८ ॥
 स्त्रीष्टः किमयमितेग्रवमथ तर्कयतो जनान् ।
 योहनः कथयामास स्थितान् स्त्रीष्टप्रतीक्षया ॥ १९ ॥
 मयावगाहिता यूयं सलिलेनैव केवलम् ।
 यो मत्तः परमायाति स मत्तः शक्तिमत्तरः ॥ २० ॥
 नाहं योग्योऽस्मि मोक्षेऽपि बन्धन्योस्तदुपानहोः ।
 पुतात्मज्ञानवह्निभ्यां स वः स्नानं विधास्यति ॥ २१ ॥
 स स्वीयज्ञानसूपेण स्वीयसृष्टेरसत्खलान् ।
 संशोध्य साधुगोधूमान् कुशले संग्रहौष्यति ॥ २२ ॥
 ततः परं गृहीत्वाच स्वहस्तेन पृथक्कृतान् ।
 सर्वान् धृष्ट्यत्यसत्पूषाननन्तरकाग्निना ॥ २३ ॥
 स इत्यं बहुतत्त्वानि संवादं च परात्मनः ।
 बोधयामास धर्मात्मा योहनः सर्वमानवान् ॥ २४ ॥
 अथ सोऽवैधसम्बन्धात् स्वभ्रातृजायया सह ।
 दोषैरनैग्रश्च हेरोदं भक्षयामास पार्थिवम् ॥ २५ ॥
 स तेन परिवादेन कारागारे भयङ्करे ।
 बबन्ध योहनं साधुं क्रोधेन मद्धतान्वितः ॥ २६ ॥
 अथापरेः सह स्नातं योशुं ध्यान-परायणम् ।
 प्रविवेश पवित्रात्मा कपोताभ स्त्रिविष्टपात् ॥ २७ ॥
 “त्वं मे प्रियतमः पुत्रः प्रीतिश्च त्वयि मामकी ।”
 इतैरश्वरौ तदा वाणो त्रिदिवेऽपि समुत्थिता ॥ २८ ॥
 प्रायस्त्रिंशे ततो वर्षे लोकानुग्रहकाम्यया ।
 नारिभे स्नानि कार्याणि स्वशक्त्या योशुरात्मवान् ॥ २९ ॥

लौकिकव्यवहारेण स योषेफादजायत ।

स जात एलितः सोऽपि समजायत मत्ततात् ॥ ३० ॥

तं लेविर्जनयामास तं च मल्किः प्रतापवान् ।

तं यात्रो जनयामास योषेफस्तं व्यजीजनत् ॥ ३१ ॥

स मत्तथियतो जात आमोष स्तं व्यजीजनत् ।

स नङ्गमात् सुतोजात इसलिस्तं व्यजीजनत् ॥ ३२ ॥

स नगेः सुत उत्पन्नः स माढतो व्यजायत ।

स मत्तथियतो जातः शिमियिस्तं व्यजीजनत् ॥ ३३ ॥

स योषेफात् सुतो जात स्तं च यूदा व्यजीजनत् ।

स योहनात् सुतो जातो रोषास्तं च व्यजीजनत् ॥ ३४ ॥

स सरुब्बानिलाज्जातः सचाभूत् षल्ठियेलतः ।

स नेरेः सुत उत्पन्न स्तं च मल्कि वरजीजनत् ॥ ३५ ॥

स आडेः सुत उत्पन्नः कोषम स्तं व्यजीजनत् ।

स इल्मीदमतो जातः स एरितो व्यजायत ॥ ३६ ॥

योषिस्तं जनयामास स जात इलियेपरात् ।

स योरीमात् सुतो जातो मत्ततस्तं व्यजीजनत् ॥ ३७ ॥

तं लेविर्जनयामास स जातः शिमियोनतः ।

तं यूदा जनयामास योषेफस्तं व्यजीजनत् ॥ ३८ ॥

स योननात् सुतो जातः स यन्न इलियाकिमात् ।

स मिलियात् उत्पन्नो मेननस्तं व्यजीजनत् ॥ ३९ ॥

स मत्ततात् सुतो जातो नाथनस्तं वरजीजनत् ।

स दायूदात् सुतो जातो यिश्यस्तं वरजीजनत् ॥ ४० ॥

स ओबेदात् सुतो जातो बैयसस्तं वरजीजनत् ।

स सल्लोनात् सुतो जातः स जातो नहशोनतः ॥ ४१ ॥

आम्मोनादवतः सोऽभूदरामस्तं वरजीजनत् ।

स हिप्पोणात् सुतो जातः पेरसस्तं वरजीजनत् ॥ ४२ ॥

स यिहदाः सुतो जातो याकोबस्तं वरजीजनत् ।

स इसहाकात् सुतो जातोऽब्राहामस्तं वरजीजनत् ॥ ४३ ॥

स तैरहात् सुतो जातो नाहोरस्तं वरजोजनत् ।
 स सकृगात् सुतो जातो रियुस्तं च वरजोजनत् ॥ ४४ ॥
 स पेलगात् सुतो जात एवरस्तं वरजोजनत् ।
 स शेलहात् सुतो जातः कैनस्तमजोजनत् ॥ ४५ ॥
 सोऽर्फचदात् सुतो जातः शेमस्तं च वरजोजनत् ।
 स नोहात् सुत उत्पन्नो लेमकस्तमजोजनत् ॥ ४६ ॥
 स मथूशेलहाज्जातो हनोकस्तं वरजोजनत् ।
 स येरदात् सुतो जातः सच माहललेलतः ॥ ४७ ॥
 स कैननात् सुतो जात इनोशस्तं वरजोजनत् ।
 स शेयात् सुत उत्पन्न आदमस्तं वरजोजनत् ॥ ४८ ॥
 तमोशो जनयामास परमात्मा सनातनः ॥ ४९ ॥

इति श्रोताराचरणचक्रवर्त्तितकंदर्पणतीर्थेन श्लोकैरुपनिबद्धायां
 श्रीमद्भूगभाषितखोष्टोपनिषदि तृतीयोऽध्यायः ।

चतुर्थोऽध्यायः

St. Luke. Chapter. 4. [The temptation and fasting of Christ. He overcometh the devil : beginneth to preach. The people of Nazareth admire his gracious words. He cureth one possessed of a devil, Peter's mother in law, and divers other sick persons. The devils acknowledge christ, and are reprov'd for it. He preacheth through the cities.]

अथ पूतात्मना पूर्णो यद् नाद योशुरागतः ।
 आत्मना प्रेरितः प्राप्तो मरोः प्रान्तरमात्मवान् ॥ १ ॥
 चत्वारिंशदहोरात्रमुपोष्य परमात्मजः ।
 यदा क्षुधमनुप्राप्तो मायावो तं तदागमत् ॥ २ ॥
 स उवाच यदौशस्य भवसि त्वं सुतो ध्रुवम् ।
 आदिश्य प्रस्तरानेतान् कुरु पूषान् मदन्तिके ॥ ३ ॥
 योशुस्तमब्रवीच्छास्त्रवाक्यानामनुसारतः ।
 ईशवाक्यं विना पूषमात्रेण नास्ति जीवनम् ॥ ४ ॥

मायावीः तं ततो नीत्वा गिरिशृङ्गं महोन्नतम् ।
 समस्तपृथिवीराज्यं दर्शयामास तत्क्षणात् ॥ ५ ॥
 उवाच च महद्राज्यं यज्ञातीदं तवाग्रतः ।
 तदस्ति संस्थितं सर्व्वं केवलं मम शासने ॥ ६ ॥
 'मत्समक्षं पतित्वा चेत्त्वं मां नमसि भक्तितः ।
 तुभ्यमेव प्रदास्यामि मद्राज्यं सचराचरम् ॥ ७ ॥
 यीशुस्तमुत्तरं प्राह शास्त्रवाक्यानुसारतः ।
 उपस्थितं नमस्यश्च परमात्मेव केवलम् ॥ ८ ॥
 ततस्तं यिरुशालेमं नीत्वा दुष्कृतलम्पटः ।
 शिखरे धर्मगृहस्य स्थापयित्वेदमब्रवीत् ॥ ९ ॥
 उत्पत त्वमितोऽधस्ताद् भवसीश सुतो यदि ।
 अस्तौदं लिखितं यस्माच्छ्राव्ये पूर्व्वं तैः कृते ॥ १० ॥
 "स विभुरूप रक्षार्थं दूतानाञ्चापयिष्यति ।
 रक्षिष्यन्ति करैस्ते च त्वत्पदं शैलघाततः ॥" ११ ॥
 यीशुस्तमुत्तरं प्राह स्मरोक्तिं कथितामिमाम् ।
 "न कदाचित् परीक्षित स्तेश्वरं परमेश्वरम् ॥" १२ ॥
 इत्थं परीक्षया तस्य ज्ञात्वा निर्वासनं मनः ।
 उपेक्षितुं किञ्चित् कालं स मायावो तमत्यजत् ॥ १३ ॥
 अथोग्रतपसा लब्ध्वा परमात्मपराक्रमम् ।
 यीशुर्गालीलमागत्य महतीं कीर्त्तिमाप्तवान् ॥ १४ ॥
 तत्र धर्मगृहं गत्वा सत्कथामुपदिश्य च ।
 प्रसंशामर्जयामास सर्व्वं श्रोत्रनुमोदिताम् ॥ १५ ॥
 ततः स प्रेषितो यत्र पुरा नाग्नरते पुरे ।
 तस्य धर्मगृहं गत्वा निजरोत्यनुसारतः ॥
 स्तोत्रं पठितुमारेभे विश्रामदिवसे यदा ।
 यिशायाहकृतं ग्रन्थं जना स्तस्मै ददुस्तदा ॥
 स ग्रन्थं सहसोदघात्य यानि वाक्यानि लब्धवान् ।
 तानि संश्रावयामास वाक्यागोमानि तत्त्ववित् ॥ १६ ॥

“येनाहमभिषिक्तोऽस्मि तेनेनेनाहमाश्रितः ।
 सहाचा दोन-बोधाय तेनाहं प्रेषितो यतः ॥ १७ ॥
 अस्वस्थान् सुस्थितान् कर्तुं बहूनां च विमुक्तये ।
 दातुं नेवाण्यनेत्रेभ्य उद्धर्तुं परपोडितान् ॥
 ईशानुमतवर्षस्य पृथिव्यां घोषणाय च ।
 ईश्वरेण नियुक्तोऽस्मि दिव्यजन्मवपुःक्रियः ॥” १८ ॥
 ततः स पुस्तकं बद्ध्वा भृत्यहस्ते नृदप्ययन् ।
 उपविष्टोऽब्रवीद्धर्मगृहस्थान् विस्मिताञ्जनान् ॥ १९ ॥
 अथ वः शास्त्रवाक्यस्य जाता श्रवणजा मतिः ।
 तेऽब्रुवन् सत्यमित्येतद् वचसा तस्य विस्मिताः ॥ २० ॥
 “किं योषेफसुतोनाय”मित्यादिवचसा ततः ।
 वीक्ष्य तान् विगतश्रद्धान् यीशुर्वचनमब्रवीत् ॥
 स्वदेशात् स्वकुलाच्चैव वहिराप्तः प्रपूज्यते ॥ २१ ॥
 एलियस्य विभोः काले यदा सार्धं त्रिवत्सरम् ।
 दुर्भिक्षमभवद् घोरमाकाशस्यावरोधतः ॥
 तदेस्त्रायेलवासिन्यो बह्वो विगतभर्तृकाः ।
 आसन् न प्रेषित स्तासु भगवानेलियः क्वचित् ॥ २२ ॥
 किन्तु सीदोनदेशस्य सरिफन्नगरस्थिताम् ।
 प्रेरितोऽसौ महाभागः कांचिन्मृतधवां प्रति ॥ २३ ॥
 तथाप्तस्येलिशायस्य सुमये बहुकुष्ठिनः ।
 इस्त्रायेले वसन्तोऽपि नच ते प्रकृतिं गताः ॥ २४ ॥
 नामानः केवलं तेषु सरोयः शुद्धिमाप्तवात् ।
 इति तस्य वचः श्रुत्वा समाजगृहसंस्थिताः ॥
 जनाः सर्वे नयन्तिस्म क्रुद्धास्तं नगरादहः ॥ २५ ॥
 निपातयितुमेषुस्ते यदा तं पर्वताग्रतः ।
 स मधेयन व्रजं स्तोषां स्थानमन्यत्तदाययौ ॥ २६ ॥
 ततः कफरनाहमं प्रविश्य परमात्मजः ।
 विश्रामदिवसे ज्ञानं मानवानुपदिष्टवान् ॥ २७ ॥

ओतारस्तस्य सामर्थ्यशुक्तं वाक्यं निशम्य च ।

बभूवुर्वस्मिताः सर्वे शक्तिमन्सोहिता इव ॥ २८ ॥

ततः प्रपौडितः कश्चिन्नरो भूताभिषङ्गतः ।

योशुं तत्र समालोक्य साक्रोशमिदमब्रवीत् ॥ २९ ॥

अस्माकं कोऽस्ति सग्वन्धो हे योशो भवता सह ।

स एव परमः शुद्धस्त्वं जातः परमात्मनः ॥ ३० ॥

इत्यहं प्रविजानामि मम शक्तिप्रभावतः ।

योशुस्तमुक्तवान् मौनो भवास्माद् वहिरेहि च ॥ ३१ ॥

स च संरक्ष्य तस्याङ्गं सोचनाद् वहिर्ययौ ।

एतेन विस्मिताः सर्वे तस्य शक्तिं प्रतुष्टुवुः ॥ ३२ ॥

तदा प्रभृति सुख्यातिस्तस्यालौकिककर्म्मणः ।

व्यानशे पत्तने कृत्स्ने जनवक्त्राद्विनिर्गता ॥ ३३ ॥

अथ धर्मगृहात्तस्मानिष्क्रम्य परमात्मजः ।

शिमीनभवनं धोमान् सहशिष्यः प्रविष्टवान् ॥ ३४ ॥

ते तं प्रसादयामासु र्ये जना स्तत्र संस्थिताः ।

प्रभावेण शिमीनस्य श्वश्रा वारयितुं ज्वरम् ॥ ३५ ॥

स ज्वरं तर्ज्जयामास योशुस्तस्याः स्थितोऽन्तिके ।

सा च सद्यो ज्वरान्मुक्ता पर्यचारीत् प्रियातिथौन् ॥ ३६ ॥

यथाकालमथादिती गन्तुमस्तं समुद्यते ।

रेगिणो विविधांस्तस्य जनाः अन्तिकमानयन् ॥ ३७ ॥

स तेषां शरीरे तस्य केवलं हस्तमर्पयन् ।

योशुर्निरामयांश्चक्रे बह्वंश्च भूतपौडितान् ॥ ३८ ॥

“ईशपुत्रो भवान् खोष्ट” इत्युच्चैस्ते तमब्रुवन् ।

स तान्निवारयामास खोष्टज्ञानं परिभर्त्सयन् ॥ ३९ ॥

ततः प्रातः स निर्याय निर्जनं स्थानमाययौ ।

इतश्चेतश्च धावन्तो जनास्तमनुसन्दधुः ॥ ४० ॥

ततस्ते तं समासाद्य तस्य सन्निधिमागताः ।

तेषां सकाशादन्यत्र गमनात्तं न्यवारयन् ॥ ४१ ॥

सोऽन्नयोदोशसंवादमनेषु नगरेष्वपि ।

वक्ष्याम्यवश्यमेवाहं तदर्थं हि ममागतिः ॥ ४२ ॥

इत्युक्त्वा गालिलक्षेत्रे सर्वत्र विचरन् सुखम् ।

योशः प्रचारयामास संवादं परमात्मनः ॥ ४३ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तिर्तर्कद्वयेनतीर्थेन श्रीकैरूपनिबद्धायां
श्रीमद्भगवद्गीता खीष्टोपनिषदि चतुर्थोऽध्यायः ।

पञ्चमोऽध्यायः

St. Luke. Chapter 5. [Christ teacheth the people out of Petr's ship : in a miraculous taking of fishes, sheweth how he will make him and his partners fishers of men : cleanseth the leper : prayeth in the wilderness : healeth one sick of the palsy : calleth Matthew the publican : eateth with sinners, as being the physician of souls : foretellet the fastings and afflictions of the apostles after his ascension : and likeneth fainthearted and weak disciples to old bottles and worn garments.]

गिनेष्वरुद्धस्याथ योशुस्तोरमुपागतः ।

व्याकुलाञ्ज्वावयामास जनानोश-सरस्वतीम् ॥ १ ॥

ऋदतीरान्तिकेऽपश्यत्तदा नौकाद्वयं प्रभुः ।

दृष्टवान् धीवरांश्चैव जालप्रक्षालने रतान् ॥ २ ॥

शिमीनस्य ततो नावमारुह्य परमात्मजः ।

किञ्चिद्दूरं स्थलाद् यातुं तमाह विनयान्वितः ॥ ३ ॥

उपविश्य च नौकायामुपदिश्य समागतान् ।

शिमीनमवदन्नावमगाधसलिलं नय ॥ ४ ॥

तत्र निक्षिप जालानि मत्स्यान् धर्तुमशङ्कितः ।

तस्य तद्वचनं श्रुत्वा शिमीन इदमब्रवीत् ॥ ५ ॥

समस्तां रजनीं नाथ वयं कृतपरिश्रमाः ।
 निराशा इह तिष्ठामः किमप्यप्राप्य यद्यपि ॥ ६ ॥
 भवतो वचनाज्जालं निक्षेप्यामि तथाप्यहम् ।
 इतुःकृत्वासी तथा कुर्वन् मत्स्यसङ्घान् निवहवान् ॥ ७ ॥
 विशीर्यमानमालोक्य ततो जालस्य बन्धनम् ।
 सङ्गिनो धीवरानन्यानाञ्जुहाव सी तत्क्षणात् ॥ ८ ॥
 त आगत्य तथा नाश्रावुमे मत्स्थैरपूरयन् ।
 मत्स्यभारादुमे नावौ निमग्नेऽभवतां यथा ॥ ९ ॥
 तदृष्ट्वा विस्मितः पितरः शिमोनो यीशुजानुनोः ।
 पतित्वाह भवान् मत्सोऽपसरत्वघकर्मणः ॥ १० ॥
 यीशुस्तान् धीवरान् सर्वाञ्छिमोनसहभागिनो ।
 याकोवयोहनौ चैव समीच्यात्यन्तविस्मितान् ॥
 शिमोनं कथयामास मा भैषीस्त्वं कथञ्चन ।
 अद्य प्रभृति लोके त्वं नरधारी भविष्यसि ॥ ११ ॥
 ततो नौकाः स्थलं नीत्वा त्यक्तसर्व्वपरिग्रहाः ।
 सर्व्वे तेऽनुययु र्यीशुं प्रीतये परमात्मनः ॥ १२ ॥
 कुष्ठौ कश्चित्तदागत्य तं प्रणम्येदमब्रवीत् ।
 यदि ते मय्यनुक्रोशः पवित्रं कुरु मां प्रभो ॥ १३ ॥
 स तस्य वचसा प्रीतस्तथास्त्विति वचोऽब्रवीत् ।
 सृष्ट्वाच निजहस्ताभ्यां तं चकार निरामयम् ॥ १४ ॥
 अथ तं प्रस्थितं वीक्ष्य प्रोवाच परमात्मजः ।
 मा वादोस्त्वमिदं वृत्तं हर्षादपरमानवम् ॥ १५ ॥
 गच्छ त्वं याजकस्थानं निजरूपं प्रदर्शय ।
 नैवेद्यं मोक्षिनादिष्टं याजकेभ्यः प्रयच्छ च ॥ १६ ॥
 यथा यथा वारयित्वा स आत्मगुप्तिमिष्टवान् ।
 तथा तथाऽधिकं तस्य व्यानग्रे विपुलं यशः ॥ १७ ॥
 स रुग्णान् श्रोत्रवर्गांश्च तोषयित्वा समागतान् ।
 सततं प्रार्थयामास निःसङ्गो यत्र कुत्रचित् ॥ १८ ॥

कदाचिद् गालिलादिभ्यः प्रदेशेभ्यः समागतैः ।
 परीक्षिभि स्तथाशास्त्राध्यापकैः परिवेष्टितः ॥
 यीशुः सुखमयीं शक्तिमादायश्चित्तयद् यदा ।
 तदा शयन आरोप्य पञ्चाघातगदार्जितम् ॥
 जनमेकं समानिनुर स्तत्र केचन वाहकाः ।
 अयतन्त च तं नेतुं परमात्मजसन्निधौ ॥ १८ ॥
 ते भित्त्वा दुःप्रवेशत्वाद वाहका हर्षमस्तकम् ।
 सपर्यङ्कं जनं निनुर र्यीशुर्यत्र स्थितोऽभवत् ॥ २० ॥
 यीशु स्तेषां परां श्रद्धां ज्ञात्वा रोगिनमब्रवीत् ।
 तव वत्स क्षमा जाता पापानां महतामिह ॥ २१ ॥
 उपाध्यायास्तु तच्छ्रुत्वा वचनं यीशुर्भाषितम् ।
 मनसा चिन्तयन्तिस्मिन् किमयं प्रोक्तवानिति ॥ २२ ॥
 विनिन्दतीश्वरं साक्षादयमुक्तेदृशं वचः ।
 को विना परमात्मानं समर्थः पापमुक्तये ॥ २३ ॥
 यीशु स्तेषामभिप्रायं ज्ञात्वेदं वाक्यमब्रवीत् ।
 कथं विप्रतिपद्यन्ते भवन्तो वचने मम ॥ २४ ॥
 पापानां तं क्षमा जातायवा त्वं विहरोत्थितः ।
 वाक्ययोरनयो र्मधेय कतरच्छोभनं भवेत् ॥ २५ ॥
 शक्तो मनुष्यपुत्रोऽपि नृणां पापनिवृत्तये ।
 भवतामवबोधाय सोऽश्रवोदोदृशं वचः ॥ २६ ॥
 इतुयक्ता रोगिणं प्राहोत्तिष्ठ त्वमात्मनो गृहम् ।
 गच्छ पर्यङ्कमादाय निजेन शिरसा वहन् ॥ २७ ॥
 सच पर्यङ्कमादाय समक्षं परिपश्यताम् ।
 ईशं स्तुत्वा सुखीभूत्वा जगाम स्वगृहं प्रति ॥ २८ ॥
 तद्वद्वा विस्मिताः सर्वे परमेश्वरमस्तुवन् ।
 अमुवं च महत् कार्यमद्य दृष्टमलौकिकम् ॥ २९ ॥
 तस्मात् स्थानादपाक्रम्योपविष्टं शुल्कवेश्मनि ।
 लेविनाम जनं कचिद्दर्शं परमात्मजः ॥ ३० ॥

स तं प्राहासु भद्रं ते त्वमेहि मामनुव्रज ।
 तत्क्षणात् सोऽनुवव्राज लेविः परमधार्मिकः ॥ ३१ ॥
 ततो लेवि मंहाभागो गत्वा निजनिकेतनम् ।
 योशोरथं महद् भोज्यं श्रद्धया समकल्पयत् ॥ ३२ ॥
 करुणग्राहका स्तत्र बहवोऽनेन च मानवाः ।
 सशिष्ययीशुना सार्धं भोजनार्थं समागताः ॥ ३३ ॥
 योशोः शिष्यांस्तदापृच्छन् सोपाध्यायाः फरीशिनः ।
 यूयं कथमिहाश्रोथ करग्राहकपापिभिः ॥ ३४ ॥
 तच्छ्रुत्वाऽशोभनं वाक्यं यीशुरुत्तरमब्रवीत् ।
 नहि वैद्याश्चिकित्सन्ति निगंदान् खोयमेषजैः ॥ ३५ ॥
 परित्राणाय साधूनां पृथिवीं नाहमागतः ।
 पापिनां चित्तशुद्ध्यर्थं ममात्रागमनं यतः ॥ ३६ ॥
 ततस्ते पुनरुचुस्तं योहनस्य तपस्विनः ।
 शिष्या अनशनं ध्यानं चानुतिष्ठन्त्यनेकशः ॥
 प्रायस्तथैव कुर्वन्ति शिष्याः फरीशिनामपि ।
 किमर्थं भवतः शिष्या अग्रन्तेऽपि पिबन्ति च ॥ ३७ ॥
 श्रुत्वाथ संशयं तेषां यीशुरुत्तरमब्रवीत् ।
 उपवासयितुं शक्ताः किं यूयं वरसङ्गिनः ॥ ३८ ॥
 सङ्गिनस्तान् परित्यज्य गमिष्यति वरो यदा ।
 उपवासं करिष्यन्ति तदा तेऽपि न संशयः ॥ ३९ ॥
 न कश्चिन्नववस्त्रांशं जीर्णं वाससि योजयेत् ।
 तथाकृते नवं कृन्नं स्याज्जीर्णं च न सज्जते ॥ ४० ॥
 नवो वा वारुणीमण्डो जीर्णकूप्यां न धीयते ।
 तथाकृते स्रवेन्मद्यं कूपोचापि विदोर्यते ॥ ४१ ॥
 जीर्णं द्राक्षारसं पोत्वा न कश्चिन्नवमिच्छति ।
 यतो बहुगुरुर्युक्तं स ब्रवीति पुरातनम् ॥ ४२ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्ति तर्कदर्शनतोर्थेन श्रीकैरूपनिबद्धायां
 श्रीमद्भूगभाषितखोष्टोपनिषदि पञ्चमोऽध्यायः ।

षष्ठोऽध्यायः

• St. Luke. Chapter 6. [Christ reproveth the Pharisees' blindness about the observation of the Sabbath, by scripture, reason, and miracle : chooseth twelve apostles : healeth the diseased : preacheth to his disciples before the people of blessings and curses : how we must love our enemies : and join the obedience of good works to the hearing of the word : lest in the evil day of temptation we fall like an house built upon the face of the earth, without any foundation.]

योऽं विंशमवारं स शिष्यः शिष्यवत्सलः ।

प्रान्तरे स्वेच्छया भ्रास्यन् शस्यन्नेतेन निर्बयौ ॥ १ ॥

क्षुधात्तां स्तत्र तच्छिष्यान् भुञ्जानाञ्छस्यमञ्जरीः ।

दृष्ट्वा फरोशिनो वाक्यं योऽं प्रति बभाषिरे ॥ २ ॥

अभिधेयं भवच्छिष्या विश्रामदिवसेऽपि च ।

प्रभो किमनुतिष्ठन्ति भुङ्क्तेमाः शस्यमञ्जरीः ॥ ३ ॥

तेषां तद्वाक्यमाकर्ण्य योऽं रुत्तरमब्रवीत् ।

भवद्भिविधितत्त्वज्ञैर्दायूदः स्मर्यते न किम् ॥ ४ ॥

धर्मगेहं प्रविश्यासौ सह शिष्ये वुंभुक्षितः ।

दृश्यपूर्णं समादाय शिष्यो भुङ्क्तवान्नाकिम् ॥ ५ ॥

यस्त्वासौत् खलु भोक्तव्यः केवलं धर्मयाजकैः ।

स तेन खादितः पूर्णो लङ्घयित्वानुशासनम् ॥ ६ ॥

किं भवेद् बहुनैतेन ज्ञातेन भवतामिह ।

विश्रामदिवसस्यापि यतः कर्त्ता नरात्मजः ॥ ७ ॥

स प्रविश्य पुनर्धर्मगृहमात्मवतां वरः ।

दृष्टवान् मानवं कंचित् क्षीणहस्तमवस्थितम् ॥ ८ ॥

तत्राभियोगमिच्छन्तः समवेताः फरोशिनः ।

विश्रामदिवसे वर्ज्यमैक्षन्त योऽं चेष्टितम् ॥ ९ ॥

तज् ज्ञात्वा रोगिणं प्राह योऽं “स्त्वमिह तिष्ठ भोः” ।

फरोशिनश्च सम्बोध्य पप्रच्छेदं विदां वरः ॥ १० ॥

किं कार्यं किं न कार्यं च विश्रामदिवसे जनैः ।
 किं सत्कार्यमनुष्ठेयमसत्कार्यमद्यापि वा ॥ ११ ॥
 प्राणा रक्ष्या विनाश्या वा कथ्यतां युक्तमुत्तरम् ।
 इतुगङ्गा सोऽवदद्गुणं “तव हस्तः प्रसार्यताम्” ॥ १२ ॥
 स तथा कृतवांस्तस्य हस्तः प्रापच सुस्थताम् ।
 फरोशिनस्तु संक्रुद्धा बभूवु र्यीशुवैरिणः ॥ १३ ॥
 तस्मात् स्थानादपाक्रम्य यीशुर्गत्वाथ पर्वतम् ।
 परमेश्वरमाराध्य कृत्स्नां रात्रिमयापयत् ॥ १४ ॥
 प्रभाते तत आह्वय स्वशिष्यान् परिचारकान् ।
 स वव्रे प्रेरितत्वेन तेषु द्वादश मानवान् ॥ १५ ॥
 पितृ इत्यपरं नाम शिमोनाय स दत्तवान् ।
 आन्द्रियस्तस्य भ्राताच तथा याकोबयोहनी ॥ १६ ॥
 फिलिपश्च तथा थोमा मथिश्च वर्थलोमयः ।
 आल्फेयात्मजयाकोबस्तथोदयोगीति संज्ञितः ॥ १७ ॥
 शिमोनो यिहूदाख्यश्च याकोबस्य सहोदरः ॥
 इष्कारियेदुपाख्यश्च यिहूदा इतुगङ्गाहृतः ॥ १८ ॥
 स्व स्व नामभिराख्याता स्तेनैस्ते स्वान्तवासिनः ।
 इष्कारियेद् यिहूदास्तु रिपवे तं समापयत् ॥ १९ ॥
 अवरुह्य नगात्तस्मात् स तैः सार्द्धमतः परम् ।
 कस्मिंश्चित् सुषमे देशे स्थितवान् परमात्मजः ॥ २० ॥
 तत्रोपतस्थिरे तस्य शिष्या अनेत्रच मानवाः ।
 आर्त्ता जिज्ञासवश्चैव तथा भूताभिसङ्गिनः ॥ २१ ॥
 यिरूशलेमतः केचिद् यिहूदियाप्रदेशतः ।
 केचिद्भ्यागताः सौरसोदोनोदधितोरतः ॥ २२ ॥
 ते सर्वे रोगनाशिन्याः शक्तेस्तस्य प्रभावतः ।
 स्पर्शाभिलासतश्चानेत्र बभूवुः प्रकृतिस्थिताः ॥ २३ ॥
 स तानभ्यागतान् सर्वान् साम्बयित्वा यथायथम् ।
 स्वशिष्यान् कृपया बोध्य यीशुर्वचनमब्रवीत् ॥ २४ ॥

“यूयं दीनतमा धन्या अहङ्कारमनाश्रिताः ।
 महदीश्वरसाम्राज्यं युष्माकं तप्तये यतः ॥ २५ ॥
 अधुना क्षुधिता धन्या यूयमोश्वरबुद्धयः ।
 परिणामे परा तस्मि युष्माकमेव नान्यथा ॥ २६ ॥
 धन्या यूयं रुदन्तोऽग्रे परमेश्वरायणाः ।
 परिणामे परानन्दो युष्माकमेव मश्ववेत् ॥ २७ ॥
 धन्या यूयं महोदारा भवन्तः शुभबुद्धयः ।
 ये मदर्थं विनिन्द्यन्ते पीडयन्ते चाकृतात्मभिः ॥ २८ ॥
 स्वर्गं सुमञ्चितं लब्ध्वा पर्याप्तं पारितोषिकम् ।
 परमेश्वरप्रसादेन नृत्यानन्दो करिष्यथ ॥ २९ ॥
 ये बभूवुः पुरा शिष्टा इत्थं तेऽपि विनिर्जिताः ।
 नचात्र परिहारोऽस्ति माभूदो मनसो भयम् ॥ ३० ॥
 हाधिग् धनवतो युष्मान् प्राप्तकामान् यथायथम् ।
 धिकं तस्मान्नयतोऽन्तेच लप्स्यमानान् महाक्षुधाम् ॥ ३१ ॥
 धिगात्मस्तुतिसन्तुष्टानुपसेविजनप्रियान् ।
 पूर्वोपसेविनोऽपेयवन् कूटात्मान् परितुष्टवुः ॥ ३२ ॥
 भूय एव महाभागाः शृणुतात्महितं वचः ।
 •यदहं वचमि युष्मभ्यं सर्वभूतहितेच्छया ॥ ३३ ॥
 कुरुताकृत्रिमं प्रेम सर्वदा निजश्रुतुषु ।
 वाचं वदत कल्याणीं विद्विषोऽप्यहिते रतान् ॥ ३४ ॥
 •अमोघा आशिषो दत्त तेभ्यो युष्मान् शपन्ति ये ।
 निन्दन्ति ये कृते तेषां प्रार्थयध्वमतन्द्रिताः ॥ ३५ ॥
 कपोलं यदि चाहन्ति कश्चिद्वो दक्षिणं जनः ।
 परावर्त्तन्नापरं गण्डं रोषस्तस्यापनोयताम् ॥ ३६ ॥
 प्रावारं तव देहस्य यदि कश्चिज्जिहोर्षति ।
 वर्माङ्गाच्छादकं दत्त्वा तोषस्तस्य विधोयताम् ॥ ३७ ॥
 देहि शक्त्यनुसारेण कश्चित्त्वां यदि याचते ।
 यस्त्वत्तः किञ्चिदादत्ते प्रत्याशां न ततः कुरुः ॥ ३८ ॥

यूयं लोके यथात्मानं सन्भावयितुमिच्छथ ।
 लोका अप्यनुसन्भाव्या निजैराचरन्तेस्तथा ॥ ३८ ॥
 प्रतिदानाशया प्रेम कुर्वतां वो न धन्यता ।
 पापिनोऽपि प्रकुर्वन्ति यतः प्रेम तथाविधम् ॥ ४० ॥
 उपकाराशया चोपकुर्वतां नास्ति धन्यता ।
 पापिनोऽपि प्रकुर्वन्ति ह्युपकारं तथाविधम् ॥ ४१ ॥
 प्रतिदानाशया धारदातृणां वो न धन्यता ।
 पात्रिनोऽपि प्रयच्छन्ति ह्याप्तुं तत्सममात्रया ॥ ४२ ॥
 शत्रुष्वपि परं प्रेम यूयं कुरुथ सर्वदा ।
 ऋणदानोपकाराभ्यां प्रत्यादानपराङ्मुखाः ॥ ४३ ॥
 तथा वः कुर्वतामस्ति स्वर्गीयं पारितोषिकम् ।
 कर्णावान् यतः स्वष्टा कृतघ्नदुष्कृतेष्वपि ॥ ४४ ॥
 यथा सर्वेषु भूतेषु दयावान् परमेश्वरः ।
 अस्तु वः सोपमा लोके सर्वभूतहितैषिणी ॥ ४५ ॥
 विचारः परिहृत्तं व्यः स्वविचारनिवृत्तये ।
 दोषोऽपि नानुसन्धेयो जिह्वासङ्घिः स्वदोषिताम् ॥ ४६ ॥
 क्षमार्थमात्मनो नित्यमाश्रितव्या परा क्षमा ।
 पर्याप्तदानलाभाय दातव्यं विगतक्लमैः ॥ ४७ ॥
 येनैव परिमाणेन युष्माभिः परिमोयते ।
 यूयं तेनैव मानेन परिमेया भविष्यथ ॥ ४८ ॥
 अपिचान्धो न पन्थानमन्धं दर्शयितुं क्षमः ।
 समासाद्य यतो गर्त्तमुभावपि पतिष्यथः ॥ ४९ ॥
 श्रेयांसं गुरुतः शिष्यं नामस्रन्ति मणौषिणः ।
 तयोः साम्यं वदन्त्येके पण्डिताः समदर्शिनः ॥ ५० ॥
 स्वभ्रातृनेत्रविन्यस्तशूकखण्डनिरीक्षणात् ।
 न्याय्यं स्वचक्षुरन्तस्थकाष्ठखण्डेक्षणं वरम् ॥ ५१ ॥
 अशक्तो निजनेत्रस्य यः शल्यस्यापनुत्तये ।
 स कथं परनेत्रान्तर्गतशल्यं समुद्धरेत् ॥ ५२ ॥

तस्मादादौ प्रयत्नेन स्त्रीयां प्रज्ञां विशाधयेत् ।
 परेषां प्रतिपत्त्यर्थं पश्चाद् यत्नं समाचरेत् ॥ ५३ ॥
 सुष्ठुचो जनयेद् यस्मात् सुफलानि सत्त्वं दा ।
 तस्माद् वृक्षाः प्रतीयन्ते फलै रिवोत्तमाधमाः ॥ ५४ ॥
 कण्टकेभ्यः प्रचोयन्ते नोदुम्बरफलानि हि ।
 कीलस्तम्बाश्च गृह्यन्ते नवा द्राक्षाफलानि च ॥ ५५ ॥
 खट्वदः सन्तमेवार्थं निःसारयति सज्जनः ।
 कुहूदो मन्दमेवार्थं निःसारयति दुर्जनः ॥ ५६ ॥
 जनस्य हृदये भावा वर्तन्ते खलु यादृशाः ।
 निर्गच्छन्ति मुखान्तस्य तादृशा नात्र संशयः ॥ ५७ ॥
 हे प्रभो हे प्रभो चेति यूयं वदथ मां सदा ।
 नतु वाक्यानुरूपं मे कार्यं कुरुथ किञ्चन ॥ ५८ ॥
 ये श्रुत्वा मे मतं नित्यमनुतिष्ठन्ति मानवाः ।
 न विघ्नं स्तेऽवसीदन्ति दृढगेहा जना यथा ॥ ५९ ॥
 ये नरा नानुतिष्ठन्ति ममेदं मतमुत्तमम् ।
 व्यथन्ते मानवा स्ते च क्लेशेनाल्पेन बाधिताः ॥ ६० ॥

इति श्रोताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदशर्णतीर्थेन श्रीकैरुपनिब्रह्मायां
 श्रीमद्भगवद्गीतासौप्तिकोपनिषदि षष्ठोऽध्यायः ।

सप्तमोऽध्यायः

St. Luke. * Chapter. 7. [Christ findeth a greater faith in the centurion a Gentile, than in any of the Jews : healeth his servant being absent : raiseth from death the widow's son at Nain : answereth Jhon's messengers with the declaration of his miracles : testifieth to the people what opinion he held of Jhon : Inveigheth against the Jews who with neither the manners of Jhon nor of Jesus could be won : and sheweth by occasion of Mary Magdalene, how he is a friend to sinners, not to maintain them in sins, but to forgive them their sins, upon their faith and repentance.]

समाप्यैताः कथाः सर्व्वं जनानां शृण्वतां पुरः ।

यीशुः कफरनाहमं विवेश परमात्मजः ॥ १ ॥

ततः शतर्णतिः कश्चिद् वीक्ष्य दासं मृतोपमम् ।

प्राचीनांस्तस्य रक्षार्थं प्राहिणोद् यीशुसन्निधौ ॥ २ ॥

ते यीशोरन्तिकं गत्वा विनीता इदमब्रुवन् ।

शताध्याक्षो महाभाग तवानुग्रहमर्हति ॥ ३ ॥

अस्मज्जातिं प्रति प्रेम स करोति सदाशयः ।

समाजगृहमस्माकं स एवच विनिर्गमौ ॥ ४ ॥

यीशु स्तेषां वचः श्रुत्वा अद्वाविनतिरभ्युतम् ।

तैः सार्द्धमगमच्छीघ्रं शताध्यक्षगृहं प्रति ॥ ५ ॥

यीशुमालोकयन् दूराच्छताध्यक्षः सुहृज्जनैः ।

वारयामास तं भक्त्या वाक्यं चेदं न्यवेदयत् ॥ ६ ॥

प्रभो नाहं समर्थोऽस्मि तवातिथ्यक्रियाविधौ ।

अतश्च नैव योग्योऽस्मि समागन्तुं त्वदन्तिके ॥ ७ ॥

महासप्राणरक्षार्थं त्वमाज्ञां देहि केवलम् ।

तवाज्ञयैव महासः प्रकृतिं सप्तर्षे भुवम् ॥ ८ ॥

अहमप्याज्ञयाधीनः सेनापि महर्षे स्थिता ।

ममाज्ञामनुतिष्ठन्ति योहारोऽप्यविशङ्किता ॥ ९ ॥

निश्चमैरताः कथाः सर्व्वं विस्मितः परमात्मजः ।

उवाच वाक्यं वाक्यज्ञः पृष्ठतोऽनुगताञ्जनान् ॥ १० ॥

ईदृशीं सरलां अहामुत्थितामन्तरात्मनः ।
 इन्द्रायैलेऽपि नेत्रेऽहं सत्यमेतद्वबोम्यहम् ॥ ११ ॥
 ततस्त्वे भवनं गत्वा प्राचीनाः प्रेषिता जनाः ।
 दासं शतपतेस्तस्य ददृशुः प्रकृतिं गतम् ॥ १२ ॥
 अथ शिष्ये जनेऽश्वैव बहुभिः स समन्वितः ।
 जगाम नायिनं नाम नगरं परमात्मजः ॥ १३ ॥
 नगरद्वारमागत्य शवाधारोपरि स्थितम् ।
 स ददर्श मृतं कंचिन्नोद्यमानं जने वैहिः ॥ १४ ॥
 जननी विधवा तस्य तेन चैकेन पुत्रिणो ।
 मृतं तमनुजमुश्च बहुनागरिका जनाः ॥ १५ ॥
 तस्य मातरमालोक्य रुदतीं शोकपीडिताम् ।
 मा रोदोरिति तां प्राह दयावान् परमात्मजः ॥ १६ ॥
 ततः सोऽन्तिकमागत्य खटां स्पृष्ट्वेदमब्रवीत् ।
 “अहमाज्ञापयामि त्वां युवन्नुत्तिष्ठ सत्वरम् ॥” १७ ॥
 तमुत्थितं समालोक्य ब्रुवन्तं स्पृष्टभाषया ।
 योशुः करुणयाविष्टो जनस्यै तं समर्पयत् ॥ १८ ॥
 अथ सर्वं भयत्रस्ता विश्वस्य परमेश्वरे ।
 तदयशः कीर्त्तयित्वाच वक्तव्यमिदमब्रवीत् ॥ १९ ॥
 आविर्भूतोऽयमस्माकमाप्तोऽनुग्रहकाम्यया ।
 कृपालोः परमेशस्य प्रजास्त्रेधा बरा दया ॥ २० ॥
 एतेन व्यानशे तस्य जीवानुग्रहकर्मणा ।
 सत्त्वोज्ज्वला परा कीर्त्तिः समस्तजनमण्डले ॥ २१ ॥
 इमाः स्त्रोष्टकथाः श्रुत्वा ततः स्नापकयोहनः ।
 सत्वरं प्रेषयामास हौ शिष्यो योशुमन्निधौ ॥ २२ ॥
 तौ योशुमुपसङ्गम्य योहनप्रश्नमूचतुः ।
 जगत्याविर्भवेद् यस्तु किं भवान् स परात्परः ॥ २३ ॥
 अन्यो वा भवतः कश्चित् पुनराविर्भवति ।
 संशयं योहनस्येमं भगवंश्चेत्तमर्हसि ॥ २४ ॥

स तस्मिन् समये रुग्णान् बह्वंशक्रे निरामयान् ।
 भूतान् निःसारयामास चान्धांशक्रे सचक्षुषः ॥ २५ ॥
 ततस्तौ कथयामास हौ शिष्यौ परमात्मजः ।
 यातं हृतंच कर्णैतद् योहनाय तपस्विने ॥ २६ ॥
 अचक्षुर्लभते चक्षुः खञ्जो याति त्वरान्वितः ।
 पारोग्यं लभते कुष्ठो मृणोति बधिरो वचः ॥ २७ ॥
 मृतोऽपि लभते प्राणान् दोनो वेत्ति सुभाषितम् ।
 धन्योऽसौ मानवो लोके मयि यो नापराध्यति ॥ २८ ॥
 इतुप्रज्ञा वचनं भूयो योहनं प्रतितर्कयन् ।
 यीशुर्मानवसङ्गोभ्यः प्राहेदं परमात्मजः ॥ २९ ॥
 मरोः प्रान्तरममेत्य युष्माभिः कोऽवलोकितः ।
 वंशः किं वायुधूतोऽसौ नरो वा कीमलाम्बरः ॥ ३० ॥
 आसद्येद् यतचित्तात्मा सत्यं श्रेयांस्ततोऽपि सः ।
 यमुद्दिश्य विबुधानामिदमुक्तवती श्रुतिः ॥ ३१ ॥
 “उज्जितो मामको दूतस्तवाग्रे प्रेष्यते मया ।
 स विधास्यति संशुद्धिं गच्छत स्तव वर्त्मनः ॥ ३२ ॥
 वस्तुतो गर्भजातानां मनुष्याणां धरातले ।
 सर्वेषां योहनः श्रेष्ठो वीतमोहरजस्पृहः ॥ ३३ ॥
 तथापोद्भरसान्निध्यात् सदा तद्भावभावितः ।
 स्वर्गं राज्यस्थदीनोऽपि योहनात् सन्नतोऽधिकः ॥ ३४ ॥
 करसंश्रावकाः श्रुत्वा जनाश्च योहनस्तवम् ।
 योहनस्त्रापनं धर्मप्रकार्यत्वेनानुमेनिरे ॥ ३५ ॥
 ईशाश्चा विफलोचक्रुः सोपाध्यायाः फरीशिनः ॥
 योहनस्य यतोशस्य प्रत्याख्यायावगाहनम् ॥ ३६ ॥
 सह कैरुपमातव्या अतस्ते प्राकृता जनाः ।
 स्ववयस्यान् समाङ्गय ये वदन्त्यविवेकिनः ॥ ३७ ॥
 अस्माभिर्वाद्यते वेनुर्युष्माभिः किं न नृत्यते ।
 अस्माभिः क्रन्त्यते वज्रो युष्माभिः किं न ताड्यते ॥ ३८ ॥

नोदनं योहनोऽग्राति न पानमपि सेवते ।
 तथापि तद्विधैः शब्दं भूताविष्टः स कीर्त्तयते ॥ ३८ ॥
 प्रत्यहं पानमन्नं च गृह्णाति मानवात्मजः ।
 स भोक्ता मद्यपो बन्धुः पापिनामिति कथ्यते ॥ ४० ॥
 कामं वदन्तु ते सर्वे तत्त्वस्मृतिविपर्ययात् ।
 किन्तु प्रेक्षावतां प्रज्ञा निर्दोषा स्वीयकर्माभिः ॥ ४१ ॥
 सहभोजनकामेन केनाप्यथ फरीशिना ।
 योशुरामन्वितस्तस्य प्रविवेश निकेतनम् ॥ ४२ ॥
 स यदा भोक्तुमारम्भे पापिष्ठा रमनी तदा ।
 काचिदागत्य तत्पादसन्निधौ रुदती स्थिता ॥ ४३ ॥
 आसिञ्चच्चरणौ तस्य पवित्रेणाश्रुविन्दुना ।
 अथ तौ गन्धतेलेन मर्दयित्वा चुचुम्ब सा ॥ ४४ ॥
 तद्दृष्ट्वाह्वयकः कर्म मनसेदमचिन्तयत् ।
 अयमाप्तोऽभविष्यच्च दद्यात् पापिनीमिमाम् ॥ ४५ ॥
 योशुस्तस्याश्रयं ज्ञात्वा शिमोनमिदमब्रवीत् ।
 किञ्चिद्वृष्टान्तवाक्येन तत्त्वं तुभ्यं ब्रवीम्यहम् ॥ ४६ ॥
 किलास्तामधमर्णौ द्वावुत्तमर्णस्य कस्यचित् ।
 एकोऽल्पानधिकानन्यो मुद्रापादान् गृह्णीतवान् ॥ ४७ ॥
 तद्वृणोतिदानस्य शक्त्यभावाद्द्वयो स्तयोः ।
 चक्षमे स द्वयोर्धरमुत्तमर्णो दयान्वितः ॥ ४८ ॥
 अनयोः कतरं स्तस्मिन् परां प्रीतिं करिष्यति ।
 स ग्राह्याधिकमानृण्यं जातं यस्य स एव हि ॥ ४९ ॥
 योशुस्त्वमब्रवीत् सत्यं विषयेऽस्मिन् स्वमुक्तवान् ।
 विनयेनान्वितां नारीं पश्यसौमां पुरः स्थिताम् ॥ ५० ॥
 न त्वं पाद्यमदा मङ्गं प्रविष्टे त्वदगृहं मयि ।
 स्त्रोयं किन्तु स्वनेत्राङ्गि रसिचच्चरणौ मम ॥ ५१ ॥
 मां नाशुम्बी स्वमेघातु चुम्बतिस्म पदे मम ।
 अमार्त्तौ चरणौ चाद्रावात्मनोनैः शुभैः कचेः ॥ ५२ ॥

तैलेन केवलेनापि सिक्तवां स्त्वं न मे शिरः ।
 इयं सुगन्धितैलेनामर्द्ध्यच्चरणी मम ॥ ५३ ॥
 अतोऽस्या बहुपापस्य बहुप्रेमतया क्षमा ।
 संजाताऽल्पक्षमायां तु प्रेमाल्पत्वं भवेद् ध्रुवम् ॥ ५४ ॥
 'अथैतां स्त्रियमालोक्य यीशुर्वचनमब्रवीत् ।
 पापानां ते क्षमा जाता सर्वेषां नात्र संशयः ॥ ५५ ॥
 ततस्ते सहभोक्तारो मनसेदमचिन्तयन् ।
 कोऽयमेष नरो यस्तु समर्थः पापनुत्तये ॥ ५६ ॥
 यीशुस्तु तां स्त्रियं प्राह क्षोमतीं पुरतःस्थिताम् ।
 अद्वा तां तारयामास गच्छ वत्से यथासुखम् ॥ ५७ ॥
 इति श्रोताराचरणचक्रवर्तितकदर्शनतोर्थेन श्लोकैरुपनिबद्धायां
 श्रोमल्लग्भाषितखोष्टोपनिषदि सप्तमोऽध्यायः ।

अष्टमोऽध्यायः

St. Luke. Chapter 8. [Women minister unto Christ of their substance. Christ, after he had preached from place to place, attended with his apostles, propoundeth the parable of the sower, and of the candle : declareth who are his mother, and brethren : rebuketh the winds : casteth the legion of devils out of the man in to the herd of swine : is rejected of the Gadarenes : healeth the woman of her bloody issue, and raiseth from death Jairus' daught'r.]

यीशुस्ततः परिभ्राम्यत् ग्रामेषु नगरेषु च ।
 ईशरान्जसुसंवादं सर्व्वत्राघोषयत् प्रभुः ॥ १ ॥
 द्वादश प्रथिताः शिष्या नराश्वारोग्यमागताः ।
 सह तेन स्थिता नार्य्य इमाश्च परिचारिकाः ॥ २ ॥
 शोशन्ना कुशपत्नोच योहाना नाम नामतः ।
 मरीयम्नग्दलीनोच सप्त भूता यतो गताः ॥ ३ ॥

ततः समागतान् वीक्ष्य मानवान् परमात्मजः ।
दृष्टान्तमधुरं वाक्यं तेषां बोधाय सोऽब्रवीत् ॥ ४ ॥
प्रयाति कृष्णके क्षेत्रे शस्यबीजानि रोपितुम् ।
पतितानि पथःपार्श्वे तानि बीजानि कानिचित् ॥ ५ ॥
भक्षितानि ततस्तानि पक्षिसङ्घैरुपागतैः ।
अश्ममय्यां पुनस्तेभ्यः कानिचिन्नपतन् भुवि ॥ ६ ॥
विशुष्काणि रवेर्भाभिस्तानि जाताङ्कुराण्यपि ।
मूलात्पत्वान्मृदोऽल्पत्वाज्जलाभावंतयापिच ॥ ७ ॥
पतित्वा कण्टकाकीर्ण-भूमौ बीजानि कानिचित् ।
बभूवुरवसन्नानि वृक्षकण्टकबाधया ॥ ८ ॥
सुभूमौ पुनरन्यानि पतितानि विभागशः ।
सहकरिबलात् फेलुः शतशोऽथ सहस्रशः ॥ ९ ॥
दृष्टान्तोक्तिं समाश्रित्य यदिदं प्रोक्तवानहम् ।
श्रुयतां यस्य कर्णौस्तौ जनेन शुभबुद्धिना ॥ १० ॥
ततस्तं निर्जने स्थानेऽवलोक्य समवस्थितम् ।
उक्तदृष्टान्ततात्पर्यं पप्रच्छुः शिष्यसत्तमाः ॥ ११ ॥
स उक्तवान् परं तत्त्वं युष्मभ्यं प्रोक्तवानहम् ।
दृष्टान्तवचसाऽन्येभ्यो व्यामिश्रवचसा तथा ॥ १२ ॥
दृष्टाप्यमी यथा मूढा नावगच्छन्ति तत्त्वतः ।
श्रुत्वापि नैव मन्यन्ते यथा कामवशं गताः ॥ १३ ॥
ततो दृष्टान्ततात्पर्यावगतौ संशयं गतान् ।
शिष्यान् प्रोवाच तात्पर्यं दृष्टान्तवचसः प्रभुः ॥ १४ ॥
बीजमोक्षरवाक्यं स्याच्छ्रोतारः पथि संस्थिताः ।
श्रुतार्थं हरते तेभ्यः पापात्मा कश्चिदागतः ॥ १५ ॥
यथा ते न परिव्राणं लभन्ते भक्तिसंयुताः ॥ १६ ॥
ये श्रुत्वा परमं तत्त्वं हर्षाद् गच्छन्ति मानवाः ।
त्यजन्ति च विपन्नस्ता स्ते नराः प्रस्तरस्थिताः ॥ १७ ॥

ये बुद्धा परमं तत्त्वं विशन्ति संश्रुताविह ।
 यतस्तेच न संसिद्धौ मायाकण्टकबाधिताः ॥
 भोगैश्वर्यप्रसक्ताश्च न वाञ्छन्ति परेश्वरम् ॥
 ते नराः कण्टकक्षेत्रे पतिता दुःखभागिनः ॥ १८ ॥
 अक्षणे मनने चैव मतिर्येषां न होयते ।

परमेश्वरचित्ताश्च ते मे युक्ततमा मताः ॥ १९ ॥
 नाच्छादयति पात्रेण दोषं प्रज्वलितं नरः ।
 निदधाति नवा कश्चित् खटाधो मतिमाञ्जनः ॥ २० ॥
 दीपाधारस्थितो दोषो गृहमधेय विराजते ।
 गृहं प्रविश्य पशेयुः सर्व्व एव यथा प्रभाम् ॥ २१ ॥
 न तदस्ति पृथिव्यां यत् स्थास्यतीह तिरोहितम् ।
 एकाग्रमनसा तस्माच्छ्रुतार्थानवगच्छत ॥ २२ ॥
 यस्यान्तर्निहितं तत्त्वं लप्स्यते सोऽधिकं फलम् ।
 न झूढो लप्स्यते किञ्चित् सर्व्वथासौ न शिष्यति ॥ २३ ॥
 इत्येवं भाषमाणं तं सह तस्य सहोदरैः ।
 आगत्य जननी तस्य साक्षात्कारमयाचत ॥ २४ ॥
 सोऽब्रवीत् मत्पितुर्व्वक्त्रं यो नित्यमनुतिष्ठति ।
 स एव जननी भ्राता भगिनोच मम प्रिया ॥ २५ ॥
 एकदा नावमारुह्य यीशुः शिष्यसमन्वितः ।
 मधेय समुद्रमागत्य निद्रावशमुपागतः ॥ २६ ॥
 ततः पवनसंक्षुब्धं पूर्य्यमाणां च वारिभिः ।
 नावं दृष्ट्वा परां भौतिं संप्राप्ताः शिष्यसत्तमाः ॥ २७ ॥
 अथ सुप्तप्रबुद्धोऽसौ शिष्याणामार्त्तशब्देनैः ।
 समुद्रं तर्ज्जयामास वातंच हरमात्मजः ॥ २८ ॥
 सागरैः प्रकृतिं प्राप तत्क्षणात्तस्य तर्ज्जनैः ।
 प्रबलो मातरिश्वाच शान्तवेगः शिवो ववौ ॥ २९ ॥
 स सम्बोध्य ततः शिष्यानब्रवीत् परमात्मजः ।
 क्व गता वोऽचला अद्या कालेऽस्मिन् भृशदाक्षिण ॥ ३० ॥

ते तस्य वचनं श्रुत्वा भयेनातीव विह्वलाः ।

योऽशुभमङ्गलकर्मणि मस्तु वच्छिद्य सत्तमाः ॥ ३१ ॥

अथाव्येः परपारस्थं गादारीयभुवं गतम् ।

योऽशुभभ्याययौ कश्चिद् भूतोन्मत्तः शवालयात् ॥ ३२ ॥

स प्राह कोऽस्ति सम्बन्धस्त्वया मे परमात्मजः ।

भूतावेशात् समुद्धृत्य निर्यातयसि मां यतः ॥ ३३ ॥

सोऽष्टच्छतव किं नाम सत्यं तत् कथयस्व माम् ।

आत्मनो बाहिनोमाख्यां बद्धत्वात् स न्यवेदयत् ॥ ३४ ॥

“न मां प्रापय पातालं पुरतः शूकरव्रजम् ।

नय मां त्वं महाभाग निवसामि यथा सुखम् ॥” ३५ ॥

तथास्त्विति समादिश्य स तथा कृतवान् प्रभुः ।

साविशद् बाहिनो वेगात् पुरतः शूकरव्रजम् ॥ ३६ ॥

ततस्ते शूकराः सर्वे वेगात् सागरमाविशन् ।

रक्षकाः सर्वमालोक्य पौरैर्भ्यस्तन्नावेदयन् ॥ ३७ ॥

अथ पौरजना भोता गत्वा च योऽशुसन्निधम् ।

तं भूतपोद्धितं शान्तं ददृशुर्योऽशुसन्निधौ ॥ ३८ ॥

ततोऽस्यारोग्यवृत्तान्तं दर्शकेभ्यो निशम्य ते ।

तेषां देशस्य सीमानं त्यक्तुं पौरास्तमादिशन् ॥ ३९ ॥

अथ नौकागतं खोष्टं भूतमुक्तः स मानवः ।

ययाचे निजसन्निधं विनयेन समन्वितः ॥ ४० ॥

योऽशुस्तं वारयित्वाह गच्छ त्वं स्वजनान्तिके ।

त्वत्कृते प्रभुणा यदयत् कृतं तत्तच्च बोधय ॥ ४१ ॥

तन्निशम्य प्रतस्तेऽसी दृष्टः खनगरं प्रति ।

ज्ञापयामास कर्माणि प्रभुणानुष्ठितानि च ॥ ४२ ॥

अथ प्रत्यागतं वीक्ष्य परं पारं परात्मजम् ।

अज्ञयाभ्यर्थयामासु र्जना स्तुतमानसाः ॥ ४३ ॥

कश्चिद् यायीरनामाथ यीशोरन्तिकमागतः ।

तस्य पादद्वयं स्पृष्ट्वा भक्त्येव वाक्यमब्रवीत् ॥ ४४ ॥

प्रभो त्वजति मत्कन्या प्राणान् द्वादशवार्षिको ।
 तस्यैः प्राणान् महाभाग रक्ष त्वं कृपयान्वितः ॥ ४५ ॥
 तेन सार्धं समुत्थाय यीशो शीघ्रं गते सति ।
 तस्य पीडां समुत्पाद्य नुजग्मु बहवो जनाः ॥ ४६ ॥
 तस्मिन् काले समागत्य काचित् प्रदरपोडिता ।
 दुःखेन महता युक्ता प्रत्याख्याता चिकित्सकैः ॥
 विश्वासमेकमाश्रित्य यीशोर्वसनमसृशत् ।
 तेनासौ तत्क्षणाज्जाता प्रकृतिस्था निरामया ॥ ४७ ॥
 यीशु ज्ञात्वात्मनः शक्तिमकस्मादहिरागताम् ।
 शिष्यान् प्रोवाच 'मदुवस्त्रं कोऽत्र संस्पृष्टवानिति ॥ ४८ ॥
 शिष्यास्तद्वचनं श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीन् ।
 न जानीमः समानाभिहारात् कः स्पृष्टवानिति ॥ ४९ ॥
 अथ ज्ञात्वात्मनो व्यक्तं सा नारी शीघ्रमागता ।
 विमुक्तिकारणं तस्या रोगस्य स्वयमब्रवीत् ॥ ५० ॥
 यीशुस्तामब्रवीत् कनेय विश्वासात्त्वं निरामया ।
 इतस्त्वं शान्तितो गच्छ चिरं तिष्ठ यथासुखम् ॥ ५१ ॥
 तस्मिन्नेव ततः काले धर्माध्यक्षगृहागताः ।
 अभुवन्स्ते मृता कन्या क्लिष्टासि त्वं गुरुं कथम् ॥ ५२ ॥
 यीशुः प्राज्ञाभयं तेऽस्तु त्वं विश्वसिद्धिं केवलम् ।
 विश्वासेनैव ते कन्या प्रकृतिं लप्स्यते ध्रुवम् ॥ ५३ ॥
 इत्युक्त्वा केवलं पितरं याकोबं च सयोद्धनम् ।
 परिगृह्णाभ्यगात् खोष्टो धर्माध्यक्षनिकेतनम् ॥ ५४ ॥
 तत्र कोलाहलं श्रुत्वा दृष्ट्वास्य क्रोधतो जनान् ।
 कथं रुदिय स प्राह स्वपितौयं मृता नहि ॥ ५५ ॥
 तद्वाक्यमुपहासाय विदित्वा परिकल्पितम् ।
 "त्वं महाक्वात् समुत्तिष्ठे"त्यब्रवीत् परमात्मजः ॥ ५६ ॥

उत्तस्थौ तत्क्षणात् कन्या सा तेन लब्धचेतना ।

अल्पं तस्याः कृते भोज्यमादिशत् परमात्मजः ॥ ५७ ॥

दृष्ट्वाच पितरौ तस्या विस्मयं परमं गतौ ।

योऽगुनि वारयामास प्रचारमस्य कर्मणः ॥ ५८ ॥

: इति ओताराचरणचक्रवर्त्तितकं दर्शनतीर्थेन श्लोकैरुपनिबध्नायौ
ओमलूगभाषित श्लोकोपनिबध्नादि अष्टमोऽध्यायः ।

नवमोऽध्यायः

St. Luke. Chapter 9. [Christ sendeth his apostles to work miracles, and to preach. Herod desired to see christ. Christ feedeth five thousand : inquireth what opinion the world had of him : foretelleth his passion : proposeth to all the pattern of his patience. The transfiguration. He healeth the lunatick : again forewarneth his disciples of his passion : commendeth humility : biddeth them to shew mildness towards all, without desire of revenge. Divers would follow him, but upon conditions.]

अथ द्वादश तांस्त्रिंशानाह्वय परमात्मजः ।

• प्रचारायेशराज्यस्य नियन्तुं चायतात्मनः ॥

शमीकर्त्तुं मनुष्याणां क्लेशांश्च देहबाधकान् ।

कुशलान् प्रेषयामास दत्त्वा शक्तिमलीकिकीम् ॥ १ ॥

ईश्वरप्रणिधानार्थमेश्वराण्यग्रहाय च ।

इदमाज्ञापयामास यात्राकालोचितं वचः ॥ २ ॥

चेलसम्पूटकं दण्डं पूषं वा रूप्यमेव वा ।

इवाङ्गरक्षे मादङ्गं यूयं गमनतत्परा ॥ ३ ॥

यत्रैव कस्यचिद्गोहं विशत स्थितिहेतवे ।

पुनः प्रस्थानपर्यन्तं तस्य सद्यनि तिष्ठत ॥ ४ ॥

ये यत्र वो न गृह्णन्ति न शृण्वन्ति च वो वचः ।
 तत्क्षतेः सांख्यः सन्तु धूता वः पादक्षेपः ॥ ५ ॥
 ततस्ते प्रस्थिता ग्रामानटन्तः शिष्यसत्तमाः ।
 अघोषयन् सुरुवादं रुग्णांश्चक्रुश्च निर्गदान् ॥ ६ ॥
 इदं जनमुखाच्छ्रुत्वा हेरोदो नृपसत्तमः ।
 बभूव परमोद्विग्नः पूर्वं पापमनुस्मरन् ॥ ७ ॥
 योशुमेकेऽब्रुवन् यस्माद् योहनं पुनरुत्थितम् ।
 एलियं तं परे प्राहुर्जनानां दृष्टिगोचरम् ॥ ८ ॥
 केचित्तमामनन्तिस्म प्राचीनं तत्त्वदर्शिनम् ।
 सर्वं मेतत् समाकर्ण्य हेरोदोऽचिन्तयत् स्वयम् ॥ ९ ॥
 योहनस्य शिरश्छिन्नं मयैव नात्र संशयः ।
 तद्दिं कोऽयं समायातो यस्येयं प्रसुता कथा ॥ १० ॥
 हेरोदः संवृताकारः इत्येव परिचिन्तयन् ।
 स्वयं द्रष्टुं मनश्चक्रे योशुं तं परमात्मजम् ॥ ११ ॥
 ततः कथितवृत्तान्तेः प्रेषितैः क्षतकर्णभिः ।
 सहान्तेवासिभिः सर्वैर्वैत्सदां योशुरभ्यगात् ॥ १२ ॥
 गृहीत्वा सादरं चैव प्रभुरभ्यागताञ्जनान् ।
 उवाच परमं तत्त्वं रुग्णांश्चक्रे च निर्गदान् ॥ १३ ॥
 ततः सायं समागता शिष्यास्तस्मिन्महोदयम् ।
 यान्तु ग्रामं जनाः सर्वे क्रीणन्तु चात्मभोजनम् ॥ १४ ॥
 इदं सुनिश्चितं स्थानं भास्करोऽस्तमुपागतः ।
 गृह्णन्तु रात्रिवासाय स्वस्वस्थानानि मानवाः ॥ १५ ॥
 योशुः प्राह न गन्तव्यमितो न्यत्र समागतैः ।
 इहैव भोजनं तेषां युष्माभिरुपकल्पयताम् ॥ १६ ॥
 तच्छुः पञ्चभिः पूषेस्तथा मत्स्यद्वयेन च ।
 भोजनं पञ्चसाहस्रजनानां सम्भवेत् कथम् ॥ १७ ॥
 योशुः स्नानवदत् पञ्चाशतं कृत्वा प्रियातिथौ न ।
 उपवेशयताञ्चैव सर्वान् सुप्रसन्नचित्तभिः ॥ १८ ॥

तान् पूषान् तौ च मीनौ हौ स गृहीत्वा ततः स्वयम् ।
 स्वर्गमात्मीकयन् धोमानूहं प्रणिहितेष्वपः ॥
 आशौर्व्यं च न मुञ्चार्थं क्षतवांस्तान् खण्डयः ।
 अतिथिभ्यः प्रदातुं च शिथ्यानां प्रापयत् प्रभुः ॥ १८ ॥
 ते परं तद्वपुः सर्वं भुञ्जा भोज्यानि मानवाः ।
 शिथ्या द्वादश शिथ्यानि डल्लकानि समादधुः ॥ २० ॥
 स्वशिथ्यानि कदाह्य पप्रच्छ परमात्मजः ।
 तत्त्वतो ब्रूत तत् सर्वं मानवाः किं वदन्ति माम् ॥ २१ ॥
 तेषु वं स्वां वदन्त्येके स्नापकं योहनं प्रभो ।
 केचिर्देहियमप्याहुरात्मने वदन्ति च ॥ २२ ॥
 यीशुस्तान् कथयामास युष्माकमत्र का मतिः ।
 तस्य तद्वचनं श्रुत्वा पित्रो वचनमब्रवीत् ॥ २३ ॥
 यमामनन्ति शास्त्राणि चेतनामयमौखरम् ।
 तस्य पुत्रो भवान् खोष्ट इति व मामकी मतिः ॥ २४ ॥
 तस्य तद्वचनं श्रुत्वा यीशुस्तमिदमब्रवीत् ।
 मा वोचो मम वृत्तान्तमिमं कमपि मानवम् ॥ २५ ॥
 अतः परं महद्दुःखं लप्स्यते मानवात्मजः ।
 तच्च दुःखं विधास्यन्ति वृद्धोपाध्याययाजकाः ॥ २६ ॥
 ते च तं घातयिष्यन्ति प्रत्याख्याय जनान्तिके ।
 तृतीयदिवसे मृत्योः पुनरुत्थास्यति स्वयम् ॥ २७ ॥
 यदि मां मम भक्तैषु कश्चिदन्वेतुमिच्छति ।
 सोऽभिमानं परित्यज्य सकृद्विशो मामनुव्रजेत् ॥ २८ ॥
 प्राणिषु वासना यस्य स प्राणान् परिहास्यति ।
 प्राणिभ्यो न विशुष्येत मदर्थं त्यक्तजीवितः ॥ २९ ॥
 इदं कृतं जगत्स्रं जगत्स्रं प्राणिभ्यश्चेद्विद्युज्यते ।
 किं लब्धं तेन किं प्राणप्राप्तये वा स दास्यति ॥ ३० ॥
 ये च मामभ्यसूयन्ति नरा विषयगर्विताः ।
 लज्जया नानुतिष्ठन्ति ये च वा मम शासनम् ॥

तानहं प्रवदिष्यामि मानवान्निरपन्नपान् ।
 तदा यदः भविष्यामि स्वर्गं राजीयं प्रतापवान् ॥ ३१ ॥
 य इमेऽवस्थिताः शिष्या निरता ज्ञानकर्त्तृणोः ।
 मृत्युं तेऽतिरिच्यन्ति सत्यमेतद्वचोम्यहम् ॥ ३२ ॥
 अथाष्टासु व्यतीतेषु दिनेषु यीशुरात्मवान् ।
 त्रिभिः परिवृतः शिष्यैः पितृयाकोबयोह्नैः ॥
 पर्वतैकान्तमारुह्य दिव्यदेहं समान्धितः ।
 अलौकिकप्रभो भूत्वा शुभ्रवासा व्यराजत ॥ ३३ ॥
 मोक्षिणोऽविरभूत्तेषामेलियेन सहात्मवान् ।
 तेन तौ यिरुशालेमयात्रालापं प्रचक्रतुः ॥ ३४ ॥
 अथ सुसोत्थितः पितृ स्तौ दृष्ट्वा विक्रमान्वितौ ।
 पुनरन्तर्हि तौ चैव गुरवे वाक्यमब्रवीत् ॥ ३५ ॥
 भगवन् स्थितिरस्माकमत्र स्याच्छुभदायिनी ।
 कृतेऽनो भवतामत्र निर्णामः कुठिरत्रयम् ॥ ३६ ॥
 भवदीयं भवत्वेकं मोक्षेरेकं तथा विभोः ।
 एलियस्य तथैकं स्यान्नेतो नोऽस्यधिकं वचः ॥ ३७ ॥
 तस्मिन्नेव ततः काले शुभ्राभ्रखण्डमेककम् ।
 भेजे तां श्छायया सर्वान् गगणे सहस्रोत्थितम् ॥ ३८ ॥
 इयमपुत्रस्थिता वाणो “शृणुतास्यानुशासनम् ।
 अयं मम प्रियः पुत्रः प्रीतिरस्मिन् सदा मम” ॥ ३९ ॥
 अथाधः पर्वतात्तस्मादागतं परमात्मजम् ।
 बहवो मानवा भक्त्या द्रष्टुकामाः समागताः ॥ ४० ॥
 तस्मिन् कालेऽवदत् कश्चिज्जनमध्यगतो जतः ।
 भगवन् कृपया रोगात् मत्पुत्रं त्रातुमर्हति ॥ ४१ ॥
 आत्मजोऽयं ममाविष्ट आत्मना केनचित् प्रभो ।
 नान्यश्च मम पुत्रोऽस्ति त्वमेव शरणं मम ॥ ४२ ॥
 सचात्माश्रयते यत्र बलात्तं तत्र धर्षति ।
 वामयित्वा सुखात् फेनं जहाति च दुरासदः ॥ ४३ ॥

तस्य निःसारणायाहं तव शिथ्यान्प्रवेदयम् ।
 बहुशोऽयतमानास्ते न तं ताडयितुं क्षमाः ॥ ४४ ॥
 योऽश्वस्तानवदक्षिस्थानश्चान्वितमानसान् ।
 कियत्कालं सहिषेऽहं पुष्पाकं शक्तिहीनताम् ॥ ४५ ॥
 योऽश्वरादेशतस्तेऽथ तं तस्यान्तिकमानयन् ।
 असावात्मापि तं दृष्ट्वा क्षिप्रं बालमधर्षयत् ॥ ४६ ॥
 योऽश्वस्तं तर्जनेनैव ताडयित्वा दुरासदम् ।
 सुस्थोक्त्यार्भकं क्षिप्रं तत्पित्रे तं समर्पयत् ॥ ४७ ॥
 तद्वृष्टा परमाश्चर्यं जनाः सर्वे समागताः ।
 ऐशीं शक्तिं समादृत्य बभुवुरतिविस्मिताः ॥ ४८ ॥
 तदा प्रभृति स प्राह शिषेभ्यः परमात्मजः ।
 समर्पणं सपत्नेषु क्लेशपूर्वकमात्मनः ॥ ४९ ॥
 एतद्वाक्यस्य तात्पर्यं तच्छिष्या बोधुमक्षमाः ।
 न पुनः परिप्रचक्षुस्तं भयाकुलचेतसः ॥ ५० ॥
 अथ विप्रतिपन्नांस्ताञ्छेष्टत्वविषये प्रभुः ।
 शिशुमेकं समादाय वाक्यमर्थविदब्रवीत् ॥ ५१ ॥
 एतद्दालोपमं कश्चिच्छिशुमेकं मदर्थतः ।
 'अद्यया यदि गृह्णाति स मां गृह्णाति सर्वथा ॥ ५२ ॥
 यश्च मामेव गृह्णाति सदामद्वाक्यभावितः ।
 स मत्पितरमादत्ते सत्यमेतन्न संशयः ॥ ५३ ॥
 यदि कामयते कश्चित् सर्वं प्रथमतामिह ।
 सोऽन्यं पदं समाश्रित्य सर्वेषां सेवको भवेत् ॥ ५४ ॥
 ततो योऽहं आगत्य परमात्मजमब्रवीत् ।
 भगवन् भवतो नान्ना भूतनिःसारणे रतम् ॥
 नरमेकं न्यषेधाम भवद्दर्शनाद्विः स्थितम् ।
 तस्य निष्ठा गुरो काचिदस्ति किं भवतां मते ॥ ५५ ॥
 योऽश्वस्तमब्रवीत् सौम्य तं जनं मा निवारय ।
 युष्मान् यो मानवो हृष्टि विपक्षः सहि वो ध्रुवम् ॥ ५६ ॥

अथ मर्त्तयं परित्यज्य प्रयास्यन् परमं पदम् ।
 यीशु गन्तुं मनश्चक्रे यिरुशालेमपत्तनम् ॥ ५७ ॥
 शमरीयपुरं प्राप्तं प्रभुं द्रुतपुरःसरम् ।
 न पौराः पूजयाञ्चक्रुः यिरुशालेमगामिनम् ॥ ५८ ॥
 याकोबयोह्नौ नाम शिथौ नीक्ष्य तदप्रियम् ।
 एलीय इव तान् दग्धुमोशतुः क्रोधवह्निना ॥ ५९ ॥
 यीशुस्तान् वारयित्वाह मतिरेषापनीयताम् ।
 ममागतिर्न नाशाय किन्तु संरक्षणायच ॥ ६० ॥
 यात्राकाले ततोन्मत्तं कश्चित्मिदमुक्तवान् ।
 प्रभो त्वामनुगच्छामि गच्छन्तं करुणालयम् ॥ ६१ ॥
 यीशुः प्राह शृगालानां सन्ति गर्त्ता धरातले ।
 सन्ति नोडा विहङ्गानां मम स्थानं न विद्यते ॥ ६२ ॥
 प्रभुरन्यं नरं वीक्ष्यागच्छेति स्वयमुक्तवान् ।
 स प्राहाहं करिष्यामि सत्कारं पितुरग्रतः ॥ ६३ ॥
 यीशु प्राह करिष्यन्ति मृतकार्यं मृता नराः ।
 त्वमोश्चरस्य साम्राज्यं गत्वा सर्वत्र घोषय ॥ ६४ ॥
 अबोधदपरः कश्चित् स्वजनादेशतः प्रभो ।
 भवन्तमनुयास्यामि सत्यमेतद् ब्रवीम्यमम् ॥ ६५ ॥
 यीशुस्तं वारयित्वाह यो हि धृत्वा हलं जनः ।
 पश्चात् पश्यति सन्निस्तः स नरो नेशसम्मतः ॥ ६६ ॥

इति श्रोताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शणतीर्थेन श्लोकैरुपनिषद्वायां
 श्रीमद्भूगभाषितश्लोष्टोपनिषदि नवमोऽध्यायः ।

दशमोऽध्यायः

St. Luke. Chapter. 10. [Christ sendeth out at once seventy disciples to work miracles, and to preach : admonisheth them to be humble, and wherein to rejoice : thanketh his Father for his grace : magnifieth the happy estate of his church : teacheth the lawyer how to attain eternal life, and to take every one for his neighbour that needeth his mercy : reprehendeth Martha, and commendeth Mary her sister.]

अथ यत्र मनश्चक्रे गन्तुं परमतत्त्ववित् ।
 तत्र संप्रेषयामास द्वौ द्वौ शिष्यौ विभागशः ॥ १ ॥
 इत्यमनेन ययुः शिष्या यीशोः सप्तसिंख्यक्तः ।
 तेषां गमनकालेच यीशुस्तानिदमब्रवीत् ॥ २ ॥
 प्राचूर्यमिह शस्यानामप्राचूर्यं तु कर्म्मिणाम् ।
 चेत्तन्नं शरणं यात स प्रहेष्यति कर्म्मठान् ॥ ३ ॥
 प्रेषयामि वृक्षसङ्घेषु मेषानिव भवादृशान् ।
 अतो न किञ्चिदादेयं पाथेयं मम वाक्यतः ॥ ४ ॥
 पथिकेभ्यो न कल्याणीं ब्रूत वाक्यं पथि क्वचित् ।
 गृहं प्रविश्य कस्यापि शान्तिं तस्य च शंसत ॥ ५ ॥
 शान्तिपुत्रो भवेत् कश्चित् यदि तस्मिन्निकेतने ।
 युष्माकं शाश्वती शान्ति स्तत्र नित्यं विराजताम् ॥ ६ ॥
 तस्मिन्नेव गृहे स्थेयं भोक्तव्यं च समर्पितम् ।
 स्त्रीकुर्वन् कर्म्मणोपासनं न कार्ता ह्यवसीदति ॥ ७ ॥
 ये युष्माननुकाङ्क्षन्ति तेषां कुरुत मङ्गलम् ।
 उदासीनवदासीनः पश्यतान्यानुपेक्षया ॥ ८ ॥
 एवं हि वो भवेत् सिद्धिः समं सर्व्वत्र पश्यताम् ।
 नहि कस्याणक्तत् कश्चिद्गूढंति पश्यति क्वचित् ॥ ९ ॥
 अभक्तानां तु युष्माकं ग्रामस्य नगरस्य च ।
 अन्त्या दशा भवेच्छोच्या सदोमनगरादपि ॥ १० ॥

इतोऽपि शोचनीयाः सुप्र दंशा कोरासिनस्य च ।
 वैत्सदार्थास्तथा पूर्या वर्ज्जनात् परमात्मनः ॥ ११ ॥
 पुरी कर्पफरनाङ्गमनामधेयाभिमानिनी ।
 अवरोक्ष्यति पातालमन्धेन तमसावृतम् ॥ १२ ॥
 ये युष्मान्मानवाः शुद्धा यजन्ते अद्वयान्विताः ॥
 सत्यमेव नरास्ते मां प्रपूजयन्ति सर्व्वं था ॥ १३ ॥
 ये युष्मानवमन्यन्ते दम्भमानमदान्विताः ।
 मूढास्ते मां न गृह्णन्ति पितरं च ममेश्वरम् ॥ १४ ॥
 अथ प्रत्यावृता हृष्टाः शिष्याः सप्ततिसंख्यकाः ।
 यौशोरन्तिक्रमागत्य यौशो माहात्म्यमस्तुवन् ॥ १५ ॥
 यौशुस्तानवदत् सौम्याः शाश्वतं भद्रमस्तु वः ।
 अपश्यम् दुःकृतं स्वर्गात् पतितां चपलामिव ॥ १६ ॥
 युष्मभ्यं मयका दत्तं सामर्थ्यं बलभूतहृत् ।
 अर्वाधगतयस्तस्माद् यूयं किमत्र हृषयथ ॥ १७ ॥
 युष्माकमनुकम्पार्थं परमात्मा सनातनः ।
 यच्चिनोति सुखं स्वर्गं तदासाद्य प्रहृषयत ॥ १८ ॥
 तस्मिन्नेव ततः कालेऽनुभूयानन्दमात्मनि ।
 तुष्टाव परमात्मानं यौशु वर्गाग्भिः समाहितः ॥ १९ ॥
 त्वं स्वर्गं स्याधिपो धन्यो धन्यस्त्वं प्रभवो मम ।
 प्रभुस्त्वं जगतो धन्यो धन्यस्त्वं परमेश्वर ॥ २० ॥
 यदिदं परमं तत्त्वं गुह्यं तत्त्वविदामपि ।
 बालेषूज्ञासितं तात तत्त्वयैवानुकम्पया ॥ २१ ॥
 त्वयेदं वाञ्छितं तात सम्पूर्णं तत्त्वदिच्छया ।
 अतस्त्वां साधुवादेन प्रपद्ये परमेश्वरम् ॥ २२ ॥
 ममोपकरणं सर्व्वं त्वया तात समर्पितम् ।
 अतस्त्वां साधुवादेन प्रपद्ये परमेश्वरम् ॥ २३ ॥
 न वेत्ति पितरं सम्यग् विना कश्चित्तदात्मजम् ।
 स च वेत्ति सुतस्तस्य यं बोधयितुमिच्छति ॥ २४ ॥

- प्रत्यावृत्त्य ततः शिष्यान् प्रत्यसौ परमात्मजः ।
उपदेशच्छलेनेदं परमं तत्त्वमब्रवीत् ॥ २५ ॥
यूयं पश्यथ यान् भावान् प्रसादात् परमात्मनः ।
धन्यं रूपेन्द्रियं तेषां ये तान् पश्यन्ति मानवाः ॥ २६ ॥
यूयं यत् परमं रूपमनायसित पश्यथ ।
इच्छन्तोऽपि न पश्यन्ति तद्रूपं नृपसाधवः ॥ २७ ॥
यूयं शृणुथ यत्तत्त्वं कर्णाभ्यामतिनिर्भलम् ।
इच्छन्तोऽपि न तत्तत्त्वं शृण्वन्ति मुनयोऽमृताः ॥ २८ ॥
यीशुं परीक्ष्यमाणोऽथ शास्त्रज्ञः कश्चिदब्रवीत् ।
लप्स्येऽहं कर्मणा केन प्रभो शाश्वतजीवनम् ॥ २९ ॥
यीशुस्तमब्रवीत् सौम्य किमत्र श्रुतिरब्रवीत् ।
स प्राहेदं जगौ धोमञ्छ्रुतिः सर्वं हितैषिणी ॥ ३० ॥
नरः कुर्यात् परं प्रेम स्वप्रभौ परमेश्वरे ।
स्ववच्च स्वजने चैव मनोवाक्कायकर्मभिः ॥ ३१ ॥
यीशुस्तमब्रवीत् सौम्य त्वमेतत् सत्यमुक्तवान् ।
एतदालम्बनं कृत्वा लप्स्यसेऽन्तर्जीवनम् ॥ ३२ ॥
ततः स पुनरेवाह दर्शयन्नात्मनोऽज्ञताम् ।
• भगवज्छ्रीतुमिच्छामि लक्षणं स्वजनस्य मे ॥ ३३ ॥
यीशुस्तमब्रवीत् सौम्य शृणु स्वजनलक्षणम् ।
दृष्टान्तवचनेनैव ब्रुवेऽहं प्रियदर्शन ॥ ३४ ॥
• यिरूशालेमतः कश्चित् प्रयास्यन् योरिहुं प्रति ।
दसुरभिं हृतसर्वस्वः पथः पोर्खं निपातितः ॥ ३५ ॥
देवात् पुरोहितः कश्चिद् गच्छंस्तेनैव वर्त्मना ।
तं विलोक्यापवव्राजापरपार्श्वेन हेलया ॥ ३६ ॥
तथैव कृतवान् कश्चित्ते वीयोऽपि समागतः ।
शमरीयस्ततः कश्चित्सस्यान्तिकमुपागतः ॥ ३७ ॥
सोऽभिगम्य सुतैलेन तथा द्राक्षारसेन च ।
तं निषिध्य सुचैलेन बबन्धागन्तुकं व्रणम् ॥ ३८ ॥

पान्यशालां ततो नीत्वारोह्य वाहनमात्मनः ।
 स्वयं पर्यचरद्दोमान् दाक्ष्यशोचानुरक्तिभिः ॥ ३८ ॥
 मुद्रापादद्वयं दत्त्वा द्वितीयदिवसे पुनः ।
 स्वामिने पान्यशालाया इदं वचनमब्रवीत् ॥ ४० ॥
 भद्रायं पीडितो दुःखैः साव गेहेऽवतिष्ठते ।
 शृणुषस्वातिथिं सौम्य दास्यामि तेऽधिकं धनम् ॥ ४१ ॥
 एतेषु त्रिषु पान्येषु दसुःपीडितरोगिणः ।
 अधिकं स्वजनं वेत्सि कं नाम वद साम्प्रतम् ॥ ४२ ॥
 सोऽब्रवीत् स्वजनं वेद्मि मानवं कृपयान्वितम् ।
 यौशुस्तमुक्तवान् सत्यमवदस्त्वं तथा कुरु ॥ ४३ ॥
 यौशुरथैकेदा-गच्छन् कश्चिद् ग्राममुपागतः ।
 मार्थाख्या रमणो तत्र खगृहे तं न्यमन्त्रयत् ॥ ४४ ॥
 मरीयम् नाम तस्यासु भगिनेयका तदागता ।
 प्रभोः पादावुपाश्रित्याकर्णयत्तत् कथामृतम् ॥ ४५ ॥
 मार्था तु तस्य सेवायां कल्याणी निरताधिकम् ।
 प्रभोः समीपमागत्य वक्तव्यमिदमब्रवीत् ॥ ४६ ॥
 निरता परिचर्यायामेकाहं भगवंस्तव ।
 अनुमन्यस्व साहाय्यं स्वसुरस्यां कृतौ मम ॥ ४७ ॥
 यौशुस्तामवदन्मार्थं व्यग्रा त्वं विषयेऽधिके ।
 किन्त्वस्मिन् विषये नास्ति विस्तरस्य प्रयोजनम् ॥ ४८ ॥
 इयमेकां परां भक्तिं तव भग्नानुतिष्ठति ।
 नापहर्त्तुं समर्थोऽस्मि भक्तिमव्यभिचारिणोम् ॥ ४९ ॥
 इति श्रोताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शनतीर्थेन श्लोकैरुपनिबद्धायां
 श्रीमत्त ग्भाषितखोष्टोपनिषदि दशमोऽध्यायः ।

एकादशोऽध्यायः

St. Luke. Chapter 11. [Christ teacheth to pray, and that instantly : assuring that God so will give us good things. He, casting out a dumb devil, rebuketh the blasphemous Pharisees : and sheweth who are blessed : preacheth to the people, and reprehendeth the outward shew of holiness in the Pharisees, scribes, and lawyers.]

कृतध्यानं समासीनं यीशुं दृष्ट्वा निर्जने ।

शिष्यः कश्चित् समागत्य पप्रच्छ प्रार्थनाविधिम् ॥ १ ॥

यीशुस्तस्य वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।

अनेन वचसा सौम्य पार्थयस्व समाहितः ॥ २ ॥

स्वर्गस्ते परमं धाम पितृस्त्वन्नाम पूज्यताम् ।

साम्राज्यं ते समायातु तवेच्छा पूर्यतां सदा ॥ ३ ॥

देहि शोवस्तिकं भक्ष्यमद्यास्त्रभ्यमयाचितम् ।

अस्माकं सर्वपापानि क्षमस्व परमेश्वर ॥ ४ ॥

यथास्मद्ग्रीहिणो नित्यं वयमेव क्षमामहे ॥ ५ ॥

मा प्रलोभनमस्माकं भवतोऽस्तु परात्पर ॥ ६ ॥

याचमानोऽर्क्षरात्रेऽपि लभते सुहृदः सतः ।

यथाभ्यागतभक्ष्याणि तथेशः क्षमते सुधीः ॥ ७ ॥

प्रार्थनान्वेषणे कुर्वन् भद्रमेव नुपश्यति ।

कृत्वाघातं तथा हारे हारमुक्तिं प्रपश्यति ॥ ८ ॥

अस्ति किं भवतां मध्ये कश्चिदेवंविधो जनः ।

अण्डपूपाय पुत्राय सर्पाश्मानौ ददाति यः ॥ ९ ॥

अज्ञानामपि युष्मकं दानवृत्तिर्यदोदृशे ।

सर्वज्ञस्य पितुर्दाने संशयो भवतां कथम् ॥ १० ॥

अथैकदा जना दृष्ट्वा यीशुना प्रकृतिं गतम् ।

मूकमेकं प्रजल्पन्तं विस्मयं परमं गताः ॥ ११ ॥

तेषु केचिद्वदन्तिस्म भूतं भूतपते बलात् ।

विताडयत्ययं केचिदभिज्ञानं ययाचिरे ॥ १२ ॥

यीशुस्तानब्रवोन्नैव राज्यं भिन्नं हि नश्यति ।
 प्रनश्यति महामूर्ख्यं स्वविरुद्धं निकेतनम् ॥ १३ ॥
 यदि भूतपती राज्याङ्गं तसङ्खान् विताडयेत् ।
 कथं संस्थास्यते नाम तद्राज्यं सुस्थिरं चिरम् ॥ १४ ॥
 भूतान्निःसारयन्ति च संताना अपि तावकाः ।
 ते युष्मान् दूषयिष्यन्ति विचारसमये ध्रुवम् ॥ १५ ॥
 यदीश्वरप्रसादेन भूतो निःसार्यते मया ।
 तर्हि वेत्येवमसाम्राज्यं भवदन्तिकमागतम् ॥ १६ ॥
 न बह्व्याग्रे सुदुर्द्विषं बलवन्तं गृह्णाधिपम् ।
 कथं तद्गृह्णवस्तूनां सम्भवेन्नामलुप्यहनम् ॥ १७ ॥
 यो मया सहं नान्वेति स मां द्वेष्टि निरन्तरम् ।
 न चिनोति मया यस्तु स तत् सर्व्वं मपास्यति ॥ १८ ॥
 नरदेहाहिनिर्याति यदात्मा तमसावृतः ।
 विशुष्कं देशमासाद्य भ्राम्यतेऽपि क्लमान्वितः ॥ १९ ॥
 विश्रान्तिं याचमानोऽपि लभते नैव निर्वृतिम् ।
 तदासौ पुनरागत्याश्रयते त्यक्तमन्दिरम् ॥ २० ॥
 तच्चापि मार्ज्जितं शून्यं शोभितं चानुपश्यति ॥ २१ ॥
 पुनः सोऽथ समानीय सप्त जीवान् सुदुष्कृतान् ।
 वसति स्वयमाविश्य गृहे तस्मिन् पुरातने ॥ २२ ॥
 तेनासौ लभते दुःखं पूर्व्वं स्मीदपि दुःसहम् ॥ २३ ॥
 तदानीं ब्रुवतीतिव वचनं परमात्मजे ।
 जनानां मध्यतः काचिद् योषित्तिमिदमब्रवीत् ॥ २४ ॥
 धन्योऽसौ जननीगर्भो धृतवान् यो भवद्विधम् ।
 यतस्त्वं पोतवान् स्तन्यं तच्च धन्यं स्तनद्वयम् ॥ २५ ॥
 यीशुस्तस्या वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।
 ये शृण्वन्तीशवाक्यानि धन्यास्ते भुवि मानवाः ॥ २६ ॥
 जनसङ्ख्यानथालोक्य परमात्मज उक्तवान् ।
 चिन्तार्थिभ्यो न दास्यामि चिह्नं योनाहृतोऽधिकम् ॥ २७ ॥

यथासौ निनवीयानामभूच्चिह्नमसंशयम् ।

तथा मनुष्यपुत्रोऽपि चिह्नमेवां भविष्यति ॥ २८ ॥

राज्ञी दक्षिणदेशस्य घराप्रान्तादुपागता ।

शलोन्नः श्रेयसीं विद्यां जग्राह धर्मचारिणी ॥ २९ ॥

सापेयतैश्चरमे काले विचारीत् पुनरुत्थिता ।

दूषयिष्यति तानेतान् पापवृत्तान्नराधमान् ॥ ३० ॥

भुवि ज्ञानिषु सर्वेषु शलोमा श्रेष्ठ उच्यते ।

शलोन्नोऽप्यधिकः कश्चिन्मानवोऽत्रावतिष्ठते ॥ ३१ ॥

एतान् दोषोकरिष्यन्ति निनवीया जना अपि ।

अवाप्य पुनरुत्थानं योनाहृतकल्मषाः ॥ ३२ ॥

योनाहतोऽपि सः श्रेयान् य एकोऽत्रावतिष्ठते ॥ ३३ ॥

प्रज्वाल्य दीपिकां द्रोण्या अधो न स्थापयेज्जनः ।

संस्थापयेत्तथा दृश्यं पश्येयुर्दृशंका यथा ॥ ३४ ॥

चक्षुस्ते दैहिकं ज्योतिस्तेन देहो विभाति ते ।

देहस्ते चक्षुषा हीनो न विभाति कदाचन ॥ ३५ ॥

तस्मात्तवान्तरं ज्योतो रक्ष यत्नात् सुनिर्मलम् ।

तत्त्वां तवदेहं चैव कृत्स्नमुद्भासयिष्यति ॥ ३६ ॥

फरीशी तमथामन्त्रं कश्चिन्निजनिकेतने ।

भुक्तवन्तं विना स्नानमुोक्षित्वा विस्मयं गतः ॥ ३७ ॥

• योशुस्तमवदच्छौचमान्तरं निर्मलं परम् ।

शुद्धग्रन्थशुद्धयः सर्वा अन्तःशीचेन केवलम् ॥ ३८ ॥

युष्माभिर्दीयते भागो दशमः शस्यसम्पदः ।

ईश्वरप्रणिधानादि मीहात् सर्वं मुपेक्ष्यते ॥ ३९ ॥

हा धिक्कपटिनो युष्मानहङ्कारमुपाश्रितान् ।

युष्माभिः सेव्यते यस्मादग्रं पूजासनादिकम् ॥ ४० ॥

हा धिक्कपटिनो युष्मांस्यक्तधर्मान् फरीशिनः

दुर्विज्ञेयान् समाच्छन्नशवागारानिव स्थितान् ॥ ४१ ॥

विधिवादी ततः कश्चित् परमात्मजमुक्तवान् ।
 अपमानं त्वमस्माकं कृतवान् वाचयामया ॥ ४२ ॥
 यीशुस्तं कथयामास धिग् युष्मान् विधिवादिनः ।
 यूयं ह्यसह्यभारेण नरान् कुरुथ भारिणः ॥ ४३ ॥
 ततो दुर्वहभारेण बोद्ध्यापि पीडिताञ्जनान् ।
 एकयापि निजाङ्गुल्या न भारं सृशथाधमाः ॥ ४४ ॥
 धिग् युष्मान् कपटाचारान् विधिवादरताञ्जनान् ॥
 यतो वः पूर्वं वंशोयैर्निहतानां महात्मनाम् ॥
 शवागाराणि निर्भ्राय स्ववंशोयैरनुष्ठिताम् ।
 यूयं हत्यां महापापां प्रमाणयथ निष्ठुराम् ॥ ४५ ॥
 ईशोऽपि व्याजहारिदमेतस्मादेव कारणात् ।
 प्रहृष्टाम्यन्तिके तेषामात्मान् सप्रेरितानहम् ॥ ४६ ॥
 तेषु कांश्चित्ताडयित्वा हनिष्यन्ति नराधमाः ॥ ४७ ॥
 प्रभृतीन्व वधात्तस्य द्वेवलस्य महात्मनः ।
 सखरीयबधं यावद् वेदिमन्दिरमन्तराः ॥
 यावन्तः पतिता स्तेषां पृथिव्यां रक्तविन्दवः ।
 तावन्मानमहापापविपाकफलभागिनः ॥
 अस्मिन्नेव युगे जाता भविष्यन्ति नरा ध्रुवम् ॥ ४८ ॥
 धिग् युष्मान् कपटाचारान् विधिवादरताञ्जनान् ।
 स्वर्गद्वारस्य युष्माभिः कुञ्चिकापहता यतः ॥ ४९ ॥
 अवद्यकर्म्मणानेन स्वप्रवेशो निवारितः ।
 प्रवेशः प्रविविक्तूषामनेषामपि बाधितः ॥ ५० ॥
 इति प्रतिसमादिश्य तस्मात् स्थानाद्भिर्निर्गतम् ।
 यीशुं धर्तुं मतिं चक्रुः सोपाध्यायाः फरीशिनः ॥ ५१ ॥
 पप्रच्छुर्वि विधानं प्रश्नाञ्छठास्ते परमात्मजम् ।
 अभियोगस्य सूत्राणि तद् वाक्याञ्छीतुमिच्छया ॥ ५२ ॥
 इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्ति तर्कदर्शनतोर्थेन श्रीकैरुपनिषद्वायां
 श्रीमद्भूगभाषितसोष्टोपनिषदि एकादशोऽध्यायः ।

द्वादशोऽध्यायः

St. Luke. Chapter 12. [Christ preacheth to his disciples to avoid hypocrisy, and fearfulness in publishing his doctrine : warneth the people to beware of covetousness, by the parable of the rich man who set up greater barns. We must not be over careful of earthly things, but seek the kingdom of God : give alms, be ready at a knock to open, to our Lord whensoever he cometh. Christ's ministers are to see to their charge, and look for persecution. The people must take this time of grace, because it is a fearful thing to die without reconciliation.]

योऽस्ततो जनान् वीक्ष्य सहस्रशः समागतान् ।
 पादौ मर्दयतोऽन्योन्यं स्वशिष्यानिदमब्रवीत् ॥ १ ॥
 फरीशिकिण्वतो भाव्यं सावधानैर्निरन्तरम् ।
 कापव्यं तद्धि विज्ञेयं युष्माभिर्भावितात्मभिः ॥ २ ॥
 अविज्ञेयं तथाव्यक्तं न किञ्चिद् वोऽवशिष्यते ।
 अव्यक्तमस्ति चेत् किञ्चित् ध्रुवं व्यक्तं तदेष्यति ॥ ३ ॥
 यच्चोक्तमन्तरागारे युष्माभिः स्थिरबुद्धिभिः ।
 तद्धर्ममस्तके व्यक्तं भविष्यति न संशयः ॥ ४ ॥
 देहघ्नेभ्यो न मेतव्यं नात्मानं घ्नन्ति ते यतः ।
 देहात्मनोस्तु नरके नियन्तुर्भीर्तिरेस्तुवः ॥ ५ ॥
 चटकाः पञ्च लभ्यन्ते ताम्रमुद्रादयेन च ।
 प्रत्यक्षाः परमेशस्य तेऽपि दृष्ट्या निरन्तरम् ॥ ६ ॥
 संख्याताः सन्ति युष्माकं सर्वेऽपि शिरसः कचाः ।
 विशिष्टैश्चटकेभ्यश्च मयं कस्मात् प्रपद्यते ॥ ७ ॥
 ब्रवीमि सत्यमेवाहं यो मामङ्गोकरिष्यति ।
 तमहं स्वर्गराजोऽपि स्वीकरिष्याम्यसंशयम् ॥ ८ ॥
 प्रत्याख्याति च यो लोके नित्यं मामभ्यसूयया ।
 मयापि स्वर्गराजोऽसौ प्रत्याख्यो भविष्यति ॥ ९ ॥

लोके मनुष्यपुत्रस्य निन्दाया विद्यते क्षमा ।
 ईशद्विषां कृतघ्नानां नास्त्येव निष्कृतिः कश्चित् ॥ १० ॥
 साध्यं विज्ञापयद्भिन्नं न वाच्यं कल्पितं वचः ।
 ईश्वरप्रेरितं वाच्यं व्याहर्त्तव्यमतन्द्रितैः ॥ ११ ॥
 जनानां मध्यतः कश्चित्ततस्तमुक्तवाञ्छनः ।
 पितृदाय-विभागाय भ्रातरं ब्रूहि मे गुरो ॥ १२ ॥
 योशुस्तं कथयामास भद्रैतत् कथयस्व माम् ।
 युष्मदनविभागाय केनाहं प्रेषितो भुवि ॥ १३ ॥
 ततः शिष्यान् पुनः प्राह भवतार्थेषु निस्पृहाः ।
 नहि प्राणा मनुष्याणामर्थनिष्ठा कदाचन ॥ १४ ॥
 तथाहि धनवान् कश्चित् स्वक्षेत्रे शस्यसम्पदः ।
 प्रजाताः प्रचुरा वीक्ष्य मनसेदमकल्पयत् ॥ १५ ॥
 अपर्याप्तं मम स्थानं शस्यानि तु बहूनि मे ।
 तस्माद् भूयः करिष्यामि कुशूलान् मे महत्तरान् ॥ १६ ॥
 तत्र संस्थाप्य सर्वाणि शस्यानि द्रविणानि च ।
 स्वप्राणांस्तर्पयिष्यामि सानन्दं शाश्वतौः समा ॥ १७ ॥
 तमाह परमेशस्तु रात्रावस्थां तवाधम ।
 देहात् प्राणा विद्युज्जरंस्तत् कस्येदं भविष्यति ॥ १८ ॥
 एतस्मात् कारणाद्भूयोऽर्थानर्पणाय परात्मनि ।
 चिनोति स पुमाँल्लोके सदा भद्राणि पश्यति ॥ १९ ॥
 भूयोऽपि कथयामास स्वशिष्यान् योशुरात्मवान् ।
 आत्मनो जीविकार्थं च नानुशोचितमर्हत् ॥ २० ॥
 श्रेयांशो भक्ष्यतः प्राणा वस्त्राहेहो विशिष्यते ॥ २१ ॥
 न वपन्ति न क्षन्तन्ति न भञ्चिन्वन्ति वायसाः ।
 तेषामपि बह्व्येव योगक्षेमं परेश्वरः ॥ २२ ॥
 कुशलाः सर्वशस्तेभ्यो यूयं किमनुशोचथ ।
 कः शक्तश्चिन्तयित्वापि वद्धिं तु स्वायुषः कलाम् ॥ २३ ॥

- योऽशक्तः खलुनिष्पत्तौ लघ्विष्ठस्यापि कर्मणः ।
 अचिन्त्यविषये तस्य चिन्तायाः किं फलं भवेत् ॥ २४ ॥
 श्वसुनांख्यानि पुष्पाणि वर्धन्ते करणैर्विना ।
 न श्रमं कुर्वन्ते तानि न च तन्वन्ति सूत्रकम् ॥ २५ ॥
 तासां स्वभाविकी शोभा तथैव सार्वविक्रमेः ।
 सज्जितस्य श्लोत्रोऽपि सौन्दर्यादतिरिच्यते ॥ २६ ॥
 यान्यथ विद्यमानानि श्वत्सेष्याण्यनलाश्रये ।
 यदीशो भूषयेत्तानि कथं वो न विभूषयेत् ॥ २७ ॥
 एतस्मात् कारणाद् वृत्तिं नानुशोचितुमर्हतं ।
 जीविकामनुशोचन्ति ह्यनीशाः परजातयः ॥ २८ ॥
 ययं सर्वप्रयत्नेन परेशमनुगच्छते ।
 सर्वं जीवार्थतत्त्वज्ञः स वो वृत्तिं विधास्यति ॥ २९ ॥
 हे मेषव्रज माभैषोः पिता स्वर्ग्यः सनातन ।
 प्रदातुं कृतसङ्कल्पो युष्मभ्यं स्वर्गं मच्चयम् ॥ ३० ॥
 अतो विक्रीय सर्वस्वं प्रयात परमं पदम् ।
 यच्चौरदसुरकीटाद्यैर्न कदापि क्षयं व्रजेत् ॥ ३१ ॥
 न मनो विषयासक्तमोशं नयति मानवान् ।
 क्रियतामतिथत्वेन तस्मान्निर्वासनं मनः ॥ ३२ ॥
 बद्धा स्तिष्ठन्तु वः कट्यो दीपाश्च ज्वलिताः सदा ।
 स्वभर्तारं प्रतिक्ष्वं दासाः स्वान् स्वान् प्रभुन् यथा ॥ ३३ ॥
 प्रभोः सङ्केतमाकर्ण्य द्वारमुद्घाटयन्ति ये ।
 धन्यास्ते निद्रिता दासा भवन्त्ययहभागिनः ॥ ३४ ॥
 अज्ञास्यद् गृहकर्त्तादौ चौरस्यागमनं यदि ।
 नासहिष्यत् स गृहस्थं कुड्यभेदं कदाचन ॥ ३५ ॥
 ध्रुवं मनुष्यपुत्रोऽसावकस्मादागमिष्यति ।
 ससज्जा अवतिष्ठध्वं सदा तद्गतमानसाः ॥ ३६ ॥
 यीशोस्तद् वचनं श्रुत्वा पितृस्तमिदमुक्तवान् ।
 अस्मान् प्रत्ययमादेशः किं सर्वान् प्रति वा गुरो ॥ ३७ ॥

स प्राह तं गृहाध्यक्षमधिकृत्याहमुक्तवान् ।
 यो हि स्वजनरक्षार्थं प्रभुणा विज्ञियुष्यते ॥ ३८ ॥
 धन्यः स कुशलो दासो यमाज्ञापालने रतम् ।
 द्रक्ष्यति प्रभुरागत्य स तत्सर्व्वेश्वरो भवेत् ॥ ३९ ॥
 स दासः प्रभुकर्माणि प्रमादान्न करोति चेत् ।
 अकस्मात् प्रभुरागत्य तं धृत्वा निहनिष्यति ॥ ४० ॥
 यः कर्म भर्त्तृनिर्हिष्टं प्रजानमपि नाकरोत् ।
 भर्त्तुः प्रह्वारमासाद्य स नरो दुःखमाप्स्यति ॥ ४१ ॥
 कर्माणि दण्डयोग्यानि योऽज्ञानादकरोदिह ।
 स्वस्वकर्मानुसारेण दण्डमल्पमवाप्स्यति ॥ ४२ ॥
 गृहीतमधिकं येन देयं तेनाधिकं भवेत् ।
 सञ्चितमधिकं येन प्रार्थ्यत स नरोऽधिकम् ॥ ४३ ॥
 पृथिव्यामनलं चेत्सुमहमागतवानिह ।
 यदि प्रज्वलितो वह्निः किमन्यदवशिष्यते ॥ ४४ ॥
 अहं स्नातो भविष्यामि सलिलेनेह केनचित् ।
 तिष्ठामि संवृतस्तावत्तच्च यावन्न सेत्स्यति ॥ ४५ ॥
 प्रदातुं लौकिकीं शान्तिं पृथिवीं नाहमागतः ।
 किन्तु प्रमेदसृष्ट्यर्थं सत्यमेतद् ब्रवोम्यहम् ॥ ४६ ॥
 अथप्रभृति भिन्नाः सुगः पञ्चैकस्मिन् गृहे जनाः ।
 त्रयो द्वयो विपक्षां सुगर्ही तयाणांच वैरिणी ॥ ४७ ॥
 पिता पुत्रस्य पुत्रश्च पितु वैरं करिष्यति ।
 दुहितु जननी वैरं मातु वैरं च कन्यका ॥ ४८ ॥
 विरोधं पुत्रबध्वाश्च पुत्रमाता करिष्यति ।
 तथा पुत्रबधूः स्वभ्राताः प्रातिकूल्यं करिष्यति ॥ ४९ ॥
 पश्चिमस्या दिशो वीक्ष्योदुगच्छन्तं मेघमण्डलम् ।
 युष्माभि र्मीयते वृष्टिः सत्यं भवति वो वचः ॥ ५० ॥
 दक्षिणस्या दिशो वीक्ष्य प्रवान्तमनिलं तथा ।
 युष्माभि र्मीयते शौषः सत्यं भवति वो वचः ॥ ५१ ॥

यूयमाकाशमेदिन्योः संस्थानमवगच्छथ ।

कालस्य लक्षणज्ञाने कुतो वः संग्रयः शठाः ॥ ५२ ॥

किं न्याय्यमिति युष्माभिः कथं नैव विचार्यते ॥ ५३ ॥

मुक्तिं चापि विपक्षेभ्यः पथ्येव प्राप्तुमिच्छथ ।

समक्षं प्राङ् विवाकस्य युष्मान्नेष्यति तेऽन्यथा ॥ ५४ ॥

न्यायतः प्राङ् विवाकस्य पदाती वोऽप्येष्यति ॥ ५५ ॥

परतन्त्रः पदातिश्च कारायां वोऽप्येष्यति ।

पूर्णभोगं विना तस्या नास्ति मुक्तिः कदाञ्चन ॥ ५६ ॥

इति श्रोताराचरणचक्रवर्त्ति तर्क दर्शनतीर्थेन श्रीकैरवनिवन्धायां
श्रीमद्भगवद्गीता श्रीष्टोपनिषद्द्वादशोऽध्यायः ।

तयोदशोऽध्यायः

St. Luke. Chapter. 13. [Christ preacheth repentance upon the punishment of the Galileans, and others. The fruitless fig tree may not stand. He healeth the crooked woman : sheweth the powerful working of the word in the hearts of his chosen, by the parable of the grain of mustard seed, and of leaven : exhorteth to enter in at the strait gate, and reproveth Herod and Jerusalem.]

• तं जनाः स्मारयामासुः काले तस्मिन्नुपस्थिताः ।

शोनितं गालिलीयानां यत् पीलातो बली ददौ ॥ १ ॥

योऽस्तान्ब्रवोत्तेषां न दुर्गन्धानया वत ।।

तदन्यगालिलीयेभ्यः पापाधिक्यं प्रसूचयते ॥ २ ॥

शोधनं मनसो यूयमपि चेन्न करिष्यथ ।

ब्रवोमि सत्यमेवाहं यूयं तद्वद्विनिश्चय ॥ ३ ॥

श्रीलोकेश्वरगृहध्वंसाद् येऽष्टादश मृता जनाः ।

यिरूशलेमवासिभ्यो नासंस्ते पापिनोऽधिकम् ॥ ४ ॥

न करिष्यथ यूयं चेन्ननसः परिवर्त्तनम् ।
 ब्रवीमि सत्यमेवाहं यूयं तद्ददु विनङ्क्ष्यथ ॥ ५ ॥
 स भूय एव दृष्टान्तमात्मवानिममुक्तवान् ।
 कस्यचिद् गोस्तनोक्षेत्र एक आसीदुदुम्बरः ॥ ६ ॥
 तं वृक्षमफलं दृष्ट्वा स भृत्यमिदमब्रवीत् ।
 अन्विष्य त्रीणि वर्षाणि न फलं लब्धवानहम् ॥ ७ ॥
 छिन्धि वृक्षमिमं तस्मात् केवलं भूमिद्रूषकम् ।
 भृत्यः प्रभोर्वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ॥ ८ ॥
 वर्षमेतदपि स्थातुमिममाज्ञापय प्रभो ।
 अभिषिञ्चाम्यहं सारं यथायं फलदो भवेत् ॥ ९ ॥
 अनेन कर्मणा वृक्षः फलिष्यति न संशयः ।
 उत्छेत्स्यतेऽन्यथा स्वामिन् समूलं भवता ध्रुवम् ॥ १० ॥
 योऽं विंश्यामवारोऽथ धर्मव्याख्यानतत्परः ।
 दृष्ट्वा न रमणीमेकां कस्मिंश्चित् प्राथं नागृहे ॥ ११ ॥
 अष्टादशच वर्षाणि साक्रान्ता दुर्बलात्मना ।
 वक्रतामुपगच्छन्तो पृष्ठेन कुञ्जतां गता ॥ १२ ॥
 तामाह्वयन्तिकं नोत्वा पृष्टाच योशुरुक्तवान् ।
 नारि त्वं सबला जाता साच दुर्बलतां जहौ ॥ १३ ॥
 तां नारीं सुस्थितां दृष्ट्वा सुवन्तींच परेश्वरम् ।
 समाजभवनाध्यक्षः क्रुद्धो वचनमब्रवीत् ॥ १४ ॥
 षडेव दिवसाः शिष्टेः कर्मार्थं विहिता पुरा ।
 तेष्वे वारोग्यमाधेयं विश्रामदिवसे नतु ॥ १५ ॥
 योऽं स्तस्य वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ॥ १६ ॥
 यूयं मुक्ता गवादन्या विश्रामदिवसे स्वगाम् ।
 नयथान्यं जलाधारं तोयं पाययितुं न किम् ॥ १७ ॥
 तर्हि वः कथमार्पितरस्या आरोग्यसाधने ॥ १८ ॥
 विपक्षास्तद्वचः श्रुत्वा लज्जामापेदिरे भृशम् ।
 अवापुः परमानन्दमपरे तस्य कर्मणा ॥ १९ ॥

तस्मिन्नेव ततः काल उवाच परमात्मजः ।
 सर्वं यानुपमेयोऽयमीशः केनोपमेयते ॥ २० ॥
 क्षुद्रसर्वपवीजेन स तथापुपमेयते ।
 यत् क्षेत्रे सूक्ष्मपुत्रं यथाकालं प्रवर्द्धते ॥ २१ ॥
 शाखां यस्य समाश्रित्य परिश्रान्ताः पतत्रिणः ।
 संप्राप्य महतीं छायां विश्राम्यन्ति यथासुखम् ॥ २२ ॥
 सुरावीजेन भूयोऽपि स्वाराज्यमुपमेयते ॥ २३ ॥
 यत्तु गोधूमचूर्णानां द्रोणत्रये निधापितम् ।
 सर्वाणि तानि चूर्णानि येन मादकतां दधुः ॥ २४ ॥
 ततः स नगरग्रामौ परिभ्राम्यन् परात्मजः ।
 यिरुशालेममेतिस्म धर्माश्रित्वां प्रचारयत् ॥ २५ ॥
 तस्मिन् काले जनः कश्चित्तमुवाच समागतः ।
 किं नु ते भगवन्नल्पे यान्ति ये परमां गतिम् ॥ २६ ॥
 योऽस्तमवदत् सोम्य कृत्वा प्राणपणं सदा ।
 सङ्कीर्णैर्नैव मार्गेण प्राप्तुमिच्छ परं पदम् ॥ २७ ॥
 बहवः प्रयतिष्यन्ते प्रवेष्टुं परमं पदम् ।
 किन्तु ते न प्रवेक्ष्यन्ति सत्यमेतद्ब्रवीम्यहम् ॥ २८ ॥
 गृहाध्यक्ष्यो गृहद्वारं यदि रुद्धावतिष्ठते ।
 द्वाराघातशतेनापि स द्वारं न विमोक्ष्यति ॥ २९ ॥
 स्मृत्वापि पूर्वं वृत्तानि बहुशोऽनुनयैस्तथा ।
 न वो जानेऽहमितुप्रज्ञा युष्मान्निराकरिष्यति ॥ ३० ॥
 रोदनं दन्तघर्षंश्च ध्रुवं तत्र भविष्यतः ।
 ययं द्रक्ष्यथ तत्सर्वं पश्चात्तापविमोहिताः ॥ ३१ ॥
 अब्राहामस्तथेस्हाको याकोबो मुनयस्तथा ।
 स्यास्यन्तीश्वरसाम्राजि यूयं वह्निर्गमिष्यथ ॥ ३२ ॥
 ईशधाम्नुपवेक्ष्यन्ति चतुर्हि गभ्यः समागताः ।
 अन्तिमैः प्रथमैः कैश्चिद्भाव्यमन्तैरस्तथादिमैः ॥ ३३ ॥

ततः फरोष्मिनः केचिदागत्य योश्चमभुवन् ।

अस्मात् स्थानात् प्रयाहि त्वं हेरोदस्त्वां जिघांसति ॥ ३४ ॥

योश्चस्तानवदद् यात तथा तं ब्रूत जम्बुकम् ।

अहं सम्पादयाम्यद्य श्वश्वारोग्यमतन्द्रितः ॥ ३५ ॥

सिद्धकर्णा भविष्यामि तृतीयद्विवसे पुनः ।

अथ श्वो वा परश्वो वा भूवा मम गतिर्भवेत् ॥ ३६ ॥

असंशयं विजानन्तु भवन्तो मामकं वचः ।

नद्याप्तानां विनाशोऽस्ति यिरूशालेमतो वह्निः ॥ ३७ ॥

यिरूशालेम हा भूमे यिरूशालेम हा पुरि ।

त्वयाप्ता विनिपात्यन्ते तावन्ते प्रेरिता जनाः ॥ ३८ ॥

त्वत्पुष्पमेलने यत्नं बहुयः कृतवानहम् ।

आकर्षति निजक्रोहे कुक्कुटो श्रावकान् यथा ॥ ३९ ॥

नच ते सन्धता स्तत्र पश्य ते पतितं गृहम् ।

न मां द्रक्ष्यसि तावत्त्वमिदं यावन्नभाषसे ॥

स धन्यो यः समायाति यशसा परमात्मनः ॥ ४० ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शणतीर्थेन श्रीकैरवनिबद्धायां

श्रीमद्भृगुभाषितखोष्टोपनिषदि त्रयोदशोऽध्यायः ।

चतुर्दशोऽध्यायः

St. Luke. Chapter 14. [Christ healeth the dropsy on the sabbath : teacheth humlity : to feast the poor : under the parable of the great supper, sheweth how worldly minded men, who contemn the word of God, shall be shut out of heaven. Those who will be his disciples, to bear their cross must make their accounts aforehand, lest with shame they revolt from him afterward, and become altogether unprofitable, like salt that hath lost his savour.]

विश्रामवासरे भोक्तुमेकदा यीशुमागतम् ।

फरीशिनोऽन्धवैद्यस्त गृहे मुख्यास्य कस्यचित् ॥ १ ॥

उदकोदरिणं कंचित्तदा वीक्ष्यग्रतः स्थितम् ।

फरीशिनो विधिघ्नांश्च दृष्टवान् परमात्मजः ॥ २ ॥

अविधेयं किमारोग्यं नृणां विश्रामवासरे ।

ते तस्य वचनं श्रुत्वा तूष्णीमवललम्बिरे ॥ ३ ॥

स ततो रोगिणं स्पृष्ट्वा तं चकार निरामयञ्च ।

विससर्ज च तं दृष्टं तांश्चेदं वाक्यमब्रवीत् ॥ ४ ॥

विद्यते भवतां मध्ये किमेवंविधमानवः ।

• यः श्वश्रे पतितं पुत्रं गां वा विश्रामवासरे ॥

नोद्धरेन्निरनुक्रीशो धर्मसाध्वसमर्हितः ।

त एतद्वाक्यमाकर्ण्य न किञ्चिद्दुस्तरम् ॥ ५ ॥

ततो निमग्नश्च बीशोपविष्टानुत्तमासने ।

जनानुवाच दृष्टास्तं कुशलः परमात्मजः ॥ ६ ॥

यूयमाम्बुषणं लब्ध्वा शुभे परिणयोत्सवे ।

मैत्रीपविशत कापि कदाचिदुत्तमासने ॥ ७ ॥

अन्यथाभ्यासतं दृष्ट्वा भवद्भ्योऽपि ह्रूयितम् ।

सलज्जं भवतोऽध्यक्षो नेष्यत्स्वयमसासनम् ॥ ८ ॥

तस्मात्तन्मोक्षेष्टव्यं भवद्भिरवरासने ।

तस्माच्च भवतो नेष्यत्वध्यक्षः प्रवरासनम् ॥ ९ ॥

भवतां कर्मणानेन गौरवं परमं भवेत् ।

सन्नतिर्हि सदाख्याति महा-सन्मानयोग्यताम् ॥ १० ॥

अथामन्त्रणकर्त्तारमुवाच परमात्मजः ।

आज्ञिके नैशभोज्ये वा भोजनार्थं कदाचन ॥

स्वभ्रातृन् स्वजनान् बन्धुनथवा धनिनो जनान् ।

मा निमन्त्रय भद्र त्वं तत्प्रत्यर्पणशङ्कितः ॥ ११ ॥

किन्तु भोजय होर्नाङ्गानन्धान् वा दुःखिताञ्जनान् ।

येभ्यः प्रत्यर्पणं नस्यात् स्यात् शं च पुनरुत्थितौ ॥ १२ ॥

निशमैरताः कथाः सर्वा भोक्तृणां कश्चिदब्रवीत् ।

धन्यः स यो विभो राजेय भक्ष्यभागी भविष्यति ॥ १३ ॥

यीशुस्तमब्रवीत् कश्चित् कल्पयित्वा महाशनम् ।

बह्वन्निमन्त्रयामास जनानतिथिवत्सलः ॥ १४ ॥

प्राप्ते भोजनकालेऽथ स निमन्त्रणतत्त्ववित् ।

समाह्वानाय भोक्तृणां दासान् विज्ञान् समादिशत् ॥ १५ ॥

ते दुष्टमतयः किन्तु न केऽपि भोक्तुमागताः ।

सर्वेऽवतारयामासुः स्वस्वहेतुमनागतौ ॥ १६ ॥

एतच्छ्रुत्वा प्रभुः क्रुद्धः स्वदासमिदमादिशत् ।

याहि त्वमन्धखञ्जादोनिह सत्वरमानय ॥ १७ ॥

तथा कृत्वावशिष्टानि स स्थानानि न्यवेदयत् ।

प्रभुस्तं पुनरेवाह याहि सर्वत्र सत्वरम् ॥ १८ ॥

संगृहीतैर्जनैर्यज्ञात् कुरु पूर्णं गृहं मम ।

नक्षते मम भोजगार्हाः पूर्वमामन्त्रिता नराः ॥ १९ ॥

एकदा यीशुरालोक्यानुगतान् मानवान् बहून् ।

तानिदं कथयामास तत्त्ववित् परमात्मजः ॥ २० ॥

मदोयं यदि शिष्यत्वं कश्चिद् ग्रहीतुमिच्छति ।

स भवेन्नक्षतप्राणक्ष्यक्तसर्वपरिग्रहः ॥ २१ ॥

नानुगच्छति यो मां वा क्रुशं स्वस्य स्वयं वहन् ।

स नरो मम शिष्यत्वं न गृह्णाति कदाचन ॥ २२ ॥

अविचिन्त्यात्मनः शक्तिं कर्मसिद्धानुसारिणोम् ।
 गृहमुच्चं विनिर्भातुं को नरो यत्नवान् भवेत् ॥ २३ ॥
 स्थापयित्वान्यथा भित्तिं गृहं चेन्न समापयेत् ।
 तं नरं दर्शकाः सर्वे वक्ष्यन्त्यदूरदर्शिनम् ॥ २४ ॥
 योद्धुमिच्छेत् सहान्येन नृपेण नृपतिर्यदि ।
 स किं न चिन्तयेच्छक्तिमात्मनश्च परस्यच ॥ २५ ॥
 अथ चेदात्मदौर्बल्यं सोऽवेक्षेत विचारतः ।
 प्रार्थयेद्दूरतः सन्धिं प्रहित्य दूतमात्मनः ॥ २६ ॥
 तथैव मम शिष्यत्वं न काम्यं विषयैषिणा ।
 विस्वादात् लवणं कश्चिन्नहि स्वादयितुं क्षमः ॥ २७ ॥
 न भूम्यर्थं न सारार्थं लवणं तत् प्रयुज्यते ।
 क्षिप्यते तद्वह्निस्त्वेतच्छूयतां श्रुतिमज्जनैः ॥ २८ ॥

इति ओताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शनतीर्थेन श्लोकैरुपनिबध्नायां
 ओमङ्गलभाषितखोष्टोपनिषदि चतुर्दशोऽध्यायः ।

पञ्चदशोऽध्यायः

St. Luke. Chapter. 15. [The parable of the lost sheep
 of the Piece of Silver : of the prodigal son.]

अथ यीशोर्वचः श्रोतुं तस्य सन्निधिमागतान् ।
 करसंग्राहकान् दृष्ट्वा समालोक्य च पापिनः ॥ १ ॥
 “भूङ्क्तेऽयं पापिभिः सार्धं दयते पापिनां नृणाम्” ।
 इत्युक्त्वा तर्कयन्तिस्म सोपाध्यायाः फरीशिनः ॥ २ ॥
 योशुस्तानाह युष्मासु शतमेववतो यदि ।
 कस्यचिद्धारितो मेव एकः प्रान्तरवर्त्तिनाम् ॥ ३ ॥
 स तानूनशतं हित्वा किं नैकं परिमृशति ।
 लब्ध्वा तं स्नान्धमारोप्य किमानन्दं न विन्दति ॥ ४ ॥

प्रतिवेशिन् आहूय तां वार्त्तामथ वेदयन् ।
 तेषां संजनयन् हर्षं किं स्वयञ्च न भोदते ॥ ५ ॥
 तद्वदेको महापापो मनः संशोधयेद् यदि ।
 स्वर्गराज्ये महानन्दो भविष्यति न संशयः ॥ ६ ॥
 स्वाराज्यं योऽधिगच्छन्ति निजपुण्यैरकल्मषाः ।
 तद्विधानां परिव्राजे मानन्दस्तादृशो भवेत् ॥ ७ ॥
 विद्यन्ते बोधितो यस्याः पादमुद्रा दशाश्रवा ।
 नाग्विष्यति किमेकां सा हारितां पादमुद्रिकाम् ॥ ८ ॥
 तां लब्ध्वात्यन्तमानन्दं वर्धयन्ती ततः परम् ।
 नवाङ्गयति किं तस्याः ससखीः प्रतिवासिनोः ॥ ९ ॥
 तद्वत् कश्चिन्महापापौ यदि संशोधयेन्ननः ।
 ईशदूताः प्रमोदन्ते स्वर्गराज्ये न संशयः ॥ १० ॥
 स भूयः कथयामास जनान् दृष्टान्तवद् वचः ।
 कस्यचिन्मानवस्यास्तां वयसा बृंहितौ सुतौ ॥ ११ ॥
 द्वयोरात्मजयोर्मध्ये कनिष्ठस्याग्रहात् पिता ।
 विबभाज धनं सर्वं यथान्यायं समं समम् ॥ १२ ॥
 दूरदेशं समासाद्य कनिष्ठः सधनस्ततः ।
 व्ययं चक्रे धनं सर्वं परं लाम्पट्यमाश्रितः ॥ १३ ॥
 ततः सञ्जातदुर्भिर्द्वे देशे तस्मिन् स मानवः ।
 कस्यचित् प्राणयात्रार्थं धनिनो गृहमाश्रितः ॥ १४ ॥
 सच तं प्रेषयामास क्षेत्रे शूकरमुत्तये ।
 कथ्यमासतुषं भुक्त्वा स तत्र स्थातुमिष्टवान् ॥ १५ ॥
 तत्रापि याचमानाय तस्मै कश्चिन् दत्तवान् ।
 ततो लब्धस्त्वृति भूयः पितुरन्तिकमागमत् ॥ १६ ॥
 तं बोध्य दूरतो द्रुत्वा पिता तस्य दद्यान्वितः ।
 कच्छमाश्रित्य पुत्रस्य चुचुम्ब च सुहृद्भुङ्क्षुः ॥ १७ ॥
 तं तथा कच्छाविष्टं पुत्रः पितरमन्नवौत् ।
 क्षातकान्दमस्त्रयं पितः पापं तवाश्रितम् ॥ १८ ॥

तस्मात्त्वत्पुत्रनामार्हो नैकाहमस्मि साम्प्रतम् ।
 सदृशं तव भृत्येन पित र्मां कर्त्तुमर्हसि ॥ १८ ॥
 पिता तस्य वचः श्रुत्वा खदासानिदमब्रवीत् ।
 इमं सर्व्वोत्तमं वासः परिधापयताच्चिरात् ॥ २० ॥
 अङ्गुरीयकमङ्गुल्यां पादुके दत्त पादयोः ।
 गोवत्सं हृष्टपुष्टाङ्गमालभङ्गं यथाविधि ॥ २१ ॥
 कल्पन्तां तस्य मांसानि सानन्धभोजनाय च ।
 यतोऽयमागतः पुत्रो मम पञ्चत्वमागतः ॥ २२ ॥
 ततः प्रवहते हर्षः पुत्रागतिनिमित्तजः ।
 जिह्वपुत्रस्तमाकर्ण्य पृष्टवान् प्रतिवेशिनः ॥ २३ ॥
 किमर्थमुत्थितः शब्दो हर्षजो मीमकालये ।
 तं प्रत्यागमनं तस्य सोदरस्य न्यवेदयन् ॥ २४ ॥
 हृष्टपुष्टाङ्गगोवत्सालम्बनं भोजनं तथा ।
 ज्येष्ठपुत्रः समाकर्ण्य परं कोपमुपागतः ॥ २५ ॥
 तच्छ्रुत्वा वहिरागत्य पिता तं परिसान्त्वयन् ।
 गृहं गन्तुमनिच्छन्तं सस्नेहं प्रत्यबोधयत् ॥ २६ ॥
 स किन्तु कथयामास पितरैतावतीः समाः ।
 त्वामहं यत्नतः सेवे तवाङ्गां प्रतिपालयन् ॥ २७ ॥
 तथापि नाददा मद्यमपि छागस्य शावकम् ।
 अबधोश्च सुगोवत्सं दुःशीलपुत्रभुक्तये ॥ २८ ॥
 पिता तमाह वत्स त्वं सहायोऽसि सदा मम ।
 इदं मम धनं सर्व्वं तवास्ति नात्र संशयः ॥ २९ ॥
 अयं तु सोदरो वत्स तव पञ्चत्वमागतः ।
 पुनः प्रत्यागतो गेहं तस्माद्दर्शो न निष्कलः ॥ ३० ॥
 इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्ति तर्कदर्शनतीर्थेन श्रीकैरपनिबद्धायां
 श्रीमद्भूगभाषित खीष्टोपनिषदि पञ्चदशोऽध्यायः ।

श्रीलुङ्गोऽध्यायः

St. Luke. Chapter. 16. [The parable of the unjust steward.
Christ reproveth the hypocrisy of the covetous pharisees.
The rich glutton, and Lazarus the beggar.]

भूय एव महाभागो यीशुः शिष्यान् वचोऽब्रवीत् ।
आसीत् कश्चिदनाध्यक्षः कस्यचिदनशालिनः ॥ १ ॥
धनो जनमुखाच्छ्रुत्वा धनाध्यक्षायशः स्वयम् ।
आजुहाव धनाध्यक्षमिमां वाचमुवाच च ॥ २ ॥
“त्वयापचोयते वित्तं ममे”ति श्रुतवानहम् ।
मद्वित्तगणनां देहि नेह स्थातुं च शक्यसि ॥ ३ ॥
प्रभोस्तदे वचनं श्रुत्वा वृत्तिनाशभयाकुलः ।
कार्यान्तराक्षमो धीरो मनसेदमचिन्तयत् ॥ ४ ॥
खनितुं नास्ति मे शक्तिर्लज्जेऽहमपि भिक्षितुम् ।
तत् कर्माहं करिष्यामि मां गृह्णाति यथा जनः ॥ ५ ॥
ततः प्रत्येकमाह्वय सोऽधमर्णं निजप्रभोः ।
“कति धारयसी”त्येवं पृष्ठवान् प्रथमं जनम् ॥ ६ ॥
तैलद्रोणशतं धीमन् स्वामिने धारयाम्यहम् ।
इतुप्रक्तवन्तमध्यक्षो भूयस्तु वाक्यमब्रवीत् ॥ ७ ॥
ऋणपत्रं तव क्षिप्रमानयेह ममाग्नया ।
विलोप्योन्निखितं मानं तत्र पञ्चाशतं लिख ॥ ८ ॥
कति धारयसीत्येवं सोऽपरं पृष्ठवानथ ।
गोधूमस्य शतद्रोणं धारयामीति सोऽब्रवीत् ॥ ९ ॥
तस्य तद्वचनं श्रुत्वा धुनाऽव्यस्तमब्रवीत् ।
ऋणपत्रे त्वदीये त्वमशीतिं त्वरया लिख ॥ १० ॥
बुद्धिमन्तं ततोवीक्ष्य प्रभुरन्यायतत्परम् ।
प्रशशंस धनाध्यक्षं वसुमाननये रतम् ॥ ११ ॥
वसुतसु समीक्ष्यन्ते स्वजातुप्रकर्षसिद्धये ।
जगदीशानुगामिभ्यो लोकिका बुद्धिमत्तराः ॥ १२ ॥

अतो महचनाद् यूयमवास्तविकसम्पदा ।
 लभध्वमात्ममित्राणि यानि पास्यन्ति दुर्हितैः ॥ १३ ॥
 विश्वस्ती यो भवेत् स्वल्पे प्रभूतेऽपि स तादृशः ।
 अतास्त्विको लघिष्ठे य स्तादृशः स महत्तमे ॥ १४ ॥
 अतो यूयमविश्वस्ता अयथार्थं धने यदि ।
 यथार्थं धनमानीय तर्हि को वः प्रदास्यति ॥ १५ ॥
 यदि यूयमविश्वस्ता स्तथैवापरवस्तुनि ।
 युष्मदीयं धनं तर्हि युष्मभ्यं कः प्रदास्यति ॥ १६ ॥
 दास्यं कर्तुं ह्ययो भेतो न शक्तोत्येकसेवकः ।
 एकस्मिंस्तस्य विद्वेषः प्रेमान्यस्मिन् भविष्यति ॥ १७ ॥
 अनुरक्तिविरक्तिभ्यां निष्ठा स्यात्तस्य चञ्चला ।
 तस्मादनेशयो भक्तिर्नैककाला विशिष्यते ॥ १८ ॥
 अथ तस्य सुखाच्छ्रुत्वा धनस्यापुरुषार्थताम् ।
 हसन्तिस्मार्थसर्वस्वाः समवेताः फरीशिनः ॥ १९ ॥
 योश्नुस्तानाह "मन्यन्ते भवन्तो धर्मतत्परान् ।
 स्वानेव" परमात्मा तु जानाति भवतां मनः ॥ २० ॥
 • अमृतं यद् विजानाति मानवा वस्तु लौकिकम् ।
 जघन्यं तद्विजानाति परमात्मा सुनातनः ॥ २१ ॥
 • आप्ता विधिव्यवस्थाश्च यो हनान्ता निदर्शिताः ।
 घोष्यन्त ईशसंवादास्तस्मात्तज्जन्मकालतः ॥ २२ ॥
 नरास्तत्कालतः स्वर्गं विशन्ताविधिपूर्वकम् ।
 किन्त्वाप्तवचसो लोपो लयेऽपि न भविष्यति ॥ २३ ॥
 यः स्वभार्यां परित्यज्य स्त्रियमन्यां समुदहेत् ।
 उदहेद्वा परित्यक्तां व्यभिचारो सचाधमः ॥ २४ ॥
 आसीत् कश्चित् क्वचिद्देशे महार्हवसनो धनी ।
 विविधानुत्तमान् भोगान् स सानन्दमसेवत ॥ २५ ॥
 २८

प्राप्नोति तस्य गृहद्वारे लासारो नाम याचकः ।
 तस्यासौ निखिलो देहः क्षतरोगेण पीडितः ॥ २६ ॥
 धनित्यक्तानि भक्ष्यानि स सदा भोक्तुमिष्टवान् ।
 तत्क्षतानि लिहन्ति स्म श्वानोऽप्यमेध्यभक्षकाः ॥ २७ ॥
 ततः कालवशं प्राप्य स दुःखी मानवो मृतः ।
 अब्राह्मामाङ्गमानिगुप्तं दूताः स्वर्गं वासिनः ॥ २८ ॥
 अथ कालवशं प्राप्य मृतः स धनवानपि ।
 निदधुस्तं शवागारे यथाकालं सुहृज्जनाः ॥ २९ ॥
 ततः स नरकं प्राप्नोऽब्राह्मामाङ्गे सुसंस्थितम् ।
 लासारं स्वर्गं तं दृष्ट्वाऽब्रूताब्राह्माममुच्चकैः ॥ ३० ॥
 अब्राह्माम पितः पाहि भुञ्जेऽहं वल्लियातनाम् ।
 तूर्णं प्रहिणु लासारं स मे शान्तिं प्रयच्छतु ॥ ३१ ॥
 तस्य तद्गोदनं श्रुत्वाऽब्राह्माम इदमब्रवीत् ।
 अभजस्त्वं सुखं जीवन् लासारो दुःखमाप्तवान् ॥ ३२ ॥
 लासारः स्वर्गं मागत्य सान्त्वनां लभतेऽधुना ।
 त्वमिदानीं महद्दुःखं सहसे नरकागतः ॥ ३३ ॥
 इदानीमावयो मध्ये खमस्ति महदन्तरम् ।
 यदनन्तं निराधारमुभाभ्यामेव दुस्तरम् ॥ ३४ ॥
 न शक्तः स्वर्गमायातुमात्मा नरकसंस्थितः ।
 स्वर्गस्थो नरकं यातुं नहि शक्नोति कश्चन ॥ ३५ ॥
 इति श्रुत्वा वचस्तस्य स नतः पुनरुक्तवान् ।
 प्रहिणु त्वं पितस्तर्हि तं मे पितृगृहं प्रति ॥ ३६ ॥
 तत्र मे जीविताः पञ्च निवसन्ति सहोदराः ।
 स तान् वदतु नायान्तु यथा ते नरकार्णवम् ॥ ३७ ॥
 अब्राह्मसु नेत्याह तत्रास्ति मोशिराक्षवान् ।
 आमाश्च बहवः सन्ति तेषां शृण्वन्तु ते वचः ॥ ३८ ॥

तत्रैवमिति सोऽब्रूत मृतमध्यात् समुत्थितः ।

यदि कश्चिद् व्रजेत्तत्र मनस्तेषां विशोत्स्यति ॥ ३८ ॥

अब्राह्मामोऽब्रवीत्तेषामश्रद्धासंश्रुतौ यदि ।

नैव श्रद्धा भवेत्तेषां मृतोत्थितवचःस्वपि ॥ ४० ॥

इति श्रोताराचरणचक्रवर्त्ति-तर्क-दर्शनतीर्थेन श्रीकैरुपनिबद्धायां •
श्रीमङ्गूभाषित-खोष्टोपनिषदि षोडशोऽध्यायः ।

सप्तदशोऽध्यायः

St. Luke. Chapter 17. [Christ teacheth to avoid occasions of offence. One to forgive another. The power of faith. How we are bound to God, and not he to us. He healeth ten lepers. Of the kingdom of God, and the coming of the Son of man.]

भूयोऽपि कथयामास यीशुः शिष्यानिदं वचः ।

अवश्यमापतेद्विघ्नस्तन्तु धिग्, विघ्नकारिणम् ॥ १ ॥

लघिष्ठं मम भक्तेषु यस्यैकमपि बाधते ।

स गले पेषणीं बद्ध्वा निमज्जतु महार्णवे ॥ २ ॥

भ्रातरो भर्त्सनीयाः सुतः स्वविरुद्धाः सुयुक्तिभिः ।

महत्स्वप्यपराधेषु क्षम्या अनुनयान्विताः ॥ ३ ॥

दिवसे सप्तकत्वोऽपि स कृत्वा चेत्तवाप्रियम् ।

सप्तधा याचते क्षान्तिं तं क्षमस्वाविशङ्कितः ॥ ४ ॥

स्वविश्वासविवृद्धयर्थं तमूचुः प्रेरिता यदा ।

यीशु विश्वासमाह्वानमिदं तेभ्योऽब्रवीत्तदा ॥ ५ ॥

युष्माकं यदि विश्वासो भवेत् सर्पपकोपमः ।

उदुम्बरतरुं नेतुं शक्यथोदधिमाश्रया ॥ ६ ॥

हलकर्षणकर्मन्ते प्रविश्य भवनं प्रभोः ।

यथा न धन्यवादाहः स्यादभृत्यो गृहकर्मकृत् ॥ ७ ॥

तथाऽभिहितकर्माणि कुर्वन्निरफलैषिभिः ।
 वर्त्तिर्तव्यं सदा लोके भवद्भिर्भावितात्मभिः ॥ ८ ॥
 प्रयास्यन् यिरुशालेमं गालील-शमरीययोः ।
 मन्त्रेण यीशुरभ्येत्य कंचिद् ग्रामं प्रविष्टवान् ॥ ९ ॥
 तत्रापश्यत् स्थितानाक्तानग्रतो दश कुष्ठिनः ।
 उच्चैर्विक्रोशतो दूरात् परित्राहोति वादिनः ॥ १० ॥
 आरोग्यं याचमानांस्तानभिवीक्ष्य परात्मजः ।
 प्रेषयामास तान् सर्वान् धर्मयाजकसन्निधौ ॥ ११ ॥
 ते सर्वे पथि गच्छन्तः सुस्थास्तस्य प्रभावतः
 तेष्वेकः पुनरागत्य ननामेश्वरनन्दनम् ॥ १२ ॥
 शमरीयमभिज्ञाय यीशुस्तमिदमुक्तवान् ।
 शुचीभूताः क्व वृत्तन्ते सङ्गिनस्ते नवापरे ॥ १३ ॥
 कथं तं नागताः स्तोतुं महिमानं परात्मनः ।
 त्वामैत्रायत भक्तिस्ते कल्याण्यव्यभिचारिणी ॥ १४ ॥
 अथ तं परिपप्रच्छुः समवेताः फरीशिनः ।
 भगवन् स्वर्गसाम्राज्यं कस्मिन् कालेऽभ्युपैष्यति ॥ १५ ॥
 यीशुस्तेषां वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।
 नायाति स्वर्गसाम्राज्यं धृत्वा सुलौकिकं वपुः ॥ १६ ॥
 “स्वर्गोऽत्र तत्र वा” कश्चिन्मानवो न वदिष्यति ।
 स्वाराज्यं भवतामिव हृद्देशमर्धतिष्ठति ॥ १७ ॥
 ततः शिष्यान् समाह्वय स वाक्यमिदमब्रवीत् ।
 खोष्टाविर्भावकालस्य तत्त्वं निर्णेतुमिच्छताम् ॥
 भविष्यत्यन्यदुर्व्वारा विभ्रान्तिर्भवतामपि ।
 ब्रवोम्यहमभिज्ञानमेतस्मादेव कारणात् ॥ १८ ॥
 खोष्टोऽत्र तत्र वा कश्चिदबुधो व्याहरेद् यदि ।
 न तस्य वचने अद्या विधातव्या कदाचन ॥ १९ ॥
 ययेकस्या दिशो व्योन्नस्ताडिज्जोतिः समुत्थितम् ।
 उद्गमयति तेजोभिः समस्तं व्योममण्डलम् ॥ २० ॥

तथा मनुष्यपुत्रोऽपि नरलोकं समागतः ।
 इदं चराचरं विद्मं ध्रुवमुद्गमयिष्यति ॥ २१ ॥
 किन्त्वंग्रे बहुदुःखानि भोक्ष्यते मानवात्मजः ।
 ध्रुवं निराकरिष्यन्ति तमर्वाचोनमानवाः ॥ २२ ॥
 नोहस्य समये नोहो याक्त्र पोतमाविशत् ।
 मानवाः स्वस्वकर्माणि तावच्चक्रूरतन्द्रिताः ॥ २३ ॥
 तस्मिन्काले यथाकस्मात् सलिलप्लावनं महत् ।
 आगत्य प्लावयामास विषयामक्तमानसान् ॥ २४ ॥
 यथा वा गृहकर्माणि यथास्वं कुर्वन्तो जनान् ।
 सदोमतः शरण्यस्य लोटस्य निर्गतेः परम् ॥
 अन्तरिक्षात् समुद्भूतो जघ्नतु वर्हगन्धकी ॥ २५ ॥
 तथा मनुष्यपुत्रस्य जगत्यागमनं भवेत् ॥ २६ ॥
 न कश्चिदध आगच्छेत् काले तस्मिन् सुदारुणे ।
 गृहस्थद्रव्यमादातुं गृहादूर्ध्वमवस्थितः ॥ २७ ॥
 न परावर्त्ततां पश्चात् क्षेत्रकर्म्मरतो जनः ।
 स्मरताऽचलचित्तेन लोटस्य सहधर्म्मिणोम् ॥ २८ ॥
 प्राणिषु वासना यस्य स प्राणान् परिहास्यति ।
 प्राणिभ्यो न विद्युजिगत मदर्थं त्यक्तजोबितः ॥ २९ ॥
 तदा मानवयो रात्रां शय्यामधिशयानयोः ।
 एक एवानुगृहेत त्वजिगत सर्वथापरः ॥ ३० ॥
 स्त्रियोरपि द्वयोर्मध्ये पेषणीविनियुक्तयोः ।
 एका गृह्येत कल्याणो परिवर्ज्येत चापरा ॥ ३१ ॥
 मनुष्ययोस्तदा शस्यक्षेत्रसंस्थितयो द्वयोः ।
 एक एवानुगृहेत त्वजिगत सर्वथापरः ॥ ३२ ॥
 कुत्रेति परिपप्रच्छुरथ ते मंशयान्विताः ।
 स प्राह कुणपो यत्र गृध्रस्तत्र समेष्यति ॥ ३३ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्ति तर्कदर्शनतोर्थेन श्लोकैरुपनिबध्नायां
 श्रीमद्भूगुप्तापितस्त्रोष्टोपनिषदि समदशोऽध्यायः ।

अष्टादशोऽध्यायः

St. Luke, Chapter 18. [Of the importunate widow. Of the Pharisee and the publican. Children brought to Christ. A ruler that would follow christ, but is hindered by his riches. The reward of them that leave all for his sake. He foresheweth his death, and restoreth a blind man to his sight.]

अथ “ध्यानं सदा कार्यं जनेन हर्षपूर्वकम् ।”
 इत्यस्मिन् विषये तेभ्यो यीशु दृष्टान्तमब्रवीत् ॥ १ ॥
 क्वचिदासीत् पुरे कश्चित् प्राड्विवाको निरोक्षरः ।
 सोऽभिमानं समाश्रित्य न मेने मानवानपि ॥ २ ॥
 एकदा विधवा काचिदागत्य तस्य सन्निधम् ।
 इदमुक्तवती “धीमन् विपक्षः प्रबलो मम ॥ ३ ॥
 तेषां दुर्जनता नित्यं शान्तिं मे प्रतिबाधते ।
 भवान्मयायप्रयोगेण मां परित्रातुमर्हति ॥” ४ ॥
 तन्निशम्य कियत्कालं न स तत्र मनो दधे ।
 ततः स्वतोषमाहृत्य मनसेदमचिन्तयत् ॥ ५ ॥
 ईश्वराभ्यानवाञ्छैव न यद्यपि विभेम्यहम् ।
 तथापि वाक्यमेतस्याः करिष्येऽहं स्वशान्तये ॥ ६ ॥
 अन्यथेयं समागत्य प्रत्यहं मम सन्निधौ ।
 नाशयेन्मामकं धैर्यं वाकेन हृदयच्छिदा ॥ ७ ॥
 कश्चिदेतच्छ्रुत्वा वाक्यं प्राड्विवाकाभिभाषितम् ।
 किमनेन नयेनापोक्षरो भक्ताव तोक्ष्यति ॥ ८ ॥
 सद्दिशुरोक्षरः सत्यं किन्त्वसौ भक्तवत्फलः ।
 न तद्भक्ता विनश्यन्ति सत्यमेतद् ब्रवोम्यहम् ॥ ९ ॥
 किन्तु पुत्रो मनुष्याणां यदा मर्त्तं समेष्यति ।
 इह लोके मनुष्याणां किं विश्वासमवाप्स्यति ॥ १० ॥
 स ततो धार्मिकश्च न्यानपरानवजानतः ।
 कथयामास दृष्टान्तवचनं परमात्मजः ॥ ११ ॥

एकदा ह्ये यथान्वायमाराधयितुमोत्तरम् ।
 शुल्कादायी फरीशीच जग्मतु धर्ममन्दिरम् ॥ १२ ॥
 फरीश्वाराधयन्नाह स्तौमि त्वां परमेश्वरम् ।
 यतोऽहं सदृशो नान्यैः परसत्त्वापहारिभिः ॥ १३ ॥
 अन्यायाचारिभिर्नैव तथा न व्यभिचारिभिः ।
 न शुल्कादायिनानेन सदृशः पापिनापि वा ॥ १४ ॥
 द्विकृत्वः प्रतिसप्ताहं श्रद्धयोपवसाम्यहम् ।
 दशमांशं ममायस्य धर्मार्थं प्रददाम्यहम् ॥ १५ ॥
 शुल्कादायीतु वक्षः स्वं ताडयित्वा कृताञ्जलिः ।
 प्राहोद्धरस्व मामोश पापिनं शरणागतम् ॥ १६ ॥
 अनयो धर्मागतोः पुंसो नैवेद्यान् प्रथमो जज्ञः ॥ १७ ॥
 नरो हि निरहङ्कारः पदमुच्चं प्रयास्यति ।
 साहङ्कारो नरो यस्तु स यास्यत्यधमां गतिम् ॥ १८ ॥
 ततस्तत् पुरतः केचिच्छिवः सौम्यदर्शनाः ।
 आनीता स्तत्प्रसादार्थमांशेषे च तथा विभोः ॥ १९ ॥
 शिष्या स्तान् भर्तृसयामासुः शिशून् दृष्ट्वा समागतान् ।
 यीशुस्तान् वारयित्वातु शिष्यान् वचनमब्रवीत् ॥ २० ॥
 आगच्छन्तु महाभागाः शिशवो मम सन्निधम् ।
 द्रष्टुं हि प्रयास्यन्ति स्वर्गराज्यं सनातनम् ॥ २१ ॥
 न येषां लौकिकी निष्ठा शिशुवच्छरला भवेत् ।
 न प्राप्नुवन्ति ते स्वर्गं सत्यमेतद् ब्रवोम्यहम् ॥ २२ ॥
 अथाध्याक्षोऽब्रवीत् कश्चिद् योगेश्वरन्तिकमागतः ।
 अनन्तजीवनं लप्स्ये कर्मणा केन सद्गुरोः ॥ २३ ॥
 यीशुस्तमब्रवीद् भद्रं सन्तं वदसि मां कथम् ।
 सन् सौम्य एक एवास्ति तं विद्धि परमेश्वरम् ॥ २४ ॥
 नरहत्यां न कुर्यात्स्वं व्यभिचारं च मा कुरु ।
 न कदाचित् कुरु स्तेयं मिथ्यासाक्ष्यञ्च मा वद ॥ २५ ॥

पूजयेः पितरौ नित्यं कुटुम्बान् पश्य चात्मवेत् ।
 आदेशान् प्रतितालैतानक्षयं स्वर्गमाप्नुहि ॥ २६ ॥
 सोऽब्रवीत् सर्वमेवैतत् सर्वथाशुष्ठितं मया ।
 यीशुः प्राह दरिद्रेभ्यः सर्वं स्वं तर्हि दीयताम् ॥ २७ ॥
 तथा कृते धनं स्वर्गं प्रभूतमर्जयिष्यसि ।
 त्यक्त्वाच स्वजनान् सर्वान् मामेकं शरणं व्रज ॥ २८ ॥
 श्रुत्वेदं वचनं सर्वं स नरोऽतीव दुःखितः ।
 धनासक्तमना स्तस्मात् स्थानात्तूर्णं विनिर्ययौ ॥ २९ ॥
 ततस्तं प्रस्तितं वोक्ष्य स्वशिष्यान् योशुरब्रवीत् ।
 धनिनां दुर्लभः स्वर्गः सत्यमेतद् ब्रवीम्यहम् ॥ ३० ॥
 उद्धाणां सूचिकारन्ध्रे प्रवेशः सुकरो वरम् ।
 धनिनां दुर्लभः स्वर्गः सत्यमेतद् ब्रवीम्यहम् ॥ ३१ ॥
 आश्चर्य्यवदिदं श्रुत्वा जना स्तमिदमब्रुवन् ।
 तर्हि केषां परिव्राणं भवेत्तद् ब्रूहि नः प्रभो ॥ ३२ ॥
 सोऽवदत्तन्मनुष्याणां दुष्प्रापं नात्र संशयः ।
 तथापि सुलभं तत् स्यादोश्वरस्य प्रसादतः ॥ ३३ ॥
 श्रुत्वेदं वचनं पित्रो बभाषे विनयान्वितः ।
 त्वदर्थं त्यजतां सर्वमस्माकं का गतिं भवेत् ॥ ३४ ॥
 योशुस्तमुत्तरं प्राह स्वजनान् पितरौ सुतम् ।
 स्त्रियं गेहं तथा भ्रातृणीश्वरार्थं तजन्ति ये ॥
 ते तद्वद्गुणं लब्ध्वा शुभमत्रैव जन्मनि ।
 परिणामे प्रपत्स्यन्ते निःश्रेयसमकल्मषाः ॥ ३५ ॥
 अथ द्वादशभिः शिष्यै र्यिरुशालेममात्मवान् ।
 गन्तुकामोऽवदच्छिष्यान् पथोदं रहसि स्थितः ॥ ३६ ॥
 मानवात्मजमुद्दिश्य यदासैलिं खितं वचः ।
 अचिरेणैव कालेन प्रतप्यं तद्भविष्यति ॥ ३७ ॥
 स हस्ते परजातीनामवश्यमपि तो भवेत् ।
 निहतः स्यात्ततः क्रूरैः कषाघातादिपोड्या ॥ ३८ ॥

उत्थास्यति स्वयं मृत्योः स्मृतोयेऽस्मि सचात्मवान् ।
 योशोरेतद् वचः सर्व्वं तच्छ्रुत्वा बोद्धुमक्षमाः ॥ ३८ ॥
 यिरीहोरन्तिकं प्राप्ते सशित्येऽथ परात्मजे ।
 श्रुत्वा जनरवं कश्चिदन्धः किमिति पृष्टवान् ॥ ४० ॥
 ततो जनमुखाच्छ्रुत्वा योशोरागमनं प्रभोः ।
 यायूदसन्तते पाहि मामितुप्रज्ञैः स उक्तवान् ॥ ४१ ॥
 मौनी भव त्वमित्याहुः स्तन्निशम्याग्रगामिनः ।
 उच्चकैः स पुनः प्राह नेत्रहीनं दयस्व माम् ॥ ४२ ॥
 योशुस्तदा स्थितस्तत्र तमिदं वाक्यमब्रवीत् ।
 किमहं ते करिष्यामि किं वा त्वमभिवाक्यसि ॥ ४३ ॥
 योशुस्तद् वचनं श्रुत्वा स इदं वाक्यमब्रवीत् ।
 प्रभो दृष्टिप्रदानेन मामन्धमनुकम्पय ॥ ४४ ॥
 योशुस्तमाह दृक्शक्तिं विश्वासात्त्वमवाप्नुहि ।
 स तद्वाक्याच्छुभां दृष्टिं लब्ध्वा तमनुयातवान् ॥ ४५ ॥
 अद्भुतं कर्म तद्वद्वा मानवा स्तत्र संस्थिताः ।
 तुष्टुवुर्धन्यवादेन परमात्मानमव्ययम् ॥ ४६ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तिर्तर्कदर्शनतीर्थेन श्रीकैरूपनिबद्धायां
 श्रीमद्भगवद्गीता भाषित श्रीष्टोपनिषदि अष्टादशोऽध्यायः ।

जनविंशोऽध्यायः

St. Luke. Chapter 19. [Of Zacchaeus a publican. The ten pieces of money. Christ rideth into Jerusalem with triumph : weepeth over it, driveth the buyers and sellers out of the temple : teaching daily in it. The rulers would have destroyed him, but for fear of the people.]

योशुः यिरीहूमध्येन गच्छन्तं तत ईक्षितुम् ।

शुक्लादायी धनो कश्चित् सक्केयाख्योऽभुःपाययो ॥ १ ॥

आरुह्य खर्व्वं देहत्वादुदुस्वरमहोरुहम् ।
 स्थितस्तत्र प्रतीच्यासौ यीशुं तत्पथगामिनम् ॥ २ ॥
 ततस्तं देशमभेत्य यीशुरुह्वं निरीक्ष्य च ।
 प्राहाध एहि सक्केयः स्थास्याम्यद्य गृहे तव ॥ ३ ॥
 यीशोरादेशतः क्षिप्रमवरुह्य स पादपात् ।
 सानन्दमभिजग्राह तं भक्त्यातिथिवत्सलः ॥ ४ ॥
 तदालोक्य जनाः सर्वे तर्कयन्तः परस्परम् ।
 अनिन्दन् रजनीवासं यीशोः पापिनिकेतने ॥ ५ ॥
 सक्केयस्तु तदा स्थित्वा परमात्मजमब्रवीत् ।
 प्रभो मम धनस्यार्द्धं दरिद्रेभ्यो ददाम्यहम् ॥ ६ ॥
 यदिवाऽन्यस्य यत् किञ्चिदन्यायेनाहृतं मया ।
 द्रव्यं चतुर्गुणं तस्य ध्रुवं प्रत्यर्पयाम्यहम् ॥ ७ ॥
 तस्य तद्वचनं श्रुत्वा यीशुस्तमिदमब्रवीत् ।
 तवाद्य भवने साधो परित्राणमुपस्थितम् ॥ ८ ॥
 भद्राब्राह्मणसन्तानं त्वामवैमि न संशयः ॥ ९ ॥
 हारितानहमन्वेष्टुमागतो धरणीतले ।
 परित्राणं ह्यवाप्स्यन्ति ते ममान्तिकमागताः ॥ १० ॥
 ततश्चाभ्यागते खोष्टे यिरुशालेमसन्निधिम ।
 मेनिरे तद्वचोऽभिज्ञा भास्यतीशोऽचिरादिति ॥ ११ ॥
 यीशुस्तेषामभिप्रायं ज्ञात्वा परमतत्त्ववित् ।
 कथयामास दृष्टान्तवचनं परमात्मजः ॥ १२ ॥
 विन्यस्य दशभृतेषु धनानि धनवृद्धये ।
 दूरदेशं गतः कश्चिद्रान्धार्यैः शक्तिमान्नरः ॥ १३ ॥
 स्वप्रजानां विरोधेऽपि स लब्ध्वा नृपतेः पदम् ।
 मानं लाभस्य पप्रच्छ स्वदासान् देशमागतः ॥ १४ ॥
 आद्यो न्यवेदयन्नाभं द्विगुणं दशरूप्यकैः ।
 चक्रे दशपुराध्यक्षं राजा तं बहुमानतः ॥ १५ ॥

न्यवेदयद् द्वितीयोऽपि द्विगुणं पञ्चरूप्यकैः ।
 राजा पञ्चपुराध्यक्षं चक्रे तं कृपयान्वितः ॥ १६ ॥
 अपरो दास आगत्य तदेदं प्रभवेऽब्रवीत् ।
 तव मुद्रां गृहाण त्वं मया यत्नेन रक्षिताम् ॥ १७ ॥
 त्वत्तोऽहं सर्वं दा भोतो निष्ठुरं हृदयं तव ।
 आदत्सेऽनिहितं द्रव्यमनुसमपि कुन्तसि ॥ १८ ॥
 प्रभुस्तस्य वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।
 यद्येवं स्थापनीयासीत् सा मुद्रा बणिजां गृहे ॥ १९ ॥
 तथा सति मयागत्य परदेशाद् गृहे मम ।
 सा मुद्रा स्याद् ग्रहीतव्या कश्चिद् वृद्धिसंयुता ॥ २० ॥
 इत्युक्त्वा ग्राहयित्वासौ तां मुद्रामन्तिकस्थितैः ।
 तत्क्षणादर्पयामास दशरूप्यकभागिने ॥ २१ ॥
 ततोऽन्तिकस्थितान् दृष्ट्वा विस्मितांस्तेन कर्मणा ।
 नृपतिः कथयामास तेभ्यः स्वाभिष्टमुत्तरम् ॥ २२ ॥
 सञ्चयिष्यः प्रदातव्यं स्थितस्वार्थस्य वृद्धये ।
 तस्मै किञ्चिन्नदातव्यं यस्य नास्तीह किञ्चन ॥ २३ ॥
 ग्राह्यं तदपि तेभ्यः स्याद् विद्यते यत्तदन्तिके ।
 ईदृशाञ्च निहन्तव्या मद्राज्य-परिपन्थिनः ॥ २४ ॥
 यौशुस्ततोऽनुसंप्राप्ती धिरुशालेमसन्निधिम् ।
 आगतो वैतृफगीग्रामं स्थितं जैतुनपर्वते ॥ २५ ॥
 ततो द्वावादिशङ्किस्थौ प्राप्तकालमिदं वचः ।
 पुरोग्रामममुं तूर्णं युवां यातं ममाग्नया ॥ २६ ॥
 तत्रैकं द्रव्यथो बडं खरवत्समवाहकम् ।
 तं शीघ्रं बन्धनान्मुक्तानयतं मम सन्निधिम् ॥ २७ ॥
 यदि कश्चिद्देत् किञ्चिद् युवयोरत्र कर्मणि ।
 तं ब्रूतं विद्यतेऽनेन प्रभोः किञ्चित् प्रयोजनम् ॥ २८ ॥

अथ शिष्यो पुरोग्रामं संप्राप्य गुरुशासनात् ।
 ग्रानीय गुरुनिर्द्दिष्टं तमेव खरशावकम् ॥
 तस्य पृष्ठे स्ववस्त्राणि स्थापयित्वा ततः परम् ।
 अक्षया-परयोपेतौ स्थापयामासतुः प्रभुम् ॥ २९ ॥
 ततस्तं प्रस्थितं दृष्ट्वा मानवाः पुरवासिनः ।
 तस्तरुः स्वस्ववस्त्राणि यीशो गं मनवर्त्मनि ॥ ३० ॥
 अथोपस्थितमालोक्य तं जैतुननगान्तिके ।
 शिष्यास्तत् कर्म पश्यन्तः सानन्दमिदमब्रुवन् ॥ ३१ ॥
 “स धन्यो नृपतिश्रेष्ठो विभो नान्नाभुपैति यः ।
 स्वर्गं विराजतां शान्तिं भूयास्तन्महिमोपरि ॥” ३२ ॥
 जनमध्यान्तदीत्याय केचिद्रूषुः फरीशिनः ।
 भगवन् भवतः शिष्यास्तर्जयत्वनये रतान् ॥ ३३ ॥
 यीशुस्तान् कथयामास सत्यमेव ब्रवीम्यहम् ।
 क्रोस्यन्ति प्रस्तराः सर्वे अमी मौना भवन्ति चेत् ॥ ३४ ॥
 नगरीनिकटस्थोऽथ स क्रन्दन् पुरमब्रवीत् ।
 त्वच्छान्तिजनकं वसु त्वया न विदितं कथम् ॥ ३५ ॥
 तत्सर्व्वमधुना जातं प्रच्छन्नं तव दृष्टितः ।
 प्राकारं रचयिष्यन्ति काले तत्परितोऽरयः ॥ ३६ ॥
 ततस्त्वां वेष्टयिष्यन्ति रोत्स्यन्तिच समन्ततः ।
 त्वच्छिशून्निहनिष्यन्ति त्वदन्तस्थांस देहिनः ॥ ३७ ॥
 न पुरे शेषयिष्यन्ति प्रस्तरं प्रस्तरोपरि ।
 ईदृशेयव गतिं सर्वा कार्य्यकालातिपातिनाम् ॥ ३८ ॥
 अथधर्मगृहं तत्र प्रविश्य परमात्मजः ।
 बणिजो वहिराण्येय तानिदं वाक्यमब्रवीत् ॥ ३९ ॥
 “ईश्वराराधनायैव यद् गृहं केवलं स्मृतम् ।
 तदस्य खलु चौराणां गुह्येव प्रतिभाति मे ॥” ४० ॥

इत्थं धर्मकथां धर्मगृहे स उपदृष्टवान् ।

तच्छ्रुत्वा तस्य नाशयायतन्त याजकादयः ॥ ४१ ॥

किन्तु ते निधनोपायं न निनंतुमशक्नुवन् ।

यत आमञ्जनाः सर्वे तद्वाक्यश्रवणे रताः ॥ ४२ ॥

इति श्रोताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शनतीर्थेन श्लोकैरुपनिबद्धायां
श्रीमद्भूगभाषितखोष्टोपनिषद्दि जनविंशोऽध्यायः ।

विंशोऽध्यायः

St. Luke. Chapter 20. [Christ avoucheth his authority by a question of John's baptism. The parable of the vineyard. Of giving tribute to Caesar. He convinceth the Sadducees that denied the resurrection. How Christ is the son of David. He warneth his disciples to beware of the scribes.]

एकदा सत्कथां वक्तुं प्रवृत्ते परमात्मजे ।

मुख्ययाजकवृद्धाद्यास्तमाहु धर्ममन्दिरे ॥ १ ॥

त्वयैतत् क्रियते सर्वं कस्मात् सामर्थ्ययोगतः ।

कुतोवेतादृशो शक्तिस्त्वया लब्धा वदेति च ॥ २ ॥

स प्राह यूयमाख्यात योहनस्त्रापनं कुतः ।

स्वर्गतोऽभ्यागतं किन्तन्मनुष्याद्वा भवद्विधात् ॥ ३ ॥

तस्य तद्वचनं श्रुत्वा तेऽभवन् संशयाकुलाः ।

स्वर्गं चेदनुमन्येरंस्तस्यावन्ना भवेद्वृथा ॥ ४ ॥

लोकं चेदनुमनेरन्नो कभीः स्याद्वलयीक्षी ।

लोके हि विविदुः सर्वे योहनं तत्त्वविहरम् ॥ ५ ॥

इत्येवं मनसि ध्यात्वा त ऊचुरात्मनोऽज्ञतां ।

तर्हि नाहमपीच्छामि तद्वक्तुमिति सोऽब्रवीत् ॥ ६ ॥

समवेतांस्ततो वोच्य जिज्ञासून्मानवान् बहून् ।

दृष्टान्तवचनं भूयः प्रोवाच परमात्मजः ॥ ७ ॥

करदेभ्यो नरः कश्चिद् द्राक्षोद्यानं समर्पयन् ।
 दीर्घकालमवस्थातुं गतो देशान्तरं प्रति ॥ ८ ॥
 अथासौ फलपाकस्य समये पुनरागतः ।
 स्वदासं प्रेषयामास फलायै कृषकान्तिके ॥ ९ ॥
 तं दासं व्यसृजन् सर्वं ग्रहृत्य कृषका जनाः ।
 इत्थमेव प्रजङ्गुस्ते दामावन्यौ क्रमागता ॥ १० ॥
 ततः स प्रेषयामास सद्बुद्ध्या पुत्रमात्मनः ।
 जघ्नुस्तमपि दुर्वृत्ता अधिकारिणमुत्तरम् ॥ ११ ॥
 अतः परं ध्रुवं भर्त्ता कृषकांस्तान् हनिष्यति ।
 द्राक्षाक्षेत्रं च साधुभ्यः कृषकेभ्यः प्रदास्यति ॥ १२ ॥
 तस्य तद्वचनं श्रुत्वा मैवं स्यादिति तेऽब्रुवन् ।
 यीशुस्तानाह तर्ह्येतन्निखितं विद्यते कथम् ॥ १३ ॥
 “प्रस्तरोऽवज्ञया यस्तु शिल्पिसंघैरुपेक्षितः ।
 स एव गृहकोनेऽभूद् गृहस्य मुख्यकुड्यकम् ॥ १४ ॥
 भविष्यति स सम्भग्नो ग्राव्यक्षिन् यः पतिष्यति ।
 चूर्णयिष्यति तं ग्रावा यन्मूषेऽपि पतिष्यति ॥” १५ ॥
 उदाहरणमेतत्तानुद्दिश्य यीशुकृतवान् ।
 इत्यभिज्ञाय तं धर्तुं मैच्छन्नध्यापकादयः ॥ १६ ॥
 किन्तु तत्समये बोध्यं तं जनैः परिवेष्टितम् ।
 बभूवुर्विरताः सर्वे भोता लोकापवादतः ॥ १७ ॥
 अथ ते प्रेषयामासुः साधुच्छत्रचराञ्जनान् ।
 तद्दण्डयोग्यदोषाणामविष्काराय वाक्कुलैः ॥ १८ ॥
 ते गत्वोचुः प्रशस्ताभिर्भाषाभिरभिनन्द्य तम् ।
 भगवन् ब्रूहि राजस्वं कैसोरोऽर्हेति वा नवा ॥ १९ ॥
 सोऽब्रवीन्नं परीक्ष्योऽहं भवन्निर्दुष्टमायया ।
 यस्य नान्नाङ्किता मुद्रा करस्तस्मै प्रदीयताम् ॥ २० ॥
 कैसोरस्य च यत् प्राप्यं कैसोरसु तदहंति ।
 परमेशस्य यत् प्राप्यं तस्मै तद्दीयतां सदा ॥ २१ ॥

तस्य प्रत्युत्तरं श्रुत्वा राजभक्तिसमन्वितम् ।
 तेऽक्षमा वाक्यपाशेन तं धर्तुं विस्मयं गताः ॥ २२ ॥
 अथ सद्भूकिनोऽभेत्त्यापुनरुत्थानवादिनः ।
 प्रदर्श्य विणयाचारौ पप्रच्छुः परमात्मजम् ॥ २३ ॥
 मोशिनारयं समादिष्टो नियोगविषये विधिः ।
 निरपथमृतजिह्वाभ्रातृपत्नीं सहोदरः ॥
 स्वभ्रातृवैशद्यार्थं नियुञ्ज्याद्भ्रातृकर्मणि ।
 अस्तत्र संगयोऽस्माकं महान्स्त्वावधारणे ॥ २४ ॥
 सप्तानां नोऽग्रजो भ्राता विवाहानन्तरं मृतः ।
 अग्रहोद्वंशवृद्धार्थं तत्स्त्रियं तस्यचानुजः ॥ २५ ॥
 पूर्वपूर्वं मृतैः पञ्चादेव कृत्वा परे परे ।
 निरपत्याः मृताः सर्वे ततो नारी ममार सा ॥ २६ ॥
 कस्यैसा पुनरुत्थितानि भ्रातुः पत्नी भविष्यति ।
 योश्च स्तेषां वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ॥ २७ ॥
 स्त्रोपुंसोरिहलोकैस्ति विवाहो विधिवोधितः ।
 पुनरुत्थितदेहानामुद्वाहः श्रूयते नतु ॥ २८ ॥
 म्रियन्ते नच ते तत्र स्वर्गैस्ते समा यतः ।
 परमेशमुता स्तेच पुनरुत्थानभागिनः ॥ २९ ॥
 मृतानां पुनरुत्थानं भगवान् मोशिरुक्तवान् ॥ ३० ॥
 अब्राह्मेश्वरं चेशमिस्त्वाकेशं च तत्त्ववित् ।
 याकोवेशं च विज्ञाय यस्मान्मोशिरवर्णयत् ॥ ३१ ॥
 ईश्वरो न परेतानामोशत्वानवगाहनात् ।
 ईश्वराधोनजोऽपि सदा जोवन्ति जन्तवः ॥ ३२ ॥
 अध्यापकास्तदा केचिदब्रुवन् परमात्मजम् ।
 भो गुरो मयमेवोक्तं भवता तत्त्वदर्शिना ॥ ३३ ॥
 ततः प्रभृति ते सर्वे योश्चमुद्दिश्य किञ्चन ।
 भूयो नोत्सेहिरे वक्तुं यत्तेषां मनसि स्थितम् ॥ ३४ ॥

अथ तान् कथयामास यीशुस्तत्त्वविदां वरः ।
 कथं दायूदसन्तानं खोष्टमाहुर्मणोषिणः ॥ ३५ ॥
 दायूदः स्वयमेवाह प्रभुं तं गीतपुस्तके ।
 “प्रभु श्रमप्रभुं प्राह तिष्ठ त्वं मम दक्षिणे ॥ ३६ ॥
 यावन्नाहं करिष्यामि त्वच्छत्रं स्वत्पदासनम् ।”
 एतदुक्तिवशात् खोष्टो न दायूदात्मीजो भवेत् ॥ ३७ ॥
 जनानामथ सर्वेषां शृण्वतां यीशुरग्रतः ।
 शिष्यानुवाच शास्त्रिभ्यः सावधाना भवन्तु भो ॥ ३८ ॥
 विहारमभिकाङ्क्षन्ति ते हि दीर्घपरिच्छदाः ।
 धर्मं गेहेषु वाञ्छन्ति जनानाममिनन्दनम् ॥ ३९ ॥
 हृष्टे भोज्ये च सन्नामं श्रेष्ठस्थानासनानि च ।
 मित्रच्छद्मचरा लोभाद् ग्रसन्ति विधवालयम् ॥ ४० ॥
 सुदीर्घं प्रार्थयन्ते च क्षलतः परमेश्वरम् ।
 एते घोरतरं दण्डं लप्स्यन्ते चरमे दिने ॥ ४१ ॥
 इति श्रोताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शणतीर्थेन श्लोकैरुपनिबद्धायां
 श्रीमद्भगवद्गीतासहितखोष्टोपनिषदि विंशोऽध्यायः ।

एकविंशोऽध्यायः

St. Luke. Chapter 21 [Christ commendeth the poor widow. He foretelleth the destruction of the temple, and of the city Jerusalem : the signs also which shall be before the last day. He exhorteth them to be watchful.]

ततः स धनिनोऽपश्यदूर्ध्वं प्रणिहितेक्षणः ।
 मन्दिरस्य धनागारे खोपहारं प्रयच्छतः ॥ १ ॥
 तस्मिन् कालेऽन्विषत्तत्र विधवा काचिदागता ।
 ऐकस्या स्ताम्बमुद्रायाः द्विपादांशं सुदुर्गता ॥ २ ॥
 यीशुस्तां सदयो वीक्ष्य स्वशिष्यानिदमब्रवीत् ।
 दोनियं विधवा नारो सर्वेभ्योऽधिकमार्पयत् ॥ ३ ॥

सर्वं प्रयोजनोद्भूतं ददुः किञ्चित् परात्मने ।
 आत्मनो जीविकां कृतस्त्रामियं दर्शयती यतः ॥ ४ ॥
 ततो धर्मगुणैश्चैश्वर्यमालोक्य मुदिताञ्जनान् ।
 योशुः समस्तदृष्ट्यानामस्थायित्वमबोधयत् ॥ ५ ॥
 भुवमेतानि सर्वाणि नङ्क्ष्यन्ति काल आगते ।
 तदा वो भ्रमयिष्यन्ति भवान्ना बहवो जनाः ॥ ६ ॥
 युद्धविप्लवशब्देभ्योऽसन्वस्ताः कारणादतः ।
 अभ्रमाः सावधानाश्च यूयं तिष्ठत सर्वदा ॥ ७ ॥
 राष्ट्रं राष्ट्रस्य जातिश्च जाते घोरविरोधिताम् ।
 करिष्यति धराकम्पो दुर्भिक्षं च भविष्यति ॥ ८ ॥
 भयावहमभिज्ञानं व्योम्नि प्रादुर्भविष्यति ।
 पूर्वं लक्षणमेतेषां भाविनां वः पराभवः ॥ ९ ॥
 ताडनं धर्मगोष्ठेषु प्रेरणं राजबन्धनम् ।
 राजद्वारेऽभियोगश्च मदर्थं वो भवेद्भुवम् ॥ १० ॥
 साक्ष्यार्था भवतामुक्ति र्यथा विश्वासमावहेत् ।
 युष्मभ्यमर्पयिष्यामि तथा वाक्पटुतामहम् ॥ ११ ॥
 युष्मान् समर्पयिष्यन्ति पितृभ्रातृसुहृज्जनाः ।
 घानिष्यन्ते च युष्मासु तैरेव हन्त केचन ॥ १२ ॥
 यूयं भविष्यथ द्वेषपात्राणि मम हेतवे ।
 किन्तु धृत्वात्मजोवाणां कुशोऽपि वो न नङ्क्ष्यति ॥ १३ ॥
 खेनया यिरुशालेमं यदा द्रक्ष्यथ सङ्कुलम् ।
 तदा ज्ञास्यथ तद्वसं भुवमन्तिकमागतम् ॥ १४ ॥
 यिहृदियास्थिताः सर्वे तदा गच्छन्तु पर्वतम् ।
 सर्वे नगरवास्तव्याः प्रथान्तु नगराद्दहिः ॥ १५ ॥
 मा विशन्तु पुरं सर्वे जनाः पक्ष्मोनिवासिनः ।
 अधर्मप्रतिकाराय स्मृतास्ते दिवसा यतः ॥ १६ ॥
 ताः सुयः स्त्रियोऽतिसन्तप्ता गर्भिन्यः स्तनदाश्च याः ।
 दुर्गतिं देवकोपेन वसुधाया भवेद् यतः ॥ १७ ॥

सङ्गस्य निश्चिते धारे निपतिष्यन्ति मानवाः ।
 कांश्चिन्नेष्यन्ति स्वं देशं गृह्णीत्वा परजातयः ॥ १८ ॥
 आकालोदयतो जाते र्यिरुशालेमपत्तनम् ।
 चरणैः परजातीनामुपमर्द्दिष्यते बलात् ॥ १९ ॥
 नक्षत्रादित्यचन्द्रेषु व्यञ्जनानि पृथक् पृथक् ।
 ध्रुवं प्रादुर्भविष्यन्ति क्लेशदां स्यादसुन्धरा ॥ २० ॥
 समुद्रगर्जनोद्दिग्ना भूविपर्ययविह्वलाः ।
 खविकारभयत्रस्ताः प्राणांस्तक्षन्ति मानवाः ॥ २१ ॥
 तदा दिव्याभयानेन यशोविक्रमभूषितः ।
 दृश्येतावतरन्मर्त्ये मानवैर्मानवात्मजः ॥ २२ ॥
 उच्चोक्ततश्चिरोग्रोवैरुद्धं प्रणिहितेक्षणेः ।
 भवद्भिरेतदालोक्यं सर्व्वमासन्नमुक्तिभिः ॥ २३ ॥
 यथोदुस्वरहस्यस्य दृष्ट्वाभिनवपल्लवम् ।
 युष्माभिर्ज्ञायते ग्रीष्मः समायात्यचिरादिति ॥ २४ ॥
 तथाभिज्ञानमालोक्य यथैवेदं प्रदर्शितम् ।
 ज्ञास्यते परमेशस्य राज्यमन्तिकमागतम् ॥ २५ ॥
 यावन्नैवानुतिष्ठन्ति सर्व्वा एताः प्रवृत्तयः ।
 ब्रवीम्यवितथं तावन्नोत्सीदेयुरिमाः प्रजाः ॥ २६ ॥
 लोपो व्यावापृथिव्योश्च भविष्यन्त्यन्तिमे दिने ।
 लोपो न मम वाक्यानां भविष्यति कदाचन ॥ २७ ॥
 तथापि सर्व्वथा रक्ष्यः स्वात्मा सर्व्वप्रमादतः ।
 यथा न यसते बाधा भवतः सहसागता ॥ २८ ॥
 सर्व्वे नूनमसंहार्य्यः स कालोऽत्यन्तदारुणः ।
 यूयं तत्कालमत्येतुं तिष्ठतातन्द्रिताः सदा ॥ २९ ॥
 स्वातुं मनुष्यपुत्रस्य सन्मुखे निर्भयास्तदा ।
 श्रेयसोमैश्वरीं शक्तिं प्रार्थयध्वं गतव्यथाः ॥ ३० ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्ति तर्कदर्शनतोर्थेन श्रीकैरूपनिबद्धायां
 श्रीमद्भूगोष्पितखोष्टोपनिषदि एकोविंशोऽध्यायः ।

हाविंशोऽध्यायः

St. Luke. Chapter 22. [The Jews conspire against Christ. Satan prepareth Judas to betray him. The apostles prepare the passover. Christ instituteth his holy supper, covertly foretelleth of the traitor, dehortheth the rest of his apostles from ambition, assureth Peter his faith should not fail : and yet he should deny him thrice. He prayeth in the mount, and sweateth blood, is betrayed with a Kiss : he healeth Malchus' ear, he is thrice denied of Peter, shamefully abused, and confesseth himself to be the Son of God.]

अथोपायं विनाशस्य यीशो निस्तारपर्वणि ।
मन्त्रयाञ्चक्रिरे भोताः सोपाध्यायाः पुरोहिताः ॥ १
तस्मिन्नेव ततःकाले तच्छिष्यो यिह्मदाभिधः ।
दुरात्मप्रेरितो मुख्ययाजकान्तिकमागतः ॥ २ ॥
ते यीशो ग्रहणोपायं श्रुत्वा परमहर्षिताः ।
तस्मै कर्मानुरूपाणि रूप्याणि प्रतिशुश्रूवुः ॥ ३ ॥
स तेन सन्मतः क्रूरस्तं समर्पयितुं रहः ।
वित्तलोभविमूढात्मा युक्तावसरमैक्षत ॥ ४ ॥
अथ निस्तारपर्वण्यविवत्सालभनक्षणे ।
सन्निवृत्तं योहनं खीष्ट आह्वयेदं वचोब्रवीत् ॥ ५ ॥
द्रक्ष्यथो नगरं गत्वा जलकुम्भाभिवाहकम् ।
तद्भक्तं गृहमाविश्य ब्रूतं भवद्ददं वचः ॥ ६ ॥
“गुरुर्वक्ति सशिष्योऽहं यत् नैस्तारपर्विकम् ।
भोज्यं निर्व्यापयिष्यामि तद् गृहं कुत्र वर्त्तते ॥” ७
स तेन वचसा प्रीतः शालामिकां सुसज्जिताम् ।
दर्शयिष्यति तत्रैव भोज्यं कल्पयतं मम ॥ ८ ॥
तौ गुरोराज्ञया गत्वा यथादिष्टं निकेतनम् ।
नैस्तारपर्विकं भोज्यमकल्पयतमुत्तमम् ॥ ९ ॥
योऽस्ततो यथाकालं भोज्यं भोक्तुमुपागतः ।
भुञ्जानान् सन्मुखे तस्य प्रेरितानिदमब्रवीत् ॥ १०

भगवतिः सह पर्वीर्यमिदं मेऽन्तिसभोजनम् ।
 ईशराज्यात्तदन्यत्र न भूयो भोक्ष्यते मया ॥ ११ ॥
 पानपात्रं गृहीत्वाथ धन्यवादपुरःसरम् ।
 सोऽब्रवीत् गृह्यतामेतत् स्वेष्टं च प्रविभज्यताम् ॥ १२ ॥
 तावद्वाचारसं नाहं पिबामि धरणीतले ।
 यावदीश्वरसाम्राज्यं नायाति श्रेयसान्वितम् ॥ १३ ॥
 ततो भङ्क्तांशिषा पूषं शिष्येभ्यो यीशुरब्रवीत् ।
 मां स्मर्त्तुं सर्वकालेषु देहोऽयं मम गृह्यताम् ॥ १४ ॥
 गृहीत्वा भोजनान्ते च तत्पात्रं यीशुरुक्तवान् ।
 मग्नेदं स्नायितं रक्तं युष्माकं श्रेयसे नवम् ॥ १५ ॥
 क्रूराणां वैरिणां हस्ते यो मां समर्पयिष्यति ।
 स सृष्ट्वा भोजनाधारं तिष्ठत्यत्र मया सह ॥ १६ ॥
 यथैव लिखितं ग्रन्थे तथैव मानवात्मजः ।
 प्रयात्यर्पयिता तस्य किन्तु सन्तापभाग् भवेत् ॥ १७ ॥
 यीशोस्तद् वचनं श्रुत्वा तर्कयन्तः परस्परम् ।
 शिष्याः समर्पकज्ञाने बभूवुः संशयान्विताः ॥ १८ ॥
 अथ तेषां महत्वेऽपि वीक्ष्य शिष्यान् प्रजल्पितान् ।
 तत्सर्वमंशयच्छेत्ता यीशुर्वचनमुक्तवान् ॥ १९ ॥
 राजानः परजातीनां प्रभुत्वं तेषु कुर्वते ।
 कथ्यन्ते पुरुषा राज्ञः प्रजानां हितकारिणः ॥ २० ॥
 कदापि सोपमा माभूद् भवतां भावितात्मनाम् ।
 कनिष्ठो भवतां मध्ये स भवेद् यो गुणैर्वरः ॥ २१ ॥
 भोजनायोपविष्टेषु यथारूपपरिवेशकः ।
 तथाहं भवता मध्ये सेवको नात्र संशयः ॥ २२ ॥
 तित्थं मम परीक्षासु भवन्त एव संस्थिताः ।
 राज्ञं वोऽहं प्रदास्यामि मत्पिता मां यथा ददौ ॥ २३ ॥
 यूयं पास्यथ पाणीयं भोक्ष्यध्वेच मया सह ।
 स्वातेस्त्रायैकवंश्यानां द्वादशानां विचारकाः ॥ २४ ॥

गोधूमानिव दुष्टात्मा चालयिष्यन्नियेष वः ।
 अहं प्रार्थितवान् वत्स शिमोनास्त्वंलनं तव ॥ २५ ॥
 यदा तेऽविप्लवा बुद्धिः भंशयं नाग्रयिष्यति ।
 तदैते सान्त्वनीयाः सुप्रभ्रातरस्तेऽवशास्त्वया ॥ २६ ॥
 शिमोनस्तमुवाचेदं निशम्योत्ते खमात्मनः ।
 कारां गन्तुं त्वया सार्द्धं मर्त्तुं वाहं स्थितः प्रभो ॥ २७ ॥
 यीशुचे त्रिस्तुत्योऽयं यावन्नाङ्गो करोषि माम् ।
 सत्यं ब्रवोमि ते तावन्न रविप्रति कुक्कुटः ॥ २८ ॥
 यदा प्राहिण्वं युष्मान् यात्रोपकरणं विना ।
 नाभावो वस्तदा जातः कस्यापि काम्यवस्तूनः ॥ २९ ॥
 स्वस्वद्रव्याणि गृह्णीत सान्प्रतं मेमं शासनात् ।
 क्रीणीतासिं स्ववस्त्राणि विक्रीय यस्य नास्तिच ॥ ३० ॥
 “अपुण्ड्रेषु स संख्यात” इति पौराणिकं वचः ।
 असंशयं महाभागा यतो मय्येव सेत्स्यति ॥ ३१ ॥
 तेऽवदन्निह विद्येते शानितौ द्वावसौ प्रभो ।
 यीशुः प्रोवाच पर्याप्तमेतावद् भद्रमस्तु वः ॥ ३२ ॥
 योशु र्ययौ यथा कालं ततो जैतुनपर्व्वतम् ।
 तदन्तेवासिनश्चैव अजया पृष्ठतो ययुः ॥ ३३ ॥
 स तानुपस्थितान् वीक्ष्य प्रोवाच परमात्मजः ।
 यूयं प्रलोभनं जितुं प्रार्थयध्वं समागताः ॥ ३४ ॥
 अथ गत्वा ततः किञ्चिद्दूरं परमतस्त्ववित् ।
 पतित्वाधोमुखो भूमौ प्रार्थयन्निदमब्रवीत् ॥ ३५ ॥
 पानपात्रं विनिर्यातुं यदोदं तात सम्भवेत् ।
 तवेच्छया भवत्वेतन्न कदाचिन्ममेच्छया ॥ ३६ ॥
 स्वर्गादभ्यागतो दूतो यीशुना ददृशे ततः ।
 स तमाश्वासयामास वचसाऽमृतवर्षिणा ॥ ३७ ॥
 अथ भूयः समाधाय मनश्चञ्चलमस्थिरम् ।
 शान्तात्मा प्रार्थयामास यीशुरेकाग्रमानसः ॥ ३८ ॥

स्वेद आबिरभूत्तस्य तदा शोणितविन्दुभिः ।
 सदृशः स महास्वेदः पपात च धरातले ॥ ३८ ॥
 ततः शिष्यान्तिकं गत्वा सुप्ताज् झोकेन वीक्ष्य तान् ।
 स प्राहोत्तिष्ठत क्षिप्रं ध्यात्वा जितुं प्रलोभनम् ॥ ४० ॥
 इत्युक्तवन्तमचार्यं हिङ्गदाः शठनन्दनः ।
 सशस्त्रैः पुरुषैः साहं योशुं चुम्बितुमागतः ॥ ४१ ॥
 योशुस्तमाह किं त्वं मां समर्पयसि चुम्बनेः ।
 तच्छ्रुत्वा दर्शयताः सर्व्वं प्रतिहिंसामकल्पयन् ॥ ४२ ॥
 तस्मिन्नेव ततःकाले तेषामेकतमो जनः ।
 महायाजकदासस्य कर्णं दक्षिणमाच्छिनत् ॥ ४३ ॥
 योशुस्तं वारयित्वाथ तस्य कर्णं सुखं स्पृशन् ।
 प्रकृतौ स्थापयामास पूर्व्ववत् परमात्मजः ॥ ४४ ॥
 योशुः प्राह ततो मुख्याजकादीन् समागतान् ।
 दस्युं यथा ग्रहीतुं मां सशस्त्राः कथमागताः ॥ ४५ ॥
 धर्ममग्रेहाद् यदन्यत्र भवद्भिर्ग्रहणं मम ।
 तदहं भवतां मन्ये प्रभुत्वं मौढ्यकल्पितम् ॥ ४६ ॥
 ते तं धृत्वा ततो निनुरः प्रधानयाजकालयम् ।
 तदानीं संहताकारः पित्रोऽपि दूरतोऽन्वगात् ॥ ४७ ॥
 ततः प्राङ्गणपर्य्यन्तं गत्वा तत्रोपविष्टवान् ।
 आहृत्य माययात्मानं सह दीप्ताग्निशेवकैः ॥ ४८ ॥
 दासी काचित्ततोऽभ्येत्य तमालोकेऽदमब्रवीत् ।
 अयमागन्तुकस्तेन सहासौन्नात्र संशयः ॥ ४९ ॥
 तत्क्षणात्तामनाहृत्य पित्रो वचनमुक्तवान् ।
 यं लक्षयसि नारि त्वं न जानि तमहं ध्रुवम् ॥ ५० ॥
 कश्चिदन्यस्तमालोक्च व्याजहार क्षणात् परम् ।
 भवानेकतमस्तेषां नास्त्यत्र मम संशयः ॥ ५१ ॥
 पित्रस्तं कथयामास मनुष्य, नाहसस्मि भो ।
 घटिकानन्तरं कश्चित्तमालोक्वापरोऽब्रवीत् ॥ ५२ ॥

ध्रुवं तस्य सहायोऽयमासीन्नैवात्र संशयः ।
 गालोलीयोऽयमाकारभाषाभ्यां प्रतिभाति मे ॥ ५३ ॥
 पितृस्तमब्रवीन्नाहमवगच्छामि ते वचः ।
 तस्य तद्वचसा सार्धं सद्यो कुराव कुक्कुटः ॥ ५४ ॥
 यीशु मुखं परावर्त्तय तदा पितृमवैक्षत ।
 स्मारं स्मारं गुरो वृक्षं वह्निर्गतो कुरोद सः ॥ ५५ ॥
 अथ तं वाससावृत्य प्राहस्मिन् रक्षकाजनाः ।
 प्राच्छाद्य लोचने तस्यावहस्य चेदमुब्रवीत् ॥ ५६ ॥
 आसीत्कथा वद रे ! सम्यक् कस्त्वं ताडितवानिति ।
 एवमादौ नि चान्यानि ते वचांसि बभाषिरे ॥ ५७ ॥
 प्रभातेऽथ सभामध्ये तमाभीय बुरोहिताः ।
 प्राचीनाः परिपप्रच्छुः सोपाध्यायाः समागताः ॥ ५८ ॥
 यदि खोष्टोऽसि भद्र त्वं ब्रुहि नो मांस्तु ते भयम् ।
 यीशुस्तेषां वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ॥ ५९ ॥
 न भविष्यति वः अद्या यदि युष्मान् ब्रवीम्यहम् ।
 पृष्टा अपि मया यूयं न मां प्रतिवदिषथ ॥ ६० ॥
 इतः प्रभृति पुत्रस्तु मनुष्याणां परात्मनः ।
 यशसो दक्षिणे पाश्वे स्थास्यत्येव न संशयः ॥ ६१ ॥
 तस्य तद्वचनं श्रुत्वा ते सर्वे सममब्रूवन् ।
 तर्हि किं परमेशस्य पुत्रत्वं केवुलात्मनः ॥ ६२ ॥
 सोऽब्रवीद् वो वचः सत्यं स एवायमहं यतः ।
 तेरुक्तं श्रावणज्ञाने किं साक्ष्यस्य प्रयोजनम् ॥ ६३ ॥

इति श्रोताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शनतीर्थेन श्रीकैरुपनिषद्वायां
 श्रीमद्भगवद्गीता खोष्टोपनिषदि द्वाविंशोऽध्यायः ।

तृतीयविंशोऽध्यायः

St. Luke. Chapter 23. [Jesus is accused before Pilate, and sent to Herod. Herod mocketh him. Herod and Pilate are made friends. Barabbas is desired of the people, and is loosed by Pilate, and Jesus is given to be crucified. He telleth the women, that lament him, the destruction of Jerusalem : prayeth for his enemies : two evil doers are crucified with him. His death. His burial.]

पीलातान्तिकमानौय ततस्तं मिलिता जनाः ।

महापराधमारोप्य वक्तव्यमिदमब्रवीत् ॥ १ ॥

“राजा खोष्टोऽहमि”तुयक्ता जातुयन्मार्गं प्रदर्शकः ।

निवारयत्ययं धीमन् कौसोराय करार्पणम् ॥ २ ॥

यिङ्गदोनां नृपः किं त्वमिति पोलात उक्तवान् ।

भवता सत्यमेवोक्तमिति तं योशुरुक्तवान् ॥ ३ ॥

आह्वय याजकांस्तु ख्यान् पीलातस्तत उक्तवान् ।

अपराधं न पश्यामि जनस्यास्य कमप्यहम् ॥ ४ ॥

तच्छ्रुत्वा वचनं तस्य त ऊचुर्दृढनिश्चयाः ।

गालोलस्था इहस्थाश्च प्रजा उत्तेजयत्ययम् ॥ ५ ॥

गालीलोर्यं ततो ज्ञात्वा पोलातो योशुमात्मवान् ।

प्राहिणोद् यिरुशालेमस्थितहेरोदसन्निधौ ॥ ६ ॥

हेरोदो योशुमालोक्य चिरात् स्वश्रुतिसंस्थितम् ।

युक्तरूपमभिज्ञानं तमयाचत हर्षितः ॥ ७ ॥

तं निरुत्तरमालोक्य याजकाद्यभियोगतः ।

हेरोदः प्रेषयामास यीशुं पोलातसन्निधौ ॥ ८ ॥

पूर्वं वैरं परित्यज्य कर्मणानेन तावुभौ ।

अन्योन्यं मित्रभावेन मिलितौ च बभूवतुः ॥ ९ ॥

ततः पोलात आह्वय प्रधानाध्याज्याजकान् ।

धर्मप्रशासननिष्ठातो वाक्यञ्चो वाक्यमब्रवीत् ॥ १० ॥

भवन्तोऽस्याभियुक्तस्य प्रजोन्मागं प्रदर्शिताम् ।

आरोपयन्ति वाक्येन केवलं ममसन्निधौ ॥ ११ ॥

सहैरोदस्वहं नास्य दोषं पश्यामि कंचन ।
 शासित्वा केवलं तस्मात् स्मृत्वा मोक्षं च पर्वणः ॥
 निर्दोषं मोक्षयिष्यामि नरमेनं नये रतम् ॥ १२ ॥
 धीमन् मोचय वाराब्बामिति ते सममब्रुवन् ॥ १३ ॥
 वाराब्बादण्डमालोच्य पीलातः क्रूरकर्मजम् ।
 यीशो मीच्याय नमोऽध्य ताञ्जनान् युक्तितोऽब्रवीत् ॥ १४ ॥
 क्रोशन्तस्ते ततः प्राहुः क्रुशेनायं निहन्यताम् ।
 किमनेन कृतोदोषः पीलात इति पृष्ठवान् ॥ १५ ॥
 न मया प्राणदण्डार्हो दोषोऽस्य परिलक्ष्यते ।
 शासितः केवलं तस्मान्मयेष मोक्षयिष्यते ॥ १६ ॥
 तस्य तद्वचनं श्रुत्वा क्रोशन्तस्ते ततोऽधिकम् ।
 उक्तवन्तः क्रुशेनैव भवता बध्यतामयम् ॥ १७ ॥
 पीलातो वचनात्तेषां वाराब्बासुक्तिमादिशत् ।
 तेषामिच्छानुसारेण यीशोदण्डं शशंस च ॥ १८ ॥
 ततस्ते यीशुमादाय गच्छन्तोऽध्वनि मानवाः ।
 कुरीणीयं शिमोनाख्यं क्रुशं वोढुं समादिशन् ॥ १९ ॥
 बहवः पुरुषा जग्मु गच्छन्तस्तस्य पृष्ठतः ।
 ताडयन्त्यः खवक्षांसि ययुर्नार्यश्च काञ्चन ॥ २० ॥
 यीशुस्ताः सान्त्वयित्वेदमुवाच परमात्मजः ।
 यिरुशालेमजाः कन्याः कथं क्रन्दत मत्कृते ॥ २१ ॥
 रुदितात्मसुतानां तु हिताय स्वार्थमेव च ।
 कालः संहि समायाति यत्र वक्ष्यन्ति मानवाः ॥ २२ ॥
 धन्याः खलु स्त्रियो बन्ध्या याभिर्न प्रसुताः सुताः ।
 धन्याश्च ताः स्त्रियो लोके स्तना यासामदोहिताः ॥ २३ ॥
 स्वदेहोपरि पाताय वदिष्यन्ति नगाञ्चनैः ।
 सर्वाञ्जुं ह्येलाञ्च वक्ष्यन्ति स्वदेहाच्छादनाय च ॥ २४ ॥
 यद्ययं व्यवहारः स्यात् सरसं पादपं प्रति ।
 भविष्यति विशुष्काणां तरूणां तर्हि का गतिः ॥ २५ ॥

द्वयोर्दुष्कृतिनो र्मध्ये ततस्ते परमात्मजम् ।
 कुशे संस्थापयामासुः स्थाने गलगथाह्वये ॥ २६ ॥
 तस्मिन् काले परात्मानसब्रवीत् परमात्मजः ।
 क्षमस्वैतान् पित मूर्ढान् कार्याकार्यमजानतः ॥ २७ ॥
 ततस्ते तस्य वस्त्राणि गुटिकापातपूर्वं कम् ।
 व्यभजन् परिधेयानि सर्वाणि दर्शकान्तिके ॥ २८ ॥
 न्यक्कुर्वन्तोऽवदन् केचित्तं दृष्ट्वा जननायकाः ।
 रक्ष त्वमात्मनात्मानं यदि खोष्टोऽसि साम्प्रतम् ॥ २९ ॥
 सैनिकास्तमुपागत्य गृहीत्वा चाम्भकाञ्जिकम् ।
 उपहस्याब्रुवन् राजन्मात्मनात्मानमुद्धर ॥ ३० ॥
 “अयं यीशुरिति ख्यातो यिदुदीयप्रजाधिपः ।”
 इत्येवं दोषलेखं च बबभ्रुस्तस्य मस्तके ॥ ३१ ॥
 एकस्तदाब्रवीत्ते न सार्धमुद्वददोषिणोः ।
 परिरक्ष त्वमावांच यदि खोष्टोऽसि साम्प्रतम् ॥ ३२ ॥
 अन्यस्तस्य वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।
 न विमेषि कथं भो त्वं सर्व्वज्ञादोश्चरादपि ॥ ३३ ॥
 अस्माकं दण्डसामेऽपि जनोऽयं सर्व्वथाऽनघः ।
 नाकार्य्यकृदयं यस्मादावां दुष्कृतिनो ध्रुवम् ॥ ३४ ॥
 असी ततो यीशुं प्राह तव राज्यं नयस्व माम् ।
 यीशुस्तमाह भद्रं ते स्वाराज्यं त्वमवाप्स्यसि ॥ ३५ ॥
 षष्ठहोरामथारभ्य यावन्नवमहोरकाम् ।
 अभवन्निखिलो देशो घोरेण तमसावृतः ॥ ३६ ॥
 अभूद् यवनिका दीर्णा धर्ममन्दिरमस्थिता ।
 यीशुस्तदात्यजत् प्राणानाह्वय परमेश्वरम् ॥ ३७ ॥
 दृष्ट्वा शतपति स्तस्य दुखं प्राणविमोचनम् ।
 अब्रवीद् ध्रुवमेवैष आसीद्धर्मपरायणः ॥ ३८ ॥
 एतद्दुःखकरं दृश्यं ये नरा द्रष्टुमागताः ।
 ताडयन्तः स्ववच्चांसि ते जग्मुः स्वं स्वमालयम् ॥ ३९ ॥

योशोः परिचिताः सर्वे तथा गालीलयोषितः ।
 सर्वमालोकयामासु दुर्गतः समवस्थिताः ॥ ४० ॥
 अथारिमाथियावासी योषिफो नाम धार्मिकः ।
 साधकः स्वगैराज्यस्य सुशौलो मन्वतस्त्ववित् ॥ ४१ ॥
 पीलातमुपमङ्गस्य योशो देहमयाचत ॥ ४२ ॥
 पीलातेनाभ्यनुज्ञातः स तमावृष्ट्य वाससा ।
 विश्रामवामरारम्भे दिने चायोजनस्य च ॥
 यत्नेन स्थापयामास शैलस्य विवरे नवे ॥ ४३ ॥
 गालोलाद् योषितो याञ्च यीशुना सार्द्धमागता ।
 अपश्यन्ननुगच्छन्त्यः सर्वमेतद् यथायथम् ॥ ४४ ॥
 ततो निर्भाय गम्भाब्धौ तैलं प्रत्यावृताः गृहे ।
 विश्रामाहानुरोधेन विश्रान्ता अवतस्थिरे ॥ ४५ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शजतीर्थेन श्लोकैरूपनिबद्धायां
 श्रीमन्न ग्भाषितखोष्टोपनिषदि त्रयोविंशोऽध्यायः ।

चतुर्विंशोऽध्यायः

St. Luke, Chapter 24. [Christ's resurrection is declared by two angels to the women that come to the sepulchre. These report it to others. Christ himself appeareth to the two disciples that went to Emmaus. afterwards he appeareth to the apostles, and reproveth their unbelief : giveth them a Charge : promiseth the Holy Ghost : and so ascendeth into heaven.]

अथ विश्रामवारान्ते सप्ताहप्रथमेऽहनि ।
 ता गम्भद्रव्यमादाय श्मशानं प्रातरागताः ॥ १ ॥
 ददृशुः श्रवगेहस्य पाषाणमपसारितम् ।
 योशो देहं तु नापश्यञ् क्वमन्दिरमध्यगम् ॥ २ ॥

तस्मिन् ह्येकपुरुषो काले भूषितो शुभ्रवाससा ।
 चिन्तावनतवक्त्राभ्य स्ताभ्यो भीताभ्य ऊचतुः ॥ १ ॥
 जीवितो मृतमध्येऽत युष्माभि र्मृ ग्यते कथम् ।
 स नास्तीहोत्थितः पूर्वं गालील उक्तवान् यथा ॥ ४ ॥
 ततः स्त्रियस्तानि वाक्यानि स्मृत्वा प्रत्यावृतास्ततः ।
 तस्यैकादशशिष्योभ्योऽनेग्रभ्यश्च सर्वं मब्रूवन् ॥ ५ ॥
 मरीयन्मगदलीन्याद्याः सहचर्यस्तथापरा ।
 सर्वा स्ताभ्येव वाक्यानि प्रेरितेभ्योऽन्ववर्णयन् ॥ ६ ॥
 निशम्य तानि वाक्यानि तासां ते प्रेरिता जनाः ।
 न प्रतीयुरिमाः सर्वाः प्रलापसदृशीः कथाः ॥ ७ ॥
 पितृस्तु त्वरयोत्याय गत्वा श्रवणिकेतनम् ।
 सर्वं यथायुथं वीक्ष्य स्वस्थानं विस्मितोऽगमत् ॥ ८ ॥
 तत ह्येक दिवसे तस्मिन्मानवी तेष्ववस्थितौ ।
 यिरुशालेमतः क्रोशचतुष्टयवर्हिः स्थितम् ॥
 इन्मायुनामकं ग्रामं गच्छन्ती तत्कथाश्रितौ ।
 यिशुना सह सङ्गम्य जग्मत् रुहचक्षुषौ ॥ ९ ॥
 यीशु स्तौ कथयामास युवां किमिह जल्पथः ।
 क्लियपा तद्वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ॥ १० ॥
 तत्त्वतः श्रूयतां सर्वमावाभ्यां यदिहोच्यते ।
 इहस्थेनापि तद् यस्माद् भवता नावगम्यते ॥ ११ ॥
 क्रियावाक्शक्तिसम्पन्नः परमेशपरायणः ।
 आविरासीन्महाभागो यीशु नासरताभिधः ॥ १२ ॥
 इस्त्रायेलस्य मोक्षाय समर्थमपि तं प्रभुम् ।
 समारोप्य क्रुशे जघ्नुरध्वक्ष-मुख्ययाजकाः ॥ १३ ॥
 त्रिदिनान्यद्य पूर्यन्ते कालात्तन्मरणान्ततः ।
 नारीभिरपि काभिश्चिन् महानुत्पादितः स्मयः ॥ १४ ॥
 ददृशुस्ताः शवागारे दूतं स्वर्गात् समागतम् ।
 नापश्यन् यीशुमात्मस्थं शवागारे समाहितम् ॥ १५ ॥

“स जीवत्येव” ताः प्राहुः मृतमध्यात् समुत्थितः ।
 योषिदुक्तानि वाक्यानि जना अप्यनुमेनिरे ॥ १६ ॥
 स तावुवाच रे, मुदो खीष्टदुःखप्रतापयोः ।
 कथं विप्रतिपद्येथे आप्तोक्तिमंशयान्वितो ॥ १७ ॥
 ततः स निखिलैः शास्त्रैर्मोक्ष्यादिशिष्टपूजितैः ।
 खीष्टत्वमात्मनः सम्यक् चिह्नैश्च प्रत्यपादयत् ॥ १८ ॥
 तयोरग्रे ततो गच्छन् गन्तव्यस्थलमेत्य च ।
 तयो भक्त्या स्थितस्ताभ्यां सह रात्रिमयापयत् ॥ १९ ॥
 आशिषा पूषमादाय स भोक्तुं गृहमागतः ।
 दिव्येन चक्षुषा ताभ्यां दृष्टवान्तर्दधौ पुनः ॥ २० ॥
 ततः स्मृत्वा गतं वृत्तं तौ तेन पथि सङ्गताः ।
 तत्क्षणाज्जगत्तु हृष्टौ यिरुशालेमपत्तनम् ॥ २१ ॥
 तत्रैकादश ताञ्छिष्यानालोक्य स्वजनांस्तथा ।
 शिमोनसाक्षिकं तथ्यं प्रभोरुत्थानमूचतुः ॥ २२ ॥
 यच्च संघटितं वृत्तं पथि तेषां समागमे ।
 पूषभङ्गे च यदृष्टं तच्च तेभ्यः श्रवसतुः ॥ २३ ॥
 तेषामाविरभूत् खीष्टस्तत्कथैकाग्रचेतसाम् ।
 भूयाद् वः परमा शान्तिरिति वाचं श्रवसच्च ॥ २४ ॥
 तन्निशम्यायमात्मेति ते भीता अनुमेनिरे ।
 सतानुवाच भद्रं वोमा भूद् वो मनसो भयम् ॥ २५ ॥
 ईक्षध्वं हस्तपादं मे सोऽहमस्मि स्वयं यतः ।
 विहीनमस्थिमांसाभ्यां वेत्तात्मानमसंशयम् ॥ २६ ॥
 इत्युक्त्वा दर्शयामास हस्तपादं स तान् प्रभुः ।
 ते तथापि न विश्वासं चक्रुरानन्दविस्मिताः ॥ २७ ॥
 भूयस्तान् विस्मितान् वौद्य प्रोवाच परमात्मजः ।
 युष्माभिः सञ्चितं किञ्चित् खाद्यं किमिह विद्यते ॥ २८ ॥
 खण्डमेकं ददुस्तस्मै ते मत्स्वमधुकोषयोः ।
 बुभुजे तत्समञ्चं तत् प्रभुरादाय तत्क्षणात् ॥ २९ ॥

अथ तान् कथयामास समवेतान् परात्मजः ।
 भूय ऐष महाभागाः शृणुष्व मे परं वचः ॥ ३० ॥
 यदुक्तं मां समाश्रित्य मोशिनाप्तैश्च पूजितैः ।
 यद् गीतसंहिताग्रन्ये चोक्तं विमलमानसैः ॥ ३१ ॥
 भ्रुवं सेत्स्यति तत् सर्वं सत्यमेतद् ब्रवीम्यहम् ।
 इत्युक्तोदघाटयामास तेषां बुद्धेः स आश्रितम् ॥ ३२ ॥
 तेषां शास्त्रावबोधाय सम्पादयैव सुयोग्यताम् ।
 स भूयः कथयामास शास्त्रोक्तं खोष्टलक्षणम् ॥ ३३ ॥
 “मृत्युजन्यं महद्दुःखमुपलभ्य परात्मजः ।
 तृतीयदिप्रसे मृत्योः पुनरुत्थास्यति भ्रुवम् ॥ ३४ ॥
 आरभ्य यिरुशालेमात् समस्ते क्षितिमण्डले ।
 पापक्षमा तथा शुद्धिं स्तत्रान्ना घोषयिष्यते” ॥ ३५ ॥
 इत्यातैर्बहुधा गीतं श्रुतिभिश्च पृथक् पृथक् ।
 अनुष्ठितेषु सर्वेषु यूयमेव च साक्षिणः ॥ ३६ ॥
 यावन्न लभ्यते शक्तिं मेम पित्रा प्रतिश्रुता ।
 स्वर्गात्तावदवस्थेयं यिरुशालेमपत्तने ॥ ३७ ॥
 प्रापयित्वा ततः शिष्यान् खोष्टो वैथनियां पुरीम् ।
 तेभ्यः शुभाशिषं दत्त्वा जगाम परमं पदम् ॥ ३८ ॥
 संपूज्य ते च तं भक्त्या महानन्दास्तपस्विनः ।
 यिरुशालेमनागत्य परेशं शरणं ययुः ॥ ३९ ॥
 इति भारतवर्षीयचट्टग्रामजिलान्तर्गतमादासाग्रामनिवासिना
 श्रीताराचरणचक्रवर्त्ति तर्कदर्शनतीर्थेन श्रीकैरुपनिबद्धायां
 श्रीमद्भूगम्भाषितखोष्टोपनिषदि चतुर्विंशोऽध्यायः ।

CHRISTOPANISAT

श्रीमद्योहनभाषिता

प्रथमोऽध्यायः

St. John. Chapter 1. [The divinity, humanity, and office of Jesus Christ. The testimony of John. The calling of Andrew, Peter, etc.]

आसीद्वाक् सह सम्पृक्ता सर्गाग्रं परमात्मना ।
न सा जातु ततो भिन्ना तस्माद्वागोश्चरः स्मृतः ॥ १ ॥
तस्मात् सर्वाणि भूतानि जज्ञिरे परमात्मनः ।
परमेशादृतेऽन्यस्मान्नहि किञ्चिदजायत ॥ २ ॥
आसीत्तद्गतचेतन्यं नराणामवभासकम् ।
तन्नित्यं तिमिरं हन्ति न जगद्वा तमस्तु तत् ॥ ३ ॥
ज्योतिषस्तस्य मानाय नराणां प्रत्ययाय च ।
योहनाख्यो जनः कश्चिदोश्चरप्रेरितोऽभ्यगात् ॥ ४ ॥
योहनस्तु न तज्ज्योतिः प्रमाता तस्य एव सः ।
तदेव परमं ज्योति र्यदन्वेतिस्म भासयत् ॥ ५ ॥
तच्च ज्योति र्जगत्यासीज्जगत्तस्मादजायत ।
जगन्न जज्ञौ तज्ज्योति र्जगद्गतेतत्तमोमयम् ॥ ६ ॥
तन्निजेष्वधिकारेषु स्वरूपेण समाययौ ।
तथापि तत् परं तत्त्वं स्वजना न प्रपेदिरे ॥ ७ ॥
जगद्गु र्येच तद्गत्तया ये वा तन्नामतत्पराः ।
अपेयामास तत्तेभ्यः शक्तिमोशानुगामिनीम् ॥ ८ ॥
न ते जाता मनुष्याणामिच्छया देहधारिणाम् ।
सञ्जाताः सत्त्वभूयिष्ठाः केवलं विभुवाब्धया ॥ ९ ॥
सैषा शरीरिणी वाणी दृष्टा सत्यदयान्विता ।
अस्मन्मधगताऽवात्मीदेककीर्त्तिं रिवेशजा ॥ १० ॥

संस्थाप्य योहनो मानं तस्याः प्राहेदमुच्चकैः ।
 य एतीति मया प्रोक्तं मत्परोऽपि स मेऽग्रणीः ॥ ११ ॥
 स हि मत्पूर्वं मेवासौन्नियता तस्य पूर्णता ।
 सर्वैरेव ततः प्राप्तः परोऽस्माभिरनुग्रहः ॥ १२ ॥
 व्यवस्था मोशिना दत्ता परावरविवेकिना ।
 प्रावर्त्तिते दयासतेऽयं योऽश्वीष्टेन सर्वथा ॥ १३ ॥
 न कैश्चिच्चक्षुषा दृष्टः कदाचित् परमेश्वरः ।
 क्रोडस्थेनादयेनैव स्वपुत्रेण प्रकाशितः ॥ १४ ॥
 यिरुशालेमवास्तव्या अथ लेवीय-याजकाः ।
 यिह्मदीपे पिताः केचिद् योहनान्तिकमागताः ॥
 पप्रच्छु स्तं महाभागं तन्नाम्नि संशयान्विताः ।
 भगवानेलियः किं त्वं विबुद्धो वा गतस्मृहः ।
 सत्यं परिचयं धीमन्मात्मनो वक्तुमर्हसि ।
 येनास्मत्प्रेरकाः सर्वे भवेयुः संज्ञासंशयाः ॥ १५ ॥
 योहनस्तद्वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।
 नाहं खोष्टो न वैलोयो नवासो विगतस्मृहः ॥
 “ऋजुं कुरु प्रभो मार्गं” मिति प्राह मरो तु यः ।
 रवस्तस्यास्मि नान्योऽहं सत्यमेतद्वदाम्यहम् ॥ १६ ॥
 ते भूयः परिपप्रच्छुः फरीशिप्रेरिता जनाः ।
 खोष्टादिभ्यो विभिन्नस्ते कथं स्नापयते भवान् ॥ १७ ॥
 योहनः प्राह तच्छ्रुत्वा वारिणा स्नापयाम्यहम् ।
 भवन्तस्तं न जानन्ति भवन्मध्वगतोऽस्ति यः ॥
 स मत्तः परमागच्छन्मभूदेव ममाग्रणीः ।
 न मोक्तमपि शक्तोऽहं बन्धनं तदुपानहोः ॥ १८ ॥
 पुरी यद् नपारस्था पुण्या वैथनियाविधा ।
 कथेयं प्रसुता तत्रास्नापयद् यत्र योहनः ॥ १९ ॥
 परेऽह्नि योऽशुमालोऽयं गच्छन्तमात्मनोऽन्तिकम् ।
 ईशस्य शिशुमेवोऽयं पापघ्न इति सोऽवदत् ॥ २० ॥

मदग्रणीं मदग्रस्थमागच्छन्तंच मत्परम् ।
 यमहं प्रोक्तवान् पूर्वं स एवायमुपागतः ॥ २१ ॥
 मयासीन्नैषविज्ञातः किन्तु तद्व्यक्तिकाम्यया ।
 इस्त्रायेलियु तोयेन स्त्रापनं कल्पितं मया ॥ २२ ॥
 कपोताभो मया दृष्ट आत्मा मुक्तः सनातनः ।
 स्वर्गात् समागतः शुद्ध एतस्योपरि संस्थितः ॥ २३ ॥
 मयासीन्नैष विज्ञात इदानीं दृष्टिगोचरः ।
 किन्तु मत्प्रेरको मद्यं विज्ञानमिदमब्रवीत् ॥ २४ ॥
 अवरोहन्तमात्मानं यत्स्थमालोकयिष्यासि ।
 पवित्रेणात्मना लोके स एव स्त्रापयिष्यति ॥ २५ ॥
 सम्यगेष मया दृष्टः प्रमाणीक्रियते तथा ।
 परमेश्वरपुत्रोऽयमिति तथ्यं ब्रवोम्यहम् ॥ २६ ॥
 परस्मिन् दिवसे द्वाभ्यां शिष्याभ्यां सह संस्थितः ।
 भ्राम्यन्तं यौशमालोक्य योह्नो वाक्यमब्रवीत् ॥ २७ ॥
 शिशुमेघं परेशस्य भ्राम्यन्तं परिपश्यतम् ।
 तच्छ्रुत्वा तस्य तौ शिष्यौ यौशमेवानुजग्मतुः ॥ २८ ॥
 यौशस्तावनुगच्छन्तो प्रत्यावृत्तेरदमब्रवीत् ।
 युवयोरस्तु कल्याणं किमत्र परिमृग्यथः ॥ २९ ॥
 तावाहतु गुरो स्थानं भवतः कुत्र वर्त्तते ।
 यौशः प्राह मया सीदमागत्य परिपश्यतम् ॥ ३० ॥
 दृष्टवन्तो तदावासं तौ गत्वा यौशुना सह ।
 तद्दिनं च स्थितौ तत्र होरा ह्यासंस्तदा दश ॥ ३१ ॥
 योह्नस्यैव वाकेन यौशुना सहगामिनोः ।
 एकः शिमोनपित्रस्य भ्रातासीदाम्ब्रियाविधः ॥ ३२ ॥
 शिमोन सोदरं पूर्वं सोऽवल्लोकेरदमब्रवीत् ।
 मशोहो भगवान् दृष्ट आवाभ्यां लोष्टसंज्ञितः ॥ ३३ ॥
 इतुरक्ता तं निनायासी यौशोरन्तिकमाम्ब्रियः ।
 तं दृष्ट्वा यौशुराह “त्वं पित्र” इत्यभिधास्यसे ॥ ३४ ॥

यीशु स्ततः परेऽङ्गोच्छन् गन्तुं गालीलमण्डलम् ।
 अब्रवीत् फिलिफ' वीक्ष्य सौम्य त्वं मामनुव्रज ॥ ३५ ॥
 पित्राद्भियनिजग्रामवैत्सदापुरवासकृत् ।
 नथनेल' समालोक्य फिलिफो वाक्यमब्रवीत् ॥ ३६ ॥
 यमामनन्ति सर्वाणि शास्त्राणि लोकतारकम् ।
 स योषेफात्मजो लब्धो यीशु नासरतो मया ॥ ३७ ॥
 तस्य तद्वचनं श्रुत्वा नथनेलस्तमब्रवीत् ।
 भद्रं नासरतात् किञ्चित् किं समुत्पत्तुमर्हति ॥ ३८ ॥
 फिलिफस्तद्वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।
 समागत्य मया सार्द्धं तं दृष्ट्वा जहि संशयम् ॥ ३९ ॥
 आगच्छन्तं संमालोक्य यीशु स्तमात्मनोऽन्तिकम् ।
 आह सत्येन पशैरकमिस्त्रायेलीयमच्छलम् ॥ ४० ॥
 नथनेलोऽब्रवीद्वोमन् कथं मामवगच्छसि ।
 यीशुः प्राह मया दृष्टस्त्वमधो यज्ञशाखिनः ॥ ४१ ॥
 नथनेलोऽब्रवीद्राजा त्वमिस्त्रायेलसन्ततः ।
 त्वमेवेश्वरपुत्रश्च गुरो सत्यं ब्रवीम्यहम् ॥ ४२ ॥
 यीशु प्राह न पर्याप्ता पूर्वोक्तिः प्रत्यये मम ।
 द्रक्ष्यसीतोऽपि व्यक्तानि चिह्नानि प्रत्यये मम ॥ ४३ ॥
 यूयं द्रक्ष्यथ संजुष्टं स्वदूर्तैर्मानवात्मजम् ।
 तथा विमुक्तसन्देहाः स्वर्गद्वारमपाहतम् ॥ ४४ ॥

इति ओताराचरणचक्रवर्त्ति'तर्क'दर्शनतीर्थेन श्लोकेरुपनिबद्धायां
 श्रीमद्योहनभाषित-छोटोपनिषदि प्रथमोऽध्यायः ।

द्वितीयोऽध्यायः

St. John, chapter 2. [Christ turneth water in to wine, departeth in to Capernaum, and to Jerusalem, where, he purgeth the temple of buyers and sellers. He foretelleth his death and resurrection. Many believed because of his miracles, but he would not trust himself with them.]

अथ गालीलदेशस्थे कान्नाख्यनगरे शुभे ।

अनुष्ठितः शुभोद्वाह स्तुतीयेऽहनि कस्यचित् ॥ १ ॥

आसीदुपस्थिता तत्र यीशो आता यशस्विनी ।

यीशुसामन्वितोऽतिष्ठत् सह तस्यान्तवासिभिः ॥ २ ॥

तत्र मद्याल्पतां वीक्ष्य यीशो मीता तमब्रवीत् ।

मद्यस्य नूनता वत्स गृहस्थेनानुभूयते ॥ ३ ॥

यीशुस्तामवदन्नारि त्वया किं कार्यमस्ति मे ।

इदानीमपि मे कालो नहि पूर्णत्वमागतः ॥ ४ ॥

तस्य तदचनं श्रुत्वा सा भृत्यानिदमब्रवीत् ।

युष्माभिरस्य निर्देशः सर्वथा परिपात्यताम् ॥ ५ ॥

आसंस्तत्र यिद्गदोनां शुच्यर्थाः षड्घटाः स्थिताः ।

द्रोणद्विद्रोणपूर्थ्यास्ते प्रस्तरेण विनिर्भिताः ॥ ६ ॥

यीशुस्तानब्रवीद्दार्भिः पूरयन्तु घटानिमान् ।

आकर्णं पूरयामासुस्ते च तास्तस्य वाचया ॥ ७ ॥

यीशुराज्ञावहान् प्राह भूयस्तान् परिचारकान् ।

इतः किञ्चित् समुद्धृत्य भोज्याध्यक्षाय दीयताम् ॥ ८ ॥

भोज्याध्यक्ष स्तदास्वाद्य जलं मद्यत्वमागतम् ।

अब्रवीद्वरमाह्वय कीदृशीयं कतिस्तव ॥ ९ ॥

परिवेषयति ह्यग्रे सर्वोऽपि मद्यमुत्तमम् ।

प्रयच्छत्यवरञ्चैव पर्याप्तपानतः परम् ॥ १० ॥

किन्तु त्वं कालमेतावदरक्षत् सर्वथोत्तमम् ।

इत्थं कान्नापुरे कार्यं यीशुनाद्यं प्रदर्शितम् ॥ ११ ॥

अनेन विमलं तस्य यशो व्याप्तमलौकिकम् ।
 व्यग्रमंशं तदालोक्य सर्व्वं तदन्तर्वासिनः ॥ १२ ॥
 यिरुशालेममागत्य ततो निस्तारपर्व्वणि ।
 यीशु गवादिविक्रेतृन् ददृश धर्मैकेतने ॥ १३ ॥
 म सुद्रुतृणसंघातै रचयित्वा ततः कशाम् ।
 बहिष्कृत् गवादीनि यीशु धर्मैकेतनात् ॥ १४ ॥
 मुद्राव्यापारिणां क्षिप्त्वा मुद्राधारांस्ततः परम् ।
 तेषां मुद्राश्च विक्षिप्य कपोतवणिजोऽब्रवीत् ॥ १५ ॥
 साम्प्रयाम् कपोतान् सर्व्वान् भवन्तोऽपनयन्त्वितः ।
 मत्पितृवाराधनस्थानं मा कुर्व्वन्तु बणिग्गृहम् ॥ १६ ॥
 “त्वद्गृहगार्थः समुद्योगो मामवश्यं ग्रसिष्यति ।”
 इत्युक्त्वा कर्मणैतेन तच्छिष्यैरपि संस्मृता ॥ १७ ॥
 यिह्मदीयां स्ततः प्राङ्मुखोऽग्रेनैव कर्मणा ।
 किं भवान् दर्शयत्यस्मान् सत्याभिज्ञानमैश्वरम् ॥ १८ ॥
 यीशुस्तेषां वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।
 यूयं धर्मगृहं भङ्क्तु निर्धाम्ये त्रिदिनेष्वहम् ॥ १९ ॥
 स्वशरीरं समान्त्रित्य यीशुना कथितं वचः ।
 अबुद्धा विस्मिता भूयो यिह्मदीया वचोऽब्रुवन् ॥ २० ॥
 षट्चत्वारिंशता वर्षे मन्दिरं यद्विनिर्धितम् ।
 त्रिदिनाभ्यन्तरे तत्त्वं कथमुत्थापयिष्यसि ॥ २१ ॥
 रहस्यं योशुवाक्यस्य शिष्यास्तस्मरणान्तरम् ।
 मस्मरुस्तस्य वाक्येषु शास्त्रे च प्रत्ययान्विताः ॥ २२ ॥
 तत्क्रिया यिरुशालेमे वोच्य निस्तारपर्व्वणि ।
 विश्वस्तास्तस्य माहात्म्ये बभूवुर्बहवो जनाः ॥ २३ ॥
 यीशुसु तेषु विश्वासं नाकरोत् परचित्तवित् ।
 यदजानादभिप्रायं स नराणां शुभाशुभम् ॥ २४ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्ति तर्कदर्शनतोष्येन श्रीकैरपनिबद्धायां
 श्रीमद्योगिनभाषित-स्रोष्टोपनिषदि द्वितीयोऽध्यायः ।

तृतीयोऽध्यायः

St. John, Chapter 3. [Christ teacheth Nicodemus the necessity of regeneration. Of faith in his death. The great love of God towards the world. Condemnation for unbelife. The baptism, witness, and doctrine of John concerning Christ.]

अथ रात्रौ यिहूदीनां फरीशोः शासकः सुधीः ।
योशोरन्तिकमागत्य नोकदीमाभिधोऽब्रवीत् ॥ १ ॥
गुरो वयं विजानीमस्वामीशादागतं गुरुम् ।
कतिमेव विधां कर्त्तुं न समर्थो ह्यतद्दिधः ॥ २ ॥
यीशुस्तस्य वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।
अलब्धाभिनवं जन्म नेच्छते कश्चिदौश्वरम् ॥ ३ ॥
नोकदीमस्तदाकर्ण्य पुन स्तमिदमब्रवीत् ।
भगवन् कथमाप्नोति वृद्धो जन्म नवं नरः ॥ ४ ॥
प्रविश्य जठरं मातुः किं पुनः स प्रजायते ।
यीशुस्तस्य वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ॥ ५ ॥
अजनित्वा जलात्मभ्यां कश्चिन्नेश्वरमीच्छते ॥ ६ ॥
यत् किञ्चित् आंसजं वस्तु मांसमेवामनन्ति तत् ।
तदात्मानमवेहि त्वं सत्यं यज्जातमात्मनः ॥ ७ ॥
न त्वया विस्मयः कार्यो मदुक्तेऽस्मिन् पुनर्भवे ॥ ८ ॥
शब्दं शृणोषि वायोस्त्वं स्वेच्छया वहती यथा ।
न जानासि कुतोऽभ्यति स वायुः कुत्र याति वा ॥ ९ ॥
तथात्मनः प्रजाता ये मानवाः शुद्धबुद्धयः ।
तेषामावृत्त्यनावृत्ती न कश्चिज् ज्ञातुमर्हति ॥ १० ॥
नोकदीमः पुनः प्राह कथमेतद्भवेद् गुरो ।
यीशुः प्राह न वेत्स्येतदिस्त्रायेलगुरो कथम् ॥ ११ ॥
प्रत्यक्षतो यदस्माभिर्दृष्टं विज्ञातमेव वा ।
तदेव कथ्यते तथ्यं शुभाभिस्तत्र गृह्यते ॥ १२ ॥

मदुक्ते पार्थिवे ज्ञाने न श्रद्धा यदि वो भवेत् ।
 स्वात् कथं तर्हि वः श्रद्धा स्वर्गियायां मतौ मम ॥ १३ ॥
 न कश्चित् स्वर्गमारुढो यस्तु स्वर्गात् समागतः ।
 स्वर्गवासी स विज्ञेयः केवलं मानवात्मजः ॥ १४ ॥
 मरुभूमौ स्थितः सर्पो मोक्षिनोच्चोक्ततो यथा ।
 तथा मनुष्यपुत्रोऽपि यास्यतु श्वतमं पदम् ॥ १५ ॥
 तस्मिन् विश्वाससम्पन्ना न नङ्क्ष्यन्ति कदाचन ।
 तत्प्रसादाच्च कल्यान्ते लप्स्यन्तेऽनन्तजीवनम् ॥ १६ ॥
 ईश्वरः परमं प्रेम चकार जगतीं प्रति ।
 एकमेवाद्वितीयं यद्ददौ पुत्रं विभुः स्वयम् ॥ १७ ॥
 य एतस्मिन्महाभागे प्रीतिं कुर्वन्ति साधवः ।
 ते मृत्युवन्धनं कृत्वा लप्स्यन्तेऽनन्तजीवनम् ॥ १८ ॥
 न हि विश्वविचारार्थमीशेन प्रहितः सुतः ।
 प्रहितः सर्वं भूतानां एरित्राणाय केवलम् ॥ १९ ॥
 ये तस्मिन् भक्तिमम्पन्ना नास्ति तेषां विचारणा ।
 प्राङ्निर्वृत्तविचारास्ते ये तत्राश्रयान्विताः ॥ २० ॥
 विचारः कर्मवैगुण्यं तेषामत्र निदर्शितम् ।
 यस्यै ज्योतिः परित्यज्य भजे सम्मोहजं तमः ॥ २१ ॥
 निजदुष्कृतकर्माभिव्यक्तिसाध्वसशङ्किताः ।
 ज्योतिं द्विषन्ति ते भ्रष्टा ज्योतिष्ये दूरतः स्थिताः ॥ २२ ॥
 ईश्वरानुगृह्योतीनां व्यक्तये निजकर्माणाम् ।
 समुपैति सदाचारः परं ज्योतिरकल्पयम् ॥ २३ ॥
 यिद्भुदियामथाभिरत्य योशः शिष्यसमन्वितः ।
 शुद्धार्थं ज्ञापयामास मानवांस्तत्र सैस्थितः ॥ २४ ॥
 काराबन्धनतः पूर्वं शालिमान्तिकसंस्थितः ।
 ऐनोने ज्ञापयामास योहनोऽपि बह्मदके ॥ २५ ॥
 अथ योहनशिष्याणां यिद्भुदयेन केनचित् ।
 वादः सप्रतिवादोऽभूच्छुद्धितत्त्वविनिर्णये ॥ २६ ॥

योहनान्तिकमागत्य ततस्त इदमब्रुवन् ।
 गुरो यद्देनतीरे यस्त्वया सार्धमवस्थितः ॥
 सांध्यं च विषये यस्य त्वयैव कथितं पुरा ।
 स्नापयत्यधुना सर्वान् स शुद्धार्थं समागतान् ॥ २७ ॥
 योहनस्तद्वचः श्रुत्वा वीक्ष्यमुत्तरमब्रवीत् ।
 न ग्राह्यं तन्नरैः किञ्चिद् यन्न स्वर्गात् समागतम् ॥ २८ ॥
 नाहं स्त्रीष्टस्तदग्रे तु प्रेषितः परमात्मना ।
 इत्युक्तं यन्मया पूर्वं भवन्तस्तत्र साध्विणः ॥ २९ ॥
 यः कन्यां विधिनाप्रोति तं वदन्ति वरं जनाः ।
 मोदते वरबन्धुस्तु वरशब्देन केवलम् ॥ ३० ॥
 यो मया वाञ्छितो हर्षः सोऽधुना पूर्णतां गतः ।
 ऋसितव्यं मयेदानीं भाव्यमुच्चेन तेन च ॥ ३१ ॥
 ऊर्द्धतो यः समायाति स सर्वोपरि तिष्ठति ।
 भुवो यस्तु समायाति सोऽधःपवावतिष्ठति ॥ ३२ ॥
 पार्थिवः पार्थिवान् भावान् सदा वदति मानवः ।
 स्वर्ग्यां दृष्टाञ् श्रुतां चैव स्वर्गीयानेव भाषते ॥ ३३ ॥
 तत्साक्ष्यं नैव गृह्णन्ति मायोपहतचेतसः ।
 ये तु गृह्णन्ति ते सत्यं जानन्ति परमेश्वरम् ॥
 ईशस्य हि वचो ब्रूते ईश्वरप्रेरितो जनः ॥ ३४ ॥
 किञ्चिदप्यात्मने नेशः परिमाय प्रयच्छति ।
 तदौयं प्रियपुत्राय पिता सर्वं प्रदत्तवान् ॥ ३५ ॥
 ये त्वेतस्मिन्महाभागे प्रीतिं कुर्वन्ति साधवः ।
 क्रोडोक्त्यावतिष्ठन्ते ते सर्वेऽनन्तजीवनम् ॥ ३६ ॥
 यस्त्वेनमवजानाति न स द्रव्यति जीवन्म् ।
 प्रत्युपतेश्वरजः क्रोधः सदा तमधितिष्ठति ॥ ३७ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्ति तर्कदर्शनतीर्थेन श्रीकैरपनिबद्धायां
 श्रीमदयोहनभाषित-स्त्रीष्टोपनिषदि तृतीयोऽध्यायः ।

चतुर्थोऽध्यायः

St. John, Chapter 4. [Christ talketh with a woman of Samaria, and revealeth himself unto her. His disciples marvel. He declareth to them his zeal to Gods' glory. Many Samaritans believe on him. He departeth in to Galilee, and healeth the ruler's son that lay sick at Capernaum.]

अथाभुदयमाकर्ण्य यीशो स्त्रीयाः फरीशिनः ।

तमत्यन्तमसूयन्त इदमाहुः परम्परम् ॥ १ ॥

योहनादधिकाञ्छिष्यान् करोति यीशुरात्मवान् ।

स्नापयत्यधिकं चैव स्वशिष्यै र्विरतः स्वयम् ॥ २ ॥

यीशुस्तेषामभिप्रायं विदित्वा परमात्मजः ।

यिह्जदियां परित्यज्य प्रतस्थे गालिल' प्रति ॥ ३ ॥

शमरीयाप्रदेशेन गत्वा तत्कूपसन्निधिम् ।

याकोबो यत्र पुत्राय'दत्तवान् भूमिमात्मनः ॥

उपविष्टोऽध्वना श्रान्तः शुकराख्यपुरान्तिके ।

षड्दोराप्रमितः कालस्तदा प्राय उपागतः ॥ ४ ॥

तत्रापः काञ्चिदुद्धर्त्तं शमरीयकुलस्त्रियम् ।

यीशुरभ्यागतां वीक्ष्य तामिदं वाक्यमब्रवीत् ॥ ५ ॥

मदन्तेवासिनः सर्वं भक्ष्यार्थं नगरं गताः ।

अतः सलिलमुद्धृत्य देहि त्वं क्षिपिताय मे ॥ ६ ॥

सा नारी तद्वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।

यिह्जदीयो भवाञ् जात्या शमरीयेषु मे जनिः ॥

न सौम्य व्यवहारोऽस्ति यिह्जदी-शमरीययोः ।

मत्सृष्टं सलिलं पातुं कथं प्रार्थयते भवान् ॥ ७ ॥

यीशुस्तस्या वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।

ईशदानं त्वमज्ञास्य स्तब्धे हा जलयाचकम् ॥

असंशयं तमेव त्वं पाणीयं प्रार्थयिष्यथाः ।

अदास्यत् सदयं सोऽपि जलं तुभ्यं सजोवनम् ॥ ८ ॥

तस्य तद्वचनं श्रुत्वा सा नारीदं वचोऽब्रवीत् ।
 भगवन् भवतो वाक्ते संशयोऽस्ति महान् मम ॥ ८ ॥
 न जलीद्वारणोपायो भवतोऽत्रास्ति कश्चन ।
 कूपस्य गहनो लब्धं त्वया जीवि जलं कुतः ॥ १० ॥
 याकोवात् किं भवाञ्छे मानसमत्पूर्वं पितामहात् ।
 योऽस्मभ्यं दत्तवान् कूपमिमं शीतजलाद्भुतम् ॥ ११ ॥
 याकोवः स्वयमेतस्य कूपस्य सलिलं पयो ।
 तत्पुत्रैः पशुभिश्चास्य जलं चिरमपीयत ॥ १२ ॥
 यीशुस्तस्या वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।
 पिपासिष्यति भूयोऽपि पिवन्नेतज्जलं नरः ॥ १३ ॥
 महत्तज्जलपानात् पुनस्तृष्णा न जायते ।
 अनन्तजीवनं यावत्तृप्तिरप्यनुवर्त्तते ॥ १४ ॥
 तस्य तद्वचनं श्रुत्वा सा योषिदिदमब्रवीत् ।
 भगवंस्तज्जलं मद्यं देहि दृष्टानिवर्त्तकम् ॥ १५ ॥
 येनात्रागमनक्लेशो नश्येदेकान्ततो मम ।
 यीशुस्तामाह कल्याणि स्वभर्तारमिहानय ॥ १६ ॥
 सा योषिदुत्तरं प्राह मम भर्ता न विद्यते ।
 यीशुस्तामाह कल्याणि सत्यमेतद्वचस्तव ॥ १७ ॥
 आसंस्ते पतयः पञ्च मृता स्ते ह्यधुनानवे ।
 इदानीं योऽस्ति ते भर्ता स विभर्ति चराचरम् ॥ १८ ॥
 यीशोस्तद्वचनं श्रुत्वा सास्त्रीदं वाक्यमब्रवीत् ।
 भगवन्नवगच्छामि भवन्तं सत्यवादिनम् ॥ १९ ॥
 एतस्मिन् पर्वते ध्यानं चक्रुरस्मत्पितामहाः ।
 तत्स्थानं यिरुशलिमेऽस्तीति युष्माभिरुच्यते ॥ २० ॥
 यीशुस्तामब्रवीन्नारि कालोऽसौ त्वरते भुवं ।
 यदान्यत्र न गन्तव्यं युष्माभि र्ध्यानसिद्धये ॥ २१ ॥
 यूयं धैर्यमविज्ञाय श्रुत्वा प्रार्थयतान्यतः ।
 प्रत्यक्षतश्च यद्वष्टं तदेवोपास्यहे वयम् ॥ २२ ॥

यिद्धदोभ्यः परित्राणमिति यद्बहुधा श्रुतम् ।
 स एवाभ्यागतः काल इदानीं नात्र संशयः ॥ २३ ॥
 इतः प्रवृत्ति कल्याणि अङ्गधाना उपासकाः ।
 सत्यात्मभ्यां करिष्यन्ति प्रार्थनां परमात्मनः ॥ २४ ॥
 एवं निरन्तरं भक्त्या ये जनाः पशुपासते ।
 ईश्वरः सर्वं कालेषु तानिव परिच्छिद्यति ॥ २५ ॥
 ईशमेनमवेहि त्वमात्मानं नात्र संशयः ।
 स सत्येनात्मनाचेव समाराध्यः सदा जनैः ॥ २६ ॥
 सेदमुक्तवती नारी मशौहः स्त्रीष्टसंज्ञितः ।
 अभ्येतीति विजानामि स नः सर्वं प्रवक्ष्यति ॥ २७ ॥
 यीशुस्तस्यः वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।
 सोऽहं स्त्रीष्टोऽस्मि कल्याणि भाषमानस्त्वया सह ॥ २८ ॥
 तस्मिन्नेव ततः काले शिष्यास्तत्र समागताः ।
 संलपन्तं स्त्रिया सार्द्धं यीशुं वीक्ष्य सुविस्मिताः ॥
 “किमिच्छति भवान् सार्द्धं स्त्रिया वा भाषते कथम् ।
 इतोऽयं विधवाक्यानि न तं कानिचिदब्रुवन्” ॥ २९ ॥
 ततः स्वकलसं त्यक्त्वा सा नारी नगरं गता ।
 आह्वय स्वजनान् सर्वानीदं वचनमब्रवीत् ॥ ३० ॥
 आगच्छन्तु महाभागाः पश्यन्तु तादृशं नरम् ।
 यो मममवदत्तत्तन्मया यद् यदनुष्ठितम् ॥ ३१ ॥
 स किं स्त्रीष्टोऽपरो वेति विजानन्त्वग्रया धिया ।
 पौरास्तस्या वचः श्रुत्वा यीशोः सन्निधिमागताः ॥ ३२ ॥
 तस्मिन्नेव ततः काले शिष्या स्तमिदमब्रुवन् ।
 गुरो भोजनकालोऽयमश्नातु कृपया भवान् ॥ ३३ ॥
 यीशुस्तेषां वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।
 यूयं तन्न विजानीत यद्ब्रूयं मम वर्तते ॥ ३४ ॥
 श्रुत्वा तस्य वचः शिष्या इदमाहुः परस्परम् ।
 भक्ष्यं केनचिदन्येन किमेतस्मै समर्पितम् ॥ ३५ ॥

यीशुस्तानाह मङ्गलमीशेच्छाकार्यसाधनम् ।
 प्रेषितः परमेशेन यतोऽहमवनीतले ॥ ३६ ॥
 यथा क्षेत्रस्य शस्यानि वीक्ष्य तच्चेदनाहता ।
 आचतुर्भासतः पश्चाद् युष्माभिरनुमोयते ॥
 तथाहं शीक्ष्यमालोक्य सत्यमेव ब्रवीमि व ॥
 शस्यच्छेदोचितः कालः सम्प्रतेऽव समागतः ॥ ३७ ॥
 शस्यानां लभते च्छेत्ता वेतनं स्वक्रियोचितम् ।
 संगृह्णाति च शस्यानि लब्धुं ग्राह्यतंजोवनम् ॥ ३८ ॥
 वपते यस्तु बीजानि यो वा शस्यानि कृन्तति ।
 तावुभौ कर्मण्येतेन लभेते परमं सुखम् ॥ ३९ ॥
 वपतेऽकश्चिन्नत्यन्य इति या लौकिकी कथा ।
 सात्रैव सत्यरूपेण सर्वथा प्रतिभाति मे ॥ ४० ॥
 हेतुं तादृशशस्यानि भवन्तः प्रेषिता मया ।
 अपरेषां अमन्त्रे प्रविशैवाऽर्क्षतश्चमाः ॥ ४१ ॥
 अथ नारीमुखाच्छ्रुत्वा सर्वं तत्पुरवासिनः ।
 शमरीयाः स्थितिं तस्य तत्र भक्त्या ययाचिरे ॥ ४२ ॥
 स तेषामनुरोधेन स्थितस्तत्र दिनद्वयम् ।
 बहूनां जनयामास विश्वासं परया गिरा ॥ ४३ ॥
 अहंयानाः परां वाचं जनास्तां स्त्रियमब्रूवन् ।
 इदानीं नोऽत्र विश्वासो न त्वद्वाक्यप्रयुक्तितः ॥ ४४ ॥
 सोऽस्माभिः संश्रुतः सम्यग् विज्ञातो मननेन च ।
 प्रत्यक्षतश्च संदृष्टः स्वीष्टोऽयमिति नो मतिः ॥ ४५ ॥
 स्वदेशे पूज्यते नाम इति मत्वा ततः प्रभुः ।
 दिनद्वये व्यतीते तु यीशुर्गालीलमागतः ॥ ४६ ॥
 यिरुशालेमवृत्तान्तं निशम्य पर्वणि स्थिताः ।
 जगद्गुर्गालिलीयास्तं सादरं परमात्मजम् ॥ ४७ ॥
 ततो गालीलदेशस्थं यीशुः “कान्नापुरं” ययौ ।
 तोयं द्राक्षरसीकृत्य स यत्र ख्यातिमार्जयत् ॥ ४८ ॥

तदा राज्ञमः कश्चित् पीडितं पुत्रमात्मनः ।
 दृष्ट्वा कफरणाङ्गमे मृतकल्पमवस्थितम् ॥
 गालीलदेशमागत्य सत्वरं योशुसन्निधिम् ।
 गत्वा निवेदयामास पुत्रो मे रक्ष्यतामिति ॥ ४८ ॥
 योशुस्तप्राह विद्वांसो युष्माकं लक्ष्णानुगः ।
 स प्राह भगवन्नेहि प्राङ्मृत्योरात्मजस्य मे ॥ ५० ॥
 योशुस्तप्राह याहि त्वं पुत्रस्ते जीवति ध्रुवम् ।
 स तस्मिन्प्रतिविम्बस्य प्रतस्थे राजपूरुषः ॥ ५१ ॥
 तमागच्छन्तमालोक्य पथि तत्परिचारकाः ।
 अतुल्यबाध पुत्रस्ते जीवतेत्य निरामयः ॥ ५२ ॥
 कश्चिन्दण्डे रुजः शान्तिर्जातेति पृष्ठवान् स तान् ।
 त जघ्नुः समहोरायां ह्योऽभवज्ज्वरमोक्षणम् ॥ ५३ ॥
 सोऽयं पुत्रज्वरतप्रागं योशुना कथिते क्षणे ।
 विघ्नाय स्वजनैः सार्द्धं व्यग्रसीत् परमात्मजे ॥ ५४ ॥
 योशुर्गालीलमागत्य यिह्मदियाप्रदेशतः ।
 अभिज्ञानार्थकं कर्म द्वितीयं कृतवानिदम् ॥ ५५ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्तितर्कदर्शनतीर्थेन श्रीकैरवनिबद्धायां
 श्रीमदयोहनभाषित खोटोपनिषदि चतुर्थोऽध्यायः ।

पञ्चमोऽध्यायः

St. John, Chapter 5. [Jesus on the sabbath day cureth him that was diseased eight and thirty years. The Jews therefore cavil, and persecute him for it. He answereth for himself, and reproveth them, shewing by the testimony of his Father, of John, of his works, and of the scriptures, who he is.]

अथ पर्वणि संप्राप्ते यिह्मदिया-निवासिनाम् ।

योशुरभ्याययो ज्ञष्टो यिरुशलेमपत्तनम् ॥ १ ॥

मेवद्वाराख्यदेशस्य सन्निधौ तत्र वसन्ते ।
 पल्लिन्दैः पञ्चमिर्युक्तं "वैद्येयदा"ख्यं मङ्गत् सरः ॥ २ ॥
 विशुक्काङ्गात्थखञ्जाद्या रोगिणस्तेषु संस्थिताः ।
 खट्वृतकावाःकम्पस्पर्शेनारोग्यकाङ्क्षिणः ॥ ३ ॥
 आसौत्तत्र नरः कञ्चित् क्षीणमांसबलेन्द्रियः ।
 त्रिंशदष्टौच वर्षाणि यावत् कृच्छ्रगदान्वितः ॥ ४ ॥
 तं तथा पौडितं वीक्ष्य बहुकालादवस्थितम् ।
 "किमिच्छसि त्वमारोग्यमि"तुरवाचेस्वरात्मजः ॥ ५ ॥
 स प्राह नास्ति मे कश्चित्तादृशो मानवः प्रभो ।
 यो वारिकम्पमात्रेण सलिले मां विनिक्षिपेत् ॥ ६ ॥
 यावद्दुःखेन गच्छामि तत्राहं स्वयमुत्थितः ।
 तावद् यातापरः कश्चित् प्राङ्मत्तः सहसा जनः ॥ ७ ॥
 योशुः प्राह त्वमुत्तिष्ठ खट्वामादाय गच्छ च ।
 स प्राप तत्क्षणं स्वास्थ्यं सखटो विचचार च ॥ ८ ॥
 खट्वां वहन्तमालोक्य यिह्मदीयास्तमब्रुवन् ।
 विश्रामदिवसे खटावहनं तव नोचितम् ॥ ९ ॥
 सोऽवदन्मम यो रोगं निराचक्रे दयान्वितः ।
 खटावहनमप्येतदादिदेश स एव मे ॥ १० ॥
 कोऽसौ तवोपदेष्टेति स पृष्टो न वचोऽब्रवीत् ।
 बहुमानवसंसर्गाद् योशुरन्तर्दधौ यतः ॥ ११ ॥
 धर्मधान्नि समासाद्य पुनस्तं योशुरुक्तवान् ।
 सुख्योऽसि मा कथाः पापमन्यथा तेऽशुभं भवेत् ॥ १२ ॥
 सोऽपहृत्य यिह्मदीयानब्रवीद् विगतामयः ।
 असाध्यव्याधितो मुक्तिं योशुर्मै व्यदधादिति ॥ १३ ॥
 विश्रामदिवसे चर्ज्यं योशोः कर्म निश्चय्य ते ।
 बाधितुं तं निहन्तुं च यिह्मदीयाः समुद्यताः ॥ १४ ॥
 योशुस्तेषामभिप्रायं विज्ञायोत्तरमब्रवीत् ।
 मयाद्य क्रियते कर्म मत्पित्रा क्रियते यथा ॥ १५ ॥

इत्थं वदन्तमात्मानमात्मजं परमात्मनः ।
 तथा स्वेश्वरयोरैक्यं कथयन्तं जनान्तिके ॥
 विधिं विश्रामवारस्य लङ्घयन्तं च शाश्वतम् ।
 योऽश्मिकान्ततो हन्तुं यिद्भूदीयाः प्रयेतिरे ॥ १६ ॥
 योऽग्नस्तेषामभिप्रायं विज्ञायोत्तरमब्रवीत् ।
 युष्मभ्यं भूय एवाहं ब्रवीमि परमं वचः ॥ १७ ॥
 पितुः कार्यमनीच्छित्वा न किञ्चित् कुरुते सुतः ।
 स हि सर्व्वं तु कालेषु पितुर्वत्मानुवर्त्तते ॥ १८ ॥
 करोति परमं प्रेम पिता पुत्रे निरन्तरम् ।
 यत् स्वयं कुरुते कर्म दृश्यत्या जं च तत् ॥ १९ ॥
 एतेभ्योऽपि महत् कर्म स पुत्रं दृश्यिष्यति ।
 यद्दृष्ट्वा महदाश्चर्य्यं युष्माभिरभिमंस्यते ॥ २० ॥
 पिता दत्त्वा यथा प्राणानुत्थापयति देहिनः ।
 ताञ्जीवयति पुत्रोऽपि तथा यानभिकाङ्क्षति ॥ २१ ॥
 पिता जन्तो न कस्यापि विचारं कुरुते स्वयम् ।
 विचारस्य समस्तस्य शक्तिं पुत्राय दत्तवान् ॥ २२ ॥
 पुत्रे कुर्यात् परं प्रेम पितृवत् कारणादतः ।
 पुत्रतोषं विना यस्मान्न पिता परितुष्यति ॥ २३ ॥
 प्रेरके मम विश्वस्य यः शृणोति वचो मम ।
 स मृत्योर्बन्धनं छित्वा लभतेऽनन्तजीवनम् ॥ २४ ॥
 अचिरादोग्रपुत्रस्य मृताः श्रोथन्ति शब्दनम् ।
 ततः परमवाप्स्यन्ति जीवनं चातिरोहितम् ॥ २५ ॥
 पितुर्यथात्मनि प्राणाः सन्ति पुत्रेऽपि ते तथा ।
 नियन्तृत्वं च जीवानां पिता पुत्राय दत्तवान् ॥ २६ ॥
 यस्मात् पुत्रे मनुष्यत्वं पुत्रत्वं च व्यवस्थितम् ।
 पितुरादेशतस्तस्मात् स्थिता पुत्रे नियन्तृता ॥ २७ ॥
 न चात्र विस्मयः कार्यः कालोऽसौ त्वरते भुवम् ।
 भूगर्भस्था मृताः सर्व्वे यदा श्रोथन्ति तद्गुणिम् ॥ २८ ॥

उत्थास्यन्ति पुनः पुण्यास्तदा जीवनलब्धये ।
 पापिनस्तु विचारार्थं प्राप्स्यन्ति पुनरुत्थितिम् ॥ २८ ॥
 नाहं किमपि शक्नोमि कर्म कर्त्तुं ममिच्छया ।
 सदा श्रुत्यनुसारेण विचारः क्रियते मया ॥ ३० ॥
 नाय्यो मम विचारोऽपि स्वार्थं किञ्चिदनुष्कृतः ।
 कुर्वतः केवलं कार्यमस्मात्प्रेरकतुष्टये ॥ ३१ ॥
 यदि स्वविषये साक्ष्यं स्वयमेव ददाम्यहम् ।
 तत्साक्ष्यं सर्वथा मिथ्या भवेन्नास्त्यत्र संशयः ॥ ३२ ॥
 प्रयच्छत्यपरः कश्चिन्नदर्थं साक्ष्यमुत्तमम् ।
 जानामि सत्यमेवाहं तत्साक्ष्यं स्वार्थवर्जितम् ॥ ३३ ॥
 विश्वस्ताः प्रहिता दूता युष्माभि र्योहनं प्रति ।
 म सर्वथा महाभागो युष्मभ्यं सत्यमब्रवीत् ॥ ३४ ॥
 अहं मानवतः साक्ष्यं न गृह्णामि कदाचन ।
 परित्राणाय युष्माकं तथापि कथयाम्यहम् ॥ ३५ ॥
 स आसीज्ज्येतिषा युक्तः प्रदीपोऽधूमको यथा ।
 यूयं तत्र क्षणं यावन्मोदमाना व्यवस्थिताः ॥ ३६ ॥
 साक्ष्यतो योहनस्यास्ति मम साक्ष्यं महत्तरम् ।
 पितुः कर्माण्यभीष्टानि यतः सम्पादयाम्यहम् ॥ ३७ ॥
 प्रमाणयन्ति कर्माणि प्रेष्यत्वं तानि मे ध्रुवम् ।
 साक्ष्यं पितु र्जगतुन्नष्टः श्रुतग्राप्यत्र निदर्शितम् ॥ ३८ ॥
 न युष्माभिः श्रुता वाणी दृष्टं वा तस्य लक्षणम् ।
 अविश्वासाच्च तत्प्रेष्ये तत्कथा नावधार्यते ॥ ३९ ॥
 भवन्तः प्राप्तुमिच्छन्ति शास्त्रैः शाश्वतजीवनम् ।
 प्रमाणयन्ति तान्येव सततं मम सत्यताम् ॥ ४० ॥
 एवं ज्ञात्वा निश्चयापि भवन्तो मम लक्षणम् ।
 अनन्तजीवनं लब्धुं नागच्छन्ति ममान्तिके ॥ ४१ ॥
 अहं मनुष्यसम्मानं न गृह्णामि कदाचन ।
 भवतः किन्तु जानामीश्वरप्रेमविवर्जितान् ॥ ४२ ॥

भवन्तो मां न गृह्णन्ति पितुर्नाम्ना समागतम् ।
 ग्रह्णन्त्यपरं कश्चिद्विजनाम्ना य एष्यति ॥ ४३ ॥
 ईश्वरादन्यतोऽलभ्यं हित्वा विमलगौरवम् ।
 लौकिकीं भजतां कीर्त्तिं विश्वासो वः कथं भवेत् ॥ ४४ ॥
 न पितुरन्तिके युष्मानभियोक्त्याम्यहं ध्रुवम् ।
 युष्माकमभियोक्ता तु मोशिरिव भाविष्यति ॥ ४५ ॥
 व्यश्वसिष्यत मौशी चेद्वाश्वसिष्यत मथ्यपि ।
 स मामेव व्यपायित्य शास्त्रं लिखितवान् यतः ॥ ४६ ॥
 विश्वासस्तस्य लेखेषु युष्माकं न भवेद् यदि ।
 वचनेषु मदुक्तेषु विश्वासो वः कथं भवेत् ॥ ४७ ॥

इति श्रोताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शनतीर्थेन श्लोकैरुपनिषद्वायां
 श्रीमदयोहनभाषित-खोष्टोपनिषदि पञ्चमोऽध्यायः ।

षष्ठोऽध्यायः

St. John. Chapter 6. [Christ feedeth five thousand men with five loaves and two fishes. Thereupon the people would have made him king. But withdrawing himself, he walked on the sea to his disciples : reproveth the people flocking after him, and all the fleshly hearers of his word : declareth himself to be the bread of life to believers. Many disciples depart from him. Peter confesseth him. Judas is a devil.]

अद्योपागतमालोक्य गालीलाब्धेः परं तटम् ।
 योशुमारोग्यदातारमन्वोयु बह्वो जनाः ॥ १ ॥
 ततः पर्वतमारुह्य पर्वण्यदूरवर्त्तिनि ।
 नरसङ्घान् समालोक्य यीशुः फलिपमब्रवीत् ॥ २ ॥

आगच्छन्ति निराहारा बहवो मां दिदृक्षया ।
 पूपाः कुत्रोपलब्धया एतेषां परित्तमये ॥ ३ ॥
 अभिज्ञस्य निजार्थेषु गदतस्तु परोक्षया ।
 अबुद्धा वचनं तस्य फिलिपो वाक्यमब्रवीत् ॥ ४ ॥
 पादरूप्यैः क्रोयन्ते चेत् पूपा द्विशतसंख्यकैः ।
 भविष्यन्ति न पर्याप्ता अमौषां परित्तमये ॥ ५ ॥
 तन्निशम्यान्द्रियः प्राह सन्तोह करुणामय ।
 मोनौ हौ पञ्च पूपाश्च शिशोः कंस्यचिदन्तिके ॥ ६ ॥
 यौशोरादेशतः सर्वे तत अभ्यागता जनाः ।
 तत्रोपविविशुः प्रायः पञ्चसाहस्रसंख्यकाः ॥ ७ ॥
 तान् पूपान् मीनकौ तौ च संगृह्यत्वा तुतः स्वयम् ।
 अतिथिभ्योऽर्पयामास धन्यवादपुरःसरम् ॥ ८ ॥
 ततस्तेषु सुदृष्टेषु स शिष्यानिदमादिशत् ।
 गृह्णीत पूपभग्नांशानवशिष्टानशेषतः ॥ ९ ॥
 तस्य वाक्यानुसारेण जनानां भोजनात् परम् ।
 शिष्या द्वादश शिष्टानि डल्लकानि समादधुः ॥ १० ॥
 एतच्चालौकिकं कर्म संवीक्ष्यभ्यागता जनाः ।
 अयं भावी परिव्रातेत्येवमेवाब्रुवन् समम् ॥ ११ ॥
 एते मां नृपतिं कर्त्तुं बलादेश्यन्ति मानवाः ।
 इति मत्वा रहः शौघं योशुः पर्व्वतमभ्यगात् ॥ १२ ॥
 योशोः शिष्याश्च सन्ध्यायां समुद्रतटमार्गताः ।
 सर्व्वे कफरणाह्वमं नौकया गन्तुमुद्यताः ॥ १३ ॥
 प्रायः क्रोशद्दयं यावद् यदा ते समुपस्थिताः ।
 तमोऽभ्युपगमच्छौघं योशुश्च नागतस्तदा ॥
 वातिस्म प्रबलो वायु सुक्षोभ च महोदधिः ॥ १४ ॥
 तस्मिंस्ते दारुणे काले व्रजन्तं सागरोपरि ।
 योशुं निकटमायान्तं ददृशुर्भयकातराः ॥ १५ ॥

माभैष्टेति गुरोर्वाक्वमथ तथ्यं निशम्य ते ।
 जगद्भुक्तं ततो नौका सहसा तौरमागता ॥ १६ ॥
 अथ ये पूषभोक्तारोऽपरपारे व्यवस्थिताः ।
 योशु तैऽप्यनुसन्धाय परं पारमुपागताः ॥ १७ ॥
 तमवाप्य ततः प्राहुः “ऋदेहागतवान् भवान्” ।
 ‘योशुस्तेषां वचः श्रुत्वा वाक्यमुच्चारमब्रवीत् ॥ १८ ॥
 दृष्टालोकिककर्मणि यूयं मां नेह मृग्यथ ।
 मदर्थेऽध्यसायो व स्तत्पूपादनदृष्टिजः ॥ १९ ॥
 न विपश्चरभक्ष्यार्थं करणोयः परिश्रमः ।
 अविपश्चरभक्ष्यस्य लाभाय क्रियतां श्रमः ॥ २० ॥
 अर्पयिष्यति युष्मभ्यं मानवात्मज एव तत् ।
 पिता समस्तकर्तृत्वं यतस्तस्मै प्रदत्तवान् ॥ २१ ॥
 त जघुः किं करिष्याम ईश्वराभीष्टसिद्धये ।
 तदात्मजे परा श्रद्धा कार्य्येति योशुरब्रवीत् ॥ २२ ॥
 त जघुः किमभिज्ञानं दर्शयते कर्म वा त्वया ।
 व्यर्त्तर्त्थो येन विश्वास स्त्वय्यस्माभिरसंशयम् ॥ २३ ॥
 प्रान्तरेऽभक्ष्य“आन्ना” मस्मत्पूर्वपितामहाः ।
 तदाप्तवचनै स्त्वय्यमस्माभिरवबुध्यते ॥ २४ ॥
 योशुस्तानाह वः स्वर्गं न भक्ष्यं मोक्षिरभ्यधात् ।
 स्वर्गीयो मे पिता किन्तु ददाति भक्ष्यमुत्तमम् ॥ २५ ॥
 स एवैश्वर आहार योऽवरुह्य त्रिविष्टपात् ।
 प्रजास्तन्वयते प्राणैः प्रज्ञालोकसमन्वितैः ॥ २६ ॥
 त जघु दौर्धकालार्थं तद् भक्ष्यं देहि नः प्रभो ।
 योशुस्तानाह तद्भक्ष्यमहमेव न संशयः ॥ २७ ॥
 मामेकं शरणं प्राप्तं क्षुधा जातु न बाधते ।
 मयि विश्वसतस्तृष्णा न कदापि प्रजायते ॥ २८ ॥
 यूयं पश्यथ मां नित्यं विश्वासोऽस्ति न वो मयि ।
 इत्यहं बहुकालसु युष्मभ्यं पूर्वमुक्तवान् ॥ २९ ॥

यद्दाति पिता मद्यं तदायाति मदन्तिके ।
 प्रतिजानीत मे भक्तो न कदाचिद् विनश्यति ॥ ३० ॥
 मदीयाभीष्टसिद्धये न स्वर्गादहमागतः ।
 यतोऽहमवनीं प्राप्तः पैतृकाभीष्टसिद्धये ॥ ३१ ॥
 तस्याभीष्टं तदीयस्य वस्तुनः परिरक्षणम् ।
 नापहारणमन्यैश्च चरमोत्थापनं तथा ॥ ३२ ॥
 अर्द्धया भजतः पुत्रमनन्तजीवनागतिः ।
 चरमे दिवसे तस्य पुत्रेणोत्थापनं तथा ॥ ३३ ॥
 “अहं स्वगीय आहार” इति वाक्यं निशम्य ते ।
 योशुसामर्थ्यमाश्रित्य यिहलोका अतर्कयन् ॥ ३४ ॥
 अयं योशुरिति ख्यातो योषेफस्य सुतो न किम् ।
 वयं यस्य विजानीमः पितरं मातरं तथा ॥ ३५ ॥
 स कथं वदति स्वर्गादहमागतवानिति ।
 योशुस्तेषामभिप्रायं विज्ञायोत्तरमब्रवीत् ॥ ३६ ॥
 यदिदं भक्ष्यमाख्यातं युष्मभ्यं तत्त्वतो मया ।
 न तत्तर्केण जानन्ति मानवा अल्पबुद्धयः ॥ ३७ ॥
 न मामुपैति तर्केण न शास्त्रवचनेन वा ।
 स एव मां नरोऽभेति यमाकर्षति मत्पिता ॥ ३८ ॥
 भविष्यन्ति नराः सर्वे परमेशेन शिञ्जिताः ।
 इत्येवं बहुधाप्तानां श्रुतयोऽप्यन्ववर्णयन् ॥ ३९ ॥
 तस्मात् पित्रा ममेशेन शिञ्जिता येच मानवाः ।
 आप्नुवन्ति महात्मानस्त एव मां न संशयः ॥ ४० ॥
 न चक्षुषा नरः कश्चित् पितरं परिदृष्टवान् ।
 ईश्वरप्रेषित स्वेको दृष्टवानजमीश्वरम् ॥ ४१ ॥
 यो मामेवं विजानाति सोऽनन्तं सुखमश्नुते ।
 अहमेवाक्षयो भक्ष्यः सत्यमेतद् ब्रवीत्यहम् ॥ ४२ ॥
 “मातां” भुक्तापि युष्माकं मृताः पूर्वं पितामहाः ।
 भुञ्जीतस्तु दिवो भक्ष्यं मृत्युं तरति मानवः ॥ ४३ ॥

सोऽहमेवाक्षयो भक्ष्यः स्वर्गात् क्षितिमुपागतः ।
 भक्ष्यमेतन्नरो भुक्त्वा लप्स्यतेऽनन्तजीवनम् ॥ ४४ ॥
 अहमेव प्रदास्यामि भक्ष्यार्थं मांसमात्मनः ।
 नात्मार्यं नापि कामार्थं जगद्धिताय केवलम् ॥ ४५ ॥
 “मम मांसं प्रदास्येऽहमि”ति व्वाचं निश्चय्य ते ।
 यिह्मदोया विवादेन कथां चक्रुः परस्परम् ॥ ४६ ॥
 भोजनायात्मनो मांसं कथं नोऽयं प्रदास्यति ।
 यीशुस्तेषां वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ॥ ४७ ॥
 मम मांसं न खादित्वा न पित्वा मम शोणितम् ।
 युष्माभिः परमं श्रेयो मनसापि न लप्स्यते ॥ ४८ ॥
 योऽस्ति मे सात्त्विकं मांसं पिवतीदं च शोणितम् ।
 मयैवोत्थापितः सोऽन्ते लप्स्यतेऽनन्तजीवनम् ॥ ४९ ॥
 यो सद्गुधिरमांसाभ्यां तृप्तो भवति मानवः ।
 तिष्ठाम्यहं सदा तस्मिन् सच मय्येव तिष्ठति ॥ ५० ॥
 प्रेषितो जीवता पित्वा तेन जीवाम्यहं यथा ।
 जोविष्यति नरः प्राश्य तथा मां मानवात्मजम् ॥ ५१ ॥
 एतदेव परं भक्ष्यं न समं मानवा तया ।
 यां भुक्त्वा मृतुरमापन्ना युष्मत्पूर्वं पितामहाः ॥ ५२ ॥
 एतदालम्बनं श्रेष्ठमेतदालम्बनं परम् ।
 एतदालम्बनं कृत्वा लभतेऽनन्तजीवनम् ॥ ५३ ॥
 इति धर्मगृहे तस्य वचः कफरणाहमे ।
 शिष्याः श्रुत्वा ब्रुवन्नेतदबोध्यं सर्वं मानवैः ॥ ५४ ॥
 यीशुस्तेषामभिप्रायं ज्ञात्वेदं वाक्यमब्रवीत् ।
 युष्माकं प्रबला भौतिर्यदि महाक्यमावृतः ॥
 तर्हि मां तत्त्वतो ज्ञात्वा कथं स्थास्यथ निश्चलाः ॥ ५५ ॥
 प्राश्यन्ते ह्यात्मना प्राणा न मांसमुपकारकम् ॥ ५६ ॥
 यदिदं ज्ञानमाख्यातं युष्मभ्यं वचसा मया ।
 आत्मेव तत्परं ज्योति स्तदेव जीवनं परम् ॥ ५७ ॥

अथ ज्ञात्वान्यचित्तज्ञः स्वगतिं थीशुब्रवीत् ।

श्रुविश्वासहृतेज्ञानाः सन्ति युष्मासु केचन ॥ ५८ ॥

कथये भूय एवाहमेतस्मादेव कारणात् ।

पितुराज्ञां विना कश्चिन्न मामुपैतुमर्हति ॥ ५८ ॥

एतच्छ्रुत्वा दृचस्तस्य तस्माच्चलितमानसाः ।

बहवोऽपात्रजञ्छिष्यास्तं त्यक्त्वा परमात्मजम् ॥ ६० ॥

ततः स द्वादशाप्राक्षोत् सन्मतानन्तवासिनः ।

किं यूयमपि मां त्यक्त्वा गन्तुमन्यत्र वाञ्छथ ॥ ६१ ॥

पित्रस्तस्य वचः श्रुत्वा शिमोन इदमब्रवीत् ।

गुरो वयं क यास्यामो हित्वा त्वं मौक्षवादिनम् ॥ ६२ ॥

जीवतः परमेशस्य पुत्रस्त्वं स्त्रीष्टनामकः ।

इत्यस्माकं धृवा बुद्धिं विश्वासस्य स्थिरस्त्वयि ॥ ६३ ॥

अथेष्कारियेदुपाख्यं स यिह्मेदां गुरुद्वहम् ।

शत्रुपक्षान्त्रितं मत्वा प्राब्रवीत् परमात्मजः ॥ ६४ ॥

य इमे वरिता यूयं शिष्या द्वादशसंस्थकाः ।

तत्रापेयकः स्थितो दुष्टो यो मां दास्यति शत्रवे ॥ ६५ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्ति तर्कदर्शनतीर्थेन श्रीकैरपनिबद्धायां
श्रीमदुयोहनभाषित-स्त्रीष्टोपनिषदि षष्ठोऽध्यायः ।

सप्तमोऽध्यायः

St. John, Chapter, 7. [Jesus reproveth the ambition and boldness of his kinsmen : goeth up from Galilee to the feast of tabernacles : teacheth in the temple. Divers opinions of him among the people. The Pharisees are angry that their officers took him not, and chide with Nicodemus for taking his part.]

यीशोरेतत् समाकर्ण्य धर्मार्थं सहितं वचः ।

तं निहन्तुं मनश्चक्रुर् यि हृदीया दुराशयाः ॥ १ ॥

यीशुस्तेषामभिप्रायं विज्ञाय परमात्मजः ।

यिहृदीयां परित्यज्य शोघं गालीलमाययी ॥ २ ॥

ततश्चोत्जवासाख्य उत्सवे समुपागते ।

यिहृदीयां प्रयाहीति यीशुमूषुः सहोदराः ॥ ३ ॥

द्रष्टव्यं तव कर्मणि तत्र ते शिष्यसत्तमाः ।

प्रत्यक्षं कुरुते कर्म य इच्छेद् विपुलं यशः ॥ ४ ॥

नियतं कुरु कर्म त्वं जनानां परिपश्यताम् ।

अस्माकमपि विश्वामो भवेत्तेनाचलस्त्वयि ॥ ५ ॥

यीशुस्तानाह मे कालो नेदानीमपुत्रपागतः ।

युष्मांसु शोभनः कालः सर्व्वं दा समुपागतः ॥ ६ ॥

न शक्नोति जगद्देष्टुं युष्मान् मां हेष्टि सर्व्वं दा ।

यतोऽहं जगतः कर्म विनिन्दामि निरन्तरम् ॥ ७ ॥

सम्प्रत्यहं न गच्छामि यूयं यात महोत्सवम् ।

यस्मिन् काले गमिष्यामि स कालो नागतोऽधुना ॥ ८ ॥

ततो भ्रातृषु गच्छत्सु यीशु गालीलतो रहः ।

ययावुत्जवासाख्यमुत्सवं परमात्मजः ॥ ९ ॥

तत्र तं केचिदन्विष्य चक्रुर् निन्दां परे स्तुतिम् ।

तथापि यिहृदीयानां भयात् मौनं समाश्रिताः ॥ १० ॥

उत्सवस्यार्धकालेऽथ प्रविश्य धर्ममन्दिरम् ।

यीशुराध्यात्मिकं ज्ञानं सप्रकाशमुपादिशत् ॥ ११ ॥

यिद्गदोया स्तदाकर्णं विस्मिता इदमब्रुवन् ।
 अन्धीत्य कथं जातो ज्ञानविज्ञानवानयम् ॥ १२ ॥
 यीशुस्तेषां वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।
 प्रेषितुः पितुरेतन्मै ज्ञानं यदहमुक्तवान् ॥ १३ ॥
 शक्नोतीदं परिज्ञातुं ब्रह्मंथा पितृकर्मकृत् ।
 मार्गं च यं लभते यस्मात् पित्राज्ञां प्रतिपालयन् ॥ १४ ॥
 यः स्वतो भाषते जन्तुः स स्वगौरवमोहते ।
 यः पितु र्यशसे वक्ति सत्यवक्ता स मानवः ॥ १५ ॥
 युष्मभ्यं मोक्षिना दत्तं शास्त्रोयमनुशासनम् ।
 तव यूयमुदासीनाः किमर्थं मां जिघांसथ ॥ १६ ॥
 तस्य तद्वचनं श्रुत्वा जनसङ्घा स्तमब्रुवन् ।
 किं त्वं भूतेन ग्रस्तोऽसि कस्त्वां हन्तुं समीहते ॥ १७ ॥
 यीशुस्तेषां वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।
 वीक्ष्यैकं मामकं कर्म भवन्तो विस्मिताः कथम् ॥ १८ ॥
 पितृपैतामहप्राप्तं त्वक्छेदं मोक्षिरभ्यधात् ।
 भवद्भिच्छिद्यते सा त्वग् विश्रामदिवसे पुनः ॥ १९ ॥
 वर्जयित्वा त्वच्छेदं यदि वैश्रामिको विधिः ।
 तथास्तु रोगमोक्षेऽपि तर्कगतां मा कुतर्क्यताम् ॥ २० ॥
 तं वीक्ष्याथाब्रुवन् केचिद् यिरुशालेमवासिनः ।
 नायका यं जिघांसन्ति किमयं न स मानवः १ ॥ २१ ॥
 सप्रकाशं वदत्येष न ते किञ्चिद्वदन्ति च ।
 खोष्ठमेनं विजानन्ति नायकाः किमसंशयम् १ ॥ २२ ॥
 विजानीमो वयं कस्मात् स्थानादयमिहागतः ।
 न तु केचिद् विजानन्ति ख्रीष्टस्यगमनं भुवि ॥ २३ ॥
 यीशुस्तेषामभिप्रायं विज्ञाय परमात्मजः ।
 धर्मव्याख्याप्रसङ्गेन धर्मधाम्नोदमब्रवीत् ॥ २४ ॥
 जानन्तोऽपि भवन्तो मां नाभिजानन्ति तत्त्वतः ।
 यतो मां प्रेषयामास सत्यात्मा विभुरव्ययः ॥ २५ ॥

न जानन्ति भवन्तस्तु विजानाम्यहमेव तम् ।

यतोऽहमागतस्तस्य सकाशात् परमात्मनः ॥ २६ ॥

इति तस्य वचः श्रुत्वा मानवास्तु जिष्टक्षवः ।

परन्त्वप्राप्तकालत्वाद् ग्रहणाय नच क्षमाः ॥ २७ ॥

तस्मिन् केचन विश्वस्य मानवा इदमब्रुवन् ।

इतः किमधिकं चिह्नं खोष्टो नो दर्शयिष्यति ? ॥ २८ ॥

एवं योशुं समाश्रित्य जल्पतो वीक्ष्य मानवान् ।

याजकैः प्रेषितास्तस्य ग्रहणाय पदातयः ॥ २९ ॥

योशुस्तानाह युस्माभिर्न चिराय वसाम्यहम् ।

अतः परं गमिष्यामि मत्पितुः परमं पदम् ॥ ३० ॥

यूयं मां दर्शयिष्यध्वे सदा मङ्गावभाविताः ।

किन्तु मां मत्पदं चापि न कदाचिदवाप्स्यथ ॥ ३१ ॥

तच्छ्रुत्वा कथयामासु र्यिहदोयाः परस्परम् ।

अनेन कुत्र गन्तव्यं यत्रायं नोपलप्स्यते ॥ ३२ ॥

युनानमनुसंप्राप्तो देशतोऽस्माद्वहिर्गतः ।

विप्रकीर्णान् युनानोयान् किमयं शिष्ययिष्यति ? ॥ ३३ ॥

अथ श्रुत्वा वचस्तेषामुत्सवस्यान्तिमेऽहनि ।

जनमधेर समुत्थाय योशुरुच्चैर्वचोऽब्रवीत् ॥ ३४ ॥

तृषार्त्तो मामुपाश्रित्य पिवत्वापः सुशीतलाः ।

मयि विश्वसतां यस्मान्नित्यां तृप्तिं श्रुतिर्जगौ ॥ ३५ ॥

अप्राप्तयशस्तस्य तदाप्यनर्पितात्मनः ।

उद्दिष्टं ज्ञानमध्यात्मं भक्तान् प्रतेग्रव केवलम् ॥

समाकर्ण्य जनैर्येषु केचिदाप्तं तमब्रुवन् ।

अपरे ख्रीष्टमित्याहुः सन्दिग्धाश्चैदमब्रुवन् ॥ ३६ ॥

गालीलान्नेष्यति ख्रीष्टः किंत्वसौ बैतलेहमः ।

दायूदवसतिग्रामात्तथा दायूदवंशतः ॥ ३७ ॥

वादिनां ख्रीष्टमाश्रित्य विवादा इत्यमुल्लिखिताः ।

अनेनैतन्त तं धर्म्मं निवृत्तास्तेऽपि शङ्किताः ॥ ३८ ॥

ततः प्रत्यावृत्तान् राज-पुरुषान् याजकादयः ।
 अपृच्छंस्तमनादाय कथं यूयमुपागताः ॥ ३८ ॥
 त ऊचुस्तस्य वाक्येन वयं सर्वे विमोहिताः ।
 फरीशिनोऽब्रूवन् यूयमपि किं भ्रान्तिमाश्रिताः ॥ ४० ॥
 तस्मिन् किं कोऽपि विश्वस्तः सशासकफरीशिषु ॥
 तेऽभिगमन् नरा लोके ये शास्त्रविधिवर्जिताः ॥ ४१ ॥
 नैकदीमस्तु नेत्याह नैषा वो मतिरुत्तमाः ।
 एकान्तग्राहिता क्वापि न विधे दृश्यते यतः ॥ ४२ ॥
 तेऽब्रूवन् गालिलीयः किं भवांस्तस्य समर्थकः ।
 अनुसन्धत्स्व गालीलाद्गोदेत्याप्तः कदाचन ॥ ४३ ॥

इति ओताराचरणचक्रवर्त्तितकंदर्शनतोर्वेन श्रीकैरुपनिषदायां
 ओमदयोहनभाषित-खोष्टोपनिषदि सप्तमोऽध्यायः ।

अष्टमोऽध्यायः

St. John, Chapter 8. [Christ delivereth the woman taken in adultery. He preacheth himself the light of the world, and justifieth his doctrine : answereth the Jews that boasted of Abraham. and conveyeth himself from their cruelty.]

ततस्ते स्वगृहं जग्मुः फरीशि-मुख्ययाजकाः ।
 यीशुस्तु स्थानतस्तस्माद् ययो जैतूनपर्वतम् ॥ १ ॥
 प्रत्युषे पुनरागत्य धर्मगृहमुपागतः ।
 जनमध्यगतो ज्ञानमात्मवानुपदिष्टवान् ॥ २ ॥
 तस्मिन्नेव ततःकाले सोपाध्यायाः फरीशिनः ।
 दुःशीलां रमणीं कांचिदानीय यीशुमब्रूवन् ॥ ३ ॥
 व्यभिचारक्रियाकाले धृतयं रमणी प्रभो ।
 ईदृशीनां शिलाघाते मीशिर्हत्यां व्यजिज्ञपत् ॥ ४ ॥
 ३५

विषयेऽस्मिन् भवान् दण्डं विज्ञापयितुमर्हति ।
 मायिकं तद्वचः श्रुत्वा यीशू रेखामपातयत् ॥ ५ ॥
 पुनः पुनश्च पृष्ठस्तैः स इदं वाक्यमब्रवीत् ।
 शिलामये क्षिपत्वस्यां यो युष्मासु न पापभाक् ॥ ६ ॥
 तस्य तद्वचनं श्रुत्वा स्वं स्वं दोषं निरूप्य ते ।
 सर्वेऽपि वहिराजग्मुः सा स्त्री तु तत्र संस्थिता ॥ ७ ॥
 यीशुस्तामवदद् योषिद् जना दण्डं न ते ददुः ।
 ममापेक्षा मतिर्याहि माकार्षीं दुष्कृतं पुनः ॥ ८ ॥
 भूय एवं महाभागो यीशुरात्मविदां वरः ।
 जनानामवबोधाय वभाषे परमं वचः ॥ ९ ॥
 यो भामिकं जगज्ज्योतिरूपेति तमसः परम् ।
 सोऽतोऽस्य सर्व्वं दुःखानि लप्स्यते परमं पदम् ॥ १० ॥
 फरीशिनस्तदाकर्ण्य तमिदं वाक्यमब्रूवन् ।
 स्वार्थमेव ब्रवीषि त्वं न प्रमाणं वचस्तव ॥ ११ ॥
 यीशुस्तेषां वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।
 ब्रवीमि यद्यपि स्वार्थं सत्यमेव वचो मम ॥ १२ ॥
 तत्त्वतोऽहं विजानामि ह्यात्मनः प्रभवाम्प्रययौ ।
 न जानन्ति भवन्तस्तु मदीयां चागतिं गतिम् ॥ १३ ॥
 युष्माभिर्देहमाश्रित्य विचारः क्रियते सदा ।
 न केषामपि मर्त्तगानां विचारः क्रियते मया ॥ १४ ॥
 सत्यमेव विजानीत विचारं कुर्व्वं तोऽपि मे ।
 यतस्तिष्ठति मय्येव मम प्रेषयिता पिता ॥ १५ ॥
 द्वयोः साक्ष्यं सदा सत्यमिति व्याहरति श्रुतिः ।
 ततोऽहं समं तातस्व प्रमाणं प्रत्यये मम ॥ १६ ॥
 क्व ते पितेति तैरुक्तो यीशुरुत्तरमब्रवीत् ।
 मामज्ञात्वा न कश्चिन्मे पितरं ज्ञातुमर्हति ॥ १७ ॥
 इतुस्तवन्तमागारे धनस्य शब्दोऽयमनि ।
 अग्रासकालमद्यापि न कश्चिद्वृत्तावान् प्रभुम् ॥ १८ ॥

यीशु भूयोऽपि तानाह ध्रुवमेव व्रजाम्यहम् ।
 यूयं मां मृगयिष्यध्वे स्वपापैश्च मरिष्यथ ॥ १८ ॥
 अहं सम्प्रति गच्छामि मत्पितुः परमं पदम् ।
 तत्र गन्तुं प्रवेष्टुं वा युष्माभिर्नैव शक्यते ॥ २० ॥
 तस्य तद्वचनं श्रुत्वा यिज्ञदीयास्तदाब्रूवन् ।
 किमयं स्वयमात्मानं वृथा व्यापादयिष्यति ॥ २१ ॥
 यीशुस्तानब्रवीद् यूयं मधस्यास्तमसान्वितः ।
 उर्ध्वस्थः सर्वदैवाहं शुद्धसत्त्वमयत्वतः ॥ २२ ॥
 पितृभुक्तान्नजाहोर्थादुत्पत्तिर्भवतामिह ।
 अनादेरीश्वरादेव जातोऽहमैशसम्पदा ॥ २३ ॥
 स एवाहमिति ज्ञानं यदि वो नोपजायते ।
 यूयं स्वेनैव पापेन ध्रुवमेव मरिष्यथ ॥ २४ ॥
 ततस्तैः कस्त्वमितुक्तो यीशुस्तानिदमब्रवीत् ।
 अस्ति मे बहु वक्तव्यं युष्माकं हितकाम्यया ॥ २५ ॥
 मत्प्रेरकस्य सत्यस्य सुखाद् यद् यच्छ्रुतं मया ।
 मर्त्यानामवबोधाय तदेव कथ्यते मया ॥ २६ ॥
 परमेश्वरमाश्रित्य यदिदं ज्ञानमुक्तवान् ।
 तेषां तत्राज्ञतां बुद्ध्वा यीशुस्तान् पुनरब्रवीत् ॥ २७ ॥
 यूयं यदा नियत्यैव मामूर्ध्वं प्रापयिष्यथ ।
 स एवाहमिति ज्ञानं तदेव वो जनिष्यते ॥ २८ ॥
 तस्यैव विनियोगेन सर्वं कर्म करोम्यहम् ।
 कथयामिच विज्ञानं तेनैव प्रतिबोधितः ॥ २९ ॥
 मत्पिता परमात्मापि सदा तत्प्रियकर्म्मणः ।
 पुत्रस्य मम सान्निध्यं न जहाति कदाचन ॥ ३० ॥
 इत्युक्तवति विश्वस्तांस्तस्मिंस्तद्वचसा ततः ।
 यीशुः काञ्चित् समालोक्य यिज्ञदीयान् वचोऽब्रवीत् ॥ ३१ ॥
 मध्येव यदि युष्माकं मतिस्तिष्ठति निश्चलाः ।
 समान्तेवासिनो यूयं सर्वथा भद्रमस्तु वः ॥ ३२ ॥

विदित्वा मत्प्रसादेन ते सत्यं परमेश्वरम् ।
 पारतन्त्र्यमतिक्रम्य स्वतन्त्रत्वमवाप्स्यथ ॥ ३३ ॥
 त जञ्जुस्तं वयं वंश्या अब्राहमस्य धीमतः
 न वयं कस्यचिद्वासाः केयं तव स्वतन्त्रता ॥ ३४ ॥
 यीशुस्तान्नब्रवीत् पापं यः करोतीह मानवः ।
 स दासस्तस्य पापस्य तथ्यमेतद्ब्रवीम्यहम् ॥ ३५ ॥
 अनित्यत्वाद् दासस्य सत्ता भवति शाश्वती ।
 किन्तु पुत्रस्य नित्यत्वात् स्थिति र्भवति शाश्वती ॥ ३६ ॥
 स्वातन्त्र्यं नश्वरं तस्मात् पितृपैतामहार्जितम् ।
 यस्तु पुत्रप्रदत्तं तत् स्वातन्त्र्यमविनश्वरम् ॥ ३७ ॥
 अब्राहमस्य सन्तानान् युष्माञ्जानाम्यहं ध्रुवम् ।
 महाकथमविदित्वा तु यूयं मां हन्तुमिच्छथ ॥ ३८ ॥
 पितु हं ह्यऽस्तिके सर्व्वं युष्मभ्यं कथयाम्यहम् ।
 युष्माभिः क्रियते सर्व्वं पितृपैतामहोदितम् ॥ ३९ ॥
 अब्राहमः पितास्माकमिति ते तमवादिषुः ।
 यीशुस्तेषां वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ॥ ४० ॥
 अब्राहमस्य सन्ताना यूयं चेदभविष्यथ ।
 अकरिष्यथ कस्मापि तर्ह्य ब्राह्मसम्भूतम् ॥ ४१ ॥
 ईश्वरस्य वचः श्रुत्वा युष्मभ्यं कथयाम्यहम् ।
 यूयं मा मुद्यता हन्तुमब्राह्मामो न चेदृशः ॥ ४२ ॥
 ते तस्मै कथयामासुर्न वयं व्यभिचारजाः ।
 एक एव पितास्माकमीश्वरोऽस्ति सनातनः ॥ ४३ ॥
 यीशुस्तानाह चेदोशोऽभविष्यद् भवतां पिता ।
 अकरिष्यन् परं प्रेम भवन्तो मयि तत्सुते ॥ ४४ ॥
 प्रेषितोऽहं परीक्षेन न निजाभीसिद्धये ।
 प्राप्तोऽस्मि पृथिवीं किन्तु तत एव विनिर्गतः ॥ ४५ ॥
 या मया कथिता भाषा न सा वः श्रुतिगोचरा ।
 अतो महाकथतात्पर्य्यं युष्माभिर्नावबुध्यते ॥ ४६ ॥

यूयं दुष्टं ससम्बद्धा दुष्टं ससकामसाधकाः ।
 न सत्यं विद्यते तस्य नरहन्ता स आदितः ॥ ४७ ॥
 स मिथ्या भाषते नित्यं जनकः सोऽनृतस्य च ।
 सत्यादीशात् समुद्भूतः सत्यमेव ब्रवीम्यहम् ॥ ४८ ॥
 तादृशो मानवः कश्चिद् युष्मास्वपि न विद्यते ।
 मम यो तु कर्तुं कर्म लेशतोऽपि प्रमाणयेत् ॥ ४९ ॥
 अथ चेत् सत्यमेवाहं ब्रवीमि सर्वं या सदा ।
 न कथं मयि विश्वासो युष्माकं तत्त्ववादिभिः ॥ ५० ॥
 ईशवाक्यानि शृण्वन्ति जना ईशानुकम्पिताः ।
 न यूयं तद्वत्प्राणास्तस्मात्तद्वाक्यविहिषः ॥ ५१ ॥
 यिद्वादीया वचस्तस्य श्रुत्वेदं वाक्यमब्रुवन् ।
 त्वद्वाक्यं भूतविद्विषमशरीयजनोचितम् ॥ ५२ ॥
 यीशुस्तेषां वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।
 न मे भूतेन सम्बन्धः स्वतन्त्रैकाग्रचेतसः ॥ ५३ ॥
 यूयं मामवजानीथ यशोऽहं न तु कामये ।
 न्यायाधीशस्य नित्यस्य तदस्तु परमात्मनः ॥ ५४ ॥
 यः पालयति मद्वाक्यं मनोवाक्कायकर्माभिः ।
 स मृत्युं मन्त्रप्रसादेन तरिष्यति न संशयः ॥ ५५ ॥
 यिद्वादीया वचस्तस्य श्रुत्वेदं वाक्यमब्रुवन् ।
 असंशयं विजानीमस्त्वां भूतोन्मादपोडितम् ॥ ५६ ॥
 अब्राह्मणो मृतो मन्त्रुराप्ताश्च विमलौजसः ।
 किमुन्मात्त ब्रवीषि त्वं किं त्वं तेभ्यो महत्तरः ॥ ५७ ॥
 यीशुस्तानाह मन्यध्वे यदि मां मानकाङ्क्षिणम् ।
 प्रदाता तस्य मानस्य मत्पितैव न संशयः ॥ ५८ ॥
 यूयं तमीश्वरं ब्रूत किन्तु तं नावगच्छथ ।
 अहं तमवगच्छामि तद्वाक्यं पालयामि च ॥ ५९ ॥
 यदि ब्रवीमि नैवाहं विजानामि तमव्ययम् ।
 मिथ्याचारो भविष्यामि युष्माभिः सदृशो भवम् ॥ ६० ॥

अब्राहामोऽपि युष्माकं पिता महिनदृष्टये ।

समुदे परमोत्सुक्त्वाद्वा चानन्दमाप्तवान् ॥ ६१ ॥

त जसुस्तं न पञ्चाशद्वर्षं तेऽप्यधुना वयः ।

अब्राहामं पुरातीतं कथं तं परिदृष्टवान् ॥ ६२ ॥

यीशुस्तानाह युष्मभ्यं सत्यमेव ब्रवीम्यहम् ।

अहं प्राकालमारभ्य तस्याप्यस्मि समुन्नवात् ॥ ६३ ॥

इत्युक्त्या तेऽस्मधातेन त्माहन्तुं यदोद्यताः ।

प्रच्छन्नोऽन्तर्हि तो यीशु स्ततोऽन्यत्र तदा ययौ ॥ ६४ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्ति तर्कदर्शनतीर्थेन श्रीकैरूपनिबद्धायां
श्रीमदयोहनभाषित-खोष्टोपनिषदि अष्टमोऽध्यायः ।

नवमोऽध्यायः

St. John. Chapter 9. [The man that was born blind restored to sight. He is brought to the Pharisees. They are offended at it, and excommunicate him : but he is received of Jesus, and confesseth him. Who they are whom Christ enlighteneth.]

तच्छिष्याः पथि गच्छन्तस्तेन सार्धं ततः परम् ।

जन्मान्धं कंचिदालोक्य अप्रच्छुर्विनयान्विताः ॥ १ ॥

भगवन् स्वस्य पापेन पित्रो र्वा पापकर्माणा ।

अन्धोऽयं जन्मना जातः कृपया ब्रूहि नः प्रभो ॥ २ ॥

यीशुस्तानाह जन्मान्धो नायं कस्यापि पापतः ।

अस्य जन्मान्धतेशस्य क्रियार्थेति मतिर्भम ॥ ३ ॥

यावद्वा करिष्यामि तावन्मे प्रेषितुः क्रियाम् ।

आयति सा निशा यत्र कर्म कर्त्तुं न शक्यते ॥ ४ ॥

यावद्वाहं जगत्स्य तावज्ज्योतिर्मयं जगत् ।

इत्युक्त्वा भुवि निष्ठोऽस्य चक्रे पङ्कं परात्मजः ॥ ५ ॥

नेत्रे लिङ्गा ततस्तेन यीशुस्तमिदमुक्तवान् ।
 श्रीलोलहाख्यं सरो गच्छ प्रचालय च कर्ममम् ॥ ६ ॥
 स गत्वा तत्र पद्माद्रे नैत्रे प्रक्षाल्य वारिभिः ।
 लब्ध्वा ज्योतिषतीं दृष्टिं यीशुमभ्याययी सुखम् ॥ ७ ॥
 ततस्तर्कयतो दृष्ट्वा तद्दीपग्रामवासिनः ।
 स जगाद स एवाहं माभूद् वो मनसः स्मयः ॥ ८ ॥
 इत्युक्त्वा सोऽब्रवीत्तेभ्यो यीशुना विहितं क्रियाम् ।
 दृष्टिलाभोपदेशं च यीशोः स्थानं तु नोक्तवान् ॥ ९ ॥
 यीशुनैतत् कृतं कर्म विश्रामेऽङ्गि विगर्ह्य तम् ।
 इति ते प्राप्तनेत्रं तं निनुयः फरीशिसन्निधौ ॥ १० ॥
 फरीशिनस्तमालोक्य पप्रच्छुः प्राप्तचक्षुषम् ।
 कथं त्वं प्राप्तवान् दृष्टिं ब्रूहि नो यदि वाञ्छसि ॥ ११ ॥
 निशम्याद्यन्तर्हत्तान्तं तन्मुखात् केचिदब्रुवन् ।
 स विश्रामविधिं हित्वा कृतवानीश्वराप्रियम् ॥ १२ ॥
 अपरे कथयामासुर्नेषा वो मतिरुत्तमा ।
 नदीदृशानि कर्माणि पापकृत् कर्त्तुमर्हति ॥ १३ ॥
 इत्थं विवदमानास्ते पप्रच्छुस्तं पुनर्नरम् ।
 यस्तुभ्यं दत्तवाञ्छुः किं त्वं वदसि तं प्रति ॥ १४ ॥
 स तेषां वचनं श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।
 जानामि तमहं साधुं मानव सत्यवादिनम् ॥ १५ ॥
 ते तद्वचस्यविश्वस्याब्रुवंस्तत्पितरौ प्रति ।
 युवयोरन्धपुत्रोऽयं कथं दृष्टिमवाप्तवान् ॥ १६ ॥
 तेषां तद्वाक्यमाकर्ण्य पितराविदमूचतुः ।
 पुत्रोऽयमावयोः पूर्वमन्ध आसीत् संशयः ॥ १७ ॥
 न जन्मैवः कथं दृष्टिं स ईदानीमवाप्तवान् ।
 दृष्ट्वास्तेन वयः प्राप्तं स्वयमेव स वक्ष्यति ॥ १८ ॥
 एतन्निगदितं ताभ्यां यिद्दीयभयाच्छलम् ।
 तं श्रीष्टं हुञ्जतां तेहि जातिश्रुतिमघोषयन् ॥ १९ ॥

ततः पूर्वान्धमाह्वय त इदं वाक्यमब्रुवन् ।
 पापिनं तं विजानीमः स्रोक्तुर्वीश्वरगौरवम् ॥ २० ॥
 सोऽब्रवीत् सुकृतं तस्य दुःकृतं वा न विस्रजम् ।
 आसमन्धोऽथ पश्यामीत्येषा मे परमार्थता ॥ २१ ॥
 तेऽब्रुवन् किं कृतं कर्म तेन दृष्टिप्रसादनम् ।
 जन्मान्धोऽपि भवान् दृष्टिं येनेदानेन वाप्तवान् ॥ २२ ॥
 स प्राश्नासक्तदेवाहं भग्नज्ञः प्रोक्तवानिदम् ।
 किं भूयः श्रोतुमिच्छन्ति तस्य शिष्यत्वकाम्यया ॥ २३ ॥
 तेऽब्रुवन्स्तस्य शिष्य स्त्वं मोक्षेः शिष्या वयं विभोः ।
 अन्नातकुलश्रीलोऽयं मोक्षिस्वीश्वरतत्त्ववित् ॥ २४ ॥
 सोऽब्रवीत् न जानन्ति भवन्तः किन्तु मेऽसकौ ।
 दत्तवाञ्छुषो दृष्टिं किमाश्चर्यमतः परम् ॥ २५ ॥
 ईश्वरः पापिनो वाक्यं न शृण्वन्ति कदाचन ।
 पूरयत्यचिरादेव भक्तोक्तां भक्तवत्सलः ॥ २६ ॥
 ईश्वर-प्रेषितादन्यो भिषजां निपुणोऽपि सन् ।
 जन्मान्धचक्षुषो दृष्टिं न कश्चिद्दातुमर्हति ॥ २७ ॥
 ते तस्य वचनं श्रुत्वा हित्वन्वर्थसमन्वितम् ।
 वह्निस्क्रुरहङ्कारात् न्यक्त्वारपुरःसरम् ॥ २८ ॥
 अथ तस्य वह्निष्कारात् सापमानादन्तरम् ।
 यदृच्छया तमासाय यीशुर्वचनमब्रवीत् ॥ २९ ॥
 किं भवाञ्जातविश्वासस्तनये परमात्मनः ।
 सोऽब्रवीत् कोऽसकौ तस्मिन् विश्वसिम्यहमात्मवान् ॥ ३० ॥
 यीशुनोचे त्वया दृष्टस्तत्त्वतः स परात्मजः ।
 सम्प्रत्यपि त्वया साक्षं यो ब्रवीति स एव सः ॥ ३१ ॥
 सोऽब्रवीद् विश्वसिम्येव भगवन् परया धिया ।
 इतुरज्ञा तं नमस्कृत्य सोऽर्चयत् परमात्मजम् ॥ ३२ ॥
 अथ तं कथयामास यीशुः संप्रोतमानसः ।
 भूय एव महाभाग शृणु मेऽवितथं वचः ॥ ३३ ॥

येऽहंकारमनाश्रित्य न विद्म इति वादिनः ।
 तेभ्यो दृष्टिप्रदानाय पृथिवीमहमागतः ॥ ३४ ॥
 दम्भमाश्रित्य ये विद्म इत्याहुः प्राप्तमानिनः ।
 आत्म्यं तेभ्यः प्रयच्छामीत्येष मे न्याय उत्तमः ॥ ३५ ॥
 यीशोस्तद्वचनं श्रुत्वा परमार्थसमन्वितम् ।
 तर्हि किं वयमप्यन्धा इति प्राहुः फरोशिनः ॥ ३६ ॥
 यीशुस्तानब्रवीदन्धा यूयं चेदभविष्यत ।
 अभविष्यत निष्पापा तर्हि सत्यं समाश्रिताः ॥ ३७ ॥
 यस्माद्दम्भं समाश्रित्य जानीम इति जल्प्यथ ।
 तस्माद्दो हृदये पापमवश्यमेव विद्यते ॥ ३८ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्ति तर्कदर्शनतीर्थेन श्रीकैरूपनिबद्धायां
 ओमदयोहनभाषित-श्रीष्टोपनिषदि नवमोऽध्यायः ।

दशमोऽध्यायः

St. John, Chapter, 10. [Christ is the door, and the good shepherd. Divers opinions of him. He proveth by his works that he is Christ the Son of God : escapeth the Jews, and went again beyond Jordan, where many believed on him.]

भूय एव वचस्तत्त्वं युष्मभ्यं कथयाम्यहम् ।
 यज्ज्ञात्वा न पुनर्मीहं यूयं यास्यथ मां प्रति ॥ १ ॥
 मुख्यद्वारं परित्यज्य साधनान्तरमाश्रितः ।
 वाटं विशति मेषाणां य कश्चिच्चौर एव सः ॥ २ ॥
 विशति द्वारतो यस्तु स एव मेषरक्षकः ।
 दीवारिकः कृते तस्य मुख्यद्वारं विमुञ्चति ॥ ३ ॥
 स्वस्वनाम्ना कृताङ्गानास्ततो वाटाहनिर्गताः ।
 मेषास्तमनुगच्छन्ति रक्षकं यान्तमयतः ॥ ४ ॥

ते नान्यमनुगच्छन्ति कदापि निजरक्षकात् ।
 ततो भयात् पलायन्ते न यस्य विदितो रवः ॥ ५ ॥
 अत्रापि संशयं तेषां विज्ञाय परमात्मजः ।
 वर्णयामास भूयोऽपि तामुक्तिमुपमान्विताम् ॥ ६ ॥
 मामेव मेषवाटस्य द्वारं जानीथ तत्त्वतः ।
 भूतपूर्वमागताश्चैरा स्तद्वाक्यं तेन शृणुतुः ॥ ७ ॥
 मया द्वारेण यः कश्चिद् विशत्यन्तरतन्द्रितः ।
 स बुद्धिमान् मनुष्येषु परित्वाणं स लप्स्यते ॥ ८ ॥
 सोऽध्यक्षेण मया सार्धं वहिरन्तश्च यास्यति ।
 लप्स्यते रक्षकत्वं च सर्वत्र समदर्शनः ॥ ९ ॥
 चैरोऽमेरिति विनाशाय मेषाणां हरणाय च ।
 अहमभ्यागतस्तेषां सिद्धये जीवनाय च ॥ १० ॥
 वृकं वैतनिको वीक्ष्य मेषान् हित्वा पलायते ।
 ततो मेषान् वृको हन्ति रक्षकेण विना स्थितान् ॥ ११ ॥
 मेषार्थमात्मनः प्राणान् यस्मात् समर्पयाम्यहम् ।
 अतोऽस्मि लोके मेषाणां रक्षकः सर्वथोत्तमः ॥ १२ ॥
 जानेऽहमात्मनो मेषाञ् जानन्ति मां च मामकाः ।
 यथाहं पितरं जाने विजानाति च मां पिता ॥ १३ ॥
 एतेभ्योऽन्येपि मे मेषाः सन्तेऽव किन्तु नात्र ते ।
 अहं तानपि नेष्यामि श्रोष्यन्ति तेऽपि मे वचः ॥ १४ ॥
 इत्थं पृथक् स्थिताः सर्वे मेषाः क्रोडीकृता मया ।
 एकत्वमनुयास्यन्ति रक्षणेऽकेन चालिताः ॥ १५ ॥
 पिता मयि परं प्रेम करोति कारणादतः ।
 त्यक्त्वाहमात्मनः प्राणान् यथा तान् पुनराददे ॥ १६ ॥
 न तान् हरति मत्तोऽन्यः स्वयमेवोत्सृजाम्यहम् ।
 तान् सन्त्यक्तुं ग्रहीतुञ्च पैतृकं बलमस्ति मे ॥ १७ ॥
 एतत्तस्य वचः श्रुत्वा तर्कयन्तः परस्परम् ।
 केचित्तं कथयामासु भूतोन्मादप्रपीडितम् ॥ १८ ॥

तत्रेति चापरे प्राहुर्नहि भूतप्रपोडितः ।
 अन्धस्य चक्षुषीः कश्चिदुन्मीलयितुमर्हति ॥ १८ ॥
 एकदा यिरुशालीमे हिमन्ते मन्दिरोत्सवे ।
 शलोमालिन्दमारुह्य भ्राम्यन्तं परमात्मजम् ॥
 यिह्मदीयाः समालोक्य वेष्टयित्वा तमब्रुवन् ।
 खोष्टस्त्वमसि चेत् सौम्य ब्रूहि नः स्पष्टभाषया ॥ २० ॥
 यीशुस्तेषां वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।
 मयोक्ता बहुशो यूयं विश्वासस्तत्र वो नतु ॥ २१ ॥
 प्रमाणयति मां शश्वन्मदीया पैटकी क्रिया ।
 नास्ति मन्मेषवाद्यानां युष्माकं प्रत्ययो मयि ॥ २२ ॥
 शृण्वन्ति मामका मेषाः स्पष्टमेव मम ध्वनिम् ।
 तानहञ्च विजानामि तेऽपि मामनुयान्ति च ॥ २३ ॥
 ततस्ते मम सान्निध्यमवाप्य विगतज्वराः ।
 अष्टथाः सर्व्वं भूतानां लप्स्यन्तेऽनन्तजीवनम् ॥ २४ ॥
 सर्व्वेषु स पिता श्रेष्ठो यस्तान्मह्यं प्रदत्तवान् ।
 न तत्तस्तेऽपह्यार्थ्यन्ते यस्मादेकत्वमावयोः ॥ २५ ॥
 तस्य तद्वचनं तथ्यं यिह्मदीया निशम्य ते ।
 पुनरेव तमाहन्तुं प्रस्तरान् क्षिप्रमाददुः ॥ २६ ॥
 यीशुस्तानाह सत् कैर्मम मयका भूरि दर्शितम् ।
 आह्वय प्रस्तरैर्यूयं मां कस्माच्छुभकर्म्मणः ॥ २७ ॥
 यिह्मदीयास्तदाकर्ण्य वाक्यमुत्तरमब्रुवन् ।
 न त्वां शिलाभिराह्वयः केनापि शुभकर्म्मणा ॥ २८ ॥
 यतस्त्वं मानवो भूत्वा करोष्यात्मानमीश्वरम् ।
 आह्वयः प्रस्तरैस्तस्मात् कारणात्त्वामसंशयम् ॥ २९ ॥
 यीशुस्तेषां वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।
 “मयोक्तमीश्वरा यूयं” मिति किं न विधिर्जगौ ॥ ३० ॥

स चेदोशश्रुतिस्मृतृनीशानुक्ता न दोषभाक् ।
 अहं लिं कृतवान् पापमुक्तात्मानं तदात्मजम् ॥ ३१ ॥
 पवित्रीकृत्य मामीशः प्राहिणोत् स्वयमेव यत् ।
 तमहं नैव निन्दामि सर्वलोकमहेश्वरम् ॥ ३२ ॥
 यदि नाम न वर्त्तेऽहं पितुः कर्मैश्वरतन्निवृतः ।
 युष्माकं मयि विश्वासः कदाचिदपि नोचितः ॥ ३३ ॥
 यदि तत्कर्मैश्वर्येऽपि न विश्वासो भवेन्मयि ।
 तस्य कर्मणि विश्वस्ता लभध्वं मतिमुत्तमाम् ॥ ३४ ॥
 इत्थं तत्कर्मैश्वर्यस्ता दयं आस्यथ तत्त्वतः ।
 यदहं संस्थितस्तस्मिन् स चापि मयि संस्थितः ॥ ३५ ॥
 अयतन्त पुनर्धर्तुं तं तामुक्तिं निशम्य ते ।
 यीशुस्तु तत् परिज्ञाय स्थानात्तस्माद्विहर्ययी ३६ ॥
 अथ यद्दैनपारस्थं तत् स्थानं यीशुरागतः ।
 योहनोऽस्त्रापयद् यत्र योशोः पूर्वं समागमात् ॥ ३७ ॥
 तत्रत्या मानवा दृष्ट्वा तं तत्र समवस्थितम् ।
 तस्यान्तिकं समागत्य केचिद्वचनमब्रुवन् ॥ ३८ ॥
 अभिज्ञानार्थकं कार्यं न किञ्चिद् योहनोऽकरोत् ।
 किन्तु तमेतदर्थं यत् समस्तं सत्यमेव तत् ॥ ३९ ॥
 इति संस्मृत्य संस्मृत्य योहनस्य शुभं वचः ।
 अनेके पूजयामासुस्तत्र भक्तोऽश्वरात्मजम् ॥ ४० ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शणतीर्थेन श्रीकैरुपनिषदायां
 श्रीमद्योहन-भाषितस्त्रोष्टोपनिषदि दशमोऽध्यायः ।

एकादशोऽध्यायः

St. John. Chapter 11. [Christ raiseth Lazarus, four days buried. Many Jews believe. The high priests and Pharisees gather a council against Christ. Caiaphas prophesieth. Jesus hid himself. At the passover they inquire after him, and lay wait for him.]

अथ वैधनियोगामे कश्चिन्नासारनामकः ।
 मरीयम्नार्थयो भ्राताऽभवद् व्याधिप्रपीडितः ॥ १ ॥
 मरीयम् सैव या भक्त्या तैलेनातिसुगन्धिना ।
 यीशोः शरीरमापिञ्चत् पादौ चास्त्रै रूपांश्चत् ॥ २ ॥
 गुरुणा व्याधिना वीक्ष्य भगिन्यौ तं प्रपीडितम् ।
 प्रेषयामासतु दूर्तं त्वरितं यीशुसन्निधौ ॥ ३ ॥
 यीशुः श्रुत्वाऽब्रवीद् व्याधिरेष जातो न मृत्यवे ।
 परमेशुतोऽनेन सप्स्यते विपुलं यशः ॥ ४ ॥
 इतुरक्तोवास तत्रैव यीशुः प्राग् यत्र संस्थितः ।
 दिवसद्वयपर्यन्तं मार्थादीनां प्रियोऽपि सन् ॥ ५ ॥
 ततो यिहूदियां गन्तुमियेष परमात्मजः ।
 शिष्यास्तु वारय्यमासुः प्रस्तराघातशङ्किताः ॥ ६ ॥
 तेषां शङ्कानिरासार्थं यीशुरुत्तरमब्रवीत् ।
 वत्सा द्वादशहोरान्तं दिनमानं प्रकीर्त्तितम् ॥ ७ ॥
 तस्मिन् काले जगज्ज्योतिः पश्यन्तो यान्ति ये जनाः ।
 सर्वबाधाविनिर्मुक्ता न कदापि संखलन्ति ते ॥ ८ ॥
 निशायां येतु गच्छन्ति तमसा वाधिता जनाः ।
 ते खलन्ति तदन्तस्थं ज्योति र्दस्मान्न भासते ॥ ९ ॥
 इतुरक्ता स ततः प्राह लासारो मम बान्धवः ।
 निद्राति साम्प्रतं यामि तस्य निद्रापनुत्तये ॥ १० ॥

यीशुर्मरणतात्पर्यं निद्राशब्दं प्रयुक्तवान् ।
 इत्यबुद्धा तदीयान्तेवासिनो वाक्यमब्रुवन् ॥ ११ ॥
 अथर्वं लप्स्यते प्राणान् प्रभो स्वपिति यद्यसौ ।
 यीशुस्तेषां वचः श्रुत्वा तानिदं स्पष्टमब्रवीत् ॥ १२ ॥
 युष्मदर्थं स्थितोऽब्राह्मं स मृतस्तेन हेतुना ।
 इति चेत् प्रत्ययो वः स्यात् सन्तोषो मे महान् भवेत् ॥ १३ ॥
 यथातथं भवत्वेतद् यास्यामस्तस्य सन्निधिम् ।
 तद्वचो दिदुमस्योमा श्रुत्वेदं वाक्यमब्रवीत् ॥ १४ ॥
 मयापि तत्र गन्तव्यं सहैभिरन्तवासिभिः ।
 सर्वं वयं मरिष्यामस्तस्य प्रियचिकीर्षया ॥ १५ ॥
 यीशुर्वैशुनीयां गत्वा मृत्युं तस्यामृतोत्ततः ।
 शयनं च शवागारे यावद्दिनचतुष्टयम् ॥ १६ ॥
 यिरुशालेमवास्तव्यै र्यीशुदेवैः समागतैः ।
 मरियम्पार्थयोस्तस्य भगिन्योः सान्त्वनं तथा ॥ १७ ॥
 योशोरागमनं श्रुत्वा मार्था मरियमं विना ।
 अचिरादुपसंगम्य तमिदं वाक्यमब्रवीत् ॥ १८ ॥
 नामरिष्यन्मम भ्राता यद्यस्यास्यङ्गवानिह ।
 जानीऽहं भवदाशास्यमधुनापि फलिष्यति ॥ १९ ॥
 यीशुस्तामाह ते भ्राता पुनरुत्थास्यति ध्रुवम् ।
 मार्था प्राह विजाने स उत्थास्यत्यक्तिमे दिने ॥ २० ॥
 यीशुस्तस्या वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।
 जीवन् पुनरुत्थानं चाहुमेव न रंशयः ॥ २१ ॥
 मृतोऽपि मयि विश्वासी लप्स्यते निजजीवनम् ।
 जीवितो मयि विश्वासी न कदाचिन्मरिष्यति ॥ २२ ॥
 कश्चित् कस्यापि विश्वासी मदुक्ते वचने तव ।
 सा प्राहेशसुते खोष्टे त्वयि विश्वसिमि प्रभो ॥ २३ ॥
 इत्युक्त्वा सा रहो गत्वा मार्था मरियमोऽन्तिके ।
 उवाच “शुक्रागत्य त्वामाह्वयति सत्वरम्” ॥ २४ ॥

सा तस्य वचनं श्रुत्वा गृह्णात्पूर्णं विनिर्गता ।
 हुतं ग्रामाद्विगृह्णत्वा ददर्श परमात्मजम् ॥ २५ ॥
 इयं याति शवागारं रोदितुं शोकविह्वला ।
 इति मत्वानुजग्मस्तां यिह्मदीयाः शमैषिणः ॥ २६ ॥
 ततो यीशुं सूमालोक्य मरीयम् शोककातरा ।
 ववन्दे चरणौ तस्य वचनं चेदमब्रवीत् ॥ २७ ॥
 मामरिण्यन्मम भ्राता यद्यस्यास्यङ्गवानिह ॥
 इतुगत्ता बन्धुभिः सार्धं यिह्मदीयै रुरोद सा ॥ २८ ॥
 यीशुस्तां रुदतीं वीक्ष्य तांश्चापि रुदतो जनान् ।
 संक्षुब्ध परिपप्रच्छ तस्य क्वास्ते क्लेधरः ॥ २९ ॥
 ततस्तै दर्शितं वीक्ष्य लासारश्वमन्दिरम् ।
 रुरोद धैर्यमुत्सृज्य सुधीरः परमात्मजः ॥ ३० ॥
 तं तथा कृपयाविष्टं यिह्मदीयाः समीक्ष्य ते ।
 तर्कयामासुरन्योन्यं तस्य शक्तिमलौकिकीम् ॥ ३१ ॥
 यीशुस्तेषां वचः श्रुत्वा सन्त्यज्य धैर्यमात्मनः ।
 आदिशच्छ्रवणेहस्य प्रस्तरस्यापसारणम् ॥ ३२ ॥
 लासारस्य स्वसा मार्या विश्वस्ता परमात्मज ।
 अपासारयदश्मानं यिह्मदीयैः समागतैः ॥ ३३ ॥
 यीशुस्तदोङ्कुर्मांलोक्य साधुवादपुरःसरम् ।
 तुष्टाव परमात्मानं वचनं चेदमब्रवीत् ॥ ३४ ॥
 पितस्त्वं मामकं वाक्यं श्रुतवान् संश्रूणोषि च ।
 प्रेषितोऽहं त्वयैवेति जानन्त्वोमे यथार्थतः ॥ ३५ ॥
 इतुगत्तोच्चैः प्रभुः प्राह “लासार वहिरेहि भो” ।
 सोऽपि वस्त्रेण संबद्धस्तत्क्षणाद्वहिरागमत् ॥ ३६ ॥
 तं तथा बद्धमालोक्य यीशुस्तानिदमब्रवीत् ।
 सुक्तास्य बन्धनं शीघ्रं गमनायानुमन्यताम् ॥ ३७ ॥

दृष्टालोकिककर्मेतद् यिद्भूदोयाः सदाशयाः ।
 केचित्सस्मिन् सुविश्वस्ता बभूवुर्विमलात्मनि ॥ ३८ ॥
 अपरे सत्वरं गत्वा जनाः फरोशिसन्निधौ ।
 तत्स्वतः कथयामासु रियंशोः सर्वं विचेष्टितम् ॥ ३९ ॥
 तेषां वचनमाकर्ण्य फरोशिमुख्ययाजकाः ।
 सभायां मिलिताः सर्वं करणीयमचिन्तयत् ॥ ४० ॥
 अभिज्ञानार्थकं कर्म यद्यंतस्य सहामहे ।
 एतस्मिन् विश्वसिष्यन्ति अद्वया सर्वमानवाः ॥ ४१ ॥
 रोमोयास्तत आगत्य हरिष्यन्ति इमाः प्रजाः ।
 पितृपैतामहप्राप्तं स्थानं च बलिनां वराः ॥ ४२ ॥
 तस्य सम्बत्सरस्याथ सर्वं मुख्यपुरोहितः ।
 कायाफात्थ्यो नरस्तेभ्य इदं वचनमब्रवीत् ॥ ४३ ॥
 कुतो ज्ञाने वितर्कं च मोहो वः समुपस्थितः ।
 एकस्य निधनं त्रयः सर्वं सन्ततिगुप्तये ॥ ४४ ॥
 ईदृशे वचने तस्य करणीयो न विस्मयः ।
 लौकिकस्य सतो यस्माद् वागर्थमनुवर्त्तते ॥ ४५ ॥
 परित्राणाय सर्वासां प्रजानामीशचेतसाम् ।
 योशुनाऽवश्यमर्त्तव्यमित्येवाख्याति तद्वचः ॥ ४६ ॥
 ततः प्रवृत्तिं तं हन्तुं मन्त्रयन्ते स्म ते मिथः ।
 योशुस्तेषामभिप्रायं ज्ञात्वेफ्रियिममाययौ ॥ ४७ ॥
 यिरुशालेमममेतत् ततो निस्तारपर्वणि ।
 फरोशियाजकादेशाज्जनास्तमनुसन्दधुः ॥ ४८ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्ति तर्कदर्शनतीर्थेन श्रीकेशपनिबद्धायां
 श्रीमदयोद्धन-भाषितस्रोष्टोपनिषदि एकादशोऽध्यायः ।

द्वादशोऽध्यायः

St. John, Chapter 12. [Jesus excuseth Mary anointing his feet. The people flock to see Lazarus. The high priests consult to kill him. Christ rideth into Jerusalem. Greeks desire to see Jesus. He foretelleth his death. The Jews are generally, blinded : yet many chief rulers believe, but do not confess him : therefore Jesus calleth earnestly for confession of faith.]

अथ षड्दिवसात् पूर्वं शुभनिस्तारपर्वणः ।
 समुत्थितलासारो यीशुर्वैश्रन्यां गतः ॥ १ ॥
 मर्यादा पूजितस्तत्र लासारेण समन्वितः ।
 सोऽन्नकालेऽनुसंप्राप्ते भोजनायोपविष्टवान् ॥ २ ॥
 तदा मरियमानीय सुगन्धितैलमाणिकाम् ।
 असिञ्चच्चरणौ तस्योपागृह्य च निजैः कचैः ॥ ३ ॥
 तस्य तैलस्य गन्धेन कृत्स्नमापूरितं गृहम् ।
 समर्पकस्तदा तस्मै यिह्यदा वाक्यमब्रवीत् ॥ ४ ॥
 तैलस्य बहुमूल्यस्य कथमस्य वृथा व्ययः ।
 एतन्मूल्यं दरिद्रेभ्यो न कथं वा समर्पितम् ॥ ५ ॥
 वस्त्रकस्य कृतघ्नस्य न्यस्तमुद्रापहारिणः ।
 तस्य तद्वचनं श्रुत्वा यीशुरेतद्वचोऽब्रवीत् ॥ ६ ॥
 त्वमिमामनुजानीहि मत्समाधुर्यपत्तये ।
 सदा वः सङ्गिनो दीना अहमस्मि न तादृशः ॥ ७ ॥
 सलासारं विदित्वाय तन्नख्यं परमात्मजम् ।
 द्रष्टुमभ्यागताः सर्वे यिह्यदीयाः समुत्सुकाः ॥ ८ ॥
 लासारहेतुकं वीक्ष्य यीशोः सुविमलं ययः ।
 मुख्यास्तस्यापि हृत्पार्थं मनश्चक्रुः पुरोहिताः ॥ ९ ॥

अथ यीशुः आगन्तेति श्रुत्वागन्तुका जनाः ।
 खर्जूरच्छदमादाय प्रतुष्टगमाय निर्ययुः ॥ १० ॥
 ततस्ते कौत्सेयन्तिस्म गौरवं परमात्मनः ।
 यीशुं च पुरतो वीक्ष्य भक्त्येदं वाक्यमब्रुवन् ॥ ११ ॥
 स धन्यः परमेशस्य नाम्ना यो भूवमागतः ।
 इस्त्रायेलप्रजाधेश जय त्वमोशनन्दनः ॥ १२ ॥
 तस्मिन् काले समारुह्य यीशुर्गर्हभशावकम् ।
 इदमुबोधयाश्चक्रे शास्त्रवाक्यं पुरातनम् ॥ १३ ॥
 “सियोनपुत्रि माभैषीरेष ते परमप्रियः ।
 समायाति समारुह्य राजा गर्हभशावकम्” ॥ १४ ॥
 यीशोः शिष्यैस्तु नाबोधि प्रथमं तत्कृता क्रिया ।
 यथावद् बुद्धे पश्चात्तस्योर्द्ध्वगमनात् परम् ॥ १५ ॥
 तमेव सर्वशास्त्राणि खीष्टमाहुर्मणीषिणाम् ।
 शास्त्रोक्तिश्चरितार्थाच्च नृणामीदृशकर्मणा ॥ १६ ॥
 लासारोत्यापनाद्भान-प्राणदानादिकर्माभिः ।
 खीष्टत्वं दर्शकास्तस्य प्राहुः सर्वेऽप्यसंशयम् ॥ १७ ॥
 एतस्मात् कारणात्तस्मिन् विश्वस्ता बहवो जनाः ।
 ददृशुस्तं महाभागमभिज्ञानप्रदर्शकम् ॥ १८ ॥
 फरीशिनी विदित्वैतदनोन्यमिदमब्रुवन् ।
 युष्माकं विफला चेष्टा लोकास्तमनुवव्रजुः ॥ १९ ॥
 यूनानीयास्ततः केचिद् भजनार्थमुपागताः ।
 यीशोर्दर्शनमिच्छन्तः फिलोफाय नवेदयन् ॥ २० ॥
 फिलोफस्वान्द्रियं प्राह ततस्तौ यीशुमूचतुः ।
 यीशुस्तयोर्वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ॥ २१ ॥
 तत्त्वतो भाषमाणस्य शृणुते परमं वचः ।
 कालोऽयं नरपुत्रस्य गौरवार्थमुपागतः ॥ २२ ॥
 गोधूमस्य पतित्वा चेद् भूमौ बीजं न नश्यति ।
 तत्तिष्ठत्येकलं तर्हि फलस्य बहुतान्यथा ॥ २३ ॥

प्राणेषु ममता यस्य स प्राणान् हारयिष्यति ।
 रक्षिष्यति सताक्षित्यं यस्तेषु विगतस्पृहः ॥ २४ ॥
 यदि कश्चिन्मनुष्येषु परिचर्यां ममेच्छति,
 सोऽनुगच्छतु मामिव त्यक्तसर्वपरिग्रहः ॥ २५ ॥
 नेष्यामि तत्र यत्राहं स्थास्यामि शरणागतम् ।
 मत्पितापि सदा तस्मिन् सान्निध्यं कल्पयिष्यति ॥ २६ ॥
 प्राणा ममाधुनोद्दिग्ना अहमत्र वदानि किम् ।
 त्वमेव शरणं तात त्वेतदर्थमेहं स्थितः ॥ २७ ॥
 पितस्त्वमेव त्वन्नाम यशसा कुरु मण्डितम् ।
 परात्मजे ब्रुवत्येवं दिवि वाणीयमुत्थिता ॥ २८ ॥
 “तदहं कृतवानेव करिष्य पुनरेव तत्” ।
 तच्छ्रुत्वा मेघनादोऽयमिति केचिदंवादिषुः ॥ २९ ॥
 स्वदूतोऽनेन संवादं चकारेत्यपरेऽवदन् ।
 यौशस्तेषां वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ॥ ३० ॥
 उत्थिता युष्मदर्थेव नाभसीयं सरस्वती ।
 वह्निर्नेष्यति लोकेशं लोकन्यायोऽधुना यतः ॥ ३१ ॥
 यद्यहं भूतलाद् यातो भवामि महिमान्वितः ।
 नेष्यामि मानवान् सर्वान् यथाकालं ममाग्निकम् ॥ ३२ ॥
 स्वस्य मृत्योर्ब्रुवत्येवमिङ्गितं परमात्मजे ।
 तत्रत्या मानवाः सर्वे तमिकं वाक्यमब्रुवन् ॥ ३३ ॥
 जगौ स्त्रोष्टस्य नित्यत्वं श्रुतिः श्रोतृहितैषिणी ।
 कोऽयं मनुष्यपुत्राख्यः का वा तस्य समुन्नतिः ॥ ३४ ॥
 इत्युदोरितमाकर्ण्य नराणां विधिवादिनाम् ।
 अथ तत्संशयच्छेत्ता प्रत्युवाच परात्मजः ॥ ३५ ॥
 नातः परं चिरं ज्योति युष्माभिः सह तिष्ठति ।
 आयात तत्स्थितिं यावत् प्रवेक्ष्यति तमोऽग्न्यया ॥ ३६ ॥
 अन्धकारे महादुःखे यः करोति गतागतम् ।
 स तत्त्वतो न जानाति क्व याति तमसावृतः ॥ ३७ ॥

तस्माद् भवत विश्वस्ता ज्योतिष्येवान्तिके स्थिते ।
 परस्य ज्योतिषः पुत्रा येन युक्ता भविष्यथ ॥ ३८ ॥
 इति तेभ्यः परं तत्त्वं कथयित्वा परात्मजः ।
 तस्मात् स्थानादपाक्रम्य यीशुरन्तरधीयत ॥ ३९ ॥
 यद्यपेयं विधं कर्म यीशुना बह्वनुष्ठितम् ।
 तेषां तथापि विश्वासो न जातः परमात्मजे ॥ ४० ॥
 यिशायाहोक्तिरेतेन चरितार्था पुरातनी ।
 यद्वाजहार शान्तात्मा यिशायाहो महामुनिः ॥ ४१ ॥
 “उपदिष्टं यदेस्माभिः प्रभो केन तदादृतम् ।
 ईश्वरस्य भुजो वाभूत् कमुद्दिश्य प्रकाशितः” ॥ ४२ ॥
 तेषां तस्मिन् विश्वास एतस्मादेव कारणात् ।
 इतोऽन्यत् कारणं यच्च तदिदं पुनरुक्तवान् ॥ ४३ ॥
 “चक्षुर्मानसं तेषां स चक्रे तत्त्वपराङ्मुखे ।
 न यतन्ते विमोक्षाय तस्मात्ते स्थूलदर्शिनः” ॥ ४४ ॥
 यिशायाहः स्वयं बुद्ध्वा तमुद्दिश्येदमब्रवीत् ।
 इति बुद्ध्वा सुविश्वस्तास्तस्मिन् केचन नायकाः ॥ ४५ ॥
 तथापि ते फरीशीयपङ्क्तिभङ्गभयार्हिताः ।
 न स्त्रीचक्षुस्तमोशस्य पुत्रं प्रेयःप्रिया जनाः ॥ ४६ ॥
 यीशुस्तेषामभिप्रायं ज्ञात्वोच्चैरिदमब्रवीत् ।
 स मत्प्रेषकमेवेति यो मां भजति मानवः ॥ ४७ ॥
 यश्च मां परया भक्त्या पश्यत्यमलमानसः ।
 स मत्तो ज्योतिरासाद्य तमेव परिपश्यति ॥ ४८ ॥
 अहमेव स्वयं ज्योतिर्नियतं तमसः परम् ।
 मामेव ये प्रपश्यन्ते तमः कृत्स्नं तरन्ति ते ॥ ४९ ॥
 यश्च मद्वचनं श्रुत्वा न विश्वसिति मानवः ।
 तमहं नाभियोक्ष्यामि यतो मुक्त्यै ममागतिः ॥ ५० ॥
 यस्तु मामवजानाति न गृह्णाति च मे वचः ।
 विचारं तस्य कल्याणो मत्कथेव करिष्यति ॥ ५१ ॥

इदं ज्ञानं सविज्ञानं न ह्यहं स्वयमुक्तवान् ।
 पितुरेवाज्ञया सर्व्वमुक्तं भूतानुकम्पया ॥ ५२ ॥
 पित्रा दत्तमिदं ज्ञानं येऽनुतिष्ठन्ति मानवाः ।
 तत्प्रसादादवाप्स्यन्ति ते नित्यं पदमश्रयम् ॥ ५३ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्ति तर्कदर्शनतीर्थेन श्रीकेशपनिषद्वायां
 श्रीमद्योहन-भाषितस्त्रोष्टोपनिषदि द्वादशोऽध्यायः ।

त्रयोदशोऽध्यायः

St. John. Chapter 13. [Jesus washeth the disciple's feet : exhorteth them to humility and charity. He foretelleth, and discovereth to John by a token, that Judas should betray him : commandeth them to love one another, and forewarneth Peter of his denial.]

अथ स्वमरणं ज्ञात्वा प्राङ्निस्तारमहोत्सवात् ।
 स्वजनेष्वन्तिमं प्रेम चकार परमात्मजः ॥ १ ॥
 अथ नैशामवेलायां यिह्मदा-पापचेष्टितम् ।
 विज्ञाथ चिन्तयामास यीशुरेकमनाः स्वयम् ॥ २ ॥
 पितास्य जगतो भारं मममेव समर्पयत् ।
 ततोऽहमागतो लोकं गच्छामिच तदन्तिकम् ॥ ३ ॥
 इत्येवं चिन्तयित्वासावुत्तस्थौ भोजनासनात् ।
 केवलं गात्रमार्ज्जन्या कटिं स्वस्य बबन्ध च ॥ ४ ॥
 ततः प्रक्षाल्य शिष्याणां चरणान् पूतवारिभिः ।
 तेनैव कटिवस्त्रेण कृतवान् परिमार्जनम् ॥ ५ ॥
 ततः पित्रः समालोक्य गुरुमन्तिकमागतम् ।
 उवाच मम पादौ किं भवान् प्रक्षालयिष्यति ॥ ६ ॥

मीशुस्तमाह यत् कर्म साम्प्रतं क्रियते मया ।

न बुध्यते त्वग्नेदानीं ज्ञास्वते तदतः परम् ॥ ७ ॥

पित्रेण वारितो भूयोः यीशुस्तमिदमब्रवीत् ।

कार्यमेतन्नया साहं त्वदंशित्वोपपत्तये ॥ ८ ॥

पित्रः प्रोवाच यद्येवं तर्हि प्रक्षालय प्रभो ।

धर्मात्मन् सह पादाभ्यां मदीयं हस्तमस्तकम् ॥ ९ ॥

यीशुस्तमाह यः स्नातस्तस्य शौचं न शोभनम् ।

पादप्रक्षालनं युक्तं शुद्धदेहस्य केवलम् ॥ १० ॥

न शौचमस्ति सर्वेषु मम शिष्येषु यद्यपि ।

तथापि शुचयोऽनेके ज्ञाननिर्धूतकल्मषाः ॥ ११ ॥

यस्मादेकं स्वशिष्येषु बुबुधे स समर्पकम् ।

तस्मादनेक इतूचै सर्व्ववित् परमात्मजः ॥ १२ ॥

अथाङ्गरक्षकं वासः परिधाय पुनः प्रभुः ।

पादक्षालनमाहात्म्यं शिष्येभ्यः स्वयमुक्तवान् ॥ १३ ॥

मामाचार्य्यं प्रभुं चैव यूयं वदथ सर्व्वदा ।

कथ्यते सम्यगेवैतद् युष्माभिः सत्यभाषिभिः ॥ १४ ॥

लोके य एष दृष्टान्तो दर्शितो गुरुणा मया ।

शिष्यैरप्यनुसर्त्तव्यः स युष्माभिरमायया ॥ १५ ॥

न दासः प्रभुतः श्रेष्ठः प्रेरकात् प्रेषितो न च ।

अशेषेण विदित्वैतत् सद्गुरुमनुपाख्यताम् ॥ १६ ॥

इदमपि न सर्व्वेभ्यो युष्मभ्यं कथयाम्यहम् ।

यानहं मनसा वव्रं जाने तांस्तत्त्वतो जनान् ॥ १७ ॥

तथापि “बुभुजे पूर्णं यो मया सह मानवः ।

सोऽस्य शत्रिजपादाभ्यां कृषितो मम मृस्तकम्” ॥ १८ ॥

इत्याप्तवचसा भाष्यं कलितार्थेन सर्व्वथा ।

तस्मात् प्रागेव संसिद्धेस्तत्त्वतः कथ्यते मया ॥ १९ ॥

श्रुतिः सत्यवती यस्मिन्काले सिद्धिं गमिष्यति ।

तदा सोऽहमिति ज्ञेयं युष्माभिर्गृह्यसंशयेः ॥ २० ॥

मया प्रेषितमादाय मामेव भजते जग्नः ।
 मम सेवारतो याति मत्पितुः परमं पदम् ॥ २१ ॥
 इत्युक्त्वात्यन्तमुद्विग्नो यीशुस्तानिदमब्रवीत् ।
 युष्माकमेव मामेको धृत्वारिभ्योऽपैयिष्यति ॥ २२ ॥
 इत्येवं ब्रुवति खीष्टे ते परस्परमब्रुवन् ।
 'कोऽस्माकं' विद्यते पापी गुरुद्रोही नराधमः ॥ २३ ॥
 यीशुस्तेषां वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।
 यस्मै दास्यामि सूपान् पूष-खण्डं स एव सः ॥ २४ ॥
 इत्युक्त्वा पूषखण्डं तत् सूपपात्रे निमज्जितम् ।
 इष्कारियेदुपाख्याय यिह्मदै स प्रदत्तवान् ॥ २५ ॥
 ततो दुष्ठात्मनाविष्टं यीशुस्तमिदमब्रवीत् ।
 शीघ्रं तत् कुरु कर्म त्वं यस्ते मनसि वर्त्तते ॥ २६ ॥
 शिष्या यीशोरभिप्रायमब्रुवा भोजने रताः ।
 परस्परं वदन्ति स्म किमेतद्गुरुरुक्तवान् ॥ २७ ॥
 पर्वीयं दानमुद्दिश्य किंवा सम्भारकल्पनम् ।
 विमृश्याह गुरुस्तस्मै मुद्रापुटकधारिणे ॥ २८ ॥
 इति तेषु ब्रुवाणेषु यिह्मदाः पापकृत्तमः ।
 पूषखण्डं समादाय निशायां वहिराययौ ॥ २९ ॥
 अथ तस्मिन् विनिष्क्रान्ते बभ्रावे परमात्मजः ।
 पुत्रोऽधुना मनुष्याणां महिमानमवाप्सवान् ॥ ३० ॥
 तस्मिन् दिव्ययशोधान्नि परमात्मा सनातनः ।
 सुतरां कल्पयामास सान्निध्यं स्वेन तेजसा ॥ ३१ ॥
 एतस्मात् कारणादीशः सर्वैश्वर्य्यसमन्वितम् ।
 करिष्यत्यचिरादेव स्वमहिम्ना तमन्वितम् ॥ ३२ ॥
 स्थास्यामि सह युष्माभिः स्वल्पकालमतः परम् ।
 युष्माभिर्यदगम्यं तत् स्थानं यास्याम्यतः परम् ॥ ३३ ॥
 युष्माभिर्मे नवादेशात् कार्यं प्रेम परस्परम् ।
 तच्चैव मम शिष्यत्वं भवेद्दः सर्व्वं सम्मतम् ॥ ३४ ॥

ततः शिमोन, पित्रेण “कुत्र याति भवान् प्रभोः” ।

इत्युक्तः कथयामास यीशुत्तरमात्मवान् ॥ ३५ ॥

‘सामनुव्रजितुं’ वत्स न शक्नोत्यधुना भवान् ।

मत्परन्तु यथाकालं भवांस्तत्र गमिष्यति ॥ ३६ ॥

पित्रस्तुमुत्तरं प्राह का तेऽनुगमने कथा ।

प्राणानपि प्रदास्यामि त्वदर्थं नात्र संशयः ॥ ३७ ॥

यीशुः प्रोवाच यावन्न त्रिः प्रत्याख्याति मां भवान् ।

सत्यं ब्रवीमि ते तावन्न रविष्यति कुक्कुटः ॥ ३८ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्ति-तर्कदर्शनतीर्थेन श्रीकैरूपनिबद्धायां
श्रीमदुयोहनभाषित-स्त्रीष्टोपनिषदि त्रयोदशोऽध्यायः ।

चतुर्दशोऽध्यायः ॥

St. John, Chapter 14. [Christ comforteth his disciples with the hope of heaven : professeth himself the way, the truth, and the life, and one with the Father : assureth their prayers in his name to be effectual : requesteth love and obedience, promiseth the Holy Ghost the comforter, and leaveth his peace with them.]

स ततः प्राह “विश्वस्य परमेशे तथा मयि ।

मत्पितु वैङ्गोहस्य स्थानं यास्यथ शाश्वतम्” ॥ १ ॥

तत् स्थानमभिनिर्द्दिष्टुं गच्छामि पूर्वं मेकलः ।

पश्चाच्चेत्यामि वस्तत्र स्थानायने विजानतः ॥ २ ॥

योमा प्राह क्व गन्तव्यं भवतेति न बुध्यते ।

कथं नाम विजानीमो भवतः पदवीं प्रभो ॥ ३ ॥

यीशुः प्राह गतिः सत्यमहमेव च जीवनम् ।

मया हारेण गन्तव्यमन्तिकं परमात्मनः ॥ ४ ॥

मामज्ञास्यत यूयं चेन्मम तातमवैथन्न ।
 इतः प्रभृतिं जानीथ दृष्टवन्तश्च तत्त्वतः ॥ ५ ॥
 फिलोफस्तं ततः प्राह पितरं नः प्रदर्शय ।
 पर्याप्तमेतदस्माकं भविष्यति न संशयः ॥ ६ ॥
 यीशुस्तमाह युष्माभिः सह तिष्ठाम्यर्हं चिरम् ।
 येनाहमीक्षितस्तेन मत्पितापि समीक्षितः ॥ ७ ॥
 इति किं नाभिजानासि जानन्नपि महामते ।
 तत् कथं पितरं द्रष्टुं भूय एवाभिकाङ्क्षसि ॥ ८ ॥
 अहं पितरि तिष्ठामि पिता च मयि तिष्ठति ।
 किमत्र त्वं महाभाग न विश्वसिषि तत्त्वतः ॥ ९ ॥
 एतानि यानि वाक्यानि युष्मभ्यं कथयाम्यहम् ।
 भाषते तानि पितैव सततं मयि संस्थितः ॥ १० ॥
 यद्यावयोर्मिथः स्थित्यां न विश्वासो मदुक्तिभिः ।
 प्रत्ययस्तत्र कर्त्तव्यस्तर्हि मत्कृतकर्मभिः ॥ ११ ॥
 यो विश्वसिति मय्येव चेतसाऽनन्यगामिना ।
 स मत्तोऽपि महत् कर्म करिष्यति न संशयः ॥ १२ ॥
 तनये पितुरैश्वर्यं यतो दर्शयता मया ।
 कामा वः पूरयिष्यन्ते गच्छता पितुरन्तिकम् ॥ १३ ॥
 यदि मय्यचला प्रीतिर्युष्मभ्यमभिरोचते ।
 पालनीया सदा भक्त्या सर्वथाज्ञा मयोदिता ॥ १४ ॥
 तर्हि मत्तः पिता श्रुत्वा परमेकं सहायकम् ।
 प्रहेष्यति स युष्माभिः सह स्थास्यति सर्वदा ॥ १५ ॥
 जगत् न विजानाति न गृह्णाति च शाश्वतम् ।
 यूयं तु तं विजानीथ स्तितं वोऽन्तस्तथान्तिके ॥ १६ ॥
 नानाथान् परिहास्यामि युष्मान् मे शरणागतान् ।
 अचिरादागमिष्यामि युष्माकमहमत्यिके ॥ १७ ॥

'स्तोके काले व्यतीते मां नेह द्रक्ष्यन्ति जन्तवः ।
 जीवद्भिरहमोक्षिषे युष्माभिः किन्तु जीवितः ॥ १८ ॥
 तदा द्रक्ष्यथ यूयं मां मत्पितर्यव्यये स्थितम् ।
 युष्मासु चामलात्मानं युष्मांश्च मयि संस्थितान् ॥ १९ ॥
 यो यस्मान्ना इमा नित्यमनुतिष्ठन्ति मानवाः ।
 स करोति मयि प्रेम स एव कृतस्त्रकर्मकृत् ॥ २० ॥
 एवं मामनुगच्छन्तं तं पितानुग्रहीष्यति ।
 ततः प्रकाशयिष्यामि स्वमहच्च तदात्मनि ॥ २१ ॥
 इष्कारियदुपाख्यान्यो यिद्गदास्तं तदाऽब्रवीत् ।
 न्यज्ञान्यान् कथमस्मासु भवानाविर्भविष्यति ॥ २२ ॥
 यौशुः प्रोवाच कश्चिन्नेभ्यः प्रेम चिकीर्षति ।
 सदाज्ञाः सर्वथा तेन पालनीया मयोदिताः २३ ॥
 तर्हि मञ्जनकस्तस्मिन् परं प्रेम करिष्यति ।
 निवत्स्यति च तस्यान्तरत ऊर्ध्वं मया सह ॥ २४ ॥
 यदिदं श्रूयते वाक्यं युष्माभि कथितं मया ।
 तदहं न स्वयं वच्मि तत्रापि मत्पिता प्रभुः ॥ २५ ॥
 सार्धं स्थित्वैव युष्माभिरेतावत् कथयाम्यहम् ।
 सहायो वः पवित्रात्मा शिष्ययिष्यत्यतः परम् ॥ २६ ॥
 मत्पिता सर्वं लोकेशस्तमपि प्रेषयिष्यति ।
 स युष्मान्मम नाम्नैव मदुक्तीः स्मारयिष्यति ॥ २७ ॥
 शान्तिं मेऽनुपमां न्यस्य युष्माकमहमन्तिके ।
 ब्रजामि पैतृकं धाम माभूदो मनसो भयम् ॥ २८ ॥
 युष्मभ्यमसकृत् प्रोक्तं मया मम गतागतम् ।
 पितुर्महत्तरत्वं च मत्सः सम्यक्प्रदशितम् ॥ २९ ॥
 अकरिष्यत् चेद् यूयं मयि प्रेमानिमित्तकम् ।
 अभविष्यत् परानन्दो युष्माकं भावितात्मनाम् ॥ ३० ॥
 सिद्धेः प्रागेव युष्मभ्यं मया सम्यग् निवेदितम् ।
 सिद्धिकाले यथा बुद्धिर्युष्माकं स्यादक्षला ॥ ३१ ॥

इतः परं न युष्माभिर्वच्यम् वचनं बहु ।

जगदीशः समायाति न मयि तस्य क्लिप्तन ॥ ३२ ॥

प्रितरि क्रियंते प्रेम तद्वचः कुर्वता मया ।

इत्येव जगता ज्ञेयमुत्तिष्ठत प्रयात च ॥ ३३ ॥

इति श्रोताराचरणचक्रवर्त्तितकर्तृदशेनतीर्थेन श्रीकैरुपनिषदायां
श्रीमद्योहनभाषित-ख्रीष्टोपनिषदि चतुर्दशोऽध्यायः ।

पञ्चदशोऽध्यायः

St. John. Chapter 15. [The consolation and mutual love between Christ and his members, under the parable of the vine. A comfort in the hatred and persecution of the world. The office of the Holy Ghost, and of the apostles.]

अहं द्राक्षालतोत्कृष्टा मत्पिता कृषकः परः ।

अफलां मत्स्थितां शाखां छिनत्ति क्षेत्रिकः पिता ॥ १ ॥

फलं फलति या शाखा तामादाय पिताव्ययः ।

तथा संस्क्रुते नित्यं सा फलत्यधिकं यथा ॥ २ ॥

सञ्जाता वोऽमला बुद्धिर्मदुक्तिसंस्त्रतात्मनान् ।

मयि तिष्ठत वर्त्तेऽहं युष्मासु सर्व्वदा यथा ॥ ३ ॥

लताचुरता यथा शाखा न फलायोपकल्पते ।

मयि खलितबुद्धीनां युष्माकमपि सा दशा ॥ ४ ॥

शुष्यन्ति सर्व्वं या शाखा लता सङ्गविवर्जिताः ।

ताश्चैकत्रीकता वङ्गिभंशसात् कुरुतेऽञ्जसा ॥ ५ ॥

यदि तिष्ठत मय्येव यूयं मदुक्तितत्परा ।

अहमेव प्रयच्छामि युष्माभ्यं सर्व्वं सम्पदः ॥ ६ ॥

युष्माकं फलसम्पत्त्या मत्पिता लप्स्यते यशः ।

यूयञ्च मम शिष्यत्वं मत्प्रसादवाप्स्यथ ॥ ७ ॥

पिता मयि परं प्रेम कृतवानव्ययो यथा ।

तथाहं कृतवान् प्रेम युष्माक्यप्यतिनिर्भलम् ॥ ८ ॥

पितृनिष्ठो यथाचाहं पित्राज्ञापरिपालनात् ।
 तथा मङ्गचनं कृत्वा यूयं मध्येव तिष्ठत ॥ ८ ॥
 ज्ञानमेतत् सविज्ञानं युष्मभ्यं प्रोक्तवानहम् ।
 मंदीयानन्दलाभाय पूर्णानन्दोदयाय च ॥ १० ॥
 आज्ञां मम पुरस्कृत्य कार्यं प्रेम परस्परम् ।
 यथाहं कृतवन्ति प्रेम युष्माञ्चत्यन्तनिर्मलम् ॥ ११ ॥
 मित्राणामुपकारार्थं निजप्राणविसर्जनम् ।
 प्रेम्नामपि समस्तानामेतदत्यन्तदुर्लभम् ॥ १२ ॥
 करणीयतया यद् यद् युष्मभ्यं कथयाम्यहम् ।
 सम्यक् तत्तदनुष्ठाय लभध्वं मम मित्रताम् ॥ १३ ॥
 न वो दासान् पुनर्वच्मि प्रभोः कार्यमजानतः ।
 उक्तावांस्तत्त्वमेतच्च बन्धुभावेन पैतृकम् ॥ १४ ॥
 युष्माभिर्वरितो नाहं यूयं तु वरिता मया ।
 सन्तु वः सफलाः कामाः प्रसादात् परमात्मनः ॥ १५ ॥
 युष्माभिः प्रेम कर्त्तव्यं परस्परमतन्द्रितैः ।
 इत्यर्थमेव युष्मभ्यं कथयाम्यतिविस्तरम् ॥ १६ ॥
 यदि युष्माञ्जगद्वेष्टि मामेव द्वेष्टि तद् ध्रुवम् ।
 इति यूयं विजानीथ भूयोऽपि कथयाम्यहम् ॥ १७ ॥
 जगज्जागतिकं वस्तु स्वकीयत्वेन मन्यते ।
 तस्मादतद्विधान् युष्मान् द्वेष्टि महरितांसु तत् ॥ १८ ॥
 न दासः प्रभुतः श्रेष्ठ इत्युक्तमसङ्गमयां ।
 तद्वच्चः स्मरतां नित्यं माभूदो मनसो भयम् ॥ १९ ॥
 ये मासुपाद्रवन्नित्यं तीव्रया मर्म्मपौड्या ।
 ते युष्मान् पौडयिष्यन्तीत्यत्र को विद्यते श्लथः ॥ २० ॥
 मम वाक्यमवज्ञातं यैरहङ्कारमाश्रितैः ।
 कथं ते मानयिष्यन्ति भवतामनुशासनम् ॥ २१ ॥
 ते युष्मांस्ताडयिष्यन्ति मम निर्यातनं प्रति ।
 मत्प्रेम्नैकमविज्ञाय दम्भमानमदान्विताः ॥ २२ ॥

तेषां हृदयपापानि प्रकाशयति मत्कथा ।
 मम सन्दर्शनं तेषां हृदयानि भिनत्ति च ॥ २१ ॥
 योऽहङ्कारं समाश्रित्य हृष्टि मामीश्वरात्मजम् ।
 पितरं मम स हृष्टि सर्व्वलोकमहेश्वरम् ॥ २४ ॥
 अन्यदुष्करकर्मणि बद्धनि ते समीक्ष्य मे ।
 द्विषन्ति पितरं ममाच्च सततं भोगलम्पटाः ॥ २५ ॥
 एतेन "तैरहं द्विष्टो वृथे"ति ग्राह्यती श्रुतिः ।
 चरितार्थाऽभवत्तोके व्यवस्थायामनूदिता ॥ २६ ॥
 यं पितुः परमेशस्य सकाशादहमव्ययम् ।
 आत्मानं प्रेषयिष्यामि भवतामन्तिके विभुम् ॥ २७ ॥
 सहायकः स निर्व्याय मत्पितु परमात्मनः ।
 सत्यः सनातनोऽनन्तः साध्यः मां प्रति दास्यति ॥ २८ ॥
 सर्व्वेषणाः परित्यज्य मामेव शरणं गताः ।
 जितात्मनो भवन्तोऽपि भवन्तु मम साक्षिणः ॥ २९ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शणतीर्थेन श्रीकैरपनिबध्नायां
 ओमदयोहन-भाषितस्त्रीष्टोपनिषदि पञ्चदशोऽध्यायः ।

षोडशोऽध्यायः

St. John. Chapter 16. [Christ comforteth his disciples against tribulation by the promise of the Holy Ghost, and by his resurrection and^d ascension : assureth their prayers made in his name to be acceptable to his Father. Peace in Christ, and in the world affliction.]

सविज्ञानमिदं ज्ञानं युग्मभ्यं प्रोक्तवानहम् ।
 मत्तः सत्याच्च विभ्रष्टा यथा यूयं न नश्यथ ॥ १ ॥
 अपाङ्क्तोयान् करिष्यन्ति केचिद्दः कुलगर्भिताः ।
 ईशायोपहरामीति हनिष्यन्तः परे जनाः ॥ २ ॥
 अज्ज्ञात्वा परमात्मानं माञ्चैव परमात्मजम् ।
 त एतानि करिष्यन्ति मामूहः स्मृतिविभ्रुतिः ॥ ३ ॥

युष्माभिः सह सान्निध्यं सर्व्वं धा मम संस्थितम् ।
 एतस्मात् कारुणानाहमुक्तवानहमादितुः ॥ ४ ॥
 अधुनाहमिंतो यामि मत्पितुः परमं पदम् ।
 अपृष्टेन मर्या तस्माद् यूयमुक्ताः सुदुःखिताः ॥ ५ ॥
 ममापगमनं वत्सा श्रेयसे वो भविष्यति ।
 ममापगमनादेव सहायो यत एष्यति ॥ ६ ॥
 स आगत्य जगत्पापधार्मिकत्वविचारणाः ।
 दूषयिष्यति सर्व्वं शः सर्व्वं साक्षी सनातनः ॥ ७ ॥
 मयि तेषामविश्वासं स वक्ष्यत्यधकारणम् ।
 धार्मिकत्वप्रमाणेच वक्ष्यत्यन्यां गतिं मम ॥ ८ ॥
 विचारं जगदीशस्य जगद्देवाकरोत् स्वयम् ।
 इति दोषं विचारस्य विभुरावेदयिष्यति ॥ ९ ॥
 न मेऽन्यद्बहुवक्तव्यमिदानीं सोढुमर्हथ ।
 स सत्यात्मा समागत्य सत्यं वो ग्राहयिष्यति ॥ १० ॥
 मत्तः श्रुत्वैव युष्मभ्यं स सर्व्वं आवयिष्यति ।
 भविष्यन्ति च तत्त्वानि मदयशश्च तनिष्यति ॥ ११ ॥
 पिता मां सकलं प्राह सच मत्तः सहायकः ।
 गृहीत्वा समं विज्ञानं युष्मभ्यं बोधयिष्यति ॥ १२ ॥
 भवन्तो मां न द्रक्ष्यन्ति स्वल्पकालादनन्तरम् ।
 स्तोके काले व्यतीतेतु द्रक्ष्यन्ति पुनरेव माम् ॥ १३ ॥
 योशोः शिष्या निशमेत्यं वचोऽत्यन्तदुरन्वयम् ।
 वयमेतन्न जानोम इति वीषुः परस्परम् ॥ १४ ॥
 यौशुस्तेषामभिप्रायं विज्ञायोत्तरमब्रवीत् ।
 कथं विप्रतिपद्यन्ते भवन्तो वचने मम ॥ १५ ॥
 भवतां रोदनं श्रुत्वा जगद्देतत् प्रह्वयति ।
 शोकश्च भवतां तस्य हर्षत्वेनोपपत्स्यते ॥ १६ ॥
 लभते महतीं पीडां प्रसवात् प्राक् प्रजायिनी ।
 सा ह्वयति पुनर्वीक्ष्य निर्व्वृत्तप्रसवात्मजम् ॥ १७ ॥

भवन्तोऽप्यधुना दुःखमाप्नुवन्ति न संशयः ।

किन्तु मां पुनरालोक्य प्राप्स्यन्ति परमं सुखम् ॥ १८ ॥

तदा लयमवाप्स्यन्ति युष्माकं सर्वसंशयाः ।

पिता च कामनाः सर्वाः सर्ववित् पूरयिष्यति ॥ १९ ॥

अथ यावन्न युष्माभि र्याचितं वस्तु किञ्चन ।

प्रार्थ्यतां लप्स्यते शर्वं परिपूर्णमनश्चरम् ॥ २० ॥

इत्यन्तमुपमावाक्यै र्युष्मभ्यर्महमुक्तवान् ।

सुष्यष्टं ज्ञापयिष्यामि पितुर्वाक्यमतः वरम् ॥ २१ ॥

मत्पिता वीक्ष्य विश्वस्तान्मयि वस्तुत आगते ।

पूरयिष्यति वः कामान् विना मम निवेदनम् ॥ २२ ॥

पितृतोऽहं विनिश्चत्य जगर्दतदवाप्तवान् ।

पुनरेतत् परित्यज्य गच्छामि पितुरन्तिकम् ॥ २३ ॥

इत्यन्तं कथयित्वाथ विरते परमात्मजे ।

विमृश्यैतदशेषेण तच्छिष्या इदमब्रुवन् ॥ २४ ॥

सद्गुरो सर्वमेवैतत् स्पष्टमेवोक्तवान् भवान् ।

सर्वं ज्ञमवगच्छामो भवन्तमधुना वयम् ॥ २५ ॥

इदानीं स्मृतिरस्माभिर्लब्धा ते कृपया गुरो !

ईश्वरास्त्वं समायात इति विश्वसिमो वयम् ॥ २६ ॥

यीशुस्तेषां वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।

कालः स पुनरभेति किं वा नूनं समागतः ॥ २७ ॥

यत्र काले भवन्तो मामनादृत्यान्तर्वासिनः ।

विप्रकीर्णाः परित्यज्य यास्यन्ति स्वस्वमालयम् ॥ २८ ॥

तथापि न मया स्थेयमेकलेन कदाचन ।

यतो मे सर्वं दा सङ्गो परमात्मा सनातनः ॥ २९ ॥

युष्माकं शाश्वती शान्तिर्मयि नित्यं विराजताम् ।

समाश्वसित भद्रं वो मया जितमिदं जगत् ॥ ३० ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्ति तर्कदर्शनतीर्थेन श्रीकैरवनिबद्धायां

ओमद्वयोहनभाषित-स्रोष्टोपनिषदि षोडशोऽध्यायः ।

St. John, Chapter 17. [Christ prayeth to his Father to glorify him, to preserve his apostles, in unity, and truth, to glorify them, and all other believers with him in heaven.]

समाप्यताः कथा सर्वाऽङ्गं प्रणिहितेक्षणः ।
 स्वर्गं प्रति प्रशान्तात्मा यीशुरेतद् वचोऽब्रवीत् ॥ १ ॥
 पितः समागतः कालः कुरु पुत्रं यशोऽन्वितम् ।
 यथा पुत्रोऽपि शक्नोति त्वां कर्तुं महिमान्वितम् ॥ २ ॥
 कर्त्तृत्वं सर्वं मय्येष यत्तस्मै दत्तवान् भवान् ।
 सोऽपि दास्यति भक्तेभ्यो नूनं शाश्वतजीवनम् ॥ ३ ॥
 यत्नञ्छ्वा ते परात्मानं ज्ञास्यन्ति त्वां सनातनम् ।
 तथा त्वत् प्रेषितं स्रोष्टं तदेवानन्तजीवनम् ॥ ४ ॥
 त्वदादिष्टानि कर्माणि सर्वं या कुर्वता मया ।
 यथा सम्पादितं लोके त्वदीयं विपुलं यशः ॥ ५ ॥
 तथा मामपि तेनैव महिम्ना त्वयि योजय ।
 यं आसीदग्रतः सृष्टे जगतोऽस्य मम त्वयि ॥ ६ ॥
 भवता मे प्रदत्तेभ्यो नरेभ्यो मर्त्यं मध्यतः ।
 भवच्छ्रुत्या भवन्नाम पितः प्रदत्तदानहम् ॥ ७ ॥
 पित स्तेच तवैवासंस्वत्तोऽहं तानवाप्तवान् ।
 ते चक्रुस्तव वाक्यानि विविदुर्मां च तावकम् ॥ ८ ॥
 त्वया दत्तानि वाक्यानि तेभ्योऽहञ्च प्रदत्तवान् ।
 जगद्भुस्तानि ते माञ्च प्रतीयुस्त्वत्त आगतम् ॥ ९ ॥
 हे पितर्नहि लोकार्थमेतन्मम निवेदनम् ।
 भवदत्तमदीयानामुपकाराय केवलम् ॥ १० ॥
 मदीयं वस्तु यत् किञ्चित् सर्वं पितस्तवाव्यय ।
 त्वदीयमपि यत् किञ्चिन्ममैव सकलं विभो ॥ ११ ॥

अहञ्च परया कीर्त्या पितस्तेषु समन्वितः ।
 त्वामुपैमि जगत्त्यक्त्वा ते तु सुप्रभुं वि संस्थिताः ॥ १२ ॥
 यन्निष्पादितमेकत्वमुभयोरावयोस्त्वया ।
 तत्तानेकतया पाहि प्रितस्त्वं लोकपावन ॥ १३ ॥
 त्वन्नान्ना रक्षितास्तात ते मया सहसंस्थितौ ।
 विनैकं शास्त्रनिर्दिष्टं सर्वं तव पथि स्थिताः ॥ १४ ॥
 त्वामिदानोमहं यामि तेभ्योऽत इदमुक्तवान् ।
 मदोयं परमानन्दं यान्तु ते त्वत्प्रसादनः ॥ १५ ॥
 मयोक्तं त्वद्वचस्तेभ्य इति जागतिका जज्ञाः ।
 मां यथा त्वदुगतप्राणानहिषंस्तानपमर्शवान् ॥ १६ ॥
 वहिस्त्वं नय तांस्त्रिकादिति नाहं वदामि ते ।
 आपदः पाहि तान्नित्यमित्येव मे निवेदनम् ॥ १७ ॥
 न मे जागतिकं जन्म तेषां जन्मापि तादृशम् ।
 पितः पूनीहि तान्नित्यं सत्येन वचसा तव ॥ १८ ॥
 ते मया प्रेषिता लोके यथाहं प्रेषितस्त्वया ।
 तेषामेव विशुद्धार्थमात्मानं शोधयाम्यहम् ॥ १९ ॥
 न केवलमहं याचे तेषामेव कृते विभो ।
 तेषामर्थेऽपि याचेऽहमनुयास्यन्ति ये च तान् ॥ २० ॥
 तव प्रसादतस्तात तेषामैक्यं विराजताम् ।
 संप्रतीत्यावयोरैक्यं तेऽपि तिष्ठन्तु चावयोः ॥ २१ ॥
 मयि त्वं तेष्वहञ्चेति ज्ञात्वा त्वन्महिमान्विताः ।
 प्रेषितोऽहं त्वयेत्येतज्जगति आपयन्तु ते ॥ २२ ॥
 यथा मयि तव प्रेम तत् प्रेम तन्न तेष्वपि ।
 पितरेतद् विजानन्तु पृथिव्यां सर्वं मानवाः ॥ २३ ॥
 मया साहं पितस्तेषामनुजानीहि संस्थितिम् ।
 अनादि मत्परं प्रेम ते द्रव्यगत्यावयो र्यथा ॥ २४ ॥
 न धर्ममय तात त्वां विविदुर्जगदोक्तसः ।
 अहं जानीऽविदुस्ते च त्वत्तो मां भुवमागतम् ॥ २५ ॥

उक्तवानहमेतेभ्यस्तव नाम सनातन ।

तावच्च कथयिष्यामि यावत्तैः सह मे स्थितिः ॥ २६ ॥

मयि यत् कृतवान् प्रेम भवानत्यन्तनिर्मलम् ।

तेष्वस्तु तव तत् प्रेम स्थितिश्च मम शाश्वती ॥ २७ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्ति तर्क दर्शनतीर्थेन श्रीकैरुपनिषद्वायां
श्रीमदुद्योहनभाषित-ख्रीष्टोपनिषदि, सप्तदशोऽध्यायः ।

अष्टादशोऽध्यायः

St. John. Chapter 18. [Judas betrayeth Jesus. The officers fall to the ground. Peter smiteth off Malchus' ear. Jesus is taken, and led unto Annas and Caiaphas. Peter's denial. Jesus examined before Caiaphas. His arraignment before Pilate. His kingdom. The Jews ask Barabbas to be let loose.]

इत्युक्त्वा वहिरागत्य सशिष्यः परमात्मजः ।

किद्रोणस्तोत उत्तीर्य यीशुराराममाविशत् ॥ १ ॥

तस्मिन्नेव ततःकाले यिहूदाः शत्रु नन्दनः ।

यीशुमभ्याययौ द्विप्रं सशस्त्रै राजसैनिकैः ॥ २ ॥

यीशुस्तानग्रतो वोढ्य यिहूदासहितान् भटान् ।

स्वं नाम ज्ञापयामास स्मृत्वा नियतिमात्मनः ॥ ३ ॥

ते तस्य वचनं श्रुत्वा स्मयचञ्चलमानसाः ।

ततः पश्चाद्दिशं गत्वा निपेतुः सहसा भुवि ॥ ४ ॥

उत्थितानां पुनस्तेषामभिप्रायं विचिन्त्य सः ।

स्वनाम पुनरावेद्य वक्तव्यमिदमब्रवीत् ॥ ५ ॥

युष्मभ्यमात्मनो नाम मयासकृन्निवेदितम् ।

इत एते बहिर्यान्तु यदि मामेव मृग्यथ ॥ ६ ॥

एतेन "तावका मत्तो न भ्रष्टा" इति यत् स्वयम् ।
 उक्तवान् परमेशाय तत् सत्त्वं कृतवान् प्रभुः ॥ ७ ॥
 अथ पितुः शिमोनः स्वं खड्गमाकृत्य क्रीषतः ।
 महायाजकदासस्य दक्षिणं कर्णमच्छिनत् ॥ ८ ॥
 तं मत्कनामकं वीक्ष्य च्छिन्नकर्णं परात्मजः ।
 पितुर्निवार्य निर्व्वैरो यीशुर्व्वचनमब्रवीत् ॥ ९ ॥
 सन्निधेहि स्वकोषेऽसिं कथं मां परिबाधसे ।
 मया पैतृकपात्रस्थं पानीयं किं न पास्यते ॥ १० ॥
 ततस्तं सैनिका निनुर्व्वर्षसुख्यपुरोधसः ।
 कायापाः श्वशुरस्यार्थे हाननाख्यस्य मानिनः ॥ ११ ॥
 कायापाख्यः स एवायं यः पूर्वं मिदमुक्तवान् ।
 "मरणात् सर्व्वजातीनामेकस्य मरणं वरम्" ॥ १२ ॥
 महायाजकविज्ञातशिष्येणानेन केनचित् ।
 पित्रोऽपि सह सम्भूय प्रच्छन्नो गुरुमन्वगात् ॥ १३ ॥
 तं द्वाररक्षिका दासी द्वारस्थमिदमब्रवीत् ।
 शिष्यः किं तस्य शिष्याणां यीशोरिकतमो भवान् ॥ १४ ॥
 पितृसु नाहमितुप्रज्ञा सत्वरं निर्गतस्ततः ।
 पदातीनुषसङ्गम्य वल्लितापमसेवत ॥ १५ ॥
 महायाजक ईक्षित्वा यीशुश्च पुरतः स्थितम् ।
 तमादौ परिपृच्छ सन्भाषां शिष्यशिष्ययोः ॥ १६ ॥
 यीशुस्तमब्रवीद् धीमन् प्रकाशमहमुक्तवान् ।
 भवान् सर्व्वमभिज्ञाय कथं मां परिपृच्छति ॥ १७ ॥
 महाकथं श्रुतवन्तो ये तानेव परिपृच्छतु ।
 एतेऽपि च विजानन्ति यद्वाक्यमहमुक्तवान् ॥ १८ ॥
 "महर्षिर्जि त्वया प्रोक्तं दुष्टैतदसदुत्तरम्" ।
 इत्युज्ज्ञा सैनिकः कश्चिच्चपेटां यीशवे ददौ ॥ १९ ॥
 यीशुस्तमाह यदुक्तं मया वाक्यमसङ्गतम् ।
 तन्निराकुरु मानेन प्रहरस्यन्यथा कथम् ॥ २० ॥

ज्ञाननोऽथ तममवहं कायाफाख्यमहर्त्तिजः ।
 सन्निधौ प्रेषयामास संरक्षन्नात्मनो यशः ॥ २१ ॥
 पितॄं तदापि तत्रस्थं मानवाः केचिदब्रुवन् ।
 शिष्यः किं तस्य शिष्याणां यीशोरेकतमो भवान् ॥ २२ ॥
 नेति ब्रुवति पितॄं तु कश्चित्तज्ज्ञोऽपरो जनः ।
 प्राह “किं न मयोद्याने दृष्टस्त्वं यीशुना सह ॥ २३ ॥
 नाङ्गौचकार शीमोनः पितॄस्तद्वचनं पुनः ।
 तस्यास्त्रीकारमात्रेण तत्र रोति स्म कुक्कुटः ॥ २४ ॥
 कायाफान्तिकतो नीत्वा ततस्तं राजमन्दिरम् ।
 स्पर्शाशीचभयात् सर्वं वहिरेव जनाः स्थिताः ॥ २५ ॥
 तस्मात् पोलात आगत्य वहिस्थान् परिपृष्टवान् ।
 अपराह् किमेतेन कथ्यतां मम सन्निधौ ॥ २६ ॥
 त ऊचु यदि दुष्कर्मा नाभविष्यदयं जनः ।
 धीमन्नेष भवद्वस्ते नास्माभिरार्पयिष्यत ॥ २७ ॥
 पोलातस्तद्वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।
 भवद्विग्टं ह्यतामेष दण्डस्यैव विधीयताम् ॥ २८ ॥
 त ऊचुर्नैव केषांचिद्दिनाशे शक्तिरस्ति नः ।
 यीशुनाभिर्चितो मृत्युस्तैरेतेन निदर्शितः ॥ २९ ॥
 पोलातस्तत आगत्य पुनाराजनिकेतनम् ।
 “यिह्मदीनां नृपः किं त्व” मिति तं परिपृष्टवान् ॥ ३० ॥
 योशुः प्राह भवानेनत् स्वयमेव ब्रवीति किम् ।
 उक्तवान् भवते कश्चिदन्यो वा मत्कथामिमाम् ॥ ३१ ॥
 पोलातस्तद्वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।
 जात्याहं यिह्मदीयः किं यत्त्वमेवं ब्रवीषि माम् ॥ ३२ ॥
 मयि त्वं याजकैर्मुख्यैस्त्वज्जात्याच समर्पितः ।
 किं त्वया दुष्कृतं कर्म कृतमित्येव कथ्यताम् ॥ ३३ ॥
 यीशुस्तमब्रवीद्दोमन् मम राज्यं न पार्थिवम् ।
 निवारितं न मदभ्युद्यैस्तस्मान्मम समर्पणम् ॥ ३४ ॥

त्वं किं राजेति पीलातो भूयस्तं परिपृष्टवान् ।

योशुस्तद्वचनं श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ॥ ३५ ॥

राजानं वस्तुतो धीमन् भवानेव ब्रवीति माम् ।

स्वाराज्यस्थापनार्थं हि पृथिवीमहमागतः ॥ ३६ ॥

जना भागवता नित्यं शृण्वन्ति मम शब्दनम् ।

मत्वं किमेतदित्युक्त्वा पीलातोऽथ वह्निर्ययौ ॥ ३७ ॥

यिह्मदोयानथाङ्ग्य स इदं वाक्यमब्रवीत् ।

अपराधं न पश्यामि नाहमेतस्य कञ्चन ॥ ३८ ॥

तस्मात् किं पर्वणो मोक्षमनुसृत्य चिरन्तनम् ।

भवन्तो मोक्षमेतस्य वाञ्छन्ति समं शासनात् ॥ ३९ ॥

ते तस्य वचनं श्रुत्वा क्रोशन्तः पुनरुचकौः ।

समं नृशंसवाराब्जामुक्तिमेव ययाचिरे ॥ ४० ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शणतीर्थेन श्रीकैरूपनिबद्धायां
श्रीमद्योहन-भाषितस्त्रीष्टोपनिषदि अष्टादशोऽध्यायः ।

जनविंशोऽध्यायः

St. John, Chapter 19. [Christ is scourged, crowned with thorns, and beaten. Pilate is desirous to release him, but being overcome with the outrage of the Jews, he delivered him to be crucified. They Cast lots for his garments He commendeth his mother to John. He dieth. His side is pierced. He is buried by Joseph and Nicodemus.]

योशुं प्रहारयामास पीलातः कषया ततः ।

देहं तस्य समाच्छाद्य कृष्णरक्तेन त्राससा ॥ १ ॥

निदधुः सैनिका मुग्धि मुकुटं कण्टकाचितम् ।

“नमो यिह्मधोशाये”त्याहुष पुरतः स्थिताः ॥ २ ॥

चपेटां तस्य गण्डे च ते ददुः क्रूरमानसाः ।

पीलातस्तत आगत्य वह्निं स्तानिदमब्रवीत् ॥ ३ ॥

स एष भवतामग्रे तिष्ठत्यपूर्वं भूषणः ।
 अपराधं न पश्यामि जनस्यास्य कमप्यहम् ॥ ४ ॥
 तं दृष्ट्वा याजका मुख्याः कुपिताश्च पदातयः ।
 “आरोपणं क्रुशेह्यस्य कुर्विंति प्राङ्मुखकैः ॥ ५ ॥
 पीलातः प्राह युष्माभिः स दण्डोऽस्य विधीयताम् ।
 अपराधं न पश्यामि जनस्यास्य कमप्यहम् ॥ ६ ॥
 त जञ्चुरयमात्मानमोशपुत्रं यतोऽवदत् ।
 तस्माच्छास्त्रानुसारेण जनोऽयं बधमहेति ॥ ७ ॥
 पीलातस्तद्वचः श्रुत्वा भीत्वा राजगृहं गतः ।
 योशं पप्रच्छ कस्मात्त्वं स्थानादागतवानिति ॥ ८ ॥
 तं निरुत्तरमालोक्य पीलातः पुनरब्रवीत् ।
 अध्येषेण मया सार्द्धं भवान् कस्मान्नभाषते ॥ ९ ॥
 तव मोक्षे विनाशे च सर्व्वं या शक्तिरस्ति मे ।
 किमेतन्नाभिजानासि राजसैन्यवशं गतः ॥ १० ॥
 योशः प्राहोर्क्षतः शक्तिं भवान्नोचेदलप्स्यत ।
 नाभविष्यन्नियन्तृत्वं भवतो मयि किञ्चन ॥ ११ ॥
 सर्व्वेभ्य इह पापेभ्यः स एव पापकृत्तमः ।
 येनाहं भवतो हस्ते कृतघ्नेन समर्पितः ॥ १२ ॥
 पीलातो मोक्षुमैद्दिष्टं तं तदा प्रभृति स्वयम् ।
 यिह्मदीयास्तु संक्रुद्धास्तमुच्चैरिदमब्रूवन् ॥ १३ ॥
 कैसरस्य न बन्धुत्वं त्वत्तो यद्येष मोक्ष्यते ।
 राजानं कुरुते यः स्वं सोऽवजानाति तं यतः ॥ १४ ॥
 पीलातस्तद्वचः श्रुत्वा योशं राजगृहादहः ।
 आनीय “गव्यथा” धीमान् विचारार्सनमस्थितः ॥ १५ ॥
 उत्सवायोजनस्याङ्गि षष्ठहोरामिते क्षणे ।
 शृण्वतां यिह्मदीयानामिदं वचनमब्रवीत् ॥ १६ ॥
 यूयं पश्यत राजानं युष्माकमिह संस्थितम् ।
 तन्मूर्खुरुच्चकैस्तु क्रुशेनैनं विनाशय ॥ १७ ॥

पीलातः प्राह युष्माकं राजानं घातयामि किम् ।
 प्रधानयाजकाः प्राह राजा कैशर एव नः ॥ १८ ॥
 स तच्छ्रुत्वा करे तेषां पीलातस्तं समर्पयत् ।
 आदिशच्च क्रुशेनैव यीशोः प्राणस्य नाशनम् ॥ १९ ॥
 ततस्तैरभ्यनुज्ञातो यीशुः क्रुशं स्वयं वहन् ।
 स कपालस्थलोपास्थं "गल्गथा"स्थानमाययौ ॥ २० ॥
 तत्र तं क्रुश आरोप्य ते तंस्थोभयपार्श्वयोः ।
 निबबन्धुः क्रुशे तस्मिन् द्वावन्यावपि पापिनौ ॥ २१ ॥
 "यीशुर्नासरतीयोऽयं यिहूदीनामधीश्वरः" ।
 इति लेखाञ्च पीलातः क्रुशस्योपरि बद्धवान् ॥ २२ ॥
 यूनानेब्रियोरोमीयैरक्षरैर्लिखिताञ्च ताम् ।
 दोषपत्रीं पठित्वेदं यिहूदीयास्तमब्रुवन् ॥ २३ ॥
 "राजाहं यिहूदीयानां" मित्ययं स्वयमुक्तवान् ।
 इत्येवमेव तत्र त्वं लिपिकां सन्निवेशय ॥ २४ ॥
 पीलातस्तद्वचः श्रुत्वा वाक्यमुत्तरमब्रवीत् ।
 नान्यथाहं करिष्यामि स्वलेखायाः कदाचन ॥ २५ ॥
 ततो विभज्य वस्त्राणि चतुर्धा तस्य सैनिकाः ।
 यथाश्रुतिं समं प्राप्सुर्गुटिकापातपूर्वकम् ॥ २६ ॥
 सार्धं योषिद्भिरन्याभिस्तिष्ठन्तीं निजमातरम् ।
 प्रियशिष्यं च संवीक्ष्य यीशुस्तदेदमब्रवीत् ॥ २७ ॥
 "हे नारि तव पुत्रोऽसौ वत्सैषा जननी तव ।"
 तदा प्रभृति शिष्यः स तां निनायात्मनो गृहम् ॥ २८ ॥
 परिपूर्णं ततः सूर्वा मिति ज्ञात्वा स आत्मवान् ।
 "दृषार्तोऽहं"मिति प्राह शस्त्रस्य वधनं स्मरन् ॥ २९ ॥
 इत्याकर्ण्य वचस्तस्य मानवास्तत्र संस्थिताः ।
 पानाय प्रददुस्तस्मै काञ्चिकं नलमध्यगम् ॥ ३० ॥
 ततः सम्पूर्णमितुगृह्णा शिरसावनतः स्वयम् ।
 देहाद्विमुक्तमात्मानमर्पयत् परमात्मने ॥ ३१ ॥

आयोजनदिने तस्मिन् क्रशवेधादनन्तरम् ।
 पीलातमुपसङ्गम्य यिह्मदीया दुराशयाः ॥
 विश्रामदिवसे देहा न तिष्ठन्ति क्रुशे यतः ।
 ततो ययाचिरे तेषां पादभङ्गापसारणे ॥ ३२ ॥
 अथ तस्याज्ञया गत्वा सैनिकाः क्रूरचेष्टिताः ।
 वभञ्जुस्वरया जङ्घे यीशुना सह विद्ययोः ॥ ३३ ॥
 योशोरन्तिकमागत्य ततस्ते सैनिका जनाः ।
 तं पञ्चत्वगतं वोच्य विरेमुः पादभञ्जनात् ॥ ३४ ॥
 केनचिद्दोर्घशूलेन विद्धे तस्योदरे ततः ।
 सद्यो रक्तजलस्त्रावो देहात्तस्य विनिर्गतः ॥ ३५ ॥
 य इदं दृष्टवान् साक्षात् स इदं साध्यमब्रवीत् ।
 युष्माकं प्रत्ययस्तस्मात्तद्वाक्ये भवतु ध्रुवम् ॥ ३६ ॥
 तत्रेदं श्रुतिवाक्यञ्च प्रमाणत्वेन कल्पते ।
 “तस्यैकमपि देहास्थि न भङ्ग्यं कदाचन” ॥ ३७ ॥
 इदंचाप्यपरा प्राह श्रुतिः श्रोतृहितैषिणी ।
 “शूलेन विविधुस्ते यं द्रक्ष्यन्ति तं निरन्तरम्” ॥ ३८ ॥
 अश्वारिमांथियावासी योषेफः शिष्यसत्तमः ।
 यिह्मदीयभयाद् यस्तु यीशुनाविदितः स्थितः ॥ ३९ ॥
 स पीलातान्तिकं गत्वा यीशोर्देहमयाचत ।
 पीलातेनाभ्यनुज्ञातः स यीशोर्देहमाददे ॥ ४० ॥
 नोकदीमोऽपि यो रात्रौ यीशुं प्रथममैक्षत ।
 सोऽपि गन्धरसोन्मिश्रागुरुभिः सार्द्धमागतः ॥ ४१ ॥
 ततस्तौ गन्धवहस्त्रेणावेष्ट्य तत्कलेवरम् ।
 क्रुशसन्निहितोऽध्याने नवे श्रवणिकेतने ॥
 यिह्मदीयसदाचारमनुसृत्य चिरन्तनम् ।
 पर्व सन्निहितं मत्वा निदधातेऽतियत्नतः ॥ ४२ ॥

इति श्रोताराचरणचक्रवर्त्ति-तर्कदर्शनतीर्थेन श्रीकैरूपनिबद्धायां
 श्रीमदयोहन-भाषितखोष्टोपनिषदि जनविशोऽध्यायः ।

विंशोऽध्यायः

St. John Chapter 20. [Mary cometh to the sepulchre : so do Peter and John, ignorant of the resurrection. Jesus appeareth to Mary Magdalene, and to his disciples : The incredulity, and confession of Thomas. The scripture is sufficient to salvation.]

अथ मग्दलवास्तव्या मरीयम्मातरागता ।

दृष्ट्वा मुक्तं शवागारं सम्राहप्रथमेऽहनि ॥

गत्वा शिमोनपित्रस्य प्रियशिष्यस्य चान्तिकम् ।

प्रभोर्देहः शवागारे नास्तीति कातराब्रवीत् ॥ १ ॥

तस्यास्तद्वचनं श्रुत्वागच्छतां तावुभौ जनौ ।

प्रियशिष्यः शवागारं द्रुत्वा प्रथममागतः ॥ २ ॥

सोऽपश्यद् गुरुवस्त्राणि स्थित्वोद्धुं गुरुण विना ।

पश्चादभ्येत्य पित्रोऽपि प्रविश्यान्तर्द्दृश्यं तत् ॥ ३ ॥

शिरोविष्टकवाससु स्थितमन्यत्र दृष्टवान् ।

प्रविश्य प्रियशिष्योऽपि पश्चादेवं समैक्षत ॥ ४ ॥

तावुभौ तत्त्वतो ज्ञात्वा शास्त्रस्य वचनं ततः ।

तन्मृत्योः पुनरुत्थानेऽविश्वस्य गृहमागतौ ॥ ५ ॥

मरीयम्बहिरागत्य शवागाराददूरतः ।

स्थित्वा करोद दुःखार्त्ता शिरसावनता सती ॥ ६ ॥

अथ गत्वा शवागारं निरीक्ष्यान्तरंवाङ्मुखो ।

स्वर्द्धृती द्वौ समासीनौ ददृशं शक्तवाससौ ॥ ७ ॥

“कथं रोदिषि नारीति सा ताभ्यां कथिता ततः ।

अन्तर्धानं गुरोः श्वभ्रातुःखिता सा न्यवेदयत् ॥ ८ ॥

ततः पश्चाद्दिशं वीक्ष्य दृष्ट्वापि यौशमयतः ।

नाभ्यजानाद्भयत्रस्ता निरानन्दा तपस्विनी ॥ ९ ॥

यीशुः प्रोवाच भूयस्तां "त्वं नारि क्रन्दसे कथम् ।
 सोद्यानरक्षकं मत्वा तमिदं वाक्यमब्रवीत् ॥ १० ॥
 यदि प्रभुं शवाभारादपसारितवान् भवान् ।
 ब्रवीतु स्वयमेवाहं नेश्यामि नात्र संशयः ॥ ११ ॥
 यीशुः "मरीयमि"त्याह भूयस्तत्रैव संस्थितः ।
 हब्रूयभाषया ग्राहं मरीयमपि तं "गुरो" ॥ १२ ॥
 यीशुः प्रोवाच हस्ताभ्यां मा मां त्वमवले सृश ।
 हृदानोमपि यन्नाहं पितुरन्तिकमागतः ॥ १३ ॥
 याहि त्वं ब्रूहि मे भ्रातृन् यदहं यामि साम्प्रतम् ।
 सर्वेषां मम चेशस्य पितुश्च परमं पदम् ॥ १४ ॥
 सापि गत्वाब्रवीच्छिष्यान् संवादमिममद्भूतम् ।
 संवादमुभयोश्चैव प्रत्यक्षदर्शनं तथा ॥ १५ ॥
 तस्मिन्नेव च सप्ताहप्रथमे दिवसे ततः ।
 यिह्मदीयभयान्छिष्याः सायं रुद्धगृहे स्थिताः ॥ १६ ॥
 तेषामाविरभूत् खोष्टः स्वस्तिवादमुदीरयन् ।
 आत्मनः पार्श्वं हस्तं च दर्शयामास तान् प्रभुः ॥ १७ ॥
 शान्तिवाक्यमथोच्चार्य स शिष्यानिदमब्रवीत् ।
 यथाहं प्रेषितः पित्रा तथा वः प्रेषयाम्यहम् ॥ १८ ॥
 ततस्तानभिमन्त्रयाह प्रत्यक्षं परमात्मजः ।
 गूयं पवित्रमात्मानं मत्तो गृह्णीत मुक्तये ॥ १९ ॥
 अथ प्रभृति लोकेऽस्मिन्नराणां बन्धमोक्षयोः ।
 प्रमाणं भावितात्मानो गूयमेवेति मे मतिः ॥ २० ॥
 ततो "यमज"मालोक्य तदानीमनुपस्थितम् ।
 प्रभोर्दर्शनसंवादं तमूचुः शिष्यसत्तमाः ॥ २१ ॥
 स ग्राह कौलचिह्नानि पार्श्वं योर्हं स्तयो स्तथा ।
 स्पर्शेनाहमविज्ञाय न विश्वसिमि तत्त्वतः ॥ २२ ॥
 दिवसेभ्यस्ततोऽष्टाभ्यः परं ते शिष्यसत्तमाः ।
 पुनारुद्धगृहे तस्य "यमजेन" समन्विताः ॥ २३ ॥

तस्मिन्नेव ततःकाले खस्तिवादमुदीरयन् ।
 सहसा योशुरागत्य यमजाय वचोऽब्रवीत् ॥ २४ ॥
 “सृष्टं मे पार्श्वं देशस्थं चिह्नं हस्तगतं तथा ।
 मुक्तो मं सौम्य सन्देहं मयि विश्वसिहि प्रिय ॥ २५ ॥
 मम प्रभो ममेशेति यमजस्तं तदाब्रवीत् ।
 योशुस्तमाह “दृष्ट्वा मां व्यथ्यसीस्त्वं मयि प्रिय” ॥ २६ ॥
 धन्यास्ते भावितात्मानो माबवाः संसृताविह ।
 ये पुनर्मां दृष्ट्वैव विश्वसुरसंशयम् ॥ २७ ॥
 अलौकिकानि कर्माणि योशोरेवं विधानि च ।
 वङ्गानि सन्ति बाहुल्यान्नाहं लिखितवानिह ॥ २८ ॥
 योशुरोशसुतः खोष्ट इति विश्वस्य भक्तितः ।
 युष्माभि र्योशुनाम्नैव प्राप्तव्यं नित्यजीवनम् ॥ २९ ॥

इति श्रीताराचरणचक्रवर्त्ति तर्कदर्शनतीर्थेन श्लोकैरुपनिबध्नायां
 श्रीमदयोहनभाषित-खोष्टोपनिषदि विंशोऽध्यायः ।

एकविंशोऽध्यायः

St. John, Chapter 2]. [Christ appearing again to his disciples was known of them by the great draught of fishes. He dineth with them: earnestly commandeth Peter to feed his lambs and sheep: foretelleth him of his death: rebuketh his curiosity touching John. The conclusion.]

एकदा तिविरोयाख्यसमुद्रस्य तटे प्रभुः ।
 पुनराविरभूत् खोष्टः शिष्याणां परिपश्यताम् ॥ १ ॥
 कदाचिदुपविष्टेषु शिष्येषु जलधेस्तटे ।
 पित्रस्तानुपसङ्गम्य शिमोन इदमब्रवीत् ॥ २ ॥

समुद्रमध्यतो मत्स्यान् संगृहीतुं ब्रजाम्यहम् ।
 तस्य तद्वचनं श्रुत्वा यान्तं तं तेऽनुवब्रजुः ॥ ३ ॥
 ततस्ते नावमारुह्य चेष्टयित्वापि तां निशाम् ।
 प्रातः किमपि नासाद्य तीरं प्रति प्रतस्थिरे ॥ ४ ॥
 तेषामाविरभूत् खोष्टः सहसा जलधेस्तटे ।
 किन्तु ते तमभिज्ञातुमशक्ताः शिष्यसत्तमाः ॥ ५ ॥
 योशुस्तानाह “युष्माकमन्तिके खाद्यमस्ति किम्” ।
 नास्तीत्युत्तरमाकर्ण्य योशुस्तान् पुनरब्रवीत् ॥ ६ ॥
 “नौकाया दक्षिणे पार्श्वे जालं निक्षिपतानघाः” ।
 तथैव तेऽपि निक्षिप्य मत्स्यमापुरनेकशः ॥ ७ ॥
 प्रियशिष्यस्तदा पितॄं शिमोनमिदमुक्तवान् ।
 “असौ प्रभुः स्वयं साक्षाद् य इदं वाक्यमुक्तवान्” ॥ ८ ॥
 “असौ प्रभुरिति” श्रुत्वा देहमावेष्ट्य वाससा ।
 पपात परमोत्सुक्वाच्छिमोनो लवणाभ्रसि ॥ ९ ॥
 अन्येऽपि जालमाकलय मत्स्यपूर्णं ततः परम् ।
 अदूरात्तीरमाजमुमेत्यमादाय सत्वरम् ॥ १० ॥
 अथ तान् पश्यतः पूर्वं मीनश्चानलसंस्थितम् ।
 योशुः प्राज्ञोद्गतान् मत्स्यान् कांक्षिदानयतानघाः ॥ ११ ॥
 शिमोनस्तद्वचः श्रुत्वा मत्स्यान् जालसमन्वितान् ।
 आचकर्ष बलात्तस्य समीपमानिनाय च ॥ १२ ॥
 आसंस्तत्र महामोनास्त्रिपञ्चाशत्तथा शतम् ।
 तैराकृष्टं बलाज्जालं न तथापि व्यदीर्यत ॥ १३ ॥
 योशुस्तानब्रवीदेत भुङ्गध्वमन्नं मया सह ।
 ते योशुं तमभिज्ञाय न किञ्चिद्वाक्यमब्रुवन् ॥ १४ ॥
 ततः पूषान् स आदाय मत्स्यांश्च परमात्मजः ।
 दत्तवान् सर्वशिष्येभ्यः प्रविभज्य विभागशः ॥ १५ ॥
 ततः शिमोनमाह्वय स पितृमिदमब्रवीत् ।
 अधिकं किं त्वमेतेभ्यः करोषि प्रेम मां प्रति ॥ १६ ॥

पित्रेण सत्यमितुयते पृष्ट्वैवं स द्विशस्त्रिभः ।
 सत्यसन्धं जितात्मानं तमिदं वाक्यमब्रवीत् ॥ १७ ॥
 आत्मोपमेयं सौम्य त्वं सत्येन वचसा च मे ।
 परमश्रेयसे मेवांशारयैतान् सदा मम ॥ १८ ॥
 स्वकटिं यौवने बद्धा खिच्छया व्यचरो यथा ।
 • वार्षके न तथा सौम्य स्वातन्त्र्यं त्वमवाप्स्यसि ॥ १९ ॥
 तस्मिन् कालेऽस्वतन्त्रस्त्वं हृष्टो विस्तारयिष्यसि ।
 अपरस्ते कटिं बद्धा नेष्यति त्वां तदिच्छया ॥ २० ॥
 यौगुनैतेन वाक्येन तदेवात्र निदर्शितम् ।
 कीदृशान्तरणात्तस्य परेशो लप्स्यते यशः ॥ २१ ॥
 अथ मामनुगच्छेति ब्रुवतीश्वरनन्दने ।
 पितरः पञ्चाद्विशं वीक्ष्य तं ददर्शान्तिवासिनम् ॥ २२ ॥
 यत्नासीत् परमा प्रीतिः खोष्टस्य विजितात्मनः ।
 यौगुवक्षःस्थितो यश्चापृच्छत् तस्य वैरिणम् ॥ २३ ॥
 प्रभो का गतिरस्येति पित्रेणाभिहितस्तदा ।
 यौगुस्तत्संशयच्छेत्ता प्रतुप्रवाच परात्मजः ॥ २४ ॥
 ममागमनपर्यन्तं यद्येषोऽत्रावतिष्ठते ।
 तव काचित् क्षतिर्नास्ति सद्यस्त्वं मामनुव्रज ॥ २५ ॥
 एतेन व्यानये तस्यामरत्वमन्तवासिषु ।
 स साक्ष्यमुक्तवान् सत्यं स एवेदं लिखेत् च ॥ २६ ॥
 अन्यानि यानि कर्माणि कृतानि यौगुना भुवि ।
 यदि तानि निबध्यन्ते ग्रन्थानां स्यादनन्तता ॥ २७ ॥

इति भारतवर्षीयचरित्रमजिलान्तर्गत-माद्वार्सा ग्रामनिवासिना
 श्रीताराचरणचक्रवर्त्तितर्कदर्शनतीर्थेन श्रीकैरूपनिबद्धायां
 श्रीमदुद्योहनभाषित-खोष्टोपनिषदि एकविंशोऽध्यायः ।

॥ समाप्तोऽयं ग्रन्थः ॥

